

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

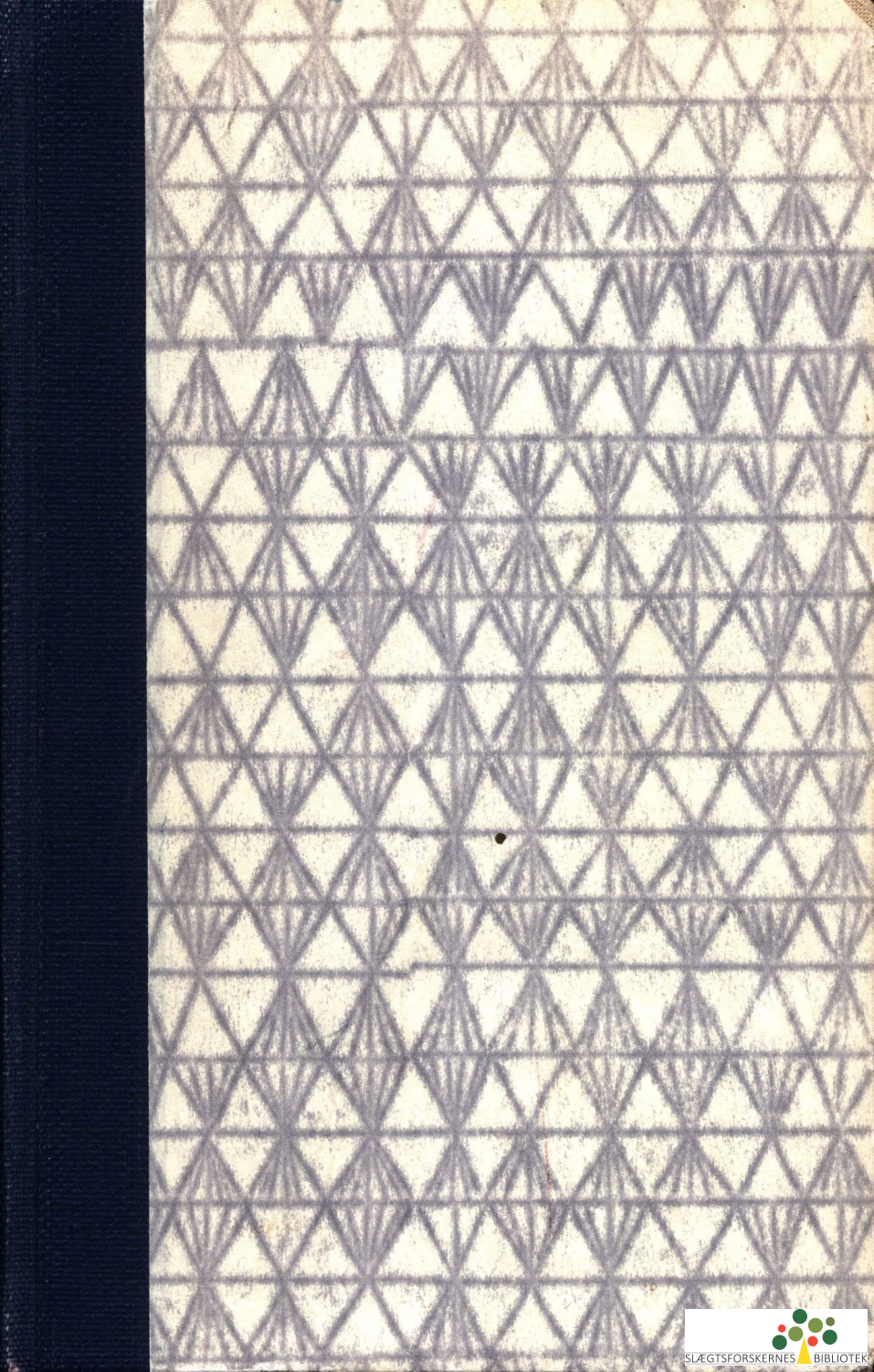
Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

BREVE
TIL OG FRA
MOGENS GYLDENSTJERNE
OG
ANNE SPARRE

UDGIVNE VED
E. MARQUARD
AF
SELSKABET FOR UDGIVELSE AF KILDER
TIL DANSK HISTORIE

1. BIND

KØBENHAVN
I KOMMISSION HOS G. E. C. GAD
TRYKT HOS NIELSEN & LYDICHE (AXEL SIMMELKJÆR)

1929

BREVE
TIL OG FRA
MOGENS GYLDENSTJERNE
OG
ANNE SPARRE

UDGIVNE VED
E. MARQUARD
AF
SELSKABET FOR UDGIVELSE AF KILDER
TIL DANSK HISTORIE

1. BIND

KØBENHAVN
I KOMMISSION HOS G. E. C. GAD
TRYKT HOS NIELSEN & LYDICHE (AXEL SIMMELKJÆR)

1929

Selskabet for Udgivelse af Kilder til dansk Historie

stiftedes i Januar 1877 med det Formaal at fremme Studiet af Fædrelandets Historie ved Offentliggørelsen af nogle af de mange Aktstykker, Breve, Krøniker og andre Kilder, som endnu henligger utrykte eller er mindre tilfredsstillende udgivne. Planen for Selskabet er den at betro Udgivelsen af de enkelte Kilder til et eller flere Medlemmer af Selskabet eller til Udenforstaaende, saaledes at de almindelige Regler for Udgivelsesmaaden vedtages af Selskabet, og saaledes at Udgivelsen kontrolleres gennem et af Selskabet nedsat Udvalg. Selskabet har hidtil udgivet:

- Kong Frederik den Førstes danske Registranter**, udgivne ved *Kr. Erslev* og *W. Møllerup*. 1879.
- Kong Christian den Fjerdes egenhændige Breve**, udgivne ved *C. F. Bricka* og *J. A. Fridericia*. 1.—7. Bind. 1878—91.
- Codex Esromensis**. Esrom Klosters Brevbog, udgivet ved *O. Nielsen*. 1880—81.
- Danske Kancelliregistranter 1535—1550**, udgivne ved *Kr. Erslev* og *W. Møllerup*. 1881—82.
- Libri memoriales capituli Lundensis**. Lunde Domkapitels Gavebøger, udgivne ved *C. Weeke*. 1884—89.
- Aktstykker og Oplysninger til Rigsraadets og Stændermødernes Historie i Kristian IV.s Tid**, udgivne ved *Kr. Erslev*. 1.—3. Bind. 1883—90.
- Corpus constitutionum Danicæ**. Forordninger, Recesser og andre kongelige Breve, Danmarks Lovgivning vedkommende, 1558—1660, udgivne ved *V. A. Secher*. 1.—6. Bind. 1887—1918.
- Aktstykker til Oplysning om Stavnsbaandets Historie**, udgivne ved *J. A. Fridericia*. 1888.
- Forarbejderne til Kong Kristian V.s Danske Lov**, udgivne ved *V. A. Secher* og *Chr. Stöchel*. 1.—2. Bind. 1891—94.
- Repertorium diplomaticum regni Danici mediævalis**. Fortegnelse over Danmarks Breve fra Middelalderen med Udtog af de hidtil utrykte, udgivet ved *Kr. Erslev*, *William Christensen* og *Anna Hude*. 1.—4. Bind. 1894—1912.
- Danmarks Gilde- og Lavsskraer fra Middelalderen**, udgivne ved *C. Nyrop*. 1.—2. Bind. 1895—1904.
- Aktstykker vedrørende Erik af Pommerns Afsættelse som Konge af Danmark**, udgivne ved *Anna Hude*. 1897.
- Breve til og fra Kristoffer Gøje og Birgitte Bølle**, udgivne ved *Gustav Bang*. 1898—99.
- Aktstykker og Oplysninger til Statskollegiets Historie 1660—1676**, udgivne ved *J. Lindbæk*. 1.—2. Bind. 1903—10.
- Vitæ Sanctorum Danorum**, udgivne ved *M. Cl. Gertz*. 1908—12.
- Missiver fra Kongerne Christiern I.s og Hans's Tid**, udgivne ved *William Christensen*. 1.—2. Bind. 1912—14.
- Luxdorps Dagbøger**, udgivne ved *Eiler Nyström*. 1. Bind. 1915—19. 2. Bind 1.—2. Hefte. 1925—1928.
- Scriptores minores historiæ Danicæ mediæ ævi**, udgivne ved *M. Cl. Gertz*. 1.—2. Bind. 1917—22.
- Kongelige Kammerregnskaber fra Frederik III.s og Christian V.s Tid**, udgivne ved *Emil Marquard*. 1918.
- Annales Danici mediæ ævi**, udgivne ved *Ellen Jørgensen*. 1920.
- Selskabet for Udgivelse af Kilder til dansk Historie i dets første 50 Aar 1877—1927**. 1927.
- Inkvistitionskommissionen af 20. Januar 1772**, udgivet ved *Holger Hansen*. 1. Bind. 1927.
- Repertorium diplomaticum regni Danici mediævalis. Series secunda**. Fortegnelse over Danmarks Breve fra Middelalderen med Udtog af de hidtil utrykte. 2. Række, udgivet ved *William Christensen*. 1. Bind. 1928.
- Svaning-Hvitfeld**. Svanings Danmarkskrønike 1241—1282, sammenstillet med Hvitfeld og kildemæssigt oplyst, ved *Kr. Erslev*. 1928.
- Breve til og fra Mogens Gyldenstjerne og Anne Sparre**, udgivne ved *E. Marquard*. 1. Bind. 1929.

Forretningsudvalgets Medlemmer er for Tiden:

Holger Hansen. Knud Fabricius. William Christensen.

FORORD.

Tanken om at udgive Brevene til og fra Mogens Gyldenstjerne og Fru Anne Sparre er gammel og behøver jo, naar henses til Tiden og Brevskriverne, ikke nogen særlig Motivering. Planen blev oprindelig lagt af Rigsarkivet, som for en længere Aarrække siden begyndte Arbejdet paa Udgivelsen¹⁾ ved at lade afdøde Amanuensis Cand. mag. F. Jessen afskrive alle de Breve, som findes i Mogens Gyldenstjernes Privatarxiv, og de Breve fra Mogens Gyldenstjerne, som findes blandt Indlæg til Registranterne og henlagte Sager i Danske Kancelli. De udgør tilsammen den langt overvejende Del af alle bevarede Breve fra og til ham.

Arbejdet synes derefter at være gaaet i Staa, men blev senere genoptaget under Ledelse af afdøde Arkivar A. Thiset. Fra denne Tid stammer nogle Afskrifter af Breve i den Bøllingske Brevsamling i det Kongelige Bibliotek, tagne af nuværende Professor ved Københavns Universitet, Dr. phil. Erik Arup, som overhovedet gennemgik det Kongelige Biblioteks Haandskriftsamling efter Breve fra og til Mogens Gyldenstjerne.

Men derefter standsede Arbejdet atter, og Planen om Udgivelsen af denne Brevsamling dukkede først op igen, da Rigsarkivar Dr. phil. Kr. Erslev skænkede det foreliggende Afskriftmateriale til Selskabet for Udgivelse af Kilder til dansk Historie til Udgivelse. Paa Selskabets Aarsmøde i April 1922 forelagde jeg en foreløbig Plan for Udgivelsen, og Tanken om Udgivelsen af Brevsamlingen tiltraadtes da i Princippet.

¹⁾ Jvfr. Meddelelser fra det danske Rigsarkiv I. S. 62.

Det følgende Aar indtil næste Aarsmøde den 29. Maj 1923 benyttede jeg dels til at fastslaa, hvilke Arkivfonds der allerede var gennemgaaet — man vidste ikke dette med Sikkerhed, da der ikke fandtes nogen skriftlig Optegnelse herom — dels til at gennemgaa en Række Arkivfonds, bl. a. alle Privatarkiverne fra Tiden 1520—1570 i Rigsarkivet, og til at afskrive de dér beroende Breve, som skulde medtages i Udgaven.

Endelig gennemsøgte jeg ogsaa den trykte Litteratur for paa den Maade saa vidt muligt at skabe Sikkerhed for, at alle eksisterende Breve blev fundet frem.

Ved denne Gennemgang viste det sig, at en ikke ubetydelig Del af de kongelige Missiver til Mogens Gyldenstjerne og Fru Anne Sparre, som er bevarede i hans Privatarkiv, ikke er indførte i Brevbøgerne i Danske Kancelli og altsaa heller ikke findes i den trykte Udgave af disse. Der findes af originale kongelige Missiver til de nævnte Adressater ialt 94, som ikke er trykt, og ca. 200, som er gengivet i Kancelliets Brevbøger 1551—1570, medens der i dette Værk samt andre Steder (Diplomatarium Norvegicum o. a.) findes gengivet eller trykt ca. 240 kongelige Missiver til Mogens Gyldenstjerne, som ikke mere eksisterer i Original. Da det næppe kunde anses for forsvarligt ganske at forbigaa disse Missiver, vedtoges det paa Selskabets sidstnævnte Aarsmøde at medtage alle disse i Udgaven, men af Pladshensyn vedtoges det ikke at gengive dem fuldstændigt som Brevene, men at give et udførligt Resumé af de utrykte paa lignende Maade som i Kancelliets Brevbøger og at gengive de tidligere trykte i kort Form med Henviisning til Stedet, hvor de er trykt.

Løvrigt vedtoges det ved Udgivelsen i det væsentlige at gaa frem efter de samme Principper, som er anvendt af Gustav Bang i det af ham for Selskabet udgivne Værk: Breve til og fra Kristoffer Gøje og Birgitte Bølle. Noteapparatet skulde indskrænkes til det til Forstaaelsen af Brevene nødvendige. Et Register til hele Værket vil følge med sidste Bind.

I den følgende Tid rettede jeg Forespørgsler til en Række udenlandske Arkiver om mulig Forekomst af Breve fra Mogens Gyldenstjerne, nemlig til Statsarkiverne i Dresden, Lybæk og Rostock, til Mecklenburg-Schwerinsches Geheimes und Haupt-

Archiv, til det kgl. svenske Riksarkiv i Stockholm, til Landsarkivet i Lund og til Raadstuearkivet i Malmø. I alle disse Arkiver foretog man med stor Beredvillighed de nødvendige Undersøgelser, men kun i Raadstuearkivet i Malmø og i Landsarkivet i Lund fandtes der nogle Breve, i sidstnævnte Arkiv 2 Breve til Lunde Kapitel af henholdsvis 9. April 1558 og 13. April 1564, og i Raadstuearkivet i Malmø ligeledes 2 Breve, stiledede til Magistraten i Malmø, daterede henholdsvis 3. Juni og 9. November 1566. Alle 4 blev med stor Imødekommehed — for de 2 førstes Vedkommende med den svenske Regerings velvillige Tilladelse — udlaant til Benyttelse i Rigsarkivet. For den Imødekommehed, der saaledes er vist mig, bringer jeg de nævnte Arkiver min ærbødige Tak.

I de danske Landsarkiver synes der ikke at findes Breve, som kan komme i Betragtning her, med Undtagelse af et Brev fra Mogens Gyldenstjerne af 15. Juni 1559 til Magistraten i Køge, der beror i Landsarkivet for Sjælland m. m., og paa hvilket Arkivar, Dr. phil. William Christensen venligst henledte min Opmærksomhed.

Foran hvert Brev er indføjjet en kort Angivelse af dets Indhold og efter Brevet Oplysninger om, hvorvidt det er originalt eller Konzept, endvidere om Beseglingen, om Paategninger paa Brevet, om Stedet, hvor det findes, eventuelt Angivelse af, hvor det tidligere er trykt. Oplysning om Brevets nuværende Sted er dog udeladt for alle Breve til Mogens Gyldenstjerne og Fru Anne Sparre, der findes i disses Privatarkiv blandt Indkomne Breve, og for de originale kongelige Missiver, der findes i Pakken med disse i nævnte Privatarkiv.

Om Gengivelsen af Brevene er iøvrigt følgende at bemærke: Alle Brevene, ogsaa de kongelige Missiver, gengives i én kronologisk Rækkefølge. Om Gengivelsen af de kgl. Missiver er talt ovenfor. De øvrige Breve gengives uforkortede med Originalernes Ortografi, dog med Opløsning af en Del af Forkortelserne. Hvor der i Brevene findes ulæselige eller beskadigede Steder, er Teksten, saavidt muligt, udfyldt, men disse Tilføjelser er da sat i skarpe Parenteser; hvor det ikke har været muligt at supplere det manglende, er det angivet ved Prikker.

Der er overalt anvendt smaa Begyndelsesbogstaver undtagen i Navne, efter Punktum og i Brevenes Begyndelse. Interpunktionen er sat efter moderne Principper.

Ved Gengivelsen af Mogens Gyldenstjernes egenhændige Koncepter og Paategninger opstaar der, som rimeligt ved en saa vanskelig Haand som hans, ikke sjældent Tvivl om Læsningen. Hvor slige Tvivlsspørgsmaal ikke har kunnet løses, er der vedføjet et Spørgsmaalstegn. Af mere principiel Art var Spørgsmaalet om Gengivelsen af 2 af hans Tegn. Det ene er hans lille r ; han bruger her ofte en saa sammensat Form, at man kunde fristes til at læse Tegnet som rr . Da der imidlertid ikke ses at være nogen Konsekvens i Anvendelsen af det simple og det mere sammensatte Tegn for r , er begge her gengivet som r i alle de Ord, i hvilke dette dengang var det normale, og som rr , hvor dette brugtes. Vanskeligere var Spørgsmaalet om Gengivelsen af hans y og ij , idet han snart skriver dette Tegn uden Prikker, snart med 2 Prikker og undertiden med en Prik, uden at der kan paavises nogen Forskel med Hensyn til Betydningen af Tegnet. Da hans Skrivemaade ogsaa her er ganske vilkaarlig og sikkert uden Betydning i lydlig Henseende, er disse Tegn her altid gengivet ved y undtagen i Slutningen af Maaneders Navne (junij o. lign.), hvor det er gengivet ved ij . Denne Regel er forøvrigt ogsaa tidligere fulgt af Gustav Bang og af G. L. Wad i hans Udgave af Breve til og fra Herluf Trolle og Birgitte Gjøe, hvor disse har gengivet Breve fra Mogens Gyldenstjerne.

Af de Tilsynshavende, Professor Dr. phil. Johs. Brøndum-Nielsen og Rigsarkivar L. Laursen, afløstes sidstnævnte senere (fra og med Ark 15) af Arkivar Dr. phil. William Christensen, hvis Tiltrædelse saaledes skete saa sent, at han som Medlem af Tilsynsudvalget ikke har haft nogen Indflydelse paa Fastsættelsen af Planen for Arbejdet. For den store Hjælpsomhed, der er vist mig af de Tilsynshavende, bringer jeg disse min ærbødige Tak.

København, i Juni 1929.

E. Marquard.

1.

Emmerich, 25. Juli 1523.

Mogens Gyldenstjerne til Christian II.

Han undskylder sig hos Christian II for, at han ikke kommer til ham i hans Udlændighed. St. Jacobs Dag.

R. A. Münchener Saml. Nr. 435. — Tr.: C. F. Allen: Br. og Aktst. til Oplysn. af Chr. II. og Fr. I. Hist. 1, 76.

2.

Akershus, 29. Maj 1527.

Mogens Gyldenstjerne til Fru Sofie Krummedige Esge Billes.

Han meddeler sin Ankomst til Akershus 14 Dage før Pinsedag og beder hende altid skrive til sig.

Myn ganske velwillige kierlige helsen tegh altiitd tiilforne sendt met vor herre. Kiere Sophie, tacker ieg teg ganske velwillige for allt gott, som tu meg bewist haffuer, huilket ieg altiitd gierne forskiille vil vtj huilke maade ieg kandt oc thet i myn makt er. Kiere Sophie, mo tu vide, at ieg komb tiil Aggerßhuss xiiij daghe for pyntzedagh, oc er reyssen en nw syslenge¹⁾ godt, Gud vil tess lofft haffue oc vnde, at thet motte en soo bliffue fram vtj, ta matte ieg en soo hollit hen j aar, j hure thet gar eth andt. Tii tu kandt icke troo then korth viyl, ieg haffuer her; befryckther ieg meg, at ieg icke vel skal kwnne forlade hinne po eth aar eller ii; tii, kiere Sophie, bether ieg teg for huess ieg mo forskiille met teg, at tu ville vel gøre oc scriffue meg altiitd oc icke doght forgleme meg, at ieg er langt fra myne venner, men hafft

¹⁾ nedert. suslenge, hidtil.

inghen twyffuel po meg, [ther]som ieg kwnne gøre teg
noghen tjeneste eller villige anthen h[er] vtj landt eller
her effther, skalt tu fynne meg ganske velwillige [t]iil j
alle maade; tii scriff meg altiidt tiil, huadt leylichkeit ther
for handell er, oc gør teg icke fremmede vtj mod meg,
thet skal icke gøris teg behofft. Tii, kere Sophiie, tag
meg inghen, tag m[eg in]gen (!) tyngiste tiil vwillighe, at
ieg biuder soo drystt offuer tegh, [men] hafft meg alt
skildt (!), oc fortenkt m[eg] icke myn vskickeligh[e] scriff-
[ue]lse. Ieg gør altiidt gierne, huess teg til villige er. Her
met teg Gud beffalendis tiil ewig tiidt. Scriffuit po Ag-
gerßhuß vor herris hemelffaders (!) affthen anno domini
mdxxvij.

Magenns
Gøldenstiern riddere.

(Bagpaa: Udskriften:)

Erlige oc velbiirdige qwynne, frue Sophiie Eskiie Biildis
tiil egen handt.

R. A. Esge Billes Ark.

3.

Gottorp, 29. Juni 1527.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Kongen sender ham Breve til dem, der har Lenene fra Slottet Akershus, at de skal lade dem følge; han skal selv afgøre, hvilke han vil lade læse. Die Petri et Pauli.

Fred. I. norske Reg. 14—15. — Tr: NRR I, 11.

4.

Odense, 23. August 1527.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Bønderne i Tønsberg Len skal svare til Akershus. Fer. 6. ante Bartholomei.

Fred. I. norske Reg. 16. — Tr.: NRR I, 12. — Saml. til d. norske Folks Sprog og Hist. VI, 19.

5.

Akershus, 28. September 1527.

Mogens Gyldenstjerne til Esge Bille.

Han protesterer mod den af Henrik Krummedige udsprede Paastand, at han skulde have taget hans Len fra ham.

Venligh oc kerlige helsen nw oc altyd forscreffuet met vor herre. Kere Esske, kere fadersiistersønn oc besiinderlige gud ven, tacker ieg etter kerlyge oc gerne for alt guth, som i meg i mange made bevyst haffue, huylcket ieg altyd vyl beflytte meg ter tyl oc vel vyllygen fynde lade met al vyllyge thienste, meg muligt er, ter skul i forlade etter tyl, oc forskiillet i mod etter met hues i myn macht er. Kere Esske, som i meg tyl scryffue, at her Henrick Krumedyge har sagt for etter, at ieg har guordt hanom hynder pa syne len her i ryget, som hans fader har haf i pant, oc her Henrick effter hans fader, ter vyd ieg intteth af etc. I vyde vel, huorledis ieg er kommen tyl tette land, oc huorlwnde ieg er kommen i tenne handel, for ieg gaf etter thet tyl kende thet første, at ieg kom i nogen handel her om, før end nogen af myne venner anttten moder eldel (!) broder, oc huorledis atthet har forlobet sig, syden ieg er kommen pa tenne regsse, tet vyde i oc vel pa tet neste, oc hues myn befallyng var, ter ieg vor met wdsent, thet dwlde ieg icke helder for etter, doch icke for myn skiild, at ieg ey gerne hafft fwkomet myn befallyng, der som leglyghetten haft begyffuet seg sa, skulle tet icke haffue forbleffuet for wmagen; ieg met sa mange, som haffuer vert i tenne handel, vy kwnde icke betencke eth beder mydel eller forbederynge pa vor nadiste hers gaffuen, end som vy guorth haffue, doch lyge vel at ieg er doch tyl vydis vorden, atter om talles, tet ieg er gangen møgen handel ind met her Oluff, som icke myn befallynge ind holt, ter vyd jeg vel suar tyl wden hands betenkyng, nar ieg komer

sellef tyl stede. Myg syes vel sa mere pa mynd bag, men icke vyl vere bekend i ens øgen, som ieg vel iidermere vyl sye etter, nar Gud vyl, vy fyndis, at skiilden skal icke end aldeyles fyndis hos meg. Item kere Esske, ieg lader meg betyck, at her Henrick Krumdige har guort meg stort wskel, at hand saa har besagt meg for mynne venner, etter oc ander flere, sa ieg har taget hans len fra hanom, huylket ieg ick har guort. Ieg har icke flere len som ten, ieg har anamet af rygssen rad met Agershus oc tenom at holle tyl vor nadiste hers hand oc syden tyl Norges rygssens rads hand met nogene flere forord, ty lader ieg meg bettiicke, atthet stod meg icke tyl at gøre at offuergyffe noget fra meg af vor nadiste heres, som ieg hafde anamet tyl hans nade, wden hans nadis beffallynge; sa ieg tend fanget har, vyl ieg ingen hynder gøre forscreffne her Henricke ter paa; doch vor tet icke føre etter skiild, icke fyngte hand tet i ar, tet har ieg gud arssage tyl, som ieg vel vyl gyffue etter tyl kende, nar vy fyndis. Oc er tet icke i tet ene stycke, her Henricke har bevyst seg imod meg oc forsag(!) meg for mynne venner, som ieg icke vyl gøre andet, end som ieg vylle haffue wd af tem. Doch hoffues meg, atthet skal lade her Henrick sa ilde som meg, nar vy fyndis for venner, huem ten anden myst wskel guort har wforskult. Doch, kere Esske, ieg beder etter gerne, atty icke fortencke meg intthet i myn skryffuelse; i skulle altyd fynde meg velvyllyg, i huor i vyl haffue meg, som meg bør at vere. Her met etter Gud beffallendis; rader oc biuder altyd offuer meg, som etter bør at gør, oc gyffuer meg tyl kende, om ieg kand gør noget for etter, som vel er guort, ta skulle i ingen tuyffuel haffue eller fynde hos meg i nogen made, oc beder etter gerne, at i icke lade meg forføre for etter wforskult, oc syer Soffye mange gude nat pa myne vegen, oc beder hende at icke helder vere vre, wden ieg har skiild. Ieg har skreffuet hende oc

inge suar fanget igen; ter på kand ieg mercke, at hun er oc vre. Datum Agershus sent Mickels afften ar 1527.

Mogens
Guldenstern r[it]ther.

Her met etter Gud beffallendis oc alt teth, i vel vylle.
Amen.

(*Bagpaa: Spor af Seglet og Udskrift:*)

Erlig oc velbiurdyge mand Eske Biilde, syn kere fader-
siistersøn, kerlige sendis.

R. A. Esge Billes Ark.

6.

Tuna Præstegaard, 28. Februar 1528.

*Kong Gustaf I. af Sverig til Biskoppen i Oslo Hans
Reff og Mogens Gyldenstjerne, Akershus.*

*Kongen anmoder om, at de til Norge undflyede Forræddere maa blive
„förhindrade til rätta“. Den 1. Fredag i Fasten.*

Sv. R. A. Riks-Reg. C. fol. 309. — Tr.: Gustaf I. Reg. V, 50 f.

7.

Delsbo Præstegaard, 10. Marts 1528.

*Det svenske Rigsraad til Biskop i Oslo Hans Reff
og Mogens Gyldenstjerne, Akershus.*

*Om de svenske Oprørere, deriblandt Daljunkeren Jøns Hansson, der
udgav sig for Sten Stures Søn, som havde søgt Tilflugt i Norge. Tirsdag
næst efter dom. reminiscere.*

Orig. Pap. m. Mærker efter 7 Segl. — Tr.: D. Mag. VI, 344 ff. — Dipl.
Norv. IX, 589 ff. — Gustaf I. Reg. V, 53 ff.

8.

Thierne Gaard, 11. Marts 1528.

Kjeld Thorsen til Mogens Gyldenstjerne.

*Sender Meddelelse om Kong Gustaf og Dalkarlene og hans Forfølgelse
af Daljunker Niels.*

Vennlig kierlig helsen altiidt met Gud forsenndt. Mue
i withe, kiere her Mogenns, at miin dreng kom hiem

wtaff Suerig. Er ther saa for tiidennder, at ko: Giøstaff kom till koberberget søndagen invocauit, tha holtt han ting met Dalekarlene oc maatthe the tha legge wdht them, som haffue holdet met juncker Niels ther poa tinget, oc them lod han sende till Stocholm, oc haffuer alle Dalekarlene sworet hanum huldschab oc mandschab igien. Drog han strax ther effter wtaff koberberghet met ij^m reyßener ind i Helsingelands landt oc fremdelis ind i Iemptelandet effter iuncker Niels oc hanss met holdere oc sende sinæ fodgangere fra seg wdi Twene sognen, iij fennucker met rytther ind i More sognen wti Dalenne, oc greebe ther wdhe en hoeb Dalekarle oc sende them wtaff Dalenne. Siiden thee haffde sworet huldschab oc mandschab, droge thee wtaff More sognen indtill Hierdall, wtaff Hierdall oc ind i Iempterlandet, oc ther schulle the møde ko: Giøstaff, oc lod ko: Giøstaff sine ordt ßaa ind paa koberberget, at ther som han icke fand iuncker Niels i Iemptelandet, tha wilde han drage indtill Trondeem effter hanum oc hans met holdere. Ere ingen andre tiidennder paa thenne tiid, som ieg kand omschreffue etc. Schreffuet paa min gaard Thierne sancti Gregorij aftenn anno domini 1528.

Kield Tordssen.

Bagpaa: Levninger af Seglet, men ingen Udskrift.

9.

Akershus, 17. Marts 1528.

Mogens Gyldenstjerne til Esge Bille.

Sender nærmere Oplysninger om den Person, der udgiver sig for Sten Stures Søn.

Vennlig kierlig helßenn altiidt met Gud forsenndt. Kiere Esge, fadersøstersøn oc ßønnderlige gode venn, tacker ieg kierligenn eder for allt gott, ßom i haffue meg altiidt mangfoldeligen bewiist, hues ieg will haffue hwg oc

vilge till altiidt at forschilde oc forthiene aff miin yderste macth oc formue etc. Item mue i withe for tiidennder, at ieg haffde nu mitt budh ind i Suerigh oc lodh forfare om huess leiligheedt seg gaff ther wti riiget, beßønnderligen om then person, ßom kalder seg were her Steenssøn, som the wti Nordlandenne haffue fremtaget oc haffde forstarcket met folck oc verghe e mod konning Giøstaff, venthendis seg ther tiil ytermere hielp oc bestanndt wtaff Dalekarlene met anden megen regimente, the haffue seg foretaget, ßom langt war at schriffue om. Tha schreeff miin herre, bispen i Oslo, oc iegh her Twre Jenssøn, ridder, till wti Suerig, giiffuendis hannom tilkiende, at swodanne handelingh war wor naadigiste herre aldels wuithterlichth oc icke wtaff hanss naadis wilie eller befalinge oc ey helder wtaff wort raadt eller sambtycke wti nogre maathe, at for swodanen løesachthig karls schiildt schulle yppes nogen spliidt eller tuedrath riigenne emellom oc ther aff inddragis nogen feyde paa landet, som befrycthenndis er etc. End huess swar oc schriffuelse wii finge igien wtaff her Twre, sender ieg eder en copiie wtaff. Item sagde oc samme mitt budh, at ko: Giøstaff drog ind i Dalerne met macth oc togh ther brandzskatt, lod griibe wed halßenn ßo mange, han offuerkom wtaff them, ßom forschreffne person haffde tilfaldet. Som ieg sender eder oc en copiie aff ett breff, meg war tilschreffuet, liidenndis om samme handelingh. Jtem feck ieg oc schriffuelse wtaff frue Cristine i Suerig, at then samme, som kalder seg her Steenssøn, er en løgnachthig skalch, oc beder seg ßaa Gud hielpe, at hwn haffuer icke barnn leeffuendis paa iorden wtenn eneste then, ßom thiener ederss broder bispen i Aars, oc at then anden henness søn Niels Steenssøn bleff dødt i Suerig og iordet i Wpsall dagen nest for sanct Erichs kongis dagh forleden. Er thet icke end alt ßaa clartt, som her Awe Vincentii haffuer foregiiffuet, som well ytermere met tiidenn findis schall. Jtem, kiere

frende, at thee legge ßaa hartt emod her i landet, at wor naadiste herre ey schulle komme hiidt, formercker ieg ey for andet, e[nd] thee befrycthe seg for store klage oc kiæremaall them mwe offuerk[omme] wtaf fatige almue, som thee haffue wmindeligen faret met oc e[ndnw] dagligenn giøre, huad the kwnde, ther langt war theris handeling, som ieg will ytermere giiffue eder tilkiende, naer Gud wil, wij findis biuder altiidt runneligen offuer meg som eder troo oc trygh ven, ther i altiidt schulle forlathe eder till. Befalenndis eder Gud almectiste ewindeligen. Schreffuet paa Aggershus sancte Giertrudis virginis dag aar etc. mdxxviiij. Vnder mit signete.

Mogenns
Giildennsterne ridder.

(Bagpaa: Spor af Seglet og Udskrift:)

Erlig oc welbiirdug mannd Esge Biilde paa Hagennskowgh, siinn frennde oc ßønnderlige gode venn, kierligenn tillschreffuit.

R. A. Esge Billes Ark.

10.

Gefle, 20. Marts 1528.

Kong Gustaf I. til Mogens Gyldenstjerne.

Kongen beklager sig over, at nogle Skalke, deriblandt Sten Stures foregivne Søn, der er flygtet ind i Norge, har fundet Støtte der. Fredagen næst for dom. lætare.

Tr.: Dipl. Norv. IX, 591 ff.

11.

Akershus, 10. April 1528.

Mogens Gyldenstjerne til Kong Gustaf I.

Erklærer som Svar paa Kongens Brev af 28. Februar, at han ikke har beskyttet de fra Sverig flygtede Skalke og vilde have straffet dem paa Halsen eller sendt Kongen dem, hvis han rigtigt havde kendt Forholdene. Langfredag.

Sv. R. A. Riks-Reg. C. fol. 325. — Tr.: Gustaf I. Reg. V, 247 ff.

12.

Gottorp, 23. Maj 1528.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Hvis han ikke kan undvære Tønsberg Len fra Slottet, maa han skaffe Erik Ugerup Pantesummen, eller ogsaa maa han lade ham følge Lenet. Sabbat. post ascensionem domini.

Fred. I. norske Reg. 17. — Tr.: NRR I, 13. — Saml. til det norske Folks Sprog og Hist. VI. 19.

13.

Akershus, 13. Juli 1528.

Mogens Gyldenstjerne til Fru Sofie Esge Billes.

Har intet at meddele; beder om Efterretninger. Omtaler Udsættelsen af Oluf Nielsens Bryllup.

Mynn gans veluylligen oc kerligen helssen altid venligen met vor herre. Kiere Soffye, bettacker ieg teg høglig gerne for alth goth, som tw meg altyd mangfoldygen beuyst haffuer, oc besinnderligen for tyn kerligen tilskryffuelse oc gode tylbud, som ieg altid aff teg formercke har, huyicket tw wden thuil altid skalt befynde meg rebøn oc godvillig at forskiille oc forthiene i hues made ieg kand met althet i myn mach er, ter forladh teg fryth tyl. Kere Soffiie, er her ingen siinderlige tydyng i tenne lands ende, som ieg vyd at skryffue teg tyl, endh du vel vyst tylforne; doch ieg icke forlade vyl oc altyd skryffue teg tyl, nar meg stedis bud, oc beder teg gerne for huis ieg kand forskiille nogen tyd, attw gør meg teslygeste oc vylt gyffue meg tyl kende, som teth sig ter begyffuer, och hues tw siinderlighth kand forfare, som meg anrøendis er, som ieg oc fuldkomeligen troer teg tyl. Som tw scryffuer om Olluf Nylssen arssaghe moth hans brøllop, at hand haffuer nw giorth paskodh¹⁾, men hans moder er sa nyligen død. Vore teth hanom

¹⁾ Paaskud.

fwlligen tyl synde, ter forlode hand teth icke, kand ieg thro. Theth er somme folck metgyffuen, ath ty haffue ter liist af, at fasstelaffuen ma sta alth areth igemmen. Nar ty haffe nw lenge nog brugeth teth oc tem kedes vydeth, sa far mend at betalle tem met ter egeth. Kiere Soffye, gør vel och biud meg tyl, om tw vyd nogen del, at tw kanth bruge meg wdy antten i tette land eller ter, sa vyl ieg altyd gerne gøre, hues ieg vyd, teg lefft er, ter haf ingen thuyffuel pa, oc som meg bør. Her meth teg Gud euyndeligen befallendis; rad oc biud altyd sa drystiigen offuer meg, som tw hafde end broder i mith steds, oc anam tenne myn wngeskycketh skryffuelse i beste menynges som teth guordt er. Met hast pa Agershus 13. dag jullyus ar 1528.

Mogens
Giildenstern ritter.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Erlig oc velbiurdigh quynde frwne Soffye Eskes venligens sendis thette breff.

R. A. Esge Billes Ark.

14.

Akershus, 31. Decbr. 1528.

Mogens Gyldenstjerne til Esge Bille.

Hans Søster Sofie er død, hans Broder Knud og hans Søster Margrete har været alvorlig syge af Svedesygen, men er nu bedre.

Venligen oc kerligen helssen altiitd forscreffuet met Gud. Kere Eske, moderbrodersøn oc besiiinderlygen gode ven, tacker ieg etter kerligen for alt got, som i meg altiitd beuyst haffue, oc siinderligen ten fysk, i nw haffue sent meg; Gud gyffuit, ieg nogen tyd kwne forthienet e[mot] etter, ta skal myn vyllic altiitd vere god ter tyl, [so]m ieg etter oc plychtygh er. Kere Eske, er her engen siinderlig tydyng, som ieg vyd at scryffue etter tyl o[m], en

som i vel tylforne forfaret haffue, oc [h]ues leglighed seg i Danmarc begyffuer, kand etters egen thiener vel vyde at syge etter, oc tes ligeste huad huad(!) tydyngge ter er om . . rck. . Kere Eske, er myn siister Soffye i Guds vold, oc haffuer myn broder Knwd oc myn siister Margrette verit suarligen siige af ten suede sot; Gud haffue lof, teth er bleffuen beder met tenom; teth er en farlig siige. Gud beuar alle vore vener. Kere Eske, vyde i nogen del, som ieg kwne haffue vdret for etter, i vylle altiit biude meg tyl ter om. Skulle i altiit befyndet meg godvyllig af myn rynge formoge. Kere Eske, gør vel oc syger meg fru Soffye mange gode nat pa mynne vegen; i haffue guort meg møget got; kwne ieg nogen tyd fortienef[t], skulle myn vyllig vere ter gans god tyl, teth kende Gud, hanom ieg etter altiit befaller met ald velfart. Datum Agershus nyars aften aar 1529¹⁾.

Mogens
Guldenstern ritter.

(*Bagpaa: Spor af Seglet og Udskrift:*)

Erlig oc velbiurdig man Eske Bille, høsmand pa Ber-genhus, syn kere fadersiistersøn, venligen tylskreffuet.

R. A. Esge Billes Ark.

15.

Akershus, 27. Juni 1529.

Mogens Gyldenstjerne til Kong Frederik I.

Han har holdt Ting 16. Juni med Almuen fra 12 Skibreder om den Gengærd, som den vægrer sig ved at betale, og oversender dens Svar. Om to Skibe, der er løbne ud fra Veere, og 3 andre, der ligger under Norges Kyst. Søndagen næst efter St. Hans baptiste Midsommers Dag.

D. Kanc. Norske Indl. t. Reg. og henl. Sager. — Tr.: Dipl. Norv. XII, 521 f.

¹⁾ ∴ 1528 efter moderne Betegnelse. Man lod Aarstallet skifte med Juledag.

Oslo, 2. September 1529.

Mogens Gyldenstjerne til Esge Bille.

Sender ham nogle Breve fra Kongen; Henrik Krummedige har ladet Hertug Christian faa dem først efter dennes Anmodning, og han har sikkert gennemset dem. Klager over Forholdene og beder ham om, hvis der er Smaaskibe, der skal til den Egn, da at sende ham Fisk med dem. Han vil senere betale ham med Penge eller Varer, efter Behag.

Venlig helssen altid kerligen forsent met vor herre. Kere Eske, fadersiistersøn oc siinderlig gode ven, bettacker ieg etter kerligen oc gerne for alt got, som i mig altiid i mange made beuyst haffue. Kere Eske, ma i vyde, at her er kommen nogen breffue, som kwng^e: m^t: etter tyl skykker, tenom sender ieg etter, ter forfar i vel selluf hans nadis vylig udaf, oc mae i vyd, at hærttug Karsten vore samme breffue begerendes oc vylt see tenom, oc sende her Henricke Krwmedyge hanom tenom, oc troer ieg icke andet, en ty ere offuerseet, ty hand hafde tenom vel i tu netter hos seg; syden bleffue ty meg offuer anttuordet. Haffue i ter nogen feil pa, sa tør i icke mystencke meg here vdy. Kere Eske, om ald verelsse, som teth seg here begyffuer, teth har her Henrick vel skreffuet etter; hurledis tenne gode herre hyth kom er oc som teth seg nw begyffuer met myn verelsse, teth kand ieg etter icke tyl fulle skryffue; i ma loffuet ten euyge Gud, at teth er etter icke pa kom, som meg nw vederfares; ters syndh stander møget i ten egen; nw er teth sa saare vdblotteth, atter er huercken pa sloth eller skyf, at men nw søger alle ty rad, men kand tencke, sa men kwne bekomme sa møgen fyttaly oc komme ned til Danmarc met.

Kere, vor ieg alderig sa belad, som ieg er nw; meg ganges [ef]ter al[d] myn velfart, oc ter er her Henrick en god hielper tyl, oc sa snart hand skal en seluf ingen tack for huerffue i fremtyden, oc ter som ieg icke ladet

for etters schiild, ieg skulle tencke tyl met oc bettalle, i nar ieg kwnde; doch vyl ieg lade aldyng fare for etters skiild; ieg vyl icke gøre teth, som ieg skulle fortørne etter met eller etters venner, som meg møgeth got beuyst haffue. Doch beder ieg etter gerne, at i icke for-tencke meg, at ieg sa iiderligen gyffuer etter myn menyng tyl kende. Kere, har ieg hørt, at her Henrick har skryffueth efter Soffuye; er hun icke en komen hyth. Kere Eske, om ter vor nogen sma skyf, som vylle i tenne egen, i vylle haffue forlagth meg met xx eller xxx ~~z~~ tyl fysk oc sent meg; ieg vyl bettalle etter met pendency eller vore, hues etters gandyng best er. Ker Eske, forlader megeth, at ieg biuder sa drystyg tyl etter; ieg vyl altyd gerne gøre for etter, hues etter tyl vyllig er, som som (!) ieg etter plychtig er, ter tør i icke thuiffuelle pa; hafde ieg vel møgeth at scryffue tiil; nw vyl leglighetten icke sa føge seg tyl tenne tyd. Kere Eske, er her noget i tenne egen, som ieg kand for ha . . . etter . . . ter i vyde ath bruge meg vdy, sa rader oc biuder altiid offuer meg, som etter bør; sk[ulle i] aldt[iid] beffynde meg gans goduylygen met alt teth i myn macht er, teth kende Gud aldmegestygeste (!), ten ieg etter met ald velfart euindligen beffalle (!). Datum Oslo met hast ten 2. dag september ar 1529.

Mogens
Gyldenstern ritter.

(*Bagpaa: Seglet og Udskriften.*)

Erlig oc velbiurdyg mand Eske Bylle, høsmand pa Bergenhus, synd kere fadersiistersøn, kerlige tylscreffuet.

R. A. Esge Billes Ark.

17.

Akershus, 5. September 1529.

Mogens Gyldenstjerne til Kongen.

Sender Besked om Begivenhederne i Norge, siden Kongens Søn, Hertug Carstens¹⁾ Ankomst dertil, og om Akershus Slot og Len. Søndagen næst for vor Frue Dag nativitatit.

D. K. Norske Indl. t. Reg. og henl. S. — Tr.: Dipl. Norv. XII, 536.

¹⁾ *Christian.*

18.

Akershus, 23. Januar 1530.

Mogens Gyldenstjerne til Esge Bille.

Sender ham til Viderebesørgelse til de gode Mænd i Nordlandene nogle Breve, som formodentlig meddeler, at der er berammet en Herredag i København otte Dage efter St. Hansdag [1. Juli].

Vennlig kierlig helßenn altiidt met Gud forseendt. Kiere ffadersøsterssøn, tacker ieg kierligenn eder for allt gott, thet altiidt gerne forschieldenndes wti hues maathe ieg kanndt. Sennder ieg eder nogre breeffue till thee gode menndt ther i Nordlanden, bedenndis gerne, ati wile forskicke them, som i sielff well forstaa, huorth thee schulle huert for segh. Fformoder ieg, at thee beßønnderligen lydhe om en herdag, som er berammet wti Kiøbnehaffnn viij dage efter sancti Hans dagh. Wiidh ieg intet annet besønnderligtt at schriffue eder tiill paa thenne tiidt. Er nogenn deel wti thene landzende, som i withe at bruge meg wwindenn, tha biuder meg tiill; schulle i finde meg altiidt veluileligen til alt, hues eder liiff er. Siger ffru Sophie mange gode natther. Befalenndis eder Gud. Schreffuet paa Akershus søndagen nest for sanct Poelssdag conuersionis aar etc. mdxxx.

Mogenes
Giildennsterne ridder.

(Bagpaa: Levning af Seglet og Udskrift:)

Erlig, velburdug manndt oc strennge ridder her Esge Bilde, høffuitzmandt paa Bergenshus, synn kiere fadersøsterssøn, kierligen tilschreffuit.

R. A. Esge Billes A.

19.

Akershus, 13. Marts 1530.

Mogens Gyldenstjerne til Esge Bille.

Han har faaet Bud fra Danmark om, at deres Venner har det godt. Anders Bille har været syg, men er atter rask. Beder ham sende sig 3 eller 4 Arbejdskarle, da han trænger til Arbejdskraft paa Grund af den Pestilens, som har gaaet der.

Wennlig kierlig helsenn altiidt met Gud forsenndt. Kiere fadersøsterssønn, tacker ieg kerligenn eder for allt goth, som i megh altiidt bewiist haffue, thet ieg altiidt gierne met eder forthiene och forschilde will wtj huess maathe ieg kanndt. Ere heer ingen beßønnderlige tiidennder, som ieg wiidh at schriffue eder till paa thenne tiidt. Haffuer ieg fonget budh wtaff Danmarch, at wore wennere mwæ well, Gwd thess loff. War her Anders Bille swarligh sywg wtaff then swethennde soett, dog forwandt han thet well. Item er myn kierlig bøenn till eder, athi wilde flye meg iij eller iiij arbeysz karle aff thee Heettlensche eller Færøer; ieg haffuer stoer trangh paa arbeyszfolch for thenne pestilentz, som heer haffuer gaatth. Haffuer thenne breffuier Tolff Suenssøn loffuet at føre mig them paa sitt skiib, och beder ieg eder, ati wile være thenne breffuier behielpeligen wti hues han kand eder behoff haffue; ieg will thet gerne forschilde met eder, wti huess ieg kand. Kiere fadersøsterssøn, wiidhe i wti nogre maathe at bruge meg vii thenne landsende eder till gode, tha schulle i meg finde weluileligen altiidt, som tilbørligtt er. Helser frue Sophiæ met mange gode natter. Eder Gwd almectiste befaalenndis. Schreffuet paa Aggershus dominica reminiscere aar etc. mdxxx.

Mogenns
Giildenstjerne ridder.

(Bagpaa: Spor af Seglet og Udskrift:)

Erlig, welbiirdug mandt oc strenge ridder her Esge Bilde, høffuitzmandt paa Bergenshus, syn kiere fadersøsterssøn, kierligen tillschreffuet.

R. A. Esge Billes Ark. — Tr.: Dipl. Norv. X, 632.

20.

Akershus, 1. April 1530.

Mogens Gyldenstjerne til Esge Bille.

Kongen har tilskrevet ham, at han venter Fejde til Sommer og at han ikke maa begive sig fra Slottet. Da han ikke rigtigt forstaar dette, beder han Esge Bille meddele sig, om han ved noget nærmere herom.

Vennlig kierlig helsenn altiit met Gud forsenndt. Kiere Esge, fadersøstersløn oc lønnderlige gode venn, tacker ieg kerligen eder for allt gott, thet gerne forschieldendes, vti hues min machth er. Wiidh ieg ingen lønnderlige tidender at schriffue eder till, vtenn som thette wortt naadiste herris budh kand eder vnderwise. Dog schriffuer wor naadigiste herre meg till, oc formercher ieg vti samme schriffuelse, at hans naade forwenther seg feyddt nu i sommer; huatthelder thet mwne wære vtaff Suerige eller oc aff ko: Cristiern, wiidht ieg icke fuldelligen. Oc biuder hanns naade meg till vti samme breff, at ieg icke schall giffue meg ifra slotthet, e huadt mening ther mwne wære vnnder. Beder ieg eder gerne, ati wile biude meg till met thet aller første, om i haffue fonngt swodanne schriffuelse, oc huad i formerche wti samme schriffuelsæ, oc om i achte eder nedtill Danmarch i aar; thet will ieg gerne met forschilde; huor ieg kannd wære eder tiill wiliæ oc kerlighet, schulle i finde meg veluileligen altiit. Siiger Sophiæ mange gode nætter. Eder Gud befalendis. Schreffuet paa Aggershus første dag in Aprili maanedt aar etc. mdxxx.

Mogenns
Guldenstjerne ridder.

(Bagpaa: Spor af Seglet og Udskrift:)

Erlig oc velbiirdug manndt Esge Biilde, høffzmand paa Bergennhws, synn fadersøsterssøn oc Æønnderlige gode venn, kerligenn tilschreffuit.

R. A. Esge Billes Ark. — Tr.: Dipl. norv. X, 638.

21.

Malmö, 13. Juni 1530.

Mogens Gyldenstjerne til Domkapittet i Lund.

Han beder Kapittet lindre Jordskylden paa den Gaard i Malmö, som Jens Stinger havde i Forlening.

Sv. R. A. Uddrag i Skånebrevsförteckningen fol. 98 Nr. 657.

22.

Byholm, 26. August 1530¹⁾.

Mogens Gyldenstjerne til Esge Bille.

Sender ham et Brev fra Kongen. Hr. Vincentius skal have budt Kongen store Penge for at faa Bergenhus Len. Hvis Esge Bille vil opgjve dette, beder han ham overlade sig Midsyssel, der tidligere har ligget til Akershus.

Wennlig kierlig helsenn altiidt met Gud forsenndt. Kiere Esge, frende oc beßønnderlige gode venn, tacker ieg kierligenn ether for allt gott, som i mig bewiist haffue, hues ieg altiidt gerne aff miin machth forschilde will, som ieg plictug er etc. Jtem sender ieg ether wor naadigiste herris breff, ether tilschreeffuet, som i well sielffue formerche kwnne, hues ther om er. War mig ganntzsche langtt at schriffue then sielsywn oc behendigh handling, som heer begiffuer seg i landet, huilchet ieg dog formoder, atj well faa at withe met ethers thiener etc. Jtem mue i withe, at wor naadige herre schreff mig till, førre end nu ieg ford at Danmarc, at ieg schulle følge

¹⁾ Grunden til Mogens Gyldenstjernes Rejse til Danmark og Ophold paa Byholm er Skiftet efter Faderen, Henrik Knudsen Gyldenstjerne, jfr. Kongebrevet af 11. Novbr. s. A. ndfr.

thee leen vnder Agershus, som her Henrich Krumdigæ
haffde, ßaa nær til Brunlagh oc Midsøbell, som ieg for-
mercher, i schulle følgæ. Gaffue mig tilkiende min herre
bispenn i Aars oc flere ethers vennere, at her Vincentius
haffuer wæret begiærendis vtaff wor naadige herre Ber-
genhus igien oc buddet hanss naade store penninge ther
vtaff, oc haffuer iegh sammeledis forstaatt vtaff ethers
vennere, at the haffde eder gerne heer neruærendis huoss
them. Huess om ethers sind oc lempe saa seg giffue
kunde, tha begiæred ieg gerne, at, ther som i wilde
slippe Midsøbell, ati wilde flye thet saa, at thet kommer
vnder Akerßhus igjen; dog ati icke fortенcke mig ther
vdindenn, thij ieg icke begiærer thet met annet skiell,
end i wile slippet, tha will ieg gerne altidt forschieldet
met ether, vti huess maate ieg kand; wiidhe i vti nogre
maathe at bruge mig vti then eygn, som ieg er, schulle i
altiidt finde mig villig som tilbørligt er. Siger Sophiæ
mange natter. Befalendis ether Gud almectiste. Schreffued
paa Bygholm fredagen nest effter sanct Bartholomej dag
aar etc. mdxxx.

Mogenns
Giildennsterne ridder.

(Bagpaa: Spor af Seglet og Udskrift:)

Erlig oc welbiirdug manndt Esge Biilde, høffuitzmandt
paa Bergenhus, syn kiere fadersøstersøn, kierligenn til-
screffuet.

R. A. Esge Billes Ark.

23.

Uden Tid og Sted [1531?].

Mogens Gyldenstjerne til Johan Friis.

*Om Bønderne i Borgesysse. Hvis der bliver Tale om Rolds Skib, bedes
han udsætte Sagen, til han selv kommer. Beder om Brevet paa Bygholm,
da hans er bortkommet. Det siges, at Ærkebiskoppen ikke vil komme til
Herredagen. Om Skat af Landet.*

Kere Iohan, mattw vyde, syden ieg haffde screffuet dyt (!) bref tyl, bleff meg sagt, at dy bønder vylle icke ned. Dy bønder i Borgessiissel vylle icke ned, dy er had for sagen; ter er alt nogen ratgyffuere blant tenom, i huem tet ma vere. Troer ieg, dy ander fare nw icke helder ned. Item kommer ter nogen talle om Rolds skyff¹⁾, at tet matte nederlegs, tyl ieg selluf ned komme, så ter inttet talles om.

Gode Iohan, at ieg matte fa tet breff pa Biigholm, tet andet²⁾ er forlagt, ieg kand icke fyndet, ieg vyd aldryg, huor tet (!), Gud hyelpe meg sa sant.

Item syges her hemmeligen, at erckebyспен vyl inttet ned tyl herredags.

Item skal her kome nogen skat af landet, ver io ter for, sa ieg far ingen befallyng oc handelle noget ter om, oc gør nw met aldyg (!), som ieg troer teg tyl. Ieg vyl forsciillet, om ieg leffuer oc kand.

Seddel, beskreven med Mogens Gyldenstjernes Haand. — D. K. Norske Indl. t. Reg. og henl. Sager.

24.

Vesteraas, 7. Januar 1531.

Kong Gustaf til Mogens Gyldenstjerne.

Om et ved den norske Kyst strandet Skib, som Skipperen har forladt og fra hvilket Skriveren Gregers Holste har solgt det bjærgede Gods, hvorefter han er gaaet i Mogens Gyldenstjernes Tjeneste. In crastino epiphanie Domini.

Sv. R. A. Riks-Reg. D, fol. 194. — Tr.: Gust. I. Reg. VII, 229 f.

¹⁾ Maaske det samme Skib, om hvilket der er Tale i Kong Gustafs Brev af 7. Januar 1531, se ndfr.

²⁾ af 30. November 1530, se Kr. Erstøv: Danmarks Len og Lensmænd S. 38.

25.

Stockholm, 20. Februar 1531.

Kong Gustaf til Mogens Gyldenstjerne.

*Om Skibsskriveren paa det ved Norge strandede svenske Fartøj. Faste-
lavns Mandag.*

Udtog i Riks-Reg. D, fol. 206. — Tr.: Gust. I. Reg. VII, 273.

26.

Akershus, 9. Maj 1531.

Mogens Gyldenstjerne til Johan Friis.

*Han har taget Nils Persson, der er kommet til Landet til sin Søster,
Fru Anne, til Fange og har taget Borgen af ham, men ikke sat ham i
Jærn eller Taarn. Spørger, om Kongen vil have ham sendt til Danmark.
Beder om Nedsættelse af Afgiften af Lenet, da han ellers ikke kan holde
saa mange Folk. Bisperne kommer næppe til Herredagen. Om hans Strid
med Bispen af Hamar om noget Bondejord. Fru Anne beder om at be-
holde et af de Sogne, som Oluf Galle har haft og som ligger til Akershus;
han under hende det gerne. Klager over, at Esge Bille gør ham Hinder
paa det Len Rabygdelaag. Om en Mand i Esge Billes Len, der vil gøre
Kong Christiern en Krejert.*

Myn gans venlig helse, oc hues ieg stedis got forma,
altiit met Gud. Siinderlige gode ven, kere Johan Friis,
mattw vyde, nogen dage efter ieg kom hyt tyl slottet,
fiich ieg at vyde, tet Nyls Perssen skulle vere kommen
hyt tyl landet oc vere hos hans syster frw Anne. Hafde
ieg strax myn suene efter hanom, ty førde hanom hyth;
sa har ieg icke set hanom entten i torn eller iern, doch
taget stercke forplycht oc borgen for hanom, tet hand
skal icke anders steds vere eller gøre, en som ieg vyd,
tyl ieg fanger k. mt. vyllige her om at vyde, om hans
nade vore begerends, tet hand skulle komme ter ned, sa
hanom icke blyffuer noget forfang eller skade giort pa
hans lyf. Penynge skattes hanom icke mange af. Ty,
som haffue hans gos, kand ske ty vylle vel rade tyl,
hand komme af dagen; doch vylle icke ieg gerne vere
ten, som skulle gyffue nogen rydermandsmand pa flesk-

bencken, ty skulle icke faen, vyste ieg tet; ty beder ieg teg, rad tet beste ter vdy, oc ieg fanger myn hers forvaryng i sa made, at hanom kommer inttet tyl, om ieg skal sende hanom ned. Har ieg spurd hanom om alle erende; huad suar ieg har fat, tet sender nw tyl myn herris nade, tet fanger tw ter vel at sy.

Gode Iohan, gode Iohan Frys, kanttw alderiige tro, sa ille ieg er tyl fryds, som myn verelssse begyffuer seg for meg; ieg skal nw gyffue myn hers nade 100 r. gl. oc halt sagefald; nw trøster icke ieg at holle sa møget folck, tet ieg skal ladet tyl af mit oc sette meg i geld oc fare her i landet oc ventte meg føge gaffuen eller tack, oc kommer ter noget vfryd pa, oc ieg haffuer icke folck, som nw vel tyl fare ter kome vyl, ta er ieg bedragen, som tw vel bessynde kant. Vore ter rad tyl, at ieg kwne haffue fat nagen hielp ter i riiget, tw vylle haffue betenckt meg met tet beste; eller om ter er icke andet at bekome, myn her n. vylle offuersee tenne afgyft met meg tette ar, sa ieg kand holle folck hans n. oc rygene tyl bestand. Ter som hans nade tet icke gøre vyl, far ieg at offergyffue folcket en part, sa vyl ieg en lade sa sta hen, tyl ieg fanger suar igen; sa vyl ieg sette stefne efter effene; men vyste ieg noget tyl at ty, ieg vylle icke tøffue her lenge, tet er icke got oc offuergyffue tet, men har, før men forvyd seg noget ter ter(!) igen. Ver pa mit beste, som ieg troer teg tyl, oc forfar meg tenne leglighed, oc skryff meg met tet første suor igen oc del altiit tyt gode rad met meg. Myn lyd er tyl ingen vden her Mogens Gøye oc teg; vden i vylle tencke mit beste hos ty ander, forblyffuer tet vel. Doch har ieg oc screffuet mester Claus cansseleren noget tyl om tenne menyng, at hand icke vyl føre andet en got tyl myn talle; ty skryffue nw, tisse bysper oc vylle komme tyl herredag; alt vyl ieg set, før ieg troret. Syger Nyls, hand troer icke, tet ercke byspen kommer ned; byspen af Hammer har nw fat bref

pa ten bunde lød, som myn h. n. gaf befalling, ieg skulle ha bref, oc ieg icke vylle gyffue hundert gylden mestet ter for. Er ingen tyng, myn hers nade kwne mer hiille almwgen met en vnde tenom ten fryhet, som gamel sedvøn har vert, oc haffue ty hærtug Karstens dom, ty skulle niide altyng, tyl ty kome i rette met byспен, oc ingen bysp i Norge beger ten bunde lød vden hand i Hammer, oc er icke slyg en forreder tyl som hand er, oc mer har vert Danmarc imot af tet slag her i ryggit; matte ieg kome for rette met hanom, vyl ieg efter Norgis lag vynde hanom af alt, hand eyger, tyl kronen, oc vere fredløs tyl met; en skal fa bref, tyl fare er tet, her blyff vnt en gang. K. mt. haffue icke fler her i ryget, men tør lyde pa, en vel gørs behof. Item haffuer frwne Anne vert hos meg oc begerdt, ieg vylle skryffue ffor hende, sa hwn matte beholle et af dy sogen, her Olluf Galle hafde; dy er tw; ieg har anammet tenom tyl slottet. Vylle myn h. n. vnde hende et, sage ieg gerne, eller oc ieg ska beholle tenom her tyl.

Gode Iohan Frys, ram nw mit beste met ald tyng, som ieg troer teg tyl, oc vyl tet alt tiid goduylligen gerne forskiille oc fortyene met hues ieg got formaa, oc scryff meg doch et ord tyl, først teg kand steds bud, oc rad, biud altiid offwer meg som offue (!) tyn broder oc be-siinderlige gode ven; oc er her nogen del, tw uydis at bruge meg vdy, haf meg vspardt oc glem inttet, som tw har loffuet meg. Her met teg altiid Gud befallendes; hand spære swnd oc salliig. Datum ten 9. majj ar 1531 etc.

Mogens
Gullenstern ritter.

Kere Iahan Friis, mattw vyde, at Eske Bille gør meg altiid hynder pa tet len Rabiigelag; skal holle tiingen oc gøre afgyften oc hand haffue lenen, ta ma ieg syge ter

af; ieg har møget forlat for Eskes skiild myn tyd here, oc kand meg ick skøn ter for, skal tet gelle tags, ieg tør vere met tet len oc fler sa ner som hand. Skryf meg et ord tyl igen her om.

(*Bagpaa: Seglet og Udskriften:*)

Erlig oc velbiurdig man Johan Frijs, k. matz. secretter, gans venliig tylscreffuith.

(*Ligeledes bagpaa med samtidig Haand to Rækker Navne, af hvilke 6 ere overstregede med samme Blæk:*)

Her Magens Gøye. ¹⁾	Ask von Verde.
Her Magens Bille.	Eric Hac.
Melchior. ¹⁾	Hans Ericksen. ²⁾
Cantzeler. ¹⁾	Hartug Ad.
Docter. ¹⁾	Rolicke. ¹⁾
Per Ibsen.	Cristoffer Otsen.
Eric Ericson.	Brockenhuss.
	Cantzelerieth.

(*Paa en indlagt Seddel med M. G.s Haand:*)

Item bor ter en i Eske Bylles len, som vylle gøre k. Crestier en kreyger tyl hyelps i søn met ty ander skalck; kwne ieg haffue fat myn hers n. befallyng oc lade hettett. Tette skryffuer ieg ingen tyl vden teg.

R. A. D. K. Norske Indl. t. Reg. og henl. Sager.

27.

Upsala, 18.—22. Maj 1531.

Kong Gustaf til Mogens Gyldenstjerne.

Han takker for hans Skrivelse om Skibsskriveren Gregers Holste og andre Rømningsmænd, i hvilke Sager han gerne vil gøre Kongen Rede og Regnskab; han beder ham ikke beskytte Rømningsmænd. Tempore Erici.

Sv. R. A. Riks-Reg. D, fol. 235. — Tr.: Gust. I. Regs. VII, 352.

¹⁾ overstreget. ²⁾ Emicksen?

Akershus, 8. Juni 1531.

Mogens Gyldenstjerne til Johan Friis.

Beder om Forbedring af sin Belening. Han vil sende sin Jagt ud efter nogle Skalke, som røver og plyndrer; Hr. Ture siges at agte sig til Norge i Sommer, men dertil behøves Folk, og det paastaas endda, at Bispen og Gude Galle vil begære Len. Han lægger et godt Ord ind for Nils Perssøn og for dennes Søster Fru Anne. Klager over Bispen af Hamar og hans Forurettelse af Bønderne i Stiftet, der agter at klage paa Herredagen, og over Bønderne i Borgesyssel.

Jhs.

Myn gans venlig helssen met alt, hues ieg got forma, steds screffuet met Gud. Kere Iohan Frys, bessinderlige gode (!), ieg bettacker teg høgligen for aldt got, som tw meg i mange made beuyst haffuer; vel kendes ey forskiilt haffue, doch gans veluyligen skal beffynds tet imot teg at fortyene oc forskiille af myn macht dy dag, ieg løffer, ter forlat teg tyl. Kere Iohan Frys, teg vel fortencker om ald tyng, som ieg har haft talle met teg om, meg anrøendis, beder ieg teg nw som før, tw meg icke iorgleme wylt, men altiid tencke tyl tet beste hos alle, som tw vel vyst meg ankommer. Er ter icke rad tyl, ieg kand haffue fat nogen forlenyng, ter ieg vore behyolpet met, kwne ieg haffue fat noget beder lysse pa tette, ieg nw har, tyl tet kwne blyffue beder i fremtyden. Ieg vyl nw sende her Mogens Gøye en skryft pa ald vys rentte, ieg har her tyl, at hand met teg vylle gyffue k. ma^t tet tyl kende, sa ma hans n. see, huat tet er. Ter er tøsse sa god rentte tyl Bahu, som her tyl, oc giffues j^c gl: af. Ieg skal giiffue j^c gl. oc halt sagefal, tet er meg icke mwgeligt. Matte tet blyffue vet tet hundred gl. eller oc hvad sag, som offuer xx Å vore, ieg ter gyffue haldelen af, om ter er icke beder rad pa ferde, eller ocsaa dy len igen, som her Henrick Krwmedyge fyck herfra. Gør tyt beste, som ieg troer teg tyl.

Er her oc kommen nagene skalcke vnder landet, som

røffue allesteds; vyl ieg lade myn iacht løbe efter tenom, om ieg kand tenom offuerkome; blyffue hwn meg fra tagen, er tet meg en stor skade; huem vyl rette meget op igen, oc stor fare, om mit folck kome meg fra. Ieg har hørt, her Ture achter seg vyst i somer hyt, tet har hand lat seg hør for en af tesse borger, som nw var i Halland. Ieg maa gøre noget ter tyl; huort wyl ieg hen. Hafde ieg, sa ieg kwne holle folck, som her vel behof gørs i mange mode, ter skulle en stwndom høres noget tyl meg; at ko. mt. vylle rame mit beste; ieg vyl gør hans nade got skel, om ieg icke kand fange noget ter i landet oc io skal blyffue herre, at ter icke forlenes nogen len fra slottet. Ieg troer, bysphen vyl begere len, teslygeste oc her Gude Galle oc flere; attw vylt ver ter fortенck vdy; vylle tw haffue vert Nyls Perssen behielpeligen, at hand matte vere fellig i Danmarc oc allesteds i vor nadige hers lande, ter guorde tw møget vel met; tet er doch en fattyg rydermandsmand; ieg fornwmer ingen skalckhet af hanom. Vyl kwnglyge ma^t haffue hanom i tyeniste, hand skal gerne vere, huor hans nade vyl haffue hanom. Oc matte frw Anne beholle tet sogen, som hendes gard i lyger, tet heder Rade sogen, her Olluf hafde tet tylforne. Ieg har nw anammet tet hyt tyl slottet; ieg vyl gerne hielpe fattyg ryderskaf tyl gode, om tet var i myn macht. Gyffue hwn kwne fange vor nadiste hers bref ter pa. Gør tyt beste her vdy, beder ieg teg om. Er Trondems domkyrcke oc bii brent, oc hør ieg dy bysper vyle tyl herredags; ten i Hammer burde icke at kome tylbage igen; dy ma alt forferes, tet tyen icke ellers. Oc at ty fa noget af Guds ord oc hør, tet vor møget got; oc har ieg tylsag nogen bønder, som skulle ned, for attw vylle hyelpe tenom tyl gode for myn skiild, som haffue hyemme i Hammer styfft. Ten bysp gør tenom stort offervold oc vskel; dy haffue k. m^t forscryffelsse tyl bysphen oc harttug Carstens, Danmarcs oc Norges rads dom pa

ten bunde lød oc ma icke niiden. Ieg vyl nw gyffue cansseleren xx gl., at ieg matte fa tet breff af hanom tyl dy bønder; tenom sker obenbar vret. Vylle tw haffue vert meg behyolpen, ieg kwnne haffue fot tet bref. Oc er dy bønder y Borgessel altiid vuyllig oc vliidig met, hues ty skulle gør, frem for andersteds; at tet blyffuer tenom tyl sagt met trussel, tet kand gøre got, oc dy bysper blyffue oc vndervyst, sa dy fare skellyg met almwgen oc lade tenom niide lagen; men scwlle en vylle, ieg vore ter neder met, om dy bysper alle frem kom; ieg vyl vel tro, ter er icke mange, som vyd af ters belegenhet. Ten bysp af Hammer motte vel tøffue, til ieg hafde vert tyl tals met hanom. Gode Johan, ver nw i ald sag fortench pa mit beste, som ieg troer teg tyl, oc hielp mit bud tyl gode i myne erende; forstat mennynge beder, en skryfte vdvysser, oc forlad meget, ieg biuder sa drystygen offuer teg oc vmager teg met myn scryffuelsse. Scryff meg ald besched tyl igen, oc biud meg tyl, om ieg met nogendel kand vere teg tyl tyenste oc vyllige met, som teg kand vere behaglig, da vyl ieg haffue kerligen bedet teg, tw wylle bruge meg vdsparde; ieg skal altiid befyndis teg gans vyllyg, tet kende Gud, ieg tyg met ald liicke oc velfard vyl haffue salig befallendis. Rad oc biud offuer meg som offwer tyn broder. Datum Agerhus Guds legoms dag anno 1531.

Magenns
Guldenstern ritter.

(Bagpaa: Spor af Seglet og Udskrift:)

Erlig oc velbiurd mand Iohan Frys, k. ma^t. secretter, synd bessiinderlige gode ven, trollygen tyl egen hand.

R. A. D. K. Norske Indl. t. Reg. og henl. Sager.

29.

Akershus, 29. August 1531.

Mogens Gyldenstjerne til Johan Friis.

Han trøster sig ikke til at blive ved Lenet, men haaber til Foraaret at komme ned til Danmark og beder ham have sig i Erindring.

Wenlig helssen altiid, met hues ieg got forma, teg steds forscreffuet met Gud. Siinderlige gode ven, kere Iohan Frys, om tenne lands beleglighet har ieg pa tet neste skreffuet k: m^t: vor nadiste herre ald besked tyl, [som] tet seg here begyffuer ter vd tw vel [ka]nt sie, huor teth haffuer seg, som teg vel [fo]r tencker tw meg altiid loffuet har, siinderligen syste pa Skanderborg, attw tet icke forgleme wylt, gøre i altyng, som ieg teg tyl troer, oc tw vylle doch haffue skreffuet meg tyl, huor tet skycker seg tere. Ieg vylle gerne anderslunde forvyde meg; tet ganger sa ganske vnderligen tyl here; ieg trøster ingenslunde at blyffue vyd met tette len, som ieg tet nw haffuer; ieg vyl lyde meg tyl foraret, om ieg ta kwne kome ned oc anderslunde forvyde meg; vyl tet icke blyffue beder, nødis ieg tyl oc offueryffue alt samen. Haf meg i tyn hoffkommelsse, huor legenhen(!) vyl føge seg. Er her nw ingen tyng, ieg vyd iidermer oc skryffue teg af tenne egen. Tenne breffuysser skal iidermer berette teg om tenne verrelsse. Rad oc biud altiid offuer meg som offuer tyn bessiinderlyge gode ven. Her met teg Gud befallendes. Met hast pa Agershus 29. dag augusty anno 1531.

Mogenns
Giildenstern ritter.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Tyl Iohan Frys, k. ma^t: vor nadiste hers secreter, venlig sends tette breff.

R. A. D. Kanc. Norske Indl. t. Reg. og henl. Sager.

30.

Akershus, 29. August 1531.

Mogens Gyldenstjerne til Kong Frederik.¹⁾

Han beretter, at Ærkebiskop [Gustav Trolle] har besøgt Biskop Mogens af Hamar og er draget videre til Trondhjem, idet han overalt har meddelt Kong Christiern IIs forestaaende Ankomst med 4000 Mand. Han beder om Forstærkning. Om Strandingen af et Skib med Sørovere i Peder Hansens Len. Tirsdagen næst efter Bartholomei apostoli.

R. A. D. Kanc. Norske Indl. til Reg. og henl. Sager. -- Tr.: Dipl. Norv. XII, 584 f.

31.

Gottorp, 10. Oktober 1531.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Det siges, at Christiern II. skal have 15 eller 16.000 Landsknægte hos sig, men han har kun 4—5000 Mand. Hans Anmodning om nogle Landsknægte kan for Tiden ikke efterkommes. Han skal gøre sig al Flid for at forsvare Slottet. Sender ham et Brev til Kong Gustav af Sverig.

Tr.: Dipl. Norv. IX, 694 f.

32.

Akershus, 11. November 1531.

Mogens Gyldenstjerne til Kong Frederik.

Kong Christiern II. er med 4 Skibe løbet ind i Fjorden og er gaaet i Land i Oslo, hvor Beboerne struks sluttede sig til ham. Han beder om Hjælp og skal gøre sit Bedste.

Mynn vnderdanige, willigh, troo thieneste eders nadis konninglige maiestatt nw oc altiidt ydmygeligenn till schreffwen mett wor herre. Hogborenn fførste, stormegeste konningh, keriste nadiste herre, eder nadis konninglige hogmegtighedt wille werdis segh att widde,

¹⁾ Samtidigt med dette Brev til Kongen har Mogens Gyldenstjerne sendt et Brev med Beretning om Forholdene i Norge til Mogens Gøje paa Skanderborg, som sender det videre til Kongen med et Brev af 4. Oktober 1531 til Kongen og et andet til Kansleren Claus Gjordsen af samme Dag. I det sidste beder han Kansleren sende Brevet tilbage til sig, og dette er formentlig sket, hvilket har medført, at Brevet ikke er bevaret.

thet heer kom iiij konning Crestens skibbe ind i fiøw-
denn odensdagenn for sancti Martins dagh, oc er kon-
ning Cresternn heer selff personligenn heer till stedhe
mett. Om torsdagenn seggeldhe thi ind paa ij wigge
siøes¹⁾ neer slottett, oc ginge saa offwer land fraa skib-
bene oc ind till Oslo by. Ginge saa borgerne, preste,
mwncke oc allt andhet folch hanom strax till handhe
och bispenn mett allt siitt folck. Oc thet folch, heer i
landett er, som icke er gongenn hanom till handhe, troer
ieg, att thet gaar hanom well till handhe mett thet første,
han thenom till siigendis wordher ther om. Wille eders
nadis konningliige hogmegtighedt hiidt skicke nogenne
folck till hiepp oc biistand, thi att ieg haffuer ingenn
heer i landett, som ieg thør forladhe eller fordriiste meg
paa vdhen mitt eygett folck, som ieg haffuer indhenn
porttene. Kand thenne breffwiisere Lage Ienssen, myn
thienere, ytthermere vndherwiise edhers nadhe heer om,
end som ieg nw korttliigenn schriffwe kandh. Wille eders
nadhe giffue meg en wisse genschriifwelse heer paa,
huad tiidt ieg skall wentte nogenne hiepp oc fortrøstinghe.
Ieg will giøre mitt besthe i alle maade, ther ieg kand.
Oc skall eders nade nest Gudts hiepp befindhe mynn
fliidt i alle thi maade meg mōgligtt er, ehur ieg kand
giøre eders nadis gaffnn oc wende eders nadis skadhe.
Heer mett eder nadis konningliige maiestatt, sieell oc all
welferdt thi hellige treefoldighedt nw oc ewindeligh befa-
lendis. Schreffuett paa Agershus paa sancti Martins dag
anno etc. mdxxxj.

Eders nadis konninglige maiestattis ydmygeliighe
thienere

Mogenns
Giillensternn ritther.

¹⁾ *ugesøs.*

(Ikke egenhændig Original. Bagaas Seglet og følgende Udskrift:)

Hogbornnste første, stormegtigesthe herre, her Ffrederich mett Gudtz nade Danmarckis, Wendis oc Gottis konning, vdwold konning till Norige, hertug i Sleswiig, Holstenn, Stormaren oc Ditmerschen, greffue i Oldenborg oc Delmenhorst, synn keriste nadiste herre, ydmygeliigenn.

R. A. D. Kanc. Norske Indlæg til Reg. og henlagte Sager.

33.

Akershus, 11. November 1531.

Mogens Gyldenstjerne til Claus Gjordsen.

Kong Christiern II. er med 4 Skibe ankommet paa Fjorden og gaaet ind til Oslo, hvor alle har sluttet sig til ham. Han beder ham om Undsætning. De fleste af hans Folk er ude i Lenet.

JHS

Wenlig oc kerlig helsen altid forsent meth Gud. Ker her cansseler, gyffuer ieg etter kerlig tyl kende, at her kom nw i onsdags iiii arlogsskyf her i fuorden met k. Crijstierns folck, oc syge dy, hand er selluf personlyg met. I gar komme dy her tyl biuden, gyngende dy tennem strax tyl hände, borger oc dy pa byspgarden; tenn dag tylforne loffuit dy meg at wylle wage lyff oc gods hos meg pa wor k^e nadyge herres wegen, oc er ter ingen motsyngelse, dy alle handga, huylcke som icke enn erre, ty gøret vbedendes, ingen ieg nw wyd oc forlade meg tyl, vden Gud oc hues ieg haffuer pa slottet. Beder ieg etter oc rader etter fuldkomelig, at I gørrer meg wndsettyng met tet første. Mit folck err mesten vde i lennen, dy erre meg sa kort pakommen. Gud gyffuet, ieg hafde tennem hyemme. Kand tenne brefuissers syger etter ald iidermer ald besked. Beder ieg etter gernne, I mw icke forlade meg. Wylle I nw icke verre forsømelig, sa kwne I gørrer feyde tylennde, myn skiild skal icke fyndes, at ieg matte fange suar egen, huor ieg ma forlade meg tyl

met tet første. Kerre her cansseler, har ieg dy bønders breff ennw, ieg for nw alderye enn huyd af tennem.

Her met etter Gud befallendis, gør met altyng, som ieg etter tyl troer. Datum Agershus ao. 1531 Sent Mortens dag.

Mogenns
Gyldenstern ritther.

Egenhændig Original. Bagpaa Spor af Seglet og følgende Udskrift:

Erlig oc welbiurd mann mester Claus Gørtsen, wor k^e. n. heris cansseler.

R. A. D. Kanc. Norske Indl. til Reg. og henl. Sager.

34.

Upsala, 23. November 1531.

Kong Gustav af Sverrig til Mogens Gyldenstjerne.

Kongen klager over, at Bisperne i Norge ved Brev og Bud søger at gøre hans Undsaatter u lydige imod det Forbund, der er imellem de tre Riger. Han beder ham forhindre dette. Spørger om Efterretninger om Kong Christiern og hans Parti. St. Clemens Dag.

Tr.: Diplom. Norv. IX, 698.

35.

Akershus, 23. November 1531.

Mogens Gyldenstjerne til Johan Friis.

Han har dagtinget med Kong Christiern om, at han maa skrive sin Herre til om Undsætning inden Midfaste, og skal have fri og sikker Dag til Midfaste. Han beder ham forhandle med Kongen herom og give sig Svar.

R. A. D. Kanc. Norske Indl. til Reg. og henl. Sager. — Tr.: Dipl. Norv. XII, 588.

36.

Akershus, 24. November 1531.

Mogens Gyldenstjerne til Kong Frederik.

Sender en udførlig Beretning om Kong Christiern II.s Ankomst til Oslo og hans Angreb paa Akershus samt Forhandlingerne med ham — og beder om skriftligt Svar.

Mynn vnderdanighe willige troo tienesth eders nadis konningliige maiestat nw oc altiidt ydmygeliigenn tillscreffuet mett wor herre. Hogborenn første, stormectigeste konningh, keriste, nadiste herre, eders nadis konningliige hogmectighedh wille werdis segh att widde om then leglighedt, som segh heer begiffuer, som iegh eders nade tillforne omscreffuit haffuer. Torsdagenn for Martinj effther middagh bleff meg till kende giffuet aff en borger i Oslo, saa hand saae komme aff westenn till iij aarloffs skibbe hiidt ind i fiowrdenn paa vj wegge siøes neer oc toge strax ij borger skibbe, som haffde hiem heer i Oslo. Ffoer ieg same dagh ind till byendh oc tingedhe mett borgerne. Swore thi oc loffuede, att thi wille leffue oc dødh, woghe hals oc liiff hoss meg paa eders nadis wegne. Kom saa konning Chresternn selff mett sitt folch for byendh om fredagenn, ginghe borgerne hanom strax i modt oc till handhe, søgendis alle mett hanns folch effther myne swenne. Haffuer iegh gantze ringe folch paa slottet; ther er offuer xl aff myne swenne mett fogderne vdi lenenn, och haffde ieg thenom hiemme allt aarett till føge, førre thette paa kom, for iegh fich alle stedts schriffuelsse, saa ieg tordhe ingenn fare haffue for konningh Chresternn j thette aar. Paa sancti Martins dag belagde thj slottet oc sloge theris legere heer for oc skantzedhe mett kwbere oc skerme oc førdhe offwer xl stormstiiger vnder mwrenn och lodh eske slottet aff megh trendhe ganghe mett stoer trussell oc bøenn oc møgenn vnderlighedh. Haffuer ieg altiidt giffuett thenom for swar att icke wille opgiffue thenom slottet, then stund liiff er i megh, oc førre ieg maa faa schreffuet till eders nadis konningliige m^c. Och haffde ieg adelis rett meg ther effther; først offuermacthen bleff meg for stoer, wille ieg sette illdh i alle thi stedhe, som brendhe kundhe. Thet sagde ieg thenom oc, som mett meg handeldhe, och konning Cresternn selff, oc wille saa giffue meg Gud

j woldh. Och ther som thj ingenn andhen handell kundhe fonghe mett megh, tha bleff oss handellett en dagh jmel-
lom, som ieg nw sendher eders nade en vdschreffft vdaff. Oc haffde meg werett andhre kor paa ferdhe, saa santt meg Gud hielppe, ieg wildhe icke haffue dagtingett. Dogh haffuer ieg aldrigh nogenn tiidt begerdt att tale mett thenom; men altiidt er theris budh kommen till megh. Keriste nadige herre, kand ieg eders nade aldrigh till fuldts skriffue, saa gantz skammerliigenn ieg arme karll er bleffwen bedragenn oc forrodt aff alle tesse landtz ind-
bøggere, geystliigh oc werdtsligh, ingenn vndhertagenn, tessliigesthe aff myne egne swenne, som thenne myn thienere Las eders nade vnderwiise skall, oc mett huadh beleglighedh ieg haffuer holdt oc holdher thette slott, ytthermere endh ieg schriffue will. Thesliigeste hues machth heer er mett konningh Cresternn, oc som theris werelssse segh begiffuer, skall hand oc vnderwiise eders nade. Jtem er iegh røffuett oc fraa tagenn oc thi, som huoss megh ere, aff prester, borger oc bøndere. Rentte oc sagfaldh haffue myne fogdere welwilligh førdt konning Cresternn till handhe oc sagt hanom tieneste. Thi swenne oc folck, som huoss megh ere, haffuer ieg loffuett att oprette all theris skadhe, paa thet thi skulle bliiffue meg willigh, oc sparer iegh ther for ingenn deell for mitt folck, som huoss meg er. Eders nadis konninglige m^t: wille nw icke forladde megh, att ieg motte fonge nogenne vndset-
ningh indhenn midfasthe; waar thet icke mere endh mett xl karle, som ieg kundhe fonge heer indh till meg, saa will ieg mett Gudts hielpp well hollett, til wandett bliffuer obenn, att iegh tha motte fonge fiitalij oc andhen machth till att tage landett indh mett igenn. Ieg haffuer ganske føghe folck; bliiffuer meg enn karll sygh for, er thet meg en stoer affdrecth. Haffde ieg icke bleffuett saa for-
raschett, oc mitt folck haffde icke kommett meg fraa, aldher skulle thi haffue glemthet, att thi komme hiidt,

skulle mend haffue bodhe hørdt oc spurdt; och skall eders nade ingenn skadhe faa, for thet ieg kand giøre. Will eders nadhe nw tencke ther till mett thet første, tha kand eders nade well giøre feydenn till endhe. Heer er icke vdhen iij fencker knecthe, icke stercke, menn mange syghe, oc haffue fongett godhe hwgh heer for slottet, oc ere skibbenne en partt bleffuenn j siøenndh; vj aff thenom waar heer indhe for Oslo, thi ere vdløbenn igenn mett føge folck, icke vdhen bodtzmendh. Syges heer ocsaa, att her Twry skulle were bleffuenn mett thet skib, hand waar paa. En partt aff konning Cresternns knecthe skulle were kommenn j Skotlandt oc wille icke till siøes mere. Keriste, nadiste herre, eders nade wille nw icke forladde megh, att iegh io fonger vndsetning indhen forscreffne dagh, ellers er iegh nødh till att opgiffue slottet. Thette mitt budh kand siige eders nadhe all leglighedenn, att heer kand komme folck indh. Heer kand oc komme skibbe ind paa ij wegge siøes neer, saa hortt fryes thet icke. Och haffde ieg icke gaaedt thenne dag indh oc samtøck, haffde thi førdt megh saa mange bøndere paa mett weltter oc kaste knøppell, først yßenn waar tillagt, oc grebett meg an paa alle siidher; thet haffde fallett megh for suartt paa i mange maadhe mett saa føge folck, som ieg indhe haffuer. Werdis eders nadhe att widde, icke offuer ij dage effther konning Cresternn waar hiidt kommen, lodh bischop Mogenns aff Hammer syne swenne vdriidhe oc griibe nogenne myne fogder, hwor hand thenom offuer komme kundhe, oc lodh thenom indføre till konningh Cresten, oc er hand selff mett heer indkommen till Oslo till konningh Cresternn; ther haffuer hand icke werett, siidhen ieg kom hiidt till landett førre end nw; och saa er erchibispenn alle dage wenttendis heer ind till Oslo. Haffuer ieg icke kundt fonge ett budh enthen vdh eller ind, siidhen thette folck kom heer for. Eders nadis keriste hogmegtighedt wille werdis att tage

thenne myn schriffuelsse till syndhe och giffue megh ett schrefftligh antwordt jgenn, huor effther ieg skall rette megh. Jtem sendher ieg eders nade ett konningh Cresternns breff, som hand lodh begere aff megh, mitt budh motte føre eders nade; thet haffuer ieg annammett, paa thett mitt budh motte thes fredliiger fare for hanss folck, om thj fandis j hanss weygh; ellers haffde ieg icke tagett thet. Widh ieg nw ingenn andre besønderlighe tidinge, som iegh kand schriffue eders nade till om, end som thette mitt budh kand vnderwiise eders nade om all leglighedh, som hwonn seg nw heer begiffuer. Werdis eders nadhe att widde, thet meg er till kendhe giffuett att Michell Blich skulle haffue werett vnder Augde siidhe mett en espingh oc giortt nogenn modstand modh konning Cresternns folck; huor ther mere om er, kand iegh icke widde. Erich Vgerup haffuer ieg inthet hørdt aff eller fornummedt; men Oluff Sortt, frue Annis fogett, gick thenom till handhe mett thet første, thj waare heer kommenn; och Henrich Stabbell, her Holgerdts fogett paa Næsøenn, for oc ind till thenom j thet første, thi komme heer. Skall eders nade nest Gudts hielpp befindhe myn fliidt j alle thi maade, meg mōglicth er, ehur ieg kand giøre eders nadis gaffn oc wende eders nadis skadhe. Heer mett eders nadis konninglige m^t: siell oc all welfardth thi hellighe trefoldighedt nw oc ewindelighe befalendis. Schreffuett paa Agershus then xxiiij dagh nouembris anno etc. mdxxxj.

Edhers nadis konninglige m^{ts}:

ydmygeliighe thienere

Mogenns
Giillensternn. ritther

(Bagpaa: Seglet og Udskriften.)

Hogbornesthe første, stormegtigesthe herre, her Ffredrich mett Guds nade Danmarcis, Wendis oc Gottis konning, vdwoldt konning till Norige, hertugh i Sleswiigh,

Holstenn, Stormarenn oc Ditmerschenn, greffwe j Oldenborgh oc Delmenhorst, synn keriste nadiste herre, ydmygeliigenn.

Ved Brevet findes følgende Bilag:

1. Kong Christiern II.s Kontrakt med Mogens Gyldenstjerne, Obsloe ^{23/11} 1531 (Koncept med Kongens underskrevne Navn og Seglet bagpaa), Mogens Gyldenstjernes Kontrakt med Kong Christiern II., Akershus ^{23/11} 1531 (samtidig Afskrift).

R. A. D. Kanc. Norske Indl. til Reg. og henl. Sager. — Bilagene tr.: Dipl. Norv. IX, 699 og 700¹⁾.

37.

u. St. og Dato [før April] 1532.

Tyge Krabbe til Mogens Gyldenstjerne.

„Her Tyge Krabbes breff till her Mogns om Aggershuss att opgiffue. 1532.“

Staffen Hanssøn Stephanius's Designatio variorum documentorum et anti-quitatum. Ved William Christensen. D. Mag. 6. R. I, 30. — Brevet synes tabt.

38.

For Oslo, 2. April 1532.

Peder Skram til Mogens Gyldenstjerne.

Han kan ikke undsætte ham paa Grund af Isen. De har taget Kong Christierns Skib. Den anden Flaade løber ud 14 Dage efter Paaske; indtil da vil de fortøve mellem Lindenæs og Skagen. Tirsdag i Paaskehelligdage.

Tr.: Dipl. Norv. IX, 717.

¹⁾ Dette og det foregaaende Brev til Johan Friis maa være bragt af Budet Lave; Tyge Krabbe skriver 29. Novbr. fra Helsingborg til Kong Frederik og meddeler ham sin Mistanke om, at det er Skalkhed med de Breve, som Karlen Laffue, der har tjent Herr Søren Norby, kom med fra Herr Mogens Gyldenstjerne til Kongen, Mester Johan Friis o. a., og at Kong Christiern har ladet dem skrive for at faa Budet gennem Landene ind i Tyskland; ti samme Karl havde megen løgnagtig Tale om Kong Christierns Styrke og om, at Mogens Gyldenstjerne havde givet Akershus op. Han raader Kongen til at benytte et andet Bud og lade ham blive til Stede. Ogsaa Rigsraadet advarer Kongen i et Brev af 28. Novbr. mod Budet og raader ham til at sende et andet Bud til Mogens Gyldenstjerne eller skrive til Raadet (D. K. Norske Indl. til Reg. og henl. S.).

39.

For Oslo, 4. April 1532.

Peder Skram og Tile Giseler til Mogens Gyldenstjerne.

De sender ham 30 Landsknægte og 6 danske Karle. De har ikke kunnet undsætte ham paa Grund af Isen. De sender ham en god Karl Hans Holst. Torsdag i Paaskeugen.

Tr.: Dipl. Norv. IX, 717.

40.

København, 9. April 1532.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Kongen har modtaget hans Skrivelse fra forgangen Vinter om hans Handel og Kontrakt med Kong Christiern og med hans Anmodning om Undsætning. Kongen har afsendt Tile Giseler og Peder Skram med nogle Orlogsskibe; de ligger nu for Oslo Fjord, men kan ikke komme ind for Is. Tirsdagen efter Søndagen Quasimodogeniti.

Tr.: Dipl. Norv. XII, 609.

41.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Tilladelse til at indløse Malmøhus Slot og Len af Hr. Albert Ravensbergs Arvinger. 4. fer. p. domin. exaudi.

Reg. o. a. L. III, 384. — Tr.: Fred. I. Reg. S. 315.

42.

Gunderslevholm, 2. Juni 1532.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Kongen og Rigsraadet har beskikket ham til at være lige i Befaling og Hovedsmand over vort Krigsfolk med hans Broder, Electus i Odense Knud Gyldenstjerne, og Niels Lykke, hvorfor han skal have det nøjeste Tilsyn med alt. Søndag næst efter hellige Guds Legems Dag.

Paa Bagsiden: Mogens Gyldenstjernes Paategning:

at mec tylscreffuit som skulle haffue gvod tylsywn.

Tr.: Dipl. Norv. IX, 721.

43.

[København], u. D. 1532.

Kgl. Missiøve til Mogens Gyldenstjerne.

Han skal give Skipper Johan med Herr Johan Urnes Skib Trælast med tilbage fra Norge.

Tr.: Fred. I. danske Reg. S. 444.

44.

Malmø, 20. Juni 1534.

Mogens Gyldenstjernes Redegørelse til Danmarks Indbyggere om Forhandlingerne med Kong Christiern II. ved Akershus og hans Tilfangetagelse.

Tr.: Dipl. Norv. XV, 598 ff.¹⁾

45.

København, 4. September 1534.

Christoffer, Greve til Oldenborg, til Mogens Gyldenstjerne, vor Embedsmand paa vore Slotte Hindsgavl og Hagenskov.

Sender ham et Brev om en Skat af alle Præster og Degne og et andet om Svin, som han er begærende af Kronens Bønder, og beder ham oppebære begge Dele. Den første skal han sende Rentemester Anders Glob, Svinene skal sendes paa Kronens Skove. Fredagen næst for vor Frue Dag natiuitatis.

Orig. paa Papir m. paatr. Segl. — Vedlagt de under samme Dag udstedte to aabne Breve.

46.

Nielstrup, 1. November 1534.

Esge Bille til Mogens Gyldenstjerne.

Han er efter Løfte paa Vej til Lübeck og beder ham under sin Fraværelse varetage hans Bedste.

Venlig oc kierlig heeßenn altiidt tilforrn sendt met wor herre. Kiere Mogens, moderbrodersønn oc sønderlige

¹⁾ Er ikke i egentlig Forstand et Brev, men Henviisningen til Stedet, hvor det er trykt, medtages her af nærliggende Grunde.

gode wenn, haffuer ieg, som teg wden ald tuiffuell well witterligt er, foit the Lybsches scriffuelse, att ieg scall thenum besøge oc ind holde effter thet løfte oc tiilsaffnn, som ieg theris thienere oc wdtliggere her giortt haffuer. Oc effter samme theris scriffuelse er ieg nu saa langt paa weigenn liggindis att forwacte myn swendt emoedt meg fra Lybche, som ieg fore meg ther hedenn haffde. Thij beder ieg teg kierligenn oc gierne, attu wilt wiide oc ramme mytt gaffnn oc beste wdj myn frawerelse, huor Sophia teg behoff haffuer, oc sammeledis, attw willt holde Peder weedt skiellig auge, att han ey for møgit haffuer syn eigenn wilge, effter som tw west hanum i framtidenn macht wppaa ligger. Huor ieg kandt thet igen met teg forskylle, scaltw meg altiidt weluilligen tiilbefinde, som ieg dog thes plectug er. Her met teg Gudt beffalindis. Schreffuit paa Nielströp wdj Laaland alle helgens dag aar etc. mdxxxiiij.

Eske Biilde.

(Bagpaa: Seglet og følgende Udskrift:)

Erlig welburdig mandt oc strenge riidder her Mogens Gyllenstiern, høffuitzmandt paa Lindholm, syn kiere moderbrodersøn, kierligen tiilscreffuit.

47.

Lund, 2. November 1534.

Torbern Bille, Axel Brahe og Holger Ulfstand til Mogens Gyldenstjerne.

De sender ham Kongens Brev om at sammenkalde Almuen i hans Len til med Vaaben og Værge at møde mod Rigens Fjender, der har leveret en Storm for Halmstad. Han skal ogsaa selv komme ufortøvet med Heste og Harnisk.

Torbernn Bilde met Gudts naade archielectus thiill Lunde domkircke.

Wenlig kierliig hiilßenn altiidt forßentt medt wor herre. Kiere her Maaghens, bønderliig godæ wen, maaj widæ,

athi dag fingæ wii wor naadigste herris scriffuelße, aff huilcken wii ßendher edher en copia, bethendes edher paa wor nadigste herris wegne, athi natt och dag wspartt wpkomme almwgenn wdhi edher læn, att the medt waabenn och werghe møde medt oss emodh righens ffiender, thi att ffienderne ære nw wisselighen wdhj Halland fore Halmstadt oc leffuerett ther enn storm, och athj tislighet wfortøffuett ßelffue mett edhers hestæ och harnisk komme thiill oss, ßom i formerckæ, att righet och oss alle størst magt paa ligger. Fonge fienderne fremgang offuer Lagheholms broo, tha er thenn magtt ickæ her wdhj landhett, att wii them mett affuende kundæ wdhen ydhermere wndßetting; her wdi ære i aluorlighen fortencct. Befalindes edher then ewige Gudt altidt. Ex Lundis andhen alle helgenes dag mdxxxiiij wnder waare signether.

Axell Bragdhæ ·
Holger Wlffstand · riddere

(Udskrift:) Erlig welbiurdig mand oc streng riidere her Maaghens Gyldenstiern kierligen thilscreffuit.

Afskrift i Klevenfeldts Saml. Gyldenstjerne. Orig. synes tabt.

48.

Vallen, 14. December 1534.

Fru Sofie Krummedige Hr. Esge Billes til Holger Ulffstand, Mogens Gyldenstjerne og Knud Pedersen Gyldenstjerne.

Sender dem Kopi af et Brev, som hun har faaet fra Halmstad. Om det Lejde, der er givet hendes og andres Gaarde og Gods. Om Forholdene i Halmstad.

Mynn welwilligh, kierlig hlßenn tilschreffuenn mett Gudt. Kiere her Holger, her Mogenss oc Knwdt, syndherlige gode wenner. Tacker ieg etther kerlige oc gierne ffor alt gott, som ij meg altiidt giortt oc bewist haffwe, hwilchett ij schulle altiidt finde meg h welwilleligh till att

forschylle met hwess ij minn magt er. Kiere wener, bleff meg ett breff tilschreffuitt aff Halmstadt, hwilchett ieg etther sender en copia ther aff, kom thett meg icke tiill hende før ij dagh. Szom han schriffwer, att ieg haffde hannom tilschreffuit om tiidender, tha moo ij wiide, att ieg hannom icke tilschreff, men her war en borgere aff Halmstadt mett itt breff tiill ffogethen her pa garden, som her Lawrins Siggessen oc her Peder Haar haffde hannom tilschreffuitt om swar pa ett breff, som Jacob Bagge oc the ij Halmstedt ligger hadde tilschreffuit her Jahan Twessen oc the gode mendt ffore Vardberg ligger om stadfestelße pa then leyde, som Jacob Bagge metth flere the ij Halmstedt haffde oss giffuit ffore wore garde oc godz oc tienere. Tha bad ieg samme borghere, att han wille bedhe forskreffne Jacob Bagge, att han wille meg tilschreffue, hwad tiidende ther war kommen wdaff Lybche. Dy borgeron sagde ffore meg, att theris amosatt(!) war ighien kommen, som the haffe wdsendt tiill hiøgborne første, hertug Christern, then tiidt the ffige Halmstadt. Kiere wener, beder ieg etther gierne, atti wille holde meg thett till gode, att thett icke meg mott komme [til skade], thett ieg haffde sendt etther samme copie, oc troer ieg, att han icke heller wille lade hwer mandt wiide thett han schreff meg tiill. Tij han icke wiste mitt rette naffn oc icke heller wille spwrt seg ffore. Kiere wener, wiidt ieg inthet annet szynderlige att schriffwe etther tiill pa thenne tiidt. Her mett etther Gudt befallendis. Schreffwett pa Wallen manedagen nest effther Anne anno etc. mdxxxiiij.

Sophia

Krwmedigis dotther.

(Udskrift:) Erlig welbjrdighe mendt och strenge riiddere her Holger Wlffztan, her Mogenss Gijlenstjerne oc Knwdt Pederssen, sin sinderligenn gode wener kerligenn tilschreffuitt thette breff.

Orig. paa Papir med to paatr. Segl. Knud Pedersen Gyldenstjernes Ark.

Lund, 16. Februar 1535.

*Mogens Gyldenstjerne til Fru Sofie Krummedige Hr.
Esge Billes.*

*Svarer paa hendes Brev om Esge Billes Fængsling og sender hende
Efterretning om en Række andre Adelsmænds Skæbne.*

JHS

Venlig oc kerlig helssen met alt, hues ieg nw eller nogen tyd got forma, teg steds forscreffuet met Gud. Kere Sofye, besiinderligen gansk gode ven, som tw scryffuer her Holigert, her Claus Bylle oc meg tyl om Eskes fengesel, sa haf ter ingen tuyffel pa, ieg wyl nw oc altyd gøre i ten sag sa møget, meg mugligt er, ter forlat teg fryt tyl; ieg haffuer doch spurth, Eske scal were i Julland hos harttug Crystiern, oc wyd doch icke tyl vysse, for her sygis sa møget. Som tw scryffuer meg tyl om Knwd Perssen oc her Anders Biille, da mottw vyde, at Knw(!) syder fangen i Malmø, oc hans hiistru er i Københaun; her Ander(!) Bylle er oc i Københaun oc her Hans Bylle, Axssel Gøye met mange flere af dy Sellendske herre mend, oc syges her, at greffuen har oc bud efter ten adel, i Fiin er. Frwne Anne Holgerds sloge Københauens borgere i hiel i Ryngsted i greuens nerwerelsse. Byspen af Sellen er i Jullen, oc bade hans slot ere belagt. Her Olluf Nylssen er oc i Kobenhaun, oc ført af Wallø alt, ter vor. Pa Søøholm er ennw inttet bort ført. Bent Bylle oc Ermegard dy ere ter ennw. Ingen anden tydyng er here, som ieg ellers pa tenne tyd wyd at skryffue teg tyl, men ieg gør alle myne dage gærne alt, hues ieg wyd teg best er. Rad oc biud altiid offuer meg som offuer tyn egen broder. Hermet teg Gud befallends. Sender ieg teg i^c ʒ, som tw meg om tylscryffuer. Gør wel oc syg tynne iomfrwuer gode nat pa myne vegene oc bed tenom icke gleme Renycke Fos wysse. Datum Lund første tysdag i faste anno 1535.

Mogens
Giildenstern ritter

(*Bagpaa: Seglet og Udskriften:*)

Erlig oc welbiurdig kuynde frwne Sofye Eske Bylles,
syn besiinderlige gode ven kerligen.

Orig. med paatr. Segl. — R. A. Esge Billes Ark.

50.

Flensborg, 20. Maj 1535.

*Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne, Axel Brahe og
Holger Ulfstand.*

*De skal være Statholdere og Feltherrer i Skaane i Stedet for Tyge
Krabbe, der er besværet med Alderdom. Torsdagen efter Pinsedag.*

T. o. a. L. fol. 17. — Tr.: D. M. 3. R. V, 40. Et tilsvarende andet Brev,
dateret Flensborg feria quinta post pentecoste, er indført i T. o. a. L. fol.
20, tr. D. Mag. 3. R. V, 44.

51.

Flensborg, 20. Maj 1535.

*Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne, Axel Brahe,
Holger Ulfstand og Axel Urup.*

Om Følgebrevene til Tjenerne til Klostrene. Feria quinta post pentecoste.

T. o. a. L. fol. 20. — Tr.: D. Mag. 3. R. V, 44.

52.

u. St. og D. [imellem 19. September og 13. Oktober 1535.]

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Han skal fremsende det Øl, der er tilbage af de 80 Læster.

T. o. a. L. fol. 69. — Tr.: D. Mag. 3. R. V, 114.

53.

u. St. og D. [ca. 20. Juni 1536.]

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Han skal fra sit Len sende 250 Bønder med Spader og Trug.

T. o. a. L. fol. 171. — Tr.: D. Mag. 3. R. V, 314.

54.

u. St. og D. 1536.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Ett breff tiill her Mogens.

Brevets Indhold ikke angivet, men Indholdet maa være det samme som i de umiddelbart forud indførte Breve til Knud Bille, Tyge Krabbe, Axel Brahe og Holger Ulfstand, at de skal overantvorde Pengeskatten til Mogens Gyldenstjerne. Kongen har forordineret Vobitzer og Heidersdorf at skulle hjælpe ham at mønstre Knægtene.

T. o. a. L. fol. 199. — Tr.: D. M. 3. R. VI, 47.

55.

u. St. og D. 1536.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Vobisser og han skal mønstre Knægtene i Skaane.

T. o. a. L. fol. 201. — Tr.: D. Mag. 3. R. VI, 49.

56.

u. St. og D. 1536.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Han skal i sine Len holde lige saa mange Hjulbøre m. m. parat som Herr Tyge af Helsingborg Len (?: 50 Hjulbøre, 100 Spader og 200 Skovle).

T. o. a. L. fol. 206. — Tr.: D. Mag. 3. R. VI, 52.

57.

u. St. og D. 1536.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne m. fl.

De skal afgøre en Trætte mellem Tyge Krabbe paa Kronens Vegne og Claus Bille og Hans Skovgaard om nogen Skov mellem Sønder Ass og Sønder Vrangs Mark m. m.

T. o. a. L. fol. 242. — Tr.: D. Mag. 3. R. VI, 97.

58.

København, 6. August 1536.

Danmarks Riges Raad til Mogens Gyldenstjerne.

Han anmodes om at møde i København Søndagen næst efter St. Dionysii Dag [¹⁶/10] til Herredagen.

T. o. a. L. fol. 176. — Tr.: D. Mag. 3. R. V, 319 og 321.

59.

København, u. D. [mellem 1. og 25. Juli] 1537.

Danmarks Riges Raad til Mogens Gyldenstjerne.

Danmarks Riges Raad indkalder til Herredagen i København nu St. Hans Dag Midsommer, fra Skaane: Her Mogens Gyldenstjern.

T. o. a. L. fol. 271. — Tr.: D. Mag. 3. R. VI, 126.

60.

København, u. D. [mellem 1. og 25. Juli] 1537.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Han anmodes om at komme til København Søndag næst efter St. Laurentii Dag [¹³/s] med Livhest, Kyraads og Tilbehør at turnere med K. M.¹⁾

T. o. a. L. fol. 272. — Tr.: D. Mag. 3. R. VI, 130.

61.

København, u. D. [mellem 1. og 25. Juli 1537].

Kgl. Missive til Fru Anne Hr. Mogens Gyldenstjernes.

Hun anmodes om at være i København St. Hans Midsommers Dag førstkommende og at medtage flamske Klæder, Silke, Spærlagen o. a. at smykke Fyrsters og Herrers Herberger, at drage K. M. Sal og andet Hus og siden blive hos K. M. i Kroningen.

T. o. a. L. fol. 272. — Tr.: D. Mag. 3. R. VI, 130.

62.

København, 13. November 1538.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne paa Lindholm.

Han skal hindre Kræmmers og Bondekøbmænds Omløben med Varer i Lenet til Skade for Borgerne. Otten[s]dagen næst efter St. Martini Dag.

Orig. med paatr. Segl.

63.

Væ, 15. November 1538.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Kongen har undt og givet denne Brevviser Hans Busk Halvdelen af de Penge, som han gik i Rette om med ham. Fredagen post Martini.

T. o. a. L. 18. — Tr.: D. Mag. 3. R. VI, 194.

¹⁾ I T. o. a. L. fol. 286 anføres han blandt dem, der „skulle ride med K. M.“ med 6 Heste. — Tr.: D. Mag. 3. R. VI, 142.

64.

København, u. D. [mellem 2. Marts og 12. April] 1539.

Kgl. Missiøve til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling om den Gengærd at indføre straks til København.

T. o. a. L. fol. 55. — Tr.: D. M. 3. R. VI, 215.

65.

København, u. D. [mellem 3. Marts og 12. April] 1539.

Kgl. Missiøve til Mogens Gyldenstjerne.

Kongen har for den Lejlighed, som sig nu udi alle Lande begiver, udnævnt ham og Holger Ulfstand til Høvedsmænd for Landet udi Marken, om noget paakommer.

T. o. a. L. fol. 56. — Tr.: D. Mag. 3. R. VI, 215.

66.

Lund, 19. April 1539.

Axel Brahe og Mogens Gyldenstjerne til Esge Bille.

De sender ham til Viderebesørgelse et Brev til Kongen om deres Hverv der i Landet (se Nr. 67).

Wenlig kierlig helßen altid forsent mett wor herre. Kiere her Esge, Bønderleg gode wen. Sænde wij edher nu ett breff, Bom vij nw kon: mt: tillschreffuet haffue om hans naadis werff, Bom vij her wdj landett bestillett haffue thet yderste, oss mweligt wære kand. Thij bede wij ether kierligen, attj wille well giøre oc forskicke samme breff kon: m^t: till hande thet aller første mweligt wære kand; thij wij haffue beet wdj andre breff, att hues her aff landet kon: m^t: tillschreffues, skall skickis till stattholder ij Køpenhagen. Hues eder lefft er eller wære kand, wille wij altid godwillige findis. Befalindis eder Gud altiid. Ex Lundis liordagen nest fföre anden søndag effther poske mdxxxix.

Axell Bragde
Mogens Gyllenstiern riddere.

(*Bagpaa: de to Segl og Udskriften:*)

Erligh welburdig mand och strænge riddere, her Esghe Bilde till Wolden, stattholdere i Kopenhagen, kierligen.

R. A. Esge Billes Ark.

67.

Lund, 19. April 1539.

Axel Brahe og Mogens Gyldenstjerne til Kongen.

Meddelelse om deres Forberedelser til Rustning af Befolkningen mod fjendtligt Indfald.

Eders naadis konninglige maiestatt. Wor ydmyge, plegtuge, throo thiæniste altiid forsentt mett wor herre. Hogborne furste, kæreste, naadiste herre, giffue wij eders naadis høgmegetghet ydmygeligen till kænde, att ij daag her till Lunde landstiing haffue wij ladett læbe oc obenbare forkynde eders naadis kon: m^{ts}: obne breffue, som eders naadis høgmegetghet hiidt forskreffuit ladett haffuer om rustning her aff landett oc godtt wpseende, om nogett fyendeligt anfald thette land tilkomme kand effther thenne dag. Kæreste, naadiste herre, saa haffue wij oc flittelegen forskreffuit her till tinge ij dag the mesthe gode mend her aff landett, oss mweligt wære kwnde saa koort att bekomme, oc foreholdett thenom alle swodanne eders naadis kon: m^{ts}: wilge oc schriffuilbe. Kærste nadiste herre, saa haffue thebe nerwærindis gode mend alle endregtelegen seg mett oss beswærett, att ther som wij eller the forfare kwnde nogett anfald thette land angelendis, thaa wille wij alle godwillege oc redbone findis at wære then att affwerge naatt och dag wspartt ij alle maade, som wij thess plegtuge ære. Kæreste, nadiste herre, saa haffue wij oc nw her beregnet oc forslagett thett reßegetøgh wij oss till forlade kwnde her aff landett, om nogett paakommer, thaa beløber thet seg icke ofiuer allt tw hwndert heste, oc haffue wij nw her strax forskreffuet alle thenom, som wptegnette ere her wdij

landett, at holde rystning eders naadis høgmegetghet och riigett till thiæniste. Kæreste, naadiste herre, sammeledis haffde wij hiid forscreffuit the meste købstemend oc bønder, oss giørligt wære kwnde, oc foreholdett thenom merckelegen thenne anrørindis leylighet, saa haffue vij icke andher swar aff borgerne ther paa fangett, end att the haffue wille beraadt mett theris mettborgere ther om. Kæreste, naadiste herre, giffue wij eders naadis hogmegetghet ydmygeligen oc wdij en god mening till kænde, att wij icke wiide raadtt till krudtt eller skytt, ßom behoff giøris, wden hwes køøbstæderne affstedt komme kwnde. Hues thet bliffue kand, wiide wij icke heller nw; meden thet aller første wij ydermere ther om forfare kwndhe, wille wij ylendis oc wforsømeligen eders naadis kon: m^t: all leylighet schrefftelegen till kende giffue. Kæreste naadiste herre, haffue wij oc fliittelegen nw forskreffuet alle lenßmend oc købsteder, ßom her nw bode till stæde oc icke nerwæriindis wore, effther theße gode mends raadtt, att hwerj two mend wtgiøre skulle then thredie af almwen, borger oc bønder mett woben oc wærie siddendis redebon naatt oc dag, hwor oc naar tilsiigis, haffuendis godt oc grandgiffuelegen strandwogt, ßom alder største magt paaligger. Kæreste, naadiste herre, wdij theße maade oc alle andhre, ßom wij bemercke kwnde, eders naadis høgmegetghets, allers woris oc wort fæderne riigis beste och bestand anrørindis ær, wille wij naatt oc dag redeboen findis mett hals oc gotz wsparindis, ßom wij eders naadis hogmegetghet(!) oc wor fæderne riige thess plegtuge ære. Eders naadis hogmegetghets siell, liiff oc maiestatt the hellig threfoldighet altid befallindis. Ex Lundis liordagen nest fore anden søndag effther poske mdxxxix.

Eders naadis kon: mts:

plegtuge throo thiænere

Axell Bragde
Mogens. Gyllenstern riddere.

(Paa en indlagt Seddel med samme Haand følgende:)

These efftherscreffne gode mend wore her nw nærwærindis: Her Axell Wgorp — Her Maurits Olssen — Knud Sparre — Mogens Krabbe — Laurens Knob — Kield Bing — Erick Wgorp — Jacob Sparre — Jens Bragde — Jørgen Bragde.

(Original, ikke med Mogens Gyldenstjernes Haand. Bagpaa: de to Segl og følgende Udskrift:)

Hogborne furste oc stormegteghe herre, herre Christian, Danmarckis, Norgis, Wendis oc Gottis konningh, hertug wdj Sleßuig, Holsten, Stormaren oc Dytmersken, greffue wdj Oldenborg oc Delmenhorst, alles wore naadiste herre, ydmygeligen.

R. A. D. Kanc. Indl. til Reg. og henl. Sager.

68.

København, u. D. [mellem 4. og 13. Maj] 1539.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Anmodning om at komme til Herredagen i Odense Lørdagen næst efter Pinsedag [26. Maj].

T. o. a. L. fol. 60. — Tr. D. Mag. 3. R. VI, 218.

69.

København, 27. August 1539.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling til at forhandle med Skyts Herred, Bare Herred og Oxie Herred om at lade deres Bønder og Adelens Tjenere age Jord, hver 30 Læs, til Volden i Malmø.

T. o. a. L. fol. 88. — Tr.: D. Mag. 3. R. VI, 235.

70.

Bygholm, 28. December 1539.

Karine Bille til Mogens Gyldenstjerne.

Hun sender ham 200 Dlr., som hun skylder ham. Om hans Harnisk i Slesvig. Den Kvinde, Peder Ebbesen lod føre til Haderslev, er kommen tilbage med Kongens Beskærmelsebrev, som hun lader læse paa Tinge.

Jesus.

Moderlig kierlig helßenn tilforne schreffuitt mett Gudtt. Kiere Mogenns, tacker jeg teg kierligenn for møgit gott, ßom thu altiidt haffuer beuiest teg emodt meg. Thu schalt befinde meg gantske goetwillig att forschullit aff myn magt, ehuilcke modhe ieg kandt, ßom ieg teg plegtig er. Kiere Mogenns, jeg ßender teg ij hundride daller, ßom thu haffuer mit breff paa, jeg er teg schiilldig. Jeg formercker y thitt breff, ßom thu nu ßiist schreff meg tiill, thu haffuer thenum behouff. Haffde meg werit holt met loffue, thu schulle ycke ßuo lenge hafft budt epter them. Thj ij^c ~~A~~, jeg er teg schuldig paa Christophers vegne, ßom thu ßende hanum oc ladhe wdt for hanum, then tiidt han vor fangenn, jeg wille oc haffde(!) ßendt teg them mett, haffde meg werit holtt mett loffue; thu schalt neest Gudtz hielp were them wees. Kiere Mogens, thitt harnsk, ßom then plathensloere haffuer aff teg y Sleswick, Otthe oc Christopher, thy schriffue teg ther om, huor epter thu schalt rette teg ther mett; Christopher haffuer sagt for meg, han kom nu nyes aff Ffyenn, han haffuer xxx daller hoes seg, ßom Jurgen Keldtß[en] oc thin fogit fick hannum till att betalle same harnsk mett, nar thet er redhe. Her Mogenns Giøde, Erick Erichßen thj wore nu paa Gotropp hoes kongenn, och Otthe wor ther met thennom; thj wore ther hedenn imoed end xiiij dage, thy kom her til meg i gaar viij daghe, thj droge her aff y dag viij dage. Erick folde her Mogenns till Ryngkloster, andenn dagenn drog han ther fra oc till Kalløe. Her Mogenns schall were hoes kongenn paa Gotrop nu sancti Pouels dag neest komendis; thet er hanum saare hart emodt; han soer, han wille hafft giffuit kongenn tusynne marc, om han wille hafft hanum fordraff. Jeg wedt jngenn aff thy Dantske ther komer thit paa then tiidt vden hanndtt. Ther wor nu jngenn af roedt¹⁾

¹⁾ Raadet.

nu paa Gotropp vdenn her Mogenns, Erick oc her Offue Vincentius oc Peder Ebbløenn; her Offue bleff schicket wdtt y Tiistlandt. Gotzke v. Annefeldtt¹⁾ oc Peyter Swoffue, huor thy kome hedenn, thet wedt jeg icke att schriffwe nu. Then alßommegtigste Gudt wnde oss aff syn naadhe oc beuare alle wanner. Wore ieg teg self tiill oerdtz, tha haffde ieg well møgit att thalle met teg, ßom ieg icke nu kandt schriffue teg till; thet bliffuer fuldt got alßamenn neest Gudtz hielpp. Kiere Mogenns, ieg wedt nu inthet sunderligt at schriffue teg till aff thenne her eyn, anditt end Matrop kanndt well sighe teg. Kiere Mogenns, then quynde, ßom thu well wedst, Peder Ebbløen loedt gribbe oc ßende tiill Haderslouff, hun er nu komen hiem igienn tiill sytt huss, oc haffuer kongenns beskiermelle ßreff well skarptt, thet hun haffuer hun(!) ladet lesße tiill Bierge herritzting, oc nu y tiisdags loedt hun lesßit tiill Horßenns byeting. Kiere Mogenns, hun bleff icke wd-sendt met thet skell, hun schulle hafft faat slig ßreffue hiem igenn. Gudt forladde thennom; thet haffde icke goerdtz behouff; thj bleffue icke thisbedher betroytt eblantt folckett. Hun will och tiill Wiburg landtzting xx dage jule oc will ladhe lesße thj ßreffue ther. Otthe vor ther i ffyoer, Erick Erichßenn oc Knudt thj ware ther paa myne vegne. Gudt er en goedt Gudtt; mangenn agther en andenn skadhe tiill oc komer y theris egenn deell. Myn herre Gudtz wilge ske. Kongen gaff then same quyinne leysk tiill ett par kleder oc groff klede till eth, oc drontningenn ßende hynne leritt, hun schulle haffue. Hun siger, hun haffuer oc drontningens ßreff oc eth borgj widne aff Haderslouff huss, huor hun ther haffwer weridtt. Kongenns ßreff haffuer jeg seett. Kiere Mogenns, jeg will icke lenger wmaghe teg met myn

¹⁾ v. Annefeldtt er en Rettelse over Linjen med samme Haand for Rantz-houff, der staar overstreget i Linjen.

schriffuelße. Wedsthu nogit y thenne her eyynn, ieg kanndt bestele for teg, tha schalt thu finde meg gantske goedtwillig, byudt dristit offuer meg, thet y myn magt er, oc haff ther jngenn twyffuill paa. Jeg will nu oc altiide haffue teg then alßommegtigste Gudtt met ald lœchsalighedtt oc wellfart tiill liiff oc siell befalendis tiill euigtiidtt oc wnn[de] oss att findis glade epter hands wilge. Ex Bigholm søndagenn neest epter jule dag anno etc xxxix^o.

Karine
Bildis dother.

(Original; bagpaa Spor af Seglet og følgende Udskrift:)

Erlig welburdig mandt oc strenghe ridder, her Mogenns Giildenstiernn, høffuitzmandt paa Lyndholm, myn kiere sønn, gantske venligen til egen handt.

(M. G.s Paaskrift:)

Om nogen geld myn moder oc meg anrøends.

71.

Lindholm, 18. Januar 1540.

Mogens Gyldenstjerne til Karine Bille Hr. Henrik Gyldenstjernes.

Niels Matstrup har bragt ham 200 Gylden fra hende; Gældsbeviset sender han tilbage. Om den Kvinde, som Peder Ebbesen sendte til Haderslev. Svenskerne har sendt Stævning mod dem, der har det svenske Gods. Kongen vil lægge hans Len til Malmø Slot, men det vil han ikke; han vil hellere have sine Penge.

Jhs.

Sønlig kerlig helssen met alt, hues ieg nw eller nogen tydt got forma, etter steds tylforne. Kere moder, tacker ieg etter ganske høglig oc gerne for alt got, som i meg alle dage giort oc beuytst haffue; huor ieg tet aff myn ryngge formuge kand fortyene eller forskiille, skulle i alle tyd haffue meg gans goduyllig befundet, som ieg tes

plychttug er. Kiere moder, gyffuer ieg etter kierligen tyl, at Nyls Matterop kom hyt tyl meg i gar oc førde meg tuhundert gulden, haldellen guld oc haldellen daller, sa ieg tacker etter for god betallyng, oc sender ieg etter ten handskrift ter pa, som ieg syst fyck af etter. Tet kommer icke sa nøffue tyl met dy tu hundert R , ieg far tenom wel i fremtyden; tet er ingen hast met tenom, ieg kand wel byde tyl i fremtyden, at tet er etter tyl pas. Kiere moder, i kwnne icke troet, sa glad ieg er tylllet, at ten koner(!) er komen tylbage igen, som Per Ebbessen sende tyl Harsløff. Nyls Mattrop har sagt meg om hendes legend, oc som ieg af etters skryffuelse kand formercke. Huem som tør fordryste seg tyl at gøre slyg en gernyng, mon hand nogen tyd tør kome i blant erligt folck, eller mon dy nogen tydt blyffue her efter betroet? Alt skal ieg haffue myn fry talle herom, huor ieg komer; tet skal icke blyffue forglempt tyl myn suagers brolluf, som stande skal i dag fiortten dage etc. Kiere moder, ieg har skryffuet etter tyl met her Axssel Brades kelder-suen, at dy Suenske haffue ters bud hos myn hers nade om steffnyng ouer alle, som haffue af tet Suenske gods, wy fa at were met bode først oc syst; at i wylle talle met myne siissken ter om, at dy icke forsømet, sa wy samptligen ere tyl sammen, nar tet skal were, oc stande tyl suars; ter lyger os icke rynge macht pa. Jeg troer icke, at Ericke slar seg ter fra; hanom komer sa møget tyl pa hans hiistrwues wegne som en af os ander. Jeg wyl tencke her tyl pa myn syde sa møget, meg muge- ligt er. Kiere moder, ieg wyl icke forholle etter for, at myn h. n. har lat handelle met meg om mit len, wylle haff tet tyl Malmø slot oc wylle fa meg et andet len igen; ter har ieg suaret ney tyl, tet ieg icke wyl gøre, oc wyl helder tage myne S , om ieg io skal slypet; sa er meg tyl kende gyffuet at hand wylle løsse meg tet fra; derfor har ieg helder ingen S wylle lane tyl tette

omslag. Ieg har bødte bode pant oc 2 for et ste: gods tyl egendom, tet kand jeg icke fa, sa ma tet stande sa hen; ieg wyste gerne, om her Magnus eller Erick skulle lane myn herre nogre 3; dy haffue mesten alle lant 2 her i landet. Ingen anden siinderlig tydyng ere her, end som Nyls kand syge etter; wore her nogen del, som i wyd e at kwne bruge meg vdy, sa haffuer meg altiid vspart; men rader oc biuder ouer meg som ouer etters wyllige søn, tet i myn magt er, tør etter icke twyffelle pa. Her met wyl ieg haffue altyng besluttet pa tene tyd oc etter tend alsommechttigeste Gud Gud(!) sund oc sallig befallet tyl euyg tydt. Gør wel, oc siiger alle wener oc etters iomfrwuer mange gode nat pa myne wegne. Datum Lyndtholm ten anden søndag efter hellige tre kwnger dag anno 1540.

Magnus Giildenstern ritter.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Erlig oc welbiurdug kuynde frwue Karine pa Biigholm, myn kere moder, wenlige tylskryffuet.¹⁾

R. A. Henrik Knudsen Gyldenstjernes Ark.

¹⁾ Ved Brevet ligger følgende Brev som Bilag:

Jegh Karine Bildisdatter, her Henrich Knudtssenns efftherleffwersche, paa Biigholm, bekendis mett thette mitt obne breff att were schiilligh vdaff rett witterligh geldt erligh och welbiirdige mandt och strenge ritther her Mogenns Giildennsternn, höfftzmandt paa Lindholm och Ffalsterbo slott. myn kere sønn, som er fforst sex och fiüresindts twęge Rins gylane eller Iochimsdaler och twohwndrede marc Danske fiere marc myndre. Hwilckett forschreffne guldtt och pendinghe ieg beplecther megh och myne erffwinge hannom eller hanss erffwinge well att betale ingen sancte Walburgis dagh nw nesth kommendis. Till iittermere windisbiirdt heer om trækker iegh mitt signette neden paa thette mitt obne breff, som er giffuit vđj Malmio fredagen nest effther sanctorum Petri och Pauli apostolorum dag aar etc. mdxxxvj.

(Bagpaa: to Mogens Gyldenstjernes Paaskrifter:)

Myn moders bref pa nogre gylden oc 2,

Sa har myn moder pa myne wegne betallet myn siister Margrette et hundred daller.

72.

Odense, 3. Maj 1540.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne og Holger Ulfstand, Befalingsmænd i Skaane.

Esge Bille har skrevet fra Nederlandene, at der er sluttet Fred mellem Kejseren og Danmark. Krigsfolket skal derfor fra Halmstad og Varberg¹⁾ føres til Roskilde. Men hvis han har dem videre Behov, skal han fordele dem i de smaa Købstæder deromkring. Mandagen næst efter Søndagen vocem jucunditatis.

Bagpaa Mogens Gyldenstjernes Paategning: Om tet krygsfolck i Skanne oc Hallen.

Orig. med paatr. Segl.

73.

København, 2. Juli 1540.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Han skal begive sig til Kongen med de Breve, som han har paa Lindholm Slot, da Kongen ikke kan undvære Lenct fra Malmøhus, men vil betale ham efter Brevenes Lydelse.

Orig. med Spor af paatr. Segl.

74.

København, 1. September 1540.

Kgl. Missive til Fru Anne Hr. Mogens Gyldenstjerne.

I Anledning af Dronningens Kirkegang og Prinsens Daab Søndag næst efter St. Dionysii Dag [10. Oktbr.] bedes hun møde paa Københavns Slot med Spærlagen, flamsk Sengeklæde o. a. St. Ægidij Dag.

Orig. med paatr. Segl.

75.

København, 20. Novbr. 1540.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Da Kongen venter nogle fremmede Fyrster ind i Riget, skal han paa nærmere Besked om Tid og Sted møde med 6 Heste. Hans Svende og

¹⁾ Kongen havde fra Haderslev den 4. April, Søndagen Quasimodogeniti med Claus Rantzau sendt et Missive til Tyge Krabbe, Axel Brahe, Holger Ulfstand og Mogens Gyldenstjerne om Knægte, som sendes over til Skaane at ligge i Varberg og Halmstad.

Folk skal være klædt i den Farve, som Kongen sender Mønster paa. Lørdag næst efter St. Elisabets Dag.

Orig. med paatr. Segl. — Tr.: D. Mag. V, 6 f.

76.

Skanderborg, 19. Januar 1541.

Mogens Gøje til Mogens Gyldenstjerne.

Om hans Salg til Mogens Gyldenstjerne af Tordsøgaard. Om Fru Cecilies Gods. Om noget af de Oxers Gods, der er tildømt hans Fader. Brevene herpaa kan han ikke faa nu, da de ligger i hans Brevkammer paa Sjælland. Peder Oxe vil erhverve noget af det tilbage, og Kansleren vil sikkert gøre heri, hvad der kan være Mogens Gøje imod. Om Kalso Gaarde.

Wenlig helssen altiitd forsendt met [vor herre]. Kiere her Mogens, frænde oc besønderlige gode wen, tacker jeg tæg gantz høygeligen oc gerne for aldt gode oc wæluilighet, som thu altiitd stedtze haffuer beuiste emod meg og besønderligen for thenne trætte oc wmag, som tw for myn skyldt haffuer taget till, huilckett jeg altiitd wæluilighen gerne mett teg forskylde will wdj hues maade jeg kandt. Som thu schriffuer om thett Tordsøø godtzs,¹⁾ at jeg selfue skulle haffue nogett aff thet godtzs, the pantte breffue lyder paa, jeg antuordet teg, tha maa thu wiide, at hues jeg haffuer ther wtaff, thett skall wæll wære till rætte, naar jeg faar pendingen¹⁾. Oc som thu schriiffuer, at her Axell Bragde, her Claues Biilde oc andre flere haffuer en partt aff thet godtzs, fru Cissell haffde, tha wed jeg well, at jeg icke haffuer skyfftet fraa meg wdj nogen skyffthe, thij jeg wiste wæll selfue, at jeg icke motte skyffthe thet godtzs fraa meg, ther jeg haffde jngen eyedom paa²⁾. Oc maa the forthij søge effther teris bæste beuisninger her till, huo the haffuer foent thett aff, oc see, huad hemell oc tilstand the haffue

¹⁾ *Mogens Gøje havde tilskødet ham Tordsøgaard; Genbrevet fra Mogens Gyldenstjerne, dat. Kbhn. 26/11 1540, findes i Mogens Gyldenstjernes Arkiv.*

her till, oc maa thu wiide, at jeg haffuer nogen breffue om en handell, som haffuer werit emellom fru Citzell och meg, tisligeste nogen breffue³⁾ om itt stordt faldtz maall, som haffuer wærit tildømp^t myn fader wtaff the Oxer, oc the breffue kand jeg icke kome hoss, thij the ligger wdj mit breffue camer wdj Sielandt hoss the andre breffue, som lyder paa thet Sckonske godtzs, huilcke jeg will mett thet første meg mueligt er wdj framtiden skicke teg tilhænde. Oc som thu schriiffuer, at her Jahan Oxe haffuer jndløst aff thet godtzs aff fru Citzell, ther som hand nogett haffuer giffuet hende effther nogen befaling, hand haffuer haffdt aff meg ther till, tha er det en sag; haffuer hand thet oc giordt aff syt eygett hoffuedt meg wuidendes, tha bliffuer thett oc befindelig. Oc skall thett breff, hende oc meg er gangen emellom, well wduise, huad hon skall haffue, naar thet komer tilstede, huilcke jeg will mett thet første sende teg⁴⁾. Haffuer hand noget ydder mere ladit handlit seg noget fraa ther offuer, thet komer hannom oc hans arffuinge wed, oc icke meg. Oc som thu schriiffuer om Per Oxe, at thu agther, handt skall will forhuerffue nogen wpstandelße breffue, at the diele, thu haffuer begynte paa myne weigne, skulle gaa tilbage, thaa wed jeg well, at myn herris naade icke giffuer nogen breffue wdt, ther kand were emod syn koe: matt^s: recess, met mindre end the forhuærffues mett nogen wrang wnderuisning. Men hues then cancellere⁵⁾ kand gøre ther wdj, thet hand wed meg kand wære emod, tuyffuell jeg icke paa, at hand gøre jo etc. Oc will jeg mett thet første søge effther thett, jeg kand finde nogen aff breffue, ther lyder om nogen trætte, som thu schriiffuer, at ther haffuer [werit] emellom the Oxer, myne fedre oc meg om Torlø, jeg kand finde nogen aff thennom. Oc som thu schriiffuer om the ij gorde wdj Kalsø, om jeg beholder godtzet, tha maat thu wisseligen forlade teg till, at the skall kome teg till hende⁶⁾. Kiere her Mogens,

huor jeg nogen steds her y landet heller nogen anderstedtz kand were teg noget till wilie i nogen maade, tha byffd oc schriff meg till, tha skalt thu befinde meg gantz wæluiligen oc wspartt ther till wdj alle the maade, jeg kand wiide oc tencke, teg kandt were liefft oc til wilie, oc sige tyn kiere hœstru Anne mange gode natther paa myne weigne. Befallendis teg Gudt. Datum Schanderborg anden Prisce virginis dag aar etc. mdxlj.

Magnus
Gøye ridder.

(Bagpaa: Mærke af Seglet og følgende Udskrift:)

Erlig wælburdige mand och stræng ridder her Magnus Gyllenstiern, lænsmand til Lyndholm, myn kiere frænde oc besønderlig gode wænn.

(Bagpaa: Mogens Gyldenstjernes egenhændige Paaskrift:)

Her Magnus Gøyes breffue om eydom, cantzeler, mercht met †, om faldsmal af Oxe.

Paa Steder i Texten har M. G. anbragt Mærker og i Randen udfor noteret sig, hvad der paa hvert Sted handles om. Disse Mærker er i Afskriften gengivne med Tal, og Noterne følger her i Numerorden:

1) 3. 2) icke skiifte bort vden eydom. 3) om faldsmal oc handel. 4) om handel met her Johan Oxe. 5) Kantzeler. 6) Kalssøø.

77.

Lund, 19. Januar 1541.

Jep Tordsen [Sparre] til Mogens Gyldenstjerne.

Hans Svend har i et ham efter M. Aage Sparre tilfaldent Bord i Klostret fundet 100 ʒ i gamle Skillingsstykker, formentlig Penge, som Hans Ulf betalte Aage [Sparre]. Beder ham i Tide sende sig Besked om, naar Mødet paa Swanholm skal være.

Venlig och kierlig hilßen alle tidt forsendt mett wor herre. Kiere her Mogens, suager och sønderlige gode wenn. Som i well wide, att ieg skulle haffue en skiffue ther i closterett, som myn suend lod samme skiffue op

och skulle føre then nedher vdi byen, [d]aa fand hand ther i samme skiffue eth hundrett marck i gamble ij skellinge støcker, som bleffue forglemte ther vdtindhen, och troffuer ieg, att thett er aff the pendinge, som mester Hans Wlff antuordett fra seg, huilcke pendinge ieg nu haffuer hoss meg. Kiere her Mogens, som ether well dragis till mynde the ordt och thale, som wij haffde tilhobe idag om thett tingist paa Swanholm, tha bedher ieg ether gerne, at j wille well giøre och schriffue meg till otte eller xiiij dage tilforne, om saa er, att ieg er nogenstedz dragen fraa myn gaardt, att ieg matte fange thett att wide i timeligen tidt, tha will ieg gierne komme till ether och giøre thett till en ende. Kiere her Mogens, wdj huess made ieg kand were ether till willie och bistantd, skulle i alle tidt finde meg weluillighen ther till. Her mett ether Gud beffalindis. Giører well och siger myn fencke, ethers kiere hustru, mange gode natter paa myne wegne. Schriffuit vdi Lund Otthensdag nest for sancte Poffuells dag aar etc. mdxlprimo.

Jep Tordßen.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Erlig welburdig mand och strenge ritthere, her Magnus Gyllenstiern, høffuitzmand paa Lindholm, syn kiere suager wenlig til.

(Mogens Gyldenstjernes egenhændige Paaskrift under Brevets Tekst:)

Anamet Jepe Torssen 28 R gammel mynt mer end Jocop eller ieg, ter wy skyfte efter mester Agy.¹⁾

Jtem for fe oc øxen her for vden.

(Mogens Gyldenstjernes egenhændige Paaskrift bagpaa:)

Jep Torssens breff paa 100 R .

¹⁾ Om Skiftet efter Mester Aage Sparre i Lund udsteder Mogens Gyldenstjerne, Jakob Sparre til Swanholm og Jakob Tordsen [Sparre] til Lyngby Vidne under 29. Marts 1541.

78.

Antvorskov, 20. Januar 1541.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Da Mødet mellem Kongen og Kong Gustav i Varberg er udsat, kan han blive hjemme, men skal holde sig rede til at følge Kongen paa en anden Tid og klæde sig og sine Svende i det Mønster, som Kongen har sendt ham. Torsdagen næst efter St. Antonii Dag.

Orig. med paatr. Segl.

79.

Tordrup, 22. April 1541

Mogens Gøje til Mogens Gyldenstjerne.

Han takker for hans Umage med Tordsøgaard; spørger, om det er rigtigt, at han har faaet Indførsel i Gaarden. Kan af Helbredshensyn ikke komme til Herredagen og beder ham og Axel Brahe undskylde ham hos Kongen og Rigens Raad. Om Gisselfeldt.

Wenlliig oc kierliig helssenn alltiid forsenndt met Gud. Kiere her Magnus, frende oc sønderliigenn gode wenn, tacker jeg teg gantz wenlliigenn gerne for allt gode och mangefold welluilliighedt, jeg stedzse oc alltiid vdi mange made aff tegh befunden haffuer, och sønderliigenn for thend store vmage oc ther tiill wuilliig oc wtacke, tw for myn skyld haffuer haffdt oc taget teg tiill for Tordzsø gaard oc godzs etc., huilcket allt jeg gierne hoss teg met allt gode forskyldde will oc en anden tiid, om tw meg tiillsiiger heller behoff giøris, at tage meg saa stor vmage oc wgunst tiill for thynn skyld igien, ther skalttu wist forlade teg tiill. Kiere her Magnus, saa er meg sagd oc tiill kiende giiffuit, at tw skalt haffue fanget jndførsell vdi for^{ne}: Tordzsø gaard oc godzs, dog wedt jeg icke tiill fuld wisse, hwre ther om er, heller hwre thet sig met same deellemaall oc trætte forlobenn er. Bedendis teg gierne, tw thend sages leigliighedt willt schriiffue meg tiill met thenne breffuiser, myn thiener Oluff Hammer. The ij gaarde 1), jeg teg aff same godzs

tiillsagd haffuer, skalttu wære fuldwisse paa, at jeg teg same myt løffte holde will, och haffuer jeg befallt for^{ne}: myn thienere Oluff Hammer at giiffue teg myn leiglighet tiill kiende, hwii jeg for myn skrøbeliighedt skyld icke kand besøge thenne herredage, som forskreffuit er vdi Kiøffnehaffn. Same mening jeg oc haffuer screffuit her Axell Bragde tiill oc begieret aff hannum, at handt met teg will giøre myn vndskylding emod ko^e: ma^t: wor nadiste herre, at hans nades hogmectiighedt icke will tage meg myn vdebliiffuent tiill wgunst heller møstykke vdi noger made. Bedendis teg gantske gerne for alld hues trohed, jeg megh tiil teg forsier, at tw met forskreffne her Axell will fliitiig paa thet høigeste oc troligest giøre myn vndskyldingh emod forbenefnde ko^e: hogmechtiighedt wor nadiste herre, at hans nade will ansie myn skrøbeliighet, meg nw beswærer, och icke wende meg thet tiill vgunst udi noger made, at jeg hans nades schriiffuelse och begiere icke nw kand fuldgiøre oc effterkome, som jeg hørsomeliigen gerne giøre wille, hues myn førliighedt saa wore. Oc tw willt desliigest met her Axell oc haffue meg vndskyldiget emod the gode herrer Danmarcks riiges raadt, huor myt ordt oc naffn paa tale komer hoss nogre aff thennom, at the icke heller will tage meg myn vdebliiffuent tiill møstancke vdi noger made, at jeg jo gierne hoss oc met thennom ville haffue besøgtt same herredage, huor myn skrøbeliighet meg thet icke haffde betaget. Oc kand Oluff Hammer siige teg, hwre wiitt jeg haffuer reigset oc wandrit her vdi landet, siden effther juffuell jeg kom hiid offuer fra Sielandt, met wiidere mening, jeg hannum tiill teg befallen haffuer muntliigenn hoss teg at werffue oc vdrette ydermere end jeg nw schriiffue kandt. 2) Bedendis gerne, tw hannum ther vtinden willt haffue betroet, hues hand teg paa myne weigne foresiigendis worder, liigeruis oc vdi alle made, som jeg selfue personliigenn hoss teg tiill-

stede wore, och tw for myn skyld will teg troliigenn vdi same sag3) (.Giislefeld gard og godzs bedræbendis.) beuise, som jeg teg tiilltroer. Thet met allt andet mere gode oc trohedt, jeg alltiid aff teg befunden haffuer, jeg gierne will hoss teg forskylde, oc ther tw wedst vdi nogen made, jeg vdi thenne landzende heller oc anderstedtzt thet vdi myn formwge wære kandt teg igien tiene kand, skalltw haffue alltiid at raade oc byude offuer megh som offuer thend, tw jngen twiiffuell haffuer paa. Bedendis gierne, tw willt siige thynn høstru frw Anne mange godnatther pa mynne weigne. Befalendis teg Gud alldmechtiggste. Datum Torderop fredagenn nest effther poskedag aar etc. mdxj^o.

Magnus
Gøye ridder.

(Segl og Udskrift bagpaa:)

Erlig welburdiig mand oc strengge ridder her Magnus Gyldenstiernn tiill Tomerop, myn kiere frende oc besønderliigenn gode wenn wenliigen tiillscreffuit.

(Mogens Gyldenstjernes egenhændige Paaskrift bagpaa:)

Her Magnus vndskiillyng at gøre. Om Gysselfeld oc 2 garde.

Fredag eptter paske 41.

(Mogens Gyldenstjernes Randnotitser:)

- 1) 2 garde. 2) At gøre her Magnus vndskiilling.
- 3) Om Gysselfeld.

80.

Oslo, 26. Maj 1541.

Rolf Olsen til Mogens Gyldenstjerne.

Han har solgt en Skibspart for Mogens Gyldenstjerne. Beder om Oplysning om den Tomt, som han har købt af Mogens Gyldenstjerne, da andre synes at raade over den. Om deres Mellemværende. Agter sig til Holland og vil da forhandle om Skibsparten. Sender Fru Anne nogle Bævergejl som Gave.

Mynn ødmøgelige hellbenn eders strenghet altit sent met wor here. Kiere her Mans, som y skreffue meg til met Laße Skoningh, eders ffogt, nw senniste handt war nedt host eder, och haffuer jeg sa wtj eders breff fforstadt, sa at eders strenghet beffoll meg, at jeg skolle handle om thenn skyps part, som eders strenghet til hører, oc selge thet eders strenghet til gode, huilk jeg mynn flyt der til giort haffuer, sa witt som jeg det bekomme kunne, och denn tit jeg skolle handle ther om, tha bleff meg det forboditt, som yttermere eders suendt Laße Skoning kann eder thet berete opa thenn kopie, som eder strenghet sende op til Laße, som lyder och om thenn skips partt, att hand skolle Jacop Kneuenal ffor leße latte, huilcket som handt ochsa giort haffuer ouer werendis Biørnn Gonnerßon borgemester oc jeg; och hwes suar som Laße Skoning ther opa fanget haffuer, thet gaff wii hannom beseglett. Kiere her Mans, om thenn tomt, som jegh haffuer frelseligenn kiøfft aff eders strenghet, sa ffortøcker meg det, kiere her Mans, at enn andenn skal were der radendis wtoffuer, wdenn jeg, som betallet haffuer; sa beder jeg eder, kiere her Mans, at y wille fly meg her noghenn wißenn opa, som min gode trou er til eder, och y tilforne meg laffuet haffuer; menn jeg haffuer lenge nog lidt aff dem stor ffortridt, och det gjør meg aller werst, at the skolle were thet radendis, som jeg haffuer kiøfft. Kiere her Mans, tencker her et sindt til, som jeg eder tiltror wtj alle made, at thet skall icke sa bliffue lenge standendis, som nu er. Kiere her Mans, som y skriffue meg til om det sengklet, som jeg hade opskriffuit ffor xv marck y wor regningskab, och haffuer jeg fforstadet eder meningh, at y tøkkes icke were holdenn der wtj, menn hwes eders strenghet wil sette meget ffor enn fforsagt pening, effter som eder kann, da tøkkes, at thet kann gjøre skel ffore, tha wil jeg eder thet gerne betalle effter eders strenghets egenn skønn;

menn hwes eders strenghet icke det selge will, da skal det lige eders strenghet til hande, nar eders bodtt kommer, och will jeg, kiere her Mans, gierne were effter eders strenghets egenn wille bode y denne sag och andenn, hwes som os emellem kann were eller bliffue. Kiere her Mans, som y ere begerendis, at y wille wide et klart regningskap mellem er och meg, sa ma y wide, at jeg war til regningskap met eders swendt Laße Skoningh, ouerwerindis erlich mann Jens Frats, øffuerlad wii da och regnede hwes del, som eders strenghet haffde opboret aff meg; da beløp det seg, att y wore meg plegtig lx marck, effter som de skriffter vtuisber, som jeg sende eder met Laße, opa hwes del som os emellem uar, och war samme tit det sengkledt lagdt for xv marck; menn hwar ers strenghet wil nw handle der wtj, det skal stande til eder selff. Kiere her Mans, som ers strenghet haffde befallet eders ffogt at kiøbe eder nogle mart skin, sa haffuer hann nu onfanget aff meg opa regningskap tolf oc ffyretioe mart skin opa eders wegner nw y ar. Sa ma y och wide, kiere her Mans, at jeg haffuer opboret her y mott aff Laße Skoning xvij huder oc hudelacher opa regningskap; desligeste haffuer jeg och opboret et ancker ffor vij ℥ , och haffue de mendt, som eder de bordt skylloch wore, ffornehm meg xxij ℥ , och haffuer jeg ochsa anammet pa regningskap aff Laße Skoning fiortenn oc tiøue tønner kornn, hwer tønne ffor et loet sylffuer, desligeste haffuer jeg ochsa annammet aff Laße samme tit iij tønner smør, hwer tønne ffor ij stycke nersk. Kiere her Mans, wett jeg nw icke mer nogenn regenskap emellem os pa thenne tit, enn nw fforskriiffuenn star. Kiere her Mans, wil Gudt vnde meg løckenn til, at jeg kann komme at Hollandt y ar, da skal jeg giøre mit beste der til opa eders skipspart, som y haffue meg der til betrodtt, och sa snart som jeg kommer hym ygienn, da skal jeg strax skriffue eder wiße suar deropa,

och som y biode meg til, kiere her Mans, at jeg skolle biøde Jacop Kneuenal thenn skipspart, nw haffuer hann solt sin egenn part, som handt haffde derwtj, menn ligewel skal jeg giøre mit beste pa denn anden side, om Gudt wil, at jeg kann komme sa ner. Kiere her Mans, sender jeg eder kiere hustru frowe Anne nogle bewergiel oc beder henner ganske gierne, at hun wil tage thenn min ringe skenck til tacke. Her met eder oc eders kiere hustrou oc barnn denn almegtigste Gudt befallendis til liff oc siel oc alt det, som eder wel will, oc rader oc biøder ouer meg som offuer eder wenn. Skriffuit y Obslo opa helie torsdagh aar etc. 1541.

Rolluff Olffzon,
eders wenn.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Erlich welbørdig mann oc strenge rider her Magnus Gyllenstiernn, houistmann pa Linholm oc Falsterbo hos, ødmøgelige tilskriffuit thette breff.

(Ligeledes bagpaa: Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Rold Olssens breff om wort regenskab.

81.

Visborg, 15. Juli 1541.

Joakim Rønnow til Mogens Gyldenstjerne.

Sender ham en Liste over de Mænd, der kunde gaa i Borgen for ham hos Kongen, saa at han kan komme fri af sit Fangenskab, og beder ham forhandle med dem.

Ther som noghle store welgernerighe kwndthe met ordh fwltaekess, kære her Magnwss Gyldenstern, wildhe ieg tha aff myn høgsthe machth meg beflythe edher at betacke. Nw er bodhe tydhen for korth till mange ordh, disligest engen ordh kandh fyllesthe gøre modh then store troskab, welgerniger och ærlighe tilbwdh, i modh megh i thette fenckness bewisth hawe. Dogh tacker ieg edher nw met thenne myn ringhe scriwelse saa møghet,

meg mest mwglicth er, for edherss ærlige tro tilbwdh, i meg nw met Wobitzer hawe forostaa ladhe. Kære her Magnwss, Wobitzer hawer meg saa bereth, ath hwess handh hawer handleth met ko: mag^{tt}: paa mynne wegne, thet hawer handh edhe tilkendhe gyweth och ther om saa met edher till ens wordhett, ath ieg skwlle aaptegne paa ien seddel thy godhe men aff myndhe slecth och wenner, som ieg trodhe till ath skwlle willi lowe och sye for meg till ko: mag^{tt}., ath ieg matthe komme aff thette langhe fenckniss och till ien erligh handel met hans nadis ko: mag^{tt}.. Saa hawer ieg nw anwordhet Vobitzer fremdelis atforskicke till edher (effther beggess edhrss beslwth) ien optegneth seddhel met nogne ærlighe och strenghe ritterss och ærlighe aff adelss nawn fortegneth, forhobendiss thet altydh till thennom och flere, ath thy nw wille bewise theriss ærlighe och adellicke daath modh meg och lowe och sye for meg till ko: mag^{tt}.. Alth hwess thy ther wdi gørendis wordher, thet will(!) som ien ærligh oprectigh aff adel ærligen och trofastelig gøre och holde. Kære her Magnwss, i wildhe nw effther myn store tro och lowe till edher hawe then wmage och forhandle myn sagh hoess samme optegnedhe forlower; thet will ieg altydh modh edher forskyldhe och fortyene. Befalindis eder Gud. Screwith met hast paa Wisborri fredag for Margarethe anno 1541.

Joachim Rønnow.

Egenhændig Original. Bagpaa med Joakim Rønnows Haand:

Her Magnwss Gyllenstern;

med Mogens Gyldenstjernes Haand:

Jacop Rønnow.

R. A. D. Kanc. Indl. t. Reg. og henl. Sager.

Skanderborg, 10. August 1541.

Mogens Gøje til Mogens Gyldenstjerne.

Han takker ham for hans Hjælp i den Sag om Tordsøgaard, som han har begyndt mod Peder Oxe. Sender sin Skriver Oluf Hammer til Kansleren for at faa den ham af Landstinget tilstaaede Indførsel i Tordsøgaard efter hans Ønske ført frem for Herredagen. Han sender ham Fuldmagt til at indløse Gaarden fra Peder Oxe og hans Medarvinger, men han maa ikke betale flere Penge ved Indløsningen end der er fastsat i Kontrakten mellem Mogens Gøje og Fru Cecilie, der er sluttet i Køge og som han sender med. Han maa ikke kvitte Pengene af i den Sum, som Peder Oxe skylder Mogens Gøje for Gisselfeld.

Wenlliig oc kierlliig helssenn alltiid forsenndt met Gudt. Kiere her Magnus, frende oc besønderliigenn gode wen, tacker jeg teg saa gantz høigeliigenn gerne fore allt gode oc mangefold welluilliighet, jeg stedzse oc alltiid vdi mange madhe aff teg befinder oc besønderliigenn fore thyn wenlliige scriffuelse oc thend store vmage oc fliidsomeliighet, som tw tager teg tiill vdi myn sag, som tw ther vdi landet emod Per Oxe om Tordzøgaard oc godzs haffuer begiønt, huilcket allt jeg met alld trohedt gerne hoss teg forskylde will, saa lenge jeg leffuer, met hues gode nogertiid vdi myn formwge wære kand. Oc giiffuer teg her met wenlliigen tilkiende, at jeg vdaff forbemeltte thyn scriffuelse haffuer formerckt, at tw wore sindzs oc aldelis rede at wille haffue draget hiid offuer tiill landet at talit met meg oc flere thyne wenner etc., ßaa esdtw vdaff herrens kald bleffuen forhindert; at thet icke matte heller kunde skie, oc at tw nw esd tiillsagdt at skall følliige paa thet Suenske tog etc. Tha kiendet Gud, at jeg saa gerne som en thyne kiere brødre heller huldeste wen her vdi landet haffde siedt thyn tiillkompst oc haffde oc aldelis rettet meg ther effther at wille aff myn yderste formwge haffue giort teg gott selskaff, saa lenge tw haffde fortøiget noget neruerendis vdi thend eigen hoss meg, oc haffde well haffdt at tale met teg om

mange hande ærinde magt anliggendis, jeg icke nw schriiffue kandt. Dog forsier jeg meg, at nar Gud will, tw nw komer vdaff wor nadiste herris reigse oc kald igien, at tw end tha willt haffue vdi willig oc hugkomelse at besøge oss Juder, tw skallt for myns part wære meg welkomen, oc will gerne deele met teg, hues jegh haffuer, ther gott er, som jeg deß pligttiig er. Kiere her Magnus, huorledis thet nw begiiffuer sig met thend sag om Tordzsø gaardt oc godzs, haffuer jeg vdaff thyn schriiffuelse noksame forstaet, at tw esd nw komen saa wiit ther met, at teg er steddis jndførsell fra 1) landztingget, oc ther tw haffde for^{ne}: godemendt tiilhobe forsamblet, som teg skulle haffue jndførd, tha haffuer tw for orsage skyld sloppet same jndførsell oc taget theris breff, at nar the ydermere met wor nadiste herris breff vdi thend sagh bleff tiillsagd, tha ville the fult giøre same befalingher, huilcket allt wor thend orsage, at tw heller ville wære jndførd met riigens rætt oc deele end fra landzstingget, begierendis, jeg fordii ville fly teg alle lagdagx breffuene aff riigens cantzler paa en tiid oc ther hoss en sex vgers steffning etc. Tha, kiere her Magnus, lader jeg nw fore thend skyld myn schriiffuer Oluff Hammer riidhe met thenne thyn dreng tiill riigens cantzler, oc haffuer screffuit hannum tiill ther om, at hand for myn skyld will sliige forføllingx breffue giiffue teg paa myne wegne paa en tiid, og haffuer befalit for^{ne} Oluff Hammer, at, om hand thet begierendis er, skall hand giiffue cantzleren myt forpligtelse breff, at same breffue skall icke brydes heller forfølliigis vden tiill rette tiide, saa thet skall wære hannum angerlødtd; huorledis sig ther met forløber, heller huat breffue tw nw kand faa heller icke faa, thet haffuer jeg befalit Oluff at scriffue teg tiill 2) etc. Her sender jeg teg myt macht-tiigbreff at jndløse Tordzsøgaard oc godzs paa myne weigne fra Per Oxe oc hans metarffuinger effther thend contrachtis lyudelse, som ginge vdi Kiøge, huilcken con-

tracht jeg oc nw skicker teg tiillhande met en steffning oc konning Fredericks dom paa same contracht, at thend er dømpt wed syn fuldemagt, oc fru Cecille thend at fuldgjøre³⁾, som thend jndholder oc vdwiiser etc. Szaa wed jeg meg nw jngen flere breffue at haffue thend sag angieldendis, ther tw wiidere heller ydermere kand haffue behoff, oc skalttu ther haffue vpsiehende paa oc grandgiiffueliigen tage teg ther ware fore, at om thet kommer ther tiill, at tw løßer Per Oxen vdaft thet Tordzsø pant, at tw icke tha vdlegger hannum flere pendinge, end thenne contracht, emellom fru Cecille oc meg giort er, jndholder⁴⁾; thii ther saa kand findis, her Johan Oxen thet giort haffuer, tha haffuer hand ther icke haffd befaling paa aff meg, oc lader meg tække, at jngen retferdiige domere kand dømme teg tiill paa myne weigne mere at vdlegge heller betale her Johan Oxen heller hans arffuinger, end som contrachten formelder oc jndholder, oc beklag paa myne weigne, at same contracht er meg icke holden heller fuldgiort vdi noger made, oc om teg saa tækis, esk endnw oc begiere, at same contracht maa meg fuldgjöris, oc tag thet bescreffuit, thii tw well self ydermere wedst oc kand besinde, huat tiill sagen thiener, end jeg nw scriffue kandt.⁵⁾ Men at jeg skulle quitte vdi thend swm, Peder Oxen bliiffuer meg skyldiig for Giisfeld, thet will jeg for jngen deell giøre; thii forvndner jeg teg meget heller at jndløset paa myne weigne, at tw fordii wille tencke ther tiill met same sagh at forföllige fremdelis, nar teg beleigliigt er, saa at thend icke hwiiler for lenge, at tw kunde faa jndførsell. Er thette myt obne breff, jeg teg nw tiillskicker,⁶⁾ icke nøghafftiigt, ßaa at tw ther met kand wære foruarit, tha will jeg thet vdi fremtiiden, nar Gud will, wii tiilhobe komer, effther thyn eigen williig forandre, som liideliigt skall wære oc teg oc thyn skadeslødts y alle made. Jngen sønderliig nyg tidinge wed jeg nw paa thenne tiid at

schrieffue teg; men ther jeg vdi noger sag kand tiill williig oc gode thiene teg oc thyne (.the som ville haffuit aff meg tiill gode.) will jeg ther tiill findis gantzske welluilliig, oc tw ther paa aldelis jngen twiiffuell skallt haffue, ther forlad teg friit tiill, bedendis gerne, tw willt siige fru Anne, thyn kiere husfru, mange godenather paa myne weigne. Befalendis teg Gud allmechtigste. Datum Schanderborg S: Laurentij martiris dag aar etc. mdxlj^o.

Magnus ridder.
Gøye

(Bagpaa: Mærke af Seglet og Udskriften:)

Erlig welburdiig mand och strengge ridder, her Magnus Gyllenstiernn tiill Tomerop, myn kiere frende oc besønderliigenn gode wenn.¹⁾

¹⁾ Ved Brevet ligger følgende Bilag:

Mogens Gøjes Fuldmagt for Mogens Gyldenstjerne, dateret Skanderborg 10. August 1541.

Jeg Magnus Gøye, ridder, tiill Krenckerop, Danmarcks riiges hoffmestere, gjøre alle witterliigt oc kiendes met thette myt obne breff, at effther thend fuldmagt, jeg tiillfornne haffuer giiffuit erliig welburdiig mand oc strengge ridder her Magnus Gyllenstiern tiill Yffuersnes, myn kiere frende, at tiilltale myn dattersønn Peder Oxe tiill Nielstrop oc hans metarfjuinge paa myne weigne for Tordzsø gaard oc godzs y Skone, som jeg gaff hans fader her Johann Oxe (.hues siell Gud haffue.) fuldemagt at jndløse oc jndfrii fra welburdiig quinde fru Cecille Bragdesdotter her Eskild Gøyes, ridders, myn kiere faders (.hues sielle Gud nade.) efterleuerske effther the breffues lydelse, jeg ther paa tiill troer hende antworde for^{ne}: her Johann Oxe oc effther then contractis lydelse, som for^{ne} fru Cecille oc meg ther om emellom ginge vdi Kiøge, som thet machttebreff, jeg for^{ne} her Magnus Gyllenstiern ther paa giiffuit haffuer, ydermere jndholder oc vdwiser. Haffuer jeg fordii nw paa thet nyg befallt oc tiilltroet oc met thette myt obne breff fuldmagt giiffuer forbeneffnde myn kiere frende her Magnus Gyllenstiern fremdelis thend sag met for^{ne} Peder Oxe om Tordzsø gaard oc godzs tiill alle rette at eftermæle oc forfølliige paa myne weigne liigeruis oc vdi alle made, som jeg self personlliigen tiill stede wore. Sameledis giiffuer jeg for^{ne} her Magnus Gyllenstiernn fuldmagt vdi krafft thette myt obne breff for^{ne} Tordzsø gaard oc godzs at jndløse fra for^{ne} Peder Oxe oc hans metarfjuinge fore thend swm pendinge, som theris fader her Johann Oxe thet fore jndløse aff pant fra forbeneffnde fru Cecille effther thend contractis lydelse, som hende oc meg ginge

(Mogens Gyldenstjernes Paaskrift bagpaa :)

M. holle meg skadesløs. Laurensj 41.

(Mogens Gyldenstjernes Randbemærkninger:)

1) Om indførsel i Torssø af landstynget. 2) At jndløsse Torssø. 3) Om then contract i Køge er dømpet at gøre fult. 4) Flere 3 en som kontrachten bemelder, oc er contracten jnttet hollen. 5) Qyutte vdi ten sum. 6) Om tet breff er icke nøgachttiig nog, wyl i fremtyden oc skadeløs.

83.

Visborg, 7. Oktober 1541.

Joakim Rønno til Mogens Gyldenstjerne.

Da han ikke har faaet noget virkeligt Svar paa sin skriftlige Henvendelse gennem Vobitzer, beder han M. G. atter forhandle om sin Sag med dem, der nu har Gehør i Riget, at han kan komme af sit uforskyldte

emellom for gode mend vdi Køge. Oc ther som for^{ne} her Johann Oxe haffuer giiffuit heller vdlagd tiill for^{ne} fru Cecille flere pendinge paa myne weigne, end som thet for^{ne} contractis breff jndholder oc vdwiiiser, som hon haffde Tordzsø gaard oc godzs vdi pant fore, oc som myn juldemagt sig strækker oc vdwiiiser, tha er thet skied uden myn widskaff, willig och befaling, och haffuer ther jngen hemmell heller tiillstand tiill aff meg vdi noger made. Jtem nar for^{ne} her Magnus Gyllenstiern haffuer saa jndlød for^{ne} Tordzsø gaard oc godzs fra Per Oxe oc hans metseskinde paa myne weigne effther for^{ne} contractis breffs lydelse, som forscreffuit staar, tha maa oc skall for^{ne} her Magnus Gyllenstiern oc hans arffuinge haffue, nyude, bruge oc beholde for it friit brugeliig pant for^{ne} Tordzsø gaard oc godzs mett ald syn eigendoms rentte oc rettiighed, som ther nw tilligger, þaa lenge for^{ne} gaard oc godzs worder hannum heller hans arffuinge afflød wed meg self heller myne arffuinge effther for^{ne} contractis breffs lydelse. Oc nar jeg heller myne arffuinge løster for^{ne} Tordzsø gaard oc godzs igien jnd at løse fra for^{ne} her Magnus Gyllenstjerne heller hans arffuinge, tha skall for^{ne} her Magnus Gyllenstierne oc hans arffuinge wære pligtliig syne pendinge at affnamme oc meg oc myne arffuinge for^{ne} gaard oc godzs tha strax at lade felliige oc vdi hende at antworde uden alld hinder, hielperede heller giensiiigelse vdi noger made. Tiill ydermere witnessurd haffuer jeg met willig oc widskaff ladet trucke myt signete neden paa thette myt obne breff, som giiffuit oc screffuit er paa Schanderborg sancti Laurentj martiris dag aar etc. mdxljo.

(Segl og bagpaa Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Myt machtte breff af her Magens Gøie om Torssø gods.

Fængsel, i hvilket Kongen nu har holdt ham paa sjette Aar. Hvad Løfte og Sikkerhed Kongen vil forlange af ham, vil han give med sin Slægt og sine Venner.

Kære her Magnws, ieg hawer tilfore screwith edhe till om then handhel och tilsawndh, edher och Wobitzer paa mynne wegne i mellum wæriith hawer, och ieg dog ther effther engen grwndelig antword hawer fornwm meth. Bedhendis edher ther for en nw som tillforne gerne, ath i wildhe forhandle myn sag met thet besthe hoess thenum, hwndh anthen bør ath forhandliss, eller thenum, som nw i rigeth møghet gehør hawer och ther for dydermere bør ath hanthowe retferdighed, paa thet ieg matthe komme aff thette wforskylthe fennis, i hwelket ko: mag^{tt}: efther wrangh wndherwisnig och wndhe tilskonderis raadh paa vi aardh hawer i holdhet ladhet, och till ien ærlig, skellig och retmessit handen(!) met h. n. k. m. Er thet saa, kære Magnwss, at i meth flere mynne wenner kwnde thet i saa maadhe forhadle(!), ath Wobitzer thaa motthe faa scriwelse och befaling ath føre meg i righet igen, och ieg maa komme i tall meth mynne slecth och wenner. Hwes lowen och wissen h. n. k. m. er aff meg begerendis, och yen erligh mandh staar ath gøre, then will ieg thaa meth mynne slecth och wenner gøre och gywe hans nadhe och sydhen som tilforne skicke och holdhe meg i modh h. n. k. m. och mith ferne landh meth troskab och willig tyeneste, som ieg bodhe aff ære och natur tilplectig er. Gører nw her i, efther som myn store tro er till edher; thet will ieg gerne met edher forskyldhe. Screwith Wisborri paa Gotlandh fredag for Dyonisii anno 1541.

Joachimws Rønnow.

(Bagpaa med samme Haand:)

Erlig welbyrdig her Magnws Gyllenstern, ritther, syn tro wen.

(Egenhændig Original uden Segl.)

(Ligeledes bagpaa Brevet følgende Optegnelser med Mogens Gyldenstjernes Haand:)

1543 october

Vdy en $\frac{1}{8}$, sa¹⁾, fynds i, seck er 400 fl alb., i anden seck er vdy 300 fl alb., ten tryde seck er vdy 132 fl 4 alb. stkr., vdy 4. seck er 150 fl , vdy ten 5. seck fynds 100 fl 14 sk . Facit 1082 fl .

Vdy en $\frac{1}{8}$, er sa mercht²⁾, fynds i seck, er vdy 185 fl alb., en sec er i 100 fl alb., en seck er vdy 130 fl alb., en sec er [v]dy 100 fl alb., en seck er vdy 307 fl suensche, en seck er vdy 100 fl alb., en seck er vdy 100 m fl alb., en seck er vdy 16 fl 14 sk stkr. Facit — 1028 (!) Summarum 2110 fl .

R. A. D. Kanc. Indl. t. Reg. og henl. Sager.

84.

Ribe, 2. Maj 1542.

Mogens Gøje til Mogens Gyldenstjerne.

Han vil, saa snart det er ham mulligt, oplede de Breve paa Tordsø mod Peder Oxen, som Mogens Gyldenstjerne har skrevet til ham om, og sende ham dem ufortøvet. Han har givet Kongen Meddelelse om Sagen med Landsknægtene i Malmø; Kongen vil sende Heydersdorf derover for at undersøge Sagen og straffe de Skyldige. Om en Sag mod Lensmand Jørgen Urne om en Eng og om nogle Gaarde, de tidligere har talt om.

Venliig helssen tilforn met Gudt. Kiere her Mogens, frænde oc besønderliigen gode wen, taker ieg teg gerne for tyn gode oc wenlig schriffuelsse mæt alt andet gode oc waluilighet, thu altiidt beuiser emod meg, huilket ieg altiid gantz gerne met teg forskyldde will met hues gode y myn formue were kand, oc maa thu wiide, at som thu schriffuer meg till om the breffue paa Tordsøø emodt Per Oxen, tha will ieg met thet allerførste meg

¹⁾ I Brevet findes her et Tegn, en Halvmaane med to Kors paa Midten, et til hver Side.

²⁾ Tegnet er en Halvmaane med en vandret Streg til Højre.

mueligt er, ieg kand kome hiem fraa myn herris naade, vplede same breffue oc siiden strax skike teg thennom till hænde wfortøffuet.1) Oc haffuer ieg giffuet myn herris naade tilkienne om then leyeleghet oc handdell met the landtzs knegthe y Malmøø; tha gaff hans naade meg for suar, at hans naade will met thet allerførste skike Heydenstorp tidt offuer till knegthene oc will giffue hannom befaling at grandtzske oc forfare, huor thet haffuer seg oc er forloben ther met, oc at hand ther effther skall lade straffe, som thet seg wiidbør. Tesliigeste gaff ieg myn herris naade tilkenne, huorledis thet er forloben seg met then æng emellom hans naadis lænsmand Jørgen Wrne oc teg2), oc gaff hans naade meg for suar, at ther er endnu ingen endeligen ænde giort emellom hans naade oc teg ther om, oc at teg skall daag ingen wskiell skie ther wdj. Oc huor ieg wdj tesse heller nogen anden maade kand yddermere forforde tyn sag till thet bæste, huore ieg noget kand høre røres ther om3), tha skall thu forlade teg till, ieg will thet altiidt gantz gerne giøre, som ieg teg plegtig er, met alt hues andet ieg wed teg liefft oc till wilie oc gode were kand. Oc om the gaarde, wij tilforn haffuer talit om4), skall thet bliffue effther tyne wilie, som ieg haffuer loffuet teg, oc beder ieg teg gerne, thu wilt siige tyne kiere husfrue, frue Anne, mange gode natter paa myne weigne. Her met teg Gud aldmegtiigste befalendis. Schreffuet y Riibe thend tiisdagen nest effther søndagen jubilate aar etc. mdxlij.

Magnus
Gøye ridder.

(Bagpaa; Seglet og Udskriften:)

Erlig welburdig mand oc stræng ridder, her Mogens Gyldenstiern tiill Suansholm, myn kiere frænde oc besønderliig gode wen, gantz wenliig.

(Ligeledes bagpaa Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Her Magnus Gøyes breff om breffue at sende meg, om knechte i Malmø, om tyng [met] Jørgen Wrne.

(*Mogens Gyldenstjernes Randbemærkninger:*)

1) Breffue pa Toorssø. 2) Landsknechte som worre for myn gard i Malmø. 3) Tyng met Jørgen Vrne. 4) Om garde som sagt er.

85.

Eriksholm, 19. Juni 1542.

Tage Ottesen Thott til Mogens Gyldenstjerne.

Han sender ham Brevet paa Gaarden i Toste og beder ham sende sig det andet Hovedbrev til Gengæld samt Brevene paa 3 Gaarde i Barsebæk og en Gaard i Hagentorp.

Venligh oc kerligh helssen altid till fforne ssentt mett vor herre. Kere her Moenss, bessinderligh gode vend, thaker ieg eder idmigeligen oc gerne ffor allt gott, ssom y meg altid giortt oc beuist haffuer, huilkett ieg altid gerne fforskillе vill, y huess maade ieg kand. Kere her Moenss, ssender ieg eder thet breff paa ten gaard y Toste, ssom tallett var, oc beder eder gerne, att y ville ssende meg thett andett houed breff igen, ssom y loued meg; oc the andre ij breff, ssom lider paa the iij garde y Barsebeck mett ten y Hogentorp; nar Gud vill, att vij ffiendis, oc ieg ffoer breuedene(!) att see, thaa vill ieg gøre tenum ffilless, om ieg eke haffuer giortt. Haffue y oc mer vpeborett en the vduisse, ther ville vij vell om fforligis. Kere her Moenss, y alle maade ieg kand vere eder till vellie eller gode, skall y altid ffiinde meg veluelligen. Her mett eder altid Gud beffallendis. Aff Ericksholm mandagen nest ffør ssancte Hanss dag ar mdxlij^o.

Thaghe
Ottesen.

(*Bagpaa: Mærke af Seglet og Udskriften:*)

Erligh och velbirdigh mand oc strenge rider her Moenss Gillenstjerne till Ssuansbholm, ssind gode ven, kerligen till skreuedh.

København, 23. August 1542.

Mogens Gøje til Mogens Gyldenstjerne.

Han takker ham for den Advarsel, han har sendt. Han kom til København for otte Dage siden. Kongen vilde have haft ham med til Fyn, men da Holger Ulfstand har stævnet ham for Rigens Kansler for det store Pant i Skaane, har Kongen tilladt ham at blive i Byen til sin Tilbagekomst. I Anledning af, at Peder Oxen har rejst Sag mod ham og hans Ridemænd for Indførslen i Tordsø, har han anmodet Børge Trolle og sin Søn Eskild Gøje om paa Sjællandsfar Landsting at tiltale Peder Oxen for Indførslen i Gisselfeld. De Breve, som han vilde lade hente fra Gunderslevholm, ligger paa Klausholm, hvorfra de skal blive hentet og i betimelig Tid sendt M. G. Han beder ham snarest komme til København, for at de kan tale sammen om adskillige Ting. De Sten, han har taget paa Tordsø, skal betragtes som et Laan, som Peder Oxen ikke skal kunne tiltale ham for.

Wenlliig helssenn alltiid forsenndt met Gud. Kiere her Magnus, frende oc sønderliigenn gode wenn. Tacker jeg teg gantzke gierne for allt gode oc mangefald welluilliighet, jeg stedzse oc alltiid aff teg befunden haffuer, oc besønderliigenn fore thend tro mening oc atwarning, tw met myn sønn Eskild Gøye lodst giiffue meg tiillkiende, oc nw fore thyn wenlliige scriffuelse och gode tiilbud emod meg, huilcket allt jeg gerne hoss teg forskylde will, saa lenge jeg leffuer, met allt hues gode noget tiid vdi myn formwge wære kand. Oc giiffuer teg her met wenliigen atwiide, at jeg i dag otte dage nest forgangen kom hiid tiill byenn, oc wille ko^e: ma^t: ther jeg kom hans nade tiill ordzs, haffue haffd meg met sig offuer tiill Fyen, nw hans nade drog tiid tiill landet. Tha gaff jeg hans nade tiillkiende, at jeg aff her Holggert Wilffstand er steffnd for riigens cantzler fore thet store pant i Skone, som hand paa taler, och ther fore finge jeg forloff at forbiide her vdi byen igien, jnd tiill hans nadis tiillkompst, oc maa foragtte meg altiidhe oc vndgielde, huat dom' heller rett megh vdi thend sagh aff for^{ne}: riigens cantzler will hende oc affsiigis, effther som tiden nw begiiffuer sig etc. Kiere her Magnus, som tw scriffuer

meg tiill, at Per Oxe haffuer ladet tiillyuse teg oc alle thyne riidemend, saa mange teg jndførde vdi Tordzsøgaard oc met eder vdi fløck oc følliige war, wold tiill oc agthther at føre eder vdi stor skade, begierendis, jeg oc vdi liige made wille ladhe tale hannum oc hans riidemend tiill oc forfølliige hannum oc thennom met wold, saa mange, hannum jndførde vdi Giislefelde gaard och godzs oc woldgieste the thienere, ther tiilligger, thii thet er en sagh, om retten matte wære oss saa god som hannum etc., ßaa mattu wiide, kiere her Magnus, at Børge Trolle oc myn sønn Eskild wore i dag her hoss meg, 1) ther thynn scriffuelse kom megh tiilhande, och haffuer jeg tiilltroet oc befalit thennom baade, at the nw paa onsdag nest komendis, som er i dag otte dage, skulle wære paa Siellandzfar landzting oc ther paa myne wegne Peder Oxe met syne riidemend oc met følliigher vdi liige made at forfølliige met wold, som hand teg oc thyne riidemend tiilltaler, oc lade sie, huort thet heden will. Jeg forhofer, tw willt icke spare thyn fliid same sag paa thet nyg at forfølliige tiill rette. Oc haffde jeg nw vdi these dage myt bud vdi breffuekamerit paa Gundersløff om the breffue at wille ladet vdtage oc send teg tiilhende, som tw tegnet hoss vdi myn bog, jeg lod teg sie, oc ey jeg andet wiste, end same breffue haffde warit ther paa gaarden, førre end nw myt bud komer hiid tiill byenn tiill meg tiilbage igienn, sigendis meg, at the same breffue met flere er wist paa Claxholm vdi Judlandt2). Oc will jeg dog saa beskaffet, at same breffue skulle kome teg tiilhande met aller første meg mugliigt er, at tw well betimeliigenn nogk skallt faa thennom jnden thend tiid, tw skallt bruge thennom, oc tw aff nød haffuer thennom behoff. Will Gud, jeg leffuer, will jeg thyn vmage yderliigen met allt gode hoss teg forskyld3), oc hues deell jeg teg vdi thend sagh oc andre loffuit oc tiillsagdt haffuer, skall teg oc fast oc trolliigen aff meg bliiffue holden. Oc kanttw

icke tro, saa meget gierne jeg wore teg selffue tiill ordzs, thii jeg well haffuer at tale met teg om mange ærinde magt anliggendis, jeg icke nw scriffue kand, bedendis gerne, tw willt well giøre oc schrieffue meg tiill, om tw icke nogit snart er teg wenttendis hiid offuer tiill landet, heller huor teg tøkis, wii kunde beileigliigist kome huer andre tiil ordzs. Ther tw oc icke vden thyn forsømelse kand kome hiid offuer tiill landet, ßaa beder jeg teg, tw willt scriffue heller byude meg tiill, om tw wedst, jeg vdi noger made kand vdi thenne landz ende heller anderstets thiene teg, skalttw alltiid rundeliigenn haffue at byude offuer meg som thend, tw jngen twiiffuell paa haffuer, oc som loffuit oc tiillsagd er, bedendis gierne, tw willt siige thyn kiere høstru, fru Anne, mange godnatther oc allt gott paa mynne wegne. Befalendis teg Gud allmechtiigste. Datum Kiøffnehaffnn s. Bartholomei apostoli afften aar etc. mdxlij.

Magnus
Gøye ridder.

Kiere her Magnus, som tw oc vtinden thyn scriffuelse giiffuer tiill kiende, at tw for it wenlliigt lon oc icke vdi nogen anden mening lontte nogen mwrsteen oc tagsteen, stodt paa Tordssø oc wore nedertagen aff it gamellt huss, ther paa gaarden stod, oc tiilbyuder teg at will lade føre ther saa mange vdi stedet igienn met allerførste, begierendis, jeg ville være thyn hemmell ther tiill, at tw same steen met myn williig oc sambtøcke taget haffuer, at Per Oxe icke ther fore skulle føre teg vdi nogen skade etc., tha will jeg met thette myt breff were thynn frii hemmell tiill same steen, ehur ther paa tales, effther thii tw met lougen esd jndkomen vdi Tordzsø gaardt paa mynne wegne oc tw thennom icke vdi anden meningh end for it wenlliigt lon aff meg taget haffuer, som forberørt er. Datum vt supra.

(*Bagpaa: Seglet og Udskriften:*)

Erlig welburdiig mand oc strengge ridder, her Magnus Gyldenstiernne tiill Swansholm, myn kiere frende oc besønderliigenn gode wen, wenliigen tiilhande.

(*Ligeledes bagpaa Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:*)

Her Magnus Gøyes breff om delle ind i Gysselfeld oc Torssø oc sten pa Torssø. Barttollemey 42.

(*Mogens Gyldenstjernes Randbemærkninger:*)

1) Børre oc Eskkyl at kere pa tend indførsel. 2) Breffue pa Clausholm. 3) Forskiille myn vmag.

87.

Stockholm, 20. Oktober 1542.

Jep Tordsen til Mogens Gyldenstjerne.

Han har nu først modtaget Kongens Lejdebrev. Han skylder en hel Del Penge og kan ikke komme af Landet, før de er betalt. Han beder ham laane sig 150 Dlr. paa to af sine Gaarde til Betaling af Gælden mod Gældsbreve. Han beder ham tale for sig hos Kongen mod sine Fjender og klager over Lejdebrevet.

Wenligh och kierligh helssen allttydh fforen ssentt met vor herre. Kierre her Mons Gølensterne, ssøuerr och ssønderligh gode wen, ssom ij schreffue megh tthell met kongeligh magestas lyede, ssom myn thyenerre fførde herr op, ssaa kom ssame mijn kall ijcke hijd tthell Stockholm fførr nu, ssom kan verre trre vgerr ttell ssanchtte Morttensdagh, ssom lamme lyedhe 1) paa lijøderr; derr ssom iegh kone strax kome aff lanneth, kone iegh icke mynnere draue mellem Stockholm och Køpenhaffn en ttrre vgerr. Kierre her Mons, saa begyffuer myn ssagh segh, ad iegh err herr en hell hoff penghe skyldigh herr ij lanet baa fførr den skaa, ssom iegh err vdij kommen aff andre, ssom iegh haffuer lentth vdh aff och gijffuett metth breff och ssell ij gen, ssaa iegh yngensted aff landen konne draue, fforen de haffue ffaatt deres be-

ttalijngh ij gen. Kiere her Mons, ssaa err ij megh tto gaarre plettygh, en ffor den ij Sserrsløff och en annen ffor den ij Ttorsløf, efftterr yers breffs lyølsse, ssom eders ttennerre fformøde meg nogett landh gylde ffor. Bederr iegh edherr ganske gerne, adh ij vell vell gøre och lene megh halltt aned honerr dallerr derr aapaa, saa iegh kone ffange nogett oc bettalle ssame gellid met, ieg well ssende edherr methh bekennelse breff derr paa, ssaa ij der met skolle werre beuaareth, ttell ssaa lenge ij ffanghe edhers bettalijng ij gen. Kyerre Mons, gører herr ij, ssom myn gode ttro err ttell ederr; iegh vell tthet altydh gerne fforrskyøle. Jegh haffuer en nu yngen aff mynne sseth ellerr vennerr ssaatt ttell om hijelp ffor nogen den skade, iegh err vdy kommen, en herr ij rijgett efftterr louen, huyken ssom arue vell, han skall bødhe; men Godh fforlade dem tetth, derr megh ij sseth eledighed(!) bryngett hauer; men iegh tthet vyessligh vedh, adh Godh vell denom(?) ttijene och hauffue straff derr ffor, lyege ssom skede met her Jakop Ttrolle, tthet Gud allmetteste honom straffett²) ffor hans lyøn oc skalkhed sskyøll, ssaa vedh iegh tthet, aatth ssaa skerr modh filerre aff ssamme partty, ssom modh megh ssameledes hanlett haffue. Kiere her Mons, ssaa bederr iegh edherr gerne, adh ij vell verre met och vnderr vusse kongelig magestatt³), tthet hans nade icke ssaa lodh v-biøldigh hanle met ffolk ffor ens gos oc penge skyøll, adh han vyll gyffue megh ett gott ttroffolt venskaff om nogerr aff myne møsgønnerr haffue megh befført ffor hanom, ad iegh motte komme ttell mett ij gen, ssom meg er veldegh ffraa ttagetth; gijffue de megh icke nu, ssaa skole de vesseligh gijffue megh methh ij gen met ttyden met en ssoren edh. Iegh ttakerr Godh och kongeligh magestatt herr ij Ssuerygh⁴), deres ffalske oc tterans komerr icke alle ij pongen ij yaarr. Iegh haude och lenge ssyden ocssaa hafftt aarrssag och effne noch derr ttell adh haffue

hafftt en hussualsse ffor all den aauerr voldh och ouerlast, ssom meg veldeligh ffraa ttagett och skett err, nu vyell ijegh thet icke gøre ellerr stempe nogett ontt adh stedh, och mentte, adh de skole alltt rette dem sshell oc lade mett kome ttell stede ij gen och lade blyffue vbua-retth. Derr ssom Knudh Perssøn tthet icke gøre vell, daa ffyns derr met Gus hijelp anerr radh tthell, adh han eller hans arynggh met ttyden skal ijcke rosse vdh aff. Kere her Mons, des lygest om den herr lyedhe, ssaa staarr der ssaa mange ffynnans och blyne støkerr ij, ssaa adh man nogetth ttodh(?) bemerke kand, huadh onderr err, huelkett en krystelijgh lyedhe børr ad werre ffor vden all ffynnans, aryg elerr list ij nogen hone. Kyerre her Mons, gørerr herr vdij, ssom myn gode ttro err till ederr, ad iegh kone ffaa hans nades vell och venskab oc hans nades breff derr paa tthet; megh err homodh nok skedtt paa oc brijngett megh ffraa gull, ssøll oc penge; vdij alle made, iegh vedh edherr ttell velle ellerr ttijenste verre kan, vell iegh alttydh ganske gerne gøre. Herr met ederr den allmechtteste Godh beffalendis oc bederr iegh ederr gerne, ad ij velle vel gøre och grøsse eders kiere høstru, myn ffarbroderdatter, ffrau Anne, mett mange ttusen gode nettter paa mynne wegne. Aff Stokholm tthyø-uene dagen aach ttogerr(!) aretth mdxlij.

(Seglet bortklippet. Bagpaa Udskriften med Jep Tordsens Haand og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erllig oc welbjrdeg man oc strenge rider her Maaens Gjllerstjern, høffvessman paa Dragssholm, mjn kjere ssvaager oc ssjnerlige gode wen kerllig tillskreffuett.

Af Stockholm, om leyde icke er retligen scryffuet, kant(?) icke stande eptter hans 2, matte kome tyl syt igen.

(Mogens Gyldenstjernes Randbemærkninger:)

1) Leide. 2) Straffet her Jacop. 3) Kuningen. 4) Tacker k af Suerig.

88.

København, 11. November(?) 1542.

Mogens Gyldenstjerne til Lunde Kapitel.

Han skriver til Kapitlet om sin fraværende Broders Præbender der ved Kirken. Die Martini abbatis.

Sv. R. A. Udtog i „Skånebrefsförteckningen“, Fol. 500, Privata Nr. 893.

89.

Esrom Kloster, uvis Dag [19. Januar?] 1543.¹⁾

Kgl. Missive til Mogens [Gyldenstjerne]²⁾ paa Dragsholm.

Kongen har skrevet til sin Broder, Hertug Hans om at være i Odense med nogle af hans holstenske Raader førstkommende Onsdag [24. Jan.].

¹⁾ Dateringen af dette Brev er uvis. Om Aaret synes der ikke at være Tvivl, idet baade Brevet har Aarstallet 1543 og Mogens Gyldenstjerne i sin Paategning bagpaa Brevet har „...dag ao. 43“, men det Stykke af Paategningen, der indeholdt Dagen, er afrevet. Dersom den til Dateringen anvendte S. Felicis Dag er den 14. Januar, skulde Brevets Datum være 19. Jan., og M. G., der dengang var paa Dragsholm, skulde derefter mødes med Kongen i Korsør den 22. Januar, hvorefter Kongen skulde mødes med Hertug Hans i Odense den 24. Jan. Men efter de øvrige samtidigt udstedte Kongebreve (i D. Kanc. Brevb. og i T. K. Ausländ. Reg.) var Kongen, der havde tilbragt Julen i København, den 1. og 3. Jan. i Odense (D. Kanc.), den 7. Jan. i Haderslev (Ausl.) og den 12. Jan. paa Gottorp (D. Kanc.). Fra Gottorp findes der Breve daterede den 17., 21., 24., 26., 27., 29., 30. og 31. Jan. Det er lidet sandsynligt, at Kongen i Tiden mellem den 17. og den 21. Jan., da han var paa Gottorp, kan have været paa Esrom og den 22. Jan. i Korsør. Da M. G. fik Dragsholm Len den 13. Decbr. 1542, kan der ikke være Tale om 1542, og i 1544 er Brevene fra 6. Jan. og hele Maanedens ud daterede Gottorp, bl. a. den 17., 23. og 29. Jan. (Ausl.). Af danske Breve synes overhovedet ingen at være dateret Esrom i Tiden mellem 5. Oktbr. 1539 og 11. Aug. 1549.

Hertug Hans vendte ganske vist hjem fra Preussen kort efter Nytaar 1543, men et Møde mellem Kongen og hans Brødre Hans og Adolf samt de slesvig-holstenske Raader fandt først Sted i de første Dage af Februar 1543 (jfr. L. Laursen: Danmark-Norges Traktater I, S. 489), men selv om et Møde mellem Kongen og Hertug Hans skulde have været aftalt til den 24. Jan. i Odense, forklarer dette dog ikke, hvorledes Kongen den 17., 21. og 24. Januar kan have været paa Gottorp og den 19. Jan. i Esrom.

²⁾ Navnet afrevet.

Han skal møde Kongen i Korsør førstkommende Mandag [22. Jan?] for at følge ham. Fredagen næst efter St. Felicis Dag.

(Bagpaa med Mogens Gyldenstjernes Haand:) . . .dag ao 43.

Orig. En Del af Brevet med Seglet og noget af Udskriften mangler.

90.

København, 6. Maj 1543.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne paa Dragsholm.

I Anledning af Kongens Søsters, Frøken Elisabeths Bryllup med Hertug Magnus af Mecklenborg paa Slottet Kiel Søndagen næst efter St. Bartholomei apostoli Dag [26. Aug.] beder Kongen ham følge sig til denne Højtid. Hans Svende skal være klædt i Hofklædning efter vedlagte Beskrivelse og Tegning. Søndagen næst efter vor Herres Himmelfarts Dag.

Orig. med paatr. Segl og vedlagt Tegning. — Tr.: D. Mag. V, 2 f. (med Gengivelse af Tegningen).

91.

København, 25. Maj 1543.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne, Dragsholm.

Befaling til at ledsage Kongen til Mødet med Kong Gustav af Sverig Vor Frue Dag visitationis [2. Juli] til Skibs under Bleking. Han skal møde i sine bedste Klæder, Smykker og Klenodier med saa mange Svende og Folk i Hofklædning, som ham selv tykkes, men ingen Heste. Han skal møde Kongen i Malmø Søndag næst for St. Hans Midsommerdag [17. Juni] og efter Mødet følge Kongen til Kiel med Svende og Heste. Fredagen næst efter Hellig Trefoldigheds Søndag.

Orig. m. paatr. Segl.

92.

Flekkørø, 22. August 1543.

Mogens Gyldenstjerne til Esge Bille.

Han har været længe i Søen og er nu af Storm drevet ind i Flekkørø Havn. De fleste Skibe er blevne læk. Han sender ham et Brev til Kongen herom til Viderebesørgelse. Provianten kan ikke slaa til, hvorfor han beder ham sende noget mere. Han beklager det Skete, men kan intet gøre mod Guds Vand og Vejrlig.

Venliig och kierliig helsen altiitd forsent mett wor herre. Kiere her Eske, faster sønn oc besynderlige gode wen, giffuer jeg etter kierligen tiill kiende, att ieg nu ligger her oc forbier winden wnder Norge wdj Fleckerøen oc haffuer lengge werett i søen oc nu aff storm jndiagenn her i haffnen, oc skiffuene wdj søen ere mestenn partenn aff thenom bleffuen saare lach, oc ingen eblant thenom haffue iuu fangett nogen skauanch, som i sielff well betencke kunde, huadt wintterren haffuer mett att bære, saa ieg befrogther mig hartt icke mett teße store skiffue thette tog ko. mt. tiill tacke att fuldgjøre, huilckett Gudt almegtigiste kiende, mig noch lett er. Kiere her Eske, saa haffuer ieg nu screffuet ko. mt. all ombstendiig leglighet ther om tiill, huar faare beder ieg etther gierne, attj wiille forsørre thette mit budt mett ett fordelße breff tiill ko. mt., eller och i haffue wiilt mig tiill willie met ett andett wist budt strax forskickett samme mit breff ko. mt. tiill hende, epther som i wiide ko. mt. magt paa ligger, oc kand thette mit budt wiider wnderuiße etther leglighedenn, huarledis altingist sig begiffuit haffuer, widere, end ieg nu kand scriffue etther tiill. Jcke wiill fetallienn heller recke tiill, som thett haffuer wærett faaregiffuit, endog the erre xxx knecte om dagen om huer tønne øll. Ther som thenne wiindt wiill staa, waare thet møyghet godtt; attj wiilde skicke oss nogen fetallie hiidt, tij i wiide, att her er ingthet fanggeliigt. Kiere her Eske, hues tidingger i haffue, gjør well oc deller mett mig, mett thet første mit budt kommer hiidt tilbaghe. Kiere her Eske, gjør ieg altiitd gierne, hues etther leff er som myn kiere faster søn oc synderlighe gode wenn. Her mett etther Gudt almegtiigiste befallendis. Screffuit wdj Fleckerøenn onsdagenn faare Bartolomej aar etc. mdxliij.

Mogens
Gyldenstiern ridder.

Kiere her Eske, kand ieg icke fuldscriffue etter tiill, saa ont thet gjør meg, att thenne regbø striffuer seg saa wnderlighe; jeg kand dog ingthet giøre emodt Guds wand oc wæderliigh.

(*Paa Arkets 3. Side: Seglet og Udskriften:*)

Erlig och welbyrdiig mand oc strengge ridder her Eske Bilde, ko. mt: mynn naadigste herriis stadtholder paa Kiøpnehaffnn, wenligen tilskreffuet.

R. A. Esge Billes Ark.

93.

Kiel, 2. September 1543.

Kgl. Missiøve til Mogens Gyldenstjerne.

Kongen meddeler ham, at Skibene fra Deventer, Campen og Zwolle har faaet Tilladelse til at afsejle fra Bergen. Søndagen efter St. Hans Dag decollationis.

R. A. T. o. a. L. 215. — Tr.: K. Brb. — D. Mag. 4. R. I, 7. — NRR I, 66.

94.

Kiel, 3. September 1543.

Kgl. Missiøve til Mogens Gyldenstjerne.

Hamborgerne har faaet en Skrivelse til Mogens Gyldenstjerne, at han ingen Hinder maa gøre dem paa deres Skibe, som de lader løbe ind til England, hverken paa Vejen frem eller tilbage. Mandagen næst efter St. Hans Dag decollationis.

R. A. T. o. a. L. 215¹⁾. — Tr.: D. Mag. 4. R. I, 8.

95.

Flekkerø, 8. September 1543.

Mogens Gyldenstjerne til Esge Bille.

Han har sendt to Skibe med alle de Landsknægte, der kunde være ombord, til Sundet for København paa Grund af Proviantmangel. Stærke

¹⁾ Originalen er ikke bevaret.

Storme og Uvejr har tvunget dem til at ligge stille. Der skal være kommet 10—12 store, formentlig kejserlige, Skibe til Bergen for at proviantere. Han har sendt Trond Iversen til Bergen for at indhente Oplysninger om dem, og hvis Vejret vil føje sig, vil han gøre dem al mulig Afbræk. Han har skrevet tilsvarende til Kongen og Johan Friis. Hovedsmændene paa Skibene har han givet Befaling til at blive liggende ved Helsingør, til de faar nærmere Besked af Esge Bille.

Wenligh kerligh helssenn altiitd forsenndt mett wor herre. Kere her Esche Biilde, fadersøstersøenn och sön-derligh gode wenn, giffuer iegh etther kerligenn tillkende, att iegh nu haffuer skickett thendt Lybsk ommerall och holckenn heer fraa oc indt att Sundett oc for Kiøbennhaffnn mett the aldermeste landtzknegtte, som ther paa kunde were. Orßagenn ther till er alleneste for fitaligis brysth skyll, och saa staar oss altiitd store storme och vwedher emodt, saa wii ingennstedts kunde henn komme paa nogenn the steder, som wii gerne were wille. Tessliigiste haffuer iegh hørdt siige, att ther schall were en x eller xij store skibbe indkommenn for Bergenn, som schulle wille kiøbe bodhe fisk, smør och andenn fitalie, som the kunde ther bekomme och fongeligh kandt were, och schulle samme skibbe were hiemme vdi keyserenns lande, och haffuer iegh forskickett Trundt Iffuerssenn thiitd henn till Bergenn att schall forfare aldt leyglighedenn, huorledis ther om er eller ey, och er iegh hannom nu alle dage igenn formodendis, att hues iegh tha vtaff hannom vdi sandhedt forfare kandt, wille iegh gerne giøre mitt beste att giøre thennom affbreck thett meste, megh mugligtt kunde were, saa att keyßerenns lande icke schulle ther mett bespiisis vdi nogenn maade, om Gudt will giffue løckenn ther till, att werett will føge megh, och scall ingenn tingh bliffue tilbage for mynn skyldt, hues megh mugeligtt er, att iegh kandt giøre. Tessliigiste haffuer iegh screffuitt konninglige maiestatt och Jahann Friis aldt leylighedt till, och saa haffuer iegh befalett høfftz menndene paa for^{ne} tuo skibbe, att the schulle fortøffue

for Helskindøer indtill saa lenge, att the fonge yddermere beskeedt fraa etther, huor bode skib och folck schulle bliiffue. Kere her Esche, hues iegh kandt giøre for etthers skyldt, schulle i altiidt finde megh gandts willigh vdi alle maade, som megh bøer. Heer mett edher Gudt befalenndis. Screffuitt paa konninglige maiestattis Ommerall vdi Ffleckerøenn wor frue dagh natiuitatis aar etc. mdxliij.

Mogenns
Gyldennstern ritther.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Erligh welbydige manndt och strenge ridder her Esche Bilde, stadtholder paa Kiøbenhaffns slott, wennligenn till screffuitt.

R. A. Esge Billes Ark.

96.

Skanderborg, 12. Marts 1544.

Mogens Gøje til Mogens Gyldenstjerne.

Han vil med det første sende sit Bud til ham for at aftale, hvor de kan mødes, da han vil raadspørge ham om Sagen imellem Peder Oxe og sig. Han har i to Maaneder været syg i sin ene Fod.

Wenliig helssen altiidt met Gudt. Kiere her Mogens, frende oc besønderlige gode wen, taker ieg teg gantz gerne for ald gode oc weluilighet, som thu meg stedtze giort oc beuist haffuer, huilket ieg altiidt gerne met teg forskylde wil wdj hues maade ieg kand, ther skall thu ingen tuyffuel haffue paa. Oc maa thu wiide, kiere her Mogens, at thet haffuer werit meg hart fortrydeligt, oc fortryder endnu hart, thet wij siiste gang wdj Københaffn saa hastigt oc vforuandis(!) skyldtis at, ßaa ieg ingthet kunde faa talit oc handtlit mett teg bode om en oc anden diell yddermere, end ieg kand schriffue teg till, oc agther ieg forthj met thet første at haffue myt bud hoss teg etc., oc saa ieg møget gerne, at wij en stedt kunde kome hin ander till ordtzs. Oc som teg well witterligt

er om then sag emellom Peder Oxe oc meg, tha maa thu wiide, at the haffuer bode godtzset oc pendingen, oc kand ieg tro, at the er well till fridtz, huor lenge the sidde saa hen ther met; thij begerer ieg gerne tidt gode raadt her wdj, kiere her her(!) Mogens, huore teg tœckis, ieg skall forhandle meg her met, oc thu thet wilt giffue meg tilkiende. The handler nu met meg paa mynne alderdom, som the wille; men ieg forhober daag, thet will anderledis kome seg etc. Kiere her Mogens, jeg will nu paa thenne tiidt icke yddermere bemøyde teg met myn schriffuelse; men huor ieg wdj nogen maade kand were teg till wilie oc gode, skal thu friit forlade teg till, ieg will altid gantz gerne giøre, oc Gud wndne meg at høre oc spørre tyn løck tyn løck(!) oc welfart, at thet maa gange teg well, oc beder ieg teg gerne, thu wilt well giøre oc siige tyn kiere husfrue, fru Anne, mange gode natther paa myne wegne, oc kand ieg icke fuld-schriffue teg till, saa saare suag ieg haffuer nu werit y myn ene foed paa en monedtz tidt heller tuo, oc wed ieg ingen aff myne slegte, ther haffuer thend syuge, at ieg kunde haffuen effther, wden her Knud Ruudt, oc hober ieg nest Gudtz help, at thet snarligen bliffuer bedre met mig. Kiere her Mogens, ieg will nu icke yddermere schriffue teg till; men ieg will nu oc altiid haffue teg Gud aldmegtigste befallen. Schreffuit paa Schanderborg then onsdagen nest effther søndagen reminiscere aar etc. mdxliiij^o.

Magnus
Gøye riddere.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erliege welburdiige mandt oc stræng ridder, her Mogens Gyldenstiern, høffuitzmand paa Draxholm, myn kiere frænde oc besønderliige gode wen, gantz wenligen tilschreffuit.

Tet syste her Mogens Gøes breff meg tylskryffuet. Pattager[!]. Remenissere 44.

Bø, 9. December 1544.

Lasse Skaaning til Mogens Gyldenstjerne.

Hans Brev af September har han først modtaget St. Nikolaj Aften. Han tror ikke, at Skipperen paa Mogens Gyldenstjernes Skib i Svendborg kan faa saa store Master som opgivet. Om noget Smør, som er fremkommet i mindre god Tilstand. Almuen i hans Len er meget uvillig, fordi Christoffer Galle har udspreedt, at han skulde have Lenet fra M. G. Ogsaa Lovmand Laurits Torstensøn gør Bønderne uvillige, og de holder med ham. Om de Skibe, som han bygger for M. G. Han klager over, at Kreaturerne og Hestene dør for ham af Skab, saa han ikke kan faa Kornet i Jorden. Om Klæde. Han spørger, om M. G. kan skaffe Redskab til det store Skib, eller om han vil sælge det.

Mind iødmøg tro plegtig tieniste eder altid sent med Gud. Kerre herre, ma i vidhe, ad ieg ffick eders skriuelce, som skreuet var i Køuenhand i ten maned Septembris oc kom icke till meg før sancte Nicolai afften. Huilkid som i skriue meg till, ad ieg skall bestille eders skiper ad vorind en last i Suindsund, oc haffuer ieg formert i hans egit breff, ad hand icke vill haffue andit end master; tuill meg storligen, ad hand skall faa sadane treder, fordii ad almuin haffuer icke magt till ad ladhe kumme tem vd, dog vill ieg gøre mit besthe der i oc forhøre thet med bonderne i vinter, om the kundhe aff sted kumme sadan last till vorind. Spirer oc andre sma mastir ma hand vell faa der, meden mastir om iijxx palme troer ieg icke, ad bonderne skal haffue magt ad lade kumme vd; ieg vill forhøre thet med thet føythe, saa vill ieg skriue hanum till ad Hollan med the føythe skiff, som øffuir seigle1). Kerre herre, som i giffue meg till kendhe, ad i haffue fait skade paa thet smør, som ieg haffuer ned sent her till daus, Gud skall uidhe, ad thet er meg høueligen i mod, om thet er icke vell fremkummit. Føythe tid ieg kom her op i landit, daa var meg saa for sagt, ad ter borde icke mer i en tønne stødis end xv linspund, som skulle uere køffmands gods;

saa haffuir ieg oc giort her till daus; meden skall ieg stødhe huer tønne ffuld vnder krøisningen, saa vell de store tønnir som de sma, vid ieg icke, om thet kand vere eders gaund. Her till haffuer ieg stødt eftir vegtin, en part tønnir rammir ieg till køffs, som store oc tøicke erre, oc en part smalle tønnir, dog stødir ieg huer eftir som vegtin vduis; her till daus haffuir ieg hafft godhe mend øffueruerindis, som haffue set, huorledis som ieg haffuir handled med same smør, oc haffue de set, ad huer tønne haffuir stait skelligen sin vegt, før de vorde till slane, en part aff thet smør, som ned kummid er, laa her lenge, før ieg kundhe faa thet ned for vfridskill, dy kunde thet fføidhe bodhe, iu lengir thet laa, iu mindre kundhe uegtin uere. I fior høst kam thet icke lengir en hart vid Marstrand, oc der lae de med skudin i vj vckir børløs oc motthe saa løffue ihem igen, oc altid skulle thet løfftis oc fløtis, oc lagin vdrand; der med er tenne skadhe paa kummid, andersløs uid icke ieg, ad thet skulle till kumme, saa sant ihelpe meg Gud oc aldri sandir mer, oc alt thet smør, som ieg haffuer her i landit sold for eder, var aldri anderløs støt, en som thet, ned kummit er, oc inden(!) strafit thet saa her i landit, oc biuds meg endnu ij støicke kledhe for huer tønne, om ieg hade magt till ad sellid. Kerre herre, gørir for Gus skill oc tager meg icke till vuille, hues skadhe som i haffue faid paa same smør, vill ieg eder thet gerne oprette eftir mind ffatige formue; ieg seter thet i Gus hand oc till eders strengheds missskun oc edillhed. Ville eders strengthed vell gøre for Gus skill oc skrive meg eders ville till, hurlødis som i ville haffue thet støt, saa vill ieg retthe meg ther eftir, saa vill ieg daa stødhe det smør om igen, som ieg haffuir nu i høst samend støt, før thet kummir ned till eder²). Saa ma i vidhe, kerre herre, ad her nu i sommir var almuen forført i eders len og gick sadane tidinder, ad i vore aff med lenin, oc

sagdhe de aff Christoffer Gallis or, som hand skulle sagt for nogle bossmend, som ihem fore igen, ad hand skulle køit(!) her nede i landit, ad hand skulle hafft lenin ifra eder, for dy ad ieg ville icke giffue hans fadirs suend tend sag till, som eder till fall i eders len i fior, oc derfor bleff hand meg vred oc vgunstig; saa haffuir ieg hørt tidinde aff hans or, ad hand skulle ffløi thet saa, ad i skulle aff med lenin. Efter sadane or oc tidinder daa kunde ieg icke fa lidinen(!) till hoffue, oc motthe ieg tinge iij ganghe paa hanum, oc suaræde, ad the befrøgtid seg, ad the skulle giffue hanum to ganghe vdh, oc kundhe ieg inden suar faa paa hanum før otthe daghe nest for Martini; saa dro thet meg saa langt vdh, adh ieg icke kundhe faa hanum ned nu i aar. Saa er meg nu verfarit, som mangen mand vil besto med meg, oc gick hand vd i andre len i tid oc stund vdin i edirs forlening, oc er almuen meg en nu møgit vuillig oc genstridig oc en nu foruenthe, ad hand skall kumme oc aname lenin. Slig en tvedragt er her paa ferde.3) I huem som tør is radgiuer er, vid ieg icke en nu, dog fair ieg thet vel ad vidhe i fremtiden; mend tenne loffmand Lauris Tostinsøn han er friligen i spillid oc gør meg almuin møgid vuillig. Saa snart som nogen bonde kummir for nogen sag, saa erre dhe hos hanum oc spørre till rads oc giffue hanum gunst oc gaffue, i hur hand foruender thet, taa fair hand io vist peningen. Gud giffue, ad eders strenghed kunde fa her nogle godhe rad her till. Tal ieg noget her om, saa holler han med bønderne, og bønderne med hanum, saa ieg haffuer slet ingen gang. Kummir her icke anden vendin paa, da vill ieg ty gange heller bliue her nede i landet hos eders strenghed och gøre eder all ten tienisthe, som meg møgeligt er ad gøre mind herre oc husbonde. Bonderne haffue her med fremgang, ieg haffuir spot oc skam der aff, oc i haffue skadhe der øffuer, for ieg kand ingen bugt naa paa tem. Kerre herre, tencker

her et sind till; i sidhe meg vndertiden langt fra handen; der dristir mangel mand paa; ieg vid icke, huem her i landet som ieg skal klaue meg for4); motthe ieg oc torde giffue eder mind brøst till kendhe, daa vid ieg vel, hur til gair i mange madhe. Saa ma i vidhe, kerre herre, om tenne skiffsbøigning, som ieg haffuer her for handen paa erre vegne, saa ma i vidhe, ad ieg haffuir nu thet store skiff borfult, oc er sa ner bundhit, som fulkummis kand i fiorten dage med all the band, som i skulle, oc sidin vil ieg lade legge belke, langrimmir oc sukrafftir i, som der til hør. Kølsuinid er i lagt oc tilfelld, som thet skall vere, oc skal her ingen fforfømilce tages, for der skal meg Gud til ihelpe, saa thet skal bliue redhe met thet snaristhe, som mógeligt kan vere. Iagtin haffuer ieg oc heltin borfuld; mer arbeide kundhe ieg icke affsted kumme tenne sommir, som mangel dannemand vidh. Ieg skal bestille i tenne lansendhe, hues del som i haffue meg befalt, thet besthe som ieg kan, oc Gud vil giffue meg løicke till, som ieg vil beuesse med dannemends breff oc siel5). Oc ma i vidhe, kerre herr[e, ad m]ig er i thette aar stor modgang paa kummid, saa her døir vd for m[ig] hesthe, øg oc fe, saa ieg haffuer intid ad holle gordin med, oc gair her en stor plaue paa øghe med ten skab, ad ieg behollir aldri en hest paa gordin; nu kand ieg icke øffuir giffue gordin ten stun ieg haffuer tenne boignind for, thet star nu i Gus han, hurlødis som ieg kan faa mit korn i iorrind i aar, ieg haffuir aldri en øg igen, saa sant ihelpe meg Gud, oc mangel dannemend skal besta med meg, oc et gør meg verst øffuir alt, ad eders hest, ten gra, bleff oc død aff same skab; thet star til Gudh oc eders strengthed, hur som i ville gøre her vdi; ieg kand intidh her om; hade hand verit c gøillin ver, som hand icke xij lod sølff var ver, daa hade der ingin rad stait till, thet saa godhe mend, som er mit vindisbøir her om, hur tilgaid er.6) Vil Gud icke

snart omuendhe ten plaue, taa bliuir ieg en vdstrogin stakerll. Kere herre, ville i skriue meg till, hur som i erre til sinds med thet store skiff, nor Gud vill, ad thet vordir redhe, om i ville ladhe selue bruge thet, ellir oc om i erre til sinds ad selle thet. Ville i sellue ladhe brugit, ad i ville daa redhe eder paa reskaff, som tienne kand der till; last vill ieg besørge der till, som hund kand kreffue; der vill iij vellige angker till. Dog vil ieg kumme ned till eder i sommir eftir reskaff med mind skudhe, ad ieg visthe, hurt som ieg skal løffue oc finge thet for meg. Haffue i skreuit meg noglle iøttermere breff till i sommir, en som thette, ieg nu senist fick, da skulle i vidhe, ad ieg haffuir icke faid tem. Saa møgit kledhe, som ieg kand affsted kumme, skulle i faa ned til eder ad forarit; meg star kledhe til, ieg kand icke ffa thet før sommirind; saa haffue de loffuit, ad ieg skall faa thet. Ville i selle thet skiff, daa ville ieg talle med eder, før i gøre nogit køff der om; daa vill ieg giffue eder til kendhe til forind, haud(!) thet er for et skiff paa storlighed oc dret, før i selle thet.7) Kerre herre, skriuer meg till igen suar paa alle errindhe, som ieg kand vidhe ad rethe meg efter. Strax i fasthe vil ieg lade bøigge paa skiuen; bodhe skiffbodhene haffuer ieg oc i bøignin, oc skal blue til redhe i tid oc stundh. Haffuer ieg icke nu mere oc biudhe eder till paa thenne tid. Her med eder ten euighe Gud befalindis til liff oc siell. Skreuit paa Bø tisdagin nest efter Nicolai anno domini mdxliij.

Lasse eders fatige
Skoningh tiennere.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig velbøirdig mandh och strenge rider her Mains Gøillenstjerne, høuismandh paa Draussholm, sind herre och husbonde, tillkummindis thette breff.

Lasse Skonyng anno 1544 f. c.

(*Mogens Gyldenstjernes Randbemærkninger:*)

1) Om tend last tyl Holland tyl myt skyb at bestylle. 2) Om tet smør. 3) Om Crystoffer Galle at gøre tem liidug(!) vdy mit len. 4) Om Lauers Torstenssen at gøre bønder vwyllig. 5) Om ten skybbiignyng. 6) Om heste oc øg ter dør. 7) Om redskab tyl skybene. Om ieg wyl siellige tet store skyb.

98.

Kolding, 27. April 1545.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne og Hustru.

Befaling til at møde til Dronningens Kirkegang og Prinsens Daab i Kolding Søndagen Exaudi [17. Maj].

T. o. a. L., 293. — Tr.: D. Mag. 4. R. I, 97.

99.

Skabersjø, 26. Juni 1545.

Mogens Rosenkrantz til Mogens Gyldenstjerne.

Da han er bleven syg, beder han M. G. møde for sig paa Landstinget næste Dag i Sagen mellem ham og Esge Bille om en Løkke.

Wenliigh kierliigh hielßen altiidt forßentt mett wor herre. Kiere her Mognns, suagher oc sønderliighenn goude wenn, tacker iegh edher kierliighenn oc gerne for allt gott, som y meg giortt oc beuist haffuer, huilckiitt iegh edher altiidt kierligen oc gerne forskiille wiill, i hues modhe ieg kandt were edher tiill willie oc tiill goudhe. Kiere suagher, giiffuer ieg edher kierligen tiil kenne, att her Eske Bille oc ieg haffde trette om en løcke, som hørde meg tiill, oc haffde weriitt ther tiill landzting om, oc i morghen skulle wii haffue weriitt i rette ther om; nu haffuer han mett woldt oc welde ladiitt brøtt samme locke aff o[c] giortt meg stor hoffmodt, som y well spordt haffuer; nu haffde iegh agthet i morghenn tiill landztingh. Kiere suagher, ßaa maa i wide, att ieg er suarliighenn

siugh, att ieg inghenn weg kandt kome, thii er min kierliige bønñ tiill edher, attj wiille well giøre, for hues ieg nogenn tiid mett edher skiille kandt, attj wiille were meg behielpeliighenn i thenne min rettferdiige sagh, att mine breffue motte bliiffue lest i morgen, oc att mine bunne icke skulle gaa woldt offuer, tiisligeste att konn: mat: wor kiere nadiige herris beskermelsße breff motte oc i morghenn bliiffue lest, oc haffuer gode mendt taldt ther i, att thet skulle komme tiill samffrendher i morgen; men hues i gør oc ladher ther i, ther er ieg tiill fredz om. Kiere suagher, gører her wdj, ßom min gode tro er tiill edher. Hues edher lefft oc tiill willie er, gør ieg altiitd gerne, santt(!) hielpo meg Gudt, then ieg edher altiitd beffaller. Ex Skauerløgordt fredag nest effther sanctj Hans dag ar 1545.

Mognus
Rossenkrandz.

(Bagpaa: Rester af Seglet, Udskrift og Mogens Gyldenstjernes Paaskrifter:)

Erlighenn welburdiighenn mand oc strength redere her Mognus Gildenstiernn, høffuittzmandt paa Dragzhollm, min kiere suager, kierligen tiill screffuit.

Breffue pa Huarille om ten mosse. Breffue pa Huarille i Skone.

100.

Odense, St. Hans Kloster, 12. Juli 1545.

Kgl. Missiøve til Mogens Gyldenstjerne.

Han anmodes om at møde i København 13. Dagen efter, som er Søndag næst efter St. Ibs Dag [26. Juli] for at raadslaa om Kongens og Rigens Ærende. Søndagen næst efter St. Knud Konges Dag.

(Paa Bagsiden: M. G.s Paategning:.) Tyl herredag a^o. 45.

Orig. m. paatr. Segl. og T. o. a. L. 13. — Tr.: D. Mag. 4. R. I, 123.

Oslo, 27. August 1545.

Rolf Olsen til Mogens Gyldenstjerne.

Han raader ham til at sælge den Fjerdepart, han har i et Skib, til Medejeren Cornelius; han har forlangt 400 Joachimsdaler for den. Forsvarer Lasse Skaaning, der lader nogle Skibe bygge for M. G. i Norge, mod Beskyldningerne for ikke at passe M. G.s Bedste.

Myn idmigelige oc kerlige hilßen etter nw oc altiidt tilforne sendt mett vor herre Jhesu Cristo. Kere her Mogens Gyllenstjerne, tacker ieg etter kerlige for etthers store æræ oc dydt, som y migh giorth oc bewist haffue, hwilkitt ieg gerne forskylde vill aff myn fatigge formwge. Maj vide, kære her Mogens, att ieg haffuer offthe thalidt Cornelius til om then skiffs parth, som etter til komer vdj thet skiff met for^{de} Cornelius; tha haffuer han giffuitt migh saa forswar, att ther som y ey ville staa vdj all vtlegningh mett kost, last oc att forbeire skiffuitt, tha kwnne the ey ladhe therris parthe forligis for etthers partt skildt, oc sadhe for^{de} Cornelius, atthe haffue setth etthers parth pa forketting. Ther ieg vor ther vdj Amstherdam, tha vor skiffuitt vdj Norge, oc tha bødt ieg thenom til oc ville selge them skiffuitt, saa att the skwlle selfue stonth therris effwentyr, oc tha vor iegh begerendis aff thenom fyre hwndride Jacopdalle pa etthers vegne for samme fierde parth vdj same skiff. Tha vore the ther in-tidt berode vdj. Kære her Mogens, vidt ieg etter ecke beyre rodt, en attj gøre en karll ther heden vdj vintther, men skiffuit er hieme, oc giffuer hanum fwlmacht att sellie samme skiff, thy att ieg haffuer nw saa forstonditt thet, att skiffuitt er nw velforbeiritt. Saa haffuer Cornelius sagdt for mig, oc roder ieg etther, attj selge samme skiff, thy atthe gaa etter ecke rett vtt; seiller skibitt nogen stwndt her effther, tha forseille the althett, skiffuitt er nw forbeiritt, tha i ville fortrøste etter ther oppa, at skiffuitt skwlle leghe ther saa lenge, att ieg komer tydt, saa er

skiffuitt vttløffuitt hidt til Norge igen, saa kan ieg intidt kome ther mett. Kære her Mogens, haffuer ieg fornømitt, att Lasse Skoning skwlle vere becklaget oc besagdt for etthers strenghedt, att han skwlle ecke være oppaa etthers gaffn oc besthe, hwilkitt ieg haffuer aldrih anditt fornømitt mett hanum enthen natt eller dag, en att han er etter hwll oc troo som en danneswendt, oc haffuer ieg offthe besporth meg mett bønnerne oc the myndwgsste dannemen, tha haffuer han eth danneswens røcthe ther vdj lenitt, oc haffuer han veritt flittligh oppa etthers gaffn pa tysse skiff, han lader bøge pa etthers vegne. Hwilken som haffuer anditt sagdt for etter oppa hanum, tha sigge the hanum vsanth oppa; hadhe han kwnditt foiith tømern, tha hade skiben veritt lenge sidhen rede; som han for her vdhe effther tømern bode til Tøsberg oc andhen steds, tha vore the ingensteds til fogttz. Her mett etther then alsom mechtigste Gudt befalindis. Screffuitt vdj Oslo torsdagen nest effther sancte Bertolomej dag anno dominj mdxlv.

Rolff
Olsen etthers fatigge ven.

(Bagpaa: Seglet, Udskrift og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erligh oc velbirdig mandt her Mogens Gyllenstjerne, hoffwitzmandt oppo Dragsholm, kierlige sendis thette breff. Rold Olssen.

102.

Bø, 8. November 1545.

Lasse Skaaning til Mogens Gyldenstjerne.

Han gør Rede for Bygningen af 2 Skibe til M. G. i Norge. Hvis han vil sende noget Korn tidligt paa Vaaren, kan han faa hvad Tømmer han vil, da der er haard Tid i Landet. Skibene vilde have været færdige, hvis ikke begge Skibsbyggerne var døde. Om et Skib i Bytte for hans. Han sender det hvide Korel til Foraaret og skal skaffe det Kamend til Vinter. Forsvarer sig mod M. G.s ugunstige Stemning mod ham.

Mind iødmeg tro plegtig tiennesthe eder altid sent med Gud vor herre. Kerre herre, ma i vidhe, ad ieg fick eders

strengheds skriuelce med lens Ebbesen, oc haffuer ieg eders mening ter vdi forstaidh først om tend handill oc kontragt, som i haffue giort med tend skiffbøigere, ad eders strengthed haffuir loffuit hanum viij þ for dagen ind till Michaelis och vj þ om dagen ter efftir. Saa vill ieg och retthe meg eftir eders strengheds breff; saa ma i vidhe, ad sancte Bertolomei dag tug hand till ad arbeде paa skiuit. Otthe dage før lens kam till meg, daa fick ieg en skiffbøigere aff Dannemarck, oc handlid ieg med hanum, saa ad hand ville bøige oc fulkumme tend iagt, som ieg hade i bøigning for eders strengthed oc tømmir-mendene fradøde vore, ad hand ville gøre hinde rede, saa møgit som økse oc nauir kraude, huilkid som hand och giort haffuer, oc er hund nu saa redhe, ad hund kreuer icke mer end sind last oc takill oc tug, och er hund paa dret om xv eller xvj lestir køffmands gos, mer oc icke mindre, som skiffbøigerind haffuir sagt for meg, oc hoffuis meg till Gud, ad nor eders herredøme for hende ad se, ad i skulle hende velbehave. I befale meg hende icke større ad bøige paa drett, end som hund nu er, oc tend tid lens kam med eders strengheds skrivelce, daa formergte ieg, ad i ville haft hende lengre, som icke mueligt var, fordii ad bondin vor taa bøigt oc vor i reysning, oc hørde lens Ebbesen, ad ieg sporde skiffbøigerind ad, om ter stod rod till ad forlengin; daa sagde hand ney der till, ad hand trøste sig icke dertill oc ville hellir reysse en aff nøy. Saa vor thet meg icke mueligt, ad ieg kunde videre kumme ter med, fordii ad borind, som der skulle bøigis med same iagt, vore daa saune saa tøigke, som hørde till hendis lengd, oc dersom hund skulle giors lengre, som icke mueligt var, daa skulle ter sauis bor paa nøi ter eftir, fordii alting vill haffue sind skigk oc madhe, oc intid tømir hade ieg hellir mer ladit huggid, end som daa opsauit var; dog hade ieg vell indholt der till, om der ellis hade verit rad till ad giort

hende lengre. Saa ma i vidhe, kerre herre, ad viij dage eftir Michaelis daa lod ieg vdsetthe i Ihesu naund bodhe eders strengheds skiff, saa adh the kumme bodhe tu vell ud, folck oc skiff vskade, oc haffuir ieg stor mødhe for angkir oc tug ad beuare tem med, ieg haffuir intid andit end basthe tug ad beuare tem medh. Ieg sende mitt bud oc skriuelce ned till eders strenghed, før lens kam op till meg, oc gaff ieg eder i mitt breff till kende, ad ieg ville hafft angkir oc tug, som ieg kunde bevare tem med. Kam karlin till bage till meg igen med Suends skriuelce saa løiidindis, ad hand visthe icke, hur som eders strenghedh vor, ellir hur mitt bud skulle finde eder enten i Tøisland ellir i Dannemarck; fordii hade same mitt bud ont ad gøre, hand viste icke, hurt hen hand skulle søge eftir eders strenghed, oc befoll ieg hanum, om hand hadhe fundit eder, ad hand skulle verit begerindis de gamlle angkir, kabill oc tug, som lige i eders gar i Malmø, daa hade de verit gode nock till uintertugh; dom hade ieg nu storligen behoff. Ieg haffuir stor frøgt oc fare for same skiff, hur ieg skall beuare tem, ad the skulle icke gaa i land for meg, derfor ma ieg haffue vagt øffuir tem dag oc nat, nor vinden blesir har[t], oc hade ieg befalit same mit bud ad giffue eders strenghed till kende, om hand hade eder till ors kummett, all løylighed bode om skiuid och andin dell. Nu motte hand giffue sig till meg igen vden al besked, oc hade hand icke møgin peninge ad terre ad besøge eder oppe med. Tend tid ieg sendin ned med de x støiker klede, som Suend nu anamitt haffuer, hade ieg icke andit trot, end hand skulle fundit eder paa slotidh; dog tegnid ieg op paa en sedill noglle errinde, oc fick lens med sig ad giffue eders strenghed till kende. Vid ieg icke, om hand haffuer giort thet, oc skreff ieg eder et breff till, som fulde ned med kledit. Vid ieg icke hellir, om i haffue faitt thet ellir ey. Haffuir ieg oc, kerre herre, forstad i

eders breff, ad i ville selle thet store skiff, oc i haffue giffuit Rolff¹⁾ befalning der paa; saa fforundre ieg, kere herre, hui ad thet skiff er eder leet oc saa vkert, ad i icke ville selue ladhe bruge thet eder strenghed till gaund, thet kand ieg icke andit forsta, ad ter haffuir io nogin verid hos eders herredøme, som haffuir lagt stor last oc løyde paa same skiff, saa ad thet er eder vkert; haffuir der nogin saa ille fortalt thet skiff for eder, ta skall thet icke beuissis i sandingen, at thet skiff står nogid till straff paa thet skick oc fasund, som thet er bøigd paa, thet skall dannemend bestaa med meg, som forstand haffuir der paa saadan bøigning; der er bode iern oc bor i same skiff vstrafeligt oc er bøigd med stærke, som lige stort skiff er i aar bøigd i Norre, thet skall skiffbøigerind bestaa med meg, huilkid som lens Ebbesen oc skut oc beset haffuir, tend tid thet stod paa landit, om hand vill sie sind sandingen, oc er et skiff om xx lestir oc c(!), thet haffuir tømmirmanden sagt for meg, oc lod ieg bøigitt i tend mening oc paa tend vis, ad i ville selue ladhe bruge thet mellomum Norre oc Holland med sadan last, som her i landit fallir; men der som eders strenghed icke bøis lige for thet, daa faa i vell godhe rad hos eder vennir her i Dannemarck till saa møgin reskaff, som behoff gørs till same skiff. Dog eftir eders strengheds befalning for ieg ind med lens Ebbesen till Oslo, oc talde vii med Rolff om same skiff, om hand kunde ffaa ellir viste nogin, som ville køffue thet skiff, ellir om ter var nogin, som ville ladhe reskaff dertill oc bruge thet eder bodhe till gauns; suarid daa Rollff, ad hand ville gøre sitt besthe der till, hur som hand kunde handlid paa eders strengheds vegne, som i kunde haffue gaund ter aff, oc sagde, ad hand ville skriue eders herredøme till. Oc der lens oc ieg vore hos hanum, daa var

¹⁾ *Borgmester Rolf Olsen i Oslo.*

hand altingis redhe ad fare op i landitt ad køffue seg slagtit fe; nor hand kam ihem igen, loffuit hand ad gøre sitt besthe, som i tøre ingen tuilff paa haffue, i haffue en god trofast ven i hanum. Oc gaff hand lens iøttermere till kende om tend dell, som i hade med hanum bestillid i Holland, oc fick ieg icke lenge tid till ad bliue ter i bøiin, for tii ieg fick et breff fra kong^e. mait^t, hade meg tillskreffuit, ad ieg skulle strax vfortøuit tinge hands nade en skatt till handhe aff eders strengheds len. Desligest motthe ieg och tinge med almuin paa hans nadis vegne om the boessmend, som ieg fick ter oc breff oc befalning paa; derfor fick ieg icke tid till ad forhøre i Oslo, om ter var nogin, som ville køffue thet skiff; nor ieg far nu ind till slatid med skatin, daa skall bodhe Rolff och ieg forhøre iøttermere her om oc fløii eders strenghed et suar her paa. Som i skriue meg oc till, ad i haffue befalt meg ad bøige eder et lidit skiff om xx ellir xxiiij lestir. Kerre herre, eders herredøme icke mod at sie ellir till forturnelce, ieg haffuir eders breff, som i haffue skreuit meg till, ad i skulle lade bøighe eder et om xv ellir xvj lestir, entin iagt ellir skudhe, oc ten er nu redhe; hade ieg vist eders ville oc mening der paa, ad i ville haft hende større paa dret, ieg skulle vell giort eder ville. Ieg sagde eder strenghed i fior sommir, ieg var hos eder, hur lang kølin var; Gud giffue, i hade taa sagt meg, ad i ville haft hende saa lang, ieg skulle gerne oc ladid satt en v ellir vi alne till kølin oc forlengtin; thet stod daa best till ad gøre, tii ther var icke mer till hoffue end køll oc staund. Ville i, kerre herre, bruge thet store skiff oc lade føre tømire med thet, daa drain thet noyed, oc kunde i gøre eder gaund med thet en reysse ellir to mellum landin oc end siden faa eders peninge igen. Ter som i ville sende her op nogid korn tiligen i vor, daa maa i bekumme till hoffue, huad tømire som i taa helst ville haffue entind dellir, raffter ellir leg-

tir, om i agthe adh bøige her i landit, fordii her er en hartid i landit, oc daa kunde i faa badhe skiffuen lade ned till eder i sommir. Hade icke skiffbøigerene bodhe to meg fra døtt, de(!) skulle bodhe skiff oc veritt rede i tenne forledne sommir; folkid fall meg fra, der alle best var ad bøige oc dagin var lang. Gud skall vere mitt vindisbøir oc mangen skels dannemand, haud(!) ieg haffuir litt i tenne forledne sommir, før end ieg fick kummid de bode skiff saa vitt paa gang, som the erre. I skriue i eders strengheds breff, om her vore nogin, som ville bøitthe med eder, taa ville i haffue et passeligt skiff, som gott reskaff paa vore; daa tuill meg, ad i faa her nogin, som thet gør, med mindre thet er gammelt oc forbesit. Roll sagde for meg, at hand viste icke noginsteds, hur i skulle kumme till handill med nogin, som i kunde haffue gaund aff; dog sagde hand ad ville høre oc forspøre sig om, thet beste hand kand, oc vere paa eders gaund, thet beste hand kand. Kere herre, om tend huidhe korell, som i skriue eftir, tend haffuir ieg hentid vid Haaøn oc vill skaffue hanum ned till eder tilligen i vor; om thet kamend¹⁾, som i skriue eftir, oc kallis karue paa Norske, hadhe ieg faid eders skriuelce der om tilligen i sommir, daa ville ieg faid nock aff hanum, før hand bleff for mott, dog skall ieg vere om oc fløi eder i vinter thet mesthe ieg kand bekumme. Kerre herre, haffuir ieg sport oc formergt i eders breff, ad eders herredømme erre meg vgunstig oc horligen vred, huilkid meg Gud nadhe, ad ieg skulle leue tend dag; beder ieg eders herredøme for Gus skill, ad i icke ville forhaste eder paa meg fatige karll, ad ieg ma kumme eders strengthed till ors; haffuir ieg forset meg i mod eder i nogin made, daa vill ieg gerne rettlede meg, som meg bør ad gøre mod mind herre oc hushonde. Gud forlade tem, som meg beført oc beløyd

¹⁾ *Kommen.*

haffue, oc er mind tro saa god till eders herredøme, ad nor i faa sandingen ad vidhe, ad i lade meg fatige karll nøide thet; thet er meg icke mueligt, ad ieg kand vere tem alle till tacke, oc beder ieg eders herredøme for Gus skill, ad ieg ma vere aff med tenne befallning. Haffue i mind tieneste behoff hos eder i Dannemarck, daa erre i ten herre, som ieg vill tienne for nogin mand, oc taa kunde i formercke, om ieg tien eder vell ellir ille; her i landit, som ieg nu er, er ieg icke vdin mistrøickning. Kere herre, ramir mit beste for Gus skill; ieg forseir meg alt got till eders herredøme, all mind løicke oc velfart star i Gus hand oc eders; Gud vnde meg mind salighed, oc icke sandir mer, om ieg vid meg ad haffue veritt eder vtro i nogin hande made. Her med eders strengthed tend euige Gud befallendis till liff oc siell. Skreuit paa Bø søndagin nest for Martini anno dominj mdxlv.

Lauris eder fatige
Skonning tienere.

103.

Oslo, 24. December 1545.

Margrethe Knebenagels til Mogens Gyldenstjerne.

Hun skriver om Gældsmellemværendet mellem hendes afdøde Mand Henrik Knebenagel Hollænder og Mogens Gyldenstjerne.

Venlighenn helsßen alle tiid forsendt met Gudt. Kiere her Magnus, synderlighen gode wen, tacker iegh ether strenghet gierne for hues gode i megh giort oc beuiist haffuer, tiill huilchet at forskilde skulle i alle tiid fynde megh weluilighen ephther myn ydersthe formoghe. Kiere her Magnus, som ether strengthett well fortенcker, ath iegh noghen tiid sidhen sende ether ett obet breff, liudendis om noghen skylder, Henrick och ether emellom wor, och haffuer inghen swar ther pa fonghet, som iegh kandt retthe megh ephther, wthen ethers foget Las Sko-

ningh haffuer weret hos megh oc tiltalet megh openbarligh pa radstuffuen for noghen store oc sware sum penninghe, som myn hosbondt skulle were ether skyldigh, huilchet meg gandske storlighen forwndrer pa, thij i wiide well selff, kiere her Magnus, ath i haffde selff alle tiidt ethers eghne budt met i Hollandt, oc fyghe ther klarlighen ethers godtz alle tiidt well hiem tilstede, och ey formodher iegh, ath han haffde ethers beffalingh sliigh penninghe aff megh at eske, som iegh inghenlunde bekender, thii i wiide well selff sligh store skulder ey at were megh pa ephther myn hosbondis dødt; ey haffde myn hosbond Jochim Knebenagell formodet eller acthet segh sligh store gieldt. Szo er myn kierlighe bøn tiill ether strenghet, athii wille betencke alle tingh tiill thet besthe, tesligiste huadt wmaghe Henrick haffde i beggis ethers erynde oc werffue, ath hanss børn oc megh skulle icke sliigh wlaglige skiilder paleggis ephther hans dødt etc. Fframdels, kiere her Magnus, sender iegh ether end nw etth obet beseglede breff pa same gield, ether oc Henrick emellom wore, athii wille for Gudz och retferdighedz skuldt betencke megh oc myne fattighe børn thet oss bør meth retthe, thet kende Gud, ath wij haffue store gieldt her i landetth ath betale ephther hanom etc. Kiere her Magnus, hues megh eller myne børnn kand skelighen oc redelighen offuer bewiises, wille iegh giøre ephther loghen oc godemendz sigelsse ephther myn hosbondz dødt etc. Kiere her Magnus, hues iegh kandt ephther myn ydersthe formoghe were ether tiill wilie, wille iegh alle tiidt lade megh fyndes redeboden. Her met ether strenghet then allemegtiste Gudt befallendis. Schreffuet i Oslo anno domini 1545 jule affthen.

Margretthe
Knebenagels.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og M. G.s Paaskrift:)

Erlighenn velbyrdige mandt oc streng ridder her Magnus Gyldenstiernn, høffuitzmand pa Dragsholm, wendlighenn sendes thette breff.¹⁾

○
○+○
○ Om Henrick Hollender oc hans geld os imellom
○ for tet skyb etc.

104.

Bø, 28. December 1545.

Lasse Skaaning til Mogens Gyldenstjerne.

Om en Gaard til Jørgen Skriver og Landskylden. Om noget Smør, som han har solgt. Om Jagten og det store Skib, til hvilke der mangler Takkel og Redskab. Han har kun faaet Hævre af Ageren og beder om Korn til at købe Last til Skibet for. Om Fængsling af Præstekonen og en Baadsmand for Ægteskabsbrud. Han beder om Ordre desangaende. Tilbyder at

¹⁾ Indlagt Borgmestre og Raad i Oslo deres vidisse paa Henrik Hollenders Regnskab med M. G., af ²⁴/₁₂ 1545, saalydende:

Wii ephther^{ne} Rolff Olþønn oc Sigurdt Jonsþøn, borgemester i Oslo, Niels Stub oc Michell Halessøn, radmendt ther samestedz, giøre alle vittherligt met thette wort obne breff, at wij haffue seet, hørdt oc grandgiffuelighen offuerlesen wdj Henrick Hollenders regenskaffs bogh, hues sell Gud haffue, som ere for^{ne}: Henrick Hollenders eghne handschrift, liudendis ordt fran ordt, som her ephther følger: Item heer Magnus Gyldenstiern is mj schuldich j vat ysers en 8 lott substanci haelden Jens schriuer totu en j tonne dyske byers haelden Jens schriffuer doen si dat schiep op osten en $\frac{1}{2}$ last thierre, ick gaff selff iij marc voer die tonne, en ick gaff iij marc aen basten tow tot syn huden, en iij marc in frackt die huden in den Dram tho vuren. Item anno 1534 sende ick em mit skart v^c ysers en ij sticke nerst laken en ij tonne thierre en x gⁿ chorent an goet so alþ in Hollandt betalt stoet en j gesolten kohuden, die he op die tonne decthen, en j quarther mit 3 elne root ledisk dede ich die abbdisse op sancte Birgitte dagh 1534, en 20 marc dede ich Jens schriuer syn diener op synen wegen anno salutis 1536. Item ich bin $4\frac{1}{2}$ þ heer Magnus wedder schildich $1\frac{1}{2}$ pont salss, die thon dysk byr is betalt. Item die abbdisse gedaen op her Magnus wegghen j quarter mijn 6 ellen root engels en j quarter mit 4 ellen brandgiell engels en x ellen twebret lynnælaken vor $2\frac{1}{2}$ sc. die hollendske ellen.

Ath wij haffue seet, lest oc hørdt for^{ne} regenskaffs bog, som foruit staar, witne wij met wore jndzgle tryckindis nedhen pa thette breff. Datum Oslo 1545 jule affthen.

4 paatrykte Segl. Alle 4 Segl er Bomærker.

sende en Hest, beder om Saakorn og Jernbolte for Skibet og Takkel og Tov til begge Skibene og spørger, om det store Skib skal sælges.

Mind iødmeg plegtig tienniste eder altid sent med Gud vor herre. Kerre herre, ma eders strenghed vidhe, ad ieg skreff eder et breff till med tend karll, som kleditt ned førde, oc et breff sende ieg eders herredøme med en aff Per Hanssens tiennere, oc haffuir ieg ingen suar faitt igen paa hues dell som ieg eder till skreuit haffuir. Ma i vidhe, kerre herre, ad ieg fick senest et breff fra eder med en karll, som hed Jørrend skriuere, som boir her i Norge, oc haffuir ieg forstad eders strengheds mening oc befalning i same breff, ad ieg skulle fløii hanum en aff the gorde, som lenind till høre; ieg hade bøigtt gordene, før hand kam till meg med breuitt, oc er louin meg imod, om ieg driuer tem aff tør is tage oc leye mall; hade ieg faitt eders skriuelce før, daa skulle ieg, som meg borde, gjort ter eftir. Oc sagde hand for meg, ad ter som gordene vore bøigde, daa skulle hand aname landskillen aff huilkind som hand ville, oc sagde, ad thet var eders strengheds befalning, dog stod thet icke i eders breff, oc suaritt ieg hanum saa, ad dersom i hade befalitt meg thet i same eders breff, ville ieg gerne oc gjort thet oc andvorditt hanum same landskill, oc kand ieg intid gøre her till, før ieg for eders ville her vdi ad forstaa, der vill ieg rette meg eftir¹). Sameledis som i haffue skrevitt meg till, ad der som ieg kand faa tu støicke nerst eller viij dallir for huer ^te smør, ad ieg skulle taa sellit her i landitt, saa ma i vidhe, kerre herre, ad ieg haffuir soltt thet saa, huer ^te for ij støicke ellir viij dallir, oc haffuir ieg der breff oc segll paa ad skall vere betalt till sancte Hans dag nest kummindis.²) Kere herre, ma i vidhe, ad iagtin er altingis redhe, som hende hør ad vere, oc beder ieg eder gerne, ad i ville skicke meg op med thet allir første tagkill oc tug till hendhe oc andin reskaff, som der till hør, daa

skulle i faa hende ned till eder strax i forarred, oc ville eders strengthed skriue meg till med thet fste, haud(!) last som i ville, ad ieg skall lade hende med, daa ma ieg vidhe thet, mend fritt er³). Thet store skiff fatis intid mer end sind fortyning. Saa tiligen ad dagin lengis, daa skall ieg ladhe strax tage paa ad lade arbedhe saa lenge, ad madin vill recke; ieg fick intidh anditt aff mind ager i aar end idell haffuer, thet er mitt brd oc øll, her fall inted anditt korn hos os her vid siin⁴). Ville i, kere herre, haffve thet store skiff lad her ned till eder i somir, ad i ville daa sendhe meg nogitt korn her op ad kffue sadan last for, som i haffue behoff. lens Ebbisn bad tend tid, hand for fra meg, ad thet skiff skulle intid sellis, fr end her kum skriuelce till bagi igen, oc sagde, ad hand ville vnderuisse eders herredme, haud thet var for et skiff. Kerre herre, ma i vidhe, ad nu Martini forleden var ieg i Oslo med vor nadigste herris skatt. Der ieg kom ihem i lenitt, hade prestin i Skiaberg sougn veritt hos lensmanden oc klauitt paa en bossmand oc paa sind egen egte hustru, ad the haffue bedreuet hor, oc klagitt, ad the hade handlid mod hanum som tiue oc forredere, oc bad lensmanden foruare tem i kongens iern, huilkid som lensmanden ocsaa gjorde, oc lod ieg laufeste heltin hans hemill vnder krunind, altend stund dett var hans egte hustru oc hade barn till hoffue; ieg motte ladhe fre tem ind till Oslo paa mind vmkostning, oc ihlt ieg tem bodhe i iern i xiiij dage paa mitt øll oc mad, oc haffuir ieg prestins klauemall beseglt vnder x mends indseggle. Ieg ville gerne paa eders vegne blue vett heltin hans hemill, oc mend ieg saa, ad hund haffuir forgiort sind heltin mod krunind oc icke mod prestin, som her i Oslo indpart ville haffue. Nu vid eders strengthed saa vell tend norske lau som nogin her i landitt; der som i kunde tengke, ad ieg paa eders vegne haffuir nogin rett i tenne saag ad talle paa, ad i taa ville skriue Per Hanssen

till, ad hand vill vere meg beehelpeligen i tenne sag, som ieg oc troir hanum oc till godhe. Ieg vill intid videre talle her vdi same sag, før end eders strengthed vill biudhe meg till, huad ieg gøre skall, oc beder ieg eders strengthed om ett gott rad her i, hur ieg skall handle meg med same sag. Tend laumand i Oslo hand er eder intid god, oc holle till hoffue som erthehalm. Nor ieg kummir till eders herredøme, haffuir ieg møgin dell ad vnderuisse eder, som ieg icke nu kand skriue.5) Kerre herre, ma i vidhe, ad ieg haffuir en hest, Ienss Ebbesøn haffuir sett hanum, hand er vell halset oc benitt oc vell tøick, nor hand fair for paa sig, hans lød er blakid; der som i ville haffue hanum, daa skulle i faa hanum ned till eder.6) Aldri faar ieg satt et korn i aar, med mindre ad eders herredøme vill ihelpe meg. Ieg fick op i høst, som Suend sende meg, vj tr malt oc vj bismerpund flesk, som ieg lod dannemend se, ad ieg fick icke mer.7) Kerre herre, dersom eders strengthed vill selff beholle thet store skiff oc ladhe brugit, ad i ville vell gøre oc sende meg xl iern bolter, som fins nock till køffs paa torred i Køuindhaund. Ville i, kerre herre, skicke meg her op tackill oc tug till bodhe skiffuen oc lade tem bode ladhe her oc lade tem bode tu løue ned till eders strengthed, hues i ville siden selle thet store skiff, om eder tøicker, ad thet fallir eder for stort, daa faa i vell de her i landitt, som køffueritt aff eder, taa erre i viss paa eders betaling; her i Norge ville the haffue thet paa borgen. Her med eder tend euige Gud befalindis till liff oc siell oc alt eder vell uill. Skreuit paa Bø fierre dag iull anno saluatoris mdxlv.

Lasse eders fatige
Skoning tiennere.

(*Bagpaa: Seglet, Udskriften og M. G.s Paaskrift:*)

Erlig velbøirdig mand och strenge rider her Mains Gøillensterne, houismand paa Drausholm, sind herre oc husbonde, iødmøgeligen tillskreuitt.

Lasse Skonyng ano 1545 decemsember(!).

(*M. G.s Randbemærkninger:*)

1) Jørgen skryffuer. 2) Smørret. 3) Iachtten oc lasten. 4) At sende korn tyl Redskab tyl store skyb. Om Engelbrich skybiger. Om Ebbess skryffuer i Salsborig. Nyls Blick Per Hanssens suen. 5) Prestens kone oc ten bodsmand. 6) Om tend hest. 7) Om tet malt wor 2 tdr., Flesk 8 syd.

105.

Ljungby, 14. Maris 1546.

Jep Tordsen [Sparre] til Mogens Gyldenstjerne.

Han beder om et Laan paa 300 Daler mod Pant i Jordegods.

Paa et særligt Blad: Han opfordrer ham til at komme til Landet, da der er Strid om hans Bønder og Gods. Han beder om at faa Laanet inden 14 Dage eller 3 Uger til Betaling af Gæld.

Venllig oc kerllig hilssen alttyd ttill ffooren ssentt mett woor herre etc. Kjere her Maaenss Gjillenstjern, ssvaager oc ssjnerlige gode wen, thaker jeg etter ganske gerne ffor allt gaatt, ssom y meg alttyd vdj mange maade gortt oc bewjst haffver, hvilkett jeg alttyd ganske gerne ffoorskjille vil mett hviss ssom vdj mjn magtt were kan etc. Kjere her Maaenss, er mjn kerllige bøn ttill etter, ad y wjlle wel gøre oc lene meg tthry hvnrett daller¹⁾ paa en ttyd lang, ssaa vjlle ieg nu strax ffange etter aff mitt jore goss ttill pantt ffoor ssame iii hvnrett daller, ttill ssaa lenge ad jeg bettallett etter dom jgen. Oc der ssom y wjlle haffve vnssatt meg mett dom, ad y vjlle welgøre oc ladett ett etterss visse bod komett hjd oover mett dom, ssaa vjlle jeg gjffvett hanom ttillbage breff oc ssegel vner gode menss jngssegel paa ssame goss, ssom

jeg ssetter etter y pantt derffoore etc.2) Kiere her Maaenss, gører her vdj, ljge ssom mjn gode thro er ttill etter. Jeg villtet alty kerllig oc gerne mett etter foorskjlle; thy ad meg ttrenger storlige dertill, oc beder jeg etter gerne, ad y ffoorlade meg, ad jeg bjer ssaa rvndelige nu oover etter etc. Kjere her Maaenss, vdy alle de maade jeg wed etter ttill vilge eller ttill ttenest vere kan, vil jeg altyd gerne gøre. Her mett etter Gvd almegtigste befallindis, oc beder jeg etter gerne, ad y ville velgøre oc helse etterss kjere hvstrv, mjn ffarbroder daatter, ffrv Ane mett mange m gode natter paa mjne vegne. Aff Ljvngbj fførste ssøndag j ffaste aar mdxlvj.

Jep Thorssen.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og M. G.s Paaskrift.)

Erllig oc welbyrdig man oc strenge rider, her Maaenss Gjllenstjern, høffvissman paa Dragssholm, mjn kerre ssvaager oc ssjnerlig gode wen kerlligen ttill skreff.

At lane hanom s pa gods tyl forwaring.

(M. G.s Randbemærkninger:)

1) Lane 300 daler. 2) Gods i pant.

Kjere her Maaenss, der ssom etterss leglighed sseg ssaa begaaffve, atty sselfve kvne kome her oover ttill lanett paa naagen tyd ad gøre, daa kvne dett ike skade, thy ad her klamrer de mett etterss tyener oc goss, ad derssom y vaare sselfve ttill stede, daa lode de dett vel ttill bage. Ieg har hanlett ii eller iii ssager her ttill lantsstjngett, ssom de haffde villett gortt etterss bøner ffredløss, ssaa ad dett skal bliwe staaende, ttill y kome sselff y lanett. Jens Laak, etterss lenssmann, giffver etter sselff alleghigheden ttill kjende, naar han omer etter sselff ttill orss, jdermer, en jeg nv skrjffve kan. Kjere her Maaenss, y hvor jeg naagen stess kan ttenene etter her y etter ffraaverelsse, vil jeg dett ganske gerne gøre ssaa jderlig, ssom

j mjn magtt vere kan, dett Gvd kjende, hvilken jeg etter altyd beffallett haffver.

Kjere her Maaenss, om disse daller, der ssom y vjlle vnssette meg mett dom, daa skvlle jeg haffve dom jngen xiiij dage eller iii vger y dett aller sseneste. Jeg skvlle daa giffve dom vd naagre, ssom jeg er skjellig. Jeg ssaatte meg j en gel y ffjor, de ttrengde meg ttill ad drage ttill mjn here ad Jyllan oc lantte Haalsten, oc ffoortterett der mere en xii eller xiiii hvnrett daller oc gaalttgjillen, ssaa ad jeg nepellig skal kome aff den gel dette fførste aar, vden jeg nyder anen der ttill en meg sself.

(*M. G.s Paaskrift bagpaa:*) At lane 3.

106.

Ljungby, 4. April 1546.

Jep Tordsen [Sparre] til Mogens Gyldenstjerne.

Han vil efter Anmodning føre M. G.s Sag mod Jakob Mouritsen, som ikke overholder sine Breve og Segl m. H. til Svanholm. Han skylder ogsaa Jep Thorsen Penge, som denne ikke kan faa. Han takker for de 200 Daler, som M. G. vil laane ham. Han trænges haardt af en Del der i Landet.

Venllig oc kerllig hilssen altyd ttillffooren ssentt mett woor herre etc. Kjere her Maaenss Gyllenstyern, ssvaager oc ssynerlige gode wen. Thaker jeg etter ganske gerne ffoor allt gott, ssom y meg altyd vdy mange maade gortt oc bewjst haffver, hvilkett jeg altyd ganske gerne ffoorskjille wil mett hviss ssom vdy mjn magtt were kan etc. Kjere her Maaenss, ssom y skrjffve meg ttill om den vwilge, ssom er komen mellom etter oc Jakop Maavrisen, ffoor han er jngfallen y etterss skoff oc mark oc gortt etter stor aaverlast oc ike vil haalle de breff oc ssegell, ssom han etter derpaa gjffven haffver, ssaa etter nøddiss ttill ad delle laaven mett hanom, oc derffoor ere aff meg begerende ad ssvare y etterss ssager ttill dett

beste vdi] etterss fraaverelsse etc. Kjere her Maaenss, ssaa skvllle y jngen ttvjffvel haffve der paa, ad jeg vil dett jvff ssaa ganske gerne gøre, ssom y dett helst aff meg haffve wille ssaa yderlige ssom y m]n magtt eller ffoormvwe mest vere kan, ssaa wjtt ssom m]n hals reker1); der maa y etter vissellige ttill ffoorlade etc. Kjere her Maaens, Jakop sslaar ss]n ssag ssaa byster ffoor, ssaa ad alle man sseg derpaa ffoorvnrer, oc mest hanller jlle emod ss]ne egne sslegtt oc wener; han hanler ike bere emodh meg en emod etter. Han er meg noogre daller skjllig oc noogett anett, ssom jeg haffver hanss breffve paa, oc dagen er vde paa anett aar ss]den oc har skreffven meg ttill iiii eller vj gange. Jeg har hafft mytt bod hoss hanom, ad han vjlle bettalle meg jngen iii dage der efftter paa hanss ere2) ad gøre, hvilkett han ike agtter mere hanss breff oc ssegel, oc jeg jnttet kan ffaa aff hanom jgen vden bedregerj ffraa en tyd ttill en anen, mett ffast ydermer anre støker, han brvger emod meg; y hvilken han ved m]g ljger emod her y lanett, den gjiffver han sseg ttill, paa dett han kan ljge meg vner ygen etc. Kjere her Maaenss, ssaa vil jeg skrjffve hanom ttill oc sselff giffve hanom dett mynttlig ttill kjende, hvor ad han hanler bode emod etter oc meg, ad der ssom han ike ssligtt vil haffve y ffoordrag oc skike sseg anerledess emod waass, en som han begjner, daa skal han jnttet ttvjlle paa, ad jeg skal jvff hjelpe hanom aff mett, ssaa han skal ike gøre etter megen aaverlast entten paa skoff eller marc ved Ssvanssholm, ssom j sselffve wide, hvad derom staar ttill ad gøre, der ssom han nøder oc ttrenger vooss hartt ttill etc. Kjere her Maaenss, ttaker jeg etter gerne ffoor de ii hvnrett daller, ssom y skreff meg ttill om, ad y vjlle lene meg, hvilkett jeg wil altyd ganske gerne mett etter ffoorskjlle, oc wil jeg ssette etter god ffoorvarjng ttill pantt der ffoore vdi mitt jore goos, ttill ssaa lenge ad jeg ffaar bettallett etter jgen. Jeg haffde

en sselff nooget, nw har jeg dett ike ttill stede her y lanett, ad jeg kan kome ttill dett. Oc er her en partt y lanett, de ttrenge meg ssaa hartt, ad der ssom voor here ike bevarett meg bere, en de vjle vne meg, daa hade jeg her jngen plass baade y en maade oc anen, oc hvad de ike kvnne nv wjne mett laaff eller mett rett, dett ttageß meg vellige ffraa, ssaa ad meg nødess oc ttrengeß ssaa hartt mett aaffvervaal oc aaverlast, ad meg ike voore nv mvweligt ad skrjffve etter nv ssaa koorttelig dett ttill. Men jeg stiller mjn ssag y Gvss hener; meg haabess ttill, ad der komer vel ene paa den danss etc. Kjere her Maaenss, ved jeg jnttet ydermer ad skrjffve etter ttill paa dene tyd; men vdj alle de maade jeg ved etter ttill vilge eller tteneste vere kan, vil jeg alttyd gerne gøre, oc raader oc byer vdoffver meg, ssom vd-ooffver etterss ssvaager oc ssjnerlig gode wen. Her mett etter Gvd almegtigste befallendis, oc beder jeg etter gerne, ad y ville velgøre oc helse etterss kjere hvstrv, mjn ffarbroder daatter, ffrv Ane, mett mange gode natter paa mjne vegne. Aff Ljvngby, midffaste ssøndag aar mdxlvj.

Jep Thorssen.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlilig oc welbyrdig man oc strenge rider her Maavenss Gjllenstjern, høvissman paa Draffzholm, mjn kjere ssvaager oc ssjnerlig gode ven, kerlig ttillskreff.

At Jacop handeller hanom imot oc icke achtter syne breffue.

(Mogens Gyldenstjernes Randbemærkninger:)

1) Halsrecker. 2) Ere.

107.

[U. St.] 2. Maj 1546.

Cornelis Sybrantz on til Mogens Gyldenstjerne.

Hans Tjener Rutger fra Köln har været der og solgt hans Part i det Skib, som han havde der; han gør Rede for Indtægterne af Skibet i de foregaaende Aar.

Minnen willighen dienst altijt, wat jck voermach. Wet heer Mannus Guldesteren, hoe dat Rutgher van Coelen, jou diener, hier gheuest het met woelcoemen macht van jou nae wt wissen jou brieffen ende het voerkoft jou paert scepts, dat ghij hier hadt, ende het dat gheuen voer iij hondert gulden coerent wrij gelt, ende daer waes noch op jou paert toe afterren cxxvj gulden ende xij st, dit sael die man betalen, die jou paert ghekoft het, ende mijn donckt, dat hij dat wel voerkoft het, want het js en out scip, als ghij wel wet, vant het js nou weder ghebreut, want het seer leeck was, ende jck heb Rutgher die rekenscap ghelesen, die ersten reijs ano 1544, doe deet en reijs, doe woent ghij op jou paert lxij gulden, ende ano 1545 die erste reijs, doe selde hij in Suunen sont, ende toe gaef hij niet wt, maer hij ghijnck toe asteren¹⁾. Jtem ano 1545 die leste reijs doe won jou paert xxxvij gulden, dus waert ghij noch op jou paert toe asteren¹⁾ cxxvj gulden ende xij st met die kiellerij. Niet mer op disen tijt, dan God sij met jou ende jou lieue huijswrou ende alle jou kinderen altijt. Jou dienner, vat jck voer mach, God wet, jck heb ghedaen in jou paer als jck als jck(!) voer God voeranderen wijl. Ghescreuen²⁾ ano 1546 den 2den dach in magus.

Bij mijn Cornelis Sijbrantzou
vat jck voer mach.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

An den ersamen ende wijsen heer Mannus Guldesteren, ridder, in Demerken.

Cornijllis Sybrantzen.

108.

Ljungby, 28. Juli 1546.

Jep Tordsen [Sparre] til Mogens Gyldenstjerne.

Han lover at komme til Møde med Jakob Mouritsen, der har hugget i M. G.s Skov. Han takker for Meddelelsen om sin Part af de 1000 Dlr..

¹⁾ Sikkert Fejlskrift for afteren. ²⁾ Aaben Plads, Stedet ikke angivet.

*som Kongen skyldte dem efter Mester Aage Sparre, og sender sin Tjener efter dem; han har dem storlig behov. Han samtykker i de Rentepenge, som M. G. har skænket Rentemesteren. Spørger om Tidender. Det paa-
staas, at han vil have Heglinge og Fultofte Len og at han har spurgt de
Braher om Indtægten deraf; den kan han bevise ham med klare Registre.
Hvis M. G. faar det, vil han nok hjælpe ham mod dem, der har handlet
saa ubilligt mod ham.*

Venlliig oc kerllig helssen altyd ttil fooren ssentt mett
woor herre etc. Kjere her Maaenss Gjllenstjern, ssvager
oc ssynerlige gode wen, thaker jeg etter ganske gerne
ffoor allt gaatt, ssom y meg altyd vdj mange maade gortt
oc bewjst haffver, hvilkitt jeg alty ganske gerne ffoor-
skjlle vil mett hviss ssom vdj mjn magtt were kan, ssom
jeg etter oc pligtig er etc. Kjere her Maaenss, ssom y
skriffve mig ttil om ett mode, ssom y haffve ramett mett
Jakop Maaverssøn ssom(!) etterss skofi, ssom han haffver
jngffallen oc ladett hvgett vdj, ad jeg wjlle were der hoss
paa ssame mode, paa hvad ttid ssom y meg der om ttil
ssigendess waarder etc., kjere her Maaenss, ssaa vil jeg
dett ganske gerne gøre, y naar ssom helst ad y wille
mig der om till ssjge, oc y hvor ssom ad jeg kan ttyene
etter der eller naagen anenstess ttil dett beste, daa vil
jeg dett ganske gerne gøre ssaa yderlig, ssom y dett
helst aff meg haffve wille etc. Kjere her Maaenss, Jakob,
han han(!) hanler ssaa vnerlige oc sslaar ssjn ssag ssaa
byster ffor, ssaa ad, hvor man der dett aff ved, sseg der-
paa ffoorvnrer, ssom jeg oc vel ved, ad y sselffve sspott
haffve; men han ffanger dett vel ad fijne mett ttyden,
hvor han hanller mett ffremede, oc hanss egen sslegtt oc
vener oc hanss neste de haffve verst aff hanom, hvilkett
doog jngen baade vil giffve hanom, naar han begjner oc
wil dett sselff bettenke etc. Kjere her Maaenss, ssom y
oc skriffve meg ttil om dett ttossen daller, ssom konge-
lig magestatt war waass skjllig efftter mester mester(!)
Aage, hvess ssjel Gud naade, ad y haffve dom jngkreff-
vett, oc nar jeg vil haffve mitt bod ttil etter efftter mjn

partt der vdaff, iij honrett oc halff trettene daller, ssaa skville jeg dom ffaa etc., kjere her Maaenss, ssaa ttaker jeg etter ganske gerne der ffoor, ad y haffve dom aapkreiffvett, tty ad jeg skal giffve en hel hob mett daller vd oc har mjn partt storlig j behoff, oc ssener jeg nu dene mjn tyenerer ttill etter, oc har mjn kvjttansse¹⁾ mett sseg

¹⁾ Ved Brevet ligger følgende tre Kvitteringer fra Jep Tordsen til Mogens Gyldenstjerne paa 262¹/₂ Dlr. af Mester Aage Sparres Arv og paa henholdsvis 40 og 20 Mark af en Halvgaard i Sørby:

1.

Jeg Jep Thorsson ttill Ljungby kjendis oc gør vitterligt ffoor alle mett ttette mjt aabne breff oc egen hanskriift ad haffve anamett oc vnffangett aff erllig oc wclbyrdig man oc strenge rider, her Maaenss Gjllenstyern, høffvissman paa Draffvoisholm, mjn kjere ssvaager, halff tredje hvnrett daller oc halff trettene, ssom mjn anpartt er aff dett tvvssen daller, ssom mester Aage Ssparre, hviss ssel Gud naade, lentte kongelig magestatt, oc ssom ttallett bleff y Malmø, oc wy vederttoge, ad ssame gel skulle skjffttess ssaa. Ad ssaa y ssanjngen er, ssom ffoorskreffvett staar, oc tthll ydermer vjndessbyr ttøker jeg mitt ssjngenett neden ffoor dene mjn egen hanskriift, ssom skreffvett er paa Ljungby ssantte Olavess afftten aar mdxlvj. (Segl.)

(Bagpaa: Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Jep Torssen. Af dy daller efter mester Agy, k. mt. wor hanom skiillig.

2.

Jeg Jep Thorssen ttill Ljungby gør weterlligt ffoor alle mett dette mitt aabne breff ad haffve anamett fførettyvve daller aff Bertell skrjver oc aff Laak paa dett 1¹/₂ marc, ssom jeg skulle haffve aff mjn svaager her Maanss Gjllenstyern paa den halff partt aff den gaar y Sørby, oc staar enw dett anett ttill bage, ssom han skal gøre meg ffvllt mett dett fførste. Att ssaa y ssanjngen er, ttøker jeg mitt ssjngenett neden ffoor dette mitt aabne breff, skreffvet y Lwn løwerdaggen nest efftter hellig koorss dag aar mdxlvj. (Segl.)

(Bagpaa: Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Jep Torssens breff pa Sørbii gard.

3.

Jeg Jep Thorsson ttill Ljungby, kjendis ffoor alle mett ttette mitt aabne breff, ad jeg har enttffangen xx marc aff Olle Laak paa erllig oc wclbyrdig manss vegne oc strenge rider her Maavenss Gjllenstjern, høvissman paa Draffvoisholm, mjn kjere ssvaager, hvilke tyvve marc, ssom bleff staaende jgen nu ssist han lod giffve meg de pennjnge paa den halffve gaar y Sørby, ssom han læssde heltten ttill seg aff same gaar. Ad ssaa y ssanjngen er, ssom ffoorskreffvett staar, ttøker jeg mitt ssjngenett

derpaa oc skal anttvoore etter, oc beder jeg etter gerne, ad y ville vel gøre oc anttvoore hanom mjn partt der vdaff paa mjne vegne, iij hvnrett oc halffttrettene daller, ljge efftter de or, ssom ssamttøgtt var vdi Malmø; dett vil jeg altyd kerllig oc gerne mett etter ffoorskjlle, oc hviss del ssom y haffve skenkett renttmesteren vdaff de renttepenjnge, lader jeg meg aldeless nøffve met etc. Kjere her Maaenss, ved jeg nv jnttet yder mere ad bye etter ttill paa dene ttyd, men vdy alle de maade, jeg ved etter ttill vilge eller ttyeneste vere kan, vil jeg altyd gerne gøre, oc kan jeg bestille naagett her y lanett ffoor etter y etterss ffraaverelsse, daa vil jeg dett altyd ganske gerne gøre. Her mett vil jeg haffve etter de hellige ttreffoollighett beffallendis oc beder jeg etter gerne, ad y wille velgøre oc helse etterss kjere hvstrv, mjn ffarbroder daatter, ffrv Ane, mett mange m gode natter paa mjne vegne. Aff Ljvngby ssantte Olless afftten aar mdxlvj.

Jep Thorssøn.

Kjere her Maaenss, der ssom y haffve naagen ny ttyener, daa beder jeg etter gerne, ad y wjlle bye meg dom ttill, de løbe her mett ssaa megett, ad man kan dett ike vel ttro etc. Kjere her Maaenss, om dett Hegljnge oc Ffvlttaafftte len ssade Laak oc Bertell ffoor meg, ad etterss ssjn stode der naagett efftter; beder jeg etter gerne, ad y wjlle ike haffve dett y ffoordrag, tty ad der pokess ssaa megett der vdaff aff ssome aff de Brader, ssaa ad de mene, ad de ville ffoorffere ffoolk mett or derfraa; ssom jeg vel ved, ad Laak har gjffven etter ttill kjende, hvor de aaver romplett hanom y Lvn, derffoor ad etterss bod har varett der oc wjlle ffoorffare om rentten, hvad de giffver; men y ttore jnttet haffve dett y behoff ad lade

nedenffoor dette mitt aabne breff, ssom skreffvett er y Lwn ssantte Laverss dag aar mdxlvj. (Segl.)

(Bagpaa: Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Jep Torssen om Sorbii gard at were betallet.

der sspøre efftter; jeg vil dett vnerijsse etter mett klare register den mjntte(!) penjng dett rentter, oc hvad legened der er etc. Jeg ssaee gerne, ad y dett hade, daa ved jeg, ad y holpe meg rett aaffver ssome aff de arge ffoorrededer, ffoor dett de hanlett ssa vbjllig emod meg oc haffve env mitt goss oc penjnge heden, oc jeg jnttet ttoor ttalle der om ett or, ssom jeg er aaverromplett oc aaverffallen etc. Kjere her Maaenss, ttenker her ett ssjn ttill, der ttore en staane mere ttill ad ffoorverve der vden omkrjng mett ttiden, ssom jeg sselff vil giffve etter ydermer ttill kjende, noor jeg komer etter ttill orss.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlilig oc welbyrdig man oc strenge rider, her Maavenss Gjllerstjern, høffvisman paa Draffzholm, min kjere ssvooger oc ssynerlige gode wen, kerlig ssendendis tette breff.

Tette breff liider pa tend rentte, ieg bort gyffuet har, er samtiigt.

109.

Kastberga, 28. September 1546.

Jep Tordsen [Sparre] til Mogens Gyldenstjerne¹⁾.

Han sender ham Breve paa nogle Gaarde, som Mester Aage købte, og som Jesper Friis vil fratage ham, og beder ham gaa i Rette med Jesper Friis paa sine Vegne. Han sender ham tillige nogle Breve paa Borgere i Væ, som har truet med at overfalde ham. Om nogle Enge, som er tildømt ham, men som Jesper Friis vil fratage ham paa Hr. Axel [Brahe]s Tilskyndelse, og om en Strid med samme om Markeskel mellem Efuverød og Borrestad.

Venlig oc kerlig hillssen altytt fforne(!) sentt mett wor herre. Kere her Maaghens, suagher oc oc(!) synderlig gode wen, tacker ieg ether ganske gerne ffor all gott, som y meg alltytt vdy manghe maade gyortt oc bewyst haffue, huylkett ieg ganske gerne fforskylle vill mett huess wdy myn magtt vere kandt, som ieg ether oc pligtig er. Kere her Maaghens, maa y widhe, att ieg sender ether naagre breffue, ett, som er eth domme breff, som ieg

¹⁾ Brevet er skrevet med en anden Haand end Jep Tordsens andre Breve.

haffuer ffaed aff Lunde landz tyng paa nogre gaarde, som Jesper Ffryss veldelighe vill taghe meg ffraa, ij ligger y Hermendz tørp oc en y Kempynke, som mester Aaghe kiøpte, Gud hans syell naade, aff abbeden y Øwyttz kloster, oc the wore pantsatthe thill nogre kanicker y Lundt, oc mesther Aaghe køffthe saa eyedomen thill ith widerkøb, oc dagen er lenghe siden gaaen, som the skulle haffue køfith thet ighen paa, oc handt gaff megh beffalnyng att indt dele samme gotz, huylkett ieg oc saa gyorde oc ind deldett oc hagde ther stor kost oc teryng vppaa. Saa tog handt selff thill seg en aff samme gaardhe; the andre vnthe handt meg ffor myn kost oc theryng. Saa kom Jesper Ffryss oc delthe ther paa, oc ieg ffick thill Lunde landz tyng, som ieg nw sender ether, saa ieg skulle them behaaldhe effter wortt købebreff lydellße, oc samme breff haffuer ieg icke thilstede hoss meg; men nw komer Jesper Ffryss oc will veldelige taghe oss them ffraa oc will nyde kongelig maiestat ther thill, oc icke will nødis mett the domme, som hans brug er altytt. Kiere her Maaghens, saa er thet v gaarde thill hobe y same Hermentztorp, oc wy haffue breffue paa them alle v, som mester Aaghe gaff synne gull oc penynghe ffore; the iij haffuer mester Tørbern en nw y pantt, y naar wy wille them indløße. 1) Kiere herre, saa kommer ether iij thill af samme gaarde, oc meg iij thill lighe effther the breffue, som vy thillfforen y mellom oss gyortt haffue. Kere her Maaghens, thy beder ieg ether gerne, att y wille vare y retthe mett samme Jesper Ffryss, om ieg icke selff icke(!) saa snartt kandh komme; ieg will drage all thet ieg kand effther mynne breffue oc bewysnynger oc komme thill Lundt mett, att y wille well gøre oc suare hanym mett domme oc vare ther y mellom, saa handt icke skulle saa skendeligen tage oss them ffraa; thet er vi gode gaarde, thet wore icke gott saa letteligen att myste them; oc Hindrig Ellyng bestaad selff paa

landztynget, som mangen mandt hørde, att mesther Aages budt war mett meg paa tyngett, samme thytt ieg delde them ind the iij gaardhe; saa haffue wy en nw breff paa the andre iij, ighen ere, som mester Tørbern y pantt haffuer, ther tøre inthet gøre them visße paa; y ramme vell selff thill att gøre ith skudzmaall paa mester Aages breffue kysthe, thy handt haffuer retteligen køfftt them. Kere her Maaghens, sender ieg ether ocsaa nogre andre breffue, ssom ieg haffuer paa nogre Veebo burgere, som haffue legett y morsty ffor meg oc wille offuerffalde meg ved Gerss herritz tyng mett v eller vi^{ss} hundrett(!) baade burgere oc bønder mett her Jacob Traabes thillskyndelsße, saa baade handt oc the haffue gyortt meg then wold oc offuerlast, saa thet ynck er att thalle eller høre ther om, hurledis att meg handles, att y wille well gøre oc suare her thill paa myne vegne oc vare y retthe mett thenom, saa meg motthe ske oc vederffares offuer thenom saa megett, som log oc rett er.²⁾ Kere her Maaghens, taler oc Jesper Ffryss paa the enghe, som y och her Axell wore paa oc dømde meg thill og andre fflere gode mendt, them will hand och welde seg thill oc tage ffraa, oc y vide selffue best, huadt rett handt haffuer at tale ther paa myn eghen iordt oc grundt, som ligger inde ffor myn portt, them vill handt tage oc legge thill en anden by, som ligger ij eller iij bymarcker ther ffraa; men thett er inthet andett en her Axels thillskyndelsße.³⁾ Thysligest taler hand och paa ith marcke skell, som xij mendt haffuer gaaedt mellom Effuerde oc Burgestedh marg, som ther haffuer weredt y m¹⁾ aard, att aldri ingen mandt kandt andett syghe; ther tog handt en hell hob mynne awentzmendt, her Axell Brade, Per Skram, Lage Brade, Verner²⁾, Maaghns Krabbe, oc the skulle ride ther paa oc sighe ther paa, lige som handt wille haffue

¹⁾ = mille, tusend. ²⁾ Verner Parsberg.

thet sagtt, oc som handt lagde en t^e pryssyng vp for them, oc the aldri wore paa samme marck eller wyste ther naagett aff att sighe, oc hagde inghen gamble aaldynghe mett them vden the selfue ther y byen, oc huylken mandt, som wille suare thet, som rett war, then wiste the ffendhen y vol, oc en sloge the offuer nesßen mett en kep, saa ingen tore suare ther thill, huad the ther gyorde, oc gyorde ieg en hefftt ind ffor myn gaardt paa then iord och grundt, som ligger indt ffor myn gaardt, oc huad dell som ieg haffuer vdy Effuerdis marg, thett haffuer handt sagtt, att ieg gyorde thet indt paa thet margke skell, oc ieg war ther aldri paa eller gyorde naagen hefftt ther paa. Alligeuell kandt ieg icke vere hans offuerlast vbewardt. Kere her Maaghens, thy beder ieg ether ganske gerne, att y wille vell gøre oc suare her thill paa myne vegne, saa handt icke skulle saa skendeligen offuerffalde oc taghe meg mytt ffraa, indt thill saa lenge ieg kommer self thill stedhe; thy att ther som thet stode thill hanym, thaa legger handt baade gaarde oc gotz øe mett løgn oc bedregerj. Kere her Maagens, gører her vdy, som lige som(!) myn gode oc store troo er thill ether, ieg will thet altytt kerlige oc gerne mett ether fforskylle, oc wdy huess maade ieg kandt thyene ether mett lyff eller gotz ighen, will ieg thett altytt ganske gerne gøre. Her mett ether then almegtigste Gud beffalendis, oc beder ieg ether gerne, att y ville vell gøre oc hylße ethers kere hustrv, myn faderbroder daatther, ffrv Ane, mett mange m gode natther paa myne vegne. Aff Kaasseberge mett hast sancte Michels affthen anno dominj mdxlvj.

Jep Tordssen.

(Bagpaa: Mærke af Seglet, Udskriften og 4 Paaskrifter, af hvilke den sidste ikke er med Mogens Gyldenstjernes Haand:)

Erlig oc welbyrdig mandt oc strenge rydder, her Maaghens Gyllestern, høffuyttzmandt paa Dragsholm, myn

kere suaffuer oc synderlig godhe wen, kierligen thill screffuett.

Om 3 gaarde i Hermenstrop; ten trette met Jesper Frys at suare; tet her Axel tylskiinder. — Jep Torssens breffue. — Jep Torssen. — Sende breffue Jep Torssøns oc anditt.

(Mogens Gyldenstjernes Randbemærkninger:)

1) 3 garde i Hermenstrop. 2) Att werre i rette met We borger. 3) Her Axels tylskiindelse.

110.

Strø, 9. Oktober 1546.

Jep Tordsen [Sparre] til Mogens Gyldenstjerne.

Han klager over, at Raadet har kaldt ham til Lund og tvunget ham til at udstede et Brev, som han beder ham skaffe sig tilbage igen. Han beder ham forhandle med Kansleren om Brevet, saa at han kan blive sit Løfte kvit.

Venllig oc kerllig hilssen altyd tillffooren ssentt mett woor herre etc. Kjere her Maaenss, ssvaager oc ssjnerlige gode ven, thaker jeg etter ganske gerne ffoor allt gaatt, ssom y meg altyd vdj mange maade gortt oc bewist haffver, hvilkett jeg altyd ganske gerne ffoorskjlle wil mett hviss ssom vdj mjn magtt vere kan. Kjere her Maaenss, gjffver jeg etter kerlligen ttil kjende, ssom jeg oc ffoor vden tvjffvel ved, ad y oc ssportt haffve, hvor lediss ad ssame dag, y droffve aff Lvn y ssjst ttil Ssvanssholm, daa hade raadett bod efftter meg, ad jeg skville kome op paa bisspzaaren. Daa jeg kom der aap, bleff jeg jnglagt paa Sty Poorssess kamer, ssaa ad jeg ike maatte kome der vd, ffør jeg haffde ssatt kongelig magestatt laaven oc vissen oc giffven hanss naade breff oc ssegel vner gode menns jngssegel, ssom mjne ffoorlaaver ere etc.1) Kjere her Maaenss, ssaa vide y wel sselfve,

ad jeg kom djtt y god ttro oc laave efftter kongelig magestattz egen skriffvelsse, oc efftter ssom mjne sslegt oc vener meg raade ad skvile kome fvoor vden alffare, thy jeg ike heller sselff viste meg ssligtt ad haffve ttill broott eller ffoorskjllitt. Kjere her Maaenss, ssaa er mjn kerllig bøn ttill etter, ad y vjlle fvoorhanlett mett kansseleren, ssaa ad jeg maatte ffange ssame breff jgen oc bliffve ssame løffitte kvjtt. Derssom hanss naade er naagett aff meg begerende, eller jeg er beløgen fvoor hanss naade, daa vil jeg gerne skenke hanss naade aff den armod, jeg haffver, paa dett jeg maa ffange hanss naadiss vilge oc venskab 2) oc alle ssager herttill maa vere døde oc ner lagtt oc jeg maatte behaalle mjne gaare oc enge fvoor mjn portt, ssaa ad allt ttyng vaare sslett affttallitt oc jeg maatte nyde rett oc skel her y lanett ssom en anen ffattig ridermanssman etc. Kjere her Maaenss, ssaa ttaker jeg kansseleren gerne derffor, han har oc ljege ssaa laavitt meg ad ad(!) fvoorhanle mjn ssag baade om goore oc enge oc altting oc ffly meg ssame breff oc løffitte jgen. Tty beder jeg etter gerne, ad y vjlle velgøre oc fvoorhanle dette paa mjne vegne mett hanom, ljege ssom mjn gode ttro er ttill etter, oc hvad y der vdj gøre oc lade paa mjne vegne, lader jeg meg aldelliss mett ad nøve oc vil haffve ttyvve gange støre vmage fvoor etter jgen paa en anen ttyd. Oc drager jeg her aff y dag om naagre erende, ssom jeg haffver ad bestelle, oc efftter en karl mett, ssom var efftter den kone y Ttaastebyere, oc vil jeg vare hoss etter jngen en dag eller ii jgen etc. Kjere her Maaenss, ffoorlader meg, ad jeg byer ssaa rvnelig aaver etter; vdj alle de maade, jeg ved etter ttill vilge eller ttyenest vere kan, vil jeg altyd gerne gøre, dett Gvd kjende, hvilken jeg etter ttill evig ttyd beffallett haffver. Aff Strø løverdagen, ssom ssantte Djness dag paa ffal, aar mdxlvj.

Jep Thorsen.

(*Bagpaa: Mærke af Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:*)

Erlig oc welbyrdig man oc strenge rider her Maanss Gjllenstyern, høffvisman man(!) paa Draffvessholm, mjn kjere ssvager oc ssjn ssjnerlige gode wen.

Jep Torssens breff, at radet har bud eptter hanom at kome pa Lunde gaard; ter matte gyffue breff; at cantzeler louet at fly hanom tet breff oc andit igen.

(*Mogens Gyldenstjernes Randbemærkninger:*)

1) At komme pa garden i Lund; matte gjffue breff, før hand kom teraf. 2) At kunde fange tet breff igen.

III.

Lund, 27. Oktober 1546.

Anders Bille og Claus Bille til Mogens Gyldenstjerne.

De beder ham mødes med hans Hustrus Broder Jacob Sparre paa Svanholm for at ordne Sagen vedrørende det uskiftede Arvegods og beder ham give 14 Dages eller 3 Ugers Varsel.

Vennliig helsenn alletiidtt forsenndtt mett wor herre. Kiere her Mogenns, sønnderliig gode wenn, som ether well fortenncker, att wii talde mett ither y gaar her wdj byenn, att wii haffue forfaredtt, att ther er nogenn tiiltale, som y sculle haffue tiill ethers høstrues broder Jacob Sparre om nogen arff oc gods, som ether scall were wskifft emellom, oc attj ther for haffue reyst nogenn dele paa hannom, paa thett attj wille gerne were tiill ennde ther mett oc wiide ethers fran hanns etc. Kiere her Mogenns, tha som y haffue loffuidtt oc tiilsagddt oss, attj wille offuer giffue same delemaall, saa ner som y wille lade forfølge the fyre herritzstinng, som y haffue ladett begynnde oc ther mett enngenn delemaall wiidere att lade forfølge, fførre y haffue werit tiill mode mett hannom oc møett for begge ethers samfrennder, att the mothe forhandle ether ther om emellom, szaa attj ther

mett motthe wiide, huer att komme tiill siitt, oc attj wille giffue Jacop Sparre adwarsell xiiij dage eller iij wger tiilfornn, naar som y wor ther tiill lediig att besøge same maade, attj tha wille møde paa Suansholm oc giøre ther enn endeliigh ennde paa hues som ether emellom wore etc. Huilkedtt wii haffue oc tald mett Jacop ther om oc giffuid hannom same mening tiill kiende, tha haffuer hanndtt giffuidtt oss saa for swar, att hanndtt begierer gernne aff ether, attj wille giffue hannom thette tiil kiende xiiij dage eller iij wger tiilfornne, att handtt kanndtt wiide att retthe seg ther epter, tha wiill hanndtt gernne møde mett synne samfrender paa Swannsholm oc tha gernne wille giøre oc hennde, hues som same begge ethers samfrender tha kunde siige ether for paa bode siider. Kiere her Mogenns, att thett motthe nu liige saa bliffue, som taledtt war oss emellom paa bode siider sagenn tiill thett beste, thette forskulde wii alletiidt gernne mett ether oc gernne gørenndis hues ether lefftt eller tiill wilge kanndtt were. Her mett ether Gudtt beffalinndis. Giør well oc siiger ethers kiere høstru mannge godenatther paa wore wegne. Screffuitt wdj Lundtt sanctorum Simonis et Jude affthen aar etc. mdxlvj.

Annders
Bilde riddere.
Clauus
Bilde

(Bagpaa: begge Segl og Udskrift:)

Erliig welbiirdiig manndtt oc strenge ridder, her Mogenns Giildennstiernne, høffuitzmandtt paa Draffsholm, wor sønnderliig gode wenn wennliigenn senndis thette breff.

112.

Uden Sted og Tid [ca. Oktober 1546].

Jep Tordsen [Sparre] til Mogens Gyldenstjerne.

Han vil tage afsted efter det Brev, som de har talt om igaar, for at faa Sagen sluttet, haaber, at Johan Friis vil holde, hvad han har lovet,

og at Kongen vil tage Hensyn til hans lange Tjeneste. Han vil huske sin Slægt, hvad den har gjort mod ham, men Mogens Gyldenstjernes gode Hjælp skal han ikke glemme. De Troldkoner, som er dømt paa Gersherreds Ting og brændt, er dømt af 15 uvildige Mænd; hvis nogen vil rejse Klage derover, maa de tiltale dem og Tingfogden og ikke ham. De Bønder, hendes Sønner, der nu klager, har selv drevet Trolddom med samme Kvindfolk. Hvis de henvender sig til Kansleren, beder han Mogens Gyldenstjerne henvise dem til de 15 Mænd og Tingfogden. Han forsvarer Drengen paa Gaarden mod Beskyldningerne for Trolddom.

Kjere her Maaenss, ssvaager oc ssjnerligge gode wen, jeg vil drage efftter dett breff, ssom Johan Ffrjss er begerende ad sse, ssaad wj kvne gortt dett ttil en ende y maaren, oc beder jeg etter gerne, ad y ville velgøre oc hjelpe mig ttil en ende der mett, ljege ssom y meg laavett y gaar, ssaad altyngest maatte bliffve affsslutt oc affttalett, hvad hanns naade hertill haffver meg lad ttilttalett eller er befførd ffaar hanom. Mig ttvjffler jnttet heller paa, Johan Ffrjss han gør dett oc ssaad gerne, ljege ssom han mig laavett haffver, y hvad ad ieg skal stille hanns naade ttil ffress mett, oc har jeg ike anen raad der ttil en ad ssette aff mitt goss der vd ttil. Jeg ffoorsser mig ttil hanns naadess kongelig magestatt, ad han lader mig nyde mjn lange ttenest oc store vdlagde penjnge naagett gaatt ad, oc der ssom jeg kan ttenene etter jgen entten mett ljeff eller goss, skvllve y altyd ffjne mig ganske godvillig der ttil. Oc dett vj ttallet om j goor, hvor Jakob oc de anre mjn sslegtt haffve hanlett imod mig, der skal jeg gøre dom ett støke jgen ffoor, ssaad de skvllve ike naagen ttyd arffve mig stage efftter, om mig naagen ttyd bliffve ffoor stakett; men etterss gode vilge oc gernjng, ssom jeg nv oc alttid haffver aff etter foornomet, skal jeg ike ffoorgleme. Y vide vel, hvad jeg etter ssade ygaar etc., kjere her Maaenss, om disse bøner, ssom her ttallet om ad de ttraalkoner, ssom bleff brende ved Gerssheress ttjng, dom har xv vvilligge men dømtt paa en il oc ssaad ttjngfogeden mett ttjngss dom oc ttes-

ljgest, der maa de ttalle ttjngffogeden oc de xv men ttill, om de vil bettalle naagen ttill, oc ike mig, de vaare mjne ttjener paa baade ssjder, oc jeg lod fføre dom y rette, ttill bonen ffik dom foor ssig, ssom anklavett, oc de xv men har bevjssnjng naak foor dom, oc dene Lvsse, her ssider paa gooren, ssade dom oc ttill rettelig ttraalkoner ad vere. Oc er dett bevjsseligtt, ad disse ssame bøner, henness ssøner, brvgett megen ttraaldom oc djevelskab mett ssamme kvjnffaalk. Oc der er en, har ttagen mig en ocse ffraa, oc en anen aff dom har naagett ssølf, ssom mig ttillhører, oc ber dol epaa, ssaa ad dom bør naagett anett foor sslige gernjnger en løbe her oc fføre løgen affsted. Men y vide vel sseiffve, hvem dom har ttill skjnett ad fføre ssligtt aff sted, nv ad de sser, ad jeg er befførd foor mjn here; ad y vjlle velgøre oc ffoorvisse dom ttill ttingffogetten oc de xv men oc ttalle dom, om de vile ttalle. Kansseleren har oc ljge ssaa ssagtt etc. Kjere her Maaenss, haffver der naagre ssagtt mjn dreng ttill, ad den kvjne, der ssider paa gaaren, skvllve haffve ssagtt, ad hvn hade lertt hanom ad maalle eller hvad hvn vissde dom der paa gaaren, oc jeg vil dett vel ssjge foor ssanjngen, ad drengen ttallett aller x or ttill hene y ssjn dage, j hvem hene har der ttill komett ad ssjge, oc hade gortt mig drengen rett¹⁾, ssaa han vor affgaaen mett mjne nygle oc mitt ttjngest, ttill y dag han hade bod ttill mig. Kjere her Maaenss, ad y vjlle vel gøre oc gjffve meg ttill kjende, om han skal haffve naagen ffare derffoor, eller ike; tty jeg ssade dom, ad han jngen ffaare ttore haffve derffoor. Der ssom naagen maatte ssaa ljvwe paa naagen, daa hade de gaatt ad gøre. Kjere her Maaenss, ad y vjlle nv altyngest ssaa bestille, ssom mjn gode ttro er ttill etter; jeg vil dett altyd kerlig oc gerne mett etter ffoorskjllve. Her mett vil jeg haffve etter de hellig ttreffaallighed beffallendis. Jep Thorssen.

¹⁾ 3: *rad.*

(Egenhændig Original. Udskrift bagpaa:)

Her Maagenss Gyldenstyern.

(Mogens Gyldenstjernes Paaskrift bagpaa:)

Jep sende meg tyl Lund. Er om hans dreng Hans oc Lutze, som bleff brend.

113.

Svoogerlev, 13. November 1546.

Anton Bryske til Mogens Gyldenstjerne.

Han minder ham om, hvad han og Børge Trolle har lovet ham paa Erik Kristoffersens Vegne i Helsingborg. Alligevel har denne igaar i Helsingør i Kansler Johan Friis' og mange andre gode Mænds Nærværelse uadvaret slaaet ham. Han beder derfor Mogens Gyldenstjerne ikke optage ham ilde, at han udtager K. Maj. Stævning imod ham.

Wennligh kierligh helssen alltiid forsendt mett wor herre. Kiere her Mogens, synderligh gode wenn. Som etther wden twiffvell well drages till mynde, hvadt ordt y mett Børge Throlde loffvede oc tilsagde megh paa Erik Kristoffersens wegne paa Helsingborrich nv wedt vij wger siden forleden och iegh megh paa samme ordt, som y megh tillsagde, alldelis och alltt forlatt haffde etc., meden nv wdtj gaar wdtj Helsingøør wdtj Jahan Friises, ko. mts. cantzlers, oc mange andere godemends bode inden oc wden rads nerverlsse haffver hand støledt segh till megh there, som iegh megh alldelis ingthett saadantt till hannom forseett haffde, oc haffver, skiendeligenn, icky som enn erligh oprichtigh riddermandsmand bvrde, spotligen slagett megh, megh dogh alldelis wadvaredt, hvilkedt iehg billige fore Gvdt, ko. mt. oc alle myne wenner haffver att beklage. Thii beder iegh etther gandske gierne, attj icky tager megh till mystycke, att iegh nv kallder etther mett ko. mts. steffningh wdtj then sagh, thii att then høge nødt trenger megh ther till, thii att then erløse mandt haffver saa werligen oc spottligen slagett megh oc megh

icky mett thett ringeste ordt advaredt, som thett segh well haffde bvrdt etc. Kere herre Mogens, wdtj hvilke maade iegh kand were etther till willige oc tieniste, skville y alltiid finde megh wellvilligen. Her mett etther Gud beffalendis. Datum Svaffversleff løffverdagen nest effther Sanctj Martinj episcopj dagh aar etc. 1546.

Anthønnis
Bryske.

(Bagpaa: Udskrift med Segl og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erligh, welbyrdigh mandt oc strenghde ridder, her Mogenns Gyldensternn, høvestzmand paa Draxholm, welligen etc.

Antony Briiske om Erick Crystofferssen.

114.

København, 11. December 1546.

Peder Palladius til Mogens Gyldenstjerne.

Paa hans Forespørgsel om to Sager svares, at de to unge, „som dem haffue beleyet sammen vdi tredie lied“, enten bør søge K. Maj. Dispens eller rejse til Udlandet, hvor ingen kender dem, og siden leve i Ægteskab sammen. Det Ægtepar, der lever ukristeligt sammen, kunde leve adskilt for en Tid og deres Ejendom deles saaledes, at den, der har mindst Skyld, hvilket vel er Hustruen, faar den største Del, saa at hun kan leve hos sin Slægt, til han enten fortryder det eller ved Døden faar sin rette Løn. Pesten er taget noget af, men mange er døde, og der dør endnu 2—3 daglig. Hvor mange der er døde i det forløbne Aar og 3 Maaneder, ved han ikke, men skal søge at faa det at vide.

Naade oc fred aff Gud fader wid Jesum Christum. Kære her Mogens, gode herre oc synderlig gode wen, jeg tacker eders strenghed kierlige oc gerne for alle welgerninger. Fick ieg eders strengheds scriffuelse om tuo vnde sager, den ene om de tuo vnge personer, som dem haffue beleyet til sammen vdi tredie lied, den anden om den, som ilde farer aff sted met sin hostru; oc e. s. begerer der offuer raad aff meg, huad best er i saadanne

sager. Min gode herre, gode raad ere dyre i saadanne vnde sager, saa sant hielpe meg Gud, fordi at naar gestlige personer icke kunde komme vnde mennisker til lydelse oc hørsomhed, tha er der raad hoss øffuerigheden oc hoss den werdslig befalning; men tuert om igen, kan icke werdslig øffuerighed komme til weye met the vnde, neppe er der da raad hoss de geistlige, som ordet skulle predicke, huilckit de wgudelige fryckte mindre for end for den werdslig swerd. Oc naar huerken den aandelig eller werdslig øffuerighed wil straffe de onde, som wid bør, saa wil Gud straffe den ene met den anden; der aff er pestilentz, hunger, dyrtid oc blodstyrting tit oc offto(!) i land oc rige, for mand steder de onde at bliffue vdj deris ondskab oc icke tager saa wel fatt paa deris hwd oc kiød som paa deris guotz oc peninge; de passe der en føye ting paa, ja thøre wel synde mere der paa, naar det swier icke i hwden, der for skulde wel (met aarlow sagt for eders strengthed) en hunddrenge met en par schole riiss i hans haand mere wdrætte hoss saadant folck end anten mundelig vnderuisning eller penning straff, som det oc wor sædwon vdj officials tid att handle met saadanne. Oc hør nu hen til den almindelig dom, som er skickkit i Roschyl, at saadanne offuertredere skulde der straffis oc sættis til rette, som vdi eckteskabs handel ilde bære dem att etc. Men, kære herre, de raad, som ieg wid oc kan oc maa giffue met en god samwittighed, wil ieg aldridge forholle for eders strengthed anten vdj disse eller andre sager. De fyrste tuo haffue syndit emod den werdslig offuerigheds befalning, som er befallit met god skiel oc haffuer gode, store oc drabelige sager met seg; der for haffue de ocsaa syndit imod Gud; thi kon: matts: ordinants, som eders strengtheds indsigel ocsaa henger for, den forbiuder, at engen maa komme sammen vdj tredie lied i eckteskab, oc er icke vdj min befalning eller embede at maa andet skicke eller dis-

pensere. Men skal der dispenseris met dem, da skal det hentis hoss kon: matt: sielff oc icke hoss andre, vden saa er, at the wille oc maa rømme hans naadis riger hen i fremmede lande, som ingen wid aff deris samleg at sige, oc ey heller støder seg paa dem paa slecktis eller kiød oc blotz wegne. Tha er wdlendighed deris straff for det, som de haffue brutt imod deris øffuerighed, oc siden kunde de leffue til sammen vdj eckteskab heller, end de skulde bliffue paa werre weye etc. Jt aff disse tuo skal ske, om de skulle maa leffue vdj eckteskab met huer andre. Wiste ieg andre raad, da wilde ieg gerne diele dem met eders strengthed, saa santt hielpe meg Gud. De andre tuo mue icke skillis att for vnd forligelse, huerken for Gud eller for mennisken, at the ey bliffue tuo ecktefolck til anten deris døde dag, vden det siette budord brydis aff dem anten. Der som herskab icke straffer saadannen skalck, at det swier i hwd oc kiød, som ingen anden straff eller formaning kan hielpe til, tha bliffue the wisselige dielaftige vdj pinen, som Gud wil siden straffe hanom met til liff oc siell for saadan hans woffueruindelig oc waffladelig fortroden skalckhed, han beuiser tyraniske oc traatzelige imod sin fattige hostru. Det wil wurde huert menniske swart nock at bære sine egen synder til dom, end siden at belade seg met fremmede synder, oc det gør øffuerighed, som icke wil finde tilbyrlig straff, huor met the kunde affuerie større synd oc liffs oc siels fare. Som wor naadiste herre vdj Ribe paa herre dage (som der sist wor) luod saadan en skalck wid erlig oc welbyrdig mand Henrick Ransaw straffe, om eders strengthed der wor oc det hørde eller kan til minde dragis. Der som quinden icke findis at giffue hanom aarsage til saadan en grum oc wchristelig handel, da kan ieg icke andit raade, end at eders strengthed luod hannem smage x eller xij schole riis, at det kunde swie i hwden, saa at han kunde sielff føle, huor got det gør at

slaa, riffue oc slide it fattig quindfolcks legom oc limmer, oc besynderlige den, som hanom bør at fare best met, oc det andre til itt exempel etc. Wor der siden nogen fare paa ferde, oc herskab icke anderledis wilde den affuerie, tha kunde de skillies att fra mad oc maall en tid laang att leffue huer for seg vden wid eckteskab oc icke beuare dem paa anten sider anten vdj eckteskab eller vden wid met andre under herskabs storre straff, oc vnde dissimellom den den største part aff guotzit, som minst haffuer skyld, det er quinden, som ieg formercker, at hun kan siden bliffue vdj enlighed hoss hendis slecting, ind til han anten fortryder det, som giort er, eller oc wid døden for sin rette løn. Thi for Gud bliffue de ligeuel saa lenge tuo ecktefolck; men for deris vndskab oc hans skalckhed wige de da saa lenge fra huer andre. Kære herre, andre raad oc bedre wid ieg icke vdj disse sager. Raader oc biuder e. s. offuer meg; ieg wil altid gerne findis willig effter min formoffue. Eders strengthed den euige Gud befalendis. Screffuit i Kiøbenhaffn leffuerdag for s. Lucix dag aar etc. mdxlvj.

Peder Palladius doct.

(Paa et løst Blad med samme Haand følgende:)

Kære herre, som e. s. lader meg tilspørre, huor maange her er bort døde aff pestilentz fra det fyrste, det begynte her at regnere, som er paa thenne dag it hielt aar oc iij maanether, oc er en megtig hob borte buode aff almosfolck, vnge folck, peblinge och børn, saa at thet kender seg wel bode i kirken, i scholen oc paa gaden; men en wisse tall, huor maange bortdøde ere vdj saa laang tid, wid ieg icke, om den staar til faangs. Gerne wil ieg høre meg om, oc huad wished ieg kan offuerkomme, wil ieg giffue e. s. til kende; jeg haffuer icke megit wærit hiemme i denne sommer. Nu tyckis oss, at det sagter seg, oc den almegtiste Gud wil nu drage den sin riiss fra oss. Gud giffue, at huer aff oss, som igen leffue end

nu, wilde tencke, at det er giordt hanom til gode oc til paamindelse, som den fierde capitel i Viidsoms bog vduiser, at Gud kaller de vnge spiir, det er de vnge gudfrycktige menniske (som icke haffue at bære til dom vden deris opryndelig synd, som er dog nock) bort til seg, paa det at de gamle wgudelige, som haffue syndit fra deris vngdom, oc waare tusinde maal mere werd at kallis her bort vdj Guds wrede, skulle rette oc bedre deris ganske leffnit met en sand anger oc rwelse att kiende deris synd oc syndsens sold, den euige død, som de wel haffue fortjentt, oc saa wid euangelij lerdom indfly met deris tro til Gud faders naade oc miskundhed wid Jesu Christi fortienst oc werdskyld at hente deris sønds forladelse, retferdigheds tilregnelse oc det euige liff oc siden føre it christeligt oc kierligt leffuenit vdj sitt rette kald, Gud til loff oc sin neste til gode, lide korsit oc strii mandelige imod sine vnde begeringer etc. Her er ickon ij eller iij liig om dagen, som her wor for iiij wger sex eller viij eller flere etc. Thette wilde ieg icke forholle for eders strengthed, til ieg kan faa wiidere widskab der om.

(Bagpaa Brevet: Seglet og følgende Udskrift:)

Erlig oc welbyrdig mand oc streng ridder, her Mogens Gyldenstjerne til Juersnes, høffuismand paa Dragsholm slaatt, sin kære herre oc gode wen kierligen tilscreffuit.

(Ligeledes bagpaa, med Mogens Gyldenstjernes Haand, følgende:)

Dochtter Peder Peladius, super tendens i Sellen, om leiger mol oc forlygelsse i echtteskab.

Egenh. Orig. — Tr.: A. C. L. Heiberg: Peder Palladius, Kbhvn. 1840, S. 181 ff., og Danske Skrifter af Peder Palladius, udg. ved Lis Jacobsen, Bd. 5, Nr. 3.

115.

Kolding, 12. December 1546.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Han anmodes om at begive sig til Kongen Nytaars Aften [31. Decbr.] Søndagen efter Vor Frue Dag conceptionis.

T. o. a. L. 128. — Tr.: D. Mag. 4. R. I, 250.

Stockholm, 8. April 1547.

Jep Tordsen [Sparre] til Mogens Gyldenstjerne.

Han klager over de Forfølgelser, som han har været udsat for i det sidste Aar, og beder ham forebringe det for Kongen. Derfor er han taget til Kongen af Sverig. De har frataget ham 5—6000 Dlr. foruden hans Jordegods og forhugget hans Skove. Knud Persen har ladet alting føre fra hans Gaard til sin. Han beder ham bevæge Kongen til at faa tilbagegivet sit Gods og modtage det paa hans Vegne og sender ham Fuldmagt til at modtage det, men han skal ikke lægge Penge ud for ham. Han klager over en Riddersmandsmand, der i Kalmar har gjort ham stor Overlast, men Kongen af Sverig har ladet handle ærligt med ham, siden han kom dertil.

Bilag: Om Penge, som Dronningen og Johan Friis har faaet af ham.

Gvdz.

Venllig oc kerlig hilssen altyd ttill ffooren ssentt mett woor herre etc. Kjere her Maaenss, ssvaager oc ssynerlige gode wen, ssom y skrjffve meg ttill, ad etter tøkiss mjn modgang jlle vere, hvilkitt jeg ttaker etter ganske gerne ffoor oc wil ttet altyd gerne jgen mett mett(!) etter ffoorskjille. Kjere her Maaenss, ssaa maa jeg dette her wisselig ssyge, ad dette har werett mitt aar y jaar mett ffoorffølnjng oc aavervaal ffoor jntett vden ffoor mjne egne goss oc penjnge skj, ssom dom Gvd ffoorlade, de der dette haffver meg vdj bragtt mett deress hemellig ffn, løgen oc digttellsser, paa dett ad de kvne brjngett meg y skade, ffoor jeg hade naagett der y lanett, ssom jeg ttror visselige, ad Gvd almegtigste vil ike haffve ssligtt hoss doonen(!) vstraffett, vden de ttenker ett anett ssjn der ttill. De haffve meg ike nook ffoorfvltt y disse aar ttillfooren, baade ttagett meg mjne len oc penjnge ffraa, ttagett mjnne bøner aff mitt goss oc ssatt jng paa deress oc ttagett ssølf oc penjnge aff dom oc forssvarett dom mett waal oc magtt oc lagtt mitt goss føde dermett. De haffve ike en foorsamljng gortt paa meg, men vell ssaa mange oc ligett y morsty foor meg 1),

bringgett ssaa kongelig magestatt paa hener ttill mett, hvor mange de oc haffve giffvett gaffver oc kjøfftt ttill ad klaffve paa meg, var ssentt aap ad regne, en hop mett ttyvve oc forreder, ssom haffde ttagett mitt goss oc penjnge meg ffraa, ssom jeg haff ffoorffvltt efftter laaven, sslige deress ttale skvllle gaa ffoor sseg, men mjn ttalle galtt jnttet etc. Kjere her Maaenss, hvor de meg oc ffoorffvlde y Lvn, nv hanss naade war der, y god ttro oc laave, ssom ieg kom djd, oc efftter breff oc skrjffvelsser, efftter ressess oc anett; maatte sseg Gvd almegttigste sseg(!) over ffoorbarme, hvor meg bleff der hanlett oc imod gortt, oc ffoorffvltt ffoolk ttill døde ffoor mjn skjil oc lode rage, reke oc streke, groffve mjn ffattig dreng aap aff joren aam natte ttyde²⁾, ssom bleff død aff pestelensse, dett vjllle de haffve vdlagtt ad skvllle bleven sslagen hjhel, eller mentte naagett anett skvllle ligett der j steden. Hvor meg oc mjne ttyener bleff hanlett ved Kaassebjere, oc hvad aavervaal meg der skede, ved hvor erllig man, thessljgest y Lvn nøde oc ttvang meg der ett breffve vdaff imod ressessen oc al laaff oc rett; nv oover allt haffver de anamett mitt goss oc al mjn løssøre, ffoor jeg er her jng y rjgett dragen ttill kongelig magestattz stor megttig her aff Ssverryge om naagett goss³⁾, ssom jeg haffver her y rjgett. Ssaa staar ike ssame mjn løssøre y dett breffve, de ttvonge meg aff, vden mitt jore goss, oc dett kvne jeg ike heller ffoorbrijde, ffoor jeg vor her y rjgett dragen, tty dett staar der ike vdj, ad jeg maa jvff ttyene eller vere, hvor jeg vil; oc ssame mjn løssøre, de haffve meg ffraattagen, skal løbe mer en ved v eller vj ttvssen daller⁴⁾ ffoor vden mitt jore goss, der ttill mett haffve de ladett ffoorhvgett alle mjne skoffve oc kjer sslett ffoorderffvett. Oc haffver Knvd Perssen latt fføre aff mjn gaar oc ttill ssjn allt, derpaa vor; men han laavett meg ike ssaa y Lvn, den hemellig ffogss; men hanss hemelig menjng oc fflere

deress ffoorstod jeg ffast bere, en de dett mentte etc. Kjere her Maaenss, er dette her kristelig eller skellige ssaa hanllett oc ssaa ad aaverffalle oc ttage ffraa naagen ffattig ridermanssman oc ssaa ad ffoorffølle ffaalk ffoor mitt goss oc penjnge oc ffoor vden ssag eller brøde, dett ssetter jeg jng ttill Gvd oc hvor erllig man; men jeg kan ffoorstaett, ad dette skal vere mjn løn ffoor mjn lange ttenest oc store vdlagde penjnge oc holpett hanss naade ttill lan oc rjge ad vjne oc verett skoden, sslagen oc stongen ffoor hanss naadess skjll ffoor hanss ffyener. Kjere her Maanss, ssaa beder jeg etter ganske gerne, ad y ville gjffve hanss naade mjn brøst oc klaffve ttill kjende ydermer, en jeg nv ssaa kaarttelig skrjffve kan, ssaa hanss kongelig magestatt ike vjlle ssaa ttillstede, ad mitt skvllle meg ssaa vellig ffraa ttagess, oc y vjlle ffoorhanle mett hanss naade, ad mitt maatte kome ttillstede jgen⁵), oc y vjlle aname ssame mitt goss paa mjne vegne. Daag vil jeg ike, ad y naage penjnge skvllle lege vd der ffore anett en en(!) y vjlle lade anamett meg ttill dett beste ttill ttroer hene, oc ladet Laak eller en anen, hvilken etter ttøkess, redett der vdaaver. Haffve de anre naagett vd lagtt, ffoor de vjlle ssaa regere mett mjtt goss, der haffve de ike beffalnng aff meg epaa, oc jngen ssag ved jeg meg heller ad skvllle gjffve penjnge ffoor, oc ssener jeg etter mitt magttz breff der epaa ad aname ssame mitt goss paa mjne vegne, oc ttrenger meg daa ttill penjnge, ssaa lener jeg dom heller aff etter der paa en aff naagen anen, oc y vjlle vel gøre oc bestillett, ssaa ad de maatte fføre den løssøre ttill mjn gaar jgen, den de haffve meg ffraa ttagen. Kjere her Maaenss, gjørrei nv her vdj, lige ssom mjn gode ttro er ttill etter; jeg vilttet alttyd ganske gerne jgen ffoorskvllle, oc vdj alle de maade, jeg ved etter ttill vilge eller ttenest vere kan, vil jeg alttyd gerne gøre. Her mett vil jeg haffve etter Gvd almegttigste befallendis, oc beder jeg etter gerne,

ad y ville velgøre oc grøsse etterss kjere hvstrv, mjn ffarbroder daatter, firv Ane, mett mange gode natter paa mjne vegne. Aff Staakholm lange ffredag aar mdlxvii.¹⁾
Jep Thorssen.

Kjere her Maaenss, ssaa ved jeg vel, ad y oc ssportt haffver om en ridermanssman, ssom fførde sseg jng paa meg aabenbarlig y Kalmaren oc gore meg stortt aaffvervaal oc aaverlast aaven paa en ffrj ssiker kristelig legde; ssaa ttaker jeg Gvd oc kongelig magestattz stormegttighed her aff rigett, ssaa hanss naadess kongelig magestatt haffver ladett hanlett erlig oc wel mett meg, allt ssjden ad jeg kom her ing y rjgett, oc laavett, ad dett skal bliffve gaatt ad gøre der mett, efftterdj han ssaa ffoorfførde [ss]jeg paa meg.

(Bagpaa: Mærke af Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paa-skrift:)

Erlilig oc welbyrdeg man oc strenge rider, her Maavenss Gjllenstyern, høffwissmann paa Draffvessholm, mjn kjere ssvaager, kerllig ttill skreff.

At Jep kam tyl Lund eptter k. mt., oc huor ter bleff handelet om hans løssøre, 5000 eller 6000 daler, om Kossebierig; anamme hans gods; icke lege 3 vd.

(Mogens Gyldenstjernes Randbemærkninger:)

1) Lege i mordsty. 2) Raget oc strecket, groue døde op. 3) Tagdt gods, løsøre. 4) Løsør, 5 eller 6000 dr. 5) At hans matte kome tyl stede igen.

Gvdz.

Kjere her Maagenss, vjlle y haffve vel gortt oc ffoorhanlett mett kongelig magestatt, ad jeg maatte ffaa dett breffve jgen, ssom hanss naade lod ttvjnge meg aff y

¹⁾ Brevet er ganske vist dateret 1567, men dette er kun en Fejlskrift for 1547, idet Jep Tordsen er kommet til at skrive lx i Stedet for xl i Aars-tallet. 1547 var han i Stockholm, 1567 levede han ikke mere.

Lvn, tty dett er meg ike mvweligt ad kvne vere y dett lan, vden jeg ffjnge dett breffve jgen, tty dett vore meg eller jngen mvweligt ad haalle der y lanett de arttikel eller dett ffjgffag, de haffve ssatt der vdj; hvilkett ike er efftter laaven eller hanss naadess ressess. Hvj skvlle jeg oc vere kaartter bvnen eller ffoorboden ad bjere meg der j lanett en naagen anen ridermanssman; meg er daa naak ffoorffølning oc oovervaal skett. Ad y vjlle vel gøre oc bye meg etterss vilge her om ttill bage jgen mett ttet fførste. Mjn dreng ffoorssatte oc y Lvn xv hvnrett daller oc gaalttgjllen mett hoss de breffve; dallerne oc gvlllett haffve de ffvnett oc ville ike dett bestaa, men breffvene bestaa de oc haffve dem heden, ad jeg komer ike heller ttill dom, ad y vjlle vel gøre oc lade gjffve last oc kjere der paa ttill lanns ttjngett etc. Kjere her Maaenss, jeg skengtte kansseleren hvnrett daller y Lvn oc ssiden droonjngen en hest, oc de laaved ad hjelpe meg aff mett dette ffjkffak, ssom de brjngett meg vdj; vjlle j haffve bedett dom tten(!) der nogett epaa; dett kjende Gvd, jeg har ffvl ljdett jgen ad hjelpe meg aff mett dene karl, anett en ssom ffremett vener har ffoorstrekett meg; jeg har mere ffoortterett en ttvssen daller, ssjden jeg kom her j lanett, ssaa ffoorvden dett jeg tterett j Lvn oc de kome meg ttill ad lege vd. Ssaa ttillffooren de ttrengde meg ad Jydlan oc lantte Haalsten mett her Maaverss Olssen, oc ssatte ttill paa den resse mer en xiiii hvnrett daller, oc skengtte ssaa draanjngen daa ii^c daller. Vill nv dronjngen oc kansseler hjelpe meg noogett ttill gode jgen, daa baade jeg der gerne om, ljge ssom laavett vaar, tty jeg er nv ssaa jemerlige sslett fforffvltt ffraa mitt oc skjltt aff mett mjtt, ssaa pongen er ttom, ad jeg har inttet jgen, anett en ssom jeg maa tyene nv jgen paa nytt ffoor. Kjere her Maaenss, ssaa haffver Sty Poorss ttagen meg oc naagett joregoss ffraa y den ttyd, ssom jeg drog aff Skaane, ad y oc dett vjlle lade dett

aname jgen paa mjne vegne, oc de enge, de ttoge meg ffraa j Lvn, ad y oc dom vjlle lade aname jgen, oc y vjlle bede hanss naade, ad han ike vjlle ssaa lade hanss ffogetter ffoorffølle ffattig ridermenssmen, oc meg maatttte verffariss laaff oc rett y lanett, jeg ssaavel ssom anre, oc ike ssaa vellelige ttagess meg mitt ffraa. Dett vil jeg allttyd gerne jgen mett etter ffoorskjle.

(*Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:*)

Om 2, dronyngen oc Johan Frys haffuer fanget.

117.

København, 4. Juli 1547.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling til at møde hos Kongen Tirsdagen næst efter St. Knud Konges Dag [12. Juli]. Mandagen næst efter Vor Frue Dag visitationis.

T. o. a. L. 191. — Tr.: D. Mag. 4. R. I, 306.

118.

København, 16. Juli 1547.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling til at møde hos Kongen St. Bartolomei apostoli Dag [24. August]. Lørdag næst efter St. Knud Konges Dag.

T. o. a. L. 194. — Tr.: D. Mag. 4. R. I, 309.

119.

København, 18. Juli 1547.

Mogens Gyldenstjerne til Kapitlet i Lund.

Han meddeler Kapitlet, at hans Broder Jørgen har opladt hans Søn Henrik den Rettighed, han har haft i Lunde Kapitel, og at han, Mogens Gyldenstjerne, har givet Mester Jens Fuldmagt til at oppebære den paa hans fraværende Søns Vegne.

Sv. R. A. Uddrag i Skånebrevsförteckningen fol. 513, Privata Nr. 967.

Hörningsholm, 19. Juli 1547.

Svante Sture til Mogens Gyldenstjerne.

Han spørger om Gods i Danmark, som hans Fader kan have ejet, og som Esge Bille skal have i Pant, samt beder ham skaffe sig nogle frisiske Heste.

Myn weluillige wenlige kärliche helsenn, medt huad mer godt vdi myn förmöge är, altydt försentt met Gud alßmeghtige. Käre her Måns Gyldenstyrne, frende och synnerlige gode ven, betackar iag eder kärliche och gerne fför all äre och welgärnigh, i migh altydt beuist haffue, huilkit att förtiäne met alt godt iagh städze godwillig vdi alle måatte will befunda warda. Såå giffuer iagh eder wenlige till kenna, att myn käre fadher, herr Steen Sture, Gud hans siäll nååde, nogre godz i Danemarck vdi Skona och Hallandt hade, aff huilke herr Eskill Bild[e] nogre i pantt haffwer; såå är myn ganskä wenlig begere till eder, atti wille vel gøre, om eder beuest ware om nogit annet godz, som myne föreldrä tilhöredt hade, och mig thes een vnderrettisse giffue, ther effter iag mig maatte rette. Vil jag thet och alt annet i liche och andre måate wenligen met eder förskylle etc. Käre herr Måns, är thet myn kärlig bön til eder, atti wille vel gøre, om i weeste nogen wakern litten Friß hest, then som icke fför högh ware, jo mindre jo helst jag th[e]n haffue will, dogh att han tuick met starken benen vell aff sette ware och pralis, brun, suart eller skimlet i sin harn; huad iag eder th[e]r fför skall tilsende, dallar, guldt eller andre heste, som her i riket falna ware, atti mig thet wille till kennet giffue, wil iag eder thet gerne til stede och eder betaala. Käre herr Mans, är thet myn kärlig bön til eder, atti mig i thet icke wille förtencke, att jag eder såå drysteligen till scryffwer, såå weet iag ingen annen vdi thenne maatte (än eder som myn käre frende) th[e]r om till be-

troo och besökie, och, käre herr Mans, i wille [ther] vdi th[e]m allom göre, som myn tro är til eder; will iag thet igen i slike och all annen maatte, th[e]r iag blyffwer til sagtt, altyd willigen forskylle. Eder Gud befall[e]ndeß. Helssar myn hußfru och jag eder met sampt eder käre hußfrv igen met m m gode nätter. Datum Hörnixholm th[e]n 19. dag july anno etc. 47.

Swant Sture.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erligh och welbyrdigh man och strenge ridde[re], herr Mans Gyldenstyrna til Stenßgardt etc., sin frende och synerlige gode ven til hända ganska wenligen.

Suanstys breff oc suar igen.

121.

København, 29. August 1547.

Mogens Gyldenstjerne til Svante Sture.

Han ved ikke noget om Gods i Danmark, som Sten Sture skal have pantsat. Det Gods, som Esge Bille nu har, har hans Hustrus Fader købt af hans Farfader Svante. Om Hestene og om andre Ting har han givet Stures Tjener Besked.

Myn gans wenlig helssen met wyder erbedyng, hues got ieg forma, etter steds tylforne forsent met wor here. Kere her Suante, frende oc besiinderligen gode wen, wenliger menyng wyl ieg etter icke forholle, at ieg har fanget etters skryffuelsse, som er skryffuet pa Høryngholm ten 19 dag. Jully, huylcken ieg ouerlest har oc menyng ter vdi wel forstandet met møgen wenligen erbedyng, huorfor ieg etter høgligen oc gerne wyl haffue betacket, oc skulle i fynde meg tes ganske god wyllegen at forskiille met alt, hues i myn ryng macht oc formuge fyns kand, som ieg myn kere frende plychttug er. Kere frende, som i skryffue meg tyl, tet etters salige fader, her Sten Sture, skulle haffue haft noget gods vdy Hallend

oc Skonne, oc her Eske Bylle skulle haffue af samme gods vdy pant, kere frende, vdy sandhet wyl ieg gyffue etter tyl kende, at ieg her tyl dags inttet har hørt talle om samme gods, sa ieg nu kwne skryffue etter nogen encket besket ter om; ieg har tallet met her Eske Bylle om samme gods; hand suaret, at hans hiistru fader haffde købt noget gods af her Suantte, etters far farder, alle salleg met Gud, oc tet er købt tyl ewyndeligen eygendom, oc forser meg, her Eske har selluff skryffuet etter suar om samme sag. Kand ieg noget i fremtyden vdsføre, skal tet blyffue etter vduld. Som i skryffue meg oc om heste; etters tyener har oc tallet met meg om noget embeds fock; ieg wyl gerne gøre mit beste i alle sager, som ieg oc har lat etters egen tyener forstadt oc hand etter iidermer miintligen berette kand om alle erende, en ieg nu wyd at skryffuet. Ieg har oc tallet met etters tyener om tuo fysker, i wylle hielpe meg tyl; ieg wyl forskiillet i alle made, ieg kand, oc wyl haffue bedet etter som myn kere frende, i wylle icke fortenche meg, at ieg vmager etter at bestylle for meg; ieg gør tet i ten menyng, som ieg af etter haffue wyl; om her er noget i tenne lands ende, ieg etter vdynnen tyenne kand, sa haffuer meg altydt vspart.

Men rader oc biuder altyd ouer meg som ouer etter kere frende oc gode wen, ten, ter altyd gerne gør alt, hues etter tyl tyeneste oc wyllige were kand etc. Beder ieg etter, kere frende, i wylle helsse etters kere moder, hiistru oc børn met mange tussen gode nat pa mynne wegene. Her met wyl ieg haffue etter oc tenom alle Gud befallet. Datum Københaun den 29. dag vdy augusty anno 1547.

Magnus Giildenstern, ritter.

Erlig welbiurdug mand oc strenge ritter her Suantte Sturre, høs mand pa Lockaa, myn kere frende wenlygen sends tette breff.

(*Bagpaa*:) Copy tyl her Suante etc.

Koncept i Mogens Gyldenstjernes Ark.: Koncepter og Optegnelser.

122.

Stockholm, 9. September 1547.

Jep Tordsen [Sparre] til Mogens Gyldenstjerne.

Under Henviſning til ſit forrige Brev klager han atter over den Forfølgelse, han har været Genſtand for, og beder Mogens Gyldenſtjerne henvende ſig til Kongen for at ſkaffe ham ſit Gods og Kongens Venſkab igen ſamt det Brev, der blev aftvunget ham i Lund. Han har et Brev fra Kongen af Sverig til Anbefaling for ſig. Han er kun taget til Sverig af Hensyn til det Gods, han havde der, men man havde vel hellere ſet ham tage til Kolding og lade ſig mere trygle fra, ſom de gjorde for 3 Aar ſiden, men han har dog hjulpet Kongen til Land og Rige og ſat ſin Hals i Vægſkaalen for Kongen. Han beder ham om et Laan paa 300 Dlr. mod Pant i ſit bedste Gods i Skaane.

Gvdz.

Mjn ganske wenlig oc kerllig helssen altyd ttil ffooren skreffvett mett woor herre etc. Kjere her Maaenss Gjllentstjern, ssvaager oc ssynerllige gode wen, thaker jeg etter ganske gerne ffoor allt gott, ssom y meg altyd vdj mange maade gortt oc bevjst haffver, hvilket jeg allttyd ganske gerne ffoorskjlle vil mett hvess ssom vdj mjn rjnge magtt eller fformvwe vere kan etc. Kjere her Maaenss, ssom etter wel ffoortenker, ad jeg nv ssjst skreff etter ttil mett etterss tyener Laak om dene store ffoorffølnjng oc skade, ssom kongelig magestatt aff Danmark oc naagre fflere der aff rjgett har ffoorfvltt meg vdj 1) oc der ttil mett ttagen meg mett vellige ffraa der nere j Skaane ffoor vden al skellig oorsſage vden hvad ssom de ville lege ffoolk till; men doog ved hvor erllig man vel, ad jeg haffver sslig ffoorffølnjng jnttet nøtt anett ad en mjne egne goss oc penjnge 2), ssom de oc nv har brjngett meg ffraa haane y dene store skade nv ttvene resser, ssjden jeg er kommen her jng y Ssverjge, er

vskjellig vdi komet, ssaa jeg nv ike mere har mellom hener eller ad ffoorttere, vden hvad ssom jeg nyder ttill Gvd oc ffremede wener. Kjere her Maaenss, ssaa bad jeg etter ssame ttud gerne vdi mjn skrjffvelse, ad y vjlle haffve ffoorhanlett mett kongelig magestatt oc beden hanss naade gerne, ad jeg maatte kome ttill mitt goss jgen oc ffangett hanss naadess venskab, aam jeg vor ffoorfford ffoor hanom, oc ieg maatte ffaa dett breff jgen, de ttvnge meg aff j Lvn3), thj jeg eller jngen ttrøste ad leffve der j rjgett efftter sslige breffve eller ssligtt hannel, ssom man ffjner hverken y laaven eller y ressessen; ssaa ffik jeg jngen ssvar env ffraa etter jgen, hvor efftter jeg meg rette kvne. Kjere her Maaenss, ssaa er env mjn kerllig bøn ttill etter, ad y vjlle dett ffoorhanle mett hanss naade, ad jeg maatte kome ttill mitt jgen oc maatte ffaa hanss naadis venskab oc ffaa dett breff jgen, de ttvnge meg aff y Lvn. Jeg haffver oc en ffoorskrifftt aff kongelig magestatt her aff Ssverig ttill hanss naade, ad jeg maatte kome ttill mitt jgen, ssom de ssaa skenelige haffver meg ffraa ttagen4). Jeg kan ike haffue mitt ffoorbroott, ffoor jeg vor her jng y Ssverig dragen om mitt goos, arff oc ege, ssom jeg har ligende her y lanett, ssom jeg har her hanlett ttill bage jgen, ssom de Svenske oc har gortt y Danmarck; men jeg kan ffoorstaaett: hade jeg dragett ttill Kaalljng oc ladett ttrøglett meg mere aff en allt dett, jeg hade, oc gaaett der ffoor en pjber ffoor hvor manss videvner, ljge ssom meg skede j Lvn, eller ladett lagtt hoffvedett ffoor rompen5) ffoor jngen ssag eller brøde, daa hade dett verett vel bestillett efftter deress menjng; men Gvd almegttigste vjl doog ike ssaa haffvett, oc vere laaffvet oc ttakett ttill ewig ttid, dett kan doog bliffve bere, en ssome deress menjng var. Daa de kvne meg ike mere sselve ffoorffølle, der en partt oc de ffoornam, ad jeg ike vjlle ljdett aff dom, oc dom ffoorttrød, meg ljde vel, ssaa brjngett de meg hanss naade paa hener, ad

de kvne skille meg aff mett goss oc al mjn velffartt, ssom de oc gore iii aar ffoorleden oc kome meg ttill Kaaljng oc ttill Fflenssboorg oc tterett der offver xiiii hvnrett daller6) efftter jnttett, ffoor sslegtt oc anett mer hade jeg ike løst ad drage der heden. Ike hade jeg heller naagett aff hanss naade ad drage ffoor vden mitt egett; jeg hade oc nook ladett ttillffooren ttill baade pantt oc penjnge, en doog ad jeg ljden ttak har derffoor oc holpen hanss naade ttill lan oc ttill rjge7) oc ssatt mjn hals ffvl ttitt y vegtskaallen ffoor kongelig magestatt. Kjere her Maaenss, hvad er meg jgen skett vden sslig ffoorfføljng ffoor Gudz oc mitt egett, oc derttill mett steffnett en hob bøner oc boorer paa meg oc hvor den skalk y lanett vor, ad de skvle robe oc skrjge meg vdaaffver, oc maatte giffve dom penjnge ttill ad klage paa meg; ssligge deress ttalle galtt, men mjn ttalle, breff eller ssegeel vor ike mer hørd en jen hun, mine bøner vellelige ttagen oc vaalfførd aff mitt goss, oc mjne ffred løsse karle, ssom hade staalen mjrtt(!) ffaalk, hvad ffoorrederj eller ttiverj de gortt haffde, ttoge de jng y ffoorssvar8), ssaa jeg maatte hverken ffaa rett eller skel aff dom, anett en drjstett dom ttill ad lege mjne gaare oc goss øde, oc de ttoge penjngen aff dom. Kjere her Maanss, hvad løst kvne jeg haffue ttill ad bliffve j dett lan, ssom jngen laaff, rett eller skel meg maatte verffaess.9)

Kjere her Maanss, ssaa er nv mjn kerlig bøn ttill etter, ad y vjlle gøre her vdj, ljge ssom mjn gode oc store ttro er ttill etter, oc ffoorhanle meg dette ttill dett beste, ad jeg kan ffaa mitt jgen; dett vil jeg altyd ganske gerne jgen mett etter ffoorskjlle, oc vdj alle de maade jeg ved etter ttill villige eller ttjeneste vere kan, vil jeg altyd gerne gøre. Her mett etter Gvd almegtigste beffallendis, oc beder jeg etter gerne, ad y ville vel gøre oc helse etterss kiere hvstrv, mjn ffarbroderdaatter, frv Ane, mett mange ttvssen gode natter paa mjne vegne.

Aff Staakholm fredagen nest efftter vor ffrowe dag aar
mdxlvii. Jep Thorsen.

Kjere her Maaenss, vjlle y haffve velgortt oc bøden
meg ett enkett ssvar ttilbage mett dene mjn tjener, ssaa
ad jeg viste, hvor efftter jeg meg rette skvile, oc derssom
y velle lene meg iii hvnrett daller paa naagett aff mitt
beste goss j Skaane¹⁰), daa vil jeg ffaa etter y pantt,
tty jeg har giffven her store penjnge vd oc env skal
giffve, thy jeg komer ike aff lanett ffør, oc ieg ved der
j[n]gen raad till dett, jgen staar.

*(Paa et løst indlagt Blad: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes
Paaskrift:)*

Erlig oc velbyrdig man oc strenge rider her Maawenss
Gyllenstjern, høvissman paa Draffvissholm, mjn kjere
ssvaager oc ssjnerlig gode wen, kerligen ttil skreff.

Scryffuet i Stockholm 47.

Om ten skade, k. mt. met flere hanom guordt haffue
for hans gods oc \mathfrak{a} . At hand matte fange syt gods igen.
K. af Suerig har scryffuet for hanom. Fange tet breff, i
Lund er giffuet. Matte far af ryget, for her er ingen lou
eller ret. Skulle ells far tyl Kallyng oc ladet trugl sel(!)
fler \mathfrak{a} af. Teret 1400 daler ten regsse, eller miiste hodet,
er hans tack, for hand hialp k. mt. tyl ryget.

(Mogens Gyldenstjernes Randbemærkninger:)

1) Skade, k. oc flere guort haffuer. 2) For hans gods
oc \mathfrak{a} . 3) At fange k. mt. wenskab oc gods igen oc tet
breff, dy tunge hanom af i Lund. 4) En forskryft af k
Suerig, motte fange syt igen. 5) Draget tyl Kolljng oc lat
trøglet meg mer af, eller lagt hodet for rompen. 6) 1400
da. 7) H. n. hiolpet tyl land oc ryge. 8) Tage tiwue oc
forredre i forsuar etc. 9) Jnge lou, ret eller skel motte
wederfaris. 10) At lone hanum \mathfrak{a} pa syt gods.

123.

København, [efter 18. September] 1547.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om den Rustning, der er bleven besluttet i København paa Herredagen Søndag næst efter Hellig Kors Dag exaltationis [18. Septbr.].

T. o. a. L. 208. — Tr.: D. Mag. 4. R. I, 321 f.

124.

Kalmar, 8. December 1547.

Jep Tordsen [Sparre] til Mogens Gyldenstjerne.

Han takker for Laanet paa 100 Dlr. Klager over Forurettelser ved Skiftet i Lund; beder ham henvende sig til Kongen og klager over Klaus Bille m. fl. Om hans Foler. Det ham givne Lejde er ikke bleven holdt. Protesterer mod de af en Svensker mod ham udsprede Bagvaskelser.

Myn ganske wenlig oc kerlig helssen alttjd tillfooren skreffvett mett waar herre. Kjere her Maavenss Gjllensstjern, ssvaager oc ssjnerlige gode wen, thaker jeg etter gerne ffoor dett hvnrett daller, y lentte meg nv oc ssende meg mett mjn ttjener Hanss Bok, hvilkett jeg vil gerne jgen mett etter ffoorskjlle oc bettalle etter dom jgen till gode rede; dett ved Gvd, de goress meg nv vel j behoff. Kjere her Maaenss, ssom y skrjffve meg ttil om naagen trette, ssom Jakop Maaverssen oc y skvllle haffve ttil hobe, ssaa ttøkess meg jlle vere, ad ssaa er; jeg ssaage ffast heller, ad y vore gode vener ttil ssamen oc ffoorljgttess anerledess; men ssom y skrjffve om Haffvebyere, ssaa ved dett alle man der nere oom krjng, ad dett ljer ttil Ssvenstorp oc ike ttil Skvrop, oc om de vjne, der skvllle verett ttagen, ad dett skvllle ligen ttil Skvrop y mange aar, dett er dett mjn klaffve er, ad de haffve hafft mitt bortte j mange aar, ssom y sselffve vel vide, oc vide oc vel best sselffve, hvor ttil ssame skoff ljer ttil Ssvenstorp; men Jakop oc jeg, vj ffoorljgess vel der oom, naar Gvd vil, vj kome ttil hobe l). Hvad han haffver aff

mitt, ssom lenge haffver verett bortte, bliffver vel gott ad gøre mett, ssaa han retter ssig vel sself, oc jeg vil ike heller vere hanom ffoor ner, men jeg anttvaarett etter Ssvenstorp mett Haffvebyer, daa vj skjfftte y Lun. Ville y dett sselfve lade heden gaa, der maa jeg jnttet om; jeg er ike nv sself heller ssaa ner, ad jeg kan der till ssvare; men y wide dett vel sselfve, ad dett ljger ttill Ssvenstorp, oc Jakop ocssaa. Kjere her Maaenss, ssom y sskrjffve om ssaa mange gaare, jeg ffik aff eder, daa wy skjfftte, oc y ffik ike ssaa mange mod jgen, ssaa haffve wj en gang skjfftt oc gortt breff oc ssegel melom waass, oc dett bestaar jeg, ike ttro jeg, y heller anett gøre. Haffver Jakop oc y naagen ttrette ssamen, der maa jeg jnttet oom.2) Kjere her Maaenss, y vide wel sselfve, hvad ffoordel jeg gore etter y Lvn, ssame ttjd vj skjfftte, oc hvad y meg jgen laavett, oc der skjfftte vj efftter; ellerss haffde jeg ike gortt dett, jeg gore; ttj ville vj jnttet her om ttalle anett, en ssame breff oc ttillsaffwen bliver ved sjn ffvulle magtt, ssom de gore(!) ere. Kjere her Maaenss, om dette her vkristeligtt brvg oc hanljng, ssom de gaa oomkrjng mett meg oc haffue meg ssaa skennelige skøfflett, ffraattagett oc aff fførd oc oomkvl hvgett dett, dett jnk oc skam er ad høre, ffoor vden allt dett anett er, ssom de meg ttill ffooren gortt oc fforffvltt haffver, ssom y sselfve wide, oc vide oc wel, ad jeg ike haffde komen ttill Lvn, haffde ike y, Ttage Aattssen, Jakop Maaverssen oc fflere mjne vener haffde(!) verett, ssom skreff meg djd, oc paa hanss naades breff oc skrjffvelsse oc ssaa, ssaa ved hvor erllig man, hvor meg ffoorfvldess oc metthanledis y Lvn oc ttvanget breff oc ssegel vdaiff emod looffven, ressessen oc voore ffryheder oc mod hanss naadis egett breff oc ssegel, hvilkett meg ike ljdeligtt vaare, eller rett er, ad jeg skvle schie, der vdoffver er meg ssaa skenelig oc vbarmhjertelig mett hanlett oc vellelig ffraattagett allt, hvad jeg der haffde,

oc gøre nv ett hvjsshvass herffoor oc ssjge, de haffve lagtt ssaa mange penjnge vdh, iiii tvssen daller³), oc jeg bad dom jngen penjnge vdlege, ttj jeg haffde jnttet aff jngen vden Gvss oc mitt rette egett; nv løber skaden ii gange ssaa megett, dett dett(!) de haffve meg ffraa ttagett oc oomkvl ladett hvgett, ffoor vden mitt jore goss de haffve ttagett, en ssom de penjnge ttil ssjge; kvne de ssaa mett løgen oc bedregerj kome ttil goss oc ttil herligthhed, daa haffve de gaatt ad gøre; ssaa lett er ike jeg eller mjne ffooreller der ad kome, oc ike agtter jeg heller ssaa lett ad ville sslipett; jeg haffver dett nv en ssaalt ttil ett vederkjøb, ssom dett bere ffoorssvare kan, en jeg kan gøre. Her Klaffvess Bille, den ffjne kvjne, vjlle oc gerne haffve goss, oc han staar jnttet j ssame breffve, han har heden ttagen, hvad jgen paa mjn gaar var, hvilkett skall bliwe hannom oc ssame Knvd Perssen ssvrtt ad bettalle; de vjlle gerne haffve goss, dett hjelper rett eller vrett, ljge ssom de ffik Nelss Bradess goss; men nest Gvss hielp vil jeg sse paa mitt, ad dett ike ske skal. Knvd Perssen haffver ttagen mjn strjger ttil hjelp oc gortt hanom ttil ffogett paa mjn gaar oc begaffvett hanom oc fflere ttil; de digtter ssaa mange løgner ttil hobe, ssom hanom oc dom ttøkess gaatt ad vare, paa dett ad ssame Knvd Perssen mett ssame ttegelstryker kvne ttess bere haffve deress fframgang mett hvad de haffve heden staallen, ssom de haffve gortt mett meste partten allt, hvad der haffver verett, oc giffven hjnanen breffve jgen, ljge ssom deress erlighed ttilsjger. Kjere her Maaenss, ssaa beder jeg etter gerne, ad j ville hanlle mett kongelig magestatt, ad jeg kan ffaa hanss naadiss venskab, oom jeg er ffoorfförd aff naagen mjne møssgjner ffoor hanss naade, oc hanss naade vjlle der giffve meg ssitt breff oc sselgel paa, oc hanss kongelig magestatt ike vjlle ttilstede, ad de ssaa tthage meg ffraa oc ooverfalle, ssom meg skett er. Hvad hanss naade oc

kansseleren mett naagre flere aff raadett meg laaver oc ttillsiger mett breff oc ssegel, dett vil jeg ttro; men ssome aff de anre, jgen ere, vil jeg ike ttro, dett de vjlle gjffve meg en ganske tjne ffvl mett breffve, thy jeg wed, hvor de hjøltt kong Kristen, ssome aff donom, mett breff oc ssegel, oc mange a[n]re flere. Hanss nade ved oc vel sselff, ad jeg jngen stess haffver verett hanom vner ygen, men megett gortt oc vdlagtt foor hanss naadess skj, ssaa hanss kongelig magestatt vjlle ssig bettenke, hvor meg gortt oc hanlett er. Oc Johan Ffriss skreff meg ttill aff hanss naadess mvn, ssaa ad hanss naade ike haffde ladett ttagett mitt goss, oc ike heller var mett hanss k. ma^a-villge eller beffalnng, hvilkett jeg ttaker hanss k. ma^a-ganske gerne ffoor; tj ffoorvnrer meg, hvj ad disse anre haffve dom der till vellett oc gortt meg sslug en vbodelig skade. Kjere her Maaenss, ad j vjlle vel giøre oc byde meg itt gaatt svar, dett i ffaa aff hanss naade, ttillbage jgen; ttj jeg gjffver meg ike der ner, vden jeg ffaar hanss naadis venskab oc breff oc ssegel der paa⁴), oc ad de lade mitt stanne vbahnrett oc lade komme jgen, hvad de haffve aff fførtt oc bortt ttagett. Thy vide vel sselfve, ad staar dett ssaa lenge, daa kan der kome megett ont vdaff. Kjere her Maaenss, ad y vjlle nw gøre her vdj, lje ssom mjn gode ttro er ttill etter; jeg vil dett alttjd gerne jgen mett etter ffoorskjlle, oc j hvess maade jeg kan etter ttill vilge eller ttjenest vere, vil jeg alttjd ganske gerne gøre. Her mett etter Gvd almegtigste beffallendis, oc beder jeg etter grjsse etterss kjere hvstrv, mjn ffarbroder daatter, ffrv Ane, mett mange m gode natter paa mjne vegne. Aff Kalmaren vor ffrove dag aar mdxlvi.

Jep Thorssen.

Kjere her Maaenss, er meg oc ssagtt, ad Laak haffver ttagen en hob aff mjne ffoller ttill sseg. Vjlle y haffve vel gortt, ad de maatte haffve bleven ttill stede; jeg vil bettalle fforett, de ffoorttere,⁵) ssaa jeg kvne dom ffaa,

naar mitt bod kome der efftter, oc kvne j ladett ssett naagett mitt ttjngest ttill dett beste, baade jeg der ganske gerne oom oc vjlle dett gerne jgen ffoorskjlle. Jeg hade oc en mjn ttjener der nere j ssjst oc skvlle ssett mjt ttjngest ttill gode; den rende her Klaffvess Bjless oc Knvd Perssens ssvene efftter oc strepett oover, lje ssum dett vaare j ett ffjne lan. Ttessljgest var jeg sselff paa vege oc vjlle der ner ttill etter, j ssjst jeg hade den legde aff hanss naade, oc vjssde jeg ii eller(!) aff mjne ttjner ffoor hen ad bestille mjne erende; dom ooverffal Vernerss¹⁾ ffogett j Blegjng oc ttog ii eller iii dreng e ffraa dom. Der jeg dett ffor nam, pakett jeg meg ttill bage jgen, ad de ike anerledis vjlle haalle deress legde⁶⁾; oc vankett her alle hane ttalle der oom. Kjere her Maaenss, ad j oc vile ssjge ssame Klaffvess Bjlle oc Knvd Perssen, ad de jnttet lod strepe mjne ttjener oover; derssom dhe(?) dett gøre, nødess meg ttill ad strepe jgen, der ttør naagen fjiness j naagen nassjoon jgen entten aff de gamle eller vnge, Knvd Perssen haffde naagen ttalle mett en Svenske(?) karll⁷⁾, j ssjst var komet her aff Ssverjg, oc ssade, ad jeg ike hade hanlett meg bere her j Ssuerjge en j Danmark oc skvlle haffve her ligen baade hoss moderen oc hoss daatteren; dett skal han haffve løgen ssum en ereløss ffoorreder, ssum han er. Jeg har hanlett meg i Danmark ssum en erllig man oc her j Ssverjg oc ttessljgest, oc skal jeg ttage kongelig magestattz breffve der epaa her aff rjgett, hvorledess jeg meg her hanlett haffuer. Jeg ved oc vel, hvor han oc den strjger paa paa(!) mjn gaar haffver løgen oc digttet oc kjøfftt ffoolk ttill ad ljevve oc digtte mett donom oc gyffvett dom store gaffver ttill oc ere de største ffoorreder, ssum meg mest skade har gortt nv y mjn ffraaverelsse oc staallett mitt bortt; ssaa dan haffve de hemelig bestillett, daa ssame Knvd Perssen var paa mjn gaar.

¹⁾ *Verner Parsberg, Lensmand over Sølvitsborg Len.*

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrifter:)

Erlig oc welbyrdig man oc strenge rider, her Maavenss Gjllenstjern, høffvessmann paa Draffvesholm, mjn kyere ssvaager oc ssjnerligen gode wen, kierlligen ttillskreffven.

Om Knud Perssen oc her Claues Bylle met mere.

Anamit tette breff ten 29 dag ianuary anno 1548.

(Mogens Gyldenstjernes Randbemærkninger:)

1) Om Hauebjerg har leget tyl Suensstrop, at ieg wyl lade tet bort gaa etc. 2) At Jacop oc ieg trette sammen, maa hand inttet om. 3) Daler. 4) Hans n venskab. 5) Fol-ler. 6) Icke holle leyde. 7) Suens karl.

125.

Kalmar, 6. Januar 1548.

Germund Svensson til Mogens Gyldenstjerne.

Han kan ikke efterkomme hans Ønske om at læse Mogens Gyldenstjernes Stævningsbrev om en Skov for Jep Torsen, da han har den svenske Konges Lejde til at blive, saa længe han vil, men Mogens Gyldenstjernes Tjener har læst Stævningen for ham.

Minn ganska weluilige och wenlige, kiærlige helsann edher altiid för sånth med wåår herre. Kiåre her Måns Gyllinstiårnne, lather jagh edher wenligen forstå, thet jagh nw wnffåth haffuer edhert breff och scriffuelse med thenne edhers tiånare, nåmplig Oluff Locke, lydendes om thet stempninghe breff, som i aff konge matz till Danmark påå Jåppe Thordsonn förffordrat och becommeth haffue om, then skogh, som i och Jåppe edher emellen haffue ath skiffa. Kiåre her Mååns, så haffuer jagh edher welia och mening förnummeth och forståt, thet i begårandes åre, ath jag samme ståmpning för Jåppe Tordsson låsa skulle och sidenn scriffue uten på breffuet, på huadh dagh samme breff för honom låseth bleff. Kiåre her Mååns Gyllenstiårn, så wthenn tuiffuel haffue i well forståth, ath wppåå högbeelte konge matz minn alder kiåreste nådige

herres wegna haffuer jagh giffuit fför bemelte Jåppe Tordsonn en frij, seker och kristelig legd på nagen tiidh tilgörendes, så länge hann will eller synes ath bliffue her. Kiåre her Månns, så ståår megh ecke till ath wara så huekell huffuet, ath jagh schulle fförffordra eller lesa samme stempninge breff för honom eller wara ther wetne till, och förser jag megh, kiåre hår Måns, ath thenne edher tiånare haffuer well siälff lathet Jåppe låsa samme breff. Kiåre her Månns Gyllenstiårne, så haffuer jag förståth aff thenn årlig god man, Jåppe Thordson, thet han wåll will wnne och åffterlate edher samme skogh och en, thet better wåre en thet, och mener så, atty well scholle tilhope skiffte, thet better år, en thenn skogenn. Kiåre her Månns, wdj huad måtto jag kan ware edher till wilia och tiånest, gör jagh altiid, ehuar meg möylyget år, thet Gud kenne, thenn jag edher euinnerlige beffaler. Snarlige aff Calmarne sloth thenn 6. januarij anno etc. 1548.

Germundt
Suennsonn.

(Bagpaa: Mærke af Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paa-skrift:)

Erlig och welbördig mann och strång riddare hår Måånns Gyllenstiårne på Draxholm ganska wennligenn.

Jep Torssen oc Germend Suenssens breffue.

126.

Gisselfeld, 16. Februar 1548.

Peder Oxe til Mogens Gyldenstjerne.

Han har modtaget hans Brev om at mødes med ham og hans Svoger. Han vilde være kommen nu efter hans første Brev, men maa til Lolland i vigtigt Ærende. Deres Skib skal snarest komme til Kalundborg for at hente Malt.

Wenlyg hilsen nu och altyd forsenth mett vor herre. Kerre her Monss, frenne och sønerlyg gode ven, giffuer ieg eder venlygen till kenne, at ieg haffuer nu fangit

thenne ederss skryffuelsse, syden y erre komen hit nu till lannit etc. oc erre begerrynd aff meg, at ieg icke skulle blyffue eder vde till thet moede mett ier suager etc. Kerre her Monss, saa moy vist for lade ier tillyth, saa fremth som Gud vill, vill ieg vist verre hoess eder paa samme tid, oc haffuer ieg tald mett Børry och her Morten omyt, at vy saa erre komen offuer ienss metth (then tyd ieg hade foyth ederss fførste skryffuellse) at ville mødess nu paa torsdag otte dage vty Køffuenhaugen allesammen; der vy daa icke strax kunne faa bør, thaa ville vy strax ryde om, saa skully vist forlade ier till meg at ville verre hoess eder (om Gud vill), oc skulle ieg nu well haffue komit till eder, nu kand¹⁾, saa santh hielpe meg Gud, icke begiffue myn lelygheth seg saa, dy ieg maa strax offuer at Lalanth for nogen sager, meg stoer macth paalyger, som ieg vill vell sie eder nu, nar Gud vill vy fyniss, saa y skulle vell haffue meg vntskylletth. Ieg vill, nar vy kome vty lannytth vtygen, gerne kome till eder oc fuldgørre, huess ieg haffuer løffuith eder, oc beder, aty ville tage myn vnd skillyng paa thenne tyd etc. Om vortt skiff thet skall komme, thet første thet nu kand faa bør ind forre Kalyngborre, aty ther forre ville fly iertt malt, at skyffuit skulle icke byde effter ladyt. Kerre her Monss, ieg nu lade al forbylsse mod ier blyffue, thet skall vere som saag er etc. Gud vill ieg befalle eder, gør vell och syger Anne en gode natth. Aff Giselfeld, første fredag vty faste a. d. 1548.

Per Oxe.

(Bagpaa Segl, Udskrift og Mogens Gyldenstjernes Paategning:)

Erlyg och velbyrdyg mand och strenge rydder her Mogenss Gillenstiern till Fultoffthe, syn kerre frenne och sønerlyg gode ven, venlygen tillskreffuith.

Iventaryom pa Suansholm met fler breffue.

Kgl. Bibl. Bøllingske Brevsaml. D 19.

¹⁾ Derefter staar der ieg icke, som igen er slettet.

127.

Koldinghus, 8. April 1548.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Da Kongen agter at gifte sin Datter Frøken Anna med Hertug August af Sachsen paa Turgo¹⁾ i Lante Missen næstkommende Sommer Søndag næst for St. Bertelmei apostoli Dag [19. August] og agter at sende sin Hustru Fru Dorothea til samme Bryllup, anmodes han om selvottende at følge Dronningen. Han skal efter nærmere Besked møde i Kolding i Hofklædning efter medfølgende Mønster²⁾. Koldinghus, Søndagen Quasimodogeniti.

(Paa en Seddel:) Kongen beder ham tage med „krefft, rug, backneilicke, hanske og ringeharniske“³⁾ til sig og sine Svende.

(Paa en anden Seddel:) Kongen beder ham, at han vil rende til samme Højtid i Turgo, vor kære Datter til Ære, og Kongen har ladet istandsætte Rendebaner i Kolding, „om I vil der tilforn beride Eder“.

Orig. m. paatr. Segl og M. G.s egenh. Paategn.: Om brølluff tyl Torgau 48. — Tr.: D. Mag. V, 7 f.

128.

Kolding, 16. Maj 1548.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Han anmodes om at komme til København Søndag næst efter Hellig Trefoldigheds Søndag [3. Juni], da Kongen agter at raadføre sig med ham om Rigets Antliggender. Kolding, Onsdagen næst efter Søndagen exaudi.

Orig. m. Rester af paatr. Segl og M. G.s Paategning: tyl heredag 48. — T. o. a. L. 271. — Tr.: D. M. 4. R. II, 84.

129.

U. D. [mellem 8. og 25. Juni] 1548.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne m. fl.

Befaling om at møde anden Dag Martini [12. Novbr.] og afgøre Trætten mellem Eskil Oxe og Eskil Gøye paa den ene Side og Gert Jensen paa den anden Side om Fiskeri i Knabstrup Sø.

T. o. a. L. 282. — Tr.: D. Mag. 4. R. II, 92.

¹⁾ Torgau i Meissen. ²⁾ mangler nu. ³⁾ kreft = Brystharnisk, rug = Rygharnisk, backneilicke, bakkenellike = Hjælm.

130.

København, 27. Juni 1548.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling om at tage med paa det Tog til Lante Missen¹⁾ med 8 Heste; de skal rende eller stikke. København, Onsdag næst efter St. Hansdag Midsommer.

T. o. a. L. 285. — Tr.: D. Mag. 4. R. II, 94 f.

131.

Wittenberg, 16. September 1548.

Jep Tordsen [Sparre] til Mogens Gyldenstjerne.

Han er taget fra Sverig til Tyskland og har givet sig i kejserlig Tjeneste. Han har ikke villet meddele Kejseren, hvilken Skade der er tilføjet ham i Skaane. Han har taget Lejde af Kejseren og har sendt Kongen en Skrivelse med Breve fra Hertugerne Moritz og Augustus. Han klager atter over Klaus Billes og Knud Pedersen Gyldenstjernes Handlemaade. Han vilde ikke blive i Sverig, da Kongen var imod det, men vil heller ikke igen være under Kongen. Han beder ham atter tale sin Sag hos Kongen.

Gvdz.²⁾

Myn gansk wenllig oc kerllig helssen alttjd ttiilffooren skreffvett mett waar herre. Kjere her Maawenss Gjillenstjern, ssvaager oc ssjnerllige gode wen, giffver jeg etter kerllig ttil kjende, dett jeg er dragen aff Ssverjg oc hjd aaver ad Ttyssk nassjoon oc aap ad aaver land oc giffvett meg j keysserllig magestattz aarss ttjenest ffoor en mvelig aarss bessaalnjng paa meg oc mjne heste oc harnesk, ttj jeg kvne ike ttjrett ssaa lenge ad haallett paa mjn pvng efftter sslig en stor, ssvawer skade, ssom de meg nv gortt haffve, ssjden jeg drog der aff lanett, ssaa haffver jeg daag ike villett giffvett key^e m^t naagett ttil kjende

¹⁾ *Prinsesse Anna viedes 7. Oktober 1548 i Torgau til Kurfyrst August af Sachsen. Mogens Gyldenstjerne var blandt dem, der ledsagede Dronning Dorothea og Prinsessen til Sachsen paa Bryllupsfærden, jfr. „Verzeichnus der empfangenen vnd ausgelegten Gelder vff dem Zuge nacher Meißen anno 1548“ (Corfitz Ulfeldts Regnskab for Rejsen. R. A. ældste Regnsk.).*

²⁾ *Findes skrevet over hver Side, men er her kun medtaget første Gang.*

eller ladett giffvett ttil kjende aff naagett, hvor de meg der j rjgett haffve hanlett oc gortt emod eller naagett aam den store skade, de meg gortt haffve der j Skaane, paa dett ad jeg jnttet had eller vvilge vjlle ffly kⁿ m^t epaa, ttj hanss naade der jnttet aff viste, hvor de meg hanlett haffver. Ssaa haffver jeg oc ttagett key^e m^t kristelig legde aaver al ganske Ttjsk nassjoon, ssaa ad jeg ssiker kan drage oc resse oc bestjre mjne errende oc werff.

Kjere her Maaenss, ssaa haffver jeg skreffven kⁿ m^t ttil oc ssentt hanss naade ttvene breffve ttil mett ett ffraa herttv^g Maaverss aff Ssaxssen oc ett anett aff herttv^g Affgvssstvss¹⁾, ssom de haffve sskreffvett kⁿ m^t ttil paa mjne wegne. Kjere her Maaenss, ssaa beder jeg etter gerne, ad j wille wel gøre oc were der hoss oc berette kⁿ m^t, hvad skade oc ffaarderff de meg gortt haffve baade paa gaar oc goss oc hvgett mjne skoffve sslett om kvll

¹⁾ *Jep Tordsen har under sit Ophold i Wittenberg henvendt sig til Bastian v. Walwitz, „Oberhauptmann des chursächsischen Kreises“, som Fredag efter visitationis Mariæ [6. Juli] sender væsentlig enslydende Breve til Hertugerne. I Brevet til Hertug Moritz skriver han, „das ein dehnischer edelmann mit nahmen Jacob Tursy, welcher mir die zeyt, do ich inn Dennemarck gewest, wol bekant, zu mir kommen vnnd vormeldet, das ehr durch etliche seiner myßgunner gegen der ko. wyrden zu Dennemarck etc. zue vnbilligkeit angegeben vnnd vorunglimpfft worden sey, daraus auch ervolget, das etliche vom adel inn Dennemarck ihme seine güther eingenommen vnnd inn beschwerliche scheden gefürth etc.“. Han beder derfor om, at Hertugen vil meddele Kongen dette, saa at denne atter bliver hans naadige Herre, „auch diejenigen vom adel dahin zu halten vnnd weysen, das sie ihme seine güther ohne entgelt widerumb einreuhmen vnnd die scheden, so sie ihme zugefügt, der gebur zuerlegenn“.*

Disse Breve ligger som Bilag til Anbefalings skrivelserne fra Hertugerne, som Jep Tordsen efter sit Udsagn altsaa skulde have faaet af Hertugerne og selv have sendt til Kongen (T. K. u. A. Sachsen A 1: Breve fra . . . Kurfyrst Moritz og Kurfyrst August til Christian III.).

Iøvrigt maa dette og de følgende Breve have naaet Mogens Gyldenstjerne efter hans Afrejse fra Danmark paa Prinsesse Annas Bryllupsfærd. Efter Corfitz Ulfeldts Rejseregnskaber var Mogens Gyldenstjerne den 17. September i Flensborg, hvorfra Rejsen straks blev fortsat sydpaa. Ca. 2. November var han naaet tilbage til Kolding.

oc ffoorderffvett oc røffvett oc bortt tthagett oc skøfflett
mjn gaar sslett allt dett paa var, ladett grabett mjne
ffrvgtte ttrer aap1) aff mjn mjne(!) abelhaffver oc ladett
ffoorderffvett, ssom jeg sselff haffde ladett gortt, ssom
jeg vjlle haffve nødett hafftt ffoorderffvet ffoor ett haltt
ttvssen daller, ttesljgest ssatt deress staløxssen aff Baaff-
hvss len paa mitt ffower paa mjn gaar. Klavess Bjlle,
den sslette mvn, han haffver ike len eller ffower naak
sselff ad skal ttrøgle hanss yxssen jng paa mitt ffower
oc ladett sslopett mitt vd oc gangett oc døtt paa mød-
jngen, hvilkett nest Gvss hjelp han skal rette meg mett
ttjden aap jgen. Jeg kan vel ffoorstaa, ad dett er Knvd
Perssens ttill skjnelse, han vil haffve noogen, hanom
gør sselskab ad røffve oc ttage ttill, ssaa den skade skvle
ike allt kome hanom ene ttill ad ssvare. De sslagtte ffrj
aff mitt ffe oc kveg paa mjn gaar, ssame Klavess Bjllless
sselskab oc Knvd Perssens, oc stolett bortt allt, hvad der
haffver verett2), oc haallett hvss, ljege ssom dett haffde
verett j ett aabenbar ffjenelan. Nv aaver allt haffve de
fført morbran oc jl epaa meg oc brentt meg en skøn
gaar aff paa Kaassebjere, ssom stod meg mere en v eller
vj^c daler. Er dette her kristeligt ssaa ad gaa om mett
ffaalk oc helst j enss ffraaverelsse; hade gortt dett, men
jeg var der j lanett, ssaa vjlle jeg haffve ertt dom der-
ffor. Jeg wed meg oc der mett jnttett ad haffve fforbrott,
ad jeg er dragen aff lanett3) oc her vd ttill keysserlig
magestatt j ttjenest, efftter di jeg hade ffoorloff iii eller
iiij aar ttill ffooren aff kⁿ m^t; hade jeg ike agttet meg
ttill key^e m^t, daa vjlle jeg wel haffve bleffven j Ssverjg,
ttj kongen aff Ssverig bød meg naak vnerhaalnjng oc
ganske Øllan j fforlenjng; men jeg vjlle der jnttet vere,
thj jeg ffoornam vel, ad kⁿ m^t aff Danmark ike var
heller ttill fress der mett, ssaa vjlle jeg ike heller vere
hanss naade vner ygen. Kjere her Maaenss, ad j nv vjlle
velgøre oc hanle alltjng mett kⁿ m^t, ssaa ad de maatte

rette meg mjn skade aap jgen, den de meg gortt haffve, oc lade staa mjn gaar oc goss vbevarett, oc hanss naade wjlle giffve meg sitt vilge oc venskab oc hanss magestattz breffve der epaa, ssaa ad jeg ttrygelige kvne drage der j lanett ttill hanss kⁿ m^t oc ttill mjn gaar oc goss oc sse noogettt ttill gode, naar dene aarss ttjenest vaare vde.

Kjere her Maaenss, giffver kongelig magestatt rett ttill kjende, hvad skade de meg gortt haffve, oc hvor de meg hanlett haffve. ssjden jeg drog aff rjgett, oc hvad aaver-vaal oc skade de meg gore, ffør en jeg drog aff rjgett, oc beløge meg ssaa ffoor kⁿ m^t, ttill mett ssaa ad meg nødess ttill ad wjge, der de ttoge ffraa meg enge, jor oc grvn, allt, jeg skvllle haalle mjn gaar oc hvss aape mett aam aarett, oc ttoge meg mjne gaare oc goss vel- lige ffraa ttill mett.

Kjere her Maaenss, gører nv her vdj, ljge ssom mjn gode ttro er ttill etter, oc ljge ssom j meg laavett haffver, dett vil jeg alltjd gerne jgen mett etter ffoorskjlle, oc vdj alle de maade, jeg ved etter ttill vilge eller tthjenest vere kan, vil jeg alltjd gerne gøre. Her mett vil jeg haffve etter Gvd almegettigste befallendis, oc beder jeg etter gerne, ad j wille velgøre og grjsse etterss hvstrv, mjn ffarbroder daatter ffrve Ane, mett mange ttvssen gode nat- ter paa mjne vegne. Aff Hvjtemberg xvj dagen ssettemper aar mdxlvij.

Jakop Thorsen.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erllig oc welbyrdig man oc strenge rider her Maaenss Gjllenstjern, høffvessman paa Dragessholm, mjn kjere ssvaager, kerlig ttill skreff.

Jep Torssen scryffuer af Wyttenberig oc forclarer ald syn sag, huorfor hand er dragen af ryget, oc huor ter er handellet i Lund met hans gard oc gods, løsøre oc møget andet, her fynds.

(*Mogens Gyldenstjernes Randbemærkninger:*)

1) Røffuet hans gars frucht. 2) Notta. 3) Inttet at haffue forbrot at fare vt af landet.

132.

Weimar, 20. September 1548.

*Bernhard von Mehlen til Erik Banner og Mogens Gyldenstjerne.*¹⁾

Han beder ham, hvis han kommer til Torgau til Prinsesse Annas Bryllup, sammen med Hertug Hans tale hans Sag hos Kurfyst Moritz af Sachsen, for at han kan faa sit Gods Gommern tilbage, som Kurfyrsten foreholder ham.

Mein freundlich dienst zuorn. Gestrenger vnnd ernuhesten, freundlicher, lieber brueder, wan es dir vnnd den deinen von den gnaden Gottes glucklichen vnnd wolginge, das hörete ich gernne vnnd gönnete es euch allen von hertzen getreulich, vnnd weil ich es gentzlich darfur halte, du wirdest auf die kunfftige hochzeitliche freuden mit koniglicher wirden zu Dennemarck meines gnedigsten herren tochter²⁾ gegen Thurgaw kommen, so hab ich nicht wollen vnterlassen dir der enden hin zu schreiben, vnnd hette wol gemeint, es wurde sich jhre konigliche wirde³⁾ selbst mit hiraus begeben habenn. Jch kan aber wol erachtenn, das es jhre ko: w: allerhandt sachen vnnd gelegenheiten halben im reich vnterlassen. Nun hab ich dir vorschinner weil hiedanne geschriebenn vnnd vnder anderm angezeigt, das von dem churfurstenn hertzog Moritzen zu Sachssenn etc., meinem gnedigsten herrenn, mir vnnd den meinen an dem vnsern allerlej

¹⁾ *Brevet er, ligesom det følgende, stilet til Erik Banner og Mogens Gyldenstjerne i Fællesskab.*

²⁾ *Prinsesse Anna, gift 1548 med Hertug August af Sachsen.*

³⁾ *Christian III havde stillet i Udsigt, at han selv vilde ledsage sin Datter til Torgau, men undskyldte sig senere, jfr. L. Laursen: Danmark-Norges Traktater I, S. 526.*

einhalt geschehe, sonderlich das sein churf. gnaden mir, meinem lieben weibe vnnnd derselben frau mutter, der grefin vnnnd witwe von Warbergk, vnser gerecht vnnnd anders von meinem jnne gehapten haus Gommern nicht volgen lassen wolten. Jch bin aber vngewiß, ob dir sollichts mein schreiben zukommen sey odder nicht. Wo du nuhn jtzo gegen Turgau komen wurdest, so bit ich freundlich, du wollest meinen gnedigen fursten vnnnd hern, hertzog Hansen¹⁾ zu Holstein vnnnd andere meine herren vnnnd freunde vormugenn, das seine f. gnaden vnnnd sie neben dir hochgedachten churfurstenn, meinen gnedigstenn herren, vor mich freundlich vnnnd vnterthaniglich anlangen wolten, domit ich vnnnd die meinen zu dem vnsern kohmen vnnnd mir das andere, so mir an Gommern von vorradt, gebeuden vnnnd sunst zustendig, nach billigkeit bezalt werden mochte, vnnnd was du also außrichten wirst, mich sollichts auf mein bottenlohn wissen laßen.

Do es auch sunstenn die gelegenheit gebe, so mochte ich einßmals selbst gernne bey dir sein vnd vnser alte kuntschaft vorneuren. Weil es sich aber nicht schicken will, so bit ich freundlich, du wollest deine mitgesanten, auch frauen vnnnd junckfrauen, so mir bekant sein, vnnnd sonderlich do die Guldenstern vnnnd deine hausfrau der onden wehren, von meinent wegen zum freundlichstenn vnnnd vleissigsten grußenn vnnnd jhnen viel guets sagenn, welchs ich dir, dem ich zudienen gantz willig, freundlicher meinung nicht bergenn wollenn. Datum Weimar donnerstags nach Lampertj anno etc. xlvij^o.

Bernhardt vonn Mila
ritter etc.

¹⁾ *Kongens Broder, Hertug Hans, ledsagede Dronningen og Prinsesse Anna.*

(Paa et hosliggende Blad, der har tjent som Konvolut, Spor af Seglet og Udskriften:)

Dem gestrengenn vnnd ernuhestenn herren Erichenn Bannern ritter, des reichs Dennenmargk marschaln, meinem freundlichen lieben brudernn.

Abwesens hern Magnus Guldenstern rittern zuerpreden.

133.

Weimar, 3. Oktober 1548.

Bernhard von Mehlen til Mogens Gyldenstjerne og Erik Banner.

Anbefalingsskrivelse for Adam von Seitwitz, der har været Page hos Hertugen af Sachsen og ønsker at træde i dansk Tjeneste.

Mein freundlich dienst zuuorn. Gestrenge vnd ernuheste, freundliche liebe brueder vnnd besondere gueten freunde, wan es euch, euern weibern vnnd kindern gluckselig vnnd wol ginge, das horet ich allezeit gernne vnnd gonnet es euch vonn hertzen getreulich, und dieweil ich euch als meine freundliche liebe brueder vnnd besondere gueten freunde ohne das in diesen landenn mit einer freundlichen schrift zuersuchenn vnnd euer wolfart zuerfahren willens gewest, so hat mich gegenwurtiger junger edelman Adam von Seitwitz¹⁾ vmb vorschrift an euch gebeten vnd angelangt, domit er in Dennemargk kommen vnd sich doselbst etwas versuchen möchte. Wan er dan meinen gnedigen fursten vnnd herren eine zeitlang vor einen knaben gedienet, sich auch dor jnnen treulich, vleisig vnnd wol gehalten, so hab ich jhn gegen euch zuuorschreiben nit vnterlassen wollenn, vund ist darauff an euch mein freundlich bitten, do euer einer seiner bedurfftenn, jhr wollet jhnen auff vnnd annehmen, odder aber jhme sunsten furderung mittheilen, auf das er bey andern erlichen leuthen in Dennemargk zu dienst kom-

¹⁾ Formentlig af Familien v. Seydewitz.

men mochte vnnnd jhn dieser meiner vorschrift, seiner fromkeit vnnnd erliches geschlechts geniessen lassenn, das wil ich vmb euch freundlichen vordienenn. Darneben bit ich auch freundlich, jhr wollet mir euere erbare vnnnd andere fraw vnnnd junckfrawen, auch andere meine bekante, freunde vnnnd erliche leuthe vom adell aus dem reich Dennemarck freuntlich grussenn, dan euch semptlich vnnnd sonderlich zudienen habt jhr mich alzeit willig. Datum Weimar mitwochen nach Michaelis anno etc. xlvijio.

Bernhardt vonn Mila,
ritter vnnnd hofmeister etc.

(Bagpaa: Mærke af Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Denn gestrengenn vnnnd ernuhestenn hernn Erich Banner, des reichs Dennemargk marschalck, vnnnd hernn Mangnussenn Guldensternn, beide ritter, meinen freundlichen lieben brueder vnnnd besondern gueten freunden, itzo zu Turgaw, sembtlich vnd sonderlich.

Zu jhren selbst eigen handenn.

Her Bernt wan Myllen ritter.

(En anden Paaskrift med en anden samtidig Haand bagpaa:)
Vhm j vorlegen hundert¹).

134.

Torgau, 13. Oktober 1548.

Grev Gebhard til Mansfeld til Mogens Gyldenstjerne.

Han beder ham om at bevæge Kongen til at medbesegle en af Dronning Dorothea og Hertug Hans beseglet Skrivelse til Kejseren om Frigivelse af Moritz Schlick, Greve til Passau, der er i Fangenskab hos denne.

Gebhardt, graf vnnnd
herre zw Mansfeldt etc.

Vnsern gunstigen grus vnd geneigten willen zuuorn.
Gestrenger, ernuhester, gvnstiger vnd lieber besonder,

¹) Paategningen har formentlig intet med Brevet at gøre.

demnach die durchlauchtigste vnd großmechtigste kunigin zu Denmarck etc., vnser allergenedigste fraw, wir izo alhir in sachenn, den wolgebornenn vnsern lieben sohn, herrn Morizenn Schlicken, grafen zw Passaw etc.¹⁾ belangende, in vnderthenickeytt ersuchett vnd gebetenn gegen Rohmischer, Vngerischer vnd Behemischenn konigklichenn mayestat etc., vnserem aller genedigstenn herrn, neben andern fursten vnd herrn zuorbitten helffenn, damitt ehr seyner beschwerlichenn behafft mochte entledigt werdenn, darinnenn sich dann ihr konigkliche wirdenn aller genedigst willenß erbotenn. Alß aber solche vorbitschrifft nuhmalß bis auf hochst gemelte vnser gnedigste kunigin vnd fraw vnd den durchlauchtigen hochgebornen fursten vnd herrn, herrn ²⁾ herzogen zw Holstein etc., vnsern genedigen herrn, folnzogen vnd vorpitschirett, so gesinnenn wir ganz gutlich bittende, jhr wolten vnbeschwert seyenn bey ihrer konigklichen werden etc. vnd furstlichen genadenn die gonstige vnd fleyslige furderung thun vnd anhaltenn, auf das disse beyuorwarte an hochstgedachte konigkliche mayestat etc. ausgehende schrifft durch sie genedigst vnd genediglichenn auch mochte vorpitschirett werdenn, vnd euch hirinnen gut- vnd furderlichenn bezeigenn. Daß wirdet wolgedachter vnser freuntlicher lieber sohn, graf Moriz Schlick etc. vmb hochst vnd hochgedachte kunigin etc. vnd furstenn in aller vnderthenickeyt vordinen; so wollen wirs vnser vormugens gleichfalß zu thune vnuorgessen seyenn. Datum Torgau den 13. octobris anno etc. 48.

(Ingen Underskrift. Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Dem gestrenngenn vnd ernuhestenn ern Mangnussenn von Guldesternn, ritternn, kunigklicher werden zw Den-

¹⁾ *Grev Moritz Schlick til Bassano und Weissenkirchen.*

²⁾ *Aabent Rum; ment er Hertug Hans.*

marck hoffmeyster, vnserm gonstigen vnd lieben besondernn.

Graff zu Mansfeld.

135.

*Kolding, 27. December 1548.*¹⁾

Kgl. Missiue til Mogens Gyldenstjerne.

Han anmodes om at møde hos Kongen Kyndermøse Dag førstkomende [2. Februar] for at erfare Kongens Vilje.

T. o. a. L. 1. — Tr.: D. Mag. 4. R. II, 307.

136.

København, 1. Maj 1549.

Dronning Dorothea til Fru Anne Hr. Mogens Gyldenstjernes.

Dronningen har undt Brevisersken Dorte Jens Jydes Refstedgaard kvit og fri i et Aar og har givet hende et Par Øksen, som de havde i Leje af Jesper Friis.

Dorothea mett Guds naade Danmarckis, Norgis, Wendis och Gottis drottningh etc.

Vor gunsth tillforrn. Wiidt, att efter thy att thenne breffuiserske Doretthe Jens Jydis vdi Refstedt haffuer nogenn tiidt siidenn forledenn tientt oss troligenn och well for en piige, haffue wii vndt hinder och hindis hosbonde att mue sidde quitt oc fry vdj for^{ne} Refstedt gaardt vdj thette tillkommenndis aar, fraa thette breffs datum regnendis. Och tesliigiste haffuer hun och hindis hosbonde ett par øxenn vdj leye aff oss elsk^e Jesper Friiss, som wy nu haffue giffuitt hinder och hindis hosbonde. Thy bede wy tegh och begere, att thu wiltt bestillett saa, att the beholle samme for^{ne} Refstedt gaardt quitt och fry vdj samme tillkommenndis aar, och att the tesliigiste

¹⁾ *Brevets Datering 1549 (3. Juledag) skyldes Skikken at regne det nye Aar fra 1. Juledag.*

mue fange thett par øxenn vbehindrett, som wy thennom giffuitt haffue. Ther mett skeer oss till wilie. Befallenndis tegh Gud. Schreffuitt paa Kiøpnehaffnns slott odensdagenn nesth effter quasjmodogeniti søndagh aar etc. mdxlix. Vnder wortt signett.

(*Bagpaa: Seglet, Udskriften og samtidig Paaskrift:*)

Oss elsk^e frue Anne her Mogenss Gyldensternns.

Jens Jude i Reffstang¹).

137.

*København, ca. 6. Maj 1549.*²)

Kgl. Missive til Fru Anne Hr. Mogens Gyldenstjernes.

I Mogens Gyldenstjernes Fraværelse sendes hende Befaling til aarlig at holde til Stede Fetalje til 200 Personer.

T. o. a. L. 62. — Tr.: D. Mag. 4. R. IV, 158.

138.

København, 6. Juli 1549.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Han skal holde fire gode Karle af sit Len i Norge med Harnisk og Værge til Lands eller til Vands, naar og hvor behov gøres mod Kongens og Norges Riges Fjender. København, Lørdag næst efter vor Frue Dag visitationis.

Orig. med paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: paa myt len i Norge.

¹) *Mogens Gyldenstjernes Paategning „Reffstang“ viser, at det ovennævnte Refsted temmelig sikkert er Røstånga Sogn i Onsjö Herred, Malmøhus Len, saa meget mere, som Mogens Gyldenstjerne dengang var Lensmand over Malmøhus Len.*

²) *Selve Brevet er ikke dateret, men et af de nærmest foregaaende er dateret Mandag næst efter Ss. Philippi et Jacobi apostolorum Dag. Om Mogens Gyldenstjernes Fraværelse se kgl. Miss. af 18/1 1549 og Noten dertil.*

139.

København, 16. Juli 1549.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Kongen anmoder ham om straks at meddele al Lejlighed om Kongens Kiørritz¹⁾, som han har bestilt til Kongen i Brüssel, om hvor meget han har betalt paa de „guldt noedt“ (Guldknapper?) og om, hvor meget han har fortære; paa Rejsen og hvad der endnu er i Behold deraf. København, Tirsdagen næst efter St. Knud Konges Dag.

Orig. med Rester af paatr. Segl.

140.

København, 23. Juli 1549.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Han skal tilsige Falkefængerne i hans Len, at de ikke maa begive sig fra Danmark med deres Falke, før de har været i København og tilbudt Kongen dem. København, Tirsdag næst efter St. Margrethe virginis Dag.

Orig. m. paatr. Segl. og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: pa falckefanger 49. — Tr.: D. Mag. VI, 218.

141.

Farumgaard, 26. Juli 1549.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling om ikke at jage i Skovene i Malmøhus Len, da Kongen selv agter sig derover. Paa vor Gaard Pharom Fredagen næst efter St. Marie Magdalene Dag.

Orig. m. paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: at iayge ao. 49. — T. o. a. L. 78. — Tr.: D. Mag. 4. R. IV, 170.

¹⁾ Kyrads. Hertil hører øjensynligt en blandt Mogens Gyldenstjernes Indkomne Sager bevaret Kvittering af 18. Juli 1549, i hvilken Frants Rolung (Underskrift: Franz Rolin), Enspænder, „kendis for alle, att jeg paa kongl. matts. myn naadiste herriis wegne haffuer annamett aff... her Mogens Gyllenstiern, ridder, tiill Ffulloffthe, thu hundrett daler, þom han meg paa for^{ne} kong. matts. wegne offuerantuordett haffuer. Item haffuer och for^{ne} her Mogens Gyldenstiern faett meg thysindtzthiuffue och thuo daler tiill en kiøritz wthy Bruþe att betale“.

Ligeledes hører herhen Mogens Gyldenstjernes egenhændige Optegnelser „om allehaande købt“, „om Tæring“, og Register „paa den Rejse til Bryssel“. Han forlod København den 22. April. I Registret noterer han,

142.

[København], 25. September 1549.

Kgl. Missive¹⁾ til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling til at møde i Nyborg Søndagen efter Allehelgens Dag [3. Novbr.]. [København], Onsdagen næst for St. Mikkels Dag.

T. o. a. L. 84. — Tr.: D. Mag. 4. R. IV, 174.

143.

København, 27. September 1549.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Kongen har solgt Brevoiseren Gert Franckesen, Borger i Kampen, al den gamle Havre, der ligger paa Malmøhus Slot og som tilhører Kongen, for 12 þ dansk Tønden og har tilladt ham at tage Maal paa Loftet. Han anmodes derfor om at levere ham denne Havre og lade ham faa Vøgne, der kan føre Havren ned til Stranden, og siden modtage Betalingen af ham for Havren paa Kongens Vegne. København, Fredag næst efter St. Mauritii Dag.

Orig. med paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Pa haffre, k. mt. har sold.

144.

Roskildegaard, 20. Oktober 1549.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Da Kongen befrygter, at Malmøhus Slot ikke er forsynet med de fornødne Folk og Fetalje, beder Kongen ham forsyne det med det fornødne i saa Henseende. Roskildegaard, Søndagen næst efter St. Galli Dag.

Orig. m. paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: At bespysse Malmøhus etc. 49.

at han den 17. Juli sendte „k. mt. 200 daller, som bleff af ten regsse tyl Brabrand“.

Disse tre Originaler, der tidligere sammen med det kgl. Missive og Frants Enspænders Kvittering laa i D. K. H. fasc. 23, ligger nu i Pakken med Mogens Gyldenstjernes Koncepter og Optegnelser 1549.

¹⁾ Befalingen er udstedt til „disse efterskr. menige Danmarks Riges Raad“: Sjælland... Her Magnes Gyldenstjerne....

145.

Nyborg, 10. November 1549.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Kongen sender ham det aabne Brev til Bønder og Almue om almindelig Landehjælp og Skat og anmoder ham om ufortøvet at lade det forkynde i Lenet, optage Mandtal og gøre sit alleryderste til, at Landehjælpen kan udkomme inden Juledag, og straks at sende Skatten til Kongens Kammer. Nyborg, St. Martini episcopi Aften.

Orig. med paatr. Segl, bagpaa Mogens Gyldenstjernes Paategn.: om k. skat anno 49.

146.

[Nyborg], 26. November 1549.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Meddelelse om, at K. M. har tiltroet ham at være Statholder i Skaane, Halland, Bleking og Lister. [Nyborg], Tirsdagen næst efter St. Karine Dag.

T. o. a. L. 102. — Tr.: D. Mag. 4. R., IV, 371.

147.

Nyborg, 4. December 1549.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Kongen anmoder ham om snarest at fremsende til Københavns Slot den Afgift, som han er pligtig at give af Malmøhus Slot. Nyborg, Onsdagen efter St. Andree [apostoli] Dag.

Orig. med Spor af paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: at sende afgyft frem. — T. o. a. L. 111.— Tr.: D. Mag. 4. R. IV, 378.

148.

København, 14. December 1549.

Esge Bille til Mogens Gyldenstjerne.

Om Istandsættelse af Volden om Malmøhus og om Tilvejebringelsen af Ferskvand til Slottet.

Wennliig oc kierliig hielsbenn forbennndt mett wor herre. Kierre her Mogenns, kiere morbroderbønn oc

sønnderliige gode wenn, ephther tilbørlige tackliigelse for møgit gott oc willighet, som thu meg altiit giort oc beuist haffuer, giffuer ieg tiig wennliighenn tilkiende, thet y affthis sildiig kom meg thynn schryffuelse tilhannde, giffuendis tilkiende, att ther er stor bryst paa waaldenn ther omkring slottit, oc haffuer bestellett en waldemesther, som schulle forbedre samme waaldt wttj forraridtt, huilket meg tyckes raadeliigt oc gott att werre, att samme waaldt bliffue hiolpenn mett thet første, før hun forfalder for møgit. Sameledes som thu oc giffue tilkiende, atther er stor bryst paa slotthet for ferstwanndt oc weist gode raadt ther till, huilkett well betenckt er; hues pennges thu ther paa kosther, will ieg forhandelit hoess kon: maet., atthet schall icke kome tiig till nogen skade, oc gjør ieg altiit, hues teg er lefft oc kiert. Beffallendes tiig Gudt. Schreffuit wttj Kiøpnehaffn loffuerdagen ephther wor fru dagh conceptionis 49.

Schreffuit mett hast, som paa kiender.

Eske
Biilde riider.

(Bagpaa: Mærke af Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig welbiurdiig mandt oc strenge riidere, her Mogenns Gyldenstjerne, høffuitzmandt paa Malmø slott, syn kiere morbrøderløn oc sønderliige gode wenn, weniigen tillschreffuet.

Om arbeide pa wallen.

149.

Lübeck, 28. December 1549.

Hans Bogbinder til Mogens Gyldenstjerne.

Han er efter hans Tilbud kommet til Lübeck. Hvorfor han først er kommet nu og ikke har skrevet før, vil han meddele ham, naar de ses. Han beder ham om Raad, hvorledes han, hvis han kan faa Kong Christiern II i Tale, bedst kan faa hans Forskrivelse. Han sender ham to

*Breve, fra Hertug Magnus af Mecklenborg og Hertuginde, sammen med en Supplik til Kongen, og beder ham tilstille Kansleren dem til Forelæggelse for Kongen*¹⁾.

Myn ydmyge willige tjeneste oc wenligh helssen met waar herre. Kære herre, her Magnus, eder strenghet

¹⁾ Med Brevet til Mogens Gyldenstjerne fulgte, som omtalt i Brevet, de originale, enslydende Rekommandationsskrivelser til Kongen fra Hertug Magnus og Hertuginde Elisabeth af Mecklenburg, daterede Güstrow Freitag nach presentationis Mariæ [22. Novbr.] 1549, om, at Hans Bogbinder maa faa Kongens skriftlige Lejde til at passere gennem Kongens Kongeriger, Fyrstedømmer og Herskaber til at forhandle med Kong Christiern om sin resterende Besolding og sine udlagte Penge. Mogens Gyldenstjerne har sendt Hans Bogbinders Brev med Bilagene videre til Kongen.

Samtidigt [28. Decbr. 1549] har Hans Bogbinder sendt et Brev til Borgmester i Malmø Jørgen Kock om samme Sag med vedlagte Kopier af Rekommandationsskrivelserne og sit Brev til Kongen.

Alle disse Breve ligger nu samlede i T. Kanc. u. A. Mecklenburg A I.

Paa Grund af Omtalen af Mogens Gyldenstjerne meddeles de to Breve her:

1. Hans Bogbinder til Kongen:

Durchleuchtigster, großmechtiger konig, ewr. kon. mt. seindt meine vnderthenige, gefliessene vnd stettes willige dienste hochstes vormogens alzeit zuuorn. Gnedigster herr, wiewoll ich auss erforderung meiner anliegenden vnd hochdringenden notturfft vnlangest vnd zum hochsten verursachet ewr. kon. mt. in vnderthenikeit bitlich anzulangen, das ich konig Cristiern, ewr. kon. mt. hern vettern, etzlichen vorgestreckten vnd sonst austendigen geldes halben munthlich in eigener personn ansprechen möchte, gnediglichen vorgunnen vnd vorlauben wolden, habe ich solchs bey ewr. kon. mt. zusuchen in langes bedencken gestellet, dieser ursachen, das ich mich je befarte, das ewr. kon. mt. vnd des reichs radt zw Dennemarck durch meine getrewe vnd vnderthenige dienste, so ich hochgemellten konig Cristiern, ewr. kon. mt. hern vettern, als meinen ordentlichen vnd naturlichen oberkeitten domals mit darstreckung leibes vnd vermogens erzeicht, solchs mir armen vnderthonen zu einer vngnade oder widerwillen gelangen lassen. Dieweil ich aber von vielen anderen, die in gleichmessiger beschwerlikeit etwan gehafftet, sondern auch dem gestrengen vnd erntuhesten hern Mangnus Guldenstern, rittern vnd des reichs rath zw Dennemarck mitgeleidt*), auch vorwanten ewr. kon. mat. guethe vnd sanfftmutikeit hochlich berhuemet höre, vnd wie ewr. kon. mt. sich jegen anderen, die ewr. kon. mt. vnd dem loblichen reichs radt zw Dennemarck etwan dergestalt widerig gewesen, mit vorzeihung des, so zuuorn gescheen, auch erstattung jrer condition, habe vnd guether, auffs gnedigste erzeigt, vnd

*) 2: mitglied.

werdis ath wide, hworledis iegh paa eder strenghet mundelige oc scrifftelige fortrøstelssse oc wenligh tylbudh er nu kommen hydh tyll Lubeck, stillendis aldellis mit hoff tyl Gudh, ko: ma^t: myndh herre, her canceler oc

darneben bedacht, wie ich jn den handelungen mit hochgemelthen konig Cristiern nicht anders, als eynenn getrewen vnderthanen vormoge seiner eydeßpflichtenn gepuereth, mich vorhalten, das mir auch ewr. kon. mt. als ein loblicher vnd hochuorstendiger furste jn notturfftiger rechttes bewegunge der sachen sollichts zu keinen vngnaden ermessen oder gelangen lassen, bin ich bewogen worden, neben dem das wolgemelther her Mangnus Guldensternn mir zu solchen an ewr. kon. mt. vndertheniglichenn zw suppliciren der sachen zum besten selbsten gerattenn, ewr. kon. mt. mit vndertheniger bitt anzufallen, das ewr. kon. mt. mir so ein gnediger konig vnd herre sein wolde vnd mir armen vnderthonen gnediglichen vorgonnen, das ich in beysein ewr. kon. mt. etzlicher verordenten, domit ich anderer sachen nicht beargwonet werde, hochgemelthen Cristiern personlich mochte anreden vnd, wes mir bey seiner kon. wirden noch austendig, zu fordern, vnd domit ich mich dester sicherer zutroisten, mit einem gnugsamen vnd jn geburlicher forme begriffenen, cristlichen vnd frey, sichernn geleithe gnediglichen thun begnaden vnd mich dieser vorschriefften, welche ich mit grosser schworheit vnd vnkosten erlangett, vortreglich geniessen lassen, welchs ich vnbefartt ewr. kon. mt., des reichs radt zu Dennemarck vnd beyderseitt jre vnderthane, diener vnd beuelhaber mich dahin an hochgemelthen konig Cristiern verfuegt(!), mein sachen aussrichten, vnd widerumb an meine gewarsam ahne vorletzunge, hindernuss vnd einige beschwer-nusse kommen möge. Bin der trostlichen zuuorsicht, ewr. kon. mt. werden irer mt. vnd des reichs radthe halben mir solchs gnediglichen bejegenen lassen, das bin ich umb ewr. kon. mt. hochstes vnd vngespartes fleisses jn aller vnderthenikeitt mit darstrecknus leibes vnd guethes zuuordienen stettes willig. Datum Lubeck denn acht vnd zwanzigisten decembris anno etc. 49.

Ewr. kon. mt.

*undertheniger vnd
stettes williger diener
Johan Buchbinder.*

2. Hans Bogbinder til Jørgen Kock:

Myn willige tieneste oc wenligh helssen tyl forn sendt met waar herre. Kære Jurgen, sunderlig gode wen. Jegh kandh ick forholle eder fornumstighet, hworledis ath iegh haffuer wærit strenger herre her Magnus Gyldenstiernne tyl ordtz vdj Brussel oc er paa hans s. wenlige tylbudh oc ridderlige fortrøstelssse nu kommen hydh tyl Lubeck. Er forthi myn wenlige bøn oc begerde tyl eder, ath y paa myne wegne wille forhandle mit beste

eder strenghet. Orsagen, hworfaare iegh er ey førre kommen hydh eller oc ey førre screffuit haffuer, wil iegh gyffwe eder strenghet tyl kenne, naar som helst Gudh wil mygh stædis ath komme eder strenghet tyl ordtz.

hoss hans s: oc offuerantworde hans s: these copier, naar y thennom læst haffwe, hwilcke ære vthcopiert aff naagle forscriffter, som høgborne første hertoch Magnus aff Mechelenborch etc. och hans naadis førstinne naadeligen mygh medh betengt haffwe. Sender eder ocsaa en copie aff myn suplicatie tyl kon. mat., begerendis y wille y alle maade widere raade mit bæste. Jegh haffuer ganscheligen thendh fortrøstingh tyl ko. mats. goedhedh oc myldhedh, ath ithet hans kon. mt. oc rigsß raadh ere nu wønligen fordragne met konnyng Christiern, for hwes skyldh iegh vdj naagle aar er kommen vdj ko. mat. oc the gode herrer rigsß raadh vnaade, thet hans kon. mat. oc the gode herrer wille naadeligen vnde mygh ath stædis konning Christiern tyl ordtz vdj myne nødtørtige sager oc thet vdj theris nærwærlisse, som hans ko. mat. ther næst tyltroendis worder, oc widere vnde mig, hwes naade iegh aff konningh Christiern forwerffwe kandh, hwickedh skæ kandh foruden kon. mat. oc rigsß schade. Theßligest ath migh oc saa naadeligen motte stædis fry oc feilig vbestricht vdj naagle maade ath reise ingh oc vdh egemmel hans ko. mats. riger oc førstedommer, inghtyl iegh kommer vdj mit beholdh, frelsse oc trøghet, tyl saa lenge iegh erligen orloff forwerffwe kandh aff høgborne første, hertoch Friederich, pfaltzgraff, churf. etc., hwes tienere iegh ennu er paa konningh Christierns wegne, som hans naadis pasport vthwise skal. Kære Jørgen, saa migh ey stædis maatte ath komme konning Christiern tyl ordtz oc nyde thendh forscriff, som handh mygh naadeligen vndendis worder, ther tyl met ath drage fry oc feilich ingh oc vdh vbestricht vdj naagle maade af hans kon. mats. riger oc førstedommer igen y mit beholdh, trøghet oc frelsse, thesligest ath iegh worder saa wel forwardt met rigsens raadtz pasport oc christelige leyde, som met kon. mats. leyde oc pasport, tha gæris thet intthet behoff, ath myndh herre her canceler, s: herre her Magnus oc eder wisshedh widere vmage k. mat. oc the gode herrer rigsß raadh paa myne wegne, oc skal wære mygh nock, ath iegh haffuer holdet thendh tylsangh, som iegh hagde vdj Brussel tylsagt s: herre her Magnus Gyldenstiernne. Gudh alsommegtigste, hwilcken som haffuer befaldh al offwerichhedh sweridh ath straffe ther met the onde oc beschermme the gode, handh straffe migh for syn retferdichedh met ko. mats. wrede oc swerdh, søger iegh andet vdj thenne handel endh først myn egen nødtørtichet oc siden kon. mat., hans k. naadis erffwinge, rigssens raadh oc menige rigsß ingbyggere ath thiene, ythet iegh som thendh alderminste oc vforstandigste rigsens undersaate kunne were nøtte ath brugis vdj naagen sagh, som erligh waar righedh tyl beste. Thet kenne Gudh, hwilcken iegh eder oc eder

Strenger herre, her Magnus, y thet mygh naadeligen forundis aff kon: ma^t: oc the gode herrer rigssens raadh en christelige leyde oc trøgk pasport ath komme ko: Christiern tyl ordtz oc nyde thendh forscriffwelsse, som thendh gode herre mygh tha vnde wil, begerde iegh gansche gernne ath bruge eder gode raadh, før endh iegh handlede met naagen widere y thenne sagh.

Jegh sender eder strenghet twenne forscrifter tyl kon: mt: aff høgbaarnne første, hertoch Magnus aff Mechelenborch oc hans naadis førstinne, thesligest oc saa en suplicatie tyl k: ma^t:, bedendis ydmygen, eder s: wille senne thennom myndh herre her canceler, ath the met thet første maatte komme kon: ma^t: tyl hende oc førdre widere hoss hans strenghet mit bæste. Thet wil iegh gernne som en plichtige tiennere altydh wære offwerbøden ath forskylle y alle rædelige maade. Her met eder strenghet oc eder strenghet kær frwe oc børn Gudh thendh alsommegettiste befalendis. Screffuit vj Lubeck then 28. decembris aar etc. 1549.

Eder strenghedhs
willige tienere
Hans Bogebynder.

(Bagpaa: 2 Segl, Hans Bogbinders og Mogens Gyldenstjernes, og Udskriften:)

Erligh welbyrdigh herre oc strenge ridder her Magnus Gyldenstiernne ydmygen tylscreffuit.

R. A. T. Kanc. u. A. Mecklenburg A I: Breve fra Hertug Magnus 1549 ²²/11.

kære hustru befaler met al tienstastighet. Screffuit vj Lubeck thendh 28 Decembris aar etc. 1549.

*Eders goedwillige
Hans Bogebynder.*

(Orig. med Segl og Udskrift:) Erligh, welfornumstigh mandh Jørgen Kock, burmestere vj Malmø, wenligen tylscreffuit.

150.

København, 17. Januar 1550.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Han anmodes om at skaffe sig at vide, hvor der er Vildt i hans Len, Malmøhus Len, og sørge for, at intet bliver skudt eller jaget. København, St. Antonii confessoris Dag.

Ligelydende Breve sendtes samme Dag til Peder Skram, Helsingborg Len, og Sti Pors, Lundegaard Len.

T. o. a. L. 150. — Tr.: D. Mag. 4. R. V, 199.

151.

København, 8. Februar 1550.

Esge Bille til Mogens Gyldenstjerne.

Han har meddelt Kongen Beretning om Voldens Tilstand, Porthus og Rondeler paa Malmøhus. Han beder ham nu stille Forslag om, hvorledes Udgifterne til Istandsættelsen bedst kan dækkes, for at han kan sende Kongen Mogens Gyldenstjernes Forslag, og beder ham fra Kongen sørge for Istandsættelsen snarest, der hvor Volden truer med at styrte ned. Han sender et Skib, saa snart Vandet bliver aabent, til Afhentning af hans Afgift af Malt og Flæsk fra Lenet.

Venllig kerlig helßen forßend mett wor herre. Kerre her Mogens, moderbroderßen oc synderlig goede wen, tacker jeg teg kerligen oc gerne for møgit goett oc wiil- lighedt, ßom thw haffuer meg beuisthe oc giortthe, be- synderlig for then store forering, som thw oc thyn kerre husfrwe beuiste meg, senesthe jeg war hoes etther. Wtj huilcke maade jeg thett mett teg oc hyndhe forschilde kandt, wiill jeg troligen oc gerne gøre, ßom meg bør. Kerre her Mogens, som teg welfortencker, att ieg epptther kon: maits: schriffuelße oc beffallinge war ther paa hans kon: matts: slott att besee walden, huorledes then er for- falden, oc tesligeste anden brøsthe, ßom ther findes paa bøgning ther paa slotit, oc bemelder ko: matts: breff, att jeg schaal komme offuer enss mett teg om bekoestning att laade ferdige gøre samme wald, ßom thw idermere

kand forffare aff hans ko: ma^{ts}: breff¹⁾, ieg teg her indlucte tilskicker, bedendes teg gerne, nar thw haffuer thett leste oc forstandit, atthw wiilt skicke meg samme breff tilhende eghen. Oc epptther thii ther bleffue icke emellom teg oc meg paa kon: ma^{ts}: wiegne forhandlit, huorledes thett schaall were mett bekoestning till samme waldes bøgning oc forbedering, thii beder teg, atthw wiilt offuerweghe, huorledes thett kandt besthe tilgaae mett samme bekoestning, epptther som thw kandt formercke ko: ma^{ts}: men[in]ge aff hans nades schriffuelße, oc siiden mett thett første tillschriffue meg thyne grwnde oc myninge ther paa, ßaa will jeg gerne raade oc tilhelpe, at thett kand gaae lideligt till, hues meg er mwgeligt att gøre kandt emellom ko: maie^{tt}: oc teg, eller om teg synes att ko: ma^{tt}: loede²⁾ pendinge till att beløne arbeyttherne, oc thw besørget thenom mett fetalie, eller hues andre medell oc lempe ther tillfyndes kandt, att thett maae gaae retth till. Dog beder teg paa ko: ma^{ts}: wiegne gerne, atthw wiilt finde raadt oc medell till, att then øffuersthe hude paa walden icke falder neder epptther then wnderste oc trenger mantell mwren wdt y graffuen, at walden maae helpes mett thett første mwgeligit worder. Jeg forseer meg till, att ther schaall findes raadt mett bekoestninge thess tilbehoff, som lideligt kandt were etc. Kerre her Mogens, wiill jeg fflic teg eth skiiff till hues maltte oc fleske ßom thw haffuer paa kon: ma^{ts}: wiegne aff thyne affgiffte, ßom schaal, mett thett første att wandit obnes, løbe till slotit oc thett annamme oc førit hiid till Kiøpnehaffuen. Oc [i] hues maade thw wedhe meg att brughe, ßom teg till ere oc goede kandt komme, wiill jeg troligen oc gerne gøre. Gør well oc syge Anne mange goede natther oc myn wiilige thieneste.

¹⁾ Kgl. Miss. til Esge Bille af 21. Decbr. 1549; findes nu i Esge Billes Pr. Ark. ²⁾ ∴: lovede(?).

Befallindes teg Gud. Ex Kiøpnehaffuen louerdagen post purificationis Marie ar mdl.

Eske
Bilde riider.

Kerre her Mogens, jeg haffuer tilschreffuit kon: mai^{tt}, hues brøsthe oc leylighedt, som ther paa slotit findes paa walden oc thesligiste paa rwndelle oc portehws, oc sende breffuit affstedt paa wegen till hans kon: ma^{tt}.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig welbiurdig mandtt oc strenghe riider her Mogens Giillensternne, høffuitsmand paa Malmøe slott, synn kerre moderbroderßen oc synderlig goede wen, wenligen tiilschreffuit.

Her Eskes breff om biignyng paa Malmøhus.

152.

Sonnerup, 21. Februar 1550.

Esge Bille til Mogens Gyldenstjerne.

Kongen har i en Skrivelse til ham anmodet ham om at forhandle med Mogens Gyldenstjerne om Istandsættelsen af Volden, Porthuset og Rondelerne paa Malmøhus og har tilbudt at betale Arbejdslønnen for Folkene i Dagløen, hvis han vil yde dem Kost og Fetalje. Han beder ham tilskrive ham sin Mening derom og raader ham til at gaa ind paa Tilbudet, hvis Kongen ogsaa vil levere Sten og Kalk. Han raader ham til selv at skrive til Kongen eller Kansleren derom. Han har skrevet til Peder Godske om at forløve Mester Lytke nogen Tid fra Slottet til Malmø, men han kan ikke undværes længe, da han skal bygge et Tøjhus for Kongen ved Københavns Slot.

Venllig kerlig helßen forßend mett wor herre. Kerre her Mogens, moderbroderßen oc synderlig goede wen, epttther kerlig oc tilbørlig tacksygelße for møgit goette oc wiillighedt, giffuer jeg teg wenlighen tilkendhe, oc (!) som jeg senesthe schreffue teg tiill, att jeg hagde kon: mai^{tt} wor nadiste herre tilschriffuit then leylighedt oc brøsthe, ther findes paa wolden, portehus oc rwndeller ther paa slotit, ßaa samme bøgning mett thett første

maae helpis, eller hans kon: maie^{tt}: finghe ther mere schaade aff etc. Nw y dag kom hans kon: maie^{ts}: schriffuelße meg tilhende wedt Octe Styßen, oc begerer hans kon: maie^{tt}: ther wdj, att jeg wiille forhandle mett teg, att samme wolde oc rwndeller maae gørris ferdighe oc helpes mett thett første, oc wiill hans kon: maie^{tt}: thess tilbehoff beløne arbeysfolckit mett dage løen oc pendinge, ther ßom thw wiillt besørghe folckit mett koeste oc fetalie. Oc ther ßom hans kon: ma^{tt}: wiill oc laade steen oc kalck till samme bøgninghs behoff, synes meg paa thytt goede behage icke raadeligit were, atthw thett wdslaar, men beder teg ther for gerne, atthw wiillt besynne oc offuerweghe thenne leylighedt oc strags tilschriffue meg thyn wiilie oc myninghe ther paa, thii hans kon: ma^{tt}: begerer, att jeg ther om schaal strags mett thett førsthe tilschriffue hans nade beskeedt ther paa. Kerre Mogens, wdj huilcke maade jeg kand gøre nogit, ßom teg till ere oc wiilie er, wiill jeg altid troiligen oc gerne gøre. Beffallindes teg her mett Gudt almectugeste. Gør well oc sijghe Anne mange goede natther paa myne wiegne oc myn wiilige thienesthe. Datum Sonerwptt fredagen nest for fastelagens søndag ar etc. mdl.

Eske
Bilde riider.

(Paa en indlagt Seddel følgende:)

Kerre Mogens, synes meg raadeligit werre paa thytt goede behag, atthw sielffuer entthen tilschriffuer kon: maie^{tt}: eller candtzceelleren thyn min[in]ghe oc leylighedt om then bygning. Hues jeg kand siiden fordere eller raade ther eblantt till goedhe, wiill jeg kerligen oc gerne gøre. Dattum ut in literis.

(Paa et indlagt Blad følgende:)

Kerre her Mogens, siiden thette breff war tiill schriffuit, fick jeg thyn schriffuelße oc welforstandit thyn mininghe

ther wdj om then bøgning ther paa slotit; szaa kandt thw aff thette mytt breff oc scriffuelße, jeg teg nw tilskicker, forffare kon: ma^{tt}: mininghe, hues hans n: wiill laadhe thess tilbehoff bekoesthe, om thw wiilt laade koesthe oc fetalie till, oc wiill hans kon: ma^{tt}: strags mett thett første, att ieg schaall tilschriffue hans ko: ma^{tt}: thyn mininghe oc wiilie tiill ther paa. Bedendes teg ther for gerne, atthw ther om wiilt besynne oc offuerweghe, hues thw ther wdj gøre wiillt, oc meg thyn mininghe mett allerførste tilschriffue, oc rader teg en nw ßom tillforne aff en goede myninge, atthw icke anßer att regne mett kongen y thett ydersthe, om hans nade laader pendinge, kalck oc steen till, for attskellig orsager skiild, som jeg wiill giffue teg sielffuer tilkende. Men hues jeg mett raadt oc daae kandt entthen y saa maade eller andre gøre teg till ere oc welfertt, wiill jeg, ßom meg bør, troligen oc gerne gøre. Kerre Mogens, jeg haffuer forschriffuit till Peder Godske¹⁾, att handt wiill forløffue mester Lidick att draghe offuer till teg epptther thyn begeringe; dog kandt handt icke lenghe ombere ther fraa slotit, thii handt schaall hughe ko: matt: eth tøgheus wp ther for Kiøpnehaffuen mett thett første. Dattum vt in literis.

(Bagpaa: Spor af Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig welbiurdig mandt oc strenghe riider, her Mogens Giillenstjerne, høffuitzmandt paa Malmøehws, syn kerre moderbroderßen oc synderlig goede wen, wenligen tilscreffuit.

Om tenne biignyng pa Malmøhus.

¹⁾ *Lensmand paa Københavns Slot.*

153.

København, 3. Juli 1550.

Dronning Dorothea til Mogens Gyldenstjerne.

Dronningen anmoder ham om i Malmø at købe to af de bedste Møllesten efter indlagte Maal og sende dem til Københavns Slot.

Dorothea mett Guds naade Danmarckis
Norgis, Wendis oc Gottis drottning etc.

Vor synderlige gunst tilfforne. Wy bede etther och begiere, attj wille kiøbe oss thou møllestenne aff thee allerbeste, i kand bekomme ther wtj Malmøøe, saa brede, som thette indlugtte moll er langtt, oc attj wille thenom strags forskiicke hiid tiill Kiøpnehaffuens slott. Ther mett giøre i oss synderligen till willie. Beffalendis etther Gudtt. Schreffuitt paa Kiøpnehaffuens slott torßdagen nest epther wor frue dag visitationis aar etc. mdl.

Wnder vortt signete,

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Oss elskelige her Mogens Gyllensterne, riidder, embitzmandtt paa Malmøøhuss.

Om mølle stenne.

154.

København, 10. Juli 1550.

Kgl. Missiøve til Mogens Gyldenstjerne.

Brev paa nogle Borgeres Vegne i Trelleborg om en Trætte mellem dem og Poul Jude om nogle Enge, som han har ladet slaa. København, Knud Konges Dag.¹⁾

T. o. a. L. 3, 167. — Tr.: D. Mag. 4. R. V, 211 f.

¹⁾ Dateringen saaledes for det foregaaende Brev; i dette kun: Datum ut supra.

Knud Gyldenstjerne til Mogens Gvldenstjerne.

Da Hr. Anders Bille har skrevet, at han ikke vil møde til Skiftet efter Fru Anne, kan de øvrige Arvinger ikke fyldestgøre deres Brev, hvad de altid har været villige til. Da Anders Bille nu bruger Rigens Dele i den Brockske Arvesag i Jylland, vil han selv tage dertil og kan saaledes ikke komme til Mogens Gyldenstjerne.

Mynn ganndsk wiilliig broderlliig helsßenn mett staar tacksegelße for megiitt ere oc gaatt. Kiire brodher, ßom ieg nu ßyste gaangg skreff deg tiill, att her Anders Biille haffde klartt schreffuitt oss arffuinge vff [ɔ: aff] icke att wiille beløge thette modhe, ßaa myene wy anndhre, att efftther thy breffuiitt lydher paa alle fru Annis arffuinge¹⁾, som er her Anders, her Mouriiits, fru Anne oc mynn høstru, tha kandtt inngenn aff os giøre thedt breff fylleste for ßeg aldt enne, wdhen wy alle fyrr ware ther om, oc efftther thy her Annders haffuer schreffuett thet aff, oc wy anndhre haffuer ßaa lennge legiitt her och enndt nu liige mett ßliigtt tiillbodtt althiidtt att wiille haffue giortt wortt breff fylleste, tha ßcall tiillthallenn fyndiis huos her Annders oc icke huos noghenn aff wos anndhre. There tiill mett haffuer ieg ßpordtt, att her Anders bruger nu riigenns dielle y Juttliindtt y thenn Brocker arffue, huare fore ieg nu maa illiingis skønnde megh thiidt tiill lanndiitt. Kiire brodher, ßaa betther ieg theg staarlliigenn, athhu icke wiiltt thage meg tiill wuyllie, ther ieg nu icke nu kommer offuer tiill degh. Wedstu nogiitt, ieg

¹⁾ *Fru Anne Mouridsdatter Gyldenstjerne til Aagaard, † 1545. Hun var gift ¹⁾ m. Oluf Stigsøn Krognos († ca. 1506). ²⁾ m. Predbjørn Claussøn Podebusk. De Arvinger, der her omtales, er Hr. Anders Bille, g. m. hendes Datter af 1. Ægteskab Pernille Olufsdatter Krognos, hendes Søn Mourids Olufsen Krognos og hendes Datter Anne Olufsdatter Krognos (Enke efter Claus Podebusk), begge ligeledes af 1. Ægteskab, og Knud Henriksen Gyldenstjerne, g. m. hendes Datter af 2. Ægteskab Jytte Predbjørnsdatter Podebusk.*

kanndtt bestiille for theg y Jødlyndtt, tha wille ieg ßaa giierne giørett, ßom thet war for meg sielffuer. Giør well oc ßeg mynn søster oc thynne børnn mange m gode natthr. Ladher Jøtthe ßege etther alle mange m godhe natthr. Dattum Kiiøbindhagenn fredag effthter sancttj Knudt konngis dag aar etc. 1550.

Knudtt Giildenstiierne.

(*Mogens Gyldenstjernes Paaskrift bagpaa :*)

K. Crystierns fordrag for Agershus.¹⁾

156.

Køge, 13. Juli 1550.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

I Anledning af hans Skrivelse paa den Persons Vegne, som han tilforn har faaet Kongens Skrivelse²⁾ om, anmoder Kongen ham om, at han ikke befatter sig med ham, uden saa var, at han foretog noget andet, som ikke lideligt var, men alligevel at have godt Opseende med ham. Køge, Søndagen næst efter Knud Konges Dag.

Orig. m. Rester af paatr. Segl.

157.

København, 11. August 1550.

Dronning Dorothea til Mogens Gyldenstjerne.

Dronningen sender ham et Brev til Jacob Sparre til Svanholm om en Ganger og beder ham sende det til Jacob Sparre.

Dorothea mett Guds naade Danmarckis,
Norgis, Wendis och Gottis drottningh etc.

Vor synnderligh gunsth tillfornn. Wiider, att wij nu skicke till etther ett wortt breff³⁾, som wij haffue till-

¹⁾ *Paategningen hører ikke til Brevet. Af de gamle Folder i Brevet synes det at fremgaa, at det har været benyttet som Omslag, altsaa vel netop til det nævnte Fordrag.*

²⁾ *Disse Skrivelser er ikke bevarede. Meningen med Skrivelsen er derfor uklar.*

³⁾ *Brevet er ikke bevaret.*

schreffuitt oss elskelige Jacob Sparre till Suannholm om en ganggere; thy bede wy etther och begere, attj strags wille forskicke hannom samme wortt breff till henne. Ther mett skeer oss synnderligenn till willie. Befallendis etther Gud. Schreffuitt paa Kiøpnehaffnns slott mandagenn nesth effter sancti Laurentij martiris dagh aar etc. mdl.

Vnder wortt signett.

(*Bagpaa: Seglet og Udskriften:*)

Oss elskelige her Mogenns Gyldennsternn, ridder, embitzmandt paa Malmøehuss.

158.

København, 20. August 1550.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling til paa Kongens Vegne at skænke Præsten i Malmø, Lector Anders, et Par gode Øksne til Hjælp til at gøre hans Datters Bryllup. København, Onsdag næst efter vor Frue assumptionis.

Orig. m. paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: at skycke lector Ander[s] 2 øxne paa k. mt. wegne.

159.

København, 26. August 1550.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne m. fl. Lensmænd.

Befaling om straks at skikke til Københavns Slot de Øksne, som han har oppebaaret for Sagefald, Gaardfæstning m. m., da der er stor Brøst for Fetalje paa Slottet. København, Tirsdagen næst efter St. Bartholomei apostoli Dag.

Efterskrift til Mogens Gyldenstjerne alene: Anmodning om at sende disse Øksne levende.

Orig. m. paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: at skyche øxen ouer tyl Københaun leuendis. — T. o. a. L. 3, 175. — Tr. (undt. Efterskriften): D. Mag. 4. R. V, 315.

160.

Ystad, 23. September 1550.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne m. fl. Lensmænd i Skaane.

Befaling om Tienden i Skaane, der efter Sigende ikke betaales retteligt. Ystad, Tirsdagen næst efter St. Mathei apostoli Dag.

T. o. a. L. 3, 187. — Tr.: D. Mag. 4. R. V, 328.

161.

[Aahus], 27. September 1550.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne, Peder Skram, Claus Urne og Sti Pors.

Befaling om at undersøge Almindingen i Skaane. [Aahus], Lørdagen næst efter St. Mathæi apostoli Dag.

T. o. a. L. 3, 190. — Tr.: D. Mag. 4. R. V, 332 f.

162.

Aahus, 28. September 1550.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Kongen har tilladt Bønderne i Jerrestad Herred at hjælpe Indbyggerne i Symmershafn med at gøre deres Havn færdig. Aahus, St. Michaelis Aften.

T. o. a. L. 3, 188. — Tr.: D. Mag. 4. R. V, 329 f.

163.

København, 12. Oktober 1550.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling til at lade affatte en klar Jordebog paa de Len, som han har i Forlening af Kongen, med al deres Gods og Rente m. m. og at gøre en klar Summarum paa, hvor meget samme Len renter, og sende Jordebogen til Hofmester Esge Bilde og Rentemester Eskil Oxe. København, Søndag næst efter St. Dionisii Dag.

Orig. m. Rester af paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: Om skoue, affuel oc fyske wand. — T. o. a. L. 3, 203. — Tr.: D. Mag. 4. R. VI, 160f.

164.

København, 14. Oktober 1550.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Efter hans Begæring sender Kongen Mester Lytke, som skal gøre den Vandkunst paa Malmøhus, for at han kan raadslaa med ham om den og forhandle med Borgmestre og Raad i Malmø, at han nu i Vinter maa støve det saa højt, som det kan, for at han deraf kan forfare, hvor højt det kan blive om Sommeren.

Hans Anmodning om en Kartove kan ikke efterkommes, men han skal se selv at finde Raad til Kobber og støbe en Kartove deraf.

Med Hensyn til Handelen med de Trudsønner¹⁾ beder Kongen ham paatage sig den og handle derom med dem bedst muligt, enten med Penge eller andet Gods.

Kongen sender ham til videre Besørgelse Breve til Lensmændene der i Landet om at frede Adelvildt.

Ligeledes sender Kongen Breve til Læsning paa Landstinget, at Bønderne ikke maa løbe med Bøsser i Skovene og at de skal istandsætte Broerne og Vejene.

Kongen sender ham ogsaa det Brev, som han har tilsendt Sti Pors, Embedsmand i Lund, om, at han skal begive sig til Malmøhus med alt Boskab og Fetalje og blive hos ham paa Slottet, om noget paakommer.

Efter hans Forslag sender Kongen Breve til Købstæderne ved Strandsiden, at de ikke maa tilstede, at Heste udføres, hvilke Breve han straks skal forskikke hver til Hænde. København, Tirsdagen næst efter St. Dionysii Dag.

Orig. m. paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: om en blisse oc anden slotzbehoff anno 50. — T. o. a. L. 3, 205. — Tr.: D. Mag. 4. R. VI, 163 f.

165.

København, 14. Oktober 1550.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Forbud mod, at han i sit Len jager eller lader jage Hjorte, Hinde, Raadyr eller andet Vildt i Kronens Skove, men hvis han vil jage, skal han jage paa de fælles Skove, som Riddersmændsmænd har Lod og Del i. København, Tirsdagen efter St. Dionysii Dag.

Orig. m. paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: at frede wyld. — T. o. a. L. 3, 209. — Tr.: D. Mag. 4. R. VI, 165.

¹⁾ Sønnerne af Rigsraad Truid Gregersen Ulfstand til Torup († 1545).

166.

København, 17. Oktober 1550.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Da Kongen erfarer, at der ved Malmø skal udskibes Korn og salt Kød mod Kongens Forbud og at der skal ligge et Skib af Stæderne i Høll¹⁾ i hans Len, som skal have salt Kød og andre forbudne Varer inde, anmoder Kongen ham om at have flittigt Tilsyn med, at intet udføres mod Kongens Forbud. København, Fredagen næst efter St. Galli Dag.

Orig. m. paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: at hynderre tennom, som kiød vdførre vden forloff.

167.

Roskilde, 21. Oktober 1550.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Kongen sender ham sit aabne Brev til menige Almue i Skaane og beder ham straks lade det forkynde og rette sig efter at være Kongens Statholder i Skaane under Kongens Fraværelse. Roskilde, Tirsdagen næst efter St. Luce evangeliste Dag.

Orig. m. paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: at werre statholder ao. 50. — Jfr. T. a. o. L. 3, 222, D. Mag. 4. R. VI, 233.

168.

Nyborg, 28. Oktober 1550.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Kongen anmoder ham om straks at begive sig til Købstæderne Ystad, Trelleborg, Falsterbo, Skanør og Malmø og give Borgmestre, Raadmænd og menige Almue til Kende, at baade Indenlandske og Udenlandske, som lossere og lader for deres Byer, herefter ikke maa sejle nogetsteds inden eller uden Riget, uden at de har Borgmestre og Raads Søbrev paa, fra hvilken By de udløber, hvor de hører hjemme, hvorhen de vil og med hvad Gods de er lastede, og at de har Kongens Tolders Toldseddel paa, hvor meget de har fortoldet. De, som passerer Helsingør, skal stryge og forevise Søbrev og Toldseddel for Tolderen under Fortabelse af Skib og Gods.

¹⁾ formodentlig det nuværende Høllviken.

Ligeledes skal Borgmestrene indskærpe Forbudet mod Udførsel af Øksne, Kød, Korn og andre Varer. Nyborg, sanctorum Simonis et Judæ apostolorum Dag.

Orig. m. paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: Befallyng tyl Købstederne pa seglads oc forbud. — T. o. a. L. 3, 222. — Tr.: D. Mag. 4. R. VI, 231.

169.

Nyborg, 31. Oktober 1550.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Falkefængerne i hans Len skal fremtidigt af alle Gerfalke, som de fanger, sælge Kongen hver tredje for 6 Dlr. Stk.. og andre Fugle og Falke skal de sælge for Halvdelen, men alligevel skal de give Falkeleje til Kronen.

De Falkefængere, som ikke har Kongens Brev paa Falkelejerne, skal straks begive sig til Kongen og tage Brev derpaa. Nyborg, Fredagen næst efter Simonis et Jude apostolorum Dag¹).

Orig. m. Rester af paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: om falckefanger etc. 50. — T. o. a. L. 220. — Tr. i Uddrag i D. Mag. 4. R. V, 229.

170.

Nyborg, 25. November 1550.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Paa Grund af Frygten for Dyrtid paa Levnedsmidler skal han begive sig til Købstæderne og Herredstingene for at erfare, om Menigmand ønsker Forbud mod Udførsel af Korn, Kød og anden Fetalje, og forlange skriftligt Svar sendt til Kongen inden St. Thomis Apostel Dag [21. Decbr.], hvorefter Kongen vil raadslaa med Danmarks Riges Raad om, hvad der kan gøres. Nyborg, St. Karine Dag.

Orig. m. Rester af paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: anamet ten 5 dag December anno 1550 pa forbudt. — T. o. a. L. 3, 245. — Tr.: D. Mag. 4. R. VI, 248.

¹) Ca. 9. Novbr, har Kongen sendt Mogens Gyldenstjerne et Missive, som er tabt. Kongen sender nemlig fra Nyborg, Søndagen næst for St. Martini episcopi Dag [9. Novbr.], et Missive til Borgmestre og Raad i Malmø om Fangen Anders Nielsens Sag, at Mogens Gyldenstjerne skal begive sig til Byen og handle denne Sag til Ende.

171.

Nyborg, 12. December 1550.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne m. fl.

Disse efterskrevne Danmarks Riges Raad fik Brev om Penninge at laane K. M.: Herr Mogens Gyldenstjerne 1000 Dlr..... Nyborg, St. Lucie virginis Aften.

T. o. a. L. 3, 254. — Tr.: D. Mag. 4. R. VI, 327.

172.

Nyborg, 27. December 1550.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Kongen og Danmarks Riges Raad har paa Grund af den store Dyrtid udstedt et almindeligt Forbud mod Udførsel af Korn og Fetalje indtil førstkommende Paaskedag. Derefter skal Forbudet vedblive at gælde for Grise, Øksne, Honning og alt saltet Kød, indtil det ophæves ved et Kongebrev. Han skal lade Forbudet forkynde i sit Len. Nyborg, tredje Dag Jul 1551¹⁾.

Orig. m. Spor af paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: at bestyille forbud tyl paske pa korn oc fremdelles pa kød. — Om forbudh. — T. o. a. L. 3, 260. — Tr.: D. Mag. 4. R. VI, 333.

173.

Nyborg, 31. Januar 1551.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Kongen har tilskrevet Borgmestre og Raad i Malmø om Forfærdigelse af den Port, som man drager igennem ud til Falsterbo. Han skal undervise dem om, hvorledes den kan gøres færdig belejligst baade for Slottet og Byen og Porten komme noget længere fra Slotsgraven. Nyborg, Lørdagen efter St. Pauli Dag.

Orig. m. Rester af paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: pa ten port i Malmø anno 51. — T. o. a. L. 3, 274. — Tr.: K. Brb.

174.

Nyborg, 3. Februar 1551.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Kongen har givet Esge Bille Befaling til at undersøge, om Claus Bille træster sig til at holde Bahus Slot mod et muligt Angreb fra Kong Gustav

¹⁾ Kirkeaaet = Kalenderaaet 1550.

af Sverig. Han anmodes nu om paa lignende Maade at erkyndige sig hos Lave Ulfstand om Varberg Slot. Nyborg, Tirsdagen næst efter vor Frue Dag Kyndermisse.

Orig. m. Rester af paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: pa Bahus oc Wordbiereg ao. 51. — T. o. a. L. 3, 276. — Tr.: NRR I, 128 (hvor dog Datoen er sat til 9. Febr.).

175.

Nyborg, 9. Februar 1551.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling om at begive sig til Nyborg Slot til Midfaste Søndag senest [8. Marts], da Kongen vil raadslaa med ham om Rigets Anliggender. Nyborg, Mandagen efter Fastelavns Søndag.

Orig. m. Spor af Segl og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: at kame tyl herredag ao 51. — T. o. a. L. 3, 297. — Tr.: K. Brb.

176.

Uden Tid og Sted [før 23. Febr. 1551].

Jep Tordsen [Sparre] til Mogens Gyldenstjerne.

Han klager over sine Fjender og beder ham tale sin Sag hos Kongen.

Kjere her Maaenss, jeg haffver oc ssaa ssportt, ad de Broder haffver dom¹⁾ der ffoorssamlett oc ssankett, hvor den ttyvff oc foorreder ttil hope y dette lan er, ssom jeg har ffoordeltt mett laaff oc mett rett, oc mene de der mett ad aaverffalle mig oc aaver bvllre mig, ssaa jeg skvllle der vere ffoor hvor manss aaverlaab, ljge ssom meg mangffaallig skett er ttil faaren, og her Axssell Brade haffver bestillitt, oc ssaa skvllle jeg haffve kongelig magestatt vgvnst oc vere beløgen ffoor hanss naade ttil mett oc ike maa nyde hvorken dom ffraa heresstjng eller lanstjng efftter laaven oc efftter ressessen, anett en ssom de vjlle nw gørett oc haffvett. Kiere her Maaenss, thy beder ieg etter ganske gerne, ad y ville vel gøre oc ffoor-

¹⁾ Han bruger ofte o i Stedet for e (Skaansk).

hanle altting hooss kongeleg magestatt, ad hanss naade ike tillsteder, ad mig ssligtt aaverlast oc aaverlaab ike sker, oc han vilje vere mig en naadig oc gonstig here oc ike ttro ssadan løgen oc bedregerj, ssom de meg epaa brjngger; jeg vil vere hanss naade en villig oc en ttro vnerdanig ttyener, y hvor hanss naade mig jbehoff haffver att brvge etc. Kjere her Maaenss, jeg stiller nv al mjn ssag jng y etterss hener; y hvad y gøre eller lade der epaa, dett lader jeg meg aldelliss mett ad nøwe, oc beder jeg etter gerne, ad y ffoorlade mig, ad jeg byer ssaa rvnelig aaver etter; j hvor [jeg] kan ttyene etter mett ljff eller goss jgen, vil jeg altyd gerne gøre, oc y vilje velgøre oc lade Laak strax komme ttill mig jgen, oc y vilje sselfve have den vmage oc ttallitt mett mig, nar y haffve hanlett met kongelig magestatt lje ssom ffoor skreffvett stor. Jeg ttor(!) oc Johan Ffrjss ssaa vel, ad han ike vnffaller mig eller ttillsteder, ad meg ssligtt aavervaal sker eller mitt skville ssaa ttagess mig ffraa. Her mett vel jeg haffve etter de hellig ttreffaalighed befallendis.

Udateret Skrivelse uden Stedsangivelse med Jep Tordsen Sparres Haand.

177.

Uden Tid og Sted.¹⁾

Jep Tordsen [Sparre] til Mogens Gyldenstjerne.

Han beder om at faa Svar tilbage med samme Bud.

Beder jeg etter gerne ad, om j wille byde mig ett antwor ttill jgen mett dette ssame bvd, hvor efftter jeg mig rette skal.

Udateret Seddel uden Stedsangivelse, med Jep Tordsen Sparres Haand.

¹⁾ *Det er selvfølgelig umuligt at sige, hvor denne Seddel hører hen. Hans Anmodning i det foregaaende Brev om straks at lade hans Bud komme tilbage, kunde tyde paa, at han er saa ivrig for at faa Svar, at han yderligere kunde have vedlagt denne Seddel. Dens tidligere Plads i Samlingen Adelsbreve 56—44 giver ingen Vejledning.*

178.

Nyborg, 23. Februar 1551.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Udskrivning af Karle til Flaaden. Nyborg, Mandagen post dom. reminiscere.

T. o. a. L. 3, 288. — Tr.: K. Brb.

179.

Koldinghus, 1. Marts 1551.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Paa Grund af det onde Føre skal han ikke, som tilskrevet, møde Midfaste Søndag [8. Marts] i Nyborg, men Søndagen Judica [15. Marts] i København, hvor Kongens Fuldmægtige skal forhandle med ham og andre Raader om Rigens Ærende og Hverv. Koldinghus, Søndagen Oculi.

Orig. m. paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: at heredagen er op[sat] ao 5[1]. — T. o. a. L. 3, 294. — Tr.: K. Brb.

180.

Flensborg, 14. Marts 1551.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Kongen har skrevet til Sti Pors om at lade optage et Register paa alle de Breve, som han har i Forvaring angaaende Jep Tordsens Sag, og begive sig til Mogens Gyldenstjerne med Brevene og Registret. Naar Sti Pors kommer til ham, skal de sammen lade optage et Register paa alle de Breve, som han har angaaende Jep Tordsens Sag, og sende bægge Dele til Kongen, som vil forvare dem i sit Kancelli¹⁾. Flensborg, Lørdagen post Lætare.

Orig. m. Spor af paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: Jep Torssens breffue. — T. o. a. L. 3, 300. — Tr.: K. Brb.

¹⁾ Under 26. Juni s. A. udsteder Kongen Kvittans til Mogens Gyldenstjerne og Sti Pors paa Lundegaard paa Breve angaaende Jep Tordsens Sag. — Orig. og Udt. i R. o. a. L. 5, 460. — Tr.: K. Brb.

181.

København, 14. Maj 1551.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Kongen anmoder ham om at komme til København Søndagen efter St. Bonifacii Dag [7. Juni], da han har noget magtpaaliggende at tale med ham om. København, Torsdagen efter Søndagen Exaudi.

Orig. m. Spor af paatr. Segl. — T. o. a. L. 3, 350. — Tr.: K. Brb.

182.

København, 13. Juni 1551.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Levering af 10 Læster Kalk til Kirkebygningen i Helsingør. København, St. Antonii Dag.

Udt. i T. o. a. L. 3, 363. — Tr.: Geh. Ark. Aarsb. III, 38. — K. Brb.

183.

København, [mellem 21. og 23. Juni 1551].

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Undersøgelse af Sagen mod Anders Nielsen Ystad.

Udt. i T. o. a. L. 3, 370. — Tr.: K. Brb.

184.

København, 27. Juni 1551.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

I Henhold til Kongens aabne Brev til Skaanefar Landsting skal han tilsige Adelen, Riddersmænd, Fruer og Jomfruer i Skaane, Halland, Bleking og Lister til at møde i København Torsdag næst efter St. Knud Konges Dag [16. Juli]. København, Lørdag næst efter St. Hans Midsommerdag.

Orig. m. Rester af paatr. Segl. — T. o. a. L. 3, 378. — Tr.: K. Brb.

185.

København, 20. Juli 1551.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Brevviseren Hans Kamppe af Rostock har klaget for Kongen, at Borgmestre, Raadmænd og Byfoged i Trelleborg har frataget ham nogen Havre,

stokket og blokket ham og taget hans Breve fra ham. Derfor skal han med det første kalde samme Sag for sig i Rette og hjælpe ham efter Lov og Ret. København, St. Margrethe Dag.

Orig. m. Rester af paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: at hørre ten sag met dy treeborg oc pumerske mend.

186.

København, 27. Juli 1551.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling til i hans Len at lade forkynde det af Kongen og Rigsraadet udstedte almindelige Forbud mod Udførsel af Græsøksne, Honning, Salt, Faare- og Lammekød. Mandag efter St. Jacobi apostoli Dag.

Orig. m. paatr. Segl; paa det til Seglet benyttede Papir Mogens Gyldenstjernes egenh. Paategn.: ten 9 augusty anamet ieg tette breff paa forbud pa øxn oc kødt. — T. o. a, L. 3, 401. — Tr.: K. Brb.

187.

Sørup, 1. September 1551.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling til sammen med de andre Rigsraader at møde St. Matthæi apostoli Dag [21. Septbr.] i København for at raadslaa med Kongen. Siøruppe, St. Egidii Dag.

Orig. m. Rester af paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: Matej aposte tyl heredag. — T. o. a. L. 3, 404. — Tr.: K. Brb.

188.

København, 12. Oktober 1551.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Kongen sender ham Fløjl til en Kjortel, som Kongens Søsters, Frøken Dorotheas Jomfru skal have, og beder ham overantvorde hende Fløjlet. Mandag efter Dionysii Dag.

Orig. m. paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: om lyffdyng Elysebett vdj lantte Meckeborig, haltride oc 20 r. f. arlig; vden iacht; icke skau, vden illebran; huad Grabou icke tyl recke, at tage vdj Grybs mølle.

Hartug Hans wyl dømme ten arttyckel om tet fargangen ars rentte.

(Med en anden Haand:) oc wille i wel jore Erick oc gifwe wos her pa others meninghe oc scriffliche ienswar tilkende.¹⁾

Tr. (undt. Paategn.): D. Mag. V, 11.

189.

København, 22. Oktober 1551.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Kongen gentager sin tidligere Befaling til ham om at skaffe Brevviseren Ludvig Guldvæver nogen Fetalje. Torsdagen efter St. Galli Dag.

Örig. m. Spor af paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: Ladwyg — anamet 6. december.

¹⁾ *Mogens Gyldenstjernes Paategning paa Bagsiden af dette kgl. Missive har intet med dette at gøre, men er øjensynligt Notater i Anledning af Forhandlingerne med Hertugerne af Meklenborg om Livgedinget for Frederik I.s Datter, Christian III.s og Hertug Hans' Søster Elisabeth, der havde været gift med Hertug Magnus af Meklenborg, Biskop af Schwerin. I Tiden efter dennes Død, 1550 28. Jan., og til hrndes andet Giftermaal med Hertug Ulrik af Meklenborg førtes der en Række Forhandlinger med hendes afdøde Ægtefælles Fader, Hertug Henrik. Disse Forhandlinger førte til en Overenskomst af 28. August 1551.*

Forklaringen af Notaterne er ikke helt sikker. Vanskeligst er Forklaringen af Ordene efter „Meckeborig“, hvis Læsning heller ikke er helt sikker. Der skal formentlig læses: „Halvtredje og 20 [Hundrede] rhinske Floriner aarlig“, hvor altsaa Ordet „Hundrede“ maa være glemt. 20 og 2½ Hundrede eller 2250 Gylden er netop det til Hertugindeens aarlige Livgeding fastsatte Beløb,

De følgende Ord betyder sikkert, at hun ikke skal have Jagt eller Skov, men derimod Brændsel. Med Livgedingets Bestemmelser passer ligeledes de følgende Ord, at hvis Ydelserne af Grabow (Slot, By og Amt) ikke er tilstrækkelige, skal Resten ydes af Grevesmühlen Amt.

Det næste Stykke om Hertug Hans maa henvise til § 4 i nævnte Overenskomst, ved hvilken der er skrevet en Bemærkning om, at de forhandlende Raader vil henvise Afgørelsen af Spørgsmaalet om den forlangte Merydelse af 750 Gylden aarlig til Hertug Hans' Voldgiftskendelse.

Det er saaledes sandsynligt, at Notaterne er en kortfattet Gengivelse af Indholdet af nævnte Overenskomst og at Mogens Gyldenstjerne ved dem har villet fastholde Hovedpunkterne i Overenskomsten i sin Erindring.

Om de her omhandlede Forhold henvises iøvrigt til L. Laursen: Danmark—Norges Traktater I, navnlig til den udførlige Indledning til Overenskomsten af 28. Aug. 1551 (S. 553 ff.).

190.

Dronningborg, 8. Januar 1552.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling om paa Herredstingene i hans Len at indskærpe Overholdelsen af den kgl. Ordians om de Fattige, der gaar om Almisse. Fredagen efter Helligtrekongers Dag.

Orig. m. paatr. Segl. Paa Bagsiden Mogens Gyldenstjernes Paategn.: at bestylle met dy fattige folck, som gange at tiige pa lands biirne. — T. o. a. L. 4, 11. — Tr.: K. Brb.

191.

Dronningborg, 14. Februar 1552.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Fru Eline Herr Maurits Olsens, Ridders, Efterleverske¹⁾ har klaget over, at en af hendes Tjenere ved Navn Samsing er kommen i Klammeri med en af hans Fogder og har gjort ham Saar, og beklager, at Fogden og hans Slægt og Venner fejder og undsiger Samsing, saa han ikke kan blive i Skaane. Kongen beder ham sørge for, at Tjeneren kan blive i Skaane ufejdet af Fogden og hans Slægt og, hvis de har nogen Tiltale mod Fru Elines Tjener, at de da tiltaler ham med Lov og Ret. St. Valentins Dag.

Orig. m. paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: Om Samsyng, som hug fyngeren af Olluff Lack.

192.

Dronningborg, 16. April 1552.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Kongen har tilskrevet Tolder i Helsingør Sander Leyel, at han skal holde i Rette nogle hamborgske, hollandske og danske²⁾ Skippere, som har forløbet Tolden. Kongen beder ham om, hvis Sander Leyel henvender sig til ham med dette Brev, at han da straks begiver sig til Helsingør og dømmer i disse Sager. Paaskeaften.

Orig. m. Spor af paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: at døme om tet engelske Gods.

Tilsvarende Breve til Peder Skram og Herluf Trolle omtales i et Miss. af s. D. til Sandel Leyel, se T. o. a. L. 4, 83, hvor Mogens Gyldenstjerne ikke er nævnt.

¹⁾ Fru Eline Gøje Mogensdtr., Enke efter Mourids Olufsen Krognos.

²⁾ 3: danzigske.

193.

Viborg, 28. April 1552.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Kongen beder ham møde paa den almindelige Herredag i København St. Hansdag Midsommer [24. Juni].

Orig. m. Spor af paatr. Segl og T. o. a. L. 4, 89. — Tr.: K. Brb.

194.

Viborg, 29. April 1552.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Kongen beder ham hemmeligt og uformærkt sende et paalideligt Bud ind i Sverig for der at erfare al Lejlighed og derefter meddele Kongen det. Fredag efter Quasimodogeniti Søndag.

Orig. m. Spor af paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: at sende bud ind vdy Suerig.

195.

København, 26. Juli 1552.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling til at mønstre Adelens Rustning i Malmø, Lundegaards og Gladsakse Len samt i Fers Herred i Skaane. Tirsdag efter S. Jacobi ap. Dag.

T. o. a. L. 4, 165. — Tr.: K. Brb.

196.

Krogen, 1. August 1552.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Kongen beder ham straks komme til sig, „hvor I os først finde kan“. Mandagen efter St. Olufs Dag.

Orig. m. Spor af paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: At kome tyl k. mt. illigen.

197.

Esrom Kloster, 20. August 1552.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Kongen beder ham fly sig de flest mulige Snogeskind, som han kan faa i sit Len. Lørdagen efter vor Frue Dag assumptionis.

Orig. m. Rester af paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: snoge skynd.

198.

København, 12. September 1552.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Kongen agter til Foraaret at lade bygge paa Københavns Slot og har derfor tilskrevet Sti Pors¹⁾ paa Kongens Gaard i Lund, at han skal lade brænde i Slottets²⁾ Teglovn Sten og Kalk. Kongen beder derfor Mogens Gyldenstjerne om at lade ham faa samme Teglovn. Mandag efter Vor Frue Dag nativitatis.

Orig. m. Spor af paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: At lade Sty Pors ten tegl oun.

199.

København, 13. September 1552.

Kgl. Missive³⁾ til Mogens Gyldenstjerne.

Undersaatterne i Oxie Herred og Skiødtz Herred har ved deres Fuldmægtige givet Kongen tilkende, at de for nogen Tid siden har givet Ejler Hardenberg 4 Læster og 2 Pd. Byg og 200 Tdr. Havre, da han havde Malmø Slot i Forlening, mod at han skulde holde Giødersløff Bro færdig for dem i 24 Aar. Broen er nu brøstfalden, og da Ejler Hardenberg har oppebaaret samme Byg og Havre paa Kongens Vegne, beder Kongen ham nu gøre samme Bro færdig og holde den ved Magt. Tirsdagen efter Vor Frue Dag nativitatis.

Orig. m. Rester af paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: om Giødersløff bro at ferde.

200.

København, 13. September 1552.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Kongen anmoder ham om at give det Bud, som han sender til Børge Ulfstand efter nogle Faar, Underholdning, Mad og Øl og Folk til at drive Faarene igennem hans Len. Tirsdagen efter vor Frue Dag nativitatis.

Orig. m. Spor af paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: Om far at skycke fran Børre Vlstand.

¹⁾ Brevet til Sti Pors, T. o. a. L. 4, 130. — Tr.: K. Brb. og Kbh. Dipl. IV, 539.

²⁾ d. v. s. Malmøhus.

³⁾ Skrivelsen er fremsendt til Mogens Gyldenstjerne ved Fuldmægtigene for de to Herreder Jens Andersen og Thomas Hansen. Se T. o. a. L. 4, 132 (omkr. 12.—13. Septbr. 1552). — Tr.: K. Brb.

201.

København, 20. September 1552.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

De tyske Købmænd, som ligger paa Fiskeri i Malmø, har klaget over, at Borgmestre og Raad i Malmø har „ßeett“ (∴ fængslet) en af deres Købmænd, fordi han skal have holdt det tyske Kompagni der i Byen. Kongen anmoder ham derfor om straks at faa at vide hos Borgmestre og Raad Grunden hertil og hvorledes Sagen er forløben. Tirsdagen efter Helligkors Dag exaltationis.

Orig. m. Rester af paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: Om ten købmand dy sette vdy Malmø.

202.

København, 27. September 1552.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Brevviseren skal paa Lensmand paa Laholm Børge Ulfstands Gaard Glimminge hente nogle langropede Faar, og Kongen beder ham derfor yde Budet Hjælp til at drive Faarene til Malmø og færge dem over Færgestedet mellem Malmø og København. Kongen har tilforn¹⁾ tilskrevet ham herom, men ved ikke, om han har faaet Brevet. Tirsdag efter St. Mauritii Dag.

Orig. m. Spor af paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: At skycke far fra Børre Vland.

203.

Falsterbo, 29. September 1552.

Antonius Redelstorp til Mogens Gyldenstjerne.

Han meddeler, at et Skib er ankommet med et Ur og Krukker, og beder ham lade dem afhente. Han beder ham skaffe sig Tilladelse til at udføre $\frac{1}{2}$ Læst Flæsk eller mere derfra eller fra Albuen (Malmø), da hans Fader, fra hvem han vedlægger et Brev, har bedt ham salte noget til sig.

Gestrenger ehrnvester her. Nach erbieding myns diensts thu ick j. g. tho weten, dat heut ahn den auendt ein schude vp de reide gekamen is, darby hebbe ick den seiger vnd kruken bekamen, derhaluen wolle j. g. sulcks van my halen laten. Ock gestrengre ehrnvester her, were

¹⁾ Se *Missive af 13. Septbr. s. A. ovfr.*

wol myn fruntlick bidden, wo idt sin mochte, dat my iw gestr. wolle vorhelfen, dat ick j last flesch, efft so vele idt syn konde, vth schepen mochte, wolde ick gern na mynem geringen vormoge weddervimme vorschulden, mochte idt hir tho Falsterbo nicht sin, wolde ick wol thon Elbagen kamen vnd soltent dar; wil sulcks by j. g. gestellet hebben. Mochte es geschehn, were wol myn bede, wo aber nicht, bin ick ock wol tho freden vnd bidde, j. g. wolle my nicht vorargen, dat ick sulcks by j. g. fordere. Myn vader hefft my dar vmme geschreuen, dat ick em wat solten schal, so ickt mach vthschepen. Vorm jare hadde ick j. g. vorschrift ahn den tolner alhir, kundet dennoch schwerlich genoch erlangen; jck wilt jn j. g. gefallen gestellet hebben, wat j. g. hir jn tho donde is, vnd bidde nochmals, j. g. wolle my nicht vorargen, dat ick j. g. so dristlick anlange. Jck schicke j. g. alhir einen brieff van mynem vader vnd dho j. g. Godt dem almechtigen bevahlen. Datum Falsterbo ahm sanct Michelis dag anno etc. 52.

E. g.
stets williger
Antonius Redelstorp.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Dem gestrengen ehrvesten her Magnus Guldenstern, ridder, stadtholder vp dem koniglichen huße Elbagen, mynem gunstigen hernn, dienstlich.

Breffue efter Anes fader om Bersholm oc andere(!)¹⁾.

204.

København. 4. Oktober 1552.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne, Malmøhus, „eller hanss fogett wdj hans fruarelsse ther samestetz“.

Kongen har beordret Brevviseren Morten Jude fra København til Falsterbo og tilbage og beder derfor Mogens Gyldenstjerne fly ham gode Heste og en Vogn fra Malmø til Falsterbo og tilbage igen. Tirsdag efter St. Mikkels Dag.

¹⁾ Brevet har været brugt som Omslag om de i Paategn. nævnte Breve.

Orig. m. Rester af paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: at skykke en wogn tyl Falsterbo.

205.

Hjelmsø, 24. Oktober 1552.

Aksel Rosenkrantz og Peder Christiensen [Dyre] til Mogens Gyldenstjerne.¹⁾

Som saa mange Gange før beder han Mogens Gyldenstjerne meddele, hvornaar de kan faa Aksels og hans afdøde Hustrus Gældsbreve til ham at se, for at de kan faa Gældens Størrelse at vide og fuldgøre Brevene. De sender nogen Rente af Hovedstolen og beder ham meddele Overbringeren, Anders Skrædder, hvor megen Rente han skal have, da de vil betale den efter hans Breves Lydelse²⁾.

Myn ganske welvelligh helsenn nw och altidh tillforn sent met wor herre, kere her Mons Gyllenstyernn, syn-derlige gode wenn, nest all tilbørligh tacksyelse. Kerre her Mons, som ether well fortæncker, at iegh har tit oc

¹⁾ Brevet er skrevet af Peder Christiensen paa Aksel Rosenkrantz's Vegne.

²⁾ Aksel Clausen Rosenkrantz til Tange og Togerup, som var g. m. Magdalene Christiensdatter [Dyre] af Hjelmsø, havde 1551 maattet forpligte sig til ikke at pantsætte eller afhænde sit Jordegods uden først at tilbyde Mogens Gyldenstjerne det. 1552 tog han sin Svoger Peder Christiensen [Dyre] til Værge for sig og sin Søn Claus (jfr. DAA XXVII, 388). Om den der omhandlede Sag findes der flere andre Breve i Mogens Gyldenstjernes Arkiv; 8. Novbr. 1552 skriver Anders Friis, Peder Christiensen's Svend, til Mogens Gyldenstjernes Foged Jakob Skriver, at Anders Skrædder paa Togerup har forment Bønderne i Maglerup at svare Hr. Mogens Gyldenstjerne. 17. Decbr. 1552 udstedte Jørgen Thimand til Haage-løse m. fl. et Brev, at Lørdag næst efter St. Lucie Dag 1552 [17. Decbr.] var de tilbedne af Peder Christiensen til Hjelmsø paa Aksel Rosenkrantz's Vegne at gaa til Mogens Gyldenstjerne til Fultofte og paa deres Vegne anmode ham om at maatte se de Breve, han har af Aksel Rosenkrantz og hans sal. Frue Madelene paa Gods i Iverup, Fulile og Maglerup, da vilde Peder Christiensen fuldgøre dem med Penge. Sagen kom for Herredagen, der 1553 Tirsdag næst efter St. Bonifacii Dag [6. Juni] frifandt Mogens Gyldenstjerne for begge Stævningerne, baade om Brevene og om hans Svend, som Mogens Gyldenstjerne „havde ladet fredløse“ (Herredagsdombog 1553 fol. 200), jfr. ogsaa kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne af 19. Decbr. 1552 ndfr.

offte bode myntlig oc met skriff were[t] begerendis ath wide paa Axuels wegnne, huad geld hann oc hans salige høstru ether skyllig er, oc y altid gyue megh fore, athi yngen tyd erre ledigh ath lade megh faa breuen at see, saa er en nw bode Axuels oc myn kierligen bønn oc forskriff till ether, athi ville vell gøre oc skriffiligen gyue wos till kende, naar ath wy maate faa samme breff ath see, dy wy ville gernne same breue fullgøre, saa det skulle werre wden ether skade. Kerre her Mons, saa sender bode Axuell oc ieg ether met thenne vor tyenne[r] Anders skreder nogenn renthe aff ethers houet staall och gernne er begerendis aff ether, athi ville well gøre och gyue ham till kende paa vore vegnne, huor megen renthe y skall haue deraff, da ville bode Axuell och iegh gøre ether renthe fyllest effter ethrs breues lydelse.

Kerre her Mons, ramer nw bode Axuels och mith oc thet fatig barns beste for Gudz skyllidh oc som vor gode tro oc loue er till ether, oc ber vy ether oc gernne, athi wille byude woss ether wellie tillbage igen. Her met ether Gudh almectegste befalendis met all den dell, y vell will. Skreuet aff Hyelmsø mandagen nest fore sancti Symone et Jude dag mdlī.

Axuell
Rosenkrantz.

Peder
Christensøn.

(Bagpaa: Mærker af 2 Segl, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paa-skrift:)

Erlig oc welbyrdigh man och strenge ryder her Mogens Gyllenstyern till Fultofft oc høuitzman paa Malmøhus, ydmygeligenn tillskreuet.

Af Per Crystiernssen om rentte 3, Anders skreder skulle gyffue.

206.

Uden Sted [5. November?] 1552.¹⁾

Mogens Rosenkrantz til Mogens Gyldenstjerne.

Han har talt med Claus Urne om den Sag, der var dem imellem; den er udsat til det første Ting efter Paaske. Han har budt op de 4000 Dlr. for Jep Tordsens Gods, men er bleven afvist ved Herredsting og Lands-ting. Om hans Sag om en Kæde. Han har faaet Bud fra Tage [Thott] og vil tale med ham om det.

Vennliigh kiierliigh hiilsen altiid fforsenntt met wor here. Kiier her Monns, suoer och beßunderliigh godhe wenn, betacker iegh edher giierne ffor allt gott, som y mig vdj mannge maadhe giiorrt oc beuisth haffuiir, huilkiitt ieg wiill alltiid giierne fforskylle met edher vdj alle de maadhe, som ieg wiidh edher tiill wiillie kann were, som ieg edher tiiss plegtiig er etc., kiier her Monns, oc berdeliis iegh war hoss edher, atj oc Anne giiorde saare well ymodh migh. Var ieg tiill monns²⁾ met Klaus Wrne om denn sagh, som y viid, att voss var y melom, er hun opsatt tiill søgnne ting efftthir paaske, oc da att mødhe ygen; dii[ß]liigiste bød ieg op de iij tussin dalliir ffor Jep Torssenns gotts, da bleff ieg affwiist tiill heritt[s]-tiing oc siiden tiill lands tiingh. Ber ieg edher giierne omid, kiier her Monns, atj viille vere y min sagh, som y loffuiitt mig, om denn kedhe. Kom Tagis budh tiill mig her vdj by[en], droff ieg henn tiill ham oc viill tal[e] met hannom. Her met eder Gud beffal[indis]. Ber ieg eder giierne omid, atj siigiir Anne och edhers kiier børnn mang[e] godhe netthir. Anno dominj mdlj lør ffamcti Ottis(!).

Monns kra . . .
Rossiin

¹⁾ *Brevets Datering er usikker, da den sidste Del af Linjen er smuldret bort. Det kunde tænkes, at der er ment: Lørdagen næst efter sancti (ffancti maa være en Fejlskrift for ssancti) Ottis. Otho episc. Dag. 4. Noubr., faldt 1552 paa en Fredag, og Brevets Datum vilde derefter blive 5. Noubr.*

²⁾ *være til Munds med ɔ: tale med.*

(Bagpaa: Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erligh oc welbyrdiigh mannd och strenng riidhiir her
Mons Gyldinstiierenn, høuidsmand paa Malmøs hus, k.
tiillkomindis tette breff.

Mons Rossencrands opbød ꝛ pa Jep Torssens goodz.

207.

Nyborg, 19. December 1552.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Kongens Hofsinde Peder Christiensen [Dyre] har ladet berette for Kongen, at Mogens Gyldenstjerne skal have nogle Breve, som hans Svoger Aksel Clausen [Rosenkrantz] og Fru Magdalene, hans Søster, skal have givet ham. Han er villig til at opfylde Brevene, men beklager sig over, at han, der er det fattige, moderløse Barns¹⁾ Værge, ikke maa faa at vide, hvad samme Breve lyder paa, og at samme Barn derover skulde lide Skade. Kongen beder ham derfor, at han retter sig selv deri. Mandag efter St. Lucie virginis Dag.

Orig. m. Rester af paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: om Per Chrystiennenn.

208.

U. St. [før 25.] Januar 1553.²⁾

Margrete Gyldenstjerne Erik Banners til Mogens Gyldenstjerne.

Hun har skrevet til ham fra Kolding og meddelt Fru Anne Hr. Laves Beskyldninger til Kongen mod dem om det svenske Gods, som de skiftede med denne. Herredagen har været samlet i 14 Dage og skulde være fortsat omkring 16. Jan., men de var begyndt at dø der, inden de drog bort, og tager dette til, vil de sikkert mødes i Randers, da Herredagen sikkert skal behandle den paatænkte Skat. Hendes Mand skal nok varetage hans

¹⁾ Claus Akselsen Rosenkrantz (se ovfr. Nr. 205 af 24. Oktbr. s. A.). Iøvrigt blev der med Johan Friis til Hesselager, Jørgen Lykke til Voergaard, Peder Oxe til Gisselfeld og Holger Rosenkrantz til Boller den 15. Septbr. 1554 i Odense sluttet et Forlig mellem Parterne, hvorefter Mogens Gyldenstjerne skulde have sit Tilgodehavende mod at udlevere Brevene (Mogens Gyldenstjernes Priv. Ark. Indk. Br.).

²⁾ Papiret er flere Steder hullt og medtaget. Dateringsstedet og Begyndelsen af Dateringsdagen mangler; heller ikke Aaret er ganske sikkert.

Bedste. Omtaler hans korte Ophold i Malmø og Faren for ham og hans Nærmeste samt hans Plan om at opgive sit Len, hans Gods paa Fyen og det af ham ønskede Mageskifte. Meddeler Oplysninger om Krigen i Tyskland. Peder Oxe er ikke kommet tilbage. Broderen Gabriel er nu i Kolding og er svag. Om Sagen mellem Peder Christiensen [Dyre] og Flensborg Købmanden. Om Knud Gyldenstjerne og Iver Lykkes Len.

Myn wenljg sjsterljg kerlig helsen met al trweljg erbedinge af mjn rjnge formoge och macht nu och de dage, ieg lefwer. Kere Mons och a. k. b., djn ljeke och welfarth wnde meg altjt Guth fader for sjn kere søn ath hore och spore tjl deg och djn høstruf och børn etc. Kere broder, som du du ike i lang tjt har hørth tyl meg elder fath bref fra meg, sa kende thet Guth, ath thet er meg i modt, ath ieg ike tjder kan fange both fra djn høstruf och deg, ejn ieg gør; men sa tjt som meg bodt stedes i den ejgen, da scriffwer (!) ieg alth deg tjl, sa scref ieg deg nu tjl af Koldjng, nw ieg wor dere, alth, hwes ieg dere forfare kunde, och tror ike anthet ejn i hafwe alth fath mjn scrifwelse, dj ieg fejk Ejngeborig Lejberthz thet, och hwn lofweth meg sa westh ath sejl strax føre eder thet, och sa har ieg nu screfueth Anne alth om here Lafwe¹⁾, ath han wor i Koldjng iii neter, och hwath ieg kunde forfare, hans erende wor; men i Fjn spurde ieg, ath han skulde hafwe saft for mjn heres n, ath wj hafde forsejth worth swenske gos, føre wj scheffte met hans nade, och skulde haffwe foth min here ejth rjgester pa, hwes thet skilte, føren wj fengeth. Kan du wel tro, thet wor ike pa worth beste; men lath deg ike merke for nogen, føren du hører thet af andere, for thet er meg kun sa hemeljg saft, men thet weth wel flere, for her Lafwe kan ike sel wel tj te sjn eigen sag, des bere men ler ath kende ham. Sa hofwes meg och, ner de tjl talde om same sag, da blifwer dere wel swor tjl, men madg wede walk deres gude mennjng²⁾. Sa west du wel, ath

¹⁾ Formentlig Rigsraad Hr. Lave Brahe.

²⁾ Stedet er ganske uforstaaeligt. Maaske har hun her villet skrive:

here dagen har i i forten dage haft ejnde, och ljth er ejn nu for honden ath ... (?) ein gelte elder hafde ath sede, men om de hjljge iii konger skwlde de alth..... igen. Men den owerste here wjl rade i alth, for thet begjnte ath dø dere, foren wj droffwe af, och begjnder thet nogeth fast, da kan du wel sel tenke, ath heren tøfwer dere ike lenge; da fa wj dem tjll Randers pa den tjtt, for ieg er wes pa, ath heredagen gor for seg, for denne skath, som nu optages here, skal da anthwordes pa den tjtt fra dem, och mere, ejn nu er ofuenbaret, for thette ma ejngen talde om; men de wede thet wel, som wth skal lejne; men twjlf ike pa ejtt, ath dere som thet och komer deg tjll, som ieg ike pa twjlf, da skal Erik¹⁾ gøre djth beste som sjtt ejget. Lath ham kun fange djtt wjlde ath wede; ieg kan nu inthet mere scrifwere dere om; du tencke dere wel sel tjll met tjden. Kere broder, som du scrifwere om den skrøfweljg tjtt dere er, och ath du kunde icke tøfwe pa Malmø vden iii netter, och blefe dere ii af djtte søner igen, hwjlketh du gorde icke wel met at freste Guth och woge djtte børn i fare, dere som du kunde bereth. Kan du ike tro den store sorig, ieg har nu i dene tjtt for deg och djtt hostruff och børn, ath eder skulde nogeth tjllkome, for thet er nu møgeth skrøfwelith alde wejne. Guth fader for sjtt kere søns skjll beware eder alde samen for alth wnth, amen. Kere broder, hører ieg, ath djtte grafwe ere nu rede. Guth hafwe lof och vnde deg ath lefwe och flj garden met, som du wjlth, sa er du ejn des frjrr i djtt sjtt ath slejpe kongen lejn; men som Guth, ieg har inthet hørth dere tjll mere, ejn ieg hører i eders eijjen scriffu]else, for sa santh helpe meg Guth, at Erik

men madu vide, hvad deres gode Mening er, 3: du skal alligevel have deres gode Mening at vide. Ordet efter „ath“ i den følgende Sætning er ulæseligt, og Sætningen er ganske uforstaaelig.

¹⁾ Erik Eriksen Banner, g. m. Brevsriverinden, der var Mogens Gyldestjernes Søster.

elder ieg weth dere ike om elder har høρθ dere ejth ordt tj, och har ejn spurth dere efter, da er meg saft, ath thet skulde were saft, och han skulde hafwe forlening here i lanthet; men i hore om altjng er, skal ieg were vde om ejth ath hafwe ejth ath wede, om dere er reth tj; sa ska du wel snarth dere efter fa al beskejdt ath wede. K. b., som du scrifuer om djth gos i Fjn, da moth du wede, ath Erik och ieg drofve fra Koldjng och tj Fjn ath høre wos om, och i same sag da wor lørgens hystrowf hos vos och gorde Erik regenskaft for thette forgangen ors, och blef hun ham och møgeth skjldjg, och ieg weste inthet af djn sag, elders hafde ieg alth talth met hjnder dere om; ieg tror, thet skal ga wnderljg tj met deg sa wel som met wos, for wj ere der lanst fra, vi hafwe och seth den, der er i ladegorth, ieg tror och, ath han skal och lyth tuwe dere tj, for de, dere er om lanthet, wjlde elder tøre de ike fortørne, sa fa wj andere, som de wjlde wnde wos. Om thet skefte, du talde om, du wjlde hafwe, da west du wel, ath Erik samtjte thet, der han wor hos deg, och talde han och nu Crestowfer¹⁾ tj om sam sag, nu wj wore i Fyn; da safde han och ia, han wjlde wnde deg den gart, han dere hafde, for fjldeste; hwes wj kunde mage deg, west du vel, Erick gør gerne. Guth giffwe, du kunde kun sel kome och bestelde dyne erende, da blefwe thet som møgeth des bere bes[tellet, der] er nu ejngen, der forstanth har pa djne wene. Kere broder, som du begerer ath wede, hwath tjnder here er om den krjg, da west du wel, ath margrefven²⁾ taftte først ejth slaf, nu sjden de herer blefwe slafwen, och nu sege de, ath de hafwe werth samen igen, och nu skal margrefwen hafwe wndeth igen,

¹⁾ *Broderen Christoffer Gyldenstjerne.*

²⁾ *Vel Markgreve Albrecht Alcibiades af Brandenburg og Hertug Henrik af Brunsvig. Med Medenborig kan være ment Meklenborg.*

och wor hertug Heinrjch lofweh fjretjfw tusende gulden af Medenborig; nu syn han tafte slafweth, wjlde de ingen pening gifwe ham. Thet er de tjnder, der wor i Koldjng, der wj drofw af. Peder Oxse er ike ejn hejm komen; ner han komer, da fa wj wel ath wede, hore thet seg begjfwer i Tjslanth etc. Kere broder, Gabriel wor tj worth brøldop, men han wor ike sel wde i marken met wos, men hans heste och folk wore hos wos, och wor han och nu i Kaldjng; men han er ejn nu fwl swag, sa han forma seg fwl ljt ath ga. Kere broder, som du scrifwer om Peder Cresternsøn¹⁾, da wor den køfman af Flensborig i Koldjng och wjlde kere ham for mjn here; da wor kanseler ike tj stede, men wor i Fjn, och dere drog han tj ham; hwore thet gjk sjn, thet weth ieg ike, men ieg forstoth, han wjlde hafue ejn steining ower Per ath mode i Koldjng nu tj første here dag, sa fa wj nu ath wide, hore dere om wjll gaa; men ieg tror alth, ath han men, ath altjn skal ga efter hans wjlje, for herren holte sa met ham nu i Køfwenhanf; men du kant ike tro, hore dere ejn nu taldes om, ath mjn here met ham; men goth tal fejck aldrig wn ende; sa skal du och wel tro, thet gar deg och wel met Gus hejlp, hand wnder deg thet wel, du har reth tj; anthet begerer du ike met heres hejlp. Som du och scrifwer, om der wjlde wanke nogeth enten tj køfs elder panth, da forlath deg west tj ejth, ath Erik skal handelde sa fljtjck i djn sag som nogen den wen, du hafwer, och skal du fange scrifwelse dere om, om dere komer sa i handel, som meg hofwes der gør met tjden, och scref ieg deg tj af Koldjng, ath

¹⁾ Det drejer sig formentlig her om samme Sag som i det kgl. Miss. af 17. Noubr. s. A., i hvilket Kongen befaler Mogens Gyldenstjerne at hjælpe Broder Fris, Borger i Flensborg, til noget Gods, som Peder Christiensen [Dyre] paa Grund af Misligholdelse af et Gældsbræv havde beslaglagt i Trelleborg, hvis Peder Christiensen efter Kongens Begæring vil tilbagegive Broder Fris hans Haandskrift.

Knuth wjlde løse Jwer Ljkes len¹⁾); nu kom Ifwer tjł Kol-
 djng och bōth ii tusen dalder mere pa sjth len ath for-
 høge thet met. Sa tror ieg, ath han beholder thet, men
 Knuth har dog ejth storth hadt af alde Jwers wener, och
 thet er wor ejgen neste slejcht; sa gør men tjł i gjri-
 hejtet, der ejngen lempe har; nu skal Knuth kome tjł
 dene første here dag, och dere skal handes(!) met ham,
 sa forstar ieg, ath han skal hafwe Wiskjl kloster, och har
 thet aldriĝ werth wnder andere ejn ejn abeth, och er ejth
 mejchtjk goth crastel(!) oc heder Wiskjl. Om thet nu och
 gor for seg, thet wedt ieg ike, for thet wendes nu sa
 mange fol i werden. Myn kere broder, wjl ieg nu tjł
 denne tjł lade altjng besta; men thet første, ieg forfarer
 jder mere mening om er anrøendes elder
 nogeth sjnder jth, skal du fange myn scrifwelse och al
 beskejdt ath wede om alt, thet første meg mogeljth were
 kan, och meg wese both tjł deg stedes kan. Sa beder ieg
 deg gerne, at du och altjt scrifwer meg, hore thet seg
 met deg begjfer. Guth fader for sjn kere søns skjł be-
 ware deg och alth, deg kerth er, nu i dene skrøfweljg
 tjł, och for alth haf ejngen omgengelse met dem, der
 komer af de komer af de(!) byer, som thet dør. Kere
 broder, tag nu dene myn scrifwelse i den beste mening,
 der beder ieg deg om, dj tjden wor meg nu korth; men
 rath och byth altjt ower meg som ower djn hwłde och
 tro sjster, och altjt gerne gør, hwes deg kerth were kan;
 der forlath deg westh tjł. Here met wyl ieg nu altjng
 hafwe besluth och deg de hjldjge tre foldigeshejth hafwe
 befaldeth tjł ewych tjł met lif och sejl och alth, deg
 kerth er. Guth wnde wos ath fjndes glade efter hans
 gudomeljg wjlde och beware wos fra alde de, wos skade
 kan enten tjł sel elder ljf, thet høre Gudt fader for sjn

¹⁾ Voergaard Len. Iver Lykke havde det i Pant 1540—53 for 500 Dlr.,
 men 28. Septbr. 1553 fik Knud Gyldenstjerne Bevilling til at indløse det:
 jfr. Kr. Erslev: Danm. Len og Lensmænd i det 16. Aarh. S. 134.

kere søn skj, amen. Kere broder, lader Ermegarth sege deg mange gude netter, och tujl icke, ath hjnder skal skade, for thet f.lk kan gøre hjnder; Guth beware hjnders helbreth. Da.....dagen for sante Pawls dag¹⁾ anno 1553.

Margrete
Gjldenstern.

(Bagpaa: Rester af Seglet, følgende Udskrift og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erljg och welbjrdig mand, her Mans Gjldenstern, rider, høftsman på Malmø, myn kere broder, gans venljg tjl eigen hant.

Om tet regyster, her Laue fyk k. mt. pa tet swenske gouds vjg Fiin.

209.

Nyborg. 5. Januar 1553.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling til i Anledning af Rygter om Kong Gustavus Planer at sørge for Malmøhus og Skaane.

T. o. a. L. 4, 191. — Tr.: K. Brb.

210.

Odense, 29. Januar 1553.

Anton Bryske til Mogens Gyldenstjerne.

Han giver ham Anvisning paa, hvorledes han skal forholde sig i Anledning af, at Fru Ingeborg Jep Falks agter at støvne ham for Herredagen, og i hans Sag imod Peder Christiensen Dyre.

Wenlig och kierlig helßen etther nw och altiiddt forßendtt met Gudt. Kiere her Mogens Gylensterne, frende och synderlig gode wen, thacker jeg etther gantske gierne

¹⁾ *Brevets Datum er tidligere bleven løst som August (Adelsbreve 25—238), men Læsningen:dagen for St. Paulsdag er utviolsom, og der synes ikke at være nogen Grund til at sætte Brevet til nogen anden Tid end de nærmeste Dage før 25. Januar.*

fore allt godtt, som i meg altiiddt giordtt och beuisth haffuer, huilckett jeg altiiddt gierne met etther forskylle will. Kiere her Mogens Gyllenstierne, som i skriffer meg till, att frue Ingeborig Jep Falkis haffuer thagitt riigens breffe offer etther¹⁾, saa sender jeg etther therefore nw ett gienbreff modtt hinder, och nar hun thager steffning och i skulle were irette, tha mue y well sende nøgagtige kopier fram aff the breffe, i haffue modtt hinder, ephertj j selff haffuer godsbitt wtj were; men emodtt Per Christenssøn ther skulle i sende hoffuitbreffene fram, ephertj handt haffwer godsbitt, och skulle i eske godsbitt, som thet liger och till thet herritzsting oc landsting, och lade Per Christenssøn kalle ther emodtt till sin brofiell och sende meg saa the tuende breffue aff herritzstingitt och Skaaninge landsting; ther epher will jeg sende etther riigens forfylling offer hanom, saa attj skulle komme till godsit, som thet liger. Kiere frende, wtj alle the maade, jeg nogen tiiddt kandtt were etther till willig eller thieneste, skall i alle thiide finde meg weluillig, thet Gudt almectigste kiende, som jeg nw och altiiddt will haffe etther befalitt, och gjører well, kiere frende, och helser etthers kiere høstru och børn met mange gode nather paa myne wegne. Schreffuitt wtj Otthenße syndagen epher sanctj Poelß dag conuersionis 1553.

Anthønis
Bryske.

(Bagpaa: Mærke af Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:.)

Erlig welbyrdige mandtt och strenge rider, her Mogens Gyllenstierne, høffuitzsmandt, paa Malmøßhus, sin kiere frende wenligenn tilschreffuit.

Antonye Briiske.

¹⁾ Sagen blev paadømt paa Herredagen i Kolding 19. Marts 1554.

Gisselfeld, 10. Februar 1553.

Peder Oxé til Mogens Gyldenstjerne.

Han har ladet Peder Christiensen [Dyre] give Varsel for hans Broffjæl Hjelmsø om at svare Mogens Gyldenstjerne paa Lunde Landsting paa hans Tiltale. Han sender ham et Brev til Jens Brahe og beder ham ved Lejlighed sende det til denne.

Kerre her Monss. Nu iertt biud kam fran Fyen, kand ieg icke ladytt att skriffue eder till met samme iertt biud, en dog ieg ieg(!) veyd inthet sønerlicth att skryffue anytt, en vty dag haffuer ie[g] paa ierre veigne ladytt giffue Per Kristenssen varßell [for] hanss brofiell Hielmsso¹⁾ att suarre eder till Lune lantying for huess y haffue ham till att talle met rette; thet kuni nu ladde ij andre bøner vitne inen tinge, om behoff gørr[is], ty deth er vist. Sa ie[g] sener edder ith breff, som ieg haffuer skreffuith lens Bradde till, nar ier stediss buyd ther vty thene egen, attij ville ladytt ham faytt deith, y tør icke vmage nogen aff ierre egen biud ther hen met, thet haffuer ingen hast met deytt, icke erre heller anen mening, anith en lenss ville haffue sith gotz friith vty Norre. Kerre her Monss, ieg veyd nu inthet sønerlich att skriffue; men huar ieg kand tienne eder, fyne y meg ther altid villigen till, som sacth er etc. Her met eder Gud befalendis. Villy sie

¹⁾ Mogens Gyldenstjerne havde 27. Jan. ladet to Borgere i Malmø stævne Peder Christiensen i hans Herberge i Malmø til at møde paa næstkommende Landsting i Lund, men han svarede, at hans Gaard Hjelmsø laa i Sjælland, og der var og hans Landsting, og der vilde han svare, hvem ham havde at tiltale (M. G. Priv. Ark. Indk. Breve 24. Jan. 1553). Da Peder Christiensen ikke lod møde for sig paa Lunde Landsting 18. Febr., afsagde Landsdommer Claus Urne en Kendelse, hvori det hedder, at han „sætter denne Sag her i Dag fra Skonning Landsting og ind for Danmarks Riges Kansler“ (smstds. 18. Febr.). Ved aabent Brev, dat. Odense 1. April s. A., paabydes det Peder Christensen til Hielmsø inden 15 Dage, efter at Brevet er læst, at udlægge Mogens Gyldenstjerne 3 Gaarde i Maglerup, som han har i Pant af Aksel Rosenkrantz,

Anne mange godde netter paa myne veygne. Datum
Gisselfeld fredagen nest for fastelaffen a d 1553.

Per Oxe.

(Seglet afrevet. Bagpaa: Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig och welbiurdig man och strenge ridder her
Mogenss Gillenstern till Stierneholm, myn frenne, venligen.

At Per Crystiernsen er kallet for syn brofiel.

212.

Gisselfeld, 14. Februar 1553.

Peder Oxe til Mogens Gyldenstjerne.

Han meddeler ham, at han paa Torsdag vil lade Peder Christiernsen [Dyre] faa Varsel for hans Brofjæl her paa Sjælland. Han har talt med Børge [Trolle] om deres Møde.

Kerre her Monss, frenne . . . sønerlig godde ven, ieg
haffu[er] vnfangith iere skriffuelsse och sex vrhønss, huil-
keytt y skulle haffue stoer thack boidde for dem och alt
anytt gott. Met Per Kristenzenns saag skall hand faa
varsell till han[s] brofiell nu paa torsdag, saa . . . ladde
ij mend suerre dett paa tin[ge], saa hand haffuer faytt
lofflig varßell till hanss brofiell her vty Seeland, ty thet
skall verre vi . . . ; ieg haffuer talld met Børry her om iertt
modde¹⁾. Saa haffuer hand loffuith, hand skall gøre
skeelnyngge och haffuer sith egeth buyd effther ith mjnth
befalinxbreff vty Nyborre, effther tye att tydden er nu
saa ner forløffuen, saa y blyffue w. . der vty vforsømytt.
Kerre her Monss, ieg veyd inthet sønerlichth att skriffue
paa thene tyd; men huar ieg kand tienne edder, fynne

¹⁾ Ved kgl. Miss. af 16. Marts s. A. fik Børge Trolle, Tage Thott, Verner Parsberg og Sti Pors Befaling til inden Pinsedag at afgøre en Trætte mellem Mogens Gyldenstjerne og Lave Brahe om ret Markeskel imellem Fultofte og Ousbye (M. G. Indk. Breve). Ved aabent Brev af Lund, 16. April, støvnedede de Lave Brahe til at møde 20de Dag efter Hellig Tre-foldigheds Søndag [20. Juni] i Helligest Hus i København.

ij meg meg(!) altyd villig, som sachth er etc. Her met eder Gud befalindis. Aff Giselfeld tisdagen nest forre fastelaffen. Villij sie Anne mange goddenetter paa myne veygne 1553.

Per Oxe.

(Seglet afrevet. Bagpaa: Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig och welbiurdig mand, her Mogenss Gillenstiern till Stierneholm, myn sønerlig godde ven, venligen tillskreffuit.

At Per Crystiernsen er kallit tyl landstynget.

213.

Nyborg, 21. Februar 1553.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling til at møde paa Herredagen den 28. Maj i København.

T. o. a. L. 4, 223. — Tr.: K. Brb.

214.

U. St., 13. Marts 1553.

Mogens Gyldenstjerne til Hr. Søren, Befalingsmand over St. Jørgens Hospital i Lund.

Meddelelse om, at han maa faa en St. Jørgens Hospital i Lund tilhørende Mølle, som Hans Bonde har opbygget.

Udtog i Skånebrevsförteckningen fol. 351. atskillige hospitalers tilhörige bref Nr. 21.

215.

Nyborg, 1. April 1553.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling til at fly Jørgen Brahe 50 Vogne til at føre Kalk til Ystad.

T. o. a. L. 4, 247. — Tr.: K. Brb.

216.

Knudstrup, 11. Maj 1553.

Otte Brahe til Mogens Gyldenstjerne.

I Anledning af Dommen mellem Mogens Gyldenstjerne og ham paa M. Torbern [Bille]s Arvingers Vegne beder Otte Brahes Fader ham vente til Herredagen i København [28. Maj], da han vil stille ham tilfreds efter begges Venners Sigelse.

Wennliig och kierliig hellsßenn nu och alltiid forßennth meth wor herre. Kiere her Mogenns, frennde och sønnderliige gode wenn, tackir ieg ether kierliigenn och giernne for allth goth, som y mig alltiid giorth och beuiist haffuir, huilckid y schulle altid finde mig welluilligenn tiill ath forskylle meth alle the maade, y mynn macht er. Kiere her Mogenns, som ether well fortenncker, ath thenn dom, som gich emellom ether och migh paa saliige mester Torbernns arffuingiis¹⁾ wegnne, saa haffuir min fader her Claus bedit migh, ath ieg ville schriiffue ether tiill, ath y wiille were tiill frids tiill thenne neste herredag y Kiøbnehagenn, tha siiger hand, ath hand wiill paa synn parth stille ether tiill friids effther beggis ethers fellids wenners sygellße nu tiill thenne herredag y Kiøbnehagenn. Kiere her Mogenns, hues maade ieg kann were ether tiill wiilge, tha skulle y alltiid haffue ath raade och biude offuir mig som offuir mig(!) som offuir ethers sønnderliige gode wenn. Her meth ether thenn almectigiste Gud beffallenndis. Kiere her Mogenns, giorer well och siiger fru Anne mange gode netther paa mynne wegnne, oc ladiir Beathe ßiige ether baade mange gode netther. Schreffuit paa Knudstrup wor herre himmelfars dag anno mdluij.

Otthe
Brade.

¹⁾ *Otte Clausen Brahe var g. m. Beate, Datter af Claus Bille til Allinde, der var en Broder til M. Torbern Bille († 1552).*

(*Bagpaa: Mærke af Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paa-tegninger:*)

Eerlig welbiurdiig mandt och strenge ritther, her Mogenns Gyllennstierne tiill Stiernholm och höffuitz-mannnd paa Mallmøes huss, mynn kiere frennde och sönnderliige gode weenn wennliigh tiilschreffuit.

Otte Brades breff om tet mester Torbern er skillig.

Otte Brads breff om dy *3* efter mester Oge Sparre.

Sander Legels testament.¹⁾

Copy af Fultofte len, atter icke skal kome bysper.

Gamelle k. Crystierns dom om hoff men.

Om magelau met capyttel i Lund.

Et register om nogen afgyft tyl Københaun.

Om hues ten vnge herre fyck tyl boskab pa Malmø slot.

217.

Lybæk, 4. Juni 1553.

Jep Torsen Sparre til Mogens Gyldenstjerne og Jakob Sparre.

I Anledning af deres Anmodning om at indmane afdøde Henrik Schep-pings Gæld hos dennes Arvinger anmoder han dem om med hans Bud at sende ham Brevene vedrørende denne Sag.

Mynen gantz willigen grues allezeitt zuuor. Erbarnd vnd erentfesten, gonstigen, gutter schwager her Mangnus Guldensdern vnd Jacob Spar, meinen vater brudersch son, ich kan euch freuntlicher menung nicht ferhaltten, wi das ich eur schreiben entpfangen hab hir zu Libuk vmb das geltt, das abgesdorben Henrich Scheppinch vns schuldich ist nach selige mester Aage Spar, das ich das selbige gelt fon seinen nachgelassen erben wolt fon vns-sernt wegenn zum besten einmanen, so wult ir mir di brieffe, register vnd hantschrift mit das aller erscht hir-uber schicken. So hab ich nu einen fon Henrich Schep-

¹⁾ De følgende Bemærkninger vedrører ikke Brevet.

pinch seinen nachgelassen erben, der in seinem hause sitz, mit zwen burgern hir fon Libuk beschikt vmb das selbige geltt, vnd fon jm fodern lassen. So hatt er jnen zur antwortt gegeben also, was geltt, es sei gleich eingeseths, oder wem selige Henrich Scheppinch schuldich wer, hat er fon sich gedan nach inhalt seinem register, di das fon im gefodertt haben; aber gab doch zur antwortt, das er wolte jn seinem buch vnd register suchen, wan er solches darinne befinden kunt, oder auch, das ich brieffe oder hantschrifft hir bei mir hett, so wult er sich mit den andern seiner freuntschafft bereden vnd mir eine gutte antwortt darauf geben, vnt sacht, es sint x erben darzu, zu Henrich Scheppinch seine nachgelassene guetter.

So schik ich nu disen meinen boden hir fon Libuk zu euch vnd bitt, das ir wolt mir di selbige brieffe, register oder hantschrifft hir zu Libuk schicken mit disem boden, so fiel, als wir darauf haben fon Henrich Scheppinch, di dar lautten auf das selbige forbemelte geltt, das er fon selige mester Aage Spar bekummen hatt, vnd ir wolt mir eur fulmachtts brief¹⁾ auch darneben schiken; so wil ich mein bestes darzu dun, was nicht darfonn aufgenommen ist, das wir das bekommen megen, was si vns schuldich sint. Wu ich euch zu das beste dienen kan, sult ir mich allezeit gutwillich darzu befinden. Hirmit Got befolenn. Datum Libuck den 4. brachmont anno 1553.

Jacop Spar.

Bitt auch gerne, das ir wolt eur liben haussfrauen gruessen vnd meine ferwantten mit fiel guetter nachtt.

¹⁾ *Iblandt Mogens Gyldenstjernes Indk. Breve findes en udateret Kopi af et Fuldmagtsbrev til Jep Torsen Sparre fra Arvingerne efter M. Aage Sparre til paa deres Vegne at tiltale Henrik Scheppings Arvinger i Lybæk. Arvingerne var Mogens Gyldenstjerne for hans Hustru Anne Mouritsdatter Sparre, Aksel Rosenkrantz, Mogens Rosenkrantz og Jakob Sparre.*

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og 2 Paaskrifter, den sidste med Mogens Gyldenstjernes Haand:)

Den erbarn vnd erentfestenn her Mangnus Gyldensdern, drost auf das haus zu Nelbogen, vnd Jacop Spar zu Schwansholm, meinem liben schwager vnd fater brudersch son, freuntlich geschriben.

Sende breffue: copia aff then sentenze¹⁾ til Lybcke, Jep Torsen gick y rette, och andett Jeppe anrørendes.

Jep Torssen, at sende hanum Henrick Skepyns breff.

218.

København, [mellem 17. og 23. Juni] 1553.

Kgl. Missivø til Mogens Gyldenstjerne m. fl.

Befaling til at dømme i en Trætte mellem Væ Borgere og Jep Gyngø i Bukkebo om en Skov.

T. o. a. L. 4, 255. — Tr.: K. Brb.

219.

København, 22. Juli 1553.

Kgl. Missivø til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling til at efterleve Hovedlensmandens Paalæg om Indkrævning af Skatten i Skeberg og Tune Skibrede. København, St. Mariæ Magdalene Dag.

T. o. a. L. 4, 300. — Tr.: NRR I, 167.

220.

Krogen, 8. August 1553.

Lave Ulfstand til Mogens Gyldenstjerne.

Han sender ham Oplysning om Lave Brock, der er bleven saa ild huggen i Roskilde. Om 200 Dir., som han skylder Mogens Gyldenstjerne. Kongen ventes til Jagt i Kalundborg Len. Han selv haaber at komme til

¹⁾ Den i denne med en samtidig Haand skrevne Paaskrift omtalte Kopi af Sentensen hører til Jep Torsen Sparres tyske Brev af 23. Septbr. s. A. (jfr. ²⁵/s), hvor den omtales; den er nu flyttet dertil.

Varberg næste Dag og sender ham et Brev til sin Foged. Herluf Trolle og han er enedes om deres Skibsparter.

Mynn ganske wenlig hellßenn nu och altiiddt forßendtt mett wor herre. Kiere her Magnus Gyllenstiern, frende och beßynderlige gode wen, betacker ieg eder ganske gierne fore allt eere och gott, som y mig altiiddt giortt och beuisth haffuer, huillckitt y altiiddt schulle finde miigh ganske godwiillig thiill att fortiene och forskylle, met hues gode ieg wed edher aff myn ringhe formuge thiill wiillie kandtt werre. Kiere frende, giiffuer ieg edher wenligen thiill kende, att strax ieg sporde then tiende y Roskylde, att Lage Broch war saa ilde hugghe, badz ieg loff aff kog^e: ma^t: att rycke thiill bagge igen; saa Gud haffue loff ycke ner war saa hartt som ordt aff gych¹) och erre wenligen oc wel forlichte paa bade sider och gaen breff och segill y mellom them och bliffuer gott yghen snart met them. Kiere frende, ßaa spurde ieg, att Herloff Trolle och Børghe ycke betallitt eder the ij^c daller²), ßom the loffuitt att giffue mig, och loffuide mig ßaa wisth att skulle fange them tiill eder then samme dag, ieg drog fra eder, ßom Herloff sellff skall bestaa mig, thy ieg gaff Herloff thiill kende, paa thet att ieg ycke wiille were forsommitt hos edher meth samme peninge, att ther ßom ieg ycke ware wiis paa att faa ßamme peninghe tiill edher, thaa wiille ieg finde rad anderstedz. Thaa loffuitt Herloff mig saa wist, att ieg intthet vden schulle lade en myn suendt komme tiill haanom, thaa schulle handt strax faa them, och karlen war hos haanom bade om affthenen och om morgenen tuinde eller trinde gange, och sagde hanom ßaa for suar, att the køffmend, haanom hadde loffuitt penge, kunde intthet komme them aff sted paa then tiiddt, wden schulle dog met thet første were them wis, och begerde och aff mig y Koffuihaffn, att hand och Børghe wiille haffue sellff styllitt eder tiill fredz; thaa wilde ieg ycke, fore ieg be-

frøctiide, att the schulle bede eder om lengher dag, att ycke faa them ßaa strax, ßom ieg loffuitt. Kiere frende, ßaa schall y wdj sandhet wiiditt, att thet giorde mig well ontt, ther ieg kom tiill baghe och schorde(!), att y ycke hadde faath them. Dog myn suend gaff mig thiill kende, att hand sagde eder, huadtt suar hand fych aff Herloff Trolle her om, och attj gaff haanom gode suar igen och war ther met well tiill friidz, fore huillckitt, kiere frende, att ieg betacker edher ganske gierne; och ther ßom ieg ycke hadde troitt att skulle wiist bekommitt them, ther schulle ieg, saa santt mig Gud hielpe, wist haffue flyt edher them anderstedz, y huad thet schulle haffue kosth, før ieg skildis fraa edher. Kiere frende, thy drog ieg nu fra Køffuihaffn och tiill Kraagen thiill haanom ther att giøre en endhelig beslutt om wor skibs handell³); thaa thyckiis mig, att thet dragher langßom tiill, och mener hand att were dyrtt fore the 5000 købmandz gyllen, ßom ieg sagde them aff, før ieg drog aff Køffuihaffn, och begeriide att motte nyde syn partt, ßom y kunde handle met mig om paa eders partt. Thaa suariide ieg haanom, att ieg inghen ende hadde end giortt met eder her om, wden war best, att hues hand war om thyll synde att besluttitt endeligen, men ieg war hos haanom, och mente att kunde bekommitt ther for^{ne} ij^c daller tiill edher; thaa gaff hand tiill kende, att handtt ycke war paa thenne tiid wiid peningh. Kiere frende, ßaa beder ieg edher gierne, attj wiille well giøre och ycke fortенcke mig, atj paa thenne tiid ycke fych ßamme eders pening, før y drog aff byen, och therßom ieg nu wiste, wdj huad made ieg nu kunde best handle mett edher, att ieg nu haffuer her tiill brugtt eder peninge och ycke bekommitt them, ther ieg eder loffuitt, huad heller y wiille haffue them staendis och annamme rentten aff them paa then tiid, y laentte mig them; thaa wiill ieg antthen sellff beholle them eller flyt eder them vnder samme datum y en an-

dens hender, som skal were eder wis noch met slig foruarig(!), eder schall nøges met, eller och y wille well giøre lade them staa, tiill ieg kommer tiill slottit, thaa wiill met thet aller første sende edher them, strax ieg fanger eders wiillie her om att wiide. Kiere frende, atj wille well giøre och biude mig her om ett suar yghen tiill baghe, huorledis y wille haffue thet, thaa schall ieg nesth Gudz hielp fornøge eders wiillie. Jtem inghen tiende kunde ieg forfare om Schaane fraa hoffuitt, om kog^e mat. war thiid nogitt wentindis, huercken wdj en made eller y anden, och haffuer ieg och bestyllitt thet ßaa met [wenner, om mand kand antthen spørre nogitt her om, som sag(!) bleff, att thaa schall faa thet att wiide; anden tiende war ther ycke, magtt paa laa, vdhen kog^e mat^t achtitt att drage ther fraa met thet første wdj iagtt y Kalingborg len en tiid langh, och nogen stal-dreng och wngtt folch war bleffuen siuge aff pestelentze, och befryctes, att thet schall were først(!) met fraa byen tiill houe. Kiere frende, intthet synderligtt ydermere paa thenne tiid, wden rader och byder offuer mig altiiddt, som eder bør att giøre offuer edhers frende oc wiillige wen. Her met eder Gud almectiste altiid befalindis. Giører well och helser fru Ane och myn slegtt met mange gode netther paa myne wegne. Datum Kraagen tisdagen fore Laurentij aar etc. 1553.

Wiill thenne wiind staa, thaa ather ieg, om Gudtt wiill, att were paa Worbiery y morghen, och ther som ther er nogett nytt, magtt paa liggher, wiill ieg byde eder tiill met thette første eller talle sellff met eder, om Gud wiill, engang jnden thette høst marckt faer ende.

Laue

Wlstandt.

Kiere frende, sender eder och thette breff tiill myn fogitt, som y sellff ware begerindis och ydermer kunde lesse meninghen.

(Paa en indlagt Seddel med en anden samtidig Haand følgende:)

Kiere frende, maa y wide, att Herloff Trolle och ieg bleffue rett nu saa forendt y te hillige trefollighetz naffenn, saa handtt schall giffue meg for sin aadthende part y mitt schib fire hundere daller tiill sancte Martens dag nu nesth kommendis, som handt gaff meg sin handschriefft paa, oc schall handtt byde hans broder ter om thiill, oc haffuer handt loffuett meg, att ther som Byrge eller Herloff icke selff gefalt saa møgett att bruge y samme schib, som ieg nu haffuer thiill sacht tem, tendt aattende partt, att te jngen schulle affhende tendt, men andtuorde meg tendt igenn.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig welbyrdig mandtt och strenge riiddher, her Magnus Gyllenstjerne thiill Stiernholm, høffuittmandtt paa Malmøos hus, syn kiere frende och besynderliige gode wenn gansche wenligen thiill eghen handtt.

Laue Vlstand.

(Mogens Gyldenstjernes Randbemærkninger:)

1) Om Laue Brock. 2) Om 200 daler. 3) Om tet skyb ieg skulle handelle.

221.

Lybæk, 23. September 1553.

Jep Tordsen Sparre til Mogens Gyldenstjerne.

Han sender ham Meddelelse om Gangen i Retssagen mellem M. Aage Sparres og Henrik Scheppings Arvinger om Gældskravet paa disse og en Fuldmagt, som han beder ham lade forsyne med Malmø Stads Segl, og beder ham sende sig mulige tidligere Domme eller Forlig i Sagen.

Mine dennste touorenn. Gestrenge, erbare vnd ernueste, gunstiger, leuer swager, wath matenn vnnd gestalt yck alhir de sachen myt der hantschrift kegen des vorstoruen Hinrick Schepinges nagelatenn eruenn to rechte angefangenn, vnnd darjnne noch tor tidt richtlich erkandt,

werde gy vth byvorwarter copienn der sententie allenthaluenn vornemenn, vnnd dewyle de sententie vp genochsame vulmacht ludd, hebbe ick vmme de sache by jw deste vlitiger mit der gheringestenn moye gefurdert, vnnd my deste er mochte to geschicket werdenn, de vulmacht jnn aller form stellenn latenn, alleyne gy dem rade tom Elbagenn er stadtsegel mogenn vorhengen latenn, des gy by ime tor billicheit ane twiuell werdenn mechtich sin, de ock bildich der vrgheicht(?) nach nicht to weygeren hebbenn mogenn etc. Vnnd wes jw allenthaluenn bewust, edder anderenn, dat vormals darjnne richtlick gesprakenn edder enigher matenn gefurdert, dat wilt my vnnder juwem, edder weme dar vmme bewust, vnnder eins jderenn vp gedrucktem edder anhangendem pitzer toschickenn, denn ick my to vormodende, dat my vann denn jegendelenn, wenn se nu tor sachenn antwordenn motenn, noch allerleye jegenrede beiegenenn werde, darmyt wy den noch dem anfangen na kegenen se vprichtigen wegen der hantschrift mit grunde vnnd warheit, so wy, Gode lof, vor vnns hebbenn, gesport vnd befundenn werdenn wyllenn, so wil jnn dussem tor richtlickenn notturt de vlith nicht vorschonet sin, dorjnne gy keinenn vlith sparen werdenn, des ick gar keynenn twiuell drage, souel ock vp alles mynn voriges schriuens myt myner hanth ahnn vlitich vnnd fruntlich biddende gy demseluen, also vnns truwe vnnd loue to samenn steyt, allenthaluenn mit dem bestenn natrachtenn werdenn. Jck will alletit swegerlicker truwe nach allem vormogenn trwlick befundenn vnnd gesporth werdenn. Hirmit Gade beualenn, vnnd grotet mynenthaluen de jw vnnd ock my leff sinth. Datum Lubeck sonnauendes na Matthej anno etc. liij.

Jacop Spar
oder Ttorssen.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Dem erbarn vnd erentfesten her Mangnus Guldensdern, ritter vnt hauptman auf das haus zu Nelbogen, meinem gonstigen liben swager vnt freuntt.

Tette er et tiisk breff om Henrick Skepyns handel.

(Bilag:)

Anno etc. liij exaltationis crucis.

De ersame radt tho Lubeck hebbenn thwischenn Jacob Sparren, anders Tursen genandt, kleger, eins vnnnd seligenn Hinrick Schepings eruen, Cornelius Rordantz vnnnd Hanß Dethmars, beclagten, anders deels, deßhaluen dat de cleger fur sich vnnnd sine mit consorten, eruen seligen bisschops her Ago Sparre, die beclagten vmb 583 goltgulden schult na ludt einer handtschrifft dede beforderenn vnnnd darup einen volmachts brieff vann Magnus Guldensdern vthgegann lesen laten, darjegenn de beclagten seggenn laten, protesterende, dat se sick jegenn den cleger inn keine rechtfertigung, dan so ferne se dath tho recht schuldich jnlaten wolden, vnd dewile der eruen mehr weren, verhoftenn se, de cleger weren schuldich van denn andern miteruen ein gnugsame volmacht furtholeggen nha widernn vorgeuen beider parte rede vnd wedderrede, verlesing der vorgebrachten volmacht, nha jnsage, besprake vnnnd ripem rade latenn affseggenn: will de cleger schulde manen, so moth he van denn eruen seligen bisschops Ago gnugsam volmacht vorbringen, vnd schall alßden wider darumb gan, wo recht js. Jussu consulatus actum 15. 7bris.

(Paaskrift:)

Sententie, Jep Torssen har vd sent om rettergang met Henrick Skepyns arffynge, huad suar hanom ter pa gyffuen etc.

Jep Tordsen Sparre til Mogens Gyldenstjerne.

Han sender ham Meddelelse om Sagen mod Henrik Scheppings Arvinger om Gælden til Aage Sparre, overensstemmende med Brevet af 23. s. M. Om Striden med Jakob Mouritsen [Sparre] om Havrebjerg. Han klager atter over Forfølgelsen mod ham og over, at Mogens Gyldenstjernes Tjener Lak har taget Kvæg og Rente fra hans Gods, og beder ham sende 50 Tdr. Havre herfor og 100 Tdr. Havre for Renten af hans Gaarde i Sorby og Lund, som Mogens Gyldenstjerne har faaet, da han skylder en Borger i Lybæk 150 Tdr. Havre. Han beder ham laane sig mere paa hans 2 Gaarde i Lund og yderligere 300 Dlr., da han skal betale 400 Dlr. i Bod for et Drab, som hans Tjener har begaaet. Han meddeler ham Efterretninger om Krigen i Tyskland.

Venlljg oc kerlleg helssen alltid ffoorskreffven mett woor herre etc. Kjere her Moowenss Gjllenstern, ssvaager oc ssjnerlige gode wen, ttaker jeg etter gerne ffoor allt goott, hvilkett jeg alltid gerne ffoorskjlle wil.

Gjver jeg etter wenljgen ttill kjende, ad jeg haffver her nv en ttjtt lang gange j rette ffoor booremester oc raad her ttill Løbek mett Henrjk Skjpnjngss arwjnge oom de penjnge, ssom de ere woss skjllig; saa hiølle de meg fførst aape en lang ttid mett gode word oc ssade, de vjlle j en gøttljg wjsse mett meg ffoordrage oc pettalle, oc wor jnttet vden en løss ffoorhalljng, ssaa ad de mentte, ad jeg skvllle dragen her ffraa oc ike komen hid ssaa ssnartt jgen. Nv ad jeg kom hid jgen, oc jeg ffoornam, ad dett war daag jnttet anett paa gortt, ssaa haffver jeg ffoorffvltt dom ssaa lenge mett retten her, ad jeg haffver ffangett dene dom ffoor meg, ssoom booremester oc raad her haffve nv fførst affssagtt, ssom jeg nv ssener etter her hoss ljgende en kopje der vdaff¹⁾, ssaa ad wj alle, ssaa mange ssalljge mester Aagess arwjnge ere, skvllle bewjsse mett breff oc ssegel, ad wj ere hanss rette ssane arwjnge, oc der skal jeg haffve alles etterss ffvllle maagtt

¹⁾ Se Bilaget til Brevet af 23. September s. A.

epaa, baade etterss, Jakop Maaverssens, Maaenss Klaffssens oc Axssel Klaffssens, ad jeg mane ssame gel aff Henrjk Skepjpgss arvjnge oc ett stass ssegel der ffoore hengene. Ssaa haffver jeg nv ladett deress ssekrettarj her j deress kjensselerj, ssom ssider mett dom j alle retter, gortt dette fvlemagtssbreff efftter dene stass oordnjng, ssom jeg nv ssener etter epaa permen, oc beder jeg etter gerne, ad j wille lade booremester oc raad vdj Malmø dett ffoorssegle mett deress stass ssegel der vner hengene, oc j wille ssene meg dett jgen met dette bod, ssaa ad jeg kvne ffaa dett mett dett aller fførste; oc haffve j oc mere bewissnjng der epaa, ad y vjle ssene meg dom mett, eller oom ssame gel var oc jngen aar oc dag aff dom manett; de brjnger ssame Henrik Skepingss arwjnge alle hane løsse skalke støker ffoor, dett y ike ttror, oc ssade, de kener jnttet ttil de Ssparer eller Gjllenstern, oc mentte, ad wj jngen arwjnge der ttil waare, mett mere ffast anett ffabel, de brjnger ffoor, ssaa ad de wjlle ike gerne bettalle. Men jeg wil ike sspare jngen fljld der vdj, ssaa ad jeg skal gøre mitt beste, ad de skvle vere dreffven ttil maallitt, skvle jeg en dragett j kamer retten mett donom. 1) Oc hvad ssom jeg mett donom her vdrætter, dett vil etter strax lade skrefftljg wide ttilbage jgen, oc skvle jeg oc nv haffve werett paa en anen sted, ssom meg ljger magtt epaa, ssom jeg er ffoorskreffven, der ssom dette ike wore, ad jeg haffver ttagen meg oover mett donom.

Kjere her Moenss, ssom y oc skrjffver meg ttil oom Haffvebjere 2), ad Jakop Maawerssen skvle haffve wonnett etter dett vdaff, ssaa wide y wel sselfwe, ad Jakop ike kan wjne etter dett vdaff; tty dett er woor ffaderlige arff, oc gossett staar Jakop oc meg vskjfftt emellem; hvor kvne han daa wjne dett, hanss ike waare, eller oc ike heller wed, hvad hanom ttilkomer, naar ssom Gvd nv wil, ad wy komer ttil skyfftte eller oc maa

nødess ttil ad affhene dett anre, ssom de dett skyffte gøre, tty han haffver allt gossett vaardt federne vnffangett³) oc mere ttil mett, jeg haffver der jnttet vdaff vden ffjre eller v gaare, ssom skal j sannhett(!), naar dett ttil skyffte komer; dett anett mjn gaar oc goss, dett ssom de meg nv ffraa ttagen haffver oc dreffven deress gewaltt oc modwelle mett, baade ffør oc ssjden jeg drog der aff lanett,⁴) dett er mitt mørne goss oc dett, ssom jeg sselff haffver kjøfft ffloor mjne egne pennjnge.

Kjere her Maaenss, ssaa haffve de gaatt ad ttage ttil meg oc brvge deress vbelljge hanljng emod meg j mjn affwerelsse, tty der er jngen, ssom dett affwerger⁵) eller ttaller ett or der oom; men hade mjne sselige ffarbrøder leffvett oc mer aff mjne sslegtt oc wener, ssom affdøde ere, ssaa waare meg ssligtt jnttet skett eller wedeffarett, vden dett hade dom jlle bekomett, oc nv berømer sseg ssame sselskab, ssom meg den skade gortt haffver eller ladett gortt haffve, paa dett breffve, ssom de meg j Lvn emod al loff oc rett, ffrjheder oc ressesser affnød oc affttvongett haffve oc dermett gøre waare ffrjheder ttil jnttet, ssom al menige Danmarkz adel, alles waare ssaljje ffooreller ffry ffor waass hafftt haffve, oc gøre nv deress løsse vnskjlljng paa dett løsse vbilljge breffve, ssom dver dog jnttet oc er dog jnttet wertt, en alfnøded eller breffve emod al looff oc rett dvwer jnttet eller geller, tty de hjølle meg der j itt hvss ffangen, ssaa allt dett, de wjlle lade digtte oc lade skrjffve, dett ttrengde de meg ttil ad foorssegle. Skal oc dett nv were woor loff oc rett oc ffrjheder der j lanett, ad hvilken mest foormaar der, maa ttage en wed halssen, der noogett goott haffver, oc ttvjngge en breff vdaff oc ssjge: dv skal gjffve mjpg ssaa megett, ssom jeg vil haffve; skvlle dett voor rett vere, ssaa waare dett ssaa goott ffloor meg ssom ffloor en anden. Oc war doog komen ttil dom der j Lvn ssame ttyd paa deress breff oc sselgel oc paa al loofflig ttil-

saffven, ellerss wjlle jeg dragen ttil Hikebyer ssame tyd oc weren der ssaa lenge, ad jeg hade mjn ttingest bestellett oc wjlle dragen aff lanett, oc hade ttagen ffoorlaaff oc mjn han jgen af koⁿ m^a wel ii aar ttilffooren, ssaa ad de hade mett meg jnttet ad gøre; alljgewel her emod allt øwerfalle de meg ssaa vdj Lvn oc gjnge ssaa mett meg oom oc gaffve korn oc penjnge vd hvor ffredløss karl oc øweldeder¹⁾), ssom jeg hade der j lanett, ad de skvlle klaffve, oc ragtte oc stragtte ffaalk oc brjngett ttil død oc ssøgtte aarsage ttil meg oc jn ssoma stone meg efftter ere, lyff oc goss ffoor mitt goss oc pennjnge skjll oc haffve ssaa vbilig mett mett(!) meg oom gangett, ssom meg ike mvveligtt vor ad skrjffve, oc nv j mjn affwerelsse ttil ffalle oc ttage meg gaar oc goss oc røwe, ttage oc borttfføre allt, hvad jeg der hade, ssaa ad de kvne meg ike mer gortt haffve, vden de hade mjk ljjfvett affstaallet, ssom de oc haffve laden ttil booden, en doog Gvd almegttigste en partt der vdoffver vel straffett haffver, ssaa ad de en del en nookssam vnerlig død oc afgang ffangett haffver, oc hvem ved oc, hvad Gvd gøre vil, oom de meg den skade oc vbilighet ike vylle wederlege eller bettalle.

Kjere her Maaenss, ssaa er env mjn fflyssig bede ttil etter, ad j wjlle ttalle koⁿ m^a ttil⁶⁾ oom denne mjn store skade, oowerwald oc vkristelig fforffølnjng, ssaa ad de meg maatte wederlege oc bettale, hvad del ssom de paa mjn gaar oc goss haffve ffraa ttagen, oc ad jeg matte ffange mjn gaar oc goss jgen, ssom de haffve jng ttagen, oc ad jeg maatte ffoorsse meg goott ttil koⁿ m^a, ffoor hvess ad de meg beloogen haffve, ssaa ad jeg maatte ffange der breffve epaa ad haffve hanss naadis wenskab, ad y wjlle gøre etterss beste her vdj, ljge ssom jeg ttror etter ttil, oc ssom j meg j meg(!) oc loovett

¹⁾ = *Uebeltäter, Ugerningsmand.*

haffver. Hvor ssom jeg noogen sted kan ttjene etter jgen ttil dett beste, skvllø y altyd beffjnde meg willig ttil ad gøre.

Jeg wed ocssaa wel, ad koⁿ magestatt wed der jnttet vdaff, hvorledess de emod meg der ssaa hanlett haffve, oc hanss naade laa oc ssjg ssame ttjd vdj Lvn, ssaa jeg ike kvne kome ttil hanss magestatt oc meg beklage, hvad øwerwaald oc skade meg skett war; derffoor haffver jeg jngen skyl giffven hanss naade oc ike heller øwer hanss magestatt klaffvett haffver.

Kjere her Maaenss, oom etterss ttyener Laak, ssoom haffver ttagen der paa mjn gaar oc paa mitt goss mjne øxssen, kjær, ffoller oc anett ffe ttil sseg⁷) eller oc, hvortt han dett haffver ladet hendreffven, oc han looved meg dett vdj Kalmern j Ssverjg, ad han wjlle meg dett ttil ttroer han vdssette ttil lige oc ffly meg hvortt aar mjn rentte oc rettighett der vdaff, hvad han ffik ttil lege der vdaff; nv haffver han mitt bortte j ssaa lang ttjd, oc jeg haffver der ssaa manjg maal¹) oover skreffven oc mitt begerett oc kan doog jnttet ffange oc haffver oc skreffven offtte ssjden oc hanom ffoorbyde lade, ad han jnttet aff mit skvllø sseg mer mett beffatte, oc y loovett meg ssellf oc dett ttil Brøssel, ad han jnttet gøre skvllø.⁸) Nv er han ssjden jngffaren j mjn boness gaar j Ssaatterp oc ttagen meg iijj ttyner ffvl mett gryder bortt,⁹) jeg hade der staaende, oc gortt meg der ssligt ett woold. Kjere her Maaenss, ssaa ved jeg wel, ad dett er ike etters beffalnng, ad han ssaa j mjn affverelsse oc mod mjn beffalnng handler emod meg; derffoor beder jeg etter gerne, ad j wjlle hanom ttil haalle, ad han meg ssame mjn rentte skiker ffoor ssaa mange aar, ssom han ssame ffe oc kveg nv ssjden anamett haffver, oc den rentte maatte gøress vdj haffre oc sseness meg nv hjd

¹) *maal = Gang.*

ett haltt hvnrett ttiner haffre paa regenskab ttill Lybek
nv mett en skyper nv mett en skjper(!) mett dette ssame
bod, oc j wjlle hanom ttilhaalle, ad han ssame ttynner
ffvl mett gryder jgen jngfførde der ttill en mjn ttynner
oc anvaarett hanom dom jgen, ssaa gode oc y sslig
maade, ssom han dom der aff mjn gaar vdttagen haffver;
jeg wil skike ssame en mjn ttjener der jng ttill etter
igen, ssaa ssnartt ssom dette bod komer her vd ttill meg
jgen, oc j wjlle lade Laak gøre meg her emellom paa
register, hvor han mitt ffee oc kveg vdsett haffver; jeg
haffver sselff paa register, hvor megett ssom han haffver
ttill sseg paa mjne wegne anamett. Ad y wjlle gøre her
vdj, ljege ssom mjn gode ttro er ttill etter; jeg vil dett
alltjd gerne jgen mett etter ffoorskjlle.

Kjere her Maaenss, er meg oc ssagtt, ad j haffve an-
namett ttill etter mjn partt aff den gaar udj Ssørbj oc
mjn partt aff den gaar j Lvn; 10) ike wed jeg, om j haffve
anamett mere, oc haffver jeg jnttet ffangit aff rentten nv
vdj vii aar; tty beder jeg etter gerne, ad j wille nv skike
meg ssame ett j^c ttynner haffre paa regnjng; hvad dett
mere rentten løber, dett gjffwe j meg wel. Jeg er en
borer her ttill Løbek ett j^c ttjner haffre skjllig.

Item de ii gaare, ssom j meg j Lvn vdlade, ssom bleffve
meg jgen ffraa skjfftte, oc skvlle lege meg ii anen(!) ssaa
gode aff rentte vd, der epaa de ii gaare haffve j lentt
meg hvnrett daller, ssom ssttaar skrewen neder paa han-
skrifften, oc jeg hade skreffwen ii^c j hine, oc rentten
løber wed vj pvn korn j alle hane aff ssame ii gaare,
ssaa ad dett er meg ffoor ljdett de c daller epaa den
rentte; wjlle j lene meg mere der epaa, ad j wjlle wel
gøre oc skrjffve meg ttill der oom.11)

Kjere her Maaenss, ssaa kan jeg etter j en god menjng
ike ffoorhaalle, ad jeg haffver en aff mjne ttynner hoss
meg, er en aff mjne ffoorvantte, oc kom j skade oc sslog
en edelman jhjæl, oc jeg haffver ffoordragen ssagen oc

skal der foor nv lege en ssom penjnge vd derffoor, ved iii^c daller; der ssom j wjlle velgøre ssom mjn gode ssvaager oc ssjnerlige gode wen oc lene meg ttry hvnrett daller paa rentte,12) oc j wjlle haffve ffoorskreffven ssame ttry hvnrett daller hjd ttill Løbek ttill etter wertt eller ttill Ssveger, ssom fførde meg den hanskrifft, ssaa ad jeg dom der kvne bekomme, ssaa wil jeg giffve dom mjn hanskrifft jgen der epa paa etter vegne etterss rentte der vdaff aarlig ad bettalle, huilken ttyd oom aarett ssom j dett j ssame hanskrifft begere.13) Oc naar ssom j ike wille lenger haffve ssame iii^c daller hoss meg, oc j dom jgen begere, ssaa wil jeg bettalle etter dom jgen ttill gode rede vden al hjner eller gjnssjgelsse vdj vdj(!) naagen hande maade, oc wide j oc wel sself, at dett nv, Gvd ffoorbyde, ad mitt howett nv naagett ad kome, daa er jeg etter wiss naak der foor, der ssom dett mere waare, ssaa j wiste ettertt wel j lanett der ad ffjne aff mitt igen.

Kjere her Maaenss, gører nv her vdj, ljege ssom mjn gode ttro er ttill etter, oc vnssetter meg mett desse iii^c daller mett dett fførste, ssaa ad jeg ike skvllle affhene anre aff mitt der foor, oc j wjlle meg strax(!) ett ssvart tillbage jgen oom dene mjn skrjffvelsse, oc j vjlle ssene meg den fvllle magtt nv ffoorsseglett mett Malmøss stass ssegel, ssom ffør bemeltt er, oc j oc Jakop wjlle skrjffve booremester oc raad ttill her ttill Løbek, ssaa ad de wjlle hjelpe meg ttill rette paa alles waare wegne oom ssame gel mett Henrik Skepjngss arwjnge, ssaa ad de bettallett vaass waare penjnge oc jngen løss ttalle der foor gaffve; oc lader Axssel eller Maaenss dett breff ttill disse boormester oc vden(!) mett foor ssegle oc deress naffven der vdj, ssaa er dett ttess mer ansseene, ad ttess mer ssegel derffoor er. Jeg haffver det her ffoormertt, de hanle ike gerne emod den danske adel.

Kjere her Maaenss, vdj alle de maade, jeg ved etter

till vilge eller ttjenest vere kan, vil jeg alltjd gerne gøre, dett Gvd almegettigste kjende, hvilken jeg etter nv oc alltjd beffallett haffver, oc beder jeg etter gerne, adj wille wel gøre oc grysse mjn kjere ffader broder daa(!) daatter ffrv Ane mett mange ttvssen gode natter paa mjne wegne. Dattom Løbek den xxv dag ssettemper jm jaar mdlīīī.

Jakop Sspar
eder Ttorssen.

Kjere her Maaenss, aam ny ttjener gaar her vnerlige ttill. Herttvg Henrik ljer ffloor Brvnssvjg, oc har han tto gangge nv klapett margraaff Albrett, ssaa mangan erllig man er bleffven, ssom dette bod skal ssjge etter allt vjder beskett. Ville j gjffve dette bod en daller eller ij, daa ttager han dett gerne ttill tterjng. Jeg vil bettalle hanom dett anett.

Krjffve(!) j desse boore mester ttill, ssaa ssetter mitt naffven Jakop Sspar eller Ttorssen, ttj ad jeg haffver breffve oc mandatt aff k^e magestatt ttill dom, ssom mitt naffven der vdj er Jakop Sspar eder Ttorssen efftter vortt vaben oc voore ssalljge ffooreller.

(Bagpaa: Mærke af Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes tre Paaskrifter:)

Erlig oc welbyrdig man her Maawenss Gjllensstern, høwessman paa Malmø sslaatt, mjn kjere ssvaager oc ssynerlige gode wen, kerlljg ttill skreff(!).

Jep Torssens breff anamett noget for Mjchellis a^o 53.

Om Henrick Skepyng oc 3, 300 daler at lonne hanom. Arfjng jnttet kiende tyl Guldenstiern eller Sparre.

(Mogens Gyldenstjernes Randbemærkninger:)

1) Om tend geld hos Henrick Skepjngs arffyng. 2) Om Haurbergerig oc endnw wyl tyl skjlfte. 3) For brødre ere døde¹). 4) Bruge hans gods. 5) Oc ingen,

¹) *Overstreget; hører hjemme mellem 4) og 5). Bemærkningen til 3) mangler.*

som tet wyl afwerige. 6) At talle k. mt. tyl, tet hand matte kome tyl gard oc gotts. 7) Om tet, Lack har taget Jep Torssens fee oc foller. 8) At ieg louet i Brussel at fly hanum ret. 9) Griider bort. 10) At namet hans part af ten gard i Lund oc Sørbø. 11) Oc lane mer pa dy 2 garde en 100 daler. 12) At lane hanum enu(?) 300 daler. 13) At gjffue meg rentte.

223.

Kolding, 17. November 1553.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling om at hjælpe Broder Fris, Borger i Flensborg, til noget Gods, som Peder Christiensen [Dyre] har beslaglagt i Trelleborg.¹⁾ Kolding, Fredagen næst efter St. Martini Dag.

T. o. a. L. 4, 315. — Tr.: K. Brb. og Sejdelin: Diplom. Flensborg. II, 582 f.

224.

Kolding, 2. Januar 1554.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Kongen anmoder ham med flere Danmarks Riges Raad om at komme til Koldinghus vor Frue Dag Kyndermøse [2. Febr.], da han har vigtige Ting at tale med dem om.

Orig. m. Rester af paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: at farre tyl herredag.— T. o. a. L. 4, 340. — Tr.: K. Brb.

225.

Lybæk, 9. Januar 1554.

Jep Tordsen [Sparre] til Mogens Gyldenstjerne.

Han sender ham Meddelelse om Sagen mod Henrik Scheppings Arvinger. Han klager alter over Mogens Gyldenstjernes Tjener Lak, der paastaar at have handlet efter hans Befaling, og over den Behandling, han har faaet

¹⁾ Jfr. ogsaa kgl. Miss. af s. D. til Peder Christiensen (tr. K. Brb.) og Margrete Gyldenstjernes Brev til Mogens Gyldenstjerne af Jan. 1553, ovfr. S. 203.

i Lund, hvortil han kom paa Mogens Gyldenstjernes Tilsagn, samt beder ham tale sin Sag hos Kongen. Da han ikke har faaet de Penge, om hvilken han har skrevet til ham, nødes han nu til at sælge sit Gods i Lybæk.

Venlig oc kerllig helssen alttjd tilliffaaren skreffvett mett waar herre etc. Kjere her Maaenss Gjllenstern, ssvaa-ger oc ssjnerlige gode wen, nest en wenllig ttakssjgelse ffoor altt gaatt, hvilkett jeg alttjd gerne ffoorskjlle wil.

Kjere her Maaenss, oom den gel mett Henrjk Skepjpgss arwjnge ssaa maa y vide, ad dett bod war altt ffoar-lege(!) der j Skaane, den jeg haffde skikitt der efftter den ffvlle magtt, oc kom ike ffør her ttill Løbek jgen noogett ffoor jvl, oc daa hade de her sslvtet deress rett ttill1), men ssaa ssnartt nv ssom de dett jgen oop sslvtte, wil jeg mett den gel jgen an heffve, oc hvad dom ssom jeg ffanger her ffoor meg, wil jeg lade etter jgen wide.

Kjere her Maaenss, ssom j nv ssjst meg ttill skreffve oc ssende meg Laakz breffwe mett epaa mjne øxssen, kør, ffole oc anett ffe, ssom han ttill sseg anamett haffver paa mjn gaar oc goss, oc menner sseg ad gøre meg god rede der ffoor oc ad haffve der gode regester epaa, hvor han dett vdsatt haffver2), hvilkett jeg gerne ssaae, ad dett ssaa waare, ad jeg mitt become kvnde; men han loowet meg mjn rentte der vdaff aarlig ad wille skike, oc jeg haffver ike ffangett en hvjd der vdaff, ssaa mange bod jeg haffver hafftt oc ladett tterett der efftter, oc ffoorhaaller meg ssaa mjn rentte ffoor oc nv haffver j mett ffoorbod gortt meg ssligtt ett oower waald oc ffa-rett jng y en mjn boness gaar oc ttagen meg iiii tjinner ffvl mett gryder der vd3) oc waalførtt jng epaa etterss goss oc ttagen dom vdj etterss naffn oc ssade sseg etterss beffalnjpg der epaa ad haffve.4)

Kjere her Maaenss, efftterdj ad han er etterss tyener oc er epaa etterss goss eler j etterss brød, ad y wjlle hanom ttill haalle, ad han meg mitt wjlle eller maatte wederlege oc bettalle lje ssaa gaatt, ssom han dett ttill

sseg ttagen haffver, oc ad han lode meg mjn rentte be-
kome der vdaff nv vdj ssaa mange aar, ad j ike wjlle
lade hanom kome aff etterss tjenest eller goss ffør, oc
efftterdj ad han dett vdj etterss naffwen gortt haffver.
Dett vil jeg alltjd gerne jgen mett etter ffoorskjille, oc
efftterdj han er etterss tjener, wjlle jeg ike heller gerne
meg wjder oover hanom beklage; de anre alle gøre deress
vnskjlljng epaa hanom.5)

Kjere her Maaenss, ssom j oc nv sselfve wide, hvor
vkristellig meg er der vdj lanett hanlett en ttjd efftter en
anen oc meg mitt ssaa vellige ffraattagen der aff en iii
eller iiij emod al waar loff, rett oc ffrjheder oc ressess-
sser, oc gøre deress løsse vnskjlljng epaa deress egett
breffve, ssom de sselfve lode skrjffve oc degtte vdj Lvn,
oc ttoge meg der ffangen oc nøde ttill ad ffoorssegle6)
emod sslig løfflig ttillssaffven oc breff oc ssejel, ssom
meg war oc skrewen, oc wjlle jeg ike heller haffve ko-
men ttill Lvn ssame tyd, hade jeg ike ttrott eder wel,
daa j ii eller iii gange meg ttill skreffve, ad jeg skvll
ffoorvden ffare djtt kome, oc ssjden ssende j meg Jakob
Maawerssen oc ederss Berttell skrjffwer7) ttill meg vden
ffoor Lvn oc lode ssjge meg ttill paa ere, ttro oc loffve,
ad jeg skvll ssiker oc ffrj vaawerffallen were, oc ad
Johan Ffrjss haffde ssagtt etter sslig ere, ttro oc laave
ttill paa mjne wegne. Sslige or oc ttalle oc ttillssaffven
ssade de meg ttill, Jakob och etterss ffogett Berttell
skrjffver, oc der epaa drog jeg jng vdj Lvn ttill eder,
eller wjlle jeg strax dragen ttill Hikkebjer, der skvll meg
vel haffve laden blewen vaaverffallen, ttj jeg hade jngen
here ssame ttjd vden Gvd oc keysserlig magestatt8) oc
hade ttagen mjn han jgen aff kongelig magestatt wel ii
eller iii aar ffoor heden, daa de ttoge meg mjne pant oc
ffoorlenjng ffraa; ttog jeg daa mjn han jgen oc fførloff-
niss, tty ttrode jeg dom ike heller altto vel der en partt
ljge efftter, ssom de emod mjn sselliche ffader oc hanss

dreng der hanlett haffve, dem de skenelig myrde oc oombragtte9) foor ssjne egne penjnge, de han dem lenth haffde.

Kjere her Maaenss, hvor dett meg bekom eller den ttilssaffven haallen var, dett jeg jng vdj Lvn red, dett wed Gvd oc hvor erllig man wel, hvad skade oc ffoorderff jeg der vdaaver vdj komen er, oc ttragttet meg der efftter ljff, ere oc goss10) foor mjne goss oc penjnge skj og gjnge ssaa mett meg oom, ssom meg ike nv mgeligtt er ad skrjffve, oc brjngett der op oc kjfftte ttil alle mjne ffredlsse karle, ssom jeg haffde ffoordeltt mett loff oc rett, oc hvor veldetter, der j lan war, ad de skvlle der meg ttil traass gange oc skvlle klage, hvad ssom de dom ffoorssagde, oc sslige maade jeg gjffwe penjnge der ttil med, ad de kvne mere oopbringe,11) mett sslige stker oc mange anre, ssom ike megett dvwe, ssom de mett meg oomgangett haffve, ssom dom Gvd almegttige derffoor en part straffet haffver.

Kjere her Maaenss, efftterdj ad jeg ssaa vskjllig j sslig en ffoorderffwelig skade komen er vdj sslige ttilsawen oc paa ttro oc laave oc breff oc ssegel, dett y wjlle ttalle koⁿ m^a ttil12) oc ffoorhanle mett hanss naade, ssaa ad jeg maatte haffve hanss koⁿ m^a wilge oc wenskab oc hanss magestattz breffve der epaa,13) ssaa ad alltjng maatte were oc bliwe en ffoordragen nederlagtt ssag, ffoor hvess de meg ffoor hanss magestatt beffrtt oc belogen haffve.14) Aam mjn store erlidene skade oc ffaarderffve, ssom meg der skett er, dett ssetter jeg ttil Gvd oc ttil hanss koⁿ m^a; hvad hanss naade gr der vdj, der lader jeg meg aldellless mett ad nge, ttj ad de ii eller iii kvne meg ike den skade jgen bettalle, den, ssom de meg gortt haffve.15) Jeg wed oc, ad hanss koⁿ m^a ttenker oc paa den rettferdig Gvd, hanss naade haffwer aaver sseg, hvad meg skett er, oc hvor ttrollig jeg haffver ttjentt hanss magestatt oc holpen ttil lan oc ttil rjge paa mjn egen penjnge oc ffoortterjng, ssom hanss naade

meg env skjellig er j den belegrjng foor Kjøbenhaffven, ssom Johan Ffrjss oc fflere wide.16)

Kjere her Maaenss, ad j wille gøre her vdj, ljge ssom mjn gode ttro er ttill etter, ljge ssom ffoorhen ssagt er.17) Vdj alle de maade jeg wed etter ttill vilge eller ttjeneste were kan, wil jeg alttjd gerne gøre, dett Gvd almegtigste kjende, hvilken jeg etter nv oc atttjd beffallett haffver. Oc beder jeg etter gerne, ad j wille welgøre oc grysse etterss kjere hvssffrv, mjn ffaderbroderdaatter, ffrv Ane, mett mange gode natter paa mjne wegne. Dattom Løbek den nyen dag jenewarj jm jaar mdluiij.

Jakop Sspar
eder Ttorssen.

Kjere her Maaenss, aam de penjnge, ssom jeg skreff etter ttill om, daa jeg dom ike kvne ffange oc meg nv ttrengde der ttill, ssaa nødiss meg nv ttill ad sselle oc affhende aff mitt goss her ttill Løbek, oc haffver ttagen her penjnge der ffoor, de ssom wille sselfwe staane deress ewenttyr der mett, tty ad dett hører meg ttill, j hvad de lade dom ttøke, oc hvad ffinanss eller anslag ssom nv goress j Kjøbenhaffn 18) der paa, ssom jeg wel ssportt haffver, men ttill ad ttage haffver verett afflagtt her ttill der j lanett. Hvad nv skal ske, maa Gvd wide, men jeg haffver jngen beffalnng giffven naagen paa ad lege penjnge vd epaa mitt goss eller ttage ttill mett meg, oc jngen war jeg der heller skjellig eller plegtig. Dette kan jeg j en god menjng etter ike ffaarhaalle; men hvad koⁿ ma^a gør der vdj, der lader jeg meg ad nøge.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:.)

Erllig oc welbyrdig man oc strenge rider her Maaenss Gjllienstjern, høffvessman paa Malmøss sslaatt, mjn kjere ssvaager, kerljg ttilskreff.

Om Skepyng. Olluff Lack wyl gøre regenskab. Om 4 tr griider. At holle Lack tyl rette. Er fangen oc nød

tyl at gyffue breff vd. Er komen tyl Lund eptter Jacop oc Berttyl ord. Miird hans fader oc en dreng.

(Mogens Gyldenstjernes Randbemærkninger:)

1) At rettergang er vpsat. 2) At Lack wyl gøre regenskab. 3) 4 t^r griider. 4) At Lack har i mit naffn indførd pa myt gods hans 4 t^r griide. 5) At holle Lack tyl rette, før hand komer af mit gods. 6) Fangen oc nød tyl at gyffue seg breff oc segel. 7) Jacop oc Berttyl. 8) Er kammen tyl Lund pa myn oc fleres tylsagen. 9) Miird hans fader. 10) Oc om ten tylsagen i Lund oc komme hanom om halssen. 11) At klage oc giffue a tenom, som clage. 12) At talle k. mt. tyl at hans vskiillighet. 13) Magestatz breff. 14) Beført oc beløget haffue. 15) At 2 eller 3 icke kwne betalle hans skade. 16) Johan wyd om ten belegering. 17) At gøre som hans gode tro. 18) At tage s vd pa syt gods, som wyl staae teris euentiir i Københaun.

226.

Kolding, 6. Februar 1554.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Kongen har for nogen Tid siden [2. Jan. s. A.] tilskrevet ham om at møde paa Koldinghus; da han endnu ikke er kommet, befales det ham straks og uden al Forsømmelse at begive sig dertil. Koldinghus, Fredagen efter Søndagen invocavit.

Orig. m. Spor af paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: at kome tyl k. mt. vden ald forsømsels. — T. o. a. L. 4, 362. — Tr.: K. Brb.

227.

Lybæk, 27. Marts 1554.

Jep Tordsen [Sparre] til Mogens Gyldenstjerne.

Sagen mod Henrik Scheppings Arvinger har nu varet et Aar. Han spørger, om han skal forfølge Sagen ved Kammerretten, eller om Mogens Gyldenstjerne vil lade disse Lybskes Skibe og Gods anholde i Helsingør. I saa Fald skal han ogsaa lade dem betale hans Bekostning og Tæring

med 500 Guldgylden. Han klager atter over hans Tjener Laks Handlemaade paa hans Gods og beder ham gøre Skel heri. Han beder ham sende sig 30 Tdr. Havre og trække dem fra hans Rente.

Venllig kerllig helssen alttjd ttillfooren skreffwett mett waar herre etc. Kjere her Maaenss, sswaager oc ssjnerllige gode wen, ttaker jeg etter gerne ffoor altt gaatt, hvilkett jeg alttjd gerne ffoorskjlle wil.

Kjere her Maaenss, ssaa gjffver jeg etter j en wenlig menjng ttill kjende, ad jeg nv haffver her wed ett aar gangett y rette ffoor borgemester oc raad her ttill Løbek mett Henrik Skepjangss arwjnge oom den gel, ssom de waass skjlljg ere paa affstaarwen Henrik Skepjangss wengne, ssom han ssaljge mester Aage skyllig war efftter den hanskriifttz ljdelsse oc fivlle magtt, ssom j meg ssende.

Ssaa kan jeg etter j en god menjng ike ffoorhaalle, ssaa ad meg jngen rett paa alles waare wegne her kan ske eller wedefffaress, anett en ett ffoorssog oc ffoorhalnjng efftter ett anett, paa dett ad jeg skvllle drage her ffraa, oc dett skvllle ssaa bliffve stanende; oc ssom jeg kan her nv vd spøre, oc alle man wel bemerke kan, daa haffve de her deltt Henrik Skepjangss goss oc wortt mett, hvad der war efftter hanom, ljge ssom de sselfve løst haffve, baade hanss arwjnge oc anre mett, de ssom ike arwjnge waare, oc der ttill mett gjffven store gaffver vd, ad de wjlle dom verre bjstenig, ssaa ad ad(!) de kvne brvge deress ffoorgang mett deress boberj, men jeg haffver wel ssagtt dom menjngen, ssaa ad de, wel dett ganske raad her, haffver iiii maal ssvvrtt der offver ssett, oc haffver dom oc dett ttill ssagtt, ad de jnttet skvllle der epaa ttvjfflle: ville de woss ike her lade bettalle eller rett wedefffaress, daa skvllle de bettalle waass paa anre ørder, ssom de ike gerne gøre wjlle.

Der ttill mett haffve de her en fforreder, er en ffoorsspreker wed naffwen Hanss Hopestang oc skvllle y Danmark werett hengtt; den kjende jeg jnttet oc beffol hanom

fførst vor ssag her vd ad rette, oc skvllve vere vaar ffoorspreker; daa han han(!) hade ssett waare breffve oc hørtt mjn ffoorneme. daa gik han hen oc ttog penjnge aff Skepjangs arwjnge oc war mett donnom oc woss vner ygen, oc stod den skelm oc ssade ffor dett ganske raad, ad y haffde ffangett den hanskriiftt aff etterss broder Knvd Gjllenster oc skvle verett ffoorleden oc ffoorhen affbetallett, oc etterss broder skvllve haffve hene her ffangett, daa han her war oom dett goss, der han hentte, ssom Skepjang hanom skjllig war, hvilkett jeg dreff hanom strax ttill en løgner, oc der mett ssaa ad han ike der mett heller kvne fforttkome. Nv haffver dett raad her meg wjst paa dom, ssom Henrik Skepjang skjllig war, ad de skvle ssvare meg der ttill mett Skepjangs arwjnge; ssaa haffver jeg ssagtt dom: neg, dett wil den weg ik hen; jeg ffjner her Henrik Skepjangs arwjnge ssidene wed hvss oc hjem, de, ssom hanss goss arwett oc waare penjnge anttastett haffve, oc var jng ssatte penjnge ttill ttroer hene oc jngen skjlltt mett regenskab. Hvad hade de mett waare penjnge ttill ad ttage, oc mett donom ville vj by bliwe oc jngen anen, ssaa ad jeg haffver gortt mjn yderste fflyd der vdj, meg mvgeligt were kvnde, oc, ssantt meg Gvd ttillhjelppe, tterett mere penjnge der aaver, en dett ttjngest vertt er, ellerss hade jeg lenge ssjden werett paa en anen sted, ssom meg ike rjnge magtt angelen waare, ssom jeg ssjst skreff etter ttill.

Kjere her Maaenss, derffoor beder jeg etter gerne, ad y wjllve bye meg ttill der oom jgen, hvor y der mett haffvett ville, hvad heller jeg skal dett wjder ffoorffølle vdj kamer retten, eller y oc wille anhaalle lade disse Løbsker skyb oc goss der ved Helssjngør, efftterdj de ffoorhaalle woss her waar rett ffoor. Lade y dom der besslaa, ssaa lader dom bettalle mjn bekaastnjng oc tterjng mer en ffem hvnrett gaaltt gjllen, dhe jeg der aaver bekostett oc ffoortterett haffver nv j ett ganske aar mett iiiii heste oc

ttjener ad ljge, oc laawett meg hvor dag ad hjelpe meg rett oc ttill ende der med.

Kjere her Maaenss, ssom jeg ttjtt oc aafftte haffver skreffven etter ttill oom mjne ffoller, ife oc kveg, ssom etters ttjener Laak haffver aff mitt ttill sseg ttagen, oc de ttjner ffvl mett gryder, ssom han paa dett ny aff mjn boness gaar waalfførtt haffver jng paa etterss goss, beder jeg etter env gerne, ad y ville hanom ttill haalle, ad meg meg(!) mitt wederleger oc bettaller, efftterdj han haffver ttagen dett vdj etterss naffven; dett wil jeg alltid gerne jgen mett etter fforskylle. Jeg skreff oc ssameledess efftter rentten nv ssjst, ad han skvllle ssene meg haffre derffoor; der kvne jeg heller jnttet aff ffange; tty lader dett ljge ssa, ssom de vjllle ttage megett ffraa, ssom de anre en partt gortt haffve. Ty beder jeg etter gerne, ad j ville gøre meg dett skel her vdj, ljge ssom y jgen aff meg haffve wjllle.

Kjere her Maaenss, vdj alle de maade, jeg wed etter ttill wilge eller ttenest were kan, wil jeg alltid gerne gøre. Hermett wil jeg haffve etter Gvd almegettigste beffallendis, oc beder etter gerne, ad y wille welgøre oc grysse etterss kjere hvstrv, mjn ffaderbroder daatter, ffirv Ane, mett mange gode natter paa mjne wegne. Dattom Løbek iii dag paaske jm jaar mdliiii.

Jakop Sspar.

Kjere her Maaenss, der ssom y wille wel gøre oc ssene meg en xxx ttenyer haffre mett ttette bod aff Løbek; vil j ike lade kvjtte dom y den rentte mett Laak, daa vil jeg bettalle etter dom j penjnge, ljge ssom de geller der j Malmø, oc giffve Ssveger penjnge her paa etterss wegne.

(Bagpaa: Spor af Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlilig oc welbyrdig man oc strenge rider her Maagenss Gjllenster, høvessman paa Malmøss sslaatt, mjn kjere ssvaager oc ssjnerlige gode wen, kerlig ttill skreff.

Jepe Torssens breff anamet ten 30. dag Marcij. Om Henric Skepyng oc andet mere.

228.

Kolding, 11. April 1554.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Da Kongen ikke selv kan møde i København til den ham meddelte Dag¹), har Kongen affærdiget sin Søn, Hertug Frederik, til at mødes med nogle Rigens Raader i Antvorskov Torsdagen efter Søndagen jubilate [19. April]. Kongen beder ham derfor være i Slagelse Fredagen derefter for at raadslaa om Rigens Ærende. Kolding, Onsdagen efter Søndagen misericordias domini.

Orig. m. Spor af Segl. — Udt. i T. o. a. L. 4, 395. — Tr.: K. Brb.

229.

Kolding, 14. April 1554.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling til bestandig at holde en Postklipper rede i Laholm²), saa længe Rigsraaderne er i Sverig. Kolding, Lørdag post misericordias domini.

T. o. a. L. 4, 398. — Tr.: K. Brb.

230.

Kolding, 29. April 1554.

Missive fra den udvalgte Konge Frederik til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling til at overlevere Malmøhus til Ejler Hardenberg, som skal have det i Befaling.

¹) Dette Missive synes ikke at eksistere. Iøvrigt meddeles i et Missive af 14. April s. A. [T. o. a. L. 4, 396. — K. Brb.], at Johan Friis til Hesselager vil møde i Antvorskov i Stedet for Hertug Frederik. I næste Missive omtales, at Mogens Gyldenstjerne er sendt til Sverig, og under 8. April er der udstedt Fuldmagt for ham og andre Rigsraader til at mødes med de svenske Rigsraader i Elfsborg 4. Maj (jfr. K. Brb.).

²) Mogens Gyldenstjerne havde 13. Marts s. A. faaet Forleningsbrev paa Laholm Len.

Frederich mett Gudz naade vduald konning till Danmarck oc Norge etc.

Wor synnerlig gunst tilforn. Wiider, att som etther well fortenncker, att wy haffue till troer hende antuordett etther slotzlougen paa Malmøhus oc same slott paa wore wegne att holde oss til troer hende oc thenn antuorde oss ßelff egienn eller oc, huem wy till etther forskicker same slott att annamme fran etther, tha skicke wij nu till etther oss elskelige Eyler Hardenberg, wor hoffmester, som skall paa wore wegne haffue for^{ne} Malmøehus vdj befaling. Thi bede wij etther oc begere, atj wille antuorde for^{ne} Eyler Hardenberg Malmøhus mett slotzslougen oc vdj slig enn troe hand, liigeruis som wij etther then offuerantwordett; sameledis, atj lade hannom offuerantuorde clare jordbøgger, jnuentarium oc hues anden deell som ther bør att lades. Ther mett skeer oss synnerligen till uilge, oc forlade oss ther wisseligen till. Befalindis etther Gudt. Schreffuitt paa Kollinghus søndagen vocem jocunditatis aar etc. mdluiij. Vnder vort signete.

Friderich e. k. zu Dennemarck.

(Bagpaa: svage Spor af Seglet og Brudstykke af Udskriften:)

Oss elskelige her Mogens Gyldenstiern ridder ell. . . . hans frauerelße, som haffuer befaling paa

231.

Elfsborg, 22. Maj 1554.

Mogens Gyldenstjerne til Fru Sidsel Ulfstand Knud Gyldenstjernes.

Da han i Anledning af en Samling af Krigsfolk ved Elben har faaet Befaling over Skaane, Halland, Bleking og Lister, beder han hende have flittigt Tilsyn med sit Slot og Len og advare alle om at holde sig rede med Rustning. Hvis hun hører noget om fjendtligt Indfald, skal hun straks sende Bud til hans Folk.

Wenlig och kierlig helsenn nu och alle tiidt forþendt met wor herre. Kyere frue Citzele, þønderlig gode wen, giiffuer ieg etther wenligen tilkiende, att ieg haffuer fongett kon: matt: myn naadigste herres breff, att ther er ett stoer tall krigsfolck forþamblett wedt Ellern(!)¹⁾, och therfor haffuer ieg fongett befaling offuer Schone, Hallandt, Bleginge och Lyster wdj myn wnge herres hertug Frederiks frauerelþe, þom iegh þender etther en copie aff kon: matt: breff, wdj huilckett y wiider kand wiide att retthe etther effther. Thy er myn kierlige þøn til etther, att y wille haffue flittige wþþeentt met slott och len²⁾, þom y wdj befaling haffuer, och y wille lade them til kiende giiffue och tilþige alle þamen, þom frij och frelþe kiendis, att the þidder til rede met heste och harnske att drage aff stedt, nar them ydermere til kiende giiffues; och er ther noger aff almues folck hoeþ etther tilstellett, then tiende mandt, att the och mue were til rede, tesligiste kiøbstedtmentd wdj etthers leen, att the alle ere til rede natt och dag, nar them tilþiges. Beder iegh etther och paa kon: matt: wegne, om y høre nogett indfall paa landett, att y wille lade etthers wisse bodt giiffue þegh, met huadt machth y kunde aff stedt komme, til wortt folck, huar y kunde spørge, the forþambles. Etther her met Gudt befalendis. Schreffuet y Elþborg met hast then 22. dag maij aar etc. 1554.

Magnus Gyldenstiernn ritther.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Erlig och velbyrdig quinde, frue Citzele Knudt Gyllenstierns efftherleffuerske til Lyndby gaardt, þyn þynderlige gode wen, wenligen tilschreffueth.

Eller hindis fogett y hindis fraawerelþe.

R. A. Knud Pedersen Gyldenstjernes og Sidsel Ulfstands Pr. Ark.

¹⁾ I Kongebrevene: Elþuen, jfr. K. Brb. 1. Maj s. A.

²⁾ Villandsherred.

Elfsborg, 25. Maj 1554.

Svante Sture til Mogens Gyldenstjerne.

Han beder ham skaffe sig tilbage sine Forældres „Jordebrev“, som efter Faderens Død er sendt til Danmark, da han og hans Moder lider stor Skade ved at undvære dem. Han beder ham skaffe sin Stiffader Johan Turesson Betaling for hans Skib, som skulde være frigivet af Kongen af Danmark, og skaffe sig en god Murmester samt skaffe sig fra Esge Billes Sønner en bekræftet Kopi af sin Farfader Svante Stures Pantebrev til Henrik Krummedige paa Bjerrome Gaard, som Esge Bille havde lovet ham før sin Død.

Käre her Mans, är min ganscke wänlige och kärliche begären till etthr, attj wille wäll göre för, hues jag nogen tidt med eder fortiene kunde etc., saledes effter, käre her Mans, att seden min salige fader aff leden war, huilcket hans siel alzmechtig Gudt nade, saa med al anden vforwintlig sckade bleff daa alle min salige faders och min käre moders jordebreff her aff landett bordtsendt och till Dannemarck, huilcket Gudt wedt, att m. k. moder och meg jche til jnngen ring sckade och forderff wärdt haffuer bode hos höiie och lawe etc. Käre frende, her Mans, huar före är min ganscke wanlige begären är(!) till eder, attj wille wäll göre för, hues iag vdj nogen matte med eder förschulle kunne, och eder högst flidt forwende, att min käre moder och jag same jorde breff kunde igen become, effter jag wäl tancke kan, atthe Dannemarcks ricke ganscke ringe tienlig äre; men huadt sckade min kare moder och jag der aff haffuer, giffuer iag eder som min k h frende och gode wän sielff till att betencke, och huadt tett sa kunne scke, jag dem igen motte become, wille bode min h. k. m. och jag tedt, och flere ware gode wänner, ganscke karligen och gerne med eder och eder venner igen fortiene och förschulle etc. Dessligest, käre her Mans, om min stiffader her Jahans sckip, effter kon: maytt: till Dannemarck etc. dett för kon: mtt: till Sverige, min n. h. nadige forbön skull haffuer löß giff-

uett effter hans kon: maytt: egen messiues förmeldelse, som eder godee herrer samptlig vdj gar berettett bleff, är min vänlig begäre till eder, k. her Mans, attj wille paa wälbemelte min käre stiffaders her Jahans wegne och eder muglige flidtt förwende, att den gode herre sin betalningh for same sckip och bekome motte etc. Till tett tridie, kare her Mans, är min vanlig begeren, attj wille wälgöre, om j hade meg vndt att settie med en god murmester, bade iag min k. frende gerne derom, och huadt j honnom tilseiendes worder pa mine wegne, will jag honnom gerne giffue, och j, k h frende, meg same murmester med eder eget budt till honde sende wille til Lackoo etc. K. her Mans, her vdj j eder muglige flit forwende wille, som min gode fortrouwent är till eder, och huadt matte jag eder, k h Mans, (med nogen partzeler her vdj ricket) kan ware eder til willie och tienst, schulle j altidt haffue att rade offuer meg som offuer eder trogne wän, sa sant meg Gudt hielpe, den jag eder medt sampt alt edert wordnede etc. Her med Gudt befallendes. Datum Elzborgh den 25. maij anno 1554.

Swantte Sture.

K[äre her Ma]ns, är och widere min wanlig begäre till e[der, a]ttj wille wälgöre och siie min käre frende her Ouffue Bilde monge gode natter paa min kare husfrus och mine wegne och mine willige tienste; der jag wiste den gode herre i matte att tiene, sckall han finne meg der ganscke wälwilligen till, som jag meg des och plichtig och skullig kennes. Dessligest, käre her Mans, j wille och wall göre och sige eder kare husfrw och eder kare barn pa mine wegne med monge gode natter etc.

Kare her Mans, iag kan jche döllie for eder, att min sallige forfader her Swantte haffuer vdj pantt satt sallige her Hendrick Kromedig etc. nogre sine godz, som liggendes äre vdj Hallen, som forst är sädegarden eller

houffgarden, eller huadt man dett kaller, som hätter Bär-gemß gardt¹⁾ y Åresta heradt i Wesset socken och kirckeby med the godz, som star benembdt vj pantte breffuet. Endogh meg bleff loffuet och tilsagt ett santt-fardigt affschriff och copie aff same pantte breff, huilckett ennu saledes jche forfult haffuer; men der Gudt hade forsedt den gode herre her Eskell Bilde liffuett och lengere tidt, hade jag ingen tuil haft der vdj, att jag wäll hade bekomett effter den gode herres löffte en sandferdigh copie vnder godemens jndsegle der j Danne-marck. Saa är ennu min ganscke wanlig och karlig begäre til eder, kare her Mans, attj wille gore wäll, om dett sa eder leglighedt ware, och der om for salige her Eskell Bildes sonner berore wille, atthe med sampt deres arffuinger meg en sandtferdig copie aff benembde pantte breff (vnnder eder och flere gode mens jndsegler) giffue wille. Doch, käre frende, huad eder sielff synes herj gøre, steller jag sielff till eder egen legenhettdt etc.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Den edle och wälborne herre, her Mans Gullenstiern, riddere, til Stierneholm, ganscke vänligen til honde.

Her Suantte Sture udy Suerig.

(Egenhändig Efterskrift, indlagt i foregaaende Brev.²⁾)

Kære fræne, hær Maans, effter den altßmæchtige Gwdt miin kære hwsr w och meg mett medt naagre börn naadiigen begafwet hafwr, for hwiilkett jag hans g. n. till

¹⁾ *Bjerrome, Vessige Sogn, Årstad Herred.*

²⁾ *I samme Brev er foruden Efterskriften indlagt følgende Brev fra Mogens Olsson til Svante Sture, dat. Varberg 2. Maj 1554:*

Myn ganske ydmygeliighe kierliighe helsend nu oc altidt till fornesend mett wor herre Jesu Christo, amen. Kiere her Suantthe Sture, tacker ieg etthers erliighed oc strenghed kierligen for all store ere oc dygdtt, som j migh fattiiger kaarll giort oc beuist haffuer oc serdeliis nu mett etthers skriffuelse oc met etthers suuend, som j lood riide hed for min skyll, huelckitt etther denn allmectigste Gud lønne oc min løn, naar Gud will,

dett ydmygste och betacker etc., der nv och den altß-mæchttiigste naadiilige dese twiine ko: riiker wdj fredt och enighet till samen tæktes holle, der om jag Gwdt och for miin partt och gærne ombeder, daa kwne man wæl paa bege ßiidr endt nv medt bem^{te} Gwdtz gafwer dett gamle blodz forwantneße igen fornyne och plantere, der af man des weßere tiil forlatt tiil hwar anden hafwe kwne, der tiil min rættmætige anfödrin om dett Hal-lenske godz mett mere gott, hwadt Gwdt forlætt hafver paa dene siide tiænliige ware kwne, hworfore, k h M., hwadt mögliigen er och etthr tækes miit bæste att rame

att jeg engang matte komme aff min sorgh oc nød, som ieg er nu stedtt wdj. Kiere her Suanthe, beder ieg etther en nu kierligen for Gudz skyll, att etthers strengthed wille en nu handle mett Laue Truuitson¹⁾, att ieg fattiighe kaarl matte komme løss aff mitt fengsell, huilckitt som y wiide nu well, huad som mig trengir oc min sag er. Kiere her Suaante, der som y icke kunde bekommitt mett Laue, att ieg matte bliffue løss, taa gørrrett well oc wnderuissere den wnge herre nen(! ☺: min) sag, att hand wille werdes tiill for Gudz skyll att handle mett loffue saa, att ieg maathe komme løss aff mitt fengsell, dy all den stund, som ieg seeder saa fangen, daa kaand ieg intitt foruerffue, men tere. Kiere her Ssuante, tackier ieg etthers erliighet gerne for de iij daller, som j sende mig mett etthers suendtt, oc wille j en nu well gøre oc wnd setthe miig iij daller oc anduorde detthe samme bud paa mine wegne, daa wiill ieg mett Gudz hielp kierligen gøre etther gott skell der forre, naar Gud wiill, at min sag bliffuer nogitt beder. Her mett etther strengthet den almecttiste Gud befallendes. Skreffuett j Waarbeeg den 2 dag j may anno 1554.

Mons

Olßen.

Kiere her Suanthe, som ieg haffuer skriffuitth etthers strengthed tiil, att ieg er dem icke i Danmarck skyllig en huid, en ere de mig skyllig, effther ieg er icke skyllig deme her j staden eller nogen ander sted y Danmarck, atty far wnder mig, huij de holle mig saa haart fangen, att de gør de Løbbiisk der tieniste mett; ieg mentthe, att Suertiighe oc Danmarck skulle were etth. Kiere, strenge here, gøre som store troff er tiill etther oc helpe mig fattiighe karll.

M. O.

(Bagpaa: Mogens Gyldenstjernes Paategning:)

Copy af Mogens Olssens breff tyl her Suanthe.

¹⁾ Lensmanden paa Varberg Lave Truidsen Ulfstand.

om forskrefne Hallens godtz etc. Hwilkett jag mett etthr, k h M, ganske wænlliige forskylle wiil wdj hwadt meg mögliigen er af miin riinge formöiie, och bedendes ganske gærne, att j, kære hære, hær Måns, att j meg och der fore anße wille som den, ettr medt en godt och tro me-niig bewogen er, och att j, kære h M:, miin hastiigh skriif-welße och olæßelliige handtskriftt jche fortænke wiille etc. Datum vtt iin literis.

E w wæn

S. S. eiigen han.

233.

Lybæk, 28. Maj 1554.

Jep Tordsen [Sparre] til Mogens Gyldenstjerne.

Sagen mod Henrik Scheppings Arvinger trækker stadig i Langdrag. Han har endnu ikke faaet Svar fra ham, om han skal forfølge Sagen ved Kammerretten; han har nu brugt over 600 Gylden og beder derfor om snarligt Svar. Han gentager sine Klager over sit Kvæg og Oluf Lak og over den Behandling, han er Genstand for. Man har søgt at dræbe ham mellem Brunsvig og Münster, men han er sluppet godt derfra. Han foreslaar, at han og Jakob Sparre sender Borgmestre og Raad i Lybæk en Skrivelse om Sagen mod Henrik Scheppings Arvinger med Trudsel om Gengæld.

Venllig kerllig hilssen alttjd tillforren skreffvett mett waar herre etc. Kjere her Maawenss Gjllenstern, ssvaager oc ssjnerlige gode wen, giffver jeg etter wenlig till kjende, ad jeg nv wed viii vger ssjden skreff etter ttill mett ett bod her ffraa Løbek oom den gel, Henrik Ske-pjngss arwjnge her ttill Løbek waass skjllig er, ssaa ad jeg her lenge haffver her ffoor booremester oc raad der oom ttill rette gangett, oc doog jnttet anett kan veder-faress vden ffoorhaljng oc løgenaffttig løsse talle oc enttjd vjssett her, den anen ttjd der mett deress bowe støker, som jeg dom oc menjngen ssagtt haffver, ssaa ad de kvne wel ffoorstaa, hvor de hanler oc mett deress ssag oomgange, oc haffver oc ssagtt dom der hoss, ad de

skulle waass daag bettalle jn enerle gestaltt, der maa de dom wissseelige ttill ffoorlade, oc der mett hawer klawett meg rettløss paa alles waare wegne.

Kjere her Maaenss, nv er dett ssaalenge, ad jeg jngen ssvaar haffver ffangett oom den skriffvelsse eller bod, oc jeg lenge haffver her legen oc tterett store penjnge der vdaaffver mett den rettergang oc ffoorssømer meg mer paa anre ørder, en jeg her kvne erlange, oc wed ike heller, hvor j nv ere ttill ssjne om den ssag, oom jeg skal ffoorffølle henne j kamer retten, eller j wille lade anhalle aff disse Løbsker skjeb eller goss der mett rette der j Ssvnett eller der j lanett, ttill ssaalenge ad wj bliwe bettallett; oc haalle j dom der mett rette an, ssaalader dom ike heller løss, ffør en de bettaller mjn kaast, tterjng oc retter geltt, ssom jeg haffver kaastett der epaa, løber mer en vj^c gaaltt gjllen, oc lerer dom ssaalad ffoorhaale anress penjnge oc brvge deress skelmestøker der mett.

Kjere her Maaenss, derffor beder jeg etter gerne, ad j wille bjde meg ttill bage jgen mett dett fførste, hvor eder her oom best ttøkess, ssaalad jeg wed ad rette meg efftter.

Kjere her Maaenss, ssom jeg oc ttillffaaren oofftte haffver skreffven etter ttill oom mitt ffe oc kveg oc anett mer aff mitt, ssom etterss ttjener Lack haffver ttagen paa mjn gaar oc goss vdj etterss naffn, oc jeg jnttet bissher kan jgen aff hanom ffange, beder jeg etter env gerne, ad j wille hanom ttill haalle, ad jeg maatte mitt jgen aff hanom become mett rentte oc altt, ssom han meg dett laavett ad vdssette, oc nv j ssaalange aar han dett brvgett haffver. Meg gøress nv mitt alle dage j behoff, ssom meg er der mett j lanett oc meg mitt skenelig j mjn aff verelsserøffvett oc ffraa ttage er, oc deress modwilge, geweld oc ttiranss hanljng ssaalad mett meg oc mjtt oomgangett haffver, ssom meg ike mjgeljgtt er ad skriffve, oc staaett meg efftter ljff, ere oc goss, ssaalad de kvne

komett ttil mitt goss oc penjnge, ssom de oc hanlett emod mjn ssellige ffader, de mjrde oc oombrjngett haffver ffaar hanss penjnge, ssom dom derffoor en partt Gvd almegttigste naakssom straffett haffver, oc ffoorvden ttvjffvel well straffett worder, vden de donom bekjerer. Daag haffver oc Gvd, vere lovett oc ttackett, meg daag aff deress hener oc ffalske hjertte vel bevarett, ad de ike allt ssaa bekomme kvne, ssom de haffve meg efftter staanett, mitt lyff skenelig wjlle haffve laditt aff staallett mellom Brvnssvjg oc Mønster bed an dom Rjn, ssom manig en erllig man wel witterljggt er, daag Gvd almegttige dett ike ssaa haffve wjlle. Men mitt goss oc penjnge oc mjn rentte oc allt, jeg meg ttil gode kvne lege j ssaa mange aar, dett haffver de meg modwillig oc mett deress geweld oombragtt, ttil ssaa lenge ad Gvd wil, ad de engang woorder ad gøre regenskab oc ad bettalle; tty skade geweld oc med sslig hanljng ad oomgange, dett er jng koonst, mitt ad bettalle dett er konst; de haffver oc agttet keyßerlig magestatt breffve oc ffoorskriafft oc anen mer skrjvelsser oc vnerwjssnjng, ljge ssom man bleste j werett. Ssaa gaar dett gerne ssaa ttil, ad naar ssom Gvd wil ett ffaalk straffe efftter der øweldaatt, ttager han al wjsshett, ffoorstantt oc al gøttljghett ffraa dom oc lader dom vandre j deress gerjghett oc vgettljge¹⁾ hanljng oc hører hverken skrjffvelsse, vnerwjssning eller noogen Gvss retttferdjghett, anett en ssøgett j ett skin och hjelperede, hvor ssom de kvne ffangett, ttil ssaa lenge ad der mett sselfve vdj kvllen ffalle, ssom de en anen graffvett oc ttengt haffve. Hem ssom vil ssøge oc bettenke alle istorjer oc helljge skriafft, daa skal han vel ffjne, hvad vnerwjssnjng oc straff der efftter er skett, ssom ike høre wjlle, ssom Gvd haffver ladett skett, hvilken ssom sseg ike wjlle bekjere y ssjn bljnhett, haarhett oc vbilljghett.

¹⁾ ugudelige; han bruger efterhaanden flere og flere nedertyske Ord.

Kjere her Maaenss, ssaa kan jeg nv ike lengger be-
kjømer etterss mett mjn lange skriffvel(!) oc nøtt klage,
tj jeg haffver ssaa mangffaaljg der jng skreffvett, baade
Johan Ffirjss oc anre, oc daa jngen agttellsse eller firvgtt
gjffvet haffver; tj møtless meg der vdaff, oc wil dett ar-
bett oc møde sspartt haffve oc wil dett lade bliffve ttil
ssjn tjed efftter Gvss wilge, efftterdj dj dett nv ike vjlle
jng gange, ssom jeg bød dom ttil mett Peder Oxsse, ssom
jeg ljden ttak der ffoor fforttjentt haffver aff mjn sslegt
oc vener her j Tjjsk nassjoon; en anen tjed skvlle de
den hanel ike become, ssom de nv affsslagett haffve.

Kjere her Maaenss, vdj alle de maade, jeg wed etter
ttil wilge eller ttjnest vere kan, wil jeg alltjd gerne gøre,
dett Gvd kjende, hvilken jeg etter nv oc alltjd beffallett
haffver, oc beder jeg etter gerne, ad j wille welgøre oc
gryse etterss kjere hvssffrv, mjn ffaderbroder daatter, ffrv
Ane, mett mange god natter paa mjne wegne. Dattom
Lybek den xxviii dag myi jm jaar mdliiii.

Jakop Sspar.

*(Bagpaa: Seglet, Udskriften med en anden Haand, og Mogens Gylden-
stjernes Paaskrift:)*

Dem erbarn vnt erentfestenn her Mangnus Gylden-
sdern, haupman auf das haus zu Elelbogenn, meinem liben
schwager vnt freunt.

Fra Jep Torssen, anamet 7 dag iuny 54. Om Henrik
Skepyng mett mere.

(Paa en indlagt Seddel med Jep Tordsen Sparres egen Haand følgende:)

Kjere her Maaenss, derssom j oc Jakop ville skriffve
baaremester oc raad ttil, oc lader Maaenss Klaffssen oc
Axssel dett mett ffoorssegle, her aff Løbek, ad de ike
wjlle lenger ffoorhaalle voss waar rett ffaar oc ttil haalle
ssame Skepjngss arwjnge, ad de waass waar bettalnjng
aff donom become møge, oc ssame fooreder, den Hope-
stang, ttilbørljge straffe, ssaa han hanss løgenaffttig mvn

en anen ttjd maa wide mett rette ad brvge, hvor ssa ike ske maa, oc de lenger ville mett deress ffjnanss ffoorhaalle voss waare penjnge ffoor, ssa de maa der visse- lige ttill ttenke, ad de skville waass paa anre ørder mett rette bettale, oom de dett ike her gerne gøre vile; hvor etter sselff nv ttøkess best ad ware, ad j wjlle bye meg dett strax ttillbage jgen.

234.

Elfsborg, 31. Maj 1554.

Gustaf Olsson [Stenbock] til Mogens Gyldenstjerne m. fl.

Han har modtaget deres Skrivelse om Frigtvølsen af det Tømmer, som Lave Truidsen Ulfstand havde anholdt, og haaber, at de ogsaa vil bilægge de andre Stridsspørgsmaal mellem danske og svenske Undersaatter, som blev fremsat paa Mødet i Elfsborg. De svenske Rigsraader er ganske vist dragne bort, men han haaber, at de vil sende dem en Svarskrivelse om disse Sager.

Thette er enn copie aff her Gustaff Olsens breff, an- nammett thenn 6 dag junij 1554.

Mynn wenlig kierlig hellsen altid tilforne met Gud all- mectiige etc. Kiere her Mogens Gyllenstiernn mett sampt y gode herrer flere¹⁾, synnderlliige gode venner, betacker ieg ether ganndske wennligenn och giernne for allt got, som i meg beuyst haue; vdj huad ieg thet mett ether forschylle kanndt, schul i altid finde meg willig tiill etc. Kiere her Mogens med sampt i gode herre flere, giuer ieg ether wennlligen till kiennde, att har bekommett ethes schriuelse, vdj huilckett i berøre, att mannd schall be- kome k: mt: temmer, som Lauge Trudßenn paa nogen tyd arosterett oc forholdett haffuer, oc at Laue schall for- hielpe oc thet forførdre thil thet beste, war bud kommer did epter samme temmer; for huilcket eder gode tilbud

¹⁾ De andre danske Rigsraader, der var sendt til Forhandlingerne i Elfsborg, jfr. ovfr. S. 241 Note 1.

och mening¹⁾ ieg eder ganndske wenligen betacker oc wil thet i liige mode gernne forschylle, oc forseer ieg meg till, att mand icke allenste vdj thenn sag vederfaris, huad rett er, vden jamuell y alle andre sager, som k: m: oc hanns k: m: vnndersotter haue nogen jnndsage oc clage vdj, ther jeg innthet tuiller, attj gode herrer thet ju wille affstille, saa møgt mueligt ther til att giøre vere kanndt etc. Ther nest som i gode herre berøre vdj ethrs schriuellße oc begere thj besueringer oc clage maall beschreuet, som her vdi thette berammede mode bleue beretedt oc tilkiende giuitt, saa forseer jeg meg tiill, attj gode herrer wel dragis till minde, huad sager oc erinde som her bleff om talledt; oc epter tidens belegenheit seg nu saa icke begiue kunde, att mand sodanne besueringer icke saa hastigt kunde giue beschreuet, bleue thj fore thenn schyllid muntligen, i gode herrer, for ether tiill kiende giue, om huilcke sagher och legenedt jeg inthet tuiller, attj gode herre well drage tiill mynde oc thennom forfordere tiill att affuerge, saa møgett eder i thenn mode muellig er, epter som louet oc tiillsagt er, oc et wenlligt naboschab jndholder. Dogh icke dess mindre kannd ieg icke haffue ether, y gode herrer, fordullt, att thj gode herrer kon: mt. raad ere her nu icke tiill stede, vdenn strax the dager, ther epter i gode herre wore affdragne, droge thj gode herrer theris koess huer paa sit hold k: m: werff oc erinde tiill att bestiille; oc forseer jeg meg tiill, att thj gode herrer wiill werde tiill tennckendis, naar theris legenheit oc tiillfelle seg i saa mode kannd begiue, oc thennom møgelligt were kanndt, att skicke ether, y gode herrer, framdellis tiill hannde enn schriff paa samme besueringer, epter som y nu begieret haffue etc. Jnnthet annded paa thenne tyd, vdenn ehvad maade ieg eder, y gode herre, kanndt werre

¹⁾ *Disse to Ord er atter slettede.*

tiill willige oc wenschap, wiill jeg ther lade meg finde welluillig. Her mett ether, y gode(!), samptlige thenn almechtig Gudtt beffallinndis. Datum Ellsborig then 31. dag majj anno etc. 1554.

Gustaff
Ollsson riidder.

(Bagpaa: Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlige welbiurdig manddt och strenge riidder her Mogens Gyllenstiernn tiill Stiernnehollm mett sampt thj gode herrer flere Danmarchs riigis raadtt, som nu her vdj Ellsborig wed thette berammede mode forsamblede werrett haffue, ganndske vennlligenn tiill hannde.

Copy af her Gøstaff Olssens breff.

235.

Malmö, 8. Juni 1554.

Mogens Gyldenstjerne til Jep Tordsen Sparre.

Han svarer ham paa hans Breve om Sagen mod Henrik Scheppings Arvinger og afviser Tanken om Anholdelse af lybske Skibe i Sundet. Vil han føre Sagen ved Kammerretten, maa han gøre det paa egen Regning; han sendte ham Brevet vedrørende Schepping, fordi han alligevel var i Lybæk for at kræve Gælden til sit eget Bedste. Han afviser hans Klager over Bortførelsen af Kvæget og henviser ham til Lak selv. Jep Tordsen skylder tværtimod ham selv Erstatning for noget af det Gods, han fik ved deres Mageskifte, og som er vundet ham fra. Han har ikke staaet ham efter Livet, men har haft megen Utak for hans Skyld. Jep Tordsens Sag med Peder Oxé maa blive en Sag mellem de to.

Myn wenligen helssen nu oc altyd forsent met wor herre. Kere Jacop Spare, suager oc siinderligen gode wen, nest ald tylbørlig oc kerlig tack sygelsse gyffuer ieg etter wenligen tyl kende, at meg er komet etters bref tyl hande ten 7 dag Juny, som er scryffuet i Liibech den 28 May, som indholder, i før haffue sent meg oc ingen suar fanget. Tet er wyst, et etters bud førde meg et bref, som er scryffuet ten tryde dag paske, oc fyck meg samme breff

pa feren¹⁾); syden sa ieg icke same bud, eller wylle ieg icke forlat oc sent etter suar igen.

Nu forstar ieg menyngen af bege etters breffue, at dy Skepyngs arffynge wrye seg møget for etter, oc i ingen ret kwne bekomme ouer tenom, oc wyste i gerne, huad ieg wylle rade i ten sag, om i ten skulle wyde forfiillege for kamer retten, eller men kwne rostere noget Liibs skyb her i Sundet.

Kere Jacop, at fange nogen rostering her pa noget skyb trøste ieg icke at bekomme. Ter som i trøster at forfiillege sagen fremdelles ind for kamer retten, hues i da wynde for kost, teryng oc umage forsømsse, tet komer etter selluff tyl gode. For myn part beger ieg inttet teraf; ieg sende etter Skepyngs breff, efterdy i doch la ter i Liibech at vdkreffue ten gel etter tyl tet beste.

Som i oc gyffue tyl kende, at Lack har taget alle hande vdy mit nauen pa etters garde oc gods, oc ieg wyl tyl hielpe, i kwne kome tyl etters, kere Jacop, tet bestar ieg icke, Lack eller nogen, som har taget noget aff etters, for ieg har ter inttet befattet meg ter met nogen del, lydet eller møget, som etter tyl kommer. Ieg screff etter tyl oc lod mit bud ryde tyl etter ind vdy Suerig tuo regesser, i ten beste menyng lod gyffue etter tyl kende, som tet begaff seg met etters gods; doch har ieg formercht, tet bleff meg icke tagen i sa god menyng, som tet wor guord vdy. Sa har ieg syden ten tyd slaget meg slet ter fra oc inttet wylle haffue at gøre met nogen tyng. Doch haffue dy wel wert, som bøde meg af etters gods oc ieg wylle lege daler vd, ieg icke har wyld guordt tet; doch fandes dy, som toge imot oc haffue wel fanget skel oc fiillest. Ieg har oc lat meg syge af tenom, som haffue hørt af etter, tet i haffue sagt, ieg eller nogen etters arffynng skulle fange stage af etters gods. I sandhet ieg

¹⁾ Nemlig til Elfsborg, se ovfr. 11. April s. A.

tenche ter aldri pa. Skulle i leue etters naturlig alder, er ieg for gamel tyl at blyffue etters arffyng; fordy er tet myn mynste tancke vdy ten sag. Dy, som gosset haffue, lade tenom wel tiicke, dy ere wel forwaret i ten sag; men i wyde wel, tet i fyngte otte gorde af meg for dy fem gorde i Suenstrop, oc et sticck skou, kalles Haubierig, tend want myn suager Jacop meg fra. Sa haffue i faet tuo garde iblant dy viij, er bedre en dy v vdy Suenstrop, som ieg har; men tet gør meg vnt, at dy sa skulle haffue mit bortte. Alt har ieg etters breff, om meg noget bleff afwunden, i skulle holle meg skadsløs; sa har ieg tyl forne ofte scryffuet etter tyl, doch ingen suar kund bekomme, som ieg kand rette meg efter. Wylle i ennw betenche etter, at ieg matte blyffue hollet vden skade, ter bade ieg gerne om, oc en gang scryffue, at ieg kwne wyde, huor tyl ieg meg forlade ma.

Ieg har selluff tallet med Lak pa etters wegne oc lat tallet hanom tyl. Hand suare, nar nogen wyl kome oc høre hans regenskab pa etters wegne, wyl hand gøre regenskab for alt, hues hand pa etters wegne opeboret. Ieg kand icke kome hanom nermer. Sender en tyl hanom, som i betro, sa fande i wel besked, som i kwne haffue oc rette etter efter. Huor ieg kand hielpe etter tyl tet beste, gør ieg altyd gerne. Lack wyl nu bo vdy listed, ter byer hand. Myn werelsse begyffuer seg icke lenger her pa Malmøhus; myn vnge herre har lat aname det.

At ter har nogene standet efters(!) lyff oc gods, ter wyd ieg inttet af; meg wyd ieg fry for tend sag; men ieg har enn taget mangen vtacke op for etter, doch lyge wel tet har icke sa wert forstandet hos etter etc. At men icke helder achtter keisserns scryffuelsse, ter lader ieg tenom suare tyl, som tet gøre; ieg tror, ingen wys gør tet. Som i berøre om nogen handel met Per Oxe at haffue guordt i beste menyng, tet er etter oc hanom imellom; ieg wyd ter inttet at suare tyl. Komer ten Hopenstang

meg for, sa skal ieg haffue tet vdy en hoffkomelsse, som i meg om hanom tylskryffuet haffue. Ieg wyd nu inttet ellers siinderlygt pa tenne tyd, en huor ieg kand tienne etter tyl tet beste, gør ieg altyd gerne, huar i tet af meg haffue wyllie. Her met wyl ieg haffue etter Gud befallet. Hiistru oc børn lade syge etter mange gode nat. Ex Malmø ten 8 dag Iuny anno 54.

Magnus Giildenstern, ritter.

(*Bagpaa:*)

Erlig oc welbiurdug mand Iacop Spare tyl Liungbii wenligen sends tette breff.

Iep Torssen tyl scryffuet.

Copy af et breff tyl Iep Torssen a^o: 54 8. dag Juny.
Magnus Giildenstern tyl Stierneholt, ritter.

Koncept i M. G. Priv. Ark.: Koncepter og Optegnelser.

236.

U. St. [Malmø?], 18. Juni 1554.¹⁾

Mogens Gyldenstjerne til Lunde Kapitel.

Han beder Kapitlet overlade sig en øde Jord i Lund.

Udtag i „Skånebreffförteckningen“ fol. 148, Nr. 975, Lunde Kapitels Breve.

237.

Varberg, 22. Juni 1554.

Lave Ulfstand til Mogens Gyldenstjerne.

Han takker ham for hans Brev om Hr. Gustaf Olsson. Hans tro Bud er vendt tilbage fra Sverig, hvor alt er roligt undtagen omkring Kalmar og Upland, hvorfra 600 Mand er paa Vej til Stockholm og hvor man frygter for Fejde. Rygter om Kongen af Danmarks Død, om Hertug Adolf

¹⁾ Der er rettet i Tallet 8, saa at Datoen er usikker; der kunde maaske staa 10. Juni.

og Bekendtgørelser om Elfsborgmødet. En Mand, der har arbejdet paa Volden hos ham, er undvejet til Gustaf Olsson. Om en Strid i Elfsborg mellem Per Brahe, Svante Sture og Sten Eriksson, og om en Sag mellem Lave Ulfstand og Herluf og Børge Trolle. Han har faaet en Skrivelse fra Kongen om at skaffe Underretning om Forholdene i Sverig. Hans Bud er netop vendt tilbage derfra med Underretning om Hr. Gustaf Olsson og Per Brahe.

.....
ieg edh¹⁾).....
mig altiiddt gio.....sth haffue ...llcke.....
alittiid gansche gierne aff myn ringhe formugh[e] forskylle
wiill. Giiffuer ieg edher, kiere frende, wenlighen thiill
kendhe, att ieg fych edhers gode scriffuellsse syst for-
ledhen met then kopie, y hos sende mig aff her Gøstis
scriffuelse²⁾), ßom iegh edher gierne fore betacker, och
wiill nest Gudz hielp rette mig effther edhers schriff-
uellse och radtt thet yderste, Gud wiill, mig mueligt
kand were, saa schyllen nest Gudz hielp ycke schall
findis hos mig. Och kom her Gøsthis budtt icke hiid
met edhers schriffuelse, ßom y schriffue om att wntffaa
well, ther ßom hand hadde hid kommett, schulle haanom
wederfari effther edhers schriffuelse allt gott.

Kiere frende, giffuer ieg edher och wenligen thiill
kende, att ieg fych iij myne bud hiem y thysse daghe
aff Suerigh och kunde intthet synderligen forfare, wdhen
altingist er saare styllle, och huer star gierne effther fredtt.
Inghen munstring eller andhen forsambling eller rustning
kunde the ther forfare, wdhen thet budtt, ßom war y
Kallmaren och Oplandtt, saa vj^c aff thet wdgers folch
wdscreffuit draghe op thiill Stocholm, oc the v^c ther aff
kom fraa Ølandtt, och war allestedz bud wde effther mere
folch, thet weerafftigist mand kunde ther finde wider...

.....
...logs.....th.....tthet wdhen.....

¹⁾ Brevet er stærkt beskadiget. Meningen er derfor flere Steder uklar.

²⁾ Formodentlig Gustaf Olsson, se ovfr. 31. Maj s. A.

y Kalmare..... wdredis
 alle kircker fore ko: ma: (thiil)¹⁾ och su....rag....ra..
 och theris krigsfolch, och paa thenWexøø o....
 her wdj Westher Gyllandtt er klartt stille, saa mand al-
 delis ther om nogitt kand høre eller forfare, saa stulle
 gaar thet thiill; huad ther er wndher, maa Gud wiide,
 wdhen menigheden y Oplandtt fryctte hartt fore feyde.
 Thy lader the ßaa gaa ordtt vdt, att thet inthet anditt
 schall gelde ynd sydde y forrad mod the Rysser, eller
 ther noghen indfald paa Østherøen kom. Och ther met
 sigher almuen, att the ere thyll fridz, huortt thet gelldher,
 schulle thet ycke gelle modtt tiisse Dansche, och haffuer
 mögitt fore tiendher blantt them, att ko: ma:, wor nadiste
 herre, schulle were død, och lade sig hørre, att them er
 loffuitt och sorritt ycke att schulle drage wdhen rigs.
 Jtem haffue the nu ßaa lenge tald om hertug Alff oc
 fryctitt fore haanom, att jnghen nu maa neffne hans naffn
 wndher thiilbørlig straff, huem ther met hørre.

Jtem her y Westher Gylland er allesteds tiill thing oc
 steffne kundgiortt, hues fredeligh handell och contractt
 nu y Ellsborg begge righerne y mellom gjortt er, att
 mand ther fore schall haandle schelligen mett alle Dan-
 sche, och huem anderledis met begribis, schall straffis
 wden all nade, huilckitt ieg och strax y lige made gjorde,
 ßom sag bleff th[i]ll alle herrid.....
ans løn ß.....
 tienisthe forr..... och thiill forne.....
 biergs borgestue hadde sorritt ko: ma: sd.....om
 troo tienisthe att arbeide paa thenne woldt trolig.....
 oc well och ycke wdnttuige her fraa wden forloff och
 wenskab, nar wolden war rede, wid syn eere oc redelig-
 het och hals fortabelse, huor hand kunde offuertredis.

¹⁾ *Atter slettet.*

Och ther the nu war flux ope y landen y then mening, hand schulle haffue wild søgtt Stockholm oc kong Gøste att naa haanom paa wegen, och kunde inghen spørning faa om haanom, drog the en anden weg ned ighen och fych ßaa hemmelige att wiide aff en mynne wenner, att hand war komen thiill her Gøsthe Olsson ther y tienisthe och strax fych ther syn klede och peninge paa handen och star oc arbedher wiid hans gard Thorpe. Thaa war her Gøsthe paa Sunholm hos her Per Brade hans gard, ßom war y theris farewandtt. Thy drog the thiill her Gøste och gaff haanom sligtt thiill kende och begeride paa ko: ma: wegne effther myn befalling att faa samme karll mett them. Thaa gaff her Gøste ßaa fore suar, att hand ycke hadde beretth fore haanom, att hand hadde tientt mig, och ycke heller saa kunde sleppe haanom, och lod them høre, huorledis lens Knudssen hans fogitt rømde fraa met slig ßom peninge oc regenskab, och kunde ycke bekomme nogen rett aff haanom her y Danmarck. Dog om xiiij daghe eller iij vgher war han wendindis ned ighen. Thaa begeriid handtt, att jeg schulle scriffue haanom ther om thiill, och hues ßom hand hadde opborritt och ycke giortt schell forre, thaa schulle mig wedherfaris ßaa mөгitt, ßom scheell war, och huillckitt jeg be.....ne edher.....ode r.... wdß..
.....
...eritt oppe ynghe
...ds ther bekomme..... nu ighen komme ther.....
[h]ans tienniste behoff, thaa haffue y ther wden tu.....
...en troo tienere etc. Och mener ßomme, att handtt achtthter att drage thiil kong Gøste, och wed ycke, om thet schulle were radeligtt att anholle haanom her y noghen borghen, om thenne wold ycke saa bleff bestaindis, ßom hand haffuer gyffuitt sig wd fore och opborritt besoldiig(!) fore, eller forskycke haanom tiill statzholleren eller ko: ma: Thet kunde well sche, kom hand

ther op til kong Gøste, att hand ther bleff antagen, saa lenge hand bleff wdhörtht, hues hand wiste, och er dog en forslaen skalch.

Kiere frende, bedher jeg edher gierne, attj ycke for-
tencke mig, ieg bemødher edher saa mөгitt met myne
schriffuellser wndertiidhen. Ieg wiill altiit giøre gierne,
hues edher lefftt oc kertt er, oc nar Gud wiill, wy findis,
wiill ieg sige edher nogen tiit fordriffue om her Per
Brade, her Sten och her Suanntte, the bleff wens paa
Elsborg, nu y war ther, och wiille haffue weritt paa hin
anden mett dagerther oc rapirer inde paa slottitt, och bleff
dog saa hemmelig affstyllitt, att ingen aff edher fych thet
att wiide.

.....
.... ieg..... heris bre.....
och myn b. tal..... Martinij tiit.....
sidhen schreff Børghe sig samme 8 parth op.....
ther inghen gøring met haffue effther att be.....
war forløben, huillckitt ieg gierne met och loff-
uitt haanom hans vdlagde ighen, thet mynste met thet
meste. Sidhen war handtt atther begerindis ther en 16
partt aff och sagde, y thet saa hadde rad haanom y Kol-
ling, syden ther wy møthhis y Anderschou sist, thaa sagde
Herloff sig aff met en 16 part och wiille wden bade bliffue
wid then 8 partt, Herloff hadde køfftt, och oss andre
breffue schulle giøris y mellom, ßom huer kunde were
foruaritt met. Thy sende ieg them mynne breffue huer paa
en 16 partt nu att samme fartt ned met en myn suend
och begeriide theris igen, och Børghe annammede mytt och
sende mig sytt igen, som her oppe oc mellom oss talitt
war; men ther myn suend kom thiill Herloff, kunde hand
slett inghen beschett fanghe ther om, wdhen gych effther
haanom ther y 4 eller 5 dag y Køffuenhaffn, och paa
then siste dag foruiste hand karlen thiill Sander Leier att
schulle faa tther syn beschett, oc ther hand kom tiill

Sanders, thaa war thet ligge neer, och fornam inttet uden forhalning..... ycke slippe thet breff, hand hadde aff mig.....
..... hand ttiill mig ighen och
.....eff paa en 16 part mere end
..... end ieg er forwaritt.....
.....
aff.....eders g.....
jeg ycke fang.....beschett thiill bage.....
thy ieg formercker att øffuis flux fore myn gode wiillie oc forstar well, huad wndher er etc. Och huor ieg formercker ycke anderledis wiill w..., thaa wiill ieg haffue mynne wisse bud hos edher, om ieg ycke sellff kand komme edher tiill ordz. Kand skee, Gud thør giøre lycken, att mand kand finde paa slig rad, att the thør saa snartt bliffue bedragen som iegh etc.

Och schreff ieg bade Børge och Herloff thiill, ath hues kost oc fetalj the hadde forstrechtt, schulle the fanghe antthen tiill Hellsingør eller Køffuinhaffn tiill gode rede; saa kommer eder nu then 16 ther aff att betalle them oc mig then annen 16 part; hues som the biude mig thiil om fore suar, wiill ieg, thet første bud stedis, biude edher till. Kiere frendhe, y wille well giøre oc holle thette saa hos edher sellff och forskycke miig met thenne breffuissere myn thienere thenne copie och schriffels ighen, nar hun er offuer lest.

.....
w forfarer
nogitt thet forste
komme iegh
end nu ko: ma: fraa Antonius
Byskis(!) er schreff kantzeleren om
wdhen formødh dag och fych ko: ma:
schriffuellse nu s.....iill forne att altiid haffue
mynne kundskaber wdhe och biude hans k: m: thiill,

hure leylighedhen sig setze begiffuer. Thy schreff ieg och cantzeler thenne leylighet thiill och y tysse daghe tisligist Per Oxe, thy jeg fych och tuinde has(!) schriffuellser att biudhe haanom thiill, hues ieg synderlig forfoer. Kiere her Magnus, intthet synderligt ydhermere paa thenne tiid, wden gjør altiid gerne, hues edher lefft och kертt kand were, som edhers willige frende och wen. Her met eder altiid Gud almectiste befalindis. Ex Worbierg fredagen fore Johannes 1554.

Giører well och hellser fru Ane och myn slechtt met mange godhe netther.

Laue
Wllstandt.

Kiere frendhe, rett nu sidhen thette breff war thiill schreffuitt, kom end etht mytt budtt hiem, som war ycke lengher end her y Wester Gyllandt, och hadde for tiendher, att her Gøste och her Per Brade war opdraghen m.....llekøbing, och gych inghen aff, hues theris bestyling [s]chulle ware, thy drog [mytt] bud mett op..... and.....ther hen och f..foer..... all st.....ig.....lev k.....

(I Randen er tilføjet nogle Linjer, hvis Slutning er borte. Til det Mærke #, som staar foran Tilføjelsen, findes der i det, der er bevaret af Sdens Tekst, intet tilsvarende:)

wnderholdditt them oc y købstedhern..... fore uisth, att ther kommer en gan..... ligge y Elsbørborgh(!) dog hure..... jeg haffue mynne kundskaber aff..... ther hues widhre er mueligt om m..... och biudis mig thiill aff en myne wenner..... ther y landitt haffue korligen tagitt sig fore att.....hos them kunde.....ig forfare.....

(Bagpaa: Seglet og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Laue Vlstand. skiiip...

(Udskriften er borte.)

Torpa, 16. August 1554.

Gustaf Olsson [Stenbock] til Mogens Gyldenstjerne.

Han sender ham efter hans Anmodning en skriftlig Affattelse af de Besværinges, der er blevene behandlede paa Mødet i Elfsborg, og beder ham sende Svar derpaa.

Mynn vennlliige hellßenn nu oc alltiid tiillffornne mett Gudtt allmechtiige etc. Kiere her Maunß, effter som jeg for nogenn tiidtt sidenn bekom etthers breff och ther gennem kanndtt fornimme, att y wdj blandtt andhet våre begerinndis vdj schriiffter forffatthet thj besuerinngher, som nu senist bleffue forhanddele vdj Elffzboriigh j the gode herrers affskeedtt etc., saa, kiere her Moennß, giiffuer jeg eder wennlligenn tiillkiennde, att thj gode herrer haffue nu j tiisse dage forschickett megh samme forscreffne besuerinngher, them jeg eder her mett tiill hannde skiicker, och jnnthet tuiffllinndis, att y, kiere her Maunß, medtt samptt thj gode herrer flere, som ther offuer handlingenn wore, med flith fore wenne, att paa for^{de} brysther oc besuerinnger enn god och wennlliigh affskaffningh skee motte. Oc beder jeg eder, kiere her Maunß, att y saa motte wille giue meg schriffteilliige suar her oppaa, ther jeg wed meg epher rette. Oc vdj huad mode jeg kannd were eder tiill wiilliie oc wennskap, giør jeg thet alltiidtt giernne, och eder her mett Gudtt befallinndis. Datum Torpa thenn 16. augustij anno etc. 1554.

Gustaff
Ollsson riidder.

(Bagpaa: Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlieg och velbiurdig manndtt och strenge riidder her Maunß Gyllenstierne till Stiernnehollm, synnderllige gode wenn, tiill egenn hanndth.

A° 54. Copy aff her Gøstaff OlsSENS breff, meg tylscrjffuet.

239.

Lybæk, 28. September 1554.

Melchior Schelhammer til Mogens Gyldenstjerne.

Han og Henrik Mogensen Gyldenstjerne er s. D. ankommet til Lybæk, hvor han med Schweder har aftalt, at Mogens Gyldenstjerne skal sende Pengene til Sønnen til Schweder, hvorefter han sender en Veksel paa Pengene til Leipzig. Schweder vil sende de forlangte Sten til Ystad eller Trelleborg.

Meinen pflichtigenn vnnd willigen dienst alzeit zu-
uornn. Gestrenger her, geb ich euch zu erkennen, das
wir (Gott hab lob) den 28. septembris sein wol gen Lu-
begk komen, vnnd ich alda mitt Schweder des wechsels
halben nach Leipzig euers Heinrich¹⁾ bedreffent geredt
habe, so hatt er mir geanttwortt, das gutth radt dartzu
sey, mitt solchem bescheith, wan die zeit qhem, das ir
ym nur wollet zuschreiben, an wenn jr das geltt zu Lu-
begk machen wolte, alsdan wolde ers enttpfangen vnd
gegen Leiptzig an euern son verschreiben, das er sol-
ches geltt, wan ers von nötten hett, enttpfangen sollte.
Auch mag euer gestrengkheit wissen, das Schweder die
steine gekaufft hatt vnd euch solche mitt dem ersten nach
Jstedt oder Trelleburgk schickenn wirtt. Mitt dem wech-
ssel gelde duncket mich der nechste radtt sein, das es
bey Jochim Relsdorff von Stetin mag bleiben, gleich als
jr mitt ym daruon geredt habtt, dan ich kan von Schwe-
der verstehen, das ir alwege sollet das geltt ersten zu
Lubegk schicken, eher es will zu Leiptzig erlegen. Sol-
ches habe ich euch alle ym besten nicht verhalten wöllen.
Neues ist nichts alhir itzunder nicht mher; wils Gott, zum
ersten ich gen Leiptzig kome, wil ich euch gelegenheit
von allem thuen schreiben. Thue euch hirmitt dem ewigen
Gott in seine gnade samptt allen den euern befellen.
Dattum Lubegk den 28. septembris des 1554 jars.

Melchior Schelhammer,

e. p. d.

¹⁾ Mogens Gyldenstjernes Søn Henrik.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Dem gestrengen vnd ernvhestenn Mangnus Guldenstern, rytter, haupttman auff Lauholm, zu eigen handenn.

240.

Odense, 2. Oktober 1554.

Mogens Gyldenstjerne til Svante Sture.

Han har talt med de fleste af Esge Billes Arvinger, som har lovet at give Svante Sture Svar, naar de samles og kan komme til deres Breve. Han har med en Borger i Flensborg truffet den Aftale, at han til Foraret skal sende ham en duelig Murmester.

Myn wenleg helssen forsent met wor herre. Kere her Suantte, frende oc siinderligen gode wen, nest tylbørlige tacksygelssse for ere oc got, huelcket ieg oc gerne forskiille wyl, gyffuer ieg etter wenligen tyl kende, at ieg har tallet met meste partten af her Eske Bylles arfyng, som i wore af meg begerends nu syst vdy Elsborig. Dy haffue suaret, nar dy kwne forsamles oc komme tyl ters breffue, sa wylle dy gyffue etter tylbørlig suar. Ieg har helder icke forglempt om ten murmester; ten har ieg bestyllet met en boriger af Flensborig, som har louet meg en pa foraret, ten som god skal were. Hues ieg for etter i slyg oc ander made etter tyl beste bestylle kand, skulle befynde meg for etters wyllege frende oc wen, oc wyl her met haffue etter Gud aldmechtigest befallat. Ex Ottense ten 2. dag vdy october anno 54.

Mognus Giildenstern
tyl Stierneholm, ritter.

Erlig ok wel biurdug mand oc streng ritter, her Suantte Sture tyl N, myn kere frende, wenligen tyl egen hande.

Copy af et breff tyl her Suantte.

M. G. Priv. Ark.: Koncepter og Optegnelser.

241.

Torupgaard, 15. Oktober 1554.

Lave Ulfstand til Mogens Gyldenstjerne.

Han har faaet hans Skrivelse om den svenske Sag og andre Ting, som han vil udføre efter Ønske. Om M. G.s Sag med Hr. Lave Brahe. Han og Hr. Gustaf Olsson [Stenbock] bliver nu Næstsøskendebørn. Deres Skib er kommet til Varberg fra England. Bl. a. har Skipperen 100 Læster Salt ombord, om hvilke han ønsker nærmere Besked.

Myn gandske venlig kierlig helsenn nu oc altiitd forsend mett wor herre. Kiere her Mogens Gyldenstiern, frende och besynderlig gode venn, betacker ieg etther gandske gierne for allt ære oc gott, som y mig altiitd giort och beuist haffuer, huilckett y altiitd skulle finde mig gandske godwillig att forskylle aff min ringe formuge, huor ieg kandt. Kiere frende, giffuer ieg etther venligen tilkende, att ieg fick etthers gode scriffuelse, som y screffue mig till sist forleden om thenne Suenske handell, som ieg och fick kong^e matt: breff om, oc skall gierne skee effther hans naadis willie, naar som ieg fanger etthers scriffuelse ther om, eller oc y wille haffue ther scriffellig suar paa, eller ieg selloff personlig skall komme till etther, naar Gud wil, y kommer her i landen, tha tyckis mig well were thet beste. Tesligiste haffuer ieg och forstaaett, huiss andere tiding som y scriffue mig till, och betacker etther gandske gierne, atthj nu wille haffue thenn vmagh och icke lade att biude mig till, oc hobis dog, att altingist nest Gudtz hielp met tiden kandt bliffue gott paa alle sider. Dog tyckis mig, att then sag mellom etther oc her Laue haffuer sledet sig¹⁾ i thet ringiste, oc haffuer well rede spurdt hiidtt till landen, oc mandt oc skall vndertiden tage venners bøn for sumpt²⁾ etc. Kiere frende, saa er her nu jnthet synderligt andett,

¹⁾ slide sig = gaa hen; her menes vel: er mindst gaaet i Orden.

²⁾ sumpt, ∴: somt, noget; man skal undertiden lægge nogen Vægt paa Venners Bøn.

endtt som ieg well forseer mig, ieg tilforn haffuer screffuit etther till, atthett staar nu saare well mellom her Gyste Olsønn och mig, saa wy bliffue nu snartt nest-sydskindtbørn, om wor handell, Gudt giffue thett, ellers warer lenge. Och maa y vide for gode tiding, att wortt skiib, som nu haffuer werett vesterth vde om forbedringen i tisse tuo sommer, er, Gud thes loff haffue, hiem kommen mett behollen reyse y Wardbiergs haffn, som mitt folck paa slottet mig tilscriffue, och war sist frachtet vtj Engelandt till saa ner som paa et hunder lester huit saltt, the haffue jnde ladendis for barlast skyldt, som skipperen begier att vide beskeett om, hurledis hand skall skicke sig ther mett, effthertij handt er, Gud haffue loff, tilstede. Jeg hobis nest Gudtz hielp, ther skall findis alle hande gott nasckery hoss, som ieg icke selloff aff wid, før Gudt will, ieg kommer tilstede till slottit, som ieg oc nu paa farten er; tha skall i mett the andere gode mendtt fange widere min scriffuelse ther om, thet første mugligt er, oc betencke thet, saa att for min forsømmelse skyldt icke andett skall findis, endtt som tilbørligt er, och altiitd gierne giøre, huiss etther lefftt och kiertt er. Her mett etther altiitd Gud befalendis. Giører well oc hielser frue Anne oc min slecht met mange gode natther paa min vegne. Datum Torup thenn 15. dag octobris anno dominj mdluiij.

Laue

Vltzstandth.

Oc maa y vide, ieg hagde vtj tisse dage hoss mig vtj ij natther retthelig glade giester, som war hertug Fredrick oc hans naadis hoffgesindt, oc wy drack ther alle gode venners skaall.

(Bagpaa: Spor af Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig welbiurdig mandt och strenge ridder, her Mogens Gyllenstiern till Stiernholm, høffuitzmandt paa Laholm,

synn kiere frende oc besynderlig gode ven, ganske venligen til hande.

Laue Vlstand.

242.

Stettin, 18. Oktober 1554.

Melchior Schelhammer til Mogens Gyldenstjerne.

Han formoder, at han har faaet hans Skrivelse om den Ulykke, der er tilstødt dem. Efter Aftale med Jochim Redelstorp er der udlagt til hans Søn for i alt 24 Dlr. Redelstorp har i alt forstrakt dem med 100 Dlr., som han beder Mogens Gyldenstjerne betale. De er samme Dag afreist til Leipzig efter at have boet 14 Dage frit hos Redelstorp i Stettin.

Laus deo semper 1554 adj den 17. octob. aus Stetin.

Meine freundtwillige vnnd pflichtige dienste zuuorn. Gestrenger her, euer vnd al der euern wolfartt von euch zuerfahren jst mir lieb. Lieber her, an zweiffel hatt euer g. vnser schreiben des widerfarnen vn-glucks¹⁾, das vns begegnet ist, entpfangen, vnd wie oder welcherlej gestaltt es sich zugetragen hatt, verstanden. Diweil sich nu der vnfal solcher gestaltt hatt zugetragen, habe ich neben Jochim Redelstorp andern radtt müssen gebrauchen vnd seinem guttduncken vnd euer abrede nach, die ir mitt ym gethan vnd verlassen habtt, alda von ym angenommen mitt kost, zerung, furlon vnndtt vnd(!) was solche außgelegtes geldes von Odense noch Stetin ist gewesen. Darneben auch hatt her Jochim fur gutth angesehen, das man ym, was nöttörrfftig wer von kleidern, alhir zu Stetin machen ließ, welches ich auch fur gutth hab angesehen, vnd ym da gemacht ist worden, was die nott erfordert hatt. Thutt zu hauff kost, zerung biß gen Stetin mitt der kleidung 24 daller, welches her Jochim alles ausgelegt vnd erstreckelt hatt. Darauff habe ich von ym begertt, das er mir auff die 24 daller (euerm son zu gutth vnndtt

¹⁾ Et røverisk Overfald i Meklenborg. Det her omtalte, tidligere Brev synes tabt.

zur nottorfft) solde fullt erstrecken, das es 100 daller ful wurde, welches er von hertzen gern gethan hatt. Weil nu solches euerm befelch vnd begeren nach Jochim Redelstorp solches in der guthe hatt ausgelegtt vnd dargestellt, so will ich euer gestrengheitt zuerkennen haben geben, euere g: werde ym solche 100 daller auff seine forderung vnd schreiben widerumb zu danck bezallen vnd erstatten. Was weiter mitt der zeit wirt nottorfftig sein, hab ich mitt Redelstorp seinethalben verlassen, sol ym auch nicht mangel, doch meer nichtt da, als er nottorfftig behuff wirt haben. Her Jochim wirt euch einen gedenckzettel zu seinem briffe(!), warfur solche 24 daller seint ausgegeben. Weitther auff dieses mall nichtt mer, dan euer g. sollen sich kunlichen dorauff verlassen, das ich mitt Gottes hulff alle ding, wie ir mir zugetrauet habtt, ausrichten vnd bestellenn. Auch seind wir ausgezogen von Stetin nach Leipzig zu den 18 dag octobris. Zu Stetin haben wir bei Jochim Redelstorp 14 dage lang gelegen, vnd er vns gutten willen bewissen hatt vnd wider heller noch pfenig von vns begertt. Solches alles habe ich euer gestrengkeitt ym besten vnangezeigt nichtt kunnen lassen. Hirmitt euch dem almechtigen Gotth samptt allen den euern g. in seinen schutz vnd scherm befallenn. Dattum Stetin, wie oben stehett etc.

Melchior Schelhammer,
euer diener.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Dem gestrengen vnd ernnvhesten Mangnus Guldenstern, ritter vnd hauptman auff Laugholm, meinem gongstigen hern zu eigenen handen.

243.

Stettin, 18. Oktober 1554.

Henrik Mogensen Gyldenstjerne til Mogens Gyldenstjerne.

Han meddeler sin Fader de samme Oplysninger om sin Rejse, som Schelhammer i det foregaaende Brev.

Sønligh helsen nu oc altid forsent med Gud, vor herre. Kære fader, maa y vide, att oss lider vell; Gud alsom-mectiste vnde mig thet samme til eder at sporge. Kære fader, som y haffue vell hortt, at wy vare røffuede, dogh skæ Gud loff, voss skader inthet, oc erre nu kommen helbrede til Stitin, oc der haffue Jocum Reuelstrup for-legt oss med 100 daler, som er vdgiffuit for kleder oc for forlon oc kost oc terring, som løff in summa fire oc tiuffue daler; oc vy haffue liggitt til hans y fiorten dage, oc han haffuer giort oss megit got oc icke ville haffue en huid aff os. Nu den attinde dag octobris erre vi dragen aff Stitin til Lipssick; Gud vnde oss sin naade, disligest, kære fader, i oc min moder, oc ingen sorre haffue for mig, at ieg skal iu vel tavare paa mit studium. Kære fader, siger min kære moder gode naatt. Her med eder Gud befalindis. Datum Stitin den attinde dag octo-bris 1554.

Henrick Gyldenstiern.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Till syn kære fader, her Mons Gyldenster till Stierne-
holm, ydmygeligen till skriffuit.

244.

Stettin, 22. Oktober 1554.

Jochim Redelstorp til Mogens Gyldenstjerne.

*Han meddeler ham, at hans Søn og Tjener og han i Meklenborg er
blævne røverisk overfaldet og har mistet alt, hvad de havde. Han har
derfor ladet lave nye Klæder til Sønnen og forstrakt ham med 26 Dlr. i
rede Penge og 50 Dlr. i Anvisning. Disse 100 Dlr. beder han ham betale
Brevviseren. Hans Søn Henrik, der afrejste fra Stettin den 18. Oktober, er
den 21. ankommet til Berlin.*

Jhesus.

Myne wilige deinsth ßy iw alweeghe boreyth. Ge-
strenghe vnde erenthvensthe gunstighe here, jw ßi wit-
lick, dath Hynrick, iw ßone, am mideueke na Michaeliß

hir tho Stettin meth my is neuesth jwen deyner gekomen ßyn(!), dem hern ßy danck dar wor. Wo dath wy jn lande tho Mekelenborch alle dath vnße is ghenamen geworden, hebbe gy wth den scriuende van vns an jw wol vornomen, Gade dem hern geklaget, we by vns is jn dem lande is(!) ghescheyn. Na dem jwen leuen ßone ock dath ßyne is genamen, ßo hebbe ick em nach jwer bidde vnde begher an gelde wedder worlecht, dath he mith gatliker hulpe des ordes na jwer gestrenheitt beger lickwol sael komen. Na dem em kledinghe nodick was, hebbe ick hir tho Stettin ßo langhe by my meth dem deyner beholden vnde de kledinghe laten reyde maken. In ersthe em thom rocke gekofft iiij elle swarth engels¹⁾ vor 4½ gulden, ij elle wanth²⁾ the husßen vor ij f. wj ß Lubes, iij g. tho bereyden, ij g. vor ij dosßyn ßenckel³⁾.

iiij f. vor iiij elle pomßyn⁴⁾, parchen⁵⁾ vnde iiij elle fuder parchen vnde iiij elle swarth ßaden⁶⁾ vnder de hosßen tho fuderende, vnde styppßyde⁷⁾ thom rocke ix ß Lubes, vor ij foeder felle tho den husßen viij ß Lubes, vor swarth leynent vnder den rock binen tho fuderende noch xiiij ß Lubes, vor wanth vnde ßamyth tho eyner houethkappen iij ß Lubes, make gelth xviiij ß Lubes vor den rock tho makende, vj ß Lubes vor dath wambes, makelon xij ß Lubes vor de husßen tho makende, j groschen vor de olde husßen tho flyckende.

iiij f. xviiij ß Lubes vor den rock meth swarten samsche⁸⁾ tho fuderende, vj ß Lubes vor j par scho, viij ß Lubes

¹⁾ *Et Slags Klæde.*

²⁾ *Tøj.*

³⁾ *Spænder (eller Remme til at snøre).*

⁴⁾ *Bommesilke.*

⁵⁾ *Barchent er et Slags Bomuldstøj med Lærreds Islæt.*

⁶⁾ *Fint uldent Tøj.*

⁷⁾ *Broderisilke.*

⁸⁾ *Usikkert; maaske = semsk, et Slags blødt Læder.*

wor j nerske¹⁾ scheidende vnde j orth banth²⁾ tho byner langen weyre, noch vji þ Lubes j alb., den Hernik an gelde hefft entfangen, iiiiij þ Lubes wor j par fuderede hanschen geuen.

De summa is jn alle, wes de kledinghe hefft gekostet, vndt alle, wes hir vor gescreuen is, xiiij daller iij g. markess.

Tho vngelde furgelth.

iiij daller van den feyr kroch³⁾ an den Arß sunt wente tho Lubick, van Lubick wente tho Stettin, an kossth vnde gedrencke vor theyreth.

iiij daller von den weyrhuß wenthe the Lubeck vor furgelth.

iiij daller xij þ Lubes furgelth van Lubeck wente tho Stettin.

Summa de vnkost vnde furgelth is jn alle x daller xij þ Lubes, de summa van den vorgescreven mackt jn alle xxiiij daller. Szo hebbe ick jwen deyner vnde þone am 18 dach October xxvj daller tho dessen worgescreuen⁴⁾ summa geuen, is weyfflich⁴⁾ daller. Na dem male dath þe vnßicker is van weegen ruther ock knecht, der þer vele jn den lande hir vnde hir loppen, þo hebbe ick vor guth anghelßeyn vnde hebbe im the Lypsche 50 daller auergescreuen, de þe van den manne, den breff werth⁵⁾ anwerdet, ghewisse dar ane alle vertoch im dar entrichten werth; dath hebbe ick gedan van weegen der vnßekerheith, þo dath is jn alle hunderth daller, die ick jwen þone vnde deyner hebbe dorch jwe bede vnde beger

¹⁾ *Usikkert; nersk er et Slags Tøj, men synes ikke brugeligt til en Skede.*

²⁾ *Metalindfatningen paa en Sværd- eller Knivskede.*

³⁾ *Færgetro?*

⁴⁾ *Worgescreuen og weyfflich for: vorgescreuen og veyfflich; han ombytter jævnlig v og w.*

⁵⁾ *Gentagne Rettelser. Det ser ud, som om han har villet skrive: werth ofuer antwerdet, men der er kommet til at staa: werth werth werth anwerdet!*

entrichtet hebbe(!), wo gy jn Melchor, jwes deyners, ock jwes leuen ßones Hynrickes breuen wol ßeyn werden. Dath ick ßodan hunderth dallere em hebbe na jwen befelle geuen vnde entrichtet, ßo is an jw myne gans fruntlick bede, dath gy theger disßes brewes, Arnth Marpman, des borgemeisters deyner tho Kopenhagen Peter Jenßen, ßodan hunderth daller meth den ersten ane ver- toch willen van mynent weigen wedder geuen vnde lathen jw dar up eyn quitanßie dar up geuen. War jn ick jwer gestrenheit wedderum deynen kan, saallen gy my al- weighe guthwiliken jn sporen jn allen dyngge, vnde(!) fruntliken, dath gy wroue Anne mynent halffen willen grösßen. Hir mede ick jw ghestrenheit Gade dem heren jn gelucksaliken regimente Gade dem heren(!) wil befallen hebben. Datum tho Stettin an 22. dach octoberis anno liiij.

Jochim Redelstorp

j. w. d.

(Brevets 2. Side blank; paa 3. Side med samme Haand følgende:)

Wath warafftigher nighe tydinghe kan ick nicht ghe- wisßes scriuen; ßo ick wes werde erfahren, wil ick jw vnwermeldeth nicht laten. Am 18. dach octobris thoch jwe ßone meth jwen deyner von hir na Lypße, am 21. dach octobris is¹⁾ ssynte meth gothliker hulpe tho den Berlyn gekamen. De fermen, de ße van hir wente tho den Berlyn furede, scolde ße vor de 18 meille wegges geuen ij daller, dath was nicht the felle. Gunstighe leue here, war jn ick jw gestrenheyt deynen kan, scal gy my al- weighe guthwiliken jn sporen. Gade dem heren ick jw dho befellen.

(Paa en indlagt Seddel med samme Haand følgende:)

Jck Jochim Redelstorp, borger tho Stettin, bekenne meth desßer myner hanthscriff, dath my de erbame ge-

¹⁾ Dette Ord er vistnok atter slettet.

selle, Arnth Marpman, des borgemeisters deyner Peter Jenßen tho Kopenhagen, hefft aen den erßamen Jacob Moller, borger ock the Stettin, de im hadde affgekofft xxvj t. lasß, dar he em, Jacob Moller, schuldich bleff hunderth daller, de acthe dage na Martini ersten velich worden, ßo hebbe ick Arnth Marpman tho willen vnde denste gedan ßodan hunderth daller an Jacob Moller geßeyn(!), ßo hebbe ick Arnth ock tho denste om gedan vnde an her Mangus Guldensterne jn ricke Dennemarcken vorscreuen, dath he em van mynen weigen hunderth daller wedderumme jn mynem name geuen vnde vornogen scal. Datum tho Stettin am 22. octobris anno liiij.

(Bagpaa : Levning af Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Dem ghestrengen ernthwesthen her Mangus Guldenstern, rytter vnde howeth man vff Laffholm, mynen gunstighen heren, fruntlicken gescreuen tho ßyner eygen hanth. Anno 1554.

Her pa er betallet Jochym Redelstrop 100 daler, som hand for myn søn vdlagt har.

245.

Vorgaard, 10. November 1554.

Knud Gyldenstjerne til Mogens Gyldenstjerne.

Om Rebningen paa Fønsskov, som han ikke agter at foretage, uden at Mogens Gyldenstjerne er tilstede eller sender Fuldmagt: Mogens behøver ikke at underrette deres Søster [Margrete] om Rebningen, da hun ved Besked. Brevskriveren har været paa Vej til Aarhus, men blev syg og maatte vende om. Om det Skyts og Møllesten, som Mogens Gyldenstjerne har lovet at sørge for; minder ham om Bøsseskytten og undskylder sig, fordi han ikke har sendt ham flere Sild.

Kiere Mogenns och kiere broder, will jeg haffuue giiffuitt theg gannske wennlliigenn att wiide, att ieg nu stakitt tiid siidenn haffuer fangitt thynn schriiffuelße oc

nocksum ther wdaff thynn store erbediinge oc godewilliig meninghe forstannidtt, for huilche ieg theg gannsche høgeliigenn will haffue att betacke; kunde ieg nogenn-tiidtt thett forskiille eller giøre thett, thu eller thynne kunde haffue¹⁾ gott aff, tha skall thu y alle maade be-fiinde meg godtwilliig ther thiill aff mynn ydersthe for-muge, oc som ieg theg dog well plectiig er. Kiire bro-dher, som thu schriiffuuer meg tiill om thenn reebning paa Fynske skoff, oc thu agthytt, att ieg wiille ythermier ladde rebbe ther paa hoffueditt etc., tha will ieg inthett tage for ther mett, wdenn saa war, att enthenn thu eller och thytt fuldmagts breff war ther tiillstede, oc tilforne ymellum oss bode samtøckitt war, att saa skye skulle.²⁾ Ther och Crestoffer¹⁾ begynnde will endeliigenn att wille haffue reeb ther paa, tha nødiis mannd att hette paa thy besthe raadtt slygtt att stille best wdenn skade. Jeg kann icke troff, att thw saa acher att giøre theg skadhe och forlade³⁾ thynn partt, there som nogenn dem høre ladhe. Thu forstaaer well meningenn, huor for thy ere thenn deell saa hartt begyeriindiis; saa mөгitt som herrenn haffuer wntt meg, ther skulle thy ingenn wmaeg haffuue mett, thy dage ieg leffuer; ther och thy skulle bytthe thett bortt och stedde fremmett⁴⁾ ther ynd, som thy laed thenum høre, tha ware thett allt for mөгitt y thenn deell, thenum er tilfallenn, ennd y anders att wndhe thenum ther ynde aff thyriis. Kiire broder, som thu och schriff-uer meg tiill, att thu haffuer schriffuitt mynn søster tiill, att Cristoffer och jeg schulle siige hyndher leyllig-hedenn, huor thett haffde begiiffuitt segh mett thenn reeb-ning etc., forfarer ieg, att thett haffuer icke behoff, att ieg skall berette hynder nogitt ther yblanntt, menn weedtt ther myere aff, ennd ieg giernne hører, hun ønsker meg och myne, medt Gudtz hielp bliffuer well ther for well

¹⁾ *Broderen Christoffer Gyldenstjerne.*

beuaritt. 5) Jeg haffde dog actitt att dragitt till Aarss oc enn tiid lang tilfornne weritt siug aff then kuldsuett; som ieg kom tha wdt y luctenn, bleff ieg ytthermiere, ennd ieg war til fornne, saa ieg nødiis tiill att bliffuue ligenn-diis paa en landtzbøy, ynd tiill mett stuor nødt ieg kunde vynde hyemm igienn. 6) Kiiere broder, om mytt skøtte och thy møllestienne, som thw schriffuuer, thu wiltt icke forgløme meg mett etc., tha haffuer ieg ingenn tuiffuell ther paa; 7) och ther mesther Laueriis leger ett skiippund eller ij kaaber myere ther thiill, paa thett thy maa bliffuue skønne, tha liiggher ther ingenn magtt paa, 8) menn thy møllestienne wille ieg giernne haffuue aff thy skønnist och største slagghe, thw tenker well syelff thett besthe, om thy stannder tiill fangz y Malmøe, 9) eller och mannd skall tyngge thenum aff bønderenn. Kyere broder, thw wille oc well giøre oc forgløme meg icke mett thenn bøsseskøtthe. Thynn swenndtt, som thw haffde hooss meg, kannnd wnderwisse theg, att thett haffuer icke weritt mynn skiildtt, saa thw nu icke fannge saa møgin sylddt, som thw war begieriindiis; meg myndiis aldriig sliigt kiøb paa sylddt, som nu er. Kiiere broder, jeg tacker theg och for thytt gode raadtt mett mynne mettarffuinghe, oc raader ieg theg, att thw syer theg fuldwell for mett thynne lanndzmenndtt. Kiiere broder, wedst thw y nogher maade att bruge meg, som thw eller thynne kunde haffuue gott aff, tha raad och biud y alle maade drystelig som offuuer thynn gannske willig broder. Jeg will haffuue theg mett hustrue och børnn och allt, thw well wyltt, thenn almectigste Gudtt sund oc lycksalliig befaliindiis. Giør well oc syghe mynn kiere søster och thynne børnn mange m godenatther; lader Juthe sye etther alle mange m godenatther. Dattum Worgaardtt sannctij Martinj affthenn anno 1554.

Knud Gildenstierne.

(*Mogens Gyldenstjernes Randbemærkninger:*)

1) erbedyng. 2) rebe på hodet vden meg etc. 3) som lade tennom hørre om meg, at ieg wyl lade bort, huorfor dy er ten del begerendis på hodet. 4) ter er nogen, wylle vnde ander part med, her er noge guort i ten sag. 5) at syge Margrette om rebnyng, hun iinsker, Gud wjl beuarre. 6) at Knud er bleffuen siug, icke kom tyl Ars. 7) at gøre tet skiip ferdug, om en biisse skiitte. 8) [i]t skygd elr 2. 9) møllestenne.

(*Bagpaa: Spor af Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paategning:*)

Erliig welbiirdiige mandtt oc strenge riidher her Magnus Giildennstierne thill Stiernnhollum, mynn kiiere broder, gannske wenliigenn tiill eggenn handtt.

Knuds breff om møllestene oc andet rebyng på Fønskau etc.

Orig. i Kgl. Bibl. Bøllingske Brevsamling D, Fol. 155, med Afskrift 156.

246.

Nyborg, 17. November 1554.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling til at underholde nogle gode Mænd, saa længe de fastsætter Grænsen mellem Sverig og Danmark.

Udt. i T. o. a. L. 4, 466. — Tr.: K. Brb.

247.

Leipzig, 28. November 1554.

Henrik Mogensen Gyldenstjerne til Mogens Gyldenstjerne.

Han er kommet til Leipzig, hvor han har faaet en god Vært og en god Lærer. Om de Penge, han skal bruge det første Aar.

Sønligh helsen nu oc altid forsent medt Gudt vor herre. Kære fader oc moder, maa y vide, at migh lider vell,

Gudt alsommectiste vnde migh thet samme til eder at sporge. Kære fader, giffuer ieg eder til kenne, att ieg er her y Lipsigh, och haffuer Melker¹⁾ oc hans broder flyt mig en godt vert der, som mange herremendt gaa till kost, disligest oc en mestere, som leser fire leiser for migh om thagen, oc haffuer Melkers broder kiøfft migh bøger oc sieng oc alt, huad ieg skal holde paa. Disligest haffuer Melker regnet, at ieg kan icke haffue mindre det forste aardt en 160 thaler, som Melker oc sielff haffuer giffuet eder til kende, fordi sa der vill møget medt thet første aardt, før en iegh haffuer piintet mitt tingest til, som en studenters pleger oc bør at haffue. Disligest maa y vide, att det koster icke saa møget det andre aardt. Kære fader oc moder, maa y vide, att ieg vill intett vente eller komme hiem, for en ieg er lerdere, en iegh er nu, oc vill ieg skicke migh saa, att y skulle faa glede aff mig y fremtiden. Kere fader, siger mine brødere oc søstre gode netter o[c] docter Machabeus oc alle oc alle(!) mine gode venner etc. Her medt eder Gudt befalindis. Datum Lipsie den 28. dagh nouembris anno 1550²⁾.

Henrick Gyldenstiernn,
eders kere sønn.

(Bagpaa: *Spor af Seglet og Udskriften.*)

Till sin kære fader, her Maans Gyldenstiern paa Lahlholm, ydmygeligen tillskriffuet.

248.

Leipzig, 28. November 1554.

Melchior Schelhammer til Fru Anne Sparre Hr. Mogens Gyldenstjernes.

Han har skaffet Sønnen Henrik et godt Logi og en god Lærer. Sønnen var først noget selvraadig, men faldt saa til Føje. Der skal blive sørget godt for ham (jfr. iøvrigt det følgende Brev).

¹⁾ *Melchior Schelhammer.*

²⁾ *Fejlskrift for 1554.*

Meinen pflichtigen vnd willigen dienst mitth wunsch-
ung alles gutten beuorn. Weitther gebe ich euch zu er-
kennen, das wir sein frisch vnd gesund in Leipzick ko-
men, seind auch, Gott habe lob, noch frisch vnd ge-
sundt; Gott verleihe vns seine genade weitther. Gestrenge
fraw, gebe ich euch zu erkennen, das ich eueren son
Heinrichen versorget habe mitt einem guten wirdte mitt
gutter stube vnd kamern, mitt bucher vnd magister, in
suma mitt aller zubehörung der nottorfft nach, wie einem
studenten geburt vnd zugehört; aber er hat sich in der
erste seltzam angelassen vnd wöllen seinem eigenen kopfe
nach; aber ich habe in darumb gestrafft vnd in vnder-
richt, das er sich itzund, Gott habe lob, fein anlest, stu-
dirt vlessig vnd heltt sich fein stille vnd eingezogen, das
mein bruder, der bald wirt doctor werden, vnd auch
sein magister ein wolgefallen an ym haben. Gott gebe,
er far also ford, so wirt er wol ettwas studiren. Weitthe,
gestrenge fraw, dorfft ir euch seinet halben nichts be-
kumern oder fur jn sorgen; er sol alhir so wol versorget
sein, als wer er alle dage doheim bei euch; auch so es
sich ettwan im fal an gelde mangeln wurde oder sonsten
an ettwas, sol es im alhier von meinem brudern furge-
stracktt werden oder von meinem vattern. Vmb alle
andere gelegenheit habe ich euerm hern in seinem brieff
angezeigt. Hir mitt euch dem lieben Gott sampt den
euern befallen, vnd so ich kan vff pfingsten hinein komen
fur meinen eldern, so wil ich gewis hinein komen. Dattum
Leipzick den 28. nouembris anno 1554 jar etc.

Melcher Schelhammer,
e. pflichtiger diener.

(Bagpaa: Spor af Seglet og Udskriften:)

Erlig och welbiurdig frw Anna her Mons Guldestern
ydmigligen sendes tette brieff.

(Indlagt er en samtidig Oversættelse paa Dansk.)

249.

Leipzig, 29. November 1554.

Melchior Schelhammer til Mogens Gyldenstjerne.

Han giver udførlig Meddelelse om, hvorledes han har anbragt hans Søn Henrik i Leipzig, hvorledes han har ordnet hans Forhold, og hvad han har købt til ham af Bøger osv. Sønnen har først været utilfreds og villet til Wittenberg, hvor der var livligere, men han har faaet ham talt til Rette. Han har skrevet til Jochim Redelstorp om at sende ham 60 Dlr. til.

Meinen willigen vnnd pflichtigen dienst, der sey euer gestrengkeit vnnd den euern alzeit zuuorn bereitth. Gestrenger her, euer g. werden sonder zweiffel mein schreiben, so ich von Stetin abgeschicket, enttpfangen haben. Weitther thue ich e. g. zu wissen, das ich den 28. octobris mitt euerm sone frisch vnnd gesundtt gen Leiptzig bin ankomen (Gott verleihe vns seine gnade weitther). Dieweill den e. g. mir euer sön vertrauet vnd befolten habtt, so habe ich das jenige alles nach meinem höchsten vermugen bestellet vndt ausgerichtet. Erstlichen habe ich im einen gutten tisch ausgericht bei einem burger, Valten Spies genant, vnd er ist schepfen schreiber ym schepfen stul, wonth yn der Peterstrassen recht gegen dem Peters collegio vber. Donein gehen zu tisch feine gelerte gesellen vom adell, mitt namen einer von Berberstorff, item einer von Breittenbach, ittem einer von Waren, ittem ein Schöneich, ittem ein Plesse, ittem einer von Salhausen vnd ein stadlicher burgers son von Crockaw, ittem mein bruder. Diesse alle sitzen beisamen an einem tisch vndtt werden herlichen vnd wolgespeisset; gibtt einer ein jar lang 26 daller fur den tisch, vnd alle malzeit ein kandell Torgisch bier macht alle tage 14 s alhirtt, machtt ein jar 18 daller. Ittem tthutt ein jar lang zu hauff fur essen vnd trincken 42 daller, so uill gibtt ein ider des jars. Ittem habe ich im bei einen feinen jungen gesellenn von adel, der Berberstorff genant, in seine stuben einbracht vmb gleichen zins, den derselbige wonet zuuorn allein

vnd studirt vleissigk; doch hatt er es meinen brudern zu gefallen gethan, vnd sol bei ym wonen bis auff ostern. Mittler zeit kan man ym ein stuben vnd kamern, die ym gelegen wirtt sein, bey gutter maß außrichten. Jttem so wonth mein bruder zu negst bei seiner stuben, das nur ein wandt zwischen jn ist, vndt ich in meinen brudern befallen habe, das er im wölle zum besten vnderrichten vnd das jenige, so er nicht wuste, guttlichen vnderrichten. Ittem habe auch meinem brudern das geltt, so noch vbrig gebliben, vberantwortt vnd zwey register gemachtt, eines meinen brudern geben, das andere Heinrich, das alzeit Heinrich in sein register schreibe, was er enttpfange, vnd der ander widerumb in seins, was er ausgabe, domit das eurm söne vnd euch wissentlich nicht vmb ein hellers werth sol vnrecht gescheen. Jttem so habe ich im einen gelertten magister ausgericht, der im alle tage vier lectiones priuatim list, vndt er mus alle wochen zwo episteln aus dem deutschen ins latein vertirn. Ittem so hört er noch alle tage zwo lectiones publice. Ittem die lectiones, die er priuatim vom magister hört, das seind die erstlich gramatica Phillipj, dialecticam Phillipj, opera Ciceronis, Terentium, publice institutiones juris vnd Virgilium. Jttem habe ich im fur ein zwölff gulden bucher kaufft, welche der magister vnd mein bruder haben angezeigt, die im am dienstlichten(!) vnd am nutzten weren. Ittem habe ich im auch kaufft ein gutth betthe, wie man sie dan alhier pflecht zu haben. In summa ich habe ym das jenige verschaffet, das er sich das erste halbe jar wol enthalten kan; aber er hatt sich in der erste, do ich von Leipzig heim bin gezogen, so wunderlich gehalten, niemant wöllen volgen, auch nicht studiren, sondern gen Wittenberg zu seinen lantzleuten gewoltt. Es gefiell ym nicht alhier; sondern zu Wittenberg, do wer es vil lustiger mitt fechten, ringen, springen vnd dergleichen mit lautten schlan, mitt gassaten(!) gehen, auch

weren die studenten alda nicht so hart gebunden, hetten auch nicht so starcke leges. Solches schreib mir sein magister vnd mein bruder. So muste ich wider gen Leipzig zu ym vnd in mitt gutten vnnnd bössen wortten gestrafft vnd ym furgehalten, was der abscheidt sei gewesen, do er von euch geschiden, vnd warumb er sei heraus gesant, das ich jn enttlichen dohin habe gebracht, das er vleissig anhebt zu studiren, das er mir vnnndt seinem magister nur seer wolgefellt. Gott helff, das er mag also furt faren, als ich dan nichtt zweiffel, es werde also gescheen, dan ich habe einen gantzen monat alhir gelegen vnd in vnderweist, wie er sich halten soll; auch hatt er dem magister vnd meinem brudern verheißten, er wolle ym lassen das studiren ernst sein, dan mein bruder hatt souil studirt, das er bedacht ist in einer kleinen zeit doctor zu werden ym rechten. Weitther hatt er alle acht tage ein orth vom daller, dass er, wen in under der malzeit durstet, kan er lassen ym ein kanne bier holen. Deucht mich, er kan sich das erste jar wol alle wochen mitt einem orth vom dallern behelffen, bissolange er nu ein jar hinbrenget, das er lernet, was die welt sei. Darnach kan man es im alles vnder henden lassen. Auch wil ich e. g. angezeigt haben, das er sich das erste jar, ehe er sich rechtt einrichtt, wie den einem studenten geburt, vnder hundert vnd sechszig dallern nicht geringer wirrt können erhalten. So er sich nu aber hatt alhir eingericht mitt aller zubehörung, wie den einem studenten geburt, darnach kan er sich alhir ein jar wol auff hundert vnd 20 daller, wie den einem studenten vom adel gezimpt, entthalten. Jch habe auch Jochim Redelstorff gen Stetin geschriben, das er wölle auff den ostermargk fullt auff die sechs vnd sibentzigk, so ich von ym entpfangen habe (ane die 24 daller, die er fur zerung vnd kleidung hat ausgeben) schicken, das es hundert vnd sechszig daller ful wurde. Die mus er haben das erste

jar, doch alle ding wol genaue bestalt, den es gehet vil auff bucher, betthe, stuben, kamern, holtz, tisch, penck vnd andere vncosten, wie ich den dem kemerer ein register dovon geschicktt habe; versehe mich auch, er werde euch dasselbige vbersenden. Euer g. darff sich weitter nichts bekumern, euer kindt sol mitt Gots hulff so wol versorget werdenn, als wer er selbst heim bei euch; auch sol er wol in gutten dohin gehalten werden, das er was studiren soll vnd mitt der zeit euch ein freud sein. Neues weis man itzunder alhir noch nichts, sondern alles stille vnd gutter friede.

Solches habe ich euer gestr. ym besten angezeigt. Wunsch e. g. vnd euer lieben hausfrauen vnd allen den euer ein gluckseliges neues jar. Dattum Leipzig den 29. nouembris anno 1554 etc.¹⁾

Melchior Schelhammer,
e. g. williger diener.

¹⁾ *Melchior Schelhammer maa være Brevskriveren til følgende Brev af 29. Novbr. fra Leipzig til Henrik Ottesen; denne har givet Mogens Gyldenstjerne en Afskrift af Brevet, der nu ligger i hans Priv. Ark. i Pakken: Koncepter og Optegnelser.*

Copia aff thett breff Hennrich Ottsþøn tilscreffuit.

Mynn wenlige hillþenn mett beuunsking alt gott tillfornn. Kiere Henrich, gaar thett teg oc alle gode stalbruder well, tha horer ieg thett gerne. Wiider maatthu wiide, att wy baade ere end nu wiid themelig heilbrede, karske oc sunde. Gud wnde io lenger oc bettere. Kiere Henrich, som thu wedsth well, att ieg ther haffuer end nu nogitt mitt tingesthe, skiorter, iijj alne engellsth oc anditt mere, som thu well besked om weedsth, þaa efftherthj att ieg nu wdj thenne winther icke tiid hiemkommendis vorder, er myn kielige bøn till teg, athu wille haffue tillsiun, att thett motte bliffue vfforruchtt, oc sige quindenn, som thett hoes er, att thet io motte bliffue beuarett tillstede, saa lenge ieg self tillstede komer, eller oc att myn scriffuelse komer ther wiidere om, thj ieg er til sinds att wille self komme hiem om pingitts dag tiid, saa witt som myne foreldere wille sleppe mig, oc er min bøn til teg, att thu willtt scriffue mig til om, huorledis altingeste tilstaar ther hoes ether, oc huorledis att thett gaar min herre oc frue oc alle stalbrøder, oc hiellse thennom alle oc huer for segh, besønderligenn Hans Schriffuere, Peder Star, Hans Fock oc then ene mett then anden och

(*Bagpaa: Levning af Seglet og Udskriften:.*)

Dem gestrengen vnd ernvhesten hern Mangnus Guldenstern, ritter, hauptman auff Laughholm, meinem gonstigen hern, zu handenn.

(*Bilag: Melchior Schelhammers Regnskab:.*)

Item was ich habe ausgebenn vnnd verzertt mitt Heinrichen von Stetin aus bis gen Leiptzig, wie volgett:

Erstlichen do wir seind aus Stetin gefaren, haben wir zu midage gefuttert in einem kruge vnndt verzert ij g.

Dieselbige nacht seind wir in einem kruge gelegen vnd alda verzertt viij g.

Den andern dag darnach zu midag in einem stedigen gefuttert vnd verzert vj g.

Dieselbige nacht in einem stedigen gelegen, dorin verzert viijj g.

Den dritten dag zu midage in einem stettigen gefuttert vnd verzert vj g.

Denselbigen abent sein wir gen Perlin komen, alda stilgelegen ij nacht ij dag vnd verzertt mit dem furman ij dall. v g.

Item den ersten dag, do wir sein von Perlin ausgefaren, haben wir zu midage gefuttert vnd verzert vj g.

Die selbige nacht in einem stettigen gelegen vnd verzert xj g.

Den andern dag zu midage in einem stettigen gefuttert, verzertt vij g.

Denselbigen abent sein wir gen Wittenbergk komen

Jens Jonsþønn, oc gør well oc haff thenne vmaghe. Kand ieg igienn her vden lands eller nogennsted thienne teg, will ieg altid gudwillich beffindis. Oc er thett saa, att thu willtt scriffue mig till nogit, tha sennndt breffuitt til en bogesøer vj Københagenn vid naffn Claus Førtt, han komer hiid vd til alle poske marckede, oc han kender mig well, oc mett ham kanthu scriffue mig suar. Her mett inthett mer, men teg beffalendis, oc lad allingeste bliffue y thett gamble kuntskab oc vere thyn herre oc frue lydig. Datum Lypsick then xxix dag nouembris 1554.

vnd alda stille gelegen iij nacht iij dag vnd auff einen wagen gewart vnd verzert ij daller vj Meischnische g.

Ittem zwischen Leipzigk vnnd Wittenbergk in einem stetigen ein nacht gelegen vnd verzert viiiij Meischnische g.

Den andern dag auff den abent sein wir gen Leipzig kommen vnd alda bey 10 dage gelegen, eher wir alle ding bestellen haben können, vnd in der herberge verzert iijj daller viiiij g.

Ittem das furlon belangett erstlich haben wir geben ij f. von Stetin bis gen Perlin.

Ittem von Perlin bis gen Wittenbergk geben ij f. ij orth.

Jttem von Wittenberg bis gen Leipzigk geben j daller.

Jttem habe ich Heinrichen lassen deponiren vnd darzu gebetten ein tisch ful gelerter leutth als doctores vnd magistrj. Dasselbige gästeboth hat gestanden v daller iijj g.

Jttem dem depositorj geben xj g., seinem famulo vij g.

Jttem von(!) im einzuschreiben dem rector geben j daller.

Was ich im fur bucher kaufft hab :

1 Nizelium fur ij f. 2 Calepinum fur ij f. 3 Opera Ciceronis fur iijj f. 4 Terentium fur vj g. 5 Virgilium fur viij g. 6 Bibliam latine fur xvj g. 7 Gramaticam Philippi vj g. 8 Erothe: Philli: dialecti: vj g. 9 Elegantiæ Fabricj vj g. 10 Institutiones iuris xvj g. 11 Ein fein deutsch gesangbuch fur 12 g, ist hubsch eingebunden.

Jttem habe ich im kaufft ein neu betthe mitt aller zu-behörung, erstlich ein oberbetthe mitt einer zichen, darnach ein vnder betthe mitt ein zichen vnd einem hauptt-pfiel vnd ein hauptkussen vnd zwei par bettucher; wen er ein par waschen lest, so hat er ein neues wider auff zu legen. Gestehet alles zu hauff xj dall. iijj g.

Jttem hab ich im darzu kaufft ein neu spanbetthe fur xvj g.

Jttem eine kisten, do er seine kleider in verwaren kan, fur xij g.

Jttem ein repositorium, do er seine bucher auff setzen kan, fur iiij g.

Jttem habe ich im kaufft ein par spanische stiffeln fur xiiij g.

Jttem habe ich im kaufft zwej par schue fur vij g.

Jttem habe ich im kaufft ein handes zwelle fur viij g.

Jttem habe ich im kaufft fur j daller holtz.

Jttem habe ich im kaufft fur j f lichte.

Jttem habe ich im kaufft ein samets mutzen mit mar-der kellen gefuttert fur ij f.

Jttem ym alle wochen ein orts dallers geben, das er vnder der malzeit ein kan bier kan lassen hollen, tthut j daller i ortth.

Jttem habe ich im in der erste, do wir seindt gen Leipzig komen, zwen daller geben, damit ich konne sehen, wie er sich wolt anlassen. Weren hundert gewest, so er si het vnder sein henden gehatt, so weren sie vff zwen dage weg gewest.

Jttem fur ander klein flickwergk hin vnd wider ausgeben j daller iij g.

Jttem weil er sich in der erste so vbel hatt angelassen, habe ich mussen einen gantzen monat desselbigen halben zu Leipzig ligen vnd verzert iiij daller, damit ich in hab angebracht zu studirenn.

Summa summarum, was ich habe ausgeben, thut 55 daller 11 g.

An das kost gelt das tthut jerlich 42 daller.

Jst auch mein bitten an euch, so ir das register vberlessen habtt, wollett es darnach einschlossen vnd meinem hern vberschicken, den ich habe es gemeldet in dem brieffe.

Thet er vdtskreffuen paa danske.

Lave Ulfstand til Mogens Gyldenstjerne.

Han har modtaget hans Brev om Saltet og vil nu oplagre det; fra Børge og Herluf Trolle har han intet hørt. Han sender ham en Del Krydderier og giver ham Underretning om deres Skibe. Han ønsker meget at tale om de svenske Sager med Adressaten, og da denne nu er kommet her til Landet, vil han snart opsøge ham. I Anledning af Mogens Gyldenstjernes Meddelelse om et Skrin, som han ønsker forvaret paa Torup, svarer han, at han ikke gerne vil have det opbevaret i de aabne Huse, men heller vil sende ham Nøglen til det hvælvede Kammer, hvor han gemmer sine egne Breve.

Myn ganske wenlig kierlig hellßenn nu oc altiiddt forßendtt mett Gudtt almectisthe. Kiere her Magnus, frendhe och besynderlighe gode wenn, nesth alld welluillig tack-siesse(!) fore allt eere och gott, y mig altiidd giortt och beuisth, huillckitt jeg aff myn ringhe formughe alltiiddt gierne forskylle will, kiere frendhe, giffuer jeg eder wenlighen thiill kendhe, att ieg fych edhers scriffuellße sist forleden fraa Lauholm, som ieg well forstaitt haffuer, och wiill nest Gud hielp giøre mytt beste y alle made effther edhers schriffuellse lige mytt eghitt. Oc edhers saltt schall bliffue anammit och vel foruaritt, huadtt heller y wiille haffue thet y byen eller her paa slottitt, men jeg tencker, thet skulle well were edher ringiste wmbkost her ope paa slottitt hos mig, wdhen y wiille met tiidhen affhende thet y byen, om thet kunde gellde nogitt ydermere y framtiiden, thy thysse borgere byde inthet vdhen 8 daller fore stor lest saltt, betalning mod fastelauen. Jeg haffuer end nu inghen suar fangitt fraa Børge eller Herleff Trolle, huad heller the wiille haffue theris saltt oplagt eller ey.) Ittem spetzerie, ßom y schriffue om, sender jeg edher met then breffuissere, myn tienere, peber, nelicken, muscatt och canelebarch, ligge ßom schipper thet anttvorde packitt fra sig, och sigher, att hand thet indkøfftte wden ett pund aff huerтт slag, nelicken, canelbarch oc muschat-

then, och iij pund aff peberen; 2) hues y haffue mynder eller mere, thet faa y nu sellff att lade forslaa, thy skipper anttuorde mig sellff tysse vij pund, ther aff ieg fych.

Jeg wiill och tencke tiill om wor skriffuins¹⁾ sag att bestyles, tisligist om skøtt³⁾ aff Hollandtt met the første skib, y Sunditt komer. Jeg haffuer nu sidhen talld met en aff skibsolckitt, ßom och bleff paa then tiid thiill bage yghen y Sissillien fore siugdom skylld. Handtt sigher, att en maanitt effther att skibitt løb ther fraa, war wor schriffindtt⁴⁾ end daa wdj Cissillien och hadde inghen rett fangitt endliig om wor sag och laa och siugh ther stetze, ßaa lenge hand war ther. Item her kom och kortlighen offuer ffra Hollannnd paa ett føge skib, myn brodher och ieg nu hadde y høst tyl Hollandtt vdj Amsterdam, en forderuitt købmandtt paa xx^m gyllen ner met nogen føge købmandskab oc giøre syg thiill erinde met; men meningen war, ther ßom skibitt ware thiill købs fore peninge, thaa købte hand thet gierne, dog hand slar langtt om; nu hand forstair, thet intthet wert er, haffuer hand begeritt att frachtte bade skibene aff Norge oc tiill Spanien och y Seelandtt tiill baghe ighen. Wy haffue her, mynne reders och jeg, eschytt iij^m daller oc vj^c ducather fore thette wort store skib, oc staa oss fore schade for the Hollendhers finder, thy fiende got giør fiende baaddem. Ther wiille handtt ingenlunde tiill; paa thet sisthe handlitt jeg oss y mellom paa thet nøgist paa iij^m daller oc vj^c ducather; ther thog hand sig beradtt paa och drog y thenne forleden vghe tiill Norghe och war her hos mig well y 5 eller 6 vghe oc er en god wis mand, y huad her kand bliffue aff, nar hand komer ighen. 5) Jeg schulle ellers lenge sidhen haffth mynne bud hos edher ighen. Jeg frychter, wor skipper och jeg forliges ycke well om wore smaa erinde, inden reghen-

¹⁾ *Skrivén, middelnedertysk: Schriveine = Skibsskriver.*

skab bliffuer giortt.6) Hand haffuer tagitt sig sellff, siden schriffinden motte fraa skibitt, en mægitt store hyre, som mig tyckis were for mægitt. Jeg saage gierne, att y wiille well giøre och biude mig tiill, huad eders skipper paa edhers store skib aff Koffuinhaffn haffuer hafftt paa Franckrige eller Spanien; thy ther ga[e]r gierne dubelltt hyre paa Spannien mod Franckrighe.7) Huad then Lauanteske søø bedreber, er monitz peninghe. Mig haffuer oc flux lengist att tale met edher, sidhen ieg sporde, y ware komen her op, bade om tiisse suenske erinde,8) y schriffue mig thiill om, och andre. Ieg schulle well lenge siden giortt ett rus nedher tiill edher; nu haffuer leyligheden ycke begyffuitt sig fore allehande forfaldtt, att kunde were fraa husse, och haffuer och wenttitt huer dag her Claus Bylldis webner y iij wgher eller 4, men ieg forstair, y tøffue her ope, om Gud wiill, y winthter. Ieg forhob[es] och met edher att forløge thenne bersse iagtth. Thett snariste Gud(!), jeg kand bliffue ledig, wiill ieg giøre myn flytt thiill att were hos edher effther juelle hellige daghe¹⁾ och thaa føre sellff met albesket om tysse suenske erinde; eller om y och wiille haffue them føre, thaa schall y och faa them met thet førsthe.

Kiere her Magnus, om thet schrin²⁾, som y røre om att wiille paa myn trøst thiill Thorop met, thaa schall y altiit gierne rade och biude offuer, hues jeg formaa antthen ther eller anderstedz, och ther som y ther nogitt om eere beradtt att vile sende dith breffue eller sligt, som bynderlighen magtt paa ligggher att foruaris, thaa wille jeg ycke gierne haffue thet fore ild eller anden vlycke

¹⁾ Ordene: „effther juelle hellige daghe“ er atter slettede.

²⁾ 16. Decbr. s. A. kvitterer Marthin Tyske, Foged paa Thorop, paa sin Husbond Lave Ulfstands Vegne for „en liiden skrin mett ij gule signeter, desligeste enn iernthønne, y en ølthønne slaugen,“, modtagne af Jens Laurentsson, Borger og Byskriver i Malmø, paa Mogens Gyldenstjernes Vegne, til troer Hænde at antvorde her af Gaarden, naar den gode Herre det æskendes vorder (Kopi i Mogens Gyldenstjernes indk. Br.).

skyld y the obne husse paa garden, wdhen will sende edher en eller ij myne wisse budtt met nyglene thill thett hualde kammer, som mynne bøsmyndt och jeg haffuer wore breffue oc sligtt y foruaring, saa jeg hobis nest Gudz hielp, wdhen Gud wiill synderligen straffe ther offuer, att thette joo schall bliffue thiill stede, lige som thet oueranttuordis, beseglis och bebreffuis. Och nar som jeg fangher ethers schriffuellße her om ighen, schall mynne bud were thiill rede. Jeg schall dog effther xx dag julle haffue myne bud ned, om thet ycke skeer før. Kiere her Magnus, jnthet synderligtt ydermere paa thenne tiid, vden rader oc byder altiid offuer mig som offuer edhers kiere frende och wen, oc wiill her met haffue edher then almectiste Gud befalendis. Giører well och hellßer fru Ane och allt hindis hoffgesindt met mange gode netther. Datum Luciaë dag Worbierg 1554.

Laue Wilsthandtt.

(Bagpaa: Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erligh welbyrdiigh mandtt och strenghe riiddher, her Magnus Gyllensthiern thiill Stiernholm, høffuittzmandtt Lauholm, (!) syn kiere frende och besynderlighe gode wenn, ganske wenligen thiill hande.

Laues, anamet 20. december.

(Mogens Gyldenstjernes Randbemærkninger:)

1) Ieg seller inttet salt. 2) Om iirtter. 3) Skut. 4) Skryffyn. 5) Om ten, ter wyl frachte skybet. 6) Om skyperen. 7) Om skybs hiirre. 8) Suenske erinde.

(Paa en indlagt Seddel:)

Kiere frende, fych iegh nu sidhen Børge Trollis schriffelse, att handtt och wiill haffue sytt saltt oplagtt, och att Herloff Trolle er end nu y Jullandtt. Jeg forstair, Herloff skall well och wiille haffue sytt oplagtt mett; thy wiill ieg bestylle edher en bodtt thiill sammen hos gott wist folch y Worbiergh, som schal were tiill syn och

foruaritt hos wnder en bekosth och opschibis, thet første mueligtt er att opschiibitt. Aaen fore byen er nogitt thiill frossen, att mand ycke kand komme op eller nedtt met pramme eller bade; wiill thet frysse, ßaa thet kand beere, thaa wiil ieg lee oss sledher noch.

251.

Nyborg, 15. December 1554.

Kgl. Missiue til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling til at følge Dronningen og Hertug Frederik til Mißten til Hertug Hans Albrecht af Meklenborgs Bryllup Søndagen Estomihi [24. Febr.]. Nyborg, Lørdagen næst efter St. Lucie virginis Dag.

T. o. a. L. 4, 473. — Tr.: K. Brb.

252.

Svenstrup, 6. Januar 1555¹⁾.

Ebbe Ulfeldt til Mogens Gyldenstjerne.

Han sender ham sit Svar paa de Svenskes Tiltale til ham og sine Klagepunkter mod Svenskerne.

Wenliigh hellßin nu oc altiiddt forßent mett Gudt. Kiere her Mogensß, synderliige gode wenn, tacker ieg eder gerne for allt gott, som y mig altiiddt giortt oc beuiisth haffuir, huilkett ieg altiiddt gierne forskylle will, y huesß maadhe ieg wiiddt etther till willie oc gode kandt werre. Kiere her Mogensß, sender ieg etther nu mett thenne breuiissere antwordtt paa the klagemaall, som the Suenske haffuer till mig, oc forseer mig, att the icke skiille gøretth allt beuiisliightt, som the haffue screffuit. Sammeledis sender ieg etther oc ther hosß nogre tilltale,

¹⁾ Gram har dateret dette Brev: „1547 ut puto“. At det formentlig hører hjemme i 1555, fremgaar af Indholdet, der omhandler de i Elfsborg 1554 behandlede Klager. Desuden blev Mogens Gyldenstjerne først Lensmand paa Laholm i 1554.

som ieg wthj liige maadhe haffuir till thennom, oc beder ieg eder gerne, att y wille raadtførett till dett besthe. Huesß maade ieg thett forskylle kandt, will ieg altiidt fiindisß welluilligenn till. Her mett eder Gudt alermec-tigste befalendis. Aff Suenstorpp helligh tre kongers dag.
Ebb Wlffeldtt.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Erligh oc welbyrdigh mandt oc strenge riiddere, her Mogensß Gyldinstiern till Stierneholm oc høffuittzmandtt paa Lauffholms slott, miin synderliige gode wenn, ganske venliige tillscreffuitt.

(Dette Brev tillige med de følgende to Indlæg: Svar paa de Svenskes Klagemaal og Tiltale til de Svenske, ligger i en Konvolut med Ebbe Ulfeldts Segl, følgende Udskrift og Paaskrift:)

Erligh oc welbyrdigh mandt oc strenge riddere, her Mogensß Gyldenstiern till Stierneholm oc høuiszmandtt paa Lauffholms slott, myn synderliige godhe wen, ydmii-liigen tillscreffuitt.

Ebbe Vlfetts(!) suar till the Suenske.

Som the Suenske scriiffue oc giiffue tilkendhe, att mandt raadtuissß skulle haffue inddraget offuir lande-merckitt wedt 20 ellir 30 sterck oc forhuggitt theriis skoffue mett klappholtt oc boeruedtt, saa er thett icke skeedtt wedt hoffue sterck wthj Lyckaa lenn, siiden ieg fick samme lenn¹⁾ wthj befallningh paa kong. maitt^{as} miin naadigste herris vegne. Ellers haffuir thett icke werritt ssaa nøye regnendis, att then ene naboo haffuir huggitt indhe hoess then andiin før nu nogen tiidt siiden forledin, att ieg fick then gode mandt Ioen scriffuirs breff ther om, som haffuir befallningh wthj Møre, att kong^{lii} werde till Suerrigh wille haffue samme skoff y fredtt.

¹⁾ Ebbe Ulfeldt var Lensmand over Lyckaa Len 1546—1560.

Thaa lodt ieg forbiudhe, att ingen skulle hugge offuir landtmerckitt; oc troer ieg icke heller, att nogen wthj mitt lenn haffuir siidenn huggett nogett ther indhe siiden. Kandt thet beuiisses, att nogen wthj mitt lenn haffuir siiden huggett noget offuir landemerckitt, att ieg thaa motte ffaa them wedtt naffn bescreffne, skulle the bliiffue tilbørliigen straffett der fore.

Som the oc scriiffue om enn Blegindz bondhe wedt naffn Suendt paa Danske Fly skulle haffue huggett indhe paa Torsaasse skoffue meer endt 40 tøllther deller till her Mauritz Oollssen¹⁾ oc mitt behoff, saa skall thet icke befiindis, att hand nogen tiidt haffuer huggitt boorduedtt y Suerrighe till mitt behoff; men en bondhe wedt naffn Oluff Mattzin paa for^{de} Danske Fly hiøgh nogen aar sydenn forleedin enn eegh, som stodtt rett wthj landemerckitt, som hand haffuir beretth ffor mig, oc lodt handt sauff skerre samme eegh wdj boordtuedtt; strax bleffue the bortt førdtt mett wolldt oc welldhe till Kallmersslott, oc then fattige mandtt fyck inthett for sitt arbeide oc wmaghe.

Som the oc scriiffuir, at mandtt trenger siig indtt offuir landemerckitt, som stedis till hallff mill oc sommstedis till enn fierrings weysß, saa skall thett icke hellir fyndisß y sandhedtt; men naar thett bliiffuir retteligenn granskett oc forfaret, tha skall thett fiindisß, att the Suenske haffue thennom indt trengh wdy Liickaa lenn well till enn hallff myll sammstedis oc besynderliigen wdy modtt enn gaar benefindtt Leyde.

Som the oc scriiffue, att Lasß Anderßinn wedt Brems oc hans naboo skulle haffue tagett nogre aalegrundtt ffraa Søndre Møre, saa will ieg thett klarlige nock beuiisse, att samme aalegrundtt haffuir aff aarilldz tiidtt liggitt her till Blegindtt oc skatthett oc skiillett før till Lyckaa.

¹⁾ *Mourits Olsen Krognos var Lensmand over Lykaa Len 1526—1540.*

Som the oc scriiffue, att enn vedt naffn Suendt paa Leydt skulle haffue tagett them ett aalle werne fraa oc ett torpp wedt naffn Flacke, saa will ieg thett oc klarliige nock beuuisse, att for^{ne} Suendtt paa Leyde haffuir skatthet oc skyltitt for samme aalewernne oc Flack y fulle 40 aar till Lyckaa. Sammeledis gaff oc hans fader oc foreldre der skatt for, all den stundt de leffidhe, till Lyckaa.

Tiill talle till de Suenske.

Att the bøndir wdy Sødrager sogn wdy Møre haffuir welldett sigh indtt y Auisker sogn oc Emgøde sogn, liigendis wthj Lyckoo lenn, oc forhuggitt myn naadisthe herris skoffue oc biighet therris gaarde ther mett wden loff oc myndhe. Sammeledis køre de oc derris fæ indtt offuir landemerckkitt oc felle ther foedtt for foedtt kong^{liij} maitt. miin nadigste herris skoffue till stoer skadhe oc forderffuillsze.

Sammeledis huor som nogre store siør eller fiiske wandtt liigger oc landemerckett skiuder paa, wille the Suenske haffue altsammen indtt till Suerrige oc trenghe miin naadigsthe herris bøndir ther fraa.

Tiill tale till enn bondhe wedtt naffn Karll Hompe, boendis y Møre, som haffuir befallningh offuir de wdt-screffne karlle, att hand huusser oc hellir oc giiffuir leyde alle de tiuffue och forreddre, som ffraa mig rømmir.

Nu noggen aar siiden forledinn gick for^{ne} Karll Homppe sellff tyennde indtt y Lyckaa lenn oc greff enn aff kong^{liig} maitt. miin naadigsthe herris skatthe bøndir wlofflyckenn oc wfordelltt oc ffördhe hannom wdy Kallmers tornn, oc ther motthe miisthe siin hallsß. Oc for samme fengsiill bleff ther sex aff kong. maitt. miin naadigsthe herris bøndir om hallsin, som satthe dem y enn baadtt mett søllff oc penninghe oc skulle løbe till Kallmir oc wdtløsth samme karll, oc bleffue alle sammen borthe.

Haffidhe oc enn borgir wthj Auisker wedt naffn Delle

Haakens kiøfftt oc betallett ett par øxen y Møre; strax bleffue the hannom ifraa tagne aff loen scriiffuir, fogett y Møre, oc then fattige mandtt wisthe sigh y ingen haandhe maadhe atth haffue them forbroth.

Sammeledis war ther oc enn borgir af Lyckaa wedtt naffn Lange Michell, som indtgiick y Møre oc skulle kreffue nogen gelddt, ham stoedtt till, som war enn t^e ruugh; kom strax iiij aff the wdtscreffne karlle till ham, oc war enn y blantt, kallez Gertor, och toge fraa then fattige mandt bode rugen oc kiortelin aff bagindtt oc mere mett; y ingen haande maadhe hand wisthe sigh thett att haffue forbraatth, oc alldrij han motte ffaa thett ygen huercken for scriiffuuldße eller bønn.

253.

Laholm, 7. Januar 1555.

Mogens Gyldenstjerne til Hr. Gustaf Olsson [Stenbock].

Han sender ham Oplysning om Svarene fra dansk Side paa de i Elfsborg behandlede Klager.

Myn wenlig helssen forsent met wor herre. Kere her Gøstaff, siinderligen gode wen, etter vden tuyffel drags tyl myne, at i haffue scryffuet meg tyl oc sent meg dy arttyckeller ter hos bescryffuet om dy briister, som nu tyl syste mode vdy Elsborig bleff forhandellet vdy mellom bege rygenssens rad af Danmarck oc Suerig, oc har ter vdy guordt myn flyt altyd tyl tet beste, sa møget meg mugligh weret har, oc sender ieg etter suar pa samme briister, som k. mt. myndste(!) herres lens men Werner Parsberig oc Laue Vlstand meg tylskycket haffue. Her Claus Bylle gyffuer tyl kende at haffue tyl forne gyffuet suar pa, huis hanom anrørends er iblant samme briister.

Laue Vlstand gyffuer oc tyl kende at haffue gyffuet suar pa alle arttyckeler, hanom anrørends er, oc skulle

samme suar were forskycket tyl k. mt. af Suerig sa ner tyl dysse, ieg nu sender etter.

At ieg icke før har sent etter tysse suar, tet woller, at k. mt. myn nadiste herris lens men ere sa wyt besydends; tet drager fordy sa langt vd, før ieg har kwnd fanget suar fraa tenom. Kere her Gøstaff, hues ieg kand gøre for etters skiild, som wel er guordt, tet gør ieg altyd gerne. Her met wyl ieg haffue etter Gud aldmech. befaller. Datum Laueholm anden dage nest eptter dy hellig tree konger anno 55.

Magnus Giildenstern tyl Stierneholm
ritter.

Erlig, welbiurdiig mand oc strenge ritter, her Gøstaff Olluffsen tyl Torpe, statholler vdy Wester Gullen oc høsmand pa Elsborig, wenligen sends tette breff.

Hans von Santten miiste øret, oc Claus Skram hug tet af hanom.¹⁾

Copy af et breff tyl her Gøstaff Olssen.

Mogens Gyldenstjernes Priv. Ark.: Koncepter og Optegnelser.

254.

Varberg, 12. Januar 1555.

Lave Ulfstand til Mogens Gyldenstjerne.

Han sender ham sit Svar paa Svenskernes Klager over ham, som han for største Delen allerede har besvaret, og udtaler sig om den Skipper, som Mogens Gyldenstjerne har faaet til sit Skib.

Mynn gandske venlig kierlig helsenn nu och altiidt forsendt medt Gudt almechtiste. Kiere her Magnus, frende och besynderlig gode venn, nest aldt venligen tacksigelse for allt ære och gott, y mig altiidt giort och beuist haffuer, huilckett ieg altiidt gandske gierne weluilligen for-

¹⁾ *Omtales ikke i Brevet.*

skylle will mett, huiss gode ieg widt etther lefft och kiertt kandt were, som ieg och plichtig kiendis etc., giffuer ieg etther, kiere her Magnus, venligen til kende, att ieg fick etthers schriffuelse mett thenne breffuisere, etthers suendt, met sampt thet metfølgende register paa the artickle och klagmaall, som the Suenske kong^e mait. vndersaatte till Suerige haffue sig modt mig offuer beklage, som y er begierendis att wille giøre ther paa min schrifftlig antuordt och jgien forskicke etther til hande mett thet første, huilcke artickle ieg offuerlest oc forstaaet haffuer oc finder thet fast were samme artickle, som ieg tilforn haffuer forskicket kong^e mat. min allernadiste herre min schrifftlig antuordt paa, som ieg icke rettere forseer mig, hans naadis kongelig høgmechtighet jo wist schall haffue forskicket kong^e maitt. till Suerrige eller och hans naadis raadt vndertagen tuinde artickle, ther røris om, som er først om en Stien Ericksøns suendt, som fangen bleff satt paa Wardbierg slot nogen tiidt lang, oc ett ege tre, om huilcke tuinde artickle ieg nu sender etther vtj thet metfølgende sedell mine schrifftlige suar paa at forstaa, om etther tyckis, kiere her Magnus, att were saa nock paa thenne tiidt, effther thij ther paa før er giort suar oc vndskylling, oc føge kandt haffue paa sig wider at forlengis; dog ther som thet begieris, skal altiid bliffue got at giøre mett.

Kiere her Magnus, giffuer ieg etther nu venligh til kende, att nu sidenn ieg war hoss etther, haffuer ieg offuerlest for^{ne} klagmols artickle och fantt ther endnu en artickell, ij eller iij, som mig tyckis fornøden er att giøre suar paa, som ieg haffuer antuordet etthers thienere att framføre till her Gyste Olsønn, som y nu selloff yddermere kunde offuerleese oc forfare, om thet saa maa paa thenne tiidt begaa sig. Jeg frychter, ieg haffuer giort thet nogit for langt oc skall fortienne vtack bode aff etther oc cantzelerenn, naar y fange thet att see;

ieg tror icke heller, atthe wille tage nogen tingist till mistøcke att giffue nogen vlemkelige klagmaall offuer nogen, att mandtt ther for met rette forantuorder sig. Attj wille welgiøre oc biude mig till, huad godtt fortrøstning ieg maa vente mig aff cantzeleren och etther paa tisse mine suar; skall nogen vtack wancke, tha haffuer ieg thendt helst aff etther tho. Ehuadt venlighedht emellom the Suenske oc oss nu skall were, tyckte mig aff min vforstandighedht, att ieg icke ringere kunde komme ther hen mett endt lade nogen plomphedtt vndfalle mig modtt them paa thet neste, som mig tyckis att kunde lempe sig, befrychtendis mig att icke kunde finde eller bekomme enn anden tiidt legligt till at giffue them saa rundelig suar. Ieg haffuer oc forfaret, siden ieg kom hiem, att tisse klagmaall ere minst her Gyste Olsøns dicht. Thet er nu then anden gang eller tredie gang, som the haffuer nu giort slige klagmoll offuer mig, och widt icke retthere, endtt the jo nochsom haffuer fangit suar ther vpaa, vden mig tyckis, att enn partt the gode herrer tager sig kun till en tiid fordriiff ahnn oc lade recke saa langt, som thet kanndt, dog ieg icke andett will sige om her Gyste, endt y sig selleff er, att thet icke er allt hans skyldtt, oc haabis till att well forligis om handelen met hannom; vden att giøre them enn partt alle till tacke, er mig icke muligt.

Kiere her Magnus, om etthers skipper, som ieg forstaar i haffue fanget till etthers skib, tyckis mig well paa hyren att were i thet meste. Gudt gaffue, hand kunde ellers gøre etther thenn thiennist, hannom burde, ther mand endskønnt skulle giffue sligt folck i thet meste, thij the ere onde att bekomme; dog kand ieg icke rettere forfare, endtt jo møgeth haffuer vanckett vndertiden paa the farewandt oc er en godt bodtzmand oc skibs tymmermand; dog maa y lade haffue godtt opsiunn hoss hannom. Ieg haffuer nu fortøffuit etthers budt nu i ij

dage her, att icke war saa leddig att kunde bekomme saa snartt att giffue suar paa tisse svenske artickle. Jeg haffuer oc sendt mine brødere scriffuelse om, huis mig tyckte om mine smaa erinde, saa witt ieg widt, huadt fornøden giøris paa thenne tiid, som etther well fortencker, ieg selloff gaff etther til kende om altingist, om nogit om mig paa thale kommer, bedendis etther, attj wille føge altingist til thet beste, som ieg dog jngen tuiffuell paa haffuer. Och y huiß maade ieg kand thienne etther, skulle y alletiid raade oc biude offuer mig som offuer etthers willige frende oc venn. Her mett etther altiid Gudt almegtiste befalendis. Datum Varbjerg then 12. dag january aar etc. mdlv.

Laue
Vltzstandt.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Erlig welbiurdig mandt och strenge ridder, her Magnus Gyllenstiernn till Stiernholm, høffuitzmand paa Laholm, sin kiere frende och besynderlige gode venn, gandske vennligen til hande.

(Paa en indlagt Seddel:)

Kiere frende, skall oc icke wor smaa erindt om skiibs fethalij eller giengierd forglemis.

(Bilag:)

Laue Vltzstandts suar paa nogen artickler, som the Suenske haffue sig offuer hannom beklagit, som tilforn icke aldielis omklagit eller suar paa giffuit blant siste forledne schrifftlige klagmaals artickle och swar.

Item først, som ther røris om enn her Stiienn Erichsens suendtt, som nogen tiidt lang fangen sadt etc., tha dragis mig icke retthere till minde, endt samme karll war tuinde eller trinde gange sin verff her vpe och neder vtj landen fraa Suerig, och talde selloff vndertiden mett hannom om, huiss hans beskeett war her vtj landen; tha lodt han mig forstaa, att haffde hans hosbondis werff met att

fare, och ieg gaff hannom tilkende, att hand skulle nyde hans hosbondh gott att, vdi huiss for thenn gode mandtz skyldtt well war giortt. Thij hand skildis met føge lempe sist fraa mig, oc hand bleff her siden en tiidt lang beliggendis, sagde sig støndom att wille hans hosbondis werff och erinde nedtt ad Skaane och støndom till Jytlandt eller Fyen till skibs; dog skiib løb stedtze fram oc tilbage, bleff hand stedtze neruerendis tilstede wid iij eller iiij vgger, støndom y Ny Warbiery, Gambleby eller anderstedtz, huor hand wille vti lenet, oc tog sig føge godtt bestilling fore andet endt drack och regierede mesten alle netther och dage offuer mett klammer oc perloment, som handt noch som brugede her widere, end hannom well fornødenn giordis. Och effther slig vskickelig wesenn, hand tog sig faare, lodt hannom vtj en godt mening tilsige en gang eller tøser, att hand skulle tiltencke oc vdrette sin hosbondis werff och erindt enthen her vtj landen eller anderstedtz, huorsomhelst hans hosbondis werff eller bestilling war, och haffue slig hans wskickelighet fordrag. Dog hand ther føge om achtete och holtt thet saa enn tiid lang henn. Saa paa thet siste kom v eller vj klagmaall offuer hannom for min fogitt y min frauereuse, som han bedreff modtt kongle mait. min nadiste herris arme vndersatther her for porten besiddendis, som war først Karine Niels smedtz, Ingerit Suendt Olsens oc Mette y Gambleby, som beklagede them huer for sig, huorledis handt hagde fordruckitt thieris øll och icke wille bethale thennom. Klagede och sammeledis Gundele Seuitz y Gambleby, huorledis hand slog hindis dør synder och brødt hindis huss vp met woldt oc welde oc tog hinde j t^e øll fraa met vminde och drack thenn vdt, och for hun stodtt ther emodt och wille icke lade hannom fange samme t^e øll vdt, slog hand hinde till jordenn, att hun war ner jlle farenn.

Thesligiste huorledis handtt och ille hagde blaa slagne

met thørre hug paa samme tiid tuinde vnge drenge, hindis sønner y gaarden, som huer mandt witterligt er, gjorde huercken hostruen, drengene wander, lønn eller bønn for slig hans woldtzuerck, gaardgang och husfredtt, thennom skede i thieris eget hus oc hiem.

Sameledis beklagede sig och Birgite porteners, huorledis handt oc om natther tide slog hindis dør synder offuer hinde vden all skiell eller aarsag, som hun laa vtj hindis eget hus, och sagde wille haffue slagit hinde nedt paa hoffdit vtj enn brynd, som stodt vden for hindis dør, at handt icke kom saa snart jnd, som hand wille, saa the arme kongl^e mait. vndersatther, her for porten i Gamleby boendis, hagde huercken fredtt eller roe for hannom netther eller dage for slig hanns wtlibørlige offuerwoldtt. Huorfore min fogit vtj min frauerelse lodt sette hannom. Dog sligt er halsløs gierning, oc burde ther for att miste sinn hals, lodt ieg thet for effthertall oc mistancke skyldtt, att jngen skulle haffue sig offuer mig att fortencke nogen godtt mandtz thiennere i Suerrig att wille met thet høgiste strenge. Och tenckte ther met att forthiene tack, att hannom skede naade oc icke rett, y thet ieg saa strax slett lodt hannom forsee sig, ieg kom hiem.

Item samme dag handt kom vdt aff slottet, gick hand om natthen fraa Nye Wardbieryg oc till Gamleby oc slog ther atther jgienn enn dør synnder och huss op offuer en kong^e mait. vndersatt mett naffn Haltt Anne, som oc bleff strax beklagit.

Sidenn drog hanndt till fergesteden widtt Aas closter i Wiskeherrit oc war ther nogen tiidt lang, drack och regierede ther sammeledis oc kom sig ther vtj handell mett en kong^e mait. vndersatt, mett Byrge Olsøn i Byrum, saa hand fick ett suerdtt aff for^{ne} Byrge Olsøn, och handtt fick enn skee aff for^{ne}(!) Per Hallandtzfar jgienn, och huorledis handt magede thet, tog handtt bode suerdtt och skee oc reddt sin kaaß mett och bethalde huercken

øll eller andett, som handtt hagde druckett eller forterit ther y for^{ne}: ferrimandens huss, som oc bleff beklagit. Oc ther som nogen minne thiennere hagde saa skickit sig for thenn gode mandt her Stiens portt eller vtj hans forlening, wille ieg haffue wist hannom ther bode ære oc tack fore, att hand icke lodtt hannom vstraffit komme tilbage jgien, huilckett och vdenn tuiffuell icke heller her skulle haffue skeedtt, hagde hand icke nøt thet thenn gode mand hans hosbondt atth.

Item om jacht och raahaffuer, som omrøris, ieg skulle haffue ladet jege jnde om grentzerne paa the suenske skouge och aarligen flytte jo lenger jooch mier jnd paa Suerigis eiger vden loff och minde oc forspiltt megen ege skouge och, huad ege bielcker som duelig ware, strax offuer grentzenn indtføre vtj Hallandtt;

thesligiste och om thet ege tree, som omrøris vtj anden artickell, ieg skulle haffue ladet huggit paa Stiern- aas etc., giffuer ieg saa for suar epaa om for^{ne} jacht oc raahaffue och gierne lader kommit til grandsken och gruntlig forfaring, huad vtj sig sielloff er, och forseer mig nest Gudtz hielp skall icke skielligenn beuisis mig offuer att haffue met vminde, woldtt eller welde ladett hugge eller vdførtt noget thimmer tree, lidett eller stortt, offuer grentzen y Suerrig, siden ieg fick kwng^e mait. min aller nadiste herris befaling y thenne landtz ende. Vden er well sant, att en kronnens thiennere kiøffte ett ege tree vtj Suerrig for sin fulde werdt, och min fogit køffte samme kronnens thiennere samme tree aff jgienn paa min vegne, oc tenckte icke ther mett at giøre nogen synderligen emodt met, som mig met rette kunde haffue nogen tilltall till att kiøbe aff kong^e maitt. min nadiste herris egen vndersatther her vtj riget, huiss the redligen hagde kiøfft och bethalit met minde for sin yderste werdt, efftherthij thet er tisse trinde rigers jndbygere och vndersatther vformient att handle och vandle met

huerandre. Dog ieg well nochsom adspurde samme kronens thienner, huorledis hand hagde fangit samme tree, tha gaff handt mig tilkende, att handt redligen oc rettelig hagde kiøfft samme tree for sin yderste werdt, som handt nochsom kunde bewis, om behoff giordis, oc ther som nogett vtibørlicht i slig maade eller alle andere giort er paa mine ordtt, tha maa the thet selloff suare och haffue ther jngen hiemmel eller tilstander aff mig. Och ther som ieg ther hagde tencktt, nogen klagmaall schulle haffue kommit offuer eller synderlig om anckit, att mig paa thet siste kom treeit till gode, hagde jeg well selloff, Gudt were loff, haftt nochsom gode raadtt till slichtet tree enthen paa min syskindtz grundt oc eygdom eller thenn ringe partt, ieg selloff kand haffue her vtj Nørre Hallandt.

Och thersom ieg saa nøge skulle haffue stuckit effter altingist att wille forvnde eller formiene enthen Suerigis vndersatther att kiøbe her vtaff Nørrehallandt eller kong^e maitt. min nadiste herris vndersatter att føre till Suerig, skulle well bliffue ydermieris werdt endt ett trees werdt, som skall bliffue tilstede, ehvadtt ther om kandt thalis, och altiid gerne lide for minne tilbørlige dommer, hues ther om mig for rette findis, huilcken paaachting ieg forseer mig, the Elsborgis borger icke gierne ville skee skulle saa well som andere Suerigis rigis jndbyggere paa sin side saa vel som po thenne side, som ieg och forseer mig icke heller aff mig mett vrett skeett er. Oc tyckis slig klagmaall ringe were rigerne emellom att bemøde, som mand dog well vittherligt er ther, naar mand ther will om spørre etc., att kong^e maitt. och kronnens thienner io haffuer met minde kiøfft oc betaldt samme tree, førendt hand fick thet vden mins partt miere forett och fremett till thet beste. Gud gaffue, thet saa paa alle sider skeett ware som paa min side, och findis well flere endt en vtj Suerig, som haffuer her jnde paa kong^e

maitts. min nadiste herris grund oc eygdom mett woldt oc welde huggit oc jndgrebett offuer grentzerne, siden thette venlige forbundt riigerne emellom vprettit bleff, som anderledis och høgere er att regne oc icke nu om altingist paa thenne tiid fornøden giøris att forklare, før widere grandsken kommer, wden will icke haffue fordultt om Anders i Veesteby, huorledis handt haffuer ladet hugge oc quiste her jnde offuer grentzenn paa kong^e mait. min nadiste herris grund oc eygdom offuer the hunderede grøne eger oc olden tree for sitt fee paa en vinther forleden, som beuislig nochsom skall findis. Dog sligt skall ther saa tilstedis, anseeis oc jnthet om thales eller regnis; giffuer ieg well att betencke, huad ther om kandt rettist were.

Item som ther och røris om en Niels Persønns landbo paa Rode, till Kongsbacke ting kom riidendis och fick ther nogen hug etc.:

huilckett mig icke før haffuer om werit beklagitt, vden min fogett beretter for mig, samme dag, ting stodt i Kongsbacke, kom handt till dricks met nogen tisse løse vdgierds knechter och førde sig ther i nogen perloment och vnyttig ordt modtt them, oc fick thee paa bode sider nogen thøre hug, och samme knechter paa thet siste wille wide, huad hans werff och beskett war ther, och jngen synderlig beskett kunde eller wille giøre them om nogenn hans werff, saa hand ther offuer bleff anhollen tilstede, saa lenge ting war offuerstaet och sager ledig. Lodtt min fogett hannom forsee sig, strax ther handtt fick spurt thet, och samme karll bleff ther natt och dag siden leddig oc løss offuer hoss thennom, oc wederforis thet beste. Att ieg skulle haffue ladett slaa hannom eller saa ynckelig metfaris, forseer ieg mig, icke skall findis min befaling, oc er mig icke muligt att suare till alle løse tretther, sligt løst folck sig foretager paa nogen parth. Och ther som ieg oc y slig maade slig sager alle saa

nøge schulle vpscriffue och for klagemol førdre, kunde well fellicht¹⁾ findis nock kong^e maitt. min nadiste herris folck och vndersatther, som vtj Suerige er baade fangen, slagen, ille tiltalitt och for kortt skeedt ydermere, endt nogen tiidt her vtj rigett kandtt were Sueriigis rigis jndbyger wederfarett, oc her till føge omtalit.

Item som ther oc røris mig att skulle vdenn sag oc all skiellig aarsag kong^e mait. till Suerige etc. till fortredtt ladett borttage, forhindre oc forholle noget ege thimmer, som kong^e maitt. till Suerige lodtt hugge vtj marck paa sin egne oc Suerigis rigis skouger, oc samme thimmer nu en tiidt lang hans kong^e maitt. modttwilligen forenthollit:

paa huilckenn artickell ieg sist forleden lodt tisse gode herrer Danmarckis rigis raadtt, her war hoss mig paa vpfarten, min suar och vndskylling forstaa, huorledis att kong^e mait. min nadiste herris strenge forbudtt ehr vdt gangen, att aldielis jnthet ege thimmer skall vdskibis eller vdføris aff rigett, och huorledis kong^e mait. vnder-satther och kronens thiennere beklagit sig hartt offuer samme thimmer kiørsell, som kiørdis offuer thieris agger oc enge, the fattige mend til skade oc forderff; och jngen till wisse kunde rett vdspørge paa samme tiid, huem samme thimmer schulle tilkomme, før her Gyste Olsens skib kom ther for landen vtj min frauereelse oc jndskibbett enn partt aff samme thimmer, och min fogett y samme herrit kom ther offuer till made och forbøddt them att skibbe eller vdføre nogett, før endtt the hagde ther om giffuit mig ordt fore och vtj mine minde paa kong^e mait. vegne effther slig kong^e mait. forbudtt, som vtj landen giort er. Oc war oc modtt kong^e mait. vnder-satthers fryheder och preuilegier nogen fremmett att bruge slig handell, som rigens jndtbyggere forbodne oc for-

¹⁾ = *vielleicht, maaske.*

mient ere; och samme skib løb strax ther fraa, met huiss thet hagde jndtagit, vden widere ordtt, huilckit forscreffne min fogit mig och strax till Schaane saa tillschreff, och ther som ieg ther om hagde fanget nogen rett vnderretning aff her Gyste Olsønn eller nogen anden, scrifftligen eller mundtligen ett ordtt, hure fatt hagde werett om samme thimmer, och om hand icke selloff hagde wiltt forførdrit thet hos kong^e maitt. min aller nadiste herre om forløff adtt vdsckibbit, forseer ieg mig gierne att wille haffue for kong^e mait. høgmechtighedtz skyldtt till Suerige forførdrit thett hoss kong^e maitt. min aller nadiste herre om forløff och gandske godwilligen funditz, huor ieg yddermiere eller høgere kunde haffue thient hans naadis kong^e høgmechtighet till gode. Huilckit the gode herrer Danmarckis rigis raadtt nu jgienn sidenn lode mig forstaa om samme thimmer blanth andere erindt, vtj Elsborig och mett paa thale war, och tilkende gaffue, att naar her Gyste Olsønn wille vdsckibe samme thimmer, skulle were hannom geføyglig och bystandig till thet beste, ehuis maade hanss budtt thet behoff hagde, huilckett ieg thet ochsaa bestillet haffuer att gierne skeep skall, som ieg vden tuiffuell forseer mig, her Gøste och igienn siden forstaait haffuer. Och hagde ther om paa thenne tiidtt icke widere formodett mig nogen anklage, icke heller forseer mig att skulle findis met min minde, willie eller samtyck nogett thet ringiste tree, i hoben er, were borth tagit eller vndtrycht, vdenn findis tilstede paa platzerne, som thet lagdis, oc befallith ther om vpseis till thet beste. Gudtt kende, thett icke were giort hanss naadis kong^e maitt. till nogen fortreedtt, huilckett ieg och selloff giffuer att betencke, huad ther vtinden leygligt om war. Gudt gaffue, thet ellers for hans kong^e mait. høgmechtighet saa retteligenn motte framførdis, som thet y sig sielloff er bode om thenne sag och alle andere. Forhaabendis mig nest Gudtz hielp hans kong. maitt. jo

gunstligen worde anseendis min vndskylling, och will
altiid gierne findis hans naadis kong^e høgmechtighedtz
ydmyge weluillige thiennerer vtj alle tilbørlige maade mins
persons well giortt mugligt kandt were.

255.

Nyborg, 11. Februar 1555.

Kgl. Missiue til Mogens Gyldenstjerne.

Meddelelse om, at Mogens Krabbe har faaet Tilladelse til at købe Tømmer i hans Len.

Udt. i T. o. a. L. 4, 486. — Tr.: K. Brb.

256.

Nyborg, 14. Februar 1555.

Kgl. Missiue til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling til at udruste 12 veragtige Karle af Laholm Len.

T. o. a. L. 4, 495. — Tr.: K. Brb.

257.

Stettin, 19. Februar 1555.

Jochim Redelstorp til Mogens Gyldenstjerne.

Om Regnskabet over Udgifterne for hans Søn Henrik Gyldenstjerne. Jakob Sparre har skrevet til ham om en Teglbrænder. Han takker for noget Smør, som Mogens Gyldenstjerne har sendt ham.

Jhesus.

Myne wilghe densth ßy jw alweeghe bereyth. Ge-
strenghe vnde erenthwesthe gunsthe here, jw gesuntheyth
ßampth jwen leuen ghemal wrowe Anne vnde alle den
jwen is my stedes leff tho horende. Iw ßy witlick, dath
ick breffe van ywen leue ßone Hinrick vnde van ywen
deyner hebbe bekomen. Na der hiligen drekonick dach
hebbe keyn bodescap an jw konnen bekamen, dath ick

So jw eyr hebbe konen tho handen werscaffen; dath hefft my an bodescap ghemangelth. Ock sende ick jw by dessen breuen de rekenscap, de my Melcher, jwe deyner, heffth tho gesant, dar yn gy werden seyn, wes is up behoff jwes sones is(!) wth geuen worden, vnde allen vnkosthen, wath em werth nodich sijn. Na den ostern wil ick em op sijn scriueth na ywen bofelle tho scycken; wen gy em ock scriuen, dath he sick tho dem studierende meth flythe wolde holden, dath geue em den noch vormaninghe, dath he dar an gedachte. Ock sij yw wittlick, dath jwe svager etc. Jacop Spare an my hefft gescreuen vnde biddet, ick mochte em senden eyn tegelstrycker offth eyn tegelmeister. Den breff hebbe ick an Marien lichtmesßen daghe ersth bekamen; so sijth de knecht up de wiskerie up dath Werske haff; wen de wynther worby is, dath se tho huß komen, so wil ick seyn, dath ick em eyn kan bekamen vnde vil em eynen tho scycken. Ock gunstighe here, ick bedancke my yegen(!) gans fruntliken wor die botter, de gy my gesanth wnde worereth hebben; wolde, dath ick an jw wederkinde(!) vordeynen kunde, wil ick alweghe gerne dhon; war jn ick yw gestrenheith deynen kan, sculle gj my alweghe guthwilicken jn fynden. Hir mede ick yw Gade dem allmechtighen jn geluckseliken regemente wil befolen hebben samph alle den jwen. Datum tho Stettin am 19. dach februarij anno lv.

Jochim Redelstorp
j. w.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Dem gestrengen vnd erenhesten hern her Mangnus Guldensterne, ritter, haupman auff Lauholm, mynen gonestighen heren, fruntliken gescreuen.

258.

[Nyborg], 23. Februar 1555.

Kgl. Missiøve til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling til at forhandle med Købstæderne i Skaane om Udrustning af Orlogsskibe.

Udt. i T. o. a. L. 4, 503. — Tr.: K. Brb.

259.

Vadstena, 22. Marts 1555.

Svante Sture til Mogens Gyldenstjerne.

Han beder ham sende sig den tidligere omtalte Teglslager og om muligt en Murmester.

Mynn gantzke vänlige och kärilige helssen ethr, k. h. Mans, frände och synderlige gode wän, nu och alltid med Gudt alzmechtige. Käre frände, tacker jag eder gantzke wänligen och gerne för al ten beuiste äre och wälgiernig, i, käre her Mans, meg alstedz giordt och betedt haffuer, huilcket jag dett med eder, käre her Mans, altidtt gantzke käriligen och gerne förtiene och förschulle wil etc. Käre her Mans, som jag nogre resser tilförener eder med min schriffuelsse besuerett och omack giördt haffuer om en tegelslagere, huilckett i, k. h. M., meg och tilförener tilbiude och förtröst haffue lattett, attj gerne meg med sadan person hielpe och forsorge wille, huilcket nu är min gantzke wänlige begäre til eder, käre her Mans, attj wille wal göre, om eder legenhdet sa ware, och meg same tegelslagere med denne breffuisare, her Sten Ericksons tienere, til honde förschicke wille; om ter ware och til att bekome en godh murmestere, att meg honnom och til honde forschaffuet bliffue motte. Huadtt i dem, käre her Mans, loffue och giffuendes worder, wil jag eder, k. h. M., dett med dett förste igen til honde förschicke etc. Käre her Mans, om her nogen deel vdj dete rickett ware, som eder, k. h. M., tienligen ware, attj

meg dett til kenne giffue wille, huilcket jag meg gerne om beflittige och winlegge will eder til att förshaffue, och schulle i, k. h. M., altidtt haffue att rade och biude offuer meg som offuer eder blodzforwantter och gode wän, dett jag och gerne ware will, dett Gudtt kenne, den jag eder, k. h. M., med sampt eder käre husfrw och alt edert wordnede altidtt lucksaligen befaller, och helsser jag eder och eder käre husfrw med monge gode natter. Datum Wastena den 22. martij anno 1555.

E. g. w.

Swantte Sture.

(*Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:*)

Erlig och wälbyrdig man och strenge riddere, her Mans Guldenstiern til Stiernholm, gantzke vänligen til honde.

Fra her Suantte, anamet ten 7. apryl.

260.

Nyborg, 26. marts 1555.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling til at give Købstæderne [i Skaane] Ordre til at holde god Vagt paa Voldene og i Portene.

T. o. a. L. 4, 526. — Tr.: K. Brb.

261.

Nyborg, 7. April 1555.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling til at tage til København som Statholder.¹⁾

T. o. a. L. 4, 543. — Tr.: K. Brb.

¹⁾ Til dette Missive hører øjensynlig følgende to udaterede Aktstykker, der findes i hans Priv. Ark. blandt de indkomne udaterede Breve:

Her Mogens Gyldenstjernes affierdingh.

*Item først breff till alle landzting vðj Sieland, Skone, Halland, Ble-
ging, Lyster oc Smolandene tiill mennige adel, borger, bønder oc menige*

Ystad, 7. April 1555.

Borgmestre og Raad i Ystad til Mogens Gyldenstjerne.

Andragende om, at det maa blive paalagt Simrishavns Borgere at hjælpe dem med Penge og Fetalje o. a. til det Orlogsskib, som de efter et Kongebrev skal udrede.

Woor jdmÿghe helßenn iderr nu oc altidt fforrßenntt mett worr herre. Kerr herr Moegenns, betacke wij eders

almwe, att the siidde wdj goed rustning met hest, harnisch oc anden goed rustning, saa at nar her Mogens Gyldenstjerne tilsiger, at the thaa nat oc dag vsparit giffue thennom ther met affsted oc lade thennom bruge til land oc vand, huor behoff giøris.

Item breffue til alle fergesteder, at ther haffuis goed agting oc tagis goed besked aff, huem ther offuer kommer.

Item postbreffuene ere forskickede undertaget tiill Laaland oc Falster, thet skal skee.

Item at her Mogens tager vdi aars tiieniste nogne knegte, saa at thett bliffuer ij^c knegte mett thee, alreede ere antaget, oc lader thennom voge paa skiibene, paa slottet oc andensteds, huor behoff giøris.

Item at ther haffuis goed agting paa Kiøpnehaffns bye oc holles goed wagtt.

Tisligeste paa Malmøes bye oc Landzkrona bye.

Item at her Mogens lader førre noget skøt paa Kiøpnehaffns wolde, huor han kand tencke behoff giøris; beskeed, huor han thett skall anamme.

Item at her Mogens lader til reede et skiib eller ij oc lader ligge paa strømene uden for Kiøpnehaffn paa nogen tid.

Item om ther skal legges ij raader knegte paa Krogen.

(Paategn. med Mogens Gyldenstjernes Haand:) Werfue at bestylle.

Denckzettell, wes sich der herr stadhalter, herr Magnus Guldensternn, abwesens konig. matt. vorhalten soll.

Es soll der stadhalter nheben dem amtman¹⁾ konig. matt. schiffe, stadt Copenhafen vnd das landt Seelandt in guthem vsehenn vnd beuhelich habenn, das die mit wachit vnd sonst jder zeitt woll vorsehenn vnd das die notturfft darzu jder zeit geschafft vnd die schiff vnuordorben bleibenn.

Er soll auch das gebew am hause vnd sonst auch die vnfertige schiffe bestes vleisses zuorfertigenn mit befurdernn helffenn, desgleichenn auch die artelery zu furdern vnd zu bavenn.

Es soll auch der stadhaltter vnd amtman vnsern hoff odder krautgartenn mit dem erstenn zuorfertigen befurdernn, vnd das der brunn

¹⁾ Lensmanden over Københavns Len Peder Godske.

strenghett fiorr allt gaatt, som j oss altiindt giortt oc beuiist haffuue, huilckitt wij ganndske gernne mett ederr

dar oben vff dem krauttgartenn mitt vffgesetzt vnd das wasser hinauff geleittett werde, vnd die kunst vorhohenn lassenn.

Darnegst sollen sie braw vnd backhaus vnd den grossenn alttenn saal abbrechenn souil als vonnöthenn ist, vnd zu bawenn furnhemenn, auch das pforthaus, vnnd was von balckenn, stenderwerck vnd eyserwerck, holtz vnd anderm von dem alten gebeudenn abgebrochenn, das soll vorwart vnd zusammenn gelegt werdenn zu andern notturfftigenn schlechtern gebeuden zugebrauchenn.

Es soll auch der stadhaltter die post, es sey denisch odder deutzsch hendell, wan die anlengenn, mit seinem pasbartt jlich an uns befurdernn.

Desgleichen soll er unser zeug, kistenn odder ander guth, so zuruck alhir bleibt vnd wir etwa holenn odder darnach schickenn, neben dem amtman mit bestem vleisse vortfurdernn helffenn.

Vnd guth vnd vleissigk vsehen habenn, das es alhir inn Seelandt, Falster vnd Lalandt allenthalbenn jn den amtten vnd mit den vnderthanen richtig vnd woll gehalten vnd zugehen muge, das widderrunge vnd beschwer vormithenn.

Vnd so was furfallenn wirdt, daran gelegenn, soll er vnser reth, souil er inn der eyll zuerlangenn, zu hauff an sich fordernn vnd mit ihnen von den sachen, so furstossenn, redenn und solchen rathschlag vnd jhr bedenken nhebenn der sachen an vns allweg schriftlich gelangen vnd sich vnsers gemuts darinn erholenn.

Es soll auch der stadhalter sambt dem amtman vnnd renthmeister¹⁾ die meißnischenn rustwagenn abfertigen vnd ihnen zerunge gebenn, vnd soll nhebenn demselben, wan der treuge fisch²⁾ vnd anderst anlangt, doctor Cornelius³⁾, Thimme der einspenniger vnd Joachim lackey mit uberreisenn.

Vnd sollenn vff die wagenn geladenn werdenn zwey zulage weinn, so vnser gelibte tochter⁴⁾ habenn soll.

Noch drey vass preussing, ein, zwo odder drey thonnenn meth nach gelegenheitt, als die wagen tragenn mogenn, item allerley treuge fisch, raff, reckell⁵⁾, schullenn⁶⁾, rochen vnd dergleichenn, wie wir vorordnenn werdenn.

Item es sollen durch den stadhalter vnd renthmeister sechsthalbthausent thaler abgezallt vnd vff die wagenn vorteilt vnd woluorwartt mitgebenn werden, die doctor Cornelij vnser gelibten tochter vhor die cleinott soll vberantwortten, die ihre l. vns zum besten erkaufft.

Dan soll das altte silberwerck alles woll eingeschlagenn vnd also vff

¹⁾ Eskil Oxe og Jørgen Pedersen var Rentemestre.

²⁾ d: drøge fisch = tørrede Fisk.

³⁾ Kongens Livlæge Cornelius Hamsfort.

⁴⁾ Prinsesse Anna.

⁵⁾ Tøret Helleflynder, dels Finnestykker, dels tørret i Strimler.

⁶⁾ Flynder.

fforskyldde wille, wdij huuis maade oss naagenn thidt kanndt mueliigt were. Kere her Moegenns, giiffue wy eders strenngghett jdm ygeliigenn thill kennde, att naagenn thidt fforleden ßiidenn thaa waarr then gode mandt mesterr Klaffuis Wrne lanndtz dommere herr hoss oss mett knn. matt: worr kereste naadiige herris breff, saa lydenndis, att wij skulde wdrede hanns naade ett orloffs skib mett ffolck, ffitallie, skøtt, krudt oc lodt, huuilckitt wij wille gerne gøre epherr worr ffattige fformughe; dog uill thet ffalde oss oc then menighe almughe ganndske hartt, thij herr err enn barr ffattigh almughe, som thenne breff- uißeree Jenns Thilluuffßen, worr mettbroderr, eders strenng- hett oc jdermere berette kanndt. Kere herr Mogenns, thij err thet worr ganndske jdm yghe oc kerlige bønn thill ederrs strenngghett, att j wille ramme wortt besthe herr wdij, att wij ffattiighe mendt jcke skulde wdrede fforr megett folck paa samme skib, thij thett will were enn storr beßueringh paa thenn ffattighe bye. Desligeste, kere herr Moegenns, giiffue wy eders strenngghett jdm ygeliigenn

die wagen sambt dem gelde verteiltt vnd verordent werdenn, das es nicht vormerckt werde, vnd soll dasselbig mit nach Drefden uberschickt werden. Dauon soll der doctor, wie wir ihne des vnderrichtenn vnd beuhelenn lassenn, sylber schmyden vnd fertigen lassen.

Es sollen auch die heimlichen gemecher umb das schlos dermassen gefertigt seinn, das der mundtt odder die bogen vber dem wasser so tieff seinn, das allweg das wasser hoher dan die bogenn, damitt windt nicht vber das wasser hineinn kann, wie wir dann mundlich auch beuhelen lassenn. Darzu soll der schlosgrabenn abgelassenn vnd die greber darzu gefurdert werdenn, das wo das wasser nicht gar truckenn ablauffen kont, das es abgrabenn odder außgeschepfft werde, vnd soll der graben uhm vill tieffer gemacht vnd gereynigt werdenn, als er jtzo ist, wie wir ihnen den dauon auch mundlichenn beuelch gethann.

Dises vnd alles ander, was nothurfftig ist zu bestellenn an schiffen, am hause, jn der stadt, ambt vnd lande, wirdt der stadthalter nhebenn dem ambtman vnnnd renthmeister bestes getrewenn vleisses bestellenn vnd zu vnserm vnd des reichs nutzenn befurdernn, wie einem getrewenn stad- halter vnd rathe woll ansteet vnd geburt.

(Paa Bagsiden Mogens Gyldenstjernes Paategn.:) K. mt. har befallt i hans naadis frawerelse.

thill kennde, att wij ere kommen wdij fforffariingh, att Somershaffnns borgere ere oc thagberede oc skulde komme enn aff thee anddenn k pstederr thill hielp mett penndinge, ffitallie, krudt oc lodt, oc  idde the stille oc ere jcke enn nu thill sagde att were mett naaghenn, thij er thet worr jdmyghe b nn thill eders sthrenngghett, att j wille g re fforr Gudtz skyldt oc wnnde oc thillade, att S mershaffns borrges maa bliffue hoss oss oc komme oss thill hielp mett penndinge, fitallie, krudt oc lodt paa knn. matt^t wegne epherr therris fformughe; therr bede wij eders strenghett gernne om, thij wij wore thet samme be[ge]renndis aff thenn gode manndt Klaffuuis Wrne; thaa gaff hanndt oss saa fforr  uarr, att hanndt kunde jnndtidt g re therr thill, ff r enn eders strenghett komme thill stede, oc naarr eders strenghett thaa komme thill stede, huuadt j thaa wilde g re mett oss paa knn: matt: wegne, thet wilde hanndt gernne samt cke mett ederr. Kere herr Moegenns, g rerr fforr Guudtz oc thenne worr b nn oc skriffuel e skyldt oc rammerr wortt beste herr wdij paa alle  iderr. Kere herr Moegenns, thagerr oss ffattige menndt jcke thill mistycke, att wij skriffwe ederr saa dristeligh thill. Huorr wij kunde were eders strenghett thill willghe oc thienniste, skulle j altidtt ffinde oss welluillighe, som gode oc thro naboerr b rr att ffiindis. Herr mett eders strenghett thenn alsommegtiste Guudt befialendis thill euuigh thidt. Skreffuidt ex Jstedt palme s nndagh aarr ettcetera mdlv.

Borgemesterr oc raadt
wdij Jstedt.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Errliigh welbyrdiigh manndt oc strengge riidderr, herr Mangnus Gyldennstiernn thill Stiernnholm oc stadt holderr offuuier Skonne, jdmygeligenn thill skreffuidt.

Af listed  m skyb at vdrede.

Varberg, 7. April 1555.

Lave Ulfstand til Mogens Gyldenstjerne.

Han sender Meddelelse om franske Skibe, der menes at skulle hjælpe Skotterne. Om Udrustning af Orlogsskibe efter Kongens Befaling. Rygter om Krig og Hvervninger i Tyskland. Han beder om Raad m. H. t. deres Skib. Han har sat en ny Skibsskriver paa deres Skib. Rygter om Herredag og om Peder Skrams Udnævelse til Landsdommer. Efterretninger fra Sverig. Spørger atter om det Salt, som er kommet til Varberg til Mogens Gyldenstjerne.

Mynn ganske wenlig hellßenn nu och altiiddt forßendtt met Gud almectiste. Kiere her Magnus, frende oc beßyn-derlighe gode wenn, nesth ald wenligen tacksielle fore allt gott, y mig altiid giortt oc beuist haffuer, huillckitt ieg altiiddt gansche gierne forskylle wiill goduilligen:

Kiere frende, fych ieg edher gode schriffuelse, ßom y sist forleden screffue mig tiill fra Køffuenhaffn, tesbedre att eder end lider ßaa møghitt paa hiemfarthen, oc ther hos forstaitt edhers mening om the Franzosser¹⁾, huillckitt mig och er giffuitt aff andre mynne wenner att forstaa sliigtt att were befrychtindis, oc kog^e ma^t ther fore wiille met tysse orloff skib, her wdgøris, haffue acht paa schantzen met fetallj er god tiid y Køffuinhaffn paa xij karle, oc folckett er tiill rede, nar tiill sigis. Her haffuer weritt fulltt skib y haffuen: Hollender, Engellsche oc andre westen aff, och jnghen synderlige tiender wiste oc tysse skib y Schottlandt, wdhen 7 eller 8 skib war framkommen, ßom the gisser schulle were the Schotther thiill hielp, om fornøden giøris, oc krighen mellom key. oc ko. aff (!)²⁾ wiill gaa hartt an y jaar 1). Ieg mentte, huer aff them schulle well fanghe noch met them sellff att bestylle. Mig schriffuis och, hertugen aff Brunsuig oc

¹⁾ *Franske Skibe.*

²⁾ *Kejseren og Kongen af Frankrig, jfr. Lave Ulfstands Brev af 7. Juli (Nr. 270).*

hertugen aff Meckelborg oc margraffue Hans aff Brandeborg, kong Cresterns zøstherløn, tage flux knechte an, oc inghen beschett, huortt the hen wiille.²⁾ Thj forstar jeg, practicker eere nu wunderlige; ther fore wed jeg ycke, huad radeligt schall were om wortt skib y iar; hadde slige tiender ycke west, schulle the nest Gud hielp fore fore(!) xiiij dage siden weritt thiill siøis. Thj wil lade them ligge styll end nu y xiiij dage, attj wiille well giøre och biude mig edhers gode rad her wdj; thj myn styremand will fore jngen dell lengher forligge syn tiid, oc ther jeg slepper then, star neppelig nogen god tiill fangs igen y iaer paa Westher løn.³⁾ Szaa hadde ieg actitt att wiille, om Gud wiille, forløggt, huad lycke Gud wiille giffue tyll Franckerige y Baruaassen¹⁾. Her Claus Bylle wiill oc woge sytt thet store skib met flux skøtt oc folch wdfilt, tisligist oc Jørghen Stenssen bytt met, om ther er nogen i Køffuinhafn, som thaa wiille met. Haffuer jeg bud wde, om skibsfolckitt er hyritt oc forlengis flux, och thaa tager jeg mig jntthet fore, før jeg fangher edhers rad her wdj. Schall skibitt bliffue liggindis, thaa giffuer thet oss schade; paa Holland met ett ladtt themmer eller deller aff Norge er føge fordell, dogaltiid nogitt bedre end jntthet, om thet schulle were radtt. Jtem om wor skrifiind³⁾ Andhers Huas,⁴⁾ y Sisillien bleff, haffuer jeg end nu jnghen wise tiender fraa, huad heller hand haffuer wunditt wor sag eller er leuindis eller dødt. Thj haffuer jeg nu satt then tyske karll, fogitt war paa Thorup, Morthen Tysk, thiill scriffind ighen oc end anden fogitt y hans stedtt paa garden. Komer jeg oc tiill Schone, thaa schall y wden tuill finde mig hos edher met thet første.⁵⁾ Then herredag, y røre om, schrifuus mig schall staa y Køffuinhafn xiiij dage

¹⁾ *Brovastien, Strækningen paa den franske Vestkyst mellem Charente og Gironde, se Allen: De tre nordiske Rigers Hist. IV, 1, S. 142.*

³⁾ *Skibsskriver.*

fore pingis dagh, som røctitt gar, oc att her Per Schram 6) blantt anden omwendels schall were landzdommere. Huad nu santt schall were, wed ieg ycke anderledis.

Kiere frendhe, om wore skib schulle segle, oc y eller fru Ane wiille haffue nogitt synderligt hiem køfft, thaa sender mig thet paa et register. Inghen synderlige tiender er her hos mig, wden alle gode forbudtt war giortt, att inghen aff the Elsborgher motte segle for nu kortligen, her Gøste 7) oc sellschabitt kom hiem fraa herredage, oc tha haffuer huerr faett forloff, huortt haanom løsther, oc flux aff løben, wden ij skib bleff forre skickitt genom Sunditt tiill Stockholm. 8) Kere frende, y hues maade jeg kand tiene edher, schulle y altiit rade oc biude offuer mig som offuer edhers ffrende oc synderlige gode wen. Her met eder altiit Gud befalindis. Ex Worbierg pallme søndag 1555.

Laue

Wllstand.

Gorer well, kere frende, oc hellßer fru Ane oc allt hindis hoff gesindt met mange gode netther.

(Bagpaa: Spor af det afrevne Segl, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig och welbirdig mand strenge rider, her Mons Gyl-
lenstern till Stiernholm, sin frende och beßønderlyg gode
wen, ganscke wenligen till hande.

Laue Vlstand.

(Mogens Gyldenstjernes Randbemærkninger:)

1) Kryg med key oc k wyl ga hart. 2) Om knechtt.
3) Att segle met wor skyb. 4) At Anders Huas. 5) At
talle met meg vdy Skane. 6) Her Per Skram. Om herre
dag. 7) Harttug(!) Gøstaff. Forbud. 8) Skyb i Elsborig er
opgyffuet.

(Paa et indlagt Blad:)

Kiere her Magnus, edhers saltt liggher end nu y wortt
skibt oc fortøffuer huer dag effther en skude, som kand

anamme thet aff skibitt, før thet løber her fra, som edhers bud oc loffuitt, her uar met then fetallj, huillckitt y wiille haffue y hukommelsø eller buide migh till, huorledis ieg schall paa eders wegne rette mig effther, eller oc thet schall wdskibis och opleggis y byen. Mig biudis jcke wdhen viij daller for stor lest her. Blyffuer her feyde, thaa giørs thet eder behoff eller geller well syn werdt. Thet war edhers mynste omkost, att thet kunde tagis nu aff skib wnder ening met edhers wisse budtt.

(Bagpaa Bladet med Mogens Gyldenstjernes Haand:)

Lauue Vlstand.

At dy Franssosses skyb ere her dy Skotter tyl hielp 21 vdløben. K mt er at wort; fyttallig pa 12 karlle er i København. Om knechte harttug aff Brunswyg, Meckelborig, margreff Hans Brandenborig. At segelle met wort skyb.

264.

København, 21. April 1555.

Mogens Gyldenstjerne til Kongen.

Efter Kongens Befaling er han kommet til København og sender Oplysninger om Udrustning af Skibe m. m. Der mangler Penge til Mandskabet og Fetalje. Han spørger om Udnævnelser af Befalingsmænd til Orlogsskibene.

Hogborne furste, stormectigste koningh, naadigste herre. Nest mynn pliictuge troe tiennest werdiis eders konnge: mtth: att wiide, thett ieg er effter eders konnge: mt^{th:s} schriiffuellø hiidtt kommidtt oc wiill mett høgeste fliidtt epther mynn forstandtt retthe meg epther samme konnge: mt^{ts}: schriiffuellse, huis meg muegelligtt er. Konnge: mt^t: wiill werdiiss att wiidde, att pinnckenn, som kon: mt^t: hiidtt senndtt haffuer, och ther hoss Per Godschiis iachttt liigge alltt segell redde och schulle aff løbe mett første vinnd oc Chriistoffer Huittffeldtt mett synn pinncke, saa thj fyllgis att tiill wnder nessiitt. Konnge:

mt: wiill och werdiis att wiidde, att Per Godsche och ieg mett allerfførste att lade Marcurius, for thenn er icke enndnu besegliitt, som Christopher Trundsenn siigger att haffue befallinng aff k: mt: oc besegle, oc Enngellenn, Gabriell oc her Claus Biilldis iachtth tiill redde oc wdlegge paa strømmenne for Hellsinngør oc tage aff thenn fiitalliige oc folck, som lennsmendenne vdgiiøre. Att tiisse schiib mett thett første motte werre rede for honndenn, achte wij, om konnge: mt^t: saa wiill, att lade komme nogne kober stycker inndtt paa forsc^{nne} schiib, Christopher Trundssenn, høffuitzmandtt paa Mercurius, Germenndtt Suenndsenn paa Enngellenn, Lauritz Anndersenn paa Gabriell, Iacop Iude paa thenn iachtth, konnge: mtth: fiich aff her Claus Biillde, oc ther tiill mett aff thj Dantsche lennsmennds tiennere hos bodsmenndtt paa schiibenne och fiitalliige thennom vd paa enn monnett, naar thj farre aff haffnnenn. Huad konnge: mt^t: wiilliige er her vdj, att konnge: mtth: wiill schriue meg thett tiill; ther epher schall thett bliiffue bestillett. Naadiigste konning, Per Godsche schriuer eders konnge: mt^t: siellff tiill, huor thett er om fiitalliig bode tiill slottett oc schiibenne. Ieg formercker och, att her finndis icke penndinge att giue bodtzmenndtt, och worrett gott, thj bleffue betalliitt, før innd thj vd komme aff haffnnenn. Ieg formercker och, att her er føye fiitalliig kommett aff lennenn, och her wiill møgiitt tiill bode tiill slotz behoff och schiibenne. Konnge: mt^t: wiill nu werdiis oc werre fortenncktt, huadtt høffuitzmenndtt konge: mt^t: wiill haffue paa thj andre konnge: mt^s: orlogiis schiibe. Christopher Trundsenn er befalllett att schall tage worre paa konge: mt^s: schiibe her y haffnnenn, alld thenn stundtt handtt er tiill stede, saa ther innthett bliiffuer forsømmett ennthenn mett wachtenn eller anndedt. Oc alltt thett, meg mugelliigt er, schall ieg inngenn forsømmellse tage forre, oc wiill nu haffue ethers konnge: mtth: liiff och siell mett ett lyck-

sallige, lannguorig regimenntt Gudtt allmechtigste beffallett. Schreffuitt paa konge. mt^{ts} slott Kiøbbinghaffnn thenn 21. dag vdj apriill anno etc. 1555.

Etthers naadis konnge: mt^t

pliictuge, willige, troe tiennere
Magnus Guldenstiernn,
riitther.

(Ikke egenhændig Orig., bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Høgborne furste, stormectigste herre, her Christiann, mett Gudtz naade Danmarckis, Norgis, Wenndis och Gottiis koning, hertug vdj Slesuig, Holstenn, Stormarenn och Dytterschenn, greffue vdj Olldennborig oc Delmenhorst, mynn naadigste herre, wnderdanigligen tillscreffuitt.

(Indlagt et Ark Papir, der har tjent til Omslag om Breve; herpaa følgende med en samtidig Haand:)

Her Mogens Gyllenstjerne. Per Godske. Productum Soer tiisdagen epther søndagen quasimodogenitj [23. April] 1555.

D. K. Indlæg til Reg. og henl. Sager.

265.

Varberg, 21. April 1555.

Lave Ulfstand til Mogens Gyldenstjerne.

Hans Fetalje er kommen godt frem. Han sender ham 12 Svende, som han skal stille. Han har modtaget 864 Dlr. fra Danzig, som de havde til Gode. Han spørger atter om Saltet og beder ham sende sig en Bøsseskytte. Deres Skib venter paa god Vind og skal følges med Claus Billes Skib. Efterretninger fra Sverig. I Paasken har 7 franske Skibe været udfor Varberg; de skal have taget Proviant fra nogle Elfsborgske Skibe.

Mynn gandske wenlig helsenn altiidt forsendt met Gudt almegtiste. Kiere her Magnus, frende oc besynderlig gode venn, betacker ieg eder gandske gierne for allt ære och gott, som y mig altiidt giort oc beuist haffuer, huilckett y altiidt skulle finde mig gandske goduillig aff myn ringe

formuge att forthiene oc forskylle, met huiss gode eder lefftt oc kiertt kandt were.

Kiere frende, giffuer ieg eder venligen tilkende, att min fetalij kom godtt tiid fram y aar for paaske, och hagde ieg oc gierne sendt min suenne met att samme fartt; nu wiste ieg icke, om mandtt saa kunde bleffuit affue met them, vden leyget ther vtj kiøbstederne och teredt mig ther till skade. Jeg screff oc ther om Per Godske till och kunde jngen suar fange jgienn, huad enckett dag the skulle komme; tthj sender ieg eder nu tisse breffuisere xij mine suenne, som ieg skall vdgjøre, bedendis eder gierne, attj wille welgjøre och føge thennom ett stedt hen till thet beste, som the kunde bliffue behiolpen effther tidtzens leyglighedtt. Kiere frende, giffuer ieg eder och venligen tilkende, att ieg och siden haffuer fanget the jx^cxiiij daler, som oss tilstodtt vtj Dandsken, och eders salt ligger her endnu tilstede, som war nøttigt, att y hagde met thet første mugligt war; dog foruenther ieg huer dagh eders bud ther om, thi eders foget haffuer ther om screffuit mig till att will lade hente thet met thet aller første. Kiere frende, jeg haffuer stor briist for enn god bøskøtt eller tuo; om mugligt war, attj trøste att flij mig enn til gode, tha beder ieg eder ther gierne om then, som noget forfaren war, tha wille ieg heller thesyddermere løne hannom. Kiere frennde, widt ieg jnthet synderligt yddermere att biude eder till paa thenne tiid, vdenn skulle altiit raade och biude offuer mig som offuer eders kiere frende och besynderlig gode ven. Her met eder altiit Gud befalendis. Giører well oc hielser frue Anne oc hindis hoffgesinde met mange gode natther paa min vegne. Datum Warbierg den 21. aprilis anno mdlv.

Laue
Vltzstandt.

Kiere frende, ieg fych oc siden edhers schriffuellße om myne suenne, thaa haffue the leghitt stetze paa farthen, nar thiill sagdis, oc betacker edher gierne ffore edhers gode schriffuellße. Wortt skib ligggher huer dag paa synn windtt thiill Baruassen¹⁾ y the hellige thre foldighets naffn, oc følgis her Clausis²⁾ och wortt samem. Kiere frendhe, fore tiender er her, Gud were were(!) loff, jnghen wdhen gode. Kong Goste er y Wastene, hans skib rustis flux wden; jntthet folch er tidinge om, synderligen thyse Esborgher(!) skib er forbud paa, att end nu jnghen maa wdsegle wden iii eller iiij, ßome løb oster oc ßomme westher. Och maay wiide, att wdj tyse paasche hellghe dage løb her vij Frantzer skib forbj øster paa; om morgenen y dagninghen saa mandtt them ligghe fore ancker her hartt for slottitt paa j wghe ßos ner, oc strax y dagningen repitt the seghell och ginge thiill segels och louerde her fram oc thiill bage met en stiff nordoust wind y ij dage saa gott och hadde hafftt lige gott, huadtt heeller the wiille weritt om Skaghen eller Sunditt, saa mand wist kunde kende, thet war Frantzosser; ßaa løb the siden nor thiill bage ighen. Jeg fych oc siden tiding, att the schulle haffue weritt y fer met the Elsborger skib nogen, och giorde them dog inghen synderlig schade wdhen fetalj eller sligtt, ßom the plyn-drede them fraa, huillckitt ieg oc schreff cantzeleren thiill. Kiere frende, thette er, hues tiender her er paa thenne tid; forfarer ieg nogitt, synderligtt mact paa ligggher, schall ieg ycke glemme att biude eder om thiill.

(Paa en indlagt Seddel:)

Kiere frende, ther er en aff mynne drenge mett y blant hoben, ßom jeg ycke kunde holde her hyemme, att

¹⁾ *Brovasien, se ovfr. S. 317.*

²⁾ *Claus Bille, jfr. S. 317.*

hand joo endelig wille met. Jegh wed ycke, om ßaa wngtt folch tagis thiiil tacke.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Paaskrift, ikke med Mogens Gyldenstjernes Haand:)

Erlig welbiurdig mand och strenge ridder, her Magnus Gyllenstiern til Stiernholm, høffuitzmand paa Laholm, sin kiere frende och besynderlig gode ven, ganske venligen til hannde.

Laue Vllstand.

266.

Leipzig, 9. Maj 1555.

Henrik Mogensen Gyldenstjerne til Mogens Gyldenstjerne.

Han skriver om de Penge, som Jochim Redelstorp har sendt ham, og beder om flere. Kongen af Frankrig har ladet Rom indtage.

Sønlig helsen nu oc altid forsent med Gud, vor herre. Kære fader, maa y vide, att mig lider vell; Gud alsommetiste vnne mig thet samme til eder att sporre. Kære fader, tacker iegh eder for alt giott, som y mig bevist haffuer oc ennu dagligen beuiser; med Guds hielp dett skall vere vspillt. Disligest, kære fader, som y skriffuer migh till, att y haffuer scriffuet Jochim Redelstrop, att han skulle skicke flere daler, saa løffuer sigh vid tuhundredt daler oc trysindstiuue, saa maa y vide, att han haffuer ygen(!) penninge flyt migh en 60 daler, oc dem har ieg faet y dette Lipsige marcket. Saa maa y fortencke eder, kære fader, att fly mig flere dette tillkomminis marcket, fordisaa man maa alstesse betalle huert marcket. Disligest, kære fader, at huad som helst y voffue paa migh, skal icke vere tilforgeffuis spilt, men medt Guds hielp det skal komme eder til glede oc all min slect oc migh till nutte oc gaff(!) y fremtiden, oc huer

tid oc stund, ieg star paa mine ben, daa skal ieg bede hannom om sin gudommeligen ville, oc med Guds help vell ieg saa holle migh, att y skulle ingen onne tidenne sporre till migh oc intet andet en det, som got er. Kære fader, som y skriffuer migh, att Gud haffuer kallet min farsoster oc farbruder¹⁾, huilket migh icke vell behaffue; men, kære fader, gremmer eder intet, vy kunne intet staa y modt hans gudommeligen ville; første han vill haffue os, saa maa vi alle effter; disligest Isaias propheta: forste eblit er mott, saa fallerit aff. Andet ved iegh ick at skriffue eder till paa denne tid. Iegh haffuer nu nyligen skriffuit eder till, hore lunne det staa till her y lannen; men kongen aff Franke rige haffuer lett taet Rom yn etc. Her med eder den alsommectiste Gud befallinnis. Han vnne eder længe att leue mett migh. Scriffuit y Lipsegh then torsdag effter iubilate anno domini 1555.

Henrick Guldestiern,
eders kære søn.

(*Bagpaa: Seglet og Udskriften:*)

Tiil min kære fader, her Maans Gyllenstiern till Stiernholm, ydmygeligen sendis thette breff.

267.

Varberg, 13. Maj 1555.

Lave Ulfstand til Mogens Gyldenstjerne.

Han har ikke turdet lade deres Skib afsejle til Frankrig. Brevviseren kan give ham nærmere Oplysninger om de franske Skibe, der blokerer Søen mellem Skagen og Lindesnæs. Claus Billes Skib er løbet ud fra Bahus; der bliver 4—5 Skibe, der skal følges ad. Han kan sende hans Salt til Laholm eller Sundet, hvorhen han vil have det, men han mangler Tønder.

¹⁾ *Hans Faster Margrete, g. m. Erik Eriksen Banner til Kokkedal, døde 8. Decbr. 1554, hans Farbroder Gabriel G. til Restrup døde 5. (25.) Febr. 1555 paa Ørum (jfr. Danm. Adels Aarb, XLIII, Stamtavler S. 20 f.).*

Mynn gandske venlig helsen nu oc altiit forsendt met Gud almechtiste. Kiere her Magnus, frende och besynderlig gode ven, betacker ieg eder gandske gierne for alt ærre oc gott, som y mig altiit giort och beuist haffuer, huilckett ieg altiit gandske gierne aff min ringe formuge godtwilligen forskylle will.

Kiere frende, giffuer ieg eder venligenn tilkende, att wort skiib haffuer stedtze leygit paa sin vindt til Franckrige, som thalet er, oc ieg dog icke for slig vnderlig tiding, som ieg daglig hører, haffuer tordtt slopett thet her fraa, førendt mand fick vyder kundskab om altingist. Saa er her nu ingen synderlig tiding, som ieg kand biude eder till fraa thenne ordt landtz, vden huiss tiding thenne breffuiser Pouel Pommerening, kong^e mait. drauant, som nu var kong^e mait. werff met en hans nades pincke til Bergen, wed att sige eder om the Frandtzoser, huorledis the haffue skickett sig modt the trende smaa skiib, som nu war vdløben met Christoffer Huitfeldt. Och som ieg forstaar, tha haffue the bespent siøen offuer, att ther ingen kannddt komme mellem Skaffuen oc Linnenes wforsocht, som y wel yddermere fange athøre aff hannom, att the ere stercke y siøen oc skone huercken fryndt eller forwante.

Her Clauwes¹⁾ schreff mig till for tuo dage siden, att hanns store skiib er vdløbben fraa Bahuss oc ligger vtj Røre haffn all rede oc forbiider mig ther; ther møder oc Stien Erichsens skiib, som och will giøre selskab att Franckrige met, saa wij bliffue enn iijj eller v skib vtj flode, for frijbytter wel stercke nok, vden for orloff skib er jngen modstander. Jeg screff oc her Claues strax tisse tidinger tilbage jgen, saa ieg for jngen diel thør woge thet att løbe her fran, før Gud will ieg hører wider beskeett, huad rodtligt skall were.

¹⁾ *Claus Bille.*

Kiere frende, om eders saltt war eders fogdis budt her y dag om en skude att frachte eller vplagdt; saa haffuer ieg y dag bestillet eder en skude, som skall føre eder thet til Laholm eller y Sundett, huort y wille haffue thet, oc haffuer schreffuith eders fogett till, att handtt will sende enn hiidtt, som kandtt see paa maalet och føre thet fram. Her glipper jnthet vden t', the staa jicke vtj thenne landtz ende tilfangs, huercken for dyrtt eller let. Kiere frende, jnthet synderligt ydder mere paa thenne tiidt, vden skulle altiit raade oc biude offuer mig som offuer eders kiere frende oc synderlig gode ven. Her met eder altiit Gudt befalendis. Datum Warbiery then 13. dag maij aar etc. mdlv.

Laue
Vltzstandt.

Kiere frende, taller selff met thenne Pouill Pommere-ning och giffuer mig edhers godhe rad her wdinden, huad ydher tyckis radeligt schall vere. Jeg schreff oc myn broder Jens thette tiill, att hand wille berade siig met then gode mand cantzeleren her om. Oc giører well oc hellsser fru Ane och hindis hussgesind met mange gode netther.

(*Bagpaa: Spor af Seglet og Udskriften.:*)

Erlig welbiurdig mand oc strengge ridder, her Magnus Gyllenstiern til Stiernholm, høuitzmandt paa Laholm, sin kiere frende och besynderlig gode ven, ganske vennligen til hannde.

268.

København, 22. Maj 1555.

Kgl. Missiue til Mogens Gyldenstjerne.

Forbudet mod Udførsel af Egetømmer indskærpes.

T. o. a. L. 4, 557. — Tr.: K. Brb.

269.

Hørningsholm, 24. Juni 1555.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om de franske Sørøverskibe ved Norge¹). Hørningsholm, St. Hansdag Midsommer.

T. o. a. L. 4, 573. — Tr.: NRR. I, 186 f. — K. Brb. — Afskr.: Ny kgl. Saml. 4to 840^c vol. III.

270.

Varberg, 7. Juli 1555.

Lave Ulfstand til Mogens Gyldenstjerne.

Han takker ham for hans Brev fra Flekkerø om de franske Sørøvere; beretter om Kongen af Frankrigs Brev til Kongen og om Kongen af Frankrig og Kejseren. Han og flere andre tænker paa at lade deres Skibe gøre to Rejser til Amsterdam med Trælast. Deres Skibsskriver Anders Hvass ventes fra Lybæk. Han spørger ham om hans Ønske m. H. t. Mødet mellem Kronen og Jens Brahe, hvorom han har skrevet til Fru Anne. Kongen er paa Falster og Kansleren paa Borreby.

Myn ganske wenlig kierlig hellßenn nu och altiid for-
ßendtt met Gud almectiste. Kiere her Magnus Gyllen-
stiern, frendhe och beßynderlige gode wenn, nest all
wenlige tacksziellße fore mögitt eere och gott, y mig al-
tiid giortt och beuist haffuer, huillckitt y altiid schulle
finde mig aff myn ringe formughe goduillig att forskylle
oc fortiene, met hues gode eder lefft oc kiertt kand were,
kiere frende, jeg fych edhers schriffuellße, ßom y sist
forledhen schreff mig thiill aff Fleckerønn, met mytt bud,
ther hos edher war, och betacker edher gierne, attj wiille
biude mig thiill, hues tiender y haffue om the Fran-
tzosser. Thj iegh haffuer fangitt kog^e ma^t schriffuellße
att haffue myn kundskaber stetze wdj ßøn, om hues ieg

¹) I *Begyndelsen af Juni Maaned (aab. Brev af 5. Juni m. m.) var Mogens Gyldenstjerne bleven udnævnt til Admiral over en Flaade mod de franske Sørøvere, jfr. Orig. paa Perg. i Mogens Gyldenstjernes Priv. Ark. og Afskr. i D. K. Diverse 1481—1571 D II, Nr. 122, jfr. smstds. bl. a. Nr. 125: Register paa Orlogsskibe ved Flekkerøen, med Mogens Gyldenstjernes Paategn.: Regyster pa dj orlogs skyb vdy Fleckerø anno 55.*

kand forfare om the Frantzer, oc thet biude kog. mat. thiill, tisliligist oc eder, om jeg synderliigtt formertte. Nu forstair jeg, the haffue forszeett sig; jeg hoobis, the schall her wnder landen ycke mere komme.

Kiere frende, mytt bud kom och hiem fran Koffuinhaffn y gaer, oc war jnghen synderlige tiender, ieg wed att biude edher tiill om, vdhen att Claus Dorcknecht kom hiem aff Franckerige, oc kog^e ma^t fych schriffuellße fraa kongen aff Franckerige, diisligist oc munttlig befaling, att koningen aff Franckerige wiill ycke anderledis lade sig finde mod ko. ma. end ßom en broder, ther maa hand wist forlade sig thil. Och then handell, ther war giortt mellom key. och ko. aff Franckerige, gych jntthet fore sig, wden drage flux mod hinanden met welldig macht.

Kiere frende, efftherthj tysse Frantzosser eere nogit aff wegghen, thaa haffue wy berad oss, wore schipper och reders her y Worbiery, att foreuentyre wore skib thiill Amsterdam med en last egebielcker, thet største (!) mand kand herfra bekomme winden, oc forhobe, att thet schall gelde ther gott schell oc giøre god reysse, nest Gudz hielp, paa edhers oc alles reders gode fortrøstning en reysse eller tho, thiill Gud wiill ett anditt aar giffue bedre fred y syøen, att mand kand komme lengher hen. Mytt bud kom hiem fraa Norge, att themmeritt ligggher allt thiill rede, och gott stortt themmer, mest xvj/xx allen, oc nogitt xxiiij allen, met anditt allehande, ther thiill hører. Wisthe ieg, om y wille haffue aff Holland hiem nogett nascherrj, tha biuder mig thiill, thaa schall ieg fly thet ßaa, om ther star thiill fangs oc leyligheden ßaa begiffuer, att y schall faa thet. Och wentther ieg wor schriffind Huas hiem huer dag fraa Lybcke; hand haffuer legitt ther niere y xiiij dage. Ieg forstar, hand haffuer oc nogitt nascherj, hand acther, om Gud wiill, att fore hiem met, om ther schall bliffue tack paa ferde. Børge Trolle oc Herløff haffuer ieg well forestaitt, att the ware fast y then

mening, att wore schipper schulle haffue forrad haanom, att ther schulle were fask y pøllßen¹⁾. Kiere frende, Niels Jonssen, edhers tienere oc fogytt y Synderhallindtt, hans bud war her hos mig y gair om thet mode mellom kronen oc Jens Brade oc the the(!) andre gode mend, eder well fortенcker, oc begeride, thet motte gaitt fore sig. Thj schreff jeg fru Ane thiill, att hun wiille biude mig thiill, om hun wille, att samme mode schulle gaa fore sig met thet første, eller thet motte opstaa, thiill Gud wiille, y kom sellff y landen, som Claus Claussen oc ieg well haffuer tenck, best schulle were; thj ther wiill wden tuiill komme suar noch paa the Brader syde eller the andre y edhers fraaweriilße, och wy hadde eder och gerne sellff hiemme fore ett gott ratt schyldtt. Huad som fru Ane byder mig tiill, wiill ieg rette mig effther, eller om edher tyckys, att thet kunde opstaa saa lenge, thet kunde end gaa saa mogitt thes beedre thiill; attj wiille well gjøre, kere frende, oc biude mig her om edher gode radtt. Kiere frende, jnthe synderliggt ydermer paa thenne tiid, wden radher och biuder offuer mig som offuer edher wiillige frende och wen. Her met eder Gud altiid befalindis euindeligh. Ex Worbiergh then 7. julij 1555.

Laue Wllstandt.

Kiere frende, wiille y oc nogitt schriffue ko. ma. eller Korffis²⁾ thiill eller fru Ane till, thaa schall mytt bud wist føre them fram vden alld forlømmels, thj ieg wed, ko. ma. haffuer gierne huer dag tiidinge fraa eder; thaa rider hans nade hen y iacht y Falsther.

Cantzeleren³⁾ er paa Borreby. Her hos mig er jngen

¹⁾ Da han jævnlig skriver a for aa (y gair, forstaitt osv.), skal dette maaske forstaas som „faask i Pølsen“ = Fusk, jfr. dog Kalkar V, 236, der oversætter det ved „Blod i Pølsen“. Meningen er jo iøvrigt klar nok.

²⁾ Korffitz Ulfeldt, Sekretær i Danske Kancelli.

³⁾ Johan Friis.

anden end gode tiender heller, Gud schee loff. Kiere frende, forlader mig, ieg gjør eder Æaa langtt.

(*Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift.*)

Erlig welbiurdig mand oc strenge ridder, her Mangnus Gyllenstiernn till Stiernholm, høffuitzmandt paa Laholm, sin kiere frende oc besynderlige gode ven, ganske venligen til hannde.

Laue Vlstand.

271.

København, 11. Juli 1555.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Hvorledes han skal forholde sig med Flaaden mod Sørøverne under Norge.

T. o. a. L. 4, 568. — Tr.: NRR. I, 187 ff. — K. Brb.

272.

U. St. [paa Flaaden ved Flekkerø], 18. Juli 1555.

Mogens Gyldenstjerne til Kongen.

Han har intet nyt at meddele fra Flaaden. Efterretninger fra Skotland. De fleste franske Sørøvere menes at være løbet hjem. Han vil blive liggende i Havnen, hvor han er [Flekkerø], men omkring St. Laurentii Dag vil han sejle til Sundet, da Provianten trods Sparsommelighed ikke strækker til længere.

Stor mechttiigiste høgborne første, alder nadiste herre. Nest myn plychttug tro tienste werds etter k. mt. at wyde, tet ieg igar har fanget etters k. mt. bref, som er scryffuet per(!) Høryng holm sant Hans dag, ten høsman pa tet skyb, dy af Wedelle haffuer vd guordt, har ført meg, oc wyl wyl(!) ieg rette meg eptter etters k. mt. scryffuelss, i hues meg muligt er. Inttet siinderligt wyd ieg nu ellers at skryffue etters k. mt. tyl, end som ieg nu korteligen tylforne scryffuet har. Wynden har icke wert, at samme scryffuelss har kwnd kome frem hertyl.

Ieg har ingen tydyng ennw fanget om ten iacht, ieg har sent i Skotland. Igar wor her en Skotte hos meg, som ieg lod hentte af en haffuen her iij vgsøes fra; hand er niiligen kommen af Skotland wyd viij dag. Inttet siinderligt vyste hand andet at syge, end droningen lod tage end Enggels mand, som nu vdy nogene ar har røuet oc taget pa alle men, oc fands stor rygdom i hans skyb; alt folcket bleff hengt, sa ner tyl høsmanden oc skyper bleffue sat i fengsel. Dronynge wylle hafth tenom oc hengt; radet rade fra. Høsmanden skal were en bastert; hans fader wor en harttug i Engeland oc hed duck de Bucknem. Kungen af Engeland lod halshuge hanom¹⁾. Ieg har alle steds bud om kundskab, sa møg meg muligt er, alle steds vnder landet oc tyl Gutte Normand vdy Ampsterdam, at hand skal scryffue meg tyl om, hues tydyng hand wyd. Kand ieg inttet hør noget tyl dysse sørøuer andet, enn dy er hiem løben, vden iij sma skyb skulle were set, som løbe ter vnder westerlanden oc blant dy fysker. Ieg har oc scryffuet Crystoffuer Huytfeld²⁾, tet hand lader ware dy Nordfar, at dy haffue et opsent, om ter nogene af dysse søøtyuffue wylle gyffue seg ter nord heen. Her kam et skyb ind i aftes, er hieme vdy Rybe; ingen skyb fornam hand pa tet fare wand her i mellom. Oc en anden, er hieme vdy Møgeltiinder, wyste helder inttet siinderligt, sa her kommer alttyd skyb oc fyskere her vnder landet, inttet wyde dy at syge af dysse frybiitter. Høsmend oc edel men, som nu ere her hos k. mt. flode, rade alle at blyffue vdy tenne haffuen³⁾, vden men kunde forfare anden besked; men er icke wys pa, huar men fyge(!) hafuen, om wy komme vdy søen.

¹⁾ *Edward Stafford Hertug af Buckingham blev henrettet for Højforræderi 1521.*

²⁾ *Lensmand over Bergenhus Len.*

³⁾ *Flekkero.*

Her er icke mange haffuener at søge met tesse skyb Fortune oc Gallyon¹⁾.

Nadiste kung, kand ieg icke for lade at skryffue, tet fyttalligen gar fast met; første tyden beder i mot Laurensy²⁾ oc ieg ser et got wer, achtter ieg at gyffue meg at Sundet met floden. Jeg tør icke fortøffue pa tet syste for fyttallen; ieg skal oc wyde at gøre gode rede terfor, at her icke skal were spysset for ouerflødyg eller vniitte. Oc forfar jeg noget siinderligt, tet skal ieg straxs lade gyffue etters k. mt. tyl kende vden ald forsømsse, tet snareste men kand frem komme. Oc wyl her met haffue etters k. mt. lyf, sel oc et liicksalligt lang warig regement Gud aldmechtigtet befallet etc.

Ethers naadis kon. mt^{ts}

plictiige tro tienner

Magnus Gyldenstier,

(Bagpaa:)

riidder.

Copy af et breff k. mt. tylskryffuet ten 18. iullij.

Egenh. Konzept (undt. Underskr.) i M. G. Priv. Ark. Konc. og Optegn.

273.

Elfsborg, 1. August 1555.

Gustaf Olsson [Stenbock] til Mogens Gyldenstjerne.

Han meddeler ham Efterretninger om Udrustning af Skibe i Skotland og beder ham meddele sig, hvis de er til Fare for de tre nordiske Riger. Han spørger ham til Raads m. H. t. Erstatning for en ham tilhørende Jagt, som et hollandsk Skib har taget for 3—4 Aar siden. Begge Skibene blev atter tagne af Otte Stisen, men igen løskøbt af Hollænderen, skønt Otte Stisen ikke kunde raade over hans Ejendom.

Mynn venliige kerlige hilsbe tiilfførne med Gud alzmektig. Kere her Månß Gyllenstierna, synderlig gode venn, betakker iag eder ffor alt gott, som i meg beviist haffve, hviilkiit iag gerne venlige fförskylle viil met alt

¹⁾ *Fortuna og Den Hamborger Gallion.*

²⁾ *St. Laurentii Dag, den 10. August.*

gott etc. Kere her Maanß, giiffver iag eder venliige ttiil-kenne, at iag i theße dagerr haffver fförnvmmett aaff enn myn aller kere naadiige herriiß vnderßaathe, nemlig Michiil Ffoß, borger j Elffzborg, som var fför sex eller otte dager siiden j Skottlandh med sitt skip, haffver vnder- viist mig, at ther giordis enn hop skiip redhe j the neste siiö steder her vnder Skottlandh, oc mene siig at haffve naaginn fara aaff edirß skipsflotta, som iag fförnimer, at j wppaa kungelig verdis til Danmarkis vegnæ vthii be- ffallning haffve ath. Hvad som, kere her Manß, at nagin synderlig fara er vppaa ferdhe, som thesse trenne riiker anffekte kann aaff samma Skotter eller andre, tviiffler mig intet, at j io, kere her Maanß, giiffver mig ther om effter thet venligge fforbvnth tidene, som iag oc nv med thenne myn skriffvlße venlige begerrer etc.1) Viderre, kere her Månß, giiffver iag eder venliige tiilkenne, at nv fför try eller fire ar fförliden skiikkedhe iag enn lithinn iakt ott Skottland tiil, tiyge lester, var tiillad met jerinn. Kom ther enn Hollennder vnder Affvagedhe siide¹⁾ vnder Naarige eller ther viid paß, oc tog samme iakt met last oc met alth och ville eyke, ath man skulle göre the Skotter tiil- fförr. Naagre dager ther effter komma Otte Stiigßonn löpindhe aaff Svndiith med tw eller try skiip oc tog ßaa samme Hollenderre oc myn iakt til med, och kom ßaa samma Hollender aaffver enß met Otte Stiigsönn oc gaff honnem naagre hvndredhe gyllen, ßaa at han bleff lösß met baade skiip oc iakt. Och som iag fförmaager, kere her Månß, at Otte Stiigsßonn eyke mit skiip naagiit mektig var tiil at seliia eller lösßa lata, effter at ingenn partinn våare vår Svenskiß fiender, vthenn effter fförbunttit motte jo vår Svenskiß gozß oc skip giiffviis lösß vthen pening- ger. Saadant haffver samma Hollenderre samt met begge skiipsfolk bestaat, at såa tiilgiikh, oc sigger sig samma Hollender haffve giiffviitt Otte fför samma siit skip oc

¹⁾ Augdesiden.

iakt enn svmma gull. Ther före, kere her Maanß, begerrer iag ederß godhe raad i thenne sak, at iag motte bekomme skell fför mit skiip oc gosß, effter j erre j thenn egin oc ther hart hosß, som fför benemdhe Otte boendis err. Kere her Maanß, fförlatther mig, at iag eder i thenne sak bekymrer eller eller(!) beswerer; men kan iag eder i liike motthe tiil naaginn rettviisße tiiene eller beviisße, skulle j ffinne mig ther viilliigh tiil, oc begerer iag gerne edirß skriffviisße och svar met thette mit bud. Herr met edir Gud beffaffallendis(!). Skriiffvit paa Elfzborig thenn fförste dag augustij anno dominj 1555.

Giiöstaff
Olsßon. riiddir.

(*Mogens Gyldenstjernes Randbemærkning:*)

1) At ter redes nogene skyb vdy Skotlant.

274.

Flekkerø, 14. August 1555.

Mogens Gyldenstjerne til Gustaf Olsson [Stenbock].

Han svarer paa hans Forespørgsel om de skotske Skibe, at han ikke forstaar, at Skotterne ikke ved, hvem den danske Flaades Udrustning gælder. Ellers har han intet Nyt at meddele. Han sender hans Bud videre til Otte Stisen, for at denne selv kan erklære sig om Gustaf Olssons Jagt, som Hollænderen løskøbte af ham.

Myn wenlig helssen nu oc altyd forsent met wor herre. Kere her Gøstaff, besiinderligen ganske gode wen, nest stor tacksygelsse for alt got, huylcket ieg oc gerne forskiille wyl, hues made ieg kand, kere her Gøstaff, gyffuer ieg etter wenligen tyl kende, at ieg har fanget etters scryffuelsse, som er scryffuet pa Elsborig ten første dag vdy augustij, lest oc forstandet, først at etter er tyl kende gyfuet, sa ter redes nogene arlogs skyb vdy Skotland etc. Wyl ieg etter wenligen icke fordiille, at ieg wel har hørt, dy haffue wert tyl harnsk bade vdy Engeland oc Skot-

land for thenne flode skiild, oc forwndere ter pa, at dy icke wyde, huem thet pagielder. Her har oc wert Skotter hos meg, syden ieg er hyt kommet, oc gyffue meg samme leglighed tyl kende, at dy ere førchtachtug. Ieg har oc haft skyb alle steds vdy søen pa k. mt. strøme, syden ieg segellet vd; ingen steds kand ieg noget fornwme tyl dysse søtywue, som nu en tyd lang haffue regeret her oc berøuet ten søøfarends mand, ande enn wyd 2 eller 3 sma skyd(!) løbe ter for Fly¹⁾ oc ter pa dy westerlandsske strømme. Inttet andet siinderligt wyd ieg ellers at skryffue etter tyl. Ter som ieg wyste noget, som wor dysse trende ryger anrøends, ieg wylle icke forladet at skryffue etter tyl. Kere her Gøstaff, som i oc scryffue meg tyl om en etters jacht, som etter er taget fra af en Hollender, oc Otte Stissen tog den oc ten Hollen met bade skyb, tog sa guld oc daler af samme Hollender oc lod hanom løbe met bode skyb etc., kere her Gøstaff, ieg har inttet hørt her om før nu. Ieg wyl skryffue Otte Styssen tenne menyng tyl oc bede hanom forclare seg for etter selluff, huad hand wyl gyffue etter for suuar om tenne iacht. Tet er 6 vyge søgs her fra, som Otte er; etters egen tyenner ma fare tyl hanom oc føre etter suuar igen. Oc alt huad ieg kand gøre i tenne sag oc alle ander, etter kand kome tyl gode, ter skal i fynde meg ganske wel wyllig tyl, oc vyd nu inttet andet siinderligt, som seg her begyffuer, enn tette etters eget bud kand syge etter. Oc vdy hues made ieg kand gøre for etters skiild, som wel er guort, skal i altyd befynde meg wyllig, oc wyl her met haffue etter Gud befallet. Ex Fleckerø onsdag oc ten 14. vdij augustij anno 55.

Mo.

M. G. Priv. Ark. Koncepter og Optegnelser.

¹⁾ *Vlie: Farvand mellem Vlieland og Terschelling Nord for Holland.*

275.

København, 30. Oktober 1555.

Knud Henriksen Gyldenstjerne til Mogens Gyldenstjerne.

Om Skiftet efter Knud Pedersen Gyldenstjerne og Sagen mod Frants Brockenhuus og Jesper Daa. Om hans Klager over en Karl og formentlig Forurettelse ved Rebningen af Fønsskov.

Myn gansk williig broderliig hellsen alltiid forsendt met wor herre. Kiire Mogens, kiire broder, nest alld tiilborliig tachzyellse for meghett ærre oc goett, huiilchett ieg alltiid will befyndes gansk goduiilliig thett giierne att wille forschyllde i alle maade, som ieg plegtich är, k. b., som tw scriiffuer meg till, tw wille gierne haffue tallit met meg, om ieg forre haffde komet till Kopenhaffn etc., ttha strax effther ieg fich scriffuellse at skulle hiidt, war ieg kon viij daghe till myt eghet, forre ieg drog aff stedtt; breffuiit kom end till meg langt bortthe i Hardsissell. Siiden laa ieg lenghe borloss¹⁾ i Aars oc haffuer nw leyett iij vgher i byen, oc wden ieg nyder till att farre till här Anders Billdes²⁾ iordfardt, wedt ieg iiche, enaar ieg fangher loff at farre aff byen. Som tw scriffuer meg till om thett gots, som Knudt Perssons³⁾ arffwynghe haffue, huor thett skulle indeles ighen, tha haffde mand well fonden paa, huorledis then delle skulle forfuldes, oc haffuer ieg tallit om loff wisse mænd noch ther om, men effther thii ffrue Siidselle haffde aff thett gots, oc the thienere, hwn haffde, war skiiedt mest vrett, bleff hwn till tallit till thett tyng, som gotzit laa i; saa domthe foghedenn tha saa, at mand skulle talle hender till hendis wernyng till (!). Enaar nw didt budt met the andere arffwynghe wille talle ther om, tha skal inghen haffue noghen paa skiudt paa meg; rygens candzeler⁴⁾ haffuer ij aff the

¹⁾ *børløs, uden Medbør.*

²⁾ *Anders Bille til Søholm døde den 23. Oktober 1555.*

³⁾ *Knud Pedersen Gyldenstjerne, død 20. Juni 1552, g. m. Sidsel Ulfstand*

⁴⁾ *Antonius Bryske.*

gaarde, ther effther kand nw(!), hwore willig hand will werre ther eblant. Ieg menthe forst at talle till end aff the arffuynghe, huadt raadt mand fyghe met hannem, thett skulle mand oc nydhe met the andere, och ther met skulle werre then reesthe ath gang i then sag; enaar tw och Christoffer¹⁾ wille thett aluorlighen taghe forre, tha will baade ieg oc alld then beuyssyg, ieg wedt i then sag, giierne kome till stade. Som tw scriffuer om the pendencye met ffrue Hellsig²⁾, myn saliig broders hostrue, tha tog ieg the breffue nw hiidt met meg oc forhobts at skulle haffue komet aff met them, ther som ieg annamet them, och wille end nw meget giierne werrit aff met them. Som tw scriffuer oc i then sag met Ffranz Brochenhusse oc Jesper Daa, tha wore thett megheet gott, at wij mett arffuyng forramet ith made strax effther poske ther att forhandle baade om then sag oc anden wor eghen arffuyng oc skulle saa lengher iche laade heghenstaa, worre arffuyng till end stor forderffue och skaade, tha alld then forklarryng, i then sag behoff giiores, skall well kome till stædhe baade scrifftheliig oc monthlich. Tench till i thenne sag thett beste raadt, som storliigen behoff giiores, oc scriff meg saa dyn willig till. Tw scriffuer meg till, at ieg skulle konde giiare megheet i then sag; huadt kand ieg giiare, naar tw oc inghen aff the andere met meg arre till stade? giar tw paa dyn sidde, paa myn skall iinghen forsommelse fyndes. Som tw scriffuer meg om then karll, ieg tallet teg till i dyn thienste, inthett kiende ieg till then, wden megheet hollthe the aff then paa Refstrup, ind till hand kom i trette met end gambell kuynde; i end g[od] menyng giorde ieg thett, kiende Gudt. Som tw scriffuer om Fønskoft, at teg är skiedt for kortt i paa the ender, tha haffuer ieg inthett ther i skoff, wden huadt Gud haffuer foghit meg till met

¹⁾ *Broderen Christoffer Gyldenstjerne.*

²⁾ *Fru Helvig Gjøe Otte Gyldenstjernes var blevet Enke 1551.*

laddt, oc xij eyerre haffue effther wor eghen samtiche reb-bit meg till oc setthett paa steen oc stabbell fran thett enne skiiell ind till thett andit; men enaar tw fangher betench teg, haffuer tw well skiiell noch for dyn partt aff then skoff. K. b., ieg will nw lenger iche bemoye teg met myn scriffuellse, men bede teg, at tw willt siighe myn kiiere sosther oc dyne born mange gode natter. Lader Iotte¹⁾ siighe ether alle mannge m gode natther. Raadt oc biudt altiit offuer meg, som teg bor. Gud befaller ieg ether alle. Datum Kopenh. onssdagen effther sanctj Simonis oc Jude dag aar etc. 1555.

Knudt Guldenstjerne.

(*Bagpaa: Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:*)

Erlig welbiurdiig mand och strenghe ridder, här Magnus Guldenstjerne till Stiernholm, myn kiiere broder, gansk wenliigen.

Knud Giildenst.

Knuds breff om tet gods, Knvd Perssøn har taget, om dy pendencye, Helwyg er skillig.

Orig. i Kgl. Bibl. Bøllingske Brevsamling D. Fol. Nr. 157.

276.

Ystad, 31. Oktober 1555.

Borgmestre og Raad i Ystad til Mogens Gyldenstjerne.

De har efter hans Brev gennemgaaet den fængslede Foged Jørgen Judes Regnskaber og overgivet ham til Mogens Gyldenstjernes Foged Germund Svendsen. De beder ham benaade Jørgen Jude.

Vorr jdmgyghe helbenn ederr nu oc altiitd fforbenntt mett worr herre. Kere herr Moegenns, betacke wij eders strenghedt fforr allt gaatt, som j oss altiitd giortt oc beuiist haffwe, huiilckitt wij ganndske gernne medt eders strenghett fforrskyldede wiille, wdij huis maade oss naaginn thiitd kandt mueliigt were. Kere herr Mogenns, giiffue

¹⁾ *Fru Jytte Podebusk Knud Gyldenstjernes.*

wij eders strenghett jdmygeliighenn thill kennde, att thenn gode mandt Gørminndt Szuennßenn oc eders thiennerre oc ßuenne haffuerr weredt fforr oss medt eders strenghettz breff oc skriffuelße, att wij wiilde lade ffølge eders ffogett Jørrenn Jude, som nu naagenn thiidt haffuer ßiitt wdij koninggens jernn epherr eders beffalniingh, oc att wij skulde offuer ße hanns regenskab oc hues penndinge som therr kunde ffiindis. Kere herr Moe-genns, saa giffue wij eders strenghett jdmygeliigenn thill kennde, att wij haffuue medt thenn gode mandt offuer ßett hanns regenskab oc wdregeredt saa megett, som oss mueligt kanndt were, oc ßiidenn beßeglt samme regenskab, oc hues penndinge therr ffanndtz, dennom haff[ue] wij ladett thalt oc opregeredt hoss thet, som handt haffwer ßuaredt, som eders strenghett skulle ffiinde wdij hanns wes Kerr, oc haffuue wij anntuordett Gørmennndt Szuennßenn eders ffogedt Jørgenn Juude epherr eders skriffuelße. Kere herr Mogens, saa err thet worr jdmyge oc kerlighe bønn thiill eders strenghett, att j wille gøre fforr Gudtz oc thenne worr bønn oc skriffwelße skyldt oc benaade thenne ffattige karll, fforr hues hand haffuerr fforr ßett ßegh j modt eders strengh[ett. Kere] herr Moe-genns, thagerr oss ffattige menndt jcke thil [mis]thiike, att wij skriffue eders strenghett saa driste[ligen] thill; huorr wij kunde were eders strenghett thil... oc thien-neste, skulle j altiidt ffiinde oss weluill[ige oc] gode thro naboerr. Herr medt eders strenghett then [alsom]meg-tiste Gudt beffalenndis, gørenndis altidt huis eder..... err. Skreffuuidt ex Jstedt thorsdagenn fforr alle Guds helg[ens] dagh aarr etcetera mdlv. Borgemesterr oc raadt wdij Jstedt.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Eerliigh welbyrdiigh mandt oc strenghe riidderr, herr Mangnus Gyldennstiernn thill Stiernholm, jdmygeligenn thill skreffwedt.

Borigemester oc rads breff af listed om Iørgen Iude.

Leipzig, 5. November 1555.

Henrik Mogensen Gyldenstjerne til Fru Anne Sparre.

Han skriver om sine Forhold, navnlig om sine Pengesager.

Sonlig kerlig helsen nu oc altid for sent med Gud, vor herre. Kere¹⁾ moder, maa y vide, att mig lider vel, Gud alsommectiste vnne mig thet samme till eder ad sporre altid. Disligest haffuer ieg fangit eders schriffuelse, som var schriffuet den 15. dag septembris, oc haffuer forstat, att y haffuer liggit siug en maanit oc er nu bere, den alsommectiste Gud y himmellin ske loff. Disligest gledis ieg storligen, att min fader er kommen sun oc karsk hiem med skiffuene²⁾. Gud alsomectiste vnne, att han kunne nu bliffue en stun himme hos eder. Disligest, kere moder, som y rade mig, att ieg skall skicke migh vel her vde oc tae vare paa min bog, saa vill ieg med Guds hielp saa studere oc lege vin paa mig, att y oc min kere fader oc brødre oc søsken skal faa glede aff migh. Kere moder, saa vil iegh icke haffuet skjult for eder, att ieg skulle haffue faaet 60 daler y dette Mickel market, men Jochim Reuelstorp haffuer icke sent migh mer en xxx daler, oc strax ieg fick dem, saa motte ieg giffue dem(!) doctor dem, som gick til mig, den tid ieg var siug, oc er ham ennu 10 daler skyllig, som han lagde vd for mig y abetekeriet. Saa er ieg en nu fler penninge skyllig bort baa faar kleder, sko oc tatterske(!), di folck

¹⁾ Under det første e i dette Ord har Brevskriveren sat en Hage: det samme er Tilfældet i Ordene: glede, lege vin paa, og kleder. Han har derved villet betegne en æ-lignende Udtale; det er dog kun sket ved disse 4 Ord og heller ikke her konsekvent, idet han skriver 5 Gange kere med Hage, 2 Gange kere uden Hage, og glede med Hage, men gledes uden Hage. Det samme er Tilfældet i de senere Breve fra ham, hvor det samme Tegn ogsaa findes under det første e i veie, men Anvendelsen er kun sporadisk.

²⁾ Fra Togtet mod de franske Kapere.

haffuer lagt mig en stor plaue an oc haffuer klagt mig for recterin 3 gange, oc ieg maatte sette loffuen, at ieg skulle betale ingen fastelauns market; men, kere moder, ieg kunne icke faa dem, for mitt eget bud motte hente dem der fra Stetin; der kunne [y] tencke, att der gar stor teringh paa. Kere moder, som y raade mig, att ieg skulle icke lane penninge, saa vill ieg med Gud hilf lyde eders raad, som det bør en god søn att lyde sin moders rod. Men, kere moder, lost han haffuer sag mig, att min fader haffuer spurt, at ieg skulle haffue lont penninge oc fordaaget dem vnytteligen; der fore, kere moder, huem som helst det haffuer sagt paa mig, han liuffuer mig paa, saa sant hielppe mig Gud. Ieg er nu saa stor oc saa gammil, at ieg ved io, huad ieg skall giøre oc lade; men om det saa varr, att ieg ville lenne penninge, da viste ieg icke att kunne faa enn penning til lons. Her med eder Gud befalindes; siger min søster Soffie oc Karine oc alle de andre mine soskinne mange tusinde godenetter. Schriffuit y Leipsigh den tisdag efter alle helligen anno 55.

(Bagpaa: Seglet, hvori et Bomærke, og følgende Udskrift:)

Tiill min kere moder fru Anne her Maans Gyllenstierns ydmygeligen sendis thet breff.

278.

København, 2. December 1555.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Da Kongen imod Fastelavn venter nogle fremmede Fyrster herhid, beder Kongen ham være tilstede i København Kyndermøsse [2. Febr.] og være hos Kongen Fastelavn over. Han anmodes om at tage med sig gode Klæder og anden Del, „som I kunde gaa med os og Riget til Ære“, men han behøver ikke at tage Heste med. København, Mandagen efter St. Andreæ apostoli Dag.

Orig. m. Rester af paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: at drage tyl herredag tyl Købenaun — herredagsbreff. — T. o. a. L. 4, 613. — Tr.: K. Brb.

279.

Leipzig, 10. Januar 1556.

Henrik Mogensen Gyldenstjerne til Fru Anne Sparre.

Han gør Rede for sine Pengesager og beder om flere Penge, da alt er saa dyrt.

Sønlig helsen nu oc altid sente med Gud, vor (!). Kære moder, maa y vide, att mig lider vel; Gud alsom-mectiste vnne mig thet samme til eder att spørre. Disligest, aller keriste moder, tacker ieg eder for alt goet, som y mig beuist haffue oc ennu dagligen beuiser. Gud alsomectiste belone ederet. Kære moder, ieg forstor vel, att y haffue stor omhu for mig, horre lunne ieg terer meg her vde; derfaare, kere moder, y taare slett ingen omhu haffue for mig, ieg vill med Guds help saa studere oc lege vin paa mig, att y oc min kere fader oc syskin oc brøydre skulle faa glede aff mig. Disligest, kere moder, y vide vel, att ieg fick scriffuelse fraa eder oc min kere fader med lost baagefaarer, att ieg skulle haffue fanget y dette nyaars market 60 daler, saa maa y vide, att ieg haffuer icke fangett en smaapeng; men di xxx daler haffuer ieg fanget, som yeg skulle haffue faaet y dette siste Mickels market, med dem er ieg slet inttet behiolpen, der fore beder ieg eder, kere moder, att y ville bede min kere fader, att han ville saa flyet, at ieg kunne faa minne peninge y rette tide, for her er icke saa gievtt folck som y Danmark. Saa maa y oc vide, att ieg ved mig slet yngen lunne att kunne holle mig med hundredt oc tiue daler, faardisaa alt huad ieg skal holle paa, dett er allsammen diyrt, som er bøger, kleder, ved, stue, lius oc min kost, faardisaa ieg skal giffue 16 graasser om vgen for vden dricket, dette er 2 mark danske, oc 6 grosser for dricket, oc det er tol skilling danske, oc saa 10 daler, ieg skal giffue min bacalaureus. Kære moder, ieg ved ingen nu tiende att skriffue eder till

annet, en Trycken¹⁾ er paa veie oc vil geste vos y som-
mer. Den alsommectiste Gud hielppe vos att kunne hallin
til bage. Her med eder Gud befalindis. Siger min syskin
oc alle gode venne mange m gode netter. Scriffuet y
Lips den 10. dag januarii anno 1556.

Henrick Gyllenstiern,
eder kere søn.

(Bagpaa: Spor af Seglet og Udskriften:)

Till min kere moder fru Anne her Maans Gyllenstierns
ydmygeligen sennis dett breff.

280.

Leipzig, 10. Januar 1556.

*Henrik Mogensen Gyldenstjerne til Mogens Gylden-
stjerne.*

*Han beder Faderen sende sig flere Penge eller skrive til hans Vært om
at lægge Penge ud for ham, da han ikke kan klare sig med dem, han har
faaet, men har maattet laane.*

Sønlig helsen nu oc altid forsent med Gud, vor herre.
Kære fader, maa y vide, att mig lider vel, Gud alsom-
mectiste vnne mig thet samme til eder att sporge. Tacker
ieg eder for alt godt, som y haffuer mig beuist oc ennu
dagligen beuiss, ti effter at ieg begynner att tenke vid
mig, huorledis y oc min kere moder haffuer mig forsøret
oc giort stor kostning paa mig, at ieg skulle forfremme
mig y god lerdøm, huilket ieg kunne haffue goet oc ere
aff y fremtiden, ieg vil oc disligest lege vin paa mig
saa møgit, som mig mueligt er, at ieg kan bliffue eder
tacknemelig. Der fore vil ieg gerne skicke mig effter
eders gode ville, at y icke skulle finne nogen modstand
hoß mig, oc der til bede Gud om sin naade. Allerkeriste
fader, endog ieg haffuer scriffuet eder nagit tilfaaren om

¹⁾ Tyrken.

min leglighed, ti er ieg ganske ymygeligen begerindis aff eder, att y ville enten fly mig penninge hid op y tide eller bestellet saa her y Lipß med min vert, som ieg gaar til kost, att hann ville forlege mig fraa itt market till dett andet; han haffuer oc sielff bøet mig it, att han ville giøret, om dett saa vaare, att han finge eders scriffuelse, fordisaa han ser vell, huad nod ieg er y. Disligest, kere fader, som y oc scriffue mig til, att ieg skulle haffue fanget 60 daler dette nuars market, saa maa y vide, att ieg haffuer icke fanget en penning fra Stetin mer en di tredu daler, som ieg skulle hafft y Mickels market; der forre maate ieg oc gaa om oc laane naane peninge, att ieg kunne løse mig naagit aff min skul. Kere fader, beder ieg eder faar Guds skyld, att y ville giøre, som her stor y dette breff, for y troet aldri, huad ieg haffuer lid, syden ieg er kommen her vd. Her med eder Gud befallindis. Scriffuet y Lips den 10. januarij anno dominj 1556.

Hennerick Gylenstiern,
eders kere søn.

(Brevets ene Halvdel med Udskriften mangler.)

281.

Svansholm, 1. Marts 1556.

Jakob Movridsen Sparre til Mogens Gyldenstjerne.

Han klager over, at Mogens Gyldenstjernes Foged har overtaget en Del af hans Gaarde, i hvilke han har givet ham Pant, hvilket han mener sker med Urette, da han har betalt Renterne rettidigt og Hovedstolen ikke er opsagt.

Wenligh oc kerligh helsenn altiiddt forsentt medtt wor herre. Kerre her Maagens Gyllenstjerne, suaager oc synderligh gode wenn, thacker iegh eder ganske gerne for erre oc gaadtt, som y megh altidtt y mange maade giortt oc beuist haffuer, huelckedtt i skulle altiiddt finde megh

ganske welueligh tiill att forskølle medtt eder oc medtt alle eders, medtt hues dell wdj miin ringe magtt er eller bliffue kand, som ieg eder des plecktigh er. Kerre suaager, giffuer ieg eder wenlige thill kende, att ieg er komenn wdi forffaringh, att eders fogedtt rider omkringh her i landett och haffuer anamedtt xv eller xvj aff mine gaarde. Kerre suaager, saa thror ieg icke, att thett er eders beffalningh, fordi ieg wedtt icke flerre end ij breffue, y haffue aff megh; thett enne lyder paa viij^e daller, ther haffuer y midtt godz i pantt forre, oc ett andett breff lyder oc paa viij^e daller, ther giffuer ieg eder rentte aff effther mett breffs lydelse, oc haffuer i fangedtt samme rentte huertt aar tiill thimelig tidtt, som ieg haffuer eders quithanser paa. Kerre suaager, saa wedtt ieg icke andett, end ieg haffuer giortt mett breff fylleste ther wdi, saa thyckes meg, att meg sker forstackedtt ther wdj, thett hand rider saa omkringh oc gjør saa stortt ther aff oc komer meg wdi ett lande ry. Kerre suaager, saa giffuer ieg eder self att bettencke, huadtt ther om kand werre. Ieg thror icke, att mett breff formeller andett, end naar i finge eders rentte, tha skulle mett godz bliffue hoss megh effter mett breffs lydelse; oc ther som i haffde sagt meg tiill tiill denn tiidtt, tha skulle ieg haffue giortt mett breff fyllest enthen mett godsett eller mett peninge. Nu haffuer ieg rett meg effter mett breffs lydelse oc mentte, att samme sum peninge skulle staa, menn i finge eders rentte tiill redelighedtt, intiil i sagde meg tiill, atti wille haffue hoffuedtt somen tiill den dag oc tiidtt, som mett breff formeller. Kerre suaager, wille y welgiørre oc byde meg eders gode mening tiill her wdi, saa att iegh wedtt, huadtt skall rette meg effter. Kerre suaage(!), gjør ieg altiiddt gerne, hues eder kertt er, oc gørrer well oc siiger miin søster mange gode netter paa mine wegne, oc lader Klarre¹⁾

¹⁾ *Hans Hustru Klara Bille.*

sige baade eder oc hende maange gode netter. Her meder well ieg haffue eder oc hende then almegethste Gudtt befallendis. Ex Suanshaalm then anden søndagh i faste anno domini mdlvj.

Jackop
Sparre.

(Bagpaa: Spor af Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjerne Paaskrift:)

Erligh oc welbyrdigh mand oc strengē reder, her Maans Gyllenstjerne tiill Stiernhaalm, myn kerre suaage(!) oc synderligh gode wen, ganske wenlige tiillschreffuett.

Jacops breff om dy garde, ieg har lat anname etc.

282.

København, 6. Marts 1556.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling til at holde Mønstring i Skaane.

T. o. a. L. 5, 23. — Tr.: K. Brb.

283.

Stjernholm, 15. Marts 1556.

Mogens Gyldenstjerne til Sveder Ketting.

Om Betalingen for 8000 Tagsten. Hans Foged skal søge at skaffe Sveder nogle „rytlyng og retzer“. Forbudet mod Udførsel af Heste er atter hævet. Om Sveder Kettings Udnævnelse til Hovedsmand paa Bornholm. Spørger, om det er rigtigt, at Vandet der er godt mod Døvhed, og beder ham i saa Fald sende sig noget, da hans Hørelse er daarlig.

Myn wenlig helssen nu oc altyd forsent met wor herre. Kere Sueder, siinder gode wen, tacker ieg etter for alt got, som i meg oc myne wenner alle tyde beuyst haffue, oc nu besiinderligen for tend tagsten, som i meg sent haffue, huylcket jeg altyd gerne forskiille wyl, vdy huad made jeg kand. Kere Sueder, som i skryffue meg tyl, at dy 8000 sten tagsten koste tyl hobe 54 daler 6 þ liibs,

oc ieg skulle beholle daler hos meg tyl pyndsdag, at etters tyener kome her vdy landet, ieg har sent for^{ne} 54 daler 6 þ liibs tyl ieg(!) Tellufsen, borgemester i listed, ter skulle dy lyge hos oc fortøffue etters bud. 28 ~~z~~ har ieg oc sent hanom tyl fracht for samme sten. Ieg wyl gyffue myn rydefoget befallyng at høre seg om, ter som hanom komme nogene gode rytlyng¹⁾ eller retzer²⁾ for, at hand skal lade gyffue etters bud tet tyl kende, første tet kommer. Her wor forbud guord pa hester, at dy icke matte komme af landet; tet er nu opgyffuen jgen. Som i oc scryffue, at etters herrer af Liibeck³⁾ haffue nu befallet etter Borneholm, tet tiickis meg oc wel were, at i ere nu bleuen myn nabo sa ner; tet er en kort segellatz i mellem listed oc Borneholm, sa tet er wyd 12 eller 13 myl. Oc kwne i bruge meg noget her i landet etter tyl tet beste, skulle i fynde meg wyllig, oc wyl ieg rade etter, i holle almougen wyd lou oc ret oc gammel brug oc sedwanne; i fa wel met lou oc ret ten del, etter bør at haffue. Ter har wært sa ille handellet met fattyg folck i forgangen tyd, besiinderligen i Bernt Knobs⁴⁾ tyd, i kwne nu wel fange et got ord, om i wylle, bode her oc ter. Kere Sueder, fortencer meget jcke i tenne myn scryffuelsse, anammer tet i ten god menyng, som tet er guord vdy. Beder ieg etter, i wylle iidermer scryffue meg tyl, om tet wand skal fyndis i sandyngen were sa kraftig, som i scryffuet haffue; kwne tet hielpe for døuelsse, dofheit, alt wylle ieg oc bede etter, i wylle flyt meg noget ter af, i huad tet koste skulle; hørølsen er noget tiick pa meg. Kere Sueder, gør nu her vdy, som ieg etter tyl troer. Rader oc biuder altyd ouer meg som ouer etter

¹⁾ *Retting = Ridehest.*

²⁾ *Redser = Heste.*

³⁾ *Bornholm var 1525—1576 overladt Lybækkerne. Sueder Ketting var Høvedsmand der 1556—1573.*

⁴⁾ *1525—1543 Høvedsmand paa Hammershus.*

gode wen. Her met wyl ieg haffue etter Gud befallends.
Ex Stierneholm ten 15. dag marcijus anno 56.

(Nederst paa Siden: Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Sueder Kettyng pa Borneholm.

Egenh. Konc. i M. G. Priv. Ark. Konc. og Optegn.

284.

København, 16. Marts 1556.

Herluf Trolle til Mogens Gyldenstjerne.

Om Forhandlinger mellem Peder Oxe og hans Søkende paa den ene og Mogens Gøjes Arvinger paa den anden Side om Snapperup, der er i Mogens Gyldenstjernes Værge, men kræves tilbage af hine som hørende til Tordsoe Gods, idet de ikke vil tage andet Gods derfor.

Orig. i Kgl. Bibl. Bøllingske Brevsamling D. Fol. Nr. 496. — Tr.: G. L. Wad: Breve til og fra Herluf Trolle og Birgitte Gjøe. I, 26 ff.

285.

København, 25. Marts 1556.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Anmodning om at komme til København Søndagen quasimodogeniti [12. April].

T. o. a. L. 5, 31. — Tr.: K. Brb.

286.

Torpa, 2. April 1556.

Gustaf Olsson [Stenbock] til Mogens Gyldenstjerne.

Svenskeren Knut Nilsson har i Halland købt nogle Okser, som han vilde sælge paa Helsingborg Marked, men Mogens Gyldenstjernes Foged har frataget ham dem. Han beder ham forhjælpe Knut Nilsson igen til Okserne eller til sine udlagte Penge.

Mynn wennlliige hiilsßenn ttiilfförnne met Guudh allz-
mecttiighe. Käre her Männns Gyllenstiernne, tacker jagh
eder för allth gotth, som i mig giorth och beuisth
haffue, huilkiith iagh alltidh medh eder förskylla uil, j
huadh måtte iagh kann etc. Widere, käre her Männß,

giiffuer iag eder wennligenn tiillkenne, atth thenne konnge^e mattz^s undersåtthe, benemptth Knutth Nilßonn, haffuer uariith nidre j Hallanddh och köppt ther några åxßar och hade acttatth atth såltt tem ter nidre i Helsinngborgß marknat, och kom eder ffogiitte och åff honnom samme åxßar annammadhe, huarföre är minn uennliige begiærenn, att i, kiære her Männß, uille j såa måthe ramma hannß beste, atth hann anntingen kunne samme åxsar i giänn bekomma eller och sinne uttgiffine penninnger, så mykitt ßom hann gaff fför them, effter ty hann icke wille före them ther aff landit, thet jagh alttidth met eder i like måthe förskylle uill etc. Her medh eder thenn alzmektige Gudh befallinndis. Dattum Torpa then 2. aprilliis anno dominj 1556.

Gwstaff
Ollsßonn riidder.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Thenn edille welbördigh mann och sthrennge ridere, her Männß Gyllenstjerne till N, ganske uenligen tiillhonnde.

Her Göstaff Olsens breff.

287.

Stettin, 12. April 1556.

Jochim Redelstorp til Mogens Gyldenstjerne.

Han gør Rede for de Penge, som han har sendt Henrik Gyldenstjerne i Leipzig, og beder Mogens betale Sønnen Antonius Redelstorp dem. Henrik er flyttet fra sin tidligere Vært til en anden. Henrik har forlangt 180 Dlr. om Aaret af ham, medens Mogens Gyldenstjerne kun har talt om, at han skulde have 120 Dlr., med hvilke han godt kan klare sig. Henrik har desuden gjort Gæld.

Ihesus.

Myne wilighe densth ßy jw alweeghe bereyth. Ge-strenghe wnde erenveesthe gunstighe here, jw scriuent des dato am 3. dach marcij hebbe ick entfagen wnde

den inhalth wol worstan. Szo by jw witlick, de 60 daller, de gy Anthonis vp Michaelis geuen, we ick jw screff, dath ick jwen ssonne Hinrick na Lipsse up Michelis mark wolde ßende, darup geue ick yw fruntlike meynighe tho wetende, dath ick tho wetende krech, dath he van dem mann, dar he bynen diske hadde, was afghesceyden de suluige leyth ick up ostern anno lv de 60 daler vtegeven(?) werden(!) jn Hinrickes yegenwardicheit. Dho ick dath jn wetende bequam, ßo sande ick em men 30 daller wnde screff em, dath ick fruntlik leyte bidden, he moethe mj scriuen, wo byn werth heyth, dar he tho diiske gynghe, ßo wolde ick em de anderen 30 daller ock ßenden vor Martini, wo ick ße Hans Hedinger(?) dede, wnde he hefft sse ock ontfangen, wo he mj hefft gescreuen. De man wanth hyr, dae ick em dath gelth by alweighe her wth ßende. Szo bynt alle jar dre marke the Liipße, vp ostern de erste, vp Michaelis de ander market, vp nigheiar dath driede market. Szo screff mj Hinrick, dath gj em hadden gescreuen, dath ick em up alle markede scolde ßenden 60 daller, dath is des jares 180 daller. Dar up screff ick em, dath ick van jwer gestrengeyth nicht wyder befel hebbe em tho ßendende men 120 daller, dar kan he sick erliken wol van erholden. Na dem he mj screff, he weyre kranck gheweßet, ßo ßande ick em up dath nighe jar noch 10 daller. Szo hebbe ick wth geuen 10 daller mer, alße gy mynem ßone Anthonis geuen hebben, ßo hefft he van my jn disßen lv jare ontfangen 130 daller. De man, dar he nw tho diske geyth, hefft my gescreuen, ßo em wil den lewen geuen, na dem malle he uth mynem scriuende vornamen hefft, dath ick em wth jwen befel jarlikes ßende 120 daller; ßo me em dath gelt wil tho stellen, ßo scal he sick mith dem gelde erliken mith kleyding wnde wol erholden. Szo by jw witlik, dath ick em nw up dissen ostermarket wil dath gelth, alße de 60 daller, jn desße weycke ghewisse wil

ßenden. De koplude werden jn desßer weycke van hir wech reyßen. Szo synth nw 70 daller de auerych dath gelth, wes ick van jw entfangen hebbe, em hebbe tho gesanth; ßo gj dath vor guth anßeyn, dath ick em jarlikes mer alße de 120 daller scal ßenden, wil ick gerne dhon; men onne jwen befele, hebbe ick em gescreuen, kan ick dath nicht dhon, sunder de 10 wolde ik em nw desße tyth laten tho komen, we ick em up dath nighe jar screff. Eyn jungen gesellen is nicht guth jn der jogeth ville geldes jn der handen laten the komende; he hefft van Lucas ock gelenth 20 daller; ick wolde ße em nicht wedder geuen, ick ßede, wo ick van jw keyn befel hadde, wath jck dho denne, dar ick em gelth by ßende hir dath gelth, de lauen my, dath ße em dath willen geuen; ßo ße dar an willen sumyck ßyn, dath is ane myne sculde. Jck wil em meth gotliker hulpe dath ßenden, wo ick jw gelaueth hebbe, dar vorlatet jw ghewisken.

War ick jw kan dynen, scollen gy mj guthwilliken jn spuren vnde fynden. Hir mede ick jw gestrencheyth Gode dem(!) wil befallen hebbe wnde bidde fruntlik, dath gy vrowe Annen willen grothen mith vele guder nacht. Datum the Stettyn an 12. aprilis anno lvj.

Jachim Redelstorp.

Jck bidde fruntliken, dath gy my by mynen ßone de 70 daller¹⁾ willen wedder ßenden. Jw wedderme tho deynende byn ick willich.

¹⁾ *Under Datoen 1. Maj 1556, Elbagen [Malmø], bekender Antonius Redelstorp van Stettin, at Mogens Gyldenstjerne til Michaelis sidste Aar 1555 ved Jochym Vicken, Borger i Stettin, har sendt 60 Dlr., som hans Fader Jochym Redelstorp har sendt Mogens's Søn Henrik Gyldenstjerne i Leipzig. Idag har Mogens Gyldenstjerne betalt ham 70 Dlr., som hans Fader har sendt Henrik Gyldenstjerne og dennes Vært Hans Burer. Endelig har han s. D. modtaget af Mogens Gyldenstjerne 100 Dlr., som han fra Stettin skal sende Hans Burer i Liptzick (M. G. Priv. Ark. Indk. Breve 1. Maj 1556).*

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Dem erliche strengen wnde erentveesthen hern, er Mangnus Guldensterne, rytther, mynen gunstighen hern, fruntliken gescreuen.

288.

Leipzig, 14. April 1556.

Henrik Mogensen Gyldenstjerne til Fru Anne Sparre.

Han beder Moderen sørge for, at Jochim Redelstorp sender ham Penge i rette Tid, saa at han ikke skal sidde i saa stor Gæld. Han giver intet unyttigt ud. Sender Meddelelser om Tyrken, Paven og andre politiske Forhold.

Sonlig helsen nu oc altid forsen med Gud, vor herre. Kere moder, maa y vide, at meg lider vel; den alsommectiste Gud vnne mig thet samme tiil eder att sporre. Disligest, kere moder, tacker ieg eder for alt goet, som y mig beuist haffuer oc ennu dagligen beuiser; den alsommectiste Gud løne eder. Kere moder, beder ieg eder ganske gerne, at y vil flyet saa med Jochim Redelstorp, at han ville skicke mig peninge y rette tide, saa manne, som ieg vid tørte¹⁾, oc icke lade mig sidde y sliggen stor geld; ieg vil faa min vert oc Anners Gøes sons skolemester til vinne, at ieg giffuer icke en penning vnytteligen vd, oc min vert anammer den self y sin han; der faare, kere moder, ladert icke angre eder, hauad(!) y voffue paa migh, det skal med Guds help icke vere till forgeffuis etc. Ingen anden tidenne ved ieg paa denne gaang, en Tyrken haffuer indfallit y kongens land aff Polen, y then part Rysland, som heder Muscouia, oc opbrendit oc ødelagt oc henført folcket mer en xx mile vit; haffuer den romerske pauue naagenlunde fordragit Tyrken oc kongen aff Vngeren oc Fransoosren oc keseren, men mig frycter, ad Tyskeland skal der fore lidet glad vere;

¹⁾ vedtør = behøver.

ty vden thuil acter keiserin at giøre en vnderlig foruan-
ling y diße landt oc mest vnder det skin, at han vil de
Luteraner forderffue oc ødelege; men Gud vende sin
vrede fra oss. Pauen haffuer tillsagt keiserin en stor be-
hिल्pningh met folck oc penninge, der som hand naagit
anheffuer ymod disse Luteraner. Disligest lantgraffuin aff
Hessen samler naagit folck, thi ieg faastor, at han atter
igen acter ijt spil at anheffue ymod keserin etc. Her
med eder Gud befalindis; den alsommectiste Gud vnne
eder oc min kere fader at leffue lenge med mig. Schriff-
uet y Lipsick den 14. dag aprilis anno domini 1556.

Henrick Gyllenstern,
eders kere søn.

(Bagpaa: Seglet med et Bomærke og Udskriften.)

Tiil min kere moder fru Anne her Maans Gyllenstierns
ydmygeligen sendis thette breff. Lauholm.

289.

Leipzig, 14. April 1556.

*Henrik Mogensen Gyldenstjerne til Mogens Gylden-
stjerne.*

*Han kan hjælpe sig med de tilbudte 120 Dlr. til Opholdet, men ikke
til Bøger, og beder om at faa dem til Markederne, da han skal betale
Værten. Beretter om politiske Begivenheder, Ulykker og om en mærkelig
Mand med et Barn.*

Sønlig helsen nu oc altid forsent med Gud, vor here.
Kere fader, maa y vide, at mig lider vel; den alsommec-
tiste Gud vnne mig thet sammectiste Gud vnne mig(!)
det samme til eder oc min kere moder at sporre.
Disligest taker ieg eder for alt goet, som y meg be-
uist haffuer oc ennu dagligen beuiser. Kære fader,
som y skriffue mig til, at ieg skal faa 120 daler om
aaret, saa kan ieg vel behielpe mig medt tem til min
terigh(!), vnner taen mine bøger, om det sa vaare, ieg

kunne faa dem · y rette tide oc icke lade migh sidde y sliggen stor giæld; saa beder ieg eder for Guds skyldt, at y ville saa flyet, adt ieg kunne faa dem huert market, faar disa ieg skal betale aff verten for kost oc oc(!) for stue huert market. Min vert skal oc vere mitt vinne, at ieg vdgiffuer icke en penning vnytteligen, oc anammer den sielf y sin hand. Kære fader, laderit icke fortryde eder, huad y voffue paa migh, det skal med Guds hielp intet vere tell forgefuis. Kære fader, den person, som y schriffue mig til om, som er hos Anners Gøes son, han acter nid y Danmarck y sommer oc haffuer loffuit mig, han vil tale med eder, oc han skal vel fortelle ederit alden leglighet, horre her stor til y Lips. Saa beder ieg eder, at y ville gøre hannem noget til gode, fordi han haffuer hanlit sig ymod mid(!), som ieg hadde været hans egin broder etc. Kære fader, ingen andre tidende haffuer ieg at skriffue eder til paa denne tid, en at margraffuen aff Norrinberg er y disse land oc røster sig velligt medt krisfolck, at hand vil heffne sin skade. Den vnge prins Sphilippus(!) kong aff Engeland er y Brabandt med stor pral, men hauad(!) vesen han der haffuer, dett vid Gud; hand lader alt saa lempeligen affhugge adelin y Engeland, forhaabindis sig at kunne saa møgis(!) dis tryggere bliffue y riget, om han forleger tennom; men haud(!) enne dette vil haffue, kan vij vel aff historier oc exempl forstaa. Item(?) der stor ild indfallit aff himmelin y Frankerige oc opbrent naagle stæder. Y et torp icke langt fraa Straasburg er en mand set, vd aff hues liff eller bug fødis yt barn, som haffuer nu y 2 aar vderligt vd kommit oc haffuer paa den ene hand ij fingre, paa den anden 4, oc er icke en nu vd kommit, oc forste mannin lader sitt van, saa lader barnet oc sit van; oc ten karl, som saa vnderligen syn er paa, er xxx ar gammil, oc er dette spøgelse set af mange, oc min egen vert haffuer set mannin oc barnit. Her med eder thet alsommectiste Gud

befalindis. Gud vnne eder at leffue lenge med mig.
Schriffuit y Lips den 14. dag aprilis anno 1556.

Henrick Gyllenstiern
eders kere søn.

Kære fader, om dette bud, som kommer til eder, tør
y intet tuile paa, ti om y ville skicke mig nonne peninge
met thet, kan y ingen troere faa.

(Bagpaa: Segl med Bomærke, Udskrift og Paaskrift:)

Tiil min kære fader her Mans Gyllenstiern ydmygeligen
sendis thette breff.

Anamet tryde pynds dag anno 56.

290.

Lund, 17. April 1556.

Kapitlet i Lund til Mogens Gyldenstjerne.

Om et af Mogens Gyldenstjerne foreslaaet Mageskifte af nogle af Kapitlets Ejendomme i Lund.

Venlig oc kerliig helssen nu oc alle tiider forsendt
mett vor herre. Kære her Mogens, sønderlige gode ven,
maa y viide, ath vor kære metbroder Peder Dryngelberg
haffuer ffor oss beretth, hurledis attj begerindis ære
noger capitels grundt oc egendom till mageschiffte her
vdj Lundt¹⁾ oc gøre fulliist vederlag ther ffore etc. Kære
her Mogens, saa giffue vy .ether venliigen tilkende, ath

¹⁾ *Mogens Gyldenstjerne ejede en Gaard i Lund, der nævnes i en Lejekontrakt af 6. April 1556 mellem Lunde Kapitel og Per Mogenssen, Murmester i Lund, paa en Gaard, liggende „norden næst Mogens Gyldenstjernes Gaard, hvilken Gaard kaldes Sevid Buthsons Gaard, ved nordre Side til Nunne Klosters Grund“ („Skånebreffsförteckningen“ fol. 151 Nr. 1003). Den 12. Juni s. A. (Fredagen næst for Bothulphi Dag) bortlejede Peder Dringelberg, Kannik i Lund, som befuldmægtiget Prokurator for Henrik Gyldenstjerne, Kannik sammesteds, til Mogens Gyldenstjerne, hans Hustru og Arvinger til evig Tid en til Henrik Gyldenstjernes Præbende hørende Grund i Lund (Perg. i R. A. Mogens Gyldenstjernes Priv. Ark., jfr. „Skånebreffsförteckningen“ fol. 152 Nr. 1005).*

naar Lunde capitel sker fulliiste vdj alle maade aff egen-
dom, rente oc beyleighed, thaa viide vy icke ath veyre
ether thett mageskiffte. Oc vdj the maade oc andre, som
eder till vilie ær oc oss gørligt veere kandt, skulle y al-
tiidt finde oss goduillige. Beffalendis eder Gud almec-
tigiste. Ex Lundis then ffredag nest for anden søndag
effther pasche anno etc. mdlvj.

Capitel vdj Lundt.

(Bagpaa: Spor af Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig welyrdug mandt oc strenge ridder, her Moghens
Gyllenstiern tiill Stiernholm oc høffuitzmandt paa Lag-
holm, gandske venliigen tillschreffuet.

Magelaug met Lunde capyttel.

291.

Restrup, 21. April 1556.

*Fru Kirstine Friis Gabriel Gyldenstjernes til Mogens
Gyldenstjerne.*

*Hun beklager, at han har været syg, og klager over de Vanskeligheder,
som hun møder hos Knud Gyldenstjerne ved Overleveringen af Ørum Len.*

Søsterlig kierlig hellß
wor herre. Mynn allerkie
fullthacke for alltt thedtt ere och well
gierninger ieg stedis och alltiidtt haff nnditt aff eder.
Gud allßommectiste skall were eders lønn, oc saa lengj
jegh leffuer, schulle y finde megh for eders willige och
hulde søster med alltt thedtt guode, miesth vdj mynn
sorrighfulldh och rinngæ formouffue er, ther schulle y ickj
haffue thuiell paa. Allerkierreste broder, ßom y schriuer
megh thill, atth y haffuer nu sidenn midfasth leyet paa
eders senngh, tha widtth thenn allßommectiste Gud, att
thedtt giør meg saa wntth, som y war mynn fader;
thenn allßommectiste Gud were eders hielp och spaere

eder lenngj ßunnd oc salige for ßinn euige guodhedz skyldh. Gud skall were mytt winnetzbørdt, atth iegh ickj giernne wille ßauffne eder, saa lenngj ßom iegh skall were y thenne werdenn. Kiere broder, ieg maa well ßige och bekiende, atth all mynn werdtzenns glede och alle thj, ieg skulle haffue thrøst och hußualelße aff y thenne werdenn, thj er sorigfulld buortthe for megh. Gudh allßommectiste wñde megh saa snartht effter atth komme for ßinn wskylddige dødh och pine och aldrig lennger ath were y thenne werdenn och fortørnne myn herre och Gud och megh selluer daligdag till stoer hiartenns spreck och wee. Och thy, ieg achtidtt meg her y werdenn mest hiellp och thrøst aff, thennom haffuer ieg størst forfølgelße aff, som iegh throer, atth thedtt schall well giffue seg seluer.....nnd ickj schriffue eder thill, saa giernne.....nd eder; Gud allßommectiste wedtt, att ther er.....intitt menniske, thedtt iegh stunder till atth thale....end eder. Nu wid ieg ickj, nar ieg kand hobis till, atth y kommer hidt thill lannditt, menn y er ickj nu kommen; menn war thedtt eder mogeligt, och ieg thorde begieritt aff eder, tha wid Gudh, att ieg wille giernne, atth y wille haffue thenn wmagh och thale med meg, thedtt første eder mogligt war. Menn Gud wed, atth mynn thancke haffuer werritt wñderlige, ßidenn Knudtt ßaa begynnte atth handele medh megh, ßom hannd giør, och ßom huer well witterligt er, huor hannd handeler med megh; och thidenn begynnte atth forhale ßegh, atth y ickj kom thill megh, ßom y thitt haffuer schreffuiitt megh thill. Kiere broder, ieg kanndh ickj forholle atth schriue eder thill, thedtt meste ther aff meg mogligt er, huor eders broder Knudtt handeler med megh.¹⁾ Hannd kom hidtt paa skiertorsdag

¹⁾ Hun sigter øjensynligt til Uenighed ved Overleveringen af Ørum Len. Hendes Ægtefælle Gabriel Gyldenstjerne var Lensmand paa Ørum 1536—

[2. April] for middagh; saa sagde hannd thill meg, att hannd hadde nogitt atth giffue megh thilkiende, som ieg well hadde hørtt, med Ørum, atth konngenn hadde wntt hannom, atth hannd skulle haffue thedt, dogh Ægh wdenn fordell, atth hannd skulle giøre konngenn regenskabb for thedt minndste med thedt mieste, som ther ligger thill, och atth hannd hadde giortt konngenn thedt thill willj, och bødt hannd megh, att hannd strax wille giffue megh myne penninger, dog daler for guld, och sagde, atth hannd ickj hadde befallingh paa atth giffue megh andditt ennd daler. Dog sagde hannd, atth hannd hadde giortt meg thill willij, att hannd hadde wesælidtt seg ett haltt thußinn hannom, atth hannd war sagh, tha kunde ieg well throff aff atth raade med hannom effther thj ordt, so adde; men ieg wille be- raade megh med Gud och med myne wener och wide hannom ett Æuar med thedt allerførste, huillkenn tidt ieg kunde annamme thennom; menn ieg wille dog ickj annderledis annamme thennom ennd efter mitt breff lydellße. Ther som mitt breff lyde paa daler, tha wille ieg giernne thage daler, menn ther som thedt lyde paa guld, tha throidt ieg konngenn saa well, att hannd ickj gjorde meg miere wretth ennd annder, ther hielplos och bedrøidtt war, och Æuarede ieg hannom, atth hans gode salige broder hadde ickj throidt hannom thill, atth hand saa skulle haffue hanndelidtt med megh. Tha Æuarede hannd meg igienn, atth ieg gjorde hannom wretth, och spuorde migh adtt, om ieg wille ickj saa

1555. Knud Gyldenstjerne til Vosborg blev forlenet med det 1556 2. Marts mod at indløse det (Erslev: Len og Lensmænd; K. Brb.). Inventariet for Lenet overleveredes 13. Maj s. A. paa Ørum i Overværelse af Iver Krabbe til Østergaard, Otto Brahe til Knudstrup, Erik Rud til Fuglsang og Bjørn Kaas til Starupgaard (M. G. Indk. Breve 13. Maj 1556).

giernne wnde hannom thet, som ieg wille wnde Per
skriffuer y Aars thedtt. Tha ſuarede ieg hannom saa
igienn, atth ieg wortthe alldrig, huem thedt hadde faaiith,
ſidenn hannd hadde ickj giortt meg thet, och ſagde,
ther ſom hand hadde laditt mig wiste(!) thedtt, tha
wille jegh saa giernne haffue wntt hannom thedtt och
alltt thedtt guode, hannd kunde faae paa iordenn, som
hannd hadde veritt mynn fader. Szaa forhastedtt hannd
ſeg gryſelige med meg, wider ennd ieg ſchriue kanndh,
och ſagde, atth ieg ſkulle drauues thill minnde, atth
hannd hadde boditt meg samme penninge, och ſagde,
atth thedtt kunde ſkie, atth hannd ſkulle icky byude meg
thennom miere, som hannd well ligger wind paa
. unnde gaae for ſegh. Saa ſagde hannd, atth
. ckie meg, huad ieg wille ſuare. Ieg
motthe meg thill, atth ieg bleff thillthalidtt, at
konngenn j faaiith wragh y v heller vj aar. Ieg
ſuarede hannom igienn, att Gud ſkulle were mytt ſuar,
effterthj att menniskenn ickj wille, oc ſagde ieg, atth
Gud ſkulle giffue hannom naadenn thill atth thienne
hanns herre och konnge ſaa throelige och well, ſom
meg hobis och wiste, atth hanns gode ſalige broder¹⁾
giorde, ther hobis meg, atth thenn allſommectiſte Gud
och menniskenn ſkall were hanns winnetzbørdt thill.
Szaa gick hannd wdtt och ſagde, atth hannd ſkulle ickj
mørckenne myn døer y først iij aar. Medh fliere ordh,
ſom megh er lanngtt atth ſcriue om. Lanngfriday /3.
April/ kom Otthe Brade hidtt och ſagde, atth Knudtt war
huos hannom, oc begeritt, att hannd ſkulle thage eth
muode emellom oss att møde vj Aalborgh. Szom nu y
fredagis war hannd med hanns wenner oc ieg med nogen
af mine wenner, ther ſkulle forhanddele oss emellom; ther
møtte ieg dog; Gud widh, atth ieg ickj gjorde thedtt

¹⁾ *Gabriel Gyldenstjerne.*

giernne. Menn Knudtt møtte ther ickj; menn huor thedtt bleff forhandelidtt, ther ßennder jeg eder thuenne copie aff. Och nu y thorßdagis, ßom war thenn dagh, førend muodith war berammitth, tha hadde hannd iij aff hanns suenne for Ørum, ßom karlenn ther paa Ørum screff meg thill, ßom ieg ßennder eder ocßaa ßamme breff, huor thy bødtt thill. Kiere broder, huad skall ieg schriue mere; hannd hanndeler med megh ickj ßom enn wenn, menn som enn obenbarlig fiennde, ßaa Gud allßommectiste for ßinn wskyldige dødt och pi..... och salighiedtt och wne..... effther y thenne werdenn.....stunnder ickj saa mögitt effther atth wille.....atth ieg stunder io ßaa fast effter atth wille were ho[s] mynn herre oc Gud. Kiere broder, haffuer ieg nu Franntzs Banner henn hos mynn herre om, atth ieg motthe faae mine penninge, atth meg ickj skulle skie nogenn wrett ther wdj, och er hannd ickj ennd nu hiem kommenn. Huad suar hannd faaer, thedtt raadtt thenn allßommectiste Gudh for. Gud wid, atth ieg er ienne och willeradige y alle maade, saa Gud allßommectiste were myt raadtt; Gud allßommectiste tha giffue, atth iegh war y thale med eder en thime, om thedtt kunde ickj bliffue lennger, tha wid Gudh, atth megh stunnder ther effther saa mögitth ßom effther nogenn werdtzenns menniske. Kiere broder, war thy guode menndh her paa thisße thuenne markeskell, som y well ßelluer widtt; tha hobis megh, atth her er inngenn skade giortt thill gaardenn, ßom y skall ßelluer høre och ßie, nar Gud will, ath y kommer hidtt. Och hadde ieg mitth buod huos Knudtt, atth hannd wille komme hidtt samme tidtt, ßom thj guodemenn skulle were her. Tha sennde hannd meg saa buodh igienn, atth ieg thog ickj ßaa emodtt hannom, thedtt ßiste hannd war her, atth hannd skulle mörckene mynn dør. Gudh widtt, atth hannd for-glemmer meg ickj huerckenn med ordh heller schri-

uelli, huor hannd kommer; ßaa forladtt hannom thedtt
 thenn allßommectiste Gud
 ieg hadde ickj throidtt hannom ther thill.....
ste broder, ieg will nu ickj lennger bemøe.....
in schriuell; menn ieg forßier meg thill och
ßaa well, atth y tager meg ickj thill wully, atth
 ieg schriuer eder saa dristigenn thill, for Gud widtt, atth
 jegh haffuer inngenn att kierett for wdenn Gud oc eder,
 och Gudh skall were mytt winnetzbørdt thill, atth ieg
 ickj bliffuer thillfredzs thill thenn anddenn hiartenns
 sorrig och drøuell, ieg haffuer, thill saa lengj
 Gud will, atth ieg faer att wide, huor thedtt er med
 eder. Gud allßommectiste for ßinn grundløs barmhiartig-
 hiedtt wunde meg atth spørre, atth y er helbredt och
 well thillpas. Mynn allerkierreste broder, jeg beder eder
 saa gannske giernne, thedtt ßnariste eder møgeligt er, att
 y wille thage eder thenn wmagh thill och thale medh
 megh, och stedis eder nogenn buodh før, atth y tha wille
 giøre ßaa well och schriffue meg thill. Ieg will nu och
 alltiidth haffue eder medh liiff och ßeell och allttet, y
 well will, then allßommectiste Gud befallenndis. Gudh
 allßommectiste spaere eder lenngj ßunnd och salig y
 Gudz frychtt, och haffuer ickj thuiell paa, atth Ellø¹⁾

¹⁾ Mogens Gyldenstjernes Datter Else, der var født ca. 1546--47, blev opdraget hos Fru Kirstine Friis. Ved et Skøde, dateret Restrop Torsdagen næst for Vor frue dag seyermere 1556 [3. Septbr.], skøder Fru Kirstine Friis til Else Gyldenstjerne Mogensdatter og hendes Arvinger at sin Del, Lod og Rettighed, som er tilfalden hende efter hendes salig Husbonde Gabriel Gyldenstjerne udi denne Bygning her paa Restrop, og alt hvad hun har ladet bygge og herefter lader bygge i sin Livstid paa forskrevne Restropgaard oven og nedan med Mølle og Dæmning, siden hendes Husbonde døde. Skete det og saa, at forskrevne Else ikke selv blev boende her paa forskrevne Restrop og enten hendes Fader eller nogen af hendes Brødre der kommer at bo, da skal han være pligtig til at gøre forskrevne Else Gyldenstjerne Fyldest for denne forskrevne Bygning efter seks hendes Frænders og Venners Sigelse. Kopi i M. G. Priv. Ark. Indk. Br.

skall skade nogitth for thedtt, folck kannd giøre hinner, saa ßanntth hiellpe megh thenn euige Gudh, miere ennd hunn war mit egit barn. Ex Restrup thisdagenn nesth effthter sönndagh misericordia anno 1556.

Kirstenn Gabriells.

Kiere broder, ieg ka
atth all mynn ßag och
ieg hadde y Thye. Laurs Bus
paa slottet och alltt lenitthedtt jegh
haffuer ßelluer; hannd døde paa afftenn, ßaa
all mynn sag staaer y willerede, och som y widtt, atth
ieg skall nu aff med lenitth. Gud giffue, atth ieg hadde
en wenn y werdenn, meg kunne flie enn guod karll,
tha hadde iegh hannom alldrigth behouff førenndh nu.

(Resten af Brevet er skrevet med en anden, sikkert Brevskriverindens Haand:)

M. a. k. broder, reth nv sende Jørgen Lycky megh ett breff, som Knudh har skreffuedh hanom til; tet troffuer iegh vel, y for ath høre, hvor handh acker(!) ath handel medh megh; men iegh troffuer eder ycky til, ath y er ther entten y rodh eller garnyngh medh; ter iegh thet viste, gorde iegh møgetth forgeffuess, men som Gudh, iegh troffuer eder tet ycky til. Here Gudh gyffue, iegh var eder til vrdz. M. a. k. broder, komer til megh, thet første eder mögelygck er, tet beder ieg eder for Gudz skyöldh och for aldh ten store truff och loffue, som myn aller kyeresthe sallyghe hosspvndh satte til eder. Gudh ten aldh sommectygesthe vere hanom nadygh och barem-harttygh y thet euyge ryge, for alth thet handh bewyste

Under Kopien, der paa Bagsiden er forsynet med Mogens Gyldenstjernes Paategning: „Copy af tett breff, som sallig Crystyne Gaberylls myn datter gyffuit har“, har „Krystyne Eryck Lyckes met tene myn egen hanskraft“ bekendt, at hun ejer „slygt jet persckmes bref, som tene kopy lyder“. Denne er Fru Kirsten Nielsdatter Rotfeld, der 1559 blev g. m. Erik Lykke.

megh y tene verde(!). Iegh sender eder en kopy aff same breff; y vil yngen lade sey thet vden Anne.

(Bagpaa: Spor af Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig oc welbørdige mandh, her Mogens Gyllennstiernn thill Stiernholom, myn kiere broder, gansche wennligen tilscreuit.

Kyrstjine Fris dotter.

(Paa et hosliggende Blad med Brevskriverindens egen Haand følgende:)

Myn aller kye.....
for iegh skryffuer eder s.....
Gvdh vedh, handh for.....megh, som
hver mandh vedh; iegh kandh.....ky skryffve eder til,
hvor handh taller(!) megh, och hvor handh skryffver om
megh. Here Gudh gyffve, iegh vor y talle medh eder,
sa fasth megh stvnder ter effter, och siger handh, ath
handh skal sa handel medh megh, ath thet skal spørigs,
och siger, ath iegh skal haffve sex eller syff lester korn
her til gorden mer, endh megh borde ath haffve, medh
mange flere vrddh, som er megh for lanth ath skryffve.
Gvdh vedh, iegh hade forseth megh anth til hanom.
M. a. k. broder, y hvadh hand gør och vil gøre, thet stor
nv til hanom, men iegh beder eder for Gvdhz skyøldh,
ath y vil tencke pa ten store troff och loffve, ederss kyere
sallyghe broder och myn aller kyeresthe hosspvndh satte
til eder, och hvadh handh befolle eder, ter yngen
hørde pa vden handh och y och iegh, och y vil vere
megh y alle mode, som handh trode eder til, och
Gvdh vedh ochsa, hvadh troff och loffve iegh setter
til eder. M. a. k. broder, iegh beder eder for Gvdz
skyøldh veredh ycky y thet roddh, ath meg skal skye
nogen forføllesse eller noen vreth
...[Gu]dh vere meth vinde til, ath
.....møgith effter myn dødh, som iegh selff.....och
vylle mere aff medh tenne soryghvldh verden. Here

[Gu]dh for syn hellyghe dødh och pyne vnde megh sa santh snarth ath kome til myn here och Gvdh, som megh stvnder och lengess ter effter. Here Gvdh gyffue, ederss lellyghedh var sa, ath y kvnde kome hydh, thet første eder mugelyghth var, ta vedh Gvdh, hvor reth gerne iegh beger thet aff eder, och ter eder stedess nogen bodh før, ath y ta vil skryffve megh til, hvor thet er medh eder. Gvdh vnde megh gode tydener ath fa fra eder, och Gvdh ten aldh mectygesthe spar eder lengy svndh och sallygh. Gvdh ten aldh sommectygesthe beffaller iegh eder medh alth thet, eder kyerth er, och alth thet, y vel vyl. M. k. broder, vil y ycky blyffue vredh pa ten dryengh, for handh har bydh sa lengy, thet er som Gvdh ycky hanss skyøldh, handh har veredh her y otte dage; iegh kvnde som Gvdh ycky fange tydh ath skryffue medh hanom, ffor sa mange fremedh har her veredh. Gudh beffaller iegh eder altydh.

Kyrsten Gabryelss.

(Prikker i Linjerne antyder forsvunden Skrift.)

292.

Torpa, 29. April 1556.

Gustaf Olsson [Stenbock] til Mogens Gyldenstjerne.

Han beder ham hjælpe Knut Nilsson, hvis Okser Mogens Gyldenstjernes Foged har taget, til sine Penge for dem eller til Okserne (jfr. sammes Brev af 2. April 1556).

Minn ganske wennlige och kerllige hilsenn tilførne med thenn allzmechtige euige Gudh etc. Kære her Månns Gyllennstjerne, tacker jagh eder ganske gernne før allthh gåtth, ßom i migh beuisth haffue, tett iag alltid med eder ganske gernne förskylle uill, i huad måthe mig mögelligit är, tetth eder kann tiill uillie wara etc. Kære her Månß, giiffuer jagh eder wennligenn tilkenne, ath tenne breffuisare Knutth Nilßonn haffuer uarit her hoß

migh met eder schriffuise och begiärede, att iag skulle schriiffue för honom til eder, huarföre är min ganske uennllige begiären til eder, att i, kiäre her Månnsß, uille i så mathe ramme hans beste, at han antingen kunne bekomme sinne penninger igien eller och samme åxer, effterti hann uiste åff ingenn förbudh, uthenn hade act-tiith atth sålltth them t. . . . e i the danske köpstäder. Käre her Månnsß, rammer thenne fatige mandßenns beste, som minn gode troo är til eder, thett iagh allttiidh med eder i like måthe förskyllue uil, lå lenge iag leffuer etc. Kare her Månns Gyllennstierne, jntiidh annatt haffuer jagh uppå tenne tidh atth giffue eder tiilkenne, uthenn her med eder thenn al[lz]mecktige Gudh befallenndis. Ex Torpa thenn 29. dag apriilliis anno dominij 1556.

E. a. t. w.

Gustaff
Ollsßonn riidder.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Thenn ediille och welbördighe mann och strenge riidære, heer Månnsß Gyllennstierne till Stierneholm, statthollare i Skåne och hoffuittzmann på Låhollm, ganske wenlige tiilhånddhe.

Her Gøstaff Olssen.

293.

Stjernholm, 13. Maj 1556.

Mogens Gyldenstjerne til Gustaf Olsson [Stenbock].

Han svarer paa hans foregaaende Breve om de Okser, som Fogden har frataget Knud Nilsson. Da denne har drevet Landekøb, kan han ikke faa Okserne igen, men han har faaet 5 Daler af Mogens Gyldenstjerne.

Myn wenlig helssen nu oc altyd kerligen forsent met wor herre. Kere her Gøstaff, siinderligen gode wen, tacker ieg etter for møget got, huylcket ieg ganske gerne forsciille wyl, hues made ieg kand oc etter tyl wylle oc gode kand komme. Kere her Gøstaf, gyffuer ieg etter

gans wenligen tyl kende, at ieg har nu fanget etters scryffuelsse, som tenne breuysser Knud Nylssen meg ført har, liider om dy øxen, som myn foget har taget fra hanom etc. Kere her Gøstaf, tet har sa begyffuet seg met same øxen, at hand har faret om kryng oc guort land køb oc suemet tenom ouen for Halmsted ouer aen oc wylle haffue dreuet ned tyl market met tenom. Tet fyngte dy vdy Halmsted at wyde, oc biifogden met nogene boriger straxs guorde rede oc fore eptter for^{ne} Knud. Sa kom oc myn foget i tet same oc fyck tenom, oc tersom myn foget icke haffde taget tenom, da haffde lyge wel dy af Halmstedt taget tenom bort. Sa torde dy wel haffue claget meg for k. mt. oc sagt, ieg haffde set igemel fynger, at ter brugtes slyg landkøb vdy [k.] mt. len.

Tet war icke otte dage, eptter same øxen wor tagen, k. mt. renttemester scryff myn foget tyl, at hand skulle sende same øx tyl Københaun, om dy wore fede. Nu tør ieg icke gyffue tenom igen jgen(!), som i selluff tenche kwnde, tet er k. mt. sagefald. Nu har ieg doch for etters skiild skencket tenne breuysser fem daller af mit egeth, pa tet hand icke forgeues skulle besøge meg sa ofte met etters skryffuelsse. Kere her Gøstaff, ieg wyd nu inttet andet, end huar ieg kand were etter tyl wyllig, tet gør ieg alt gerne, oc wyl her met haffue etter Gud befallet. Aff Styernehholm ten 13. dag maij anno 56.

Copy tyl her Gøstaff Olssen.

Egenh. Konc. i M. G. Priv. Ark. Koncepter og Optegnelser.

294.

København, 18. Maj 1556.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling om at lade gøre en Jordebog over Laholm Lens Indkomster.

T. o. a. L. 5, 45. — Tr.: K. Brb.

295.

København, 22. Juni 1556.

Knud Henriksen Gyldenstjerne til Mogens Gyldenstjerne.

Om nogle Møllesten, som Mogens Gyldenstjerne har bestilt til ham i Malmø. Han afviser Fru Kirstine Friis Gabriel Gyldenstjernes's Klager over ham vedrørende Ørum Len m. m.

Mynne wennliig oc broderliig kierliig helsenndt nu oc altydt forsenndt metth wor herre. Kiere Magnus, kyere broder, taker ieg theg for mөгitt ere oc gott, thu meg beuist haffuer, oc wille thett gernne forskille, som ieg plectuge er. Kiere broder, will ieg haffue giffuitt theg wennliigen att vyde, att ieg kom y afttis hid till bøyenn eptthter kon. ma^t wor aldernadigste herris schriffuelse, saa ieg wforthöggritt skulle giffue meg till hanns kon. ma^t, tha fanddt ieg thytt breff her for meg, som er wdtt-ganggenn then 13. dag junie, lydenndis om the møllestienne, som thu loffuitt att bestille meg, att the schulle stannde till redde y Malmø etc., huar for jeg taker theg storlige oc gernne, oc will ieg bestille, førend ieg kommer her aff thenne eggenn, att the motthe komme hiem.

Kiere broder, som thu schriffuer meg till, att thu haffuer spurdt, att ther skall were komen noget tretthe ymellum frue Kierstienne Frissdatther¹⁾ och meg, tha haffuer jeg ingenn tretthe mett hynnde, oc saa haffuer ieg iingenn orsage giffuitt hiinde till y noget maade att tretthe mett meg, fordj ieg haffuer saa yderlige skickitt meg eptthter hynders synndt, som hun haffde weritt thenn, meg kunde haffue giffuitt alle mynne welferdt bode till siell oc lyff; menn att konn. matt. icke wille wnde hynnde Ørum quitt oc frye oc Yrup y pannth, som ieg aller mynsthe kunde raade wdj, att hun ther for wille giøre seg wredtt, tha haffuer ieg lennge sydenn stillitt thett y Gudtz handdt.

¹⁾ *Enken efter hans Broder Gabriel Gyldenstjerne, se hendes Brev af 21. April ovfr. S. 357 ff.*

Menn som thu schriffuer, att ther som ther komer nogenn trethe paa ferde, befrøchter thu theg, att hwonn skulle beklage seg for synne wenner etc., thett er all redde skiedtt, saa høgdt oc wydttt som miest mugligt er; menn huorledis the haffuer ladditt meg begaae for konn. ma^t, ware langtt att schriffue aff, huilkett jeg haffuer dog andherlediis beuist metth vj agtthe rydermendsmends breffue oc segill oc ij thyns wyttne; ther till mett haffuer jeg fornøgitt hynnde paa sanncte Wolburig dag oc paa konn. ma^{ts} wegne alle the penninge, som Ørum slotth stodtt ypannth fore. Menn huad skeell meg tha skier, schall aldrig gaae meg y forglemming. Jeg haffde gernne syett, att alle witherlig gielttt bode hoess theg oc andre motthe haffue først bliffuitt bethallitt eptther logenn oc reseßenns lidelse; ther motthe inthett høris aff, oc som ieg kanndtt formerke, tha agthe the oss eller wore børnn icke ienn smaae pendiinge aff thett guld eller daller, menn for hynnde eller for hiinders weners blye eller wrede agtther ieg y framtydenn icke att forlade mynne retthe arffue oc eyendomme, saa widtt oc saa møgitt som mynne salige broder icke hanns eyendomme war oc aldrig heller war oss syskiind till skiffthe ymellum, som ieg nochßum mett trennde mynne broder Gabriels obne besegliitt breff beuiise kanndtt. Hanndt haffde x lester byg y byg (!) y Wend-sødzill enne; huad kommer thett till thett, hannd haffde y Hemersøßill oc andherstedtz, menn att regnne, huad wy annder haffde ther ymodtt, høre riinge wmange till, menn indenn stakitt tydttt fanngher thu well att høre, huad gode annslaeg hun och hynnders mett arffuiinge haffue ymodtt oss brødre. Ware thynne leilighedtt, att thu wille komme her offuer paa ij daghe, tha haffde ieg itthermier att thalle mett theg, som magtt paa liger. Jeg wille nu oc alletydtt haffue theg alermegtigste Gud befallinndis. Dattum Kiøbennhaffuenn manddagenn nest for sanncte Hanns dag aar 1556. Knudtt Gildennstherne.

Beder ieg theg gernne, att thu wille sie høstruen oc børnne manngem godenatther.

(Bagpaa: Spor af Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlige welbirdige manndt oc strenge ridder, her Magnus Gildennsternne till Sternholum oc høffuitzmandt paa Laghehollum, mynne kiere broder, gannsche wennligenn tilschreffuitt.

Knud om møllestenne, om Kyrstyne Gabryels, som hun haffuer inde hos seg.

Orig. i Kgl. Bibl. Bøllingske Brevsamling D. Fol. Nr. 159.

296.

København, 4. Juli 1556.

Knud Henriksen Gyldenstjerne til Mogens Gyldenstjerne.

Han svarer paa hans Forespørgsel om et Ejendomssalg. Om Mogens Gyldenstjernes paatænkte Rejse til København. Kongen agter at rejse til Lolland. Om hans egne Retssager og Købet af Irupgaard m. m.

Mynn willig och broderliig kierliig hillsen alltiid forsendt met wor herre. Kierre broder, ieg will haffue teg gansk hogliigen betachet at(!) ærre oc goett, tw meg beuist haffuer; jeg will altiid befyndes ganske goduillig thett alltiid forthiene, thet yttherste i myn formwe ær, oc som ieg teg pligtich ær. Kiere broder, som tw scriffuer meg till oc erst begierrendis, at ieg wille scriffue teg till, huad ordt ieg haffde met then karll paa dynne wegne, ther ieg laavette dyn sag, tha haffuer thett anderledis iche begiffuit seg, end ieg haffuer giffuit till kiiende, att ther war tretthe paa noghett thett gotz, som tw ladt teg toche, at hannem burde at suare ther till etc., oc forhobtes, att hand i dyn rettferdiig sag iche wille wndfalle teg; er meg saa suarrit, at thett, som solldt war, thett samme war pligtich till at suare for i iij aar, siiden skulle then, ther kiobthe, sellffuer ware pligtich at for-

sware syt kiob. Thenne menyng haffuer ieg tillforn nog-
som screffuit teg till, och haffde thet iche werrit for dyn
skyldt, wille ieg foringhen i thette landt haffue screffuit
then menyng till; laadt inghen fange thenne menyng at
wide, ther skall inghen i alld werden enthen fange dyn
scriffuellse at schee (!) eller att wiide thette aff. Som
tw scriffuer meg till, at tw wille wellselfuer farre har
offuer, nw gangher tracthett¹⁾, some siighe k. m. ather
hær aff paa tisdag eller onssdag och at Laaland i iacht,
some oc siighe h. n. k. m. toffuer end om dag lengher,
saa ieg kand inthett wist scriffue ther om, ehvad teg
toches nw sellffuer best raadeliigt att werre. Kiire broder,
som tw scriffuer meg till, at ieg skulle giiffue teg till
kiende, huor thett begiffuer seg met myn sag, oc om ieg
skulle werre hær i retthe eller ey, tha Gud alldmegtigste
werre loff oc tach till ewiig tiidt, thett gangher met myn
sag well till i alle maade; inghen retthergangh haffuer
ieg met noghen om end pendency wden met Gregres
Trudssøn²⁾, som meg haffuer steffnet for riigens cand-
zeler, som ieg tillforn haffuer screffuit teg till; ellers kand
ieg Gud oc k. m. alderiig tillfulle tache, haffuer guortt
godt ende met meg paa alle myne errende. H. k. m.
haffuer nw giffuit meg endeliig skadebreff paa then
mynsthe oc mesthe gaardt, till Irrup³⁾ ligggher, wnder h.
m. storre kredentze oc indsegell oc till met wnder menyng
Danmarchs raadz insegell; tther till met haffuer k. m. nw
fornyet meg the pantthebreff, ieg haffuer paa Oclother
oc Worgardt, saa myne barn oc ieg nest Gudz hiiellp
torffue iche haffue farre, at wor liigghemand skall losse
os them aff. Kiire broder, ieg will nw lengere iche be-
moye teg met myn lange scriffuellse, men raad oc biudt

¹⁾ *Rygte, Snak.*

²⁾ *Gregers Truidsen Ulfstand.*

³⁾ *Kronens Skøde til Knud Gyldenstjerne paa Irupgaard i Hassing Herred m. m. blev udstedt 7. Juli 1556, se Kronens Skøder.*

alltiidt offuer meg, som teg boer offuer dyn willig broder. Gud alldmegtigste will ieg haffue teg ewyndeliigen befallendis. Gior well oc siig myn kiere sosther oc dyn barn mange m gode natther. Laader Iotthe¹⁾ siighe ether alle mange m gode natther. Datum Kopenhaffn loffuerdagen effther wor ffrue dag visitationis aar etc. 1556.

Knudt Guldenstjerne.

(Bagpaa: 2 Segl, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig welburdiig mandt oc strenghe ridder, hær Magnus Guldenstjerne till Stierneholm, myn kiierre broder, gansk wenliigen.

At k. mt. suarret, tet hand war icke lenger pljchtig at suar enn 3 ar, syden skulle hand suare, som købette. At henne²⁾ 3 ar, syden sielluff.

Orig. i Kgl. Bibl. Bøllingske Brevsamling D. Fol. Nr. 158.

297.

Leipzig, 1. August 1556.

Hans Burer til Mogens Gyldenstjerne.

Han meddeler, at Mogens Gyldenstjernes Søn Henrik, der bor hos ham, er rask, men trods hans Formaninger ikke er udholdende med sin Læsning. Han har desuden gjort større Gæld, end han har opgivet. Hvis Mogens Gyldenstjerne vil sende 160 Dlr. til Mikkelsmarkedet, kan han betale hans Gæld.

Gestrenger, edeler vnd ernvester, gunstiger her, mein gantz vnderthenig willig dinst seindt eurn gunsten ider zeit zuuorn beraidt etc. Da es eur gunsten vnd der selbichen geliebten gemahel vnd kindern mit gesundhait glücklich vnd wol zustundt, das erfur ich hertzlich gern. Mein vnd eurs lieben sun Hainerich stet es wol mit gesundhait, Got geb lenger etc. Gunstiger her, ich hab 2

¹⁾ *Hans Hustru Fru Jytte Podebusk.*

²⁾ *Maaske Fejlskrift for hannom.*

briff, das dato 14. vnd 24. aprilj, von e. g. durch Joachim Redelstorp wol bekummen vnd dar aus vorstanden, das e. g. mein schreiben auch wol empfangen haben gehabt. Was anlangt euren lieben sun, wolt ich warlich gern als e. g. selbst, das er wol studiret vnd sein zeit wol anleget, das wais Got etc. Ich hab jm ein guten gelerten geseln angenommen, der schlefft bey jm jn meinem haus. Dar zu gebe ich jm von wegen eurs suns 8 g. zu einer steur eine wochen zum esenden disch vnd hab jm ein jar 10 daller dar zu vorhaisen, das er sol jn was lernen etc. So hab ich jm ein Deuthsen schulmaister bestalt, zu dem sol eins tag ein 2 stundt gehn vnd Deuths lernen schreiben; aber er wirt eins dings balt mudt etc. Ich halt jn warlich vest an zu der lehr, wan er mir nur volgen wolt. Ich habe seine buchsen vnd schwert jn mein vorwarung genummen, damit er nit auff die dorffer mit den geseln sol lauffen vnd etwan ein mal zu schaden mocht kummen. Dar zu hab ich jm gesagt, das er sol kain zerung auserhalb meines haus sol(!) haben, auch von niemandes nicht auff porgen, sunder wan er was zu ehrn vnd klaitvng bedarff, sol er mich an suchen, ich wol jms wol mit nutz selbst kauffen lasen; dar zu sol er niemandes etwas von sich weck schencken, wie er dan etwan zuuorn gethon hat etc. Jn suma, gunstiger her, ich hab jm ostermargk 60 daller vnd Petrij Paulj 100 daller vom Redelstrorff(!) empfangen vnd jn quitirt. Davon hab ich seine schuldt hin vnd wider eins dails abgelegt, vnd nach dem ich e. g. auff sein anzaigen bericht hab, das er etwan 125 daller schuldig sein solt, aber ich befinde vill mer, als er mich hat bericht. Jn suma, wan eur gunst auff den negsten Michelj margk mir 160 daller schicket, so wurde ich fur die zerungk, nemlich 90 daller mir, vnd was er sunst hin vnd wider schuldig ist, auff Michelj alles bezalt werden. Jch hab auch vill leuden alhir vorpoten, das sie jm an mein wisen nicht mer borgen soln, also

wolt ich warlich dar nach fort dar obt sein, das er sich mit 120 dallern ein jar must genugen lasen vnd der selbichen nit bedorfft. Das ich, gunstiger her, euch jn allem guten nit hab vorhalden woln, vnd was ich also von eur gunsten als 160 daller empfangen hab vnd noch hin furt eur gunst auff Michelj mir wirt zusenden, da von wil ich e. g. gute rechnug(!) geben. Beuehle mich e. g. hie mit als meinen gunstigen hern. Datumb Leuptzick den ersten tag augusti 1556.

Eur g. gantz vnderdeniger

Hans Burer jn Leuptzick.

(Bagpaa: Spor af Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Dem gestrengen edeln vnd erenvesten hern Mangus Guldenstern, rither, zum Sturmbholm, meinem gunstigen lieben hern.

Sturmholm.

Om Henrick, myn søn.

298.

Leipzig, 1. August 1556.

Henrik Mogensen Gyldenstjerne til Mogens Gyldenstjerne.

Han erklærer, at han ikke kan nøjes med 145 Dlr. om Aaret, som Mogens Gyldenstjerne har skrevet, da alting er meget dyrt der.

Sonlig helsen nu oc altid forsent med Gud, vor herre. Kære fader, maa y vide, at mig lider vel; den alsommec-tiste Gud vnne mig thet samme til eder att sporge. Kere fader, desligest tacker ieg eder for alt goet, som y mig beuist haffuer oc ennu daligen beuise; den alsommec-tiste Gud løne ederet. Kære fader, som i schriffue mig til, at ieg kan vel behielpe mig med 145 daler, det ved ieg intet ad kunne gøre, fordisa alt det en skall haffue her, da maa mand hart at betalle daabelt, det vill ieg beuise met Anders Gøes sons skolemester; med den haff-

uer ieg skriffuet eder till, han skal vel giffue eder beret, horre lunne det gaar til her vdi Lips, oc huer vge maa ieg giffue for kost 18 groffe(!) oc 7 penninge for huer kanne øl, oc haffuer Hans Burrus¹⁾ flyt mig enn skolemester, den maa ieg giiffue en fri disk oc huer vge 8 graasser oc ty daler om aaret. Her med eger(!) Gud befalindis. Skriffuet y Lips den første dag augusti anno 1556.

Henrick Gyldenstiern.

(Bagpaa: Seglet med Gyldenstjernernes Vaaben, Udskriften og en samtidig Paaskrift:)

Til min kære fader her Mans Gylenstiern til Stiernholm ydmygeligen sendis thette breff.

Jeg sender eder dise brefwe, for jeg kand jcke lese Tøske; jeg fick dem fraa Falsterboo too dage syden.

299.

Hillerødsholm, 8. September²⁾ 1556.

Sibylle Mogensdatter Gyldenstjerne til Fru Anne Sparre.

Hun beder Moderen om noget Lærred og en Underkjortel, som hun har lovet hende. Eskil Oxe har tabt sin Sag mod Eskil Gjõe. Johan Oxe er igen kommen til Landet.

Datterlig kierlig hilsen nu oc altiid forsentt mett vor here. Min allerkieriste moder, tacker ieg eder saa ganske ydmygeligen oc gierne for allt ere oc gott, som y mig i saa mange maade giortt oc beuist haffuer, huilkid then euige Gud eder vell beløne skall, for thett er icke j min macktt, att ieg thett mett eder forskylle kand. Min allerkieriste moder, beder ieg eder saa ganske ydmygeligen oc gierne, att i ville icke for glemme dett lerid oc then

¹⁾ Hans Vært Hans Burer, jfr. det foregaaende Brev.

²⁾ Dateringen er ikke sikker, da det ikke kan ses, hvad der er ment med Vor Frue Dag. Sandsynligvis er det dog Vor Frue Fødselsdag, den 8. September. Sibylle, der var født 22. Marts 1540, var fra 1542 hos Fru Birgitte Gjõe (se Danm. Adels Aarb. XLIII, Stamtaavler S. 24).

vnder kiortell, som i loffuede mig, der i vor y Kiøbenhaffn; ieg ville saa gierne, att ieg kunde haffue faatt thett leridtt mett thett første; om i kunne komme ther tiill mett, tha viille ieg gerne bede eder der om, for ieg haffuer ingen serke eller gode halskleder. Giffuer ieg eder venlig tiill kiende, att Eskill Oxse taffte den trette, hand haffde med Eskill Gøde om hans gaard i Køffuenhaffn, hand viille hafftt fra hannom; thett gick icke efftter hans viille, Gud vere loffued. Gud giffue, thett kunde liige saa gaa lehand mett Stiernholm, som thett vell gjør mett Gudz hielp. Min aller kieriste moder, min morsøster skriffuer eder vell alle hande ny tiiende tiill; ieg giffuer eder oc venlig tiill kiende, att lehand Oxze er nu kommen j landett igen oc the andre mett, som vor vde mett. Ieg ved nu inthett andett att skriffue eder tiill paa thenne thitt; ieg beder eder gierne, att i icke viille bliffue vred paa mig, for j(!) beder ier nu om saa møgett. Min allerkieriste moder, viill i vell gjøre oc haffve then vmage oc siige min fader mange gode netter paa mine vyne; then allmecktigste Gud vill ieg haffue eder beffalendis, hand bevare baade min fader oc eder fra alltt ontt, Amen. Iamffru Bendigt¹⁾ lader siige min fader oc eder mange gode netter. Skreffued paa Hilleridz holm vor froue dag anno dominj mdlvj.

Sebille
Gyllenstjerne.

(Bagpaa: Spor af Seglet og Udskriften:)

Erlig oc velbyrdig quinde fru Anne her Maans Gyllenstierns, min kiere moder, ganske ydmygeliggenn tiill skreffued.

¹⁾ Formodentlig *Benedicte Mortensdatter*, der senere blev gift med *Biskoppen i Trondhjem Hans Gaas* (se *Wad: Breve til og fra Herluf Trolle og Birgitte Gjoe I, 7 og II, 11 ff.*).

Antonius Redelstorp til Mogens Gyldenstjerne.

Han forespørger om de Penge, der skal sendes Henrik Gyldenstjerne i Leipzig, og gør Rede for de Beløb, som han har sendt denne. Hvis han kan, vil han komme til Mogens Gyldenstjerne for at tale med ham. Om Lærred, Hamp o. a., som denne har bedt ham skaffe sig.

Mein ganß willig vnd geflissen dienst myth wunsching langwiriger gesuntheit vnd alles guten van Godt dem almechtigen tho vor. Gestrenger, ehrnvester her, ick hebbe gistern j. g. schreiben entfangen vnd den jnholt wol vornamen, bin vor erst hoch erfrewt, dat j. g. myth gesuntheit wedder ahnheym gekomen ist. Hebbe ock darneben Hans Bürers schriuent ahn j. g. ludend entfangen, dar vth vornamen, dat he dissen Michelj 160 daler hebben moeth, dar myth alle schulde aff gelecht werden; kan ouerst dar vth nicht vorstan, efft he de 160 daler alle tho afflegging der schulde bedarff, edder efft he myth 100 dalern de schulde betaelen kan, vnd dat de 60 daler thor tering den winter auer sin scholenn. What nhu belangt de 60 daler, de hefft my frow Anna tho geschicket; hebbe ock vorschaffeth, dat j. g. lieuer sohn Hinrick de jn 2 efft 3 dagen gewislick bekamen wert, den de Stettinschen sind itz vp der reise nha Lipßigk, kamen morgen edder vbermorgen dar.

Disse hundert daler, so ick gistern van j. g. diener entfangen, wil ick ock vorschaffen, dat Hans Burer myth den ersten, so my mogelick, de bekamen schal sampt den brieffen, so dar by synt.

Wat belangt, dat j. g. gerne suluest myth my reden wolt, wolde ick warlick hertlich gerne tho j. g. kamen; ist ouerst ahn dem, dat ick nhu fast vp der hinfart ferdich bin, so hebbe ick noch etlicke schuldiger, dar vp ick warten moeth, vorhape my, de suluen mochten heut kamen vnd er thuen myth my klar maken, wen ick nhu

sege, dat de wint thor suder hant ginge, vnd ick wuste, wor ick j. g. antreffen scholde, wolde ick vor kunfftigen dinstag tho j. g. **kamen, muste ouerst faren, dat ick den suluen dach wedder hir tho Falsterbo were.**

Wad de lynwandt belangt, ist hir nhu nicht thobekamende, wil de j. g. van Stettin schicken.

Henp is hir ock nicht, de gutt were; dat beste is wech. So iw g. dat begert, wil ick den ock van Stettin schicken, so he dar tho bekamende is.

Wat de botter belangt, weeth ich hir niemands sunder einen, der koffte wol j last, wen he de t. vm 10 daler bekamen kunde; thon Elbagen scholde me velichte ehr koplude bekamen als hir.

Ferner gestrenger her, nach dem ick im vorjar j. g. myne hantschrifft gegeben vp 230(!) ludende, welcher ick van j. g. entfangen, als den vorgangen heruest des 55ten jars entfieng ick 60 daler, dar nha dit vorjar jm 56ten jar entfieng ick 170 daler, welcker ick j. g. lieben sohn Hinrick vnd synem werde tho schicken scholde ludt myner hantschrifft, welcks ock geschen, als vp Michelj des vorgangen 55ten jars hefft Hinrick Gullenstern entfangen 30 daler; dar nha vp new jars marckt jn 56ten jar hefft he entfangen 40 daler; mer vp den ostermarckt anno 56 hefft he entfangen 60 daler; dar nha vp Petrj und Paulj hefft sin wert Burer entfangen 100 daler. Thut summa 230 daler ludt der quitantzen, so ick j. g. alhir tho schicke, dar vth j. g. sehn moge, dat sulck gelt darhen gekamen sy, vnd bidde, j. g. wolle hir mit myne hantschrifft, so ick dar vp gegeben, tho riten.

Wath belangt de 160 daler, so ick dissen heruest entfangen, wil ick ock Hans Burer tho handen schaffen vnd j. g. thogelegener tidt quitantzen dar van bringen.

Jdt hefft my ock frow Anna $\frac{1}{2}$ t. botter geschicket, so ick mynem vater bringen schal. Dho my van wegen myns vater ock vor myn person ganß dienstelick be-

dancken; wor wy sulcks wedder jegen j. g. vordienen konen, wille wy jder tidt guttwillig erfunden werden, vnd dho hir myth j. g. sampt ewrm lieben gemahel vnd kindern Godt dem almechtigen jn sine genade bevahlen. Datum Falsterbo den 27. septembris anno etc. 56.

J. g. stets

williger

Anthonius Redelstorp.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Dem gestrengen ehrnvesten hernn Magnus Guldenstern, ridder, erffseten vp Sterneholm, mynem grotgunstigen hernn.

56. Antony Redelstrop. Anamet 27. septtember.

301.

Malmö, 16. Oktober 1556.

Kgl. Missivø til Mogens Gyldenstjerne.

Om Udførsel af noget Egetømmer fra Bleking til Tyskland.

T. o. a. L. 5, 98. — Tr.: K. Brb.

302.

U. St., 8. November 1556.

Hans Skriver til Mogens Gyldenstjerne.

Om nogle Breve, som han har Mogens Gyldenstjerne vedrørende. Han vil give dem tilbage til Mogens Gyldenstjerne selv eller Fru Anne Sparre og beder om at faa sine Ejendele igen, som Mogens Gyldenstjerne har. Hvis denne ikke giver ham et gunstigt Svar, maa han søge sin Ret andensteds.

Mynn ydmyg willig tieniste nu oc alletiidt tilfornn sendt met Guudt oc herre Jesuu Christo, amenn. Kiere her Mogens, som eders strenghedtt well fortенcker, at siste gang jeg talde meth eder oc y tha gaffue meg loff adt fare mith erinde wdt till Malmö, tha talde y meg

till oc sagde, atj wor kommenn wtj forfaring, at jeg haffde nogle breffue eders strenghet anrørindis, oc badt meg, at jeg skuulle lade eders strenghedtt bekomme same breffue, at the wtj fremtidenn ickj skuulle komme eder, eders hustrue oc børn till arg eller skade wtj nogenn made, oc y badt meg, at jeg skuulle tencke paa welgiørt. Oc strax som jeg wor kommen till Malmøe, tha sende m[in] frue meg budt wdt met Staffenn om same breffue; medenn jeg for[mer]cker, att handt oc Jens Lauritssøn the haffue giernn wndt meg nogett wuenskab, oc ther fore dictede de saadann suar oc sagde for min frue (som Jens Jons-søn siidenn sagde meg), at jeg wille andtuorde herto[gh] Frederiich same breffue, oc thet wor obenbarliige løgenn (saa sant h[ielpe] meg Gudtt), at jeg aldriig y nogenn maade haffde tenckt at antu[orde] nogenn mand samme breffue ander endt eder selffue eller min [frue]. Kiere herre, therfore er nu min ydmyge(!) till eders strenghet atj w[i]lle giffue meg eders wenskab; jeg will wdenn all hinder lade eder [fange] the breffue, oc endt ith frue Annis sendis ther om, saa thet y alle m[aade] skall bliffue dødt oc ickj komme eder eller nogenn aff eders y nogenn maade wnder øgenn. Kiere her Mogens, at jeg oc motte fange min[e] tingist igienn, som y ther behuulle, som løber mere endt xl da[ler]. Kiere her Mogens, gjør nu for Gudtz skyll oc giffuer meg her [ith] gaadt oc ith endeligt suar paa, huor till jeg meg forlade sk[al], thi maa jeg ickj nyde rettenn hoess eders strenghet, tha nødis jeg t[ill] atj søgenn en andenn stedt etc. Nu ickj mere, menn her met eders stre[nghet] thenn euige Gudt befalindis. Datum søndagenn ante Martinj an[no] dominj 1556.

Hans
Schriffuere.

(Langs Kanten er Brevet noget beskadiget; forsvunden Skrift er sat i []). Bagpaa: Spor af Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlige oc welbyrdige mand oc strenge rider, her Mogens Gyllenstiernn till Stiernholm, hoffuitzmand paa Laugholm, ydtmygligen sendis thette breff.

Hans Schryffuers breffue, som rømppte af Lauholm etc.

303.

U. St., 8. November 1556.

Hans Skriver til Fru Anne Sparre.

Om de i det foregaaende Brev omtalte Breve, som hun har anmodet ham om at faa, og om den haarde Behandling, som hun har ladet ham vederfares. Hvis hun ikke giver ham et gunstigt Svar, maa han søge sin Ret, hvor han kan finde den.

Mynn ydmyg tieniste eder nu oc alletiidt tilfornn sendt met Gudt wor herre Jesu Christo. Kiere frue, som eder well fortencer, atj bode selfue oc met mange andre meg biskicke lode, oc end kom her Mons til at talle meg til, at jeg skuull lade eder becommen eders oc Jens Laurissøns sendige breffue igienn, paa dett atj ickj skuulle komme paa nogen klammer, skade eller argt i nogenn maade, oc y loffuede meg selfue mundelig igienn, at y skuulle were meg saa godt, som myn egenn moder aldrig skuull kunde were, oc her Mogens disligistt loffuede oc beuiste meg megit goodtt oc alletiidtt som en erlig mandtt wille haffue meg fremhollen, som jeg kunde le. . . nogit bode første gang jeg kom til eder oc sidenn, oc jeg wisseligenn haffde t[enck], atj anderledis skuulle løndt meg for min lang tieniste, endtt i meg beuiste, tha [i] meg fange lodtt oc sette meg jndenn ith hart fengsel vtj vij samfelde wgher oc lodt forbydde, at jngenn huerckenn min stalbrøder, jeg tiente y g[or]denn met, eller andre motte komme y tal met meg, oc lodt meg sige ickj eenn gang, menn tiidtt oc offte, at jeg aldrig skuull

komme ther wdt. . . , for y finge same eders oc Jens Lauritssøns breffue om eders oc Jens Lauriss[øns] bestelling, huilcket i ickj gierne skulde wille, at jeg nogen tidtt gaff m[in] nadigiste herre tilkende oc antuorde hannom samme breffue oc endtt mere, endj tencke, at jeg wiste aff, huilckit ickj heller er beder e. . . thenn første eders oc Jens L. bestelling inen saa megit were thet kand. . . . oc lodt meg fange om nattertide j Malmøe oc føre aff j mørck oc mollem oc lodt al mith tingist opsøge j Malmø oc ginge paa radhussit oc l[odt] sige, huem som haffde nogit aff mith, tha skulle hand thet andtuorde ed[er], men tha skuulle j haffue spurdt eder for, om ther jngenn wor, som wis[te], huor tuenne breffue wor, som lydde paa nogenn eders oc Jens Lauritssøns . . .bestelling oc etc. Kiere frue, liguell y kom førre end jeg, dog kom jeg effther oc fandtt thet, i saa suarlig gierne wille haffue hafft], oc kom meg saa thiidt til at scriffue effther etc., oc y oc eders befalling[s]mendt anammede alt mith tingist, som løb tilhob mere end xl daler. . . sølff, pendinge, werge, kleder oc andet, jeg førde aff Judlandt, tha jeg . . . hiem etc. Kiere frue, saa er nu min ydtmyge bønn til eder, atj wil[le] giøre oc lade meg nyde saa megit, som rett er oc ickj effther eders . . . oc welde lade offuerfalde meg, som i gjorde, oc lade mig were med fridt; tha wil jeg gierne lade eder fange samme breffue, oc jeg fang mith igienn oc haffue yndest aff eder, som jeg før haffde. Kiere frue, atj wille wel giøre oc giffue meg her ith endeligtt fast suar paa (thi jeg troer nu ickj lenger søde ordt) huor t[il ieg] mig forlade skal, oc ther som ieg thet ickj fanger behaglige suar, tha beder jeg gierne, atj ickj tag meg til mistøcke, at jeg søger om [min] rett, huor jeg kandt finden met samme eders breffue oc andet etc. Datum dominica ante Martinj anno 1556.

H. S.

Kiere frue, tha y meg mett Staffenn besckicke lodt, tha formerckte jeg wel, som mig oc aff Jens Jonssøn sagdt bleff, att hand løff enn løgen paa sin side oc sagde, at jeg wille andtuorde hertog Frederich same breffue, oc tiente sig ther tack met oc flydde mig stor ugunst, oc saa screff thenn anden gode radtgiffuere, som wor wor(!) eders radtmandtt y ethers lønlig handel, huilckenn handel jeg haffver nødt megit vndtt adt, oc y haffde gaffuenn ther aff etc., oc handt screff eder til, huadt jeg skul taldt met hannom ther om, och som Guds naffn jeg ickj talde ith eniste ordtt met hannom, thenn thiid jeg wor i Malmø, oc ickj heller suarde Staffenn saa, som hand sagde, men the bleffue dog betrodde; men jeg skal liguel enn gang driffue thenn løgen i them igienn etc. Kiere frue, her met eder Gud befalindis met alt thet, y kiert haffue etc. Datum dominica ante Martinj anno 1556.

(Paa første Sides Margen med samme Haand:)

Oc om i wille giffue m. . . . en suar, tha scriffuere min for^{ne} til y wide wel.

(Prikkerne i Teksten betegner forsvunden Skrift. Seglet afrevet. Bag-paa: Udskriften:)

Erlige oc welbyrdig quinde fru Anne her Magnus Gyllenstiernis ydtmygligenn sendis thette breff til egen handt.¹⁾

¹⁾ Om samme Sag skriver Hans Skrifer samme Dag og øjensynligt fra samme ikke opgivne Sted følgende ved Brevet til Fru Anne Sparre vedlagte Brev til den omtalte Stadsskrifer i Malmø Jens Lauridsen:

Helssenn met Guudtt. Wiide maay, Jens Laurissen, at jeg endnu aff Gudtz gunst oc naade leffuer oc liider well, menn haffde thet gangit, som y gaff raadtt wdtt till, thet haffde ickj werit meg gaffnligtt, som meg tæckte. Menn jeg siger endnu, haffde thet ickj werit for anders skyll, y skuulle haffue funditt, jeg skuulle haffue tallit met eder om alle hande, hues paa denne tiidt skal were wrørtt, men jeg tør ickj widt at giøre meg wmag oc scriffue ther om; y wide dog well, huad y eders herre oc kunge emodt edtt, huldskaff, mandskab oc troff tieniste giørt haffue, ther fore thør ickj jeg foruundre meg ther paa, atj meg met eders falske raadtt oc fundtt wille forrade oc ombringe meg, som er enn fattige karll, efftherdj atj saadant raadtt oc fund torde woffue att wdtgiffue oc bruge imodtt eders rette

Restrup, 12. November 1556.

*Fru Kirstine Friis, Gabriel Gyldenstjernes Enke, til
Mogens Gyldenstjerne.*

Hun udtaler sin Glæde over, at han er bedre, og omtaler hans og hans Hustrus Besøg i Malmø, spørger til hans Trætte med Johan Oxe og Hr. Lave Brahe. Om hendes Gods i Sjælland og i Skaane. Hun sender ham 400 Dlr., som hun skylder ham, og haaber at se ham hos sig til Sommer.

Søsterlig kiierlig hellsenn nu och alltidtt forsenndtth med wor herre. Kiere broder, ieg kanndtt teg ickj full-

herre och kunge; thj jo saa gierne som y saa forfalskede hans n. sith re[tt]ighet aff, saa gierne forrade y oc hans l. Menn jeg raad., om y wille well fare, oc j ickj wille høre oc see eders breff igien om. . ., atj legge saa stor windt paa at fly meg thenn gode mandtz wenskab igienn, som y wor at belyffue meg, thj jeg siger e[der] thet for sandingen, at jeg skyller jngenn for alt thenn lange fe[ng]sel, som her Mons nu tuende gang uden all brøde, skyldtt eller skiellige orsage haffuer hafft meg wtj oc haffuer alde. . . thet aff eders raadt tagit, menn jeg kand ickj regne m. . . .; wor jeg thenn første eller thenn eniste, som j saa haffue wdsadtt ho[s] then godemandtt, tha wor thet gaadtt; nu er jeg ick[e] thenn [første] oc bliffuer ickj heller thenn siste. Men sendingen skal j wide, m[in] gode Jens: ther som y ickj flyr mig saa gaadt eth wenska[b]. . . her Mogens, som y flyde mig wuenskab, oc flyr mig iglien] min selff oc min pendinge, som y skilde mig widt, som Gudtt. . . . finde oc høre, jeg talle eder til, som y nødigt wille etc. . . ickj mere, men eder Gudt befalindis. Ex n søndagen ante M[artinj] anno dominj 1556.

Hans
Nielssøn.

Fremdelis maj wide, att thenn tiidt, jeg sadtt fangen till eders, tha lidde je[sj]. . . hunger oc suult, som jeg well har safft min frue, som j selff. . . wide y ginge wdt til radthuuss eller huort eders werff f. . . .; jeg motte sidde oc bede stundum til xij slett, stundum lenger. . . aff ret nød forterde ij daler oc sedenn lonte jeg eder iij daler, tha. . . . paa Malmøes sloot at løsse thet guldtt jnd, som Rasmus haffde. . . . aff eder, oc tha her Monss wille haffue pendinge aff scriffuer stuffuen. . . . haffde pendinge, tha fich jeg eder aff min pendinge iij daler, huilcke jeg gerne. . . . igienn, oc hues som jeg ickj fanger bode the ij daler oc the iij [daler]. . . . jeg anderledis tal eder til; oc saa har en bog hør mig til. mand skal giør blech oc faa enn sort parmendis sten wil je. . . .

(Prikkerne i Teksten betegner forsvunden Skrift. Bagpaa: Seglet og Udskriften.)

Tiill fornumstiige mandt Jens Lauritssenn, borger y Malmø oc stadtz schriiffuere ther samedtedtz w. sendis dette breff. 1556.

take for saa møgiitt ere och guode med saa manngefolddiige beuiislige wellgierninger, som thw mig y saa mange maade giortt och beuiist haffuer; thw skalltt, saa lenngy ieg leffuer, aff mynn rinnge oc sorrigfulld formoue finnde mig for thynn wiillige søster medth alltt thedtt guode, mest y mynn macht er, ther schalltw ickj haffue thuiiell paa. Kiire broder, jeg kann ickj schriue theg tiill, saa kiierth thedtt war meg, thenn tiidtt jeg fiick thynn scriuellse, atth thw kom well offuer thenn dag oc thenn natth. Siidenn haffuer ieg innthiitt spuordtt tiill theg, førennd nu Anne Oxe scriffuer meg tiill, atth buode thu och Anne war y Malmøe, och haffuer ieg iintthitt hørtt thiill, huor thett er med thenn trette, som thw haffuer 1) medh Iohann Oxe¹⁾, for her Otte oc Eriick Krabbe er ickj enndh nu kommitt y lannditt igienn, och Iehann Oxe er ther ocsaa vde, ther for wiidtt jeg ickj, om thu est kommenn tiill nogenn ennde ther medtt, att thw wiilltt scriue meg tiill ther om, och huor thedtt er 2) med her Laffue²⁾ och theg. Gud thenn alsommectiste were thitt raadth och vere paa thynn siide y alle thynn sagh. Kiire broder, som thw scriiffuer megh tiill om thedtt godtz, ieg haffuer y Selanndtt, att theg syunis saa, att ieg skulle bede Kristoffer Huiittfeldtt om, att hannd viille Æye meg thennom tiill guode, saa er iegh inntitt kyennd med hannom, och hannd er meg enn fremmidtt mannd tiill; menn ther som thw kommer hannom tiill ordzs, atth thw wiille tha haffue thenn vmag och haffue

¹⁾ *Retssagen mellem Mogens Gyldenstjerne og Johan Oxe om Tordso Gaard. Sagen behandles 15. Juni 1556 paa Vemmenhøgs Herredsting og henvises da til Skaane Landsting (M. G. Indk. Br.).*

²⁾ *Ved kgl. Miss. af 30. Oktbr. 1556, Kbhvn., til Peder Skram, Børge Trolle, Eiler Hardenberg, Tage Thott, Claus Urne og Verner Parsberg fik disse Befaling til i Sagen mellem Mogens Gyldenstjerne og Lave Brahe at møde Mandag næst efter Midfaste Søndag førstkommande [29. Martis 1557] og sammen med 12 Oldinge at sætte Markeskel mellem Fultofte og Ousbye m. fl. Byer. (Orig. i M. G. Priv. Ark. Indk. Br.).*

bediitt hannom ther om, tha hadde hannd giordtt thedtt for thynn skylld, heller om thw wiille haffue giortt well oc screffuiitt hannom tiill ther om med thisse mitt buod, tha kunde thyennerenn wiidtt Korsøer were huos Kristoffer, nar hannd fanger thitt breff ther om. Kiire broder, som teg well fortenncker om thedtt guodtz, iegh [ha]ffuer ther y Skaaenn¹⁾, atth thw loffuiitt meg, thu wiille sye meg thedtt tiill guode, och att thj motthe haffue thiillflucht tiill theg, ligesom thj war thynne egenn, saa kannd ieg ingennstedtt finde samme guodz y nogenn iordbøgger, att ieg kanndh rette meg effther, menn ieg sennder deg en vdscrifft ther paa aff enn scriiffitt, som Hanns Niellsenn bennde meg y aer; om thedtt er myere, thedt viidt ieg ickj. Och sennder ieg deg enn scriiffitt oc-saa paa saa mannge penninge, som ieg haffuer faaytt ther; ieg wiidtt iinttiitt, huad ther stodtt tiilbage, som nu sanncty Michelsdag war ij aer, for ieg wiidtt ther iingenn rede paa, ther for maathj sige meg thedtt, lige som thy wiill. Gud wiidtt, att meg er skiedtt lidtt skiell ther aff. Jeg troer, att Hanns Niellsenn och hanns sønner haffuer miere gauenn ther aff, ennd ieg. Hannd sennde meg nu med Franntzs Banner, thend thiidtt hannd war tiill thedtt brøllup y Mallmøe, xxxvj daler ij & Danske. Ieg wiidtt ickj, om ther staaer nogiitt tiilbage igyenn, heller ey. Kiire broder, beder Kiirstenn Nielsdatter²⁾ deg saa gernne, atth thw wiille biude henner tiill med disse buodh, om thw haffuer talddt med hynniss farsøster³⁾, som thw loffuiith hynner, och huadtt suar, thw fick ther paa. Mynn aller kiierreste broder, ieg wiill nu ickj wiider scriffue degh tiill. Ieg beder deg saa gannske gierne om, att thw

¹⁾ *Søndagen næstfor Vor Frue Seyermere [6. Septbr.] 1556 udsteder hun et aabent Brev om, at hun giver Mogens Gyldenstjerne Fuldmagt, at hendes Tjenere i Skaane skal være ham hørige og lydige (M. G. Indk. Br.).*

²⁾ *Kirsten Nielsdatter Rotfeld.*

³⁾ *Formodentlig Ingeborg Jensdatter Rotfeld, g. m. Jep Falk til Gyllarp.*

ickj wiilltt **fortenncke** meg, att ieg bemøyer deg saa møgiitt oc gjør deg **saa** møgenn wmagh; ieg kannnd innthiit scriiffue wider, menn thw skalltt, saa lenngij iegh leffuer, fynnde meg for thynn willige søster y alltt thet, ieg wiidtt deg tiill willj och guode kannndh were med alltt thedtt, mest y mynn sorrigfuld oc ringe formoue kannnd were. Ieg wiill nu och alltidtt hafue deg med liiff, sell och alltt, thedtt thw well wyllth, thenn alsommectiiste Gud befallenndis. Gud alsommectiste for synn euige guodhiiedz skylld spare degh lenngy y guds frychtt sund oc salige. Lader Kiirstenn Nielsdatter oc Else siige dig saa mange guode netter. Ex Restrup thorsdagenn nesth efter sanncty Morthenns dagh anno 1556.

Kiirstenn Gabriells.

M. a. k. broder, iegh iegh(!) sender tegh nv medh tesse bodh ty fyre hvndereth daller, iegh er tegh skyølygh; y menss iegh har tem, ta vil iegh betalle tegh. Komer(?) mith hoffvedh nogeth ath tv, kandh iegh tro, ath esth tv vbetalldh, ta skalth tu jo selff betalle somth. Gvdh vedh, hvor reth g[er]ne iegh vylle, ath tv vylle haffve ten wmagh och kome her offver til landhet y somer. Gvdh vedh, thet var megh en stor hoffsvalesse, om iegh skal leffve sa lengy; Gvdh vedh, hvor langh och be-drøffveligh tyden er megh, thet vedh nv Gvdh besth; er thet Gvdz vylly, ta Gvdh alth mectygesthe ladh thet vare stacketh medh megh y tene verden. M. a. k. b., iegh kandh nu ycky vyder skryffue; tv skalth, sa lengy iegh leffver, fjnde megh som ten, tv aller skalth haffue tyeffvel pa; vrden er ycky mange, menynghen, ath hyarthe er goth, ter skal Gvdh vere mith vyndessbyrdh til. Var iegh tegh til vrdz, hade iegh vyder ath talle medh tegh, endh iegh nv skryffve kandh. Iegh befaller teg ten alth mectygesthe Gvdh, och thet tegh kyerth er.

(Efterskriften med Brevskriverindens egen Haand. Over Siden: Jhs. Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Erlig oc welbördiige mand, her Mogenns Gyldenstiernn thill Stiernhollom, min kiere broder, gannske wenligenn thillscreuitt.

(Mogens Gyldenstjernes Randbemærkninger:)

1. Johan Oxe. 2. Her Laue.

305.

Ramsaasa, 1. Decem্বর 1556.

Mourids Bordth til Mogens Gyldenstjerne.

Han har været i Ystad og paa Fru Kirstine Friis' Vegne forlangt Regnskab af Hans Nielsen over hendes Indtægter. Om Jep Brandt, som er blevet saaret af Per Brødsen. Om Fru Ingeborg Rotfelds Skovhugst i Bjäresjöholms Skov.

Mynn ydmyge hellßenn nu oc alltiidtt for senndtt metht Gudtt. Kere her Mogenns, ßom etther well for tenncker, attj bødtt mig, att ieg skulldtt schriffue etther tiill, først jeg haffde weritt y Ystedtt, ßaa giiffuer jeg etther wennligenn tyll kennde, att jeg haffuer weritt hoss Hanns Nielßen oc begeritt itt regennskaff aff hanom paa mynn frues¹⁾ wegnne oc sagdtt hanom, huadtt penning hanndtt haffuer senndtt hinnder paa to eler trj aar. Der tiill suaridtt hanndtt mig, att hanndtt jngenn penning haffuer senndtt hinnder vdenn xxx daler tiil steds mol aff enn gaardtt oc viij daler ij $\frac{1}{2}$ 4 ß gamel bagstaa, oc dett sendtt hanndtt hinder mett hinndis egenn bodt y fiördtt; alle dett andditt: smør skylltt, korn skylltt, penning oc hues anditt, ßom dy pleyr att giffue, dett haffuer hinndis egett bodt sielff opboritt aff tienneren oc soldt smør, kornn oc tagett penningen mett sig nu vdj trj aar, ßaa ner ßom tiill xxxviij daler, hand sendtt hindtt nu syst y aar, oc haffuer der quitans opaa oc giordtt mig alle rede, for

¹⁾ *Fru Kirstine Friis, Gabriel Gyldenstjernes Enke.*

huilckett jig will well sige mynn frue, som nu er for langt att schriffue, saa ner som tiill dy xiiij pundtt korn skyldt oc viij skiper, dy staar tiil bage nu y dite aar. Oc saa taldt jig mett Jep Brandtt, da liger handt jlldt hugitt y byenn, saa att hand ickj kundtt kome tiill tienerenn, som y hanom befaltt haffuer, offuer trj eler fire dage her effther; bliffuer handtt saa tiill pas, att handt kandt feris igen, saa haffuer jig bedit hanom, att handt skal gøre, som y hanom befalt haffuer, oc drage saa tiill ither igenn. Oc denn karl, som haffuer hugit hannom, haffuer Hans Nielßens dother, wid naffn Per Brøðßenn, oc hoss hanom haffuer handt hafft synn opholdt saa lengi y byen, oc siger for mig, oc ickj jig heler andit kundt spørre y byen, att handt skullt haffuer(!) werit y melom hanom oc en anden karll oc der offuer fangit same hug, som handt ydermer kandt berete ether, først hand komer til ether; oc haffuer handt sagdt, att handt ingen skal forligis mett, før handt komer tiill ether, oc om dite korn skylt, attj wilde haffue well giordtt oc sagdt hanom, huor y haffuer sollt ethers, att handtt lige saa kunde sele mynn frues. Oc wylld jig haffue dragitt till frue Jngiborig¹⁾; saa spordtt jeg, att hun jnttedtt skullt were hienne; menn y Bersholem²⁾ war jig, da war der fult aff hindis wogenn oc hug y skoffuenn store grenn aff grønne eger oc somth aff felder. Huor det haffuer sig der met, wedt jig jnttidt aff; menn jomfru Kersten³⁾ befalit mig jnttidt der om; menn manden handt siger, att hun lader flusk huge der y skouen oc giffuer bortt tiill Ysted oc anden steds, huem der er begerendis aff hinder, som handt wist mig nogen grønne ige, som skullt haffue verit hugitt stackit sydenn oc giffuitt borth. Her met etther Gudtt befalindis. Ex

¹⁾ *Fru Ingeborg Jensdatter Rotfeldt, g. m. Erik Lykke.*

²⁾ *Nu Bäresjöholm i Bäresjö Sogn, Herrestads Herred, der havde tilhørt Fru Ingeborg Rotfeldts Fader Jens Rotfeldt.*

³⁾ *Kirstine Gyldenstjerne.*

Ramßosse ondens dag nest effther sancti Andres dag ano dominj 1556.

Mouris
Bordthh.

(Bagpaa: Spor af Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig oc wel byrdyge mand, her Mogenns Gylldenstiernn, strenge rither, tiill Stiernholem, gandske ydmygeligen senn-dis dette breff.

Maruds Bodt, Kyrstynnes tienere.

306.

Boserup, 1. December 1556.

Jørgen Urne til Mogens Gyldenstjerne.

Han takker ham for Tingsvidnet i hans Sag mod Peder Larsen. Om Sagen imellem Mogens Gyldenstjerne og Kirstine Lavrens i Hellerup. Han indbyder ham til at besøge sig paa Boserup.

Venleg kerleg helsen nu och altid till faaren skreffuid met vor herre. Kere her Maaens, synderliige gode ven, nest en venleg tack sielse for alt gaatt etc., huilcked ieg altid gerne med eder forskylle vell med hues gaatt y min magt kand vere. Kere her Maaens, som y skriffue meg till och sender meg ett tings vedne effter Peder Saxsens mund, som er gaaed till Væminde høys herredtz ting, saa betacker ieg eder och ther gandske gerne faare och vell gerne forskylled med eder enten i sliige maade eller andre, huor ieg kand tienne eder till gode, saa sant meg Gud hielpe. Kere her Maaens, ieg haffuer vell nogle breffue, som er gaaen till Væminde høys herredtz ting emellem Peder Saxsen och meg; haffde ieg them hiemme, som ieg tror, att the skulle lucte att Peder Saxsen, saa thett skulle icke behage hanum vell. Kere her Maaens, thi acter ieg en ringe ting om then skalck, men ieg skall med Guds hielp ingen en kortt tid komme hanum rett.

Kere her Maaens, som y skriffue meg meg(!) till, attj haffue taget meg y en ny beffalning med kongelig magestatz beffalings breff emellom Kestene Laffrinse y Hællerup och eder, kere her Maaens, naar som y kunde beuelle the andre gode mend, att the velle møde ther, tha vell ieg och gerne lade meg findis velleg och møde ther; men ycke i then maade alleneste, men y alle the maade ieg kand være eder till tjeneste och gode, skulle y altid finde meg godt velleg. Kere her Maaens, her med eder Gud allermecteste beffalindis. Giører vell och siger fru Anne mange, mange gode netter paa minne vegne, och lader Magdelene¹⁾ sige eder baade mange cm gode netter. Ex Boserup tisdagen nest efter sancte Andree dag anno dominj mdlvj.

Jørgen
Vrne.

Kere her Maaens, faalle eders væy her frem, nor y drager op till Laholm, tha beder ieg eder gerne, attj velle drage hid, tha skulle i vere meg vell kommen, saa kunde vi videre talles ved om sagen.

(Bagpaa: Spor af Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig, velbyrdig mand och strenge ridder, her Maaens Gyllenstjerne till Stierneholm, høffuedsmand paa Laholm, min synderlige gode ven, venligen till skreffuett.

Jørgen Vrne om Per Sagssen.

307.

Ulfsbæk, 10. Januar 1557.

M. Niels Karlsson til Mogens Gyldenstjerne.

Han takker ham for den Hjælp, han har ydet ham med Skydsbønder.

Min ödmiucke kårilige helßenn ider altijt aff Gudh alzmechtiste etc. Kåre her Måns, betacker iag idert herre-

¹⁾ *Magdalene Brahe Jørgen Urnes.*

dömme ganske högelige för thenn gode och erlige för-
fordrung, som y migh för min nådige herre och konung
skulld med the skiutzbönder bewist haffuenn, huilkiit
kon^{ge} mat., min aller nad^{te} herre vdi like eller större saker
well warder widergellendis, och iag effter min ringe för-
mögenhett sådantt gerne och welwileligen fordra will,
thett Gud känner, then iag ider medh all ider wårdnet
ödmiukeligen och kerligen befaler etc. Datum Vlsbeck ¹⁾ y
Swerige sondagen nest effter Epiphaniæ anno dominij 1557.

M. Niels Karlsson
Suede.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig welbiirdig och streng ridder, her Måns Giillen-
stern, schlotz herre tiill Laholm, thette breff ödmiukeligen
sendendis.

Mester Nyels af Suerig.

308.

Restrup, 3. Februar 1557.

*Fru Kirstine Friis Gabriel Gyldenstjernes til Mogens
Gyldenstjerne.*

*Hun spørger til hans Sager med Johan Oxe og Lave Brahe og haaber
at se ham og Fru Anne til Sommer. Om hendes Gods i Skaane og om
hendes Tjener Jep Brandt. Albret Gjøe har støvnet hende for en Gaard i
Kær Herred. Hendes Mølle paa Lyngholm er brændt. Om Knud Gylden-
stjernes Forhold til hende.*

Søsterliig kiierliig hiellsenn nu oc alltiidtt forseennndtt
med wor herre. Mynn allerkiiereste broder, jeg tacker
deg ganske høgligenn oc giernne for alltt ere oc gott,
som thw meg alltiidtt y mannge maade giortt oc beuiist
haffuer; saa lenngy iegh leffuer, skalltw aff mynn sorriig-
fulld oc ryngue formoue fynnde meg for thynn wiillige

¹⁾ Den bekendte Ulsbæk Præstegaard i Markaryd Sogn, Sunnerbo Herred.

søster medtt allt thedtt guode, mest y mynn macht er, ther skaltw jckj haffue thuiell paa. Allerkiiereste broder, iegh wiille nu ickj forlade att scriue teg tiill, menn meg stediis buodtt. Otte Banner er her huos meg, och haffuer hannd loffuiitt att skall flye teg breffuiitt. Ieg beder teg saa giernne, att nar teg stediis nogenn buodtt y thenne eyenn, att thw tha wiille scriiffue meg tiill, huor deg liider, oc huor thw est tiillpas; thenn alsommecteste Gud for synn euiige guodhiiedz skylld hannd beuare deg oc spaere degh lenngy y gudzfrychtt sunndh oc saliigh oc wnde meg alltiidtt guode thidynnger tiill teg att spørre, tha skall Gud wiiddett, att ieg wiille thedtt saa giernne som thw wast mynn egenn fader. Kiire broder, ieg beder deg ochsaa giernne, att thw wiilltt scriue meg tiill, huor thedtt er medtt thenn trette medh Iohann Oxe och her Laffue och degh; thenn alsomm[ec]tiiste Gud were paa thynn siide och were thynn raadtt y alle thynne giernninger. Kiire broder, iegh forsiier meg tiill oc throer buode teg oc Anne alltt saa weell, att y taler medtt meg enn gangg y sommer, om ieg leffuer. Jeg wiidtt well, att thedtt er eder enn lanng oc thødsom reyse, menn dog wiidtt Gudt, att ieg wiille giernne tale med degh. Ieg beder teg ocsaa giernne, att thw wiilltt giøre med thedtt guodttzs, ieg haffuer ther y Skaaenne, som ieg troer degh tiill; ther som thw kunde fange rett om att holle, tha skalltw well høre, att meg er skiiedtt lidett skyell. Ocsaa skalltw well høre, att thedtt skall bliiffue wnderstuckiidt medtt Hanns Niellsenns suager¹⁾, som slog mynn tiener²⁾. Allerkiiereste broder, thw wiilltt nu ickj fortennek meg, for ieg byder saa mögiit offuer teg oc giør teg saa mögenn vmag, menn att thw wiilltt nu giøre med alltinggest, som ieg troer teg tiill; thw skallth, saa lenngy ieg leffuer, finnde meg som thenn

¹⁾ *Per Brødsen, se Brevet af 1. Decbr. 1556.*

²⁾ *Jep Brandt.*

thw alldriig skalltt haffue tuiell paa, oc som iegh war thynn egenn bornne søster. Ieg wiill nu oc alltiidtt haffue buode teg oc Anne oc alle eders børnn medtt liiff, seell oc alltt thedtt, y well wiilltt, thenn alsommecteste Gudh beffallenndis. Gud spaere eder lenngj y gudzfrychtt sundt oc salige. Oc beder ieg teg giernne, att thw wiilltt wnn-dskyllle meg for Anne, for ieg nu ickj scriiffuer hinner tiill, Otte haster saa fast oc will her henn. Kiere broder, maatw wiide, att Albrett Giøe¹⁾ hadde ij mennd her y dag och lodtt steffnne meg tiill Kiier herritz tinngh for enn gaard, ligger y Kiier herriitt, hieder Brøllannd²⁾; saa widtt ieg ickj, huor thedtt wiill gaae, men saa mæg[itt] som ieg kannd giøre ther vdi, thedtt skall iegh giøre, saa att thedtt ickj skall bliiffue nogiitt for mynn forsømmellsis skyllldh. Gud widtt, atth ieg wiidtt lidtt att thrette ennttenn med hannom heller nogenn, menn thenn allsommecteste Gudh for synn euiige guodhiiedz skyllld hannd kiende meg thj beste raadtt buode medtt hannom och med alle thy, ther meg wiill thrette medttth. Oc kannd ieg ickj scriiue deg tiill, huillcken skade iegh haffuer fanngiitt wiidtt Lønghollom³⁾; mynn weyermølle ther for gaardenn brennde aff y diisse dage allsammells; nu haffuer ieg ickj nogenn mølle ther neer huos, att ieg kannd fannge j skep mell maalliidtt, wdenn ieg skall haffue thedtt huos annder. Kiere broder, lader Kiirstenn Nielsdatter oc Ellse siige deg och Anne mannge guode netter, oc skader Ellse jnnttiitt, Gud were loffuiitt, oc skall hinner ickj heller nest Guds hielp skade, for thedtt folck kannd giøre hynner. Ex Restrup, anddenn kynndermees dagh anno 1557.

Kiirstenn Gabriells.

¹⁾ Jfr. ogsaa hans Stævning af 13. Febr. 1557, tr. K. Brb.

²⁾ Brødland, Hammer S., Kjær H.

³⁾ Lyngholm, Hvidbjærg S., Hassing H.

M. a. k. broder¹⁾, Gvdh vidh, hvor gerne iegh vylle taalle medh tegh for møgeth, ter iegh ycky skryffve kandh. Gudh bode megh, tv esth sa langth fra megh, och tij ere megh ner, som iegh lith goth haffver aff. Tv skryffver megh til, ath iegh ycky skryffver teg til, hvor thet er medh Knudh²⁾ och megh. Iegh frøcter, venskabedh er ryngte, iegh har ycky tallidh medh hanom syden. Ynthe goth har iegh for nomedh, handh har nogen stedh svarredh, som myn talle har komedh for, entten y Tydh³⁾ eller anner stedh. Nogeth effter sancti Mickelss dagh hade handh tv syne karlle her och lodh sige megh, ath her var lonth noget temer til thette hvss, ter thet bleff byggeth, føretyffve treer, hvith en atten alne lanck och try kortter pa kanten, ath iegh vylle tencke, til handh kvnde fa thet ygen; handh hade thet nu behoff, handh vylle lade bygge pa Yrop⁴⁾.

Jhs.

M. a. k. broder, thette er alth thet, iegh har hørdh til hanom. Gvdh vidh, hvor gerne iegh sa, handh var myn ven och vylle vende megh goth til; som Gvdh, ycky iegh har medh mith vidh for skyølth annedh aff hanom endh goth, ycky vil iegh eller, om iegh ma nydhet. Gvdh forlade hanom, om handh gør megh annedh, endh hanom borde och handh var betrvffvedh til. Here Gvdh gyffve, iegh var tegh til vrdz endh tyme, hade iegh ath talle medh tegh, thet iegh ycky skryffve kandh. Gvdh gyffve, tyn lellyghhedh kvnde begyffve segh, sa tv kvnde kome her offver y somer. Ten aldhmectygisthe here och Gvdh befaller iegh tegh bode sel och lyff til evyghe tydh. Gudh ver tyn radh y alle tynne garnynger och spar tegh

¹⁾ *Resten af Brevet med Brevsriverindens egen Haand.*

²⁾ *Knud Gyldenstjerne.*

³⁾ *Thy.*

⁴⁾ *Irup, Hørdum S., Hassing H., som Knud Gyldenstjerne 7. Juli 1556 havde købt af Kronen, se Kr. Sk.*

lengy svndh och sally. Tv vilth nv altydh skryffve megh til, ner tegh stediss nogen bodh.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Erlig och welbørdighe manndh, her Mogens Gyllenstiernn thiill Stiernhollom, mynn kiere broder, gannske wennliigen tilschreuit.

309.

København, 8. Februar 1557.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Mageskifter og Opdyrkelse af Jord udenfor Halmstad.

T. o. a. L. 5, 141. — Tr.: K. Brb.

310.

Leipzig, 18. Februar 1557.

Hans Burer til Mogens Gyldenstjerne.

Han sender Meddelelse om Henrik Gyldenstjernes Gæld, Udgifter, Undervisning og øvrige Forhold. Sønnen har besøgt Kurfyrsten af Sachsen. Han tilbyder Mogens Gyldenstjerne Silketøj og beder denne sende sig noget til Køkkenet, navnlig Smør, samt meddeler ham Efterretninger om politiske og religiøse Forhold i Tyskland.

Gestrenger, edeler vnd erenvester, gunstiger, gepitender her, mein gantz willig dinst seindt eur gestrenghaidt alzeit zuuorn beraidt. Gestrenger, gunstiger her, ich wunsche e. g. vnd alle den euren von Got dem allemechtig ein gluckselges neues jar vnd vns allen. E. g. wil ich nit pergen, das eur g. sun Hainerich vnd wir alle noch jn guter gesunthaidt seindt, Got gebe lenger auff baiden seiden, amen. Eur gestrenghait schreiben ist mir das datto 26. sebtentbris wol zu kummen beneben 60 daller vnd, wie e. g. meldet, vnd hernacher vmb Martinj 100 daller, also das ich sider Ostern zu meinen henden 320 daller vom Redelstorff bekummen habe; davon hab ich hin vnd wider zalt. Vnd, gunstiger her, hat er mir, e. g.

sun, heut datto alles angezaigt, was er schuldigk; mit sambt meinem kostgeld vnd was ich seinem prezeptor zum disch vnd jar solt gebe, ist alles heudt dato 190 daller. Ist mein bit, jr wolt solche gelt auff den ostermargk vnvorzuglich anher senden, damit die leudt, so er hin vnd wider schuldig ist vnd ich sie dar auff vortrost hab, bezalt werden. Dar nach wolt ich e. g. raten, das e. g. jm alle jar nit mer ordenet als 120 daller, nemlich zu ostern itz 60 daller vnd auff Michelj 60 daller, da khan er wol mit aus kummen. Ich gieb jm esen vnd drinken, halt jm ein disch, das er nit klagen darff, vnd ein stuben, ein pet, das er bey mir nit mer vorzert dan ein jar vngefarlich 64 daller. So halt ich jm ein prezepter, der mag jn ein jar 30 daller kosten. So wer nun vber mas 26 daller, da khondt er sich von klaiden etc.

Das wais Got, das ich es warlich mit jm gute sehe, ich straffe jn warlich mit guten vnd posen worden vnd wolt gern, das er kain andere zerung drieb dan jn meinem haus, auch das er nicht solt auff porgen an mein vorwissen. So hab ich auch alle den jenigen, so jm hin vnd wider borgen, gesagt, wern sie jm ein heller hin fort borgen, so soln sie wisen, das sie kain pfenigk dar vor bekummen soln etc. Ich hab jn dahin pracht, das er zu einem maister geht, ein tag ein 2 stundt, damit er Deuthschs schreiben sol; das dut er etc. Er hat sich gleich wol nun ein zeither zimlich wol gehalten, wirt auch von dag zu dag vorstendicher; hoff zu Got, wan er die kinder schuch zu reist, sol ein vorstendiger man aus jm werden. So wechst er sehr wol etc. So ist er Got lob kain spiller, nit allain, das er hin vnd wider wil vnnutz gelt fur andere aus geben etc. Ich hab jn negst gen Weinmair zu den fursten zu Sachsen etc. genumen, welche rede vnd renderey alle Leiipzige marck bey mir zu herberich ligen. Nun seindt mir etlich sannet vnd damoschat vnd atlas auff der stras zwischen hier vnd Nurberg genumen

worden, also das ich hab musen gen Weinmair farn vnd mich gegen den fursten des beklagt etc. Ist mir vnd eurem sun zu hoff von e. g. wegen grose ere wider farn etc. So ist negst mein gⁿ her der churfurst zu Sachsen¹⁾ etc. mit seiner gemahel, euren kristligisten kunigs dochter, alhir gewest, vnd eur sun hat mit musen auff die jacht reiten, also das ich mergk, mein g. her der churfurst vnd seine gemahel haben jn lieb vnd werdt.

Jch wolt ja gern, das, wan er heudt ader morgen zu euch haim kheme, er auch was kundt dem landt wie eur g. helffen vor zusten jn allen pilichen sachen, als ich hoff, ers thun sol etc.

Gstrenger her, wil e. g. nit pergen, das ich mit allerlay seiden warn thue handeln, vnd ich laß es selbst jn Welschlandt besteln vnd machen vnd khan e. g. ein guten kauff geben. Da dan e. g. etwas bedarff, wolle mich eur gestrengheit vorstendichen lasen, wil ich e. g. wol vorsehen, vnd ich khans alwegen aus den mercken alhir gen Stetin schicken, dan die Stetinischen kauffleut kauffen vill von mir etc.

E. g. melden jn jrm schreiben, da ich naher an der sehe wonet, wolden e. g. mir was jn die kuchen schicken; da e. g. wolden mich mit einem klain dunlein buder vorsehen, das mans nur an Redelstorff gen Stetin schicket, der khann mirs alwegen wol her senden.

E. g. wil ich nit pergen, das margrauff Albricht, der also vill hader vnd rumor jn Deuthblandt hat gehabt, auff 9. jenerij zu Pfortzam²⁾ jm landt zu Wirtenperg, da die margrauffen von Baden hoffhalden, gestorben ist.

Vnd man helt ein reichstag zu Regenspurgk. Ist der romisch kunig³⁾ mit seinem jungsten sun Karel darauff,

¹⁾ *Kurfyrst August og Kurfyrstinde Anna.*

²⁾ *Pforzheim.*

³⁾ *Ferdinand I og Karl af Steiermark.*

der hertzog Albrecht von Bairn, der hertzog von Wirtenperg¹⁾ vnd etlich bischoffe. Sunst seindt aller chur vnd fursten gesanden doh, vnd wie man mir aus Regenspurgk schreibt, so wart man auff m. hern den churfursten zu Sachsen vnd churfursten zu Brandenburgk²⁾ etc., welche baide churfursten seindt 10 tag nach dem neuen jar zu Lochen³⁾, 3 meil von Dorgaw, bey ein ander gewest. Man hort aber alhir jm landt nit, das m. g^r her auff den reichstag wil zihen, dan er wirt ein grosa fasnacht halden etc.

Man hoff, das man sich auff den reichstag der region(!) mit dem romischen kunig vorgeleichen sol; dar zu wolt Got sain hailigen gaist dar zu geben, dan es wol ein mal zeit wer etc. So wil man sagen, das der r^o kunig vom reich huelff wider den Turcken begert; ist zubesorgen, es wert ein grose schatzung auff gelegt werden. Got der here wendt gegen vns allen seine barmhertzigkait, amen. Was ich vom reichstag zu endt erfare, thue ich e. g. verner u wissen. Hie mit von e. g. sun Heinerich briff an e. g.⁴⁾. Beuehle mich e. g. als mein gunstigen gepitenden hern, vnd thue e. g. alzeit was der selbichen lieb vnd dinstlich ist. Datumb Leuptzigk den 18. februarj anno 1557 jar.

Eur gestrengheit
gantz williger diner
Hans Burer, burger zu Leuptzigk.

(Paa Konvoluten: Spor af Brevsriverens afrevne Segl, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Dem gestrengen edeln vnd ernvehsten hern Mangnus von Giildenstern, rithern etc., zum Sturmholm wonhafftig, meinem gunstigen lieben hern.

Anamet ten 27. apryllis anno 57 fra Ly.

¹⁾ Christof.

²⁾ Joachim II.

³⁾ Lochau ?

⁴⁾ Brevet er ikke bevaret.

(Desuden findes paa Konvoluten Mogens Gyldenstjernes Segl og hans Udskrift:)

Tyl Ane Spare pa Stierneholm.¹⁾

311.

København, 3. April 1557.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling til at møde hos Kongen.

T. o. a. L. 5, 170. — Tr.: K. Brb.

¹⁾ Ved Brevet findes følgende Brev fra Hans Burer til Joachim Redelstorp:

Mein gantz willg dinst sambt allem guten beuor. Erbar vnd achtbar, gunstiger her, eurn gesundt sambt den euren erfur ich hertzlich gern, meinet vnd Heinerich Guldenstern halbn danken wirten Got dem hern.

Gunstiger her, hiemit sende ich e. g. briff an hern Mangus Guldenstern; ist an e. g. mein gantz dinstlich bit, e. g. wollen die selbichen, auff es muglich ist, jme zusenden, damit mit(!) sie jme wol vnd zu recht kumen, vnd da er e. g. etlich gelt wirt zuschicken auff den ostermargk, so bit ich, wolt mir das selbich anher schaffen, damit wir doch ein mall die schuld des Heinerich Guldenstern mogen jar zaln; bit, jr wolt euch nit beschwern, vor dine ich alzeit willig etc.

Wiset auch, das ich die 100 daller, so eur sun mir auff Martinj abe durch Mertens Merten zugesant, wol empfangen hab. Damit, gunstiger her, was euch yder zeit lieb vnd dinstlich ist. Got der her mit e. g. vnd vns allen. Datumb Leuptzigk den 18. feberarj anno 1557 jar.

*Eur e. vnd achtbarikayt
gantz williger*

Hans Burer, burger zu Leuptzigk.

(Bagpaa: Spor af Seglet, Udskriften og to samtidige Paaskrifter:)

Dem erbarn vnd achtbarn Joachim Redelstorpff, der stat cemerer zw Stettin, meinem gunstigen hern.

Stettin.

Cito.

Dieser brieff ludt vp hundert daler, so my her Magnus Guldenstern anno etc. 56 vp Michelj thogesant, welcke ick synem bovhelick nha weder vm Hans Burer tho Lipßigk thogesant hebbe, wo der brieff meldet.

Redellstrops kwjtanser til Stjtn om Henrich.

312.

Assens, 12. April 1557.

Rasmus Sverke til Mogens Gyldenstjerne.

Han sender Mogens Gyldenstjerne Korn, Flæsk m. m. fra dennes Gods paa Fyen og gør Rede for dette. Mogens Gyldenstjernes bortrømte Foged Hans Skriver er fængslet paa Haderslevhus. Om Brandso, Fønsskov m. m.

Mynn jdmige teniste allentiid tillfforne screffuit met wor herre. Kere hosbundh, so giffuer iegh etther kerlige tilkende, ath iegh sender etther xl och xiiij t^r haffre, som er iij ørter myndre indh j lest. Szo sender iegh etther iii^c lydher flesk och iij t^r riigge, som er ij^c rigge wtj xj myndre, som ligger løße, j t^e swineføder, ij t^e yster bondh, j t^e met iij lyder marswine flesk wti, item j t^e packet met swineflesk, som er xviiij lyder wtj, och sender jegh etther ij t^r oell med thenne skipper Hans Iffuerssen y Asßens Kere hosbundh, giffuer iegh och etther tilkende om ij lest korn, som Poell Bangh¹⁾ fick aff etthers landgild; huadtt y wilde wnde hanom skepen for, atthj wilde byde megh till ther om; men skepen gelder viij ð till thette; men nw kommer ther skwder for Asßens met korn, och loff ther iij skwder for Asßens, lad met bygh. Item giffuer iegh och etther tilkende om Hiorthett marck, som wii haffwer haffd then trette om, skall ryde mendh po then neste torsdagh effther poske. Haffuer jegh och dele poo Orthe²⁾ skoff, som skall rebess then tiisdagh nest effther hellighe trefoldighedz søndagh, helst fordj atthj ville fordere Jøren Ritther och ther wdoffuer hoghe. . . . wplictige, ßiden iegh fick thj enmercker i. . . stenett, thj er thet gott, atthj wide etthers partt ther wtj. Item lader jegh och gerde po Fønss sko[ff] effther ettherss beffal-lingh. Tesligiste giffuer iegh och etther tilkende om then

¹⁾ Borgmester i Assens.

²⁾ Orte S., Baag H.

karll¹⁾, som lyder po Hadersl[eff]hwß, ßo haffuer iegh talett met Siuertt²⁾, ath han skall bliffue tillstede, ind till jegh fanger ederss bud och willge ath wide, och ffindis ther ingenn aff thj sagher, som wii kunne foo rett offuer hanom. Item feck iegh Hans Jacobsen, edderss bud, viij daler till thering wtj Rybe, then tied wii lette effther ßamme karll etc.

Item, kere hosbundh, giffuer iegh och etther tilkende, atther er kommen ßo mange ollkrager till Øøbrandz øø³⁾, att wii kann neppeligh weroff landett for thenom; och ßom iegh haffuer giffuet edder tilkende om then wderste moell po Fønskoff, som Christopher lader biigghe, om y wille wnde hanom ald then gressgangh, med myndre indh han will stede edderss tenere ind igenn wtj ollet. Och kan iegh icke komme till eder jndenn sanctj Hans dagh for delemoll med mitt regenskaff. Kere hosbundh, bydhr megh till om alle ßagher, hor epther jegh skall megh effther(!) rette. Her med eder Gud aldßommectiste beffalendis till ewigh tiedt. Screffuet wtj Asßens mandagh nest effther palme søndagh anno etc. 1557

Rasmus Swercke,
ettherss idmige tener.

(*Bagpaa: Seglet og Udskriften.*)

Erlighe och welbørdighe man oc strenghe rydder, her Mogens Gyldenstjerne till Stjerneholm och høgsmandh till Laffholm, synn kere hosbundh, ganske idmigelighenn tillscreffuit.

313.

Haderslev, 14. April 1557.

Sivert Rantzau til Mogens Gyldenstjerne.

Hans bortrømte Slotsfoged Hans Skriver sidder fængslet paa Haderslevhus og kan med Hertug Hans's Tilladelse udleveres til Mogens Gylden-

¹⁾ Mogens Gyldenstjernes tidligere Foged Hans Skriver; se Noten til næste Brev.

²⁾ Sivert Rantzau.

³⁾ Øen Brandsø i Lille Belt.

stjernes Tjenere. Hertugen beder ham behandle Hans Skriver saa læmpeligt som muligt og ikke efter Retten.

Mein freundlich dinst vnnd was jch sunst mehr liebs vnnd guts vermagk, zuuornn. Gestrenger vnnd ernuester, besunder gunstiger vnnd gar guter freundt, jch hab euer schreibenn euerm schreyber¹⁾, so alhier zu Haderschlebbenn vff euer furdern vnnd bittenn gefengklichen eingezogen vnnd gesatzt worden etc., das jch denselben gefangenen euch nach dem reich jnn eure behaussunge zu La- oder Sternholm zu bringen etc. den euern vberantworten vorgunnen vnnd zu lassenn mocht, empfangen vnd allen fernern jnnhaldt freundlich vormergkt, vnnd wil euch daruff freundlicher meynunge nicht bergen, das jch derowegen dem vnnd solcher ewrer forderunge nach den durchleuchtigen hochgebornen fursten vnnd herrn, herrn Johanssens, hertzogen zu Schleswigk, Holsten etc., meynen gnedigen herrenn, euerendthalbenn vnderthenigen belangt vnnd angeredet, auch souiel bey s. f. g. euerendt halben

¹⁾ *Hans Skriver havde været Mogens Gyldenstjernes Slotsskriver paa Malmøhus og senere hans Slotsfoged og Slotsskriver paa Laholm Slot. Efter et Tingsvidne, dateret Laholm 29. Jan. 1557, havde han og en Led-sager en Søndag i 1555 i Kirketiden i Bent Købmands Hus i Laholm under en Trætte dræbt Esbern i Alslof, hvorefter han blev fængslet, men atter løsladt, efter at der 20. Juni 1555 var sluttet et Forlig, hvorefter han skulde betale den Dræbtes Slægtninge ialt 69 Dlr. i Bøde. Da han ikke opfyldte sit Bepligtelsesbrev, blev han atter fængslet, rømte og blev paa Sønder Hallands Landsting 27. Febr. 1557 fredløsgjort efter Loven, „for han sprang Kongens Mur paa Laholm Slot og rømte af med sit Regnskab af sit Fogedi paa fornævnte Slot og med sit Regnskab, mens han var Skriver paa Malmøhus, som han ikke har gjort fra sig“. Han blev fængslet paa Haderslevhus og udleveret til Mogens Gyldenstjernes Foged paa Fyen Rasmus Sverke og hans Tjener Broder Friis, der førte ham til Assens, hvorfra han blev ført til Laholm og paa Høgs Herreds Ting 26. Oktbr. 1557 dømt skyldig at miste sin Hals for Drabet paa Esbern i Alslof. Om hans Regnskaber oplyser et samme Dag og Sted udstedt Tingsvidne, at han i Laholms Borgestue havde tilstaaet, „at han ikke trøstede sig til at gøre Hr. Mogens Gyldenstjerne det Regnskab, han burde“, hverken for Malmø Slot eller Laholm Slot (se M. G. Priv. Ark. Indk. Breve 1556 —57 passim).*

jnn vnderthenigkeit erhalten vnnd außgericht, das jch eueren diener denselben gefangenen zu stellenn vnnd vberantworttenn soldt[e]. D[as] jch danne gethann, als das jch denselben gefan[ge]nenn euern diener vberantworttenn [vnd] zustellenn lassenn. Meynes vorsehens werdenn bemeltenn gefangenn euch, w[an] jr denselbenn zu bringen jhnen beuehlich vfferlegt, zur stedte bringen. Es haben mich aber s. f. g. an euch dabeneben zu schreybenn jnn gnadenn vfferlegt vnnd beuohlenn, das s. f. g. gnedigs begehren, jhr wollet mith demselbenn gefangenn vffs glimpfflichst als muglich, nach gnade vnnd nicht nach rechte, handlenn lassenn; dann so s. f. g. nicht auß zugethanenn gnedigen vnnd geneigten willenn euch den gefangenen volgen lassenn wollen, wehre s. f. g. solchs dieser orthe gebrauch nach nicht zu thunde schuldik gewehsenn. Werdet euch dero wegen jnn deme der gelegenheit nach allendthalben zuerzeigen wissenn, darane dann meyn gnediger herr gantz vnnd gar keynen zweiucl. Das ich euch vff euer schreybenn jnn freundliche andtwordt nicht habe wissenn zuuorhalten, vnd bin euch meynes vormuegens jederzeit zudienende willigk. Datum Haderschleben den 14ten aprilis anno etc. 57ten.

Syuerdt Rantzow.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Dem gestrengen vnnd ernuesten herrnn Magnuß Gildsternnn, ritternnn, amptman zu Laholm vnnd erffgesesenn zu Sternholm, meynem besondern guten freunde.

Om Hans scryffuer, som rømppte.

314.

Assens, 19. April 1557.

Rasmus Sverke til Mogens Gyldenstjerne.

Han har indskibet hans Gods og hentet hans bortrømte Foged Hans Skriver paa Haderslevhus og sender nu denne til Skaane. Han har overladt noget Byg til Borgmester Poul Bang. Om en Fisker o. a.

Myn ydmighe thiensthe alltidt ffor Ænd met Gudt. Kiere hosßbond, gyffuer iegh eder tiill kiennde, som ieg ffyck ederis breffue then tisdagh effter palme sönndagh, thaa hadde ieg skybbeth ederis godtze jnd, som skulle haffue lobeth aff then onsdagh nest effter. Syden wor iegh y Hadersleffue met ederis bud effter Hans Skryffuer, och wor borgemester¹⁾ met osß, elleris hadde wy icke fangeth hanom tijl Skoenne etc. Kiere hosßbond, gyffuer yegh eder tijl kiennde, att borgemester hand haffuer fodde ij lest bigh paa ederis wegenn, och huad att y wilde vnde hanom skeppenn, saa beder iegh eder, att y wilde bydde migh tijll ygenn. Jtem Ænder iegh eder ij thönder kaaker bylle och then ffysker drenngh, som y skreff om, en god tro drenngh er thet. Item haffuer iegh skryffuet eder tijl y thet andeth breffue om alle ering, och wilde Syffuerth Rantzwe inthet haffue ffor Han[s] Skriffueris koth. Her met eder Gud beffallenndis. Myn tiensthe alle thiid, huor iegh kand, tiil thet beesthe etc. Datum Asßenns andenn paaske dagh anno dominj 1557.

Rasmus Swercke,
e. k. w.

(Bagpaa: Seglet, Utskriften og en samtidig Paaskrift:)

Erligh och welbyrdighe mand, her Mangens Gillensternn paa Sterenholm, komendis detthe breffue kierliigen skreffuetth.

xxx smaa swenske søm och vij lete søm, som kom y den gaffwell mellom off(l) och Rasmus, Lund 1557.²⁾

315.

Assens, 19. April 1557.

Poul Bang til Mogens Gyldenstjerne.

Han har hentet hans bortrømte Foged Hans Skriver paa Haderslevhus hos Hertug Hans, der beder Mogens Gyldenstjerne skaane hans Liv. Om

¹⁾ Poul Bang. ²⁾ Ses ikke at vedkomme Brevet.

noget af Mogens Gyldenstjernes Landgildebyg, som Rasmus Sverke har overladt ham.

My(!) ganske ydmyg thieniste eder nu och altiit tiill fforne schreffuitt med Gudt. Kiere her Mogens, betthacker jeg eder ganske ydmygeligenn ffor althth gothh, som y mig altiit giordt och beuist haffuer, huilckett y skulle altiit fiinde mig ganske goedwilliig tiill ath fforthiene aff myn ringe fformue, wdi huis maade ieg wed eder tiill wilie och thieniste kannd were, som ieg etther thiss pligthiig er. Kiere herre, ware ieg med eders ffolck wdi Haderssleff effther etthers skriffuellße om den ffange, da skall eders thiener Broder Ffrys well ßie eder, huor ledis dett tiill gick, fförind wy kunde ffange hannom løss paa eders vegne. Dett stoed well hartt; jeg war ij gang ffor herthug Hans ßielloff, fförind dett kunde skie. Hand beffold Syffuertt Ronzau, ad hand skulle skriffue bode eder ßielloff och Herloff Trolle tiill, ad hand mothe bliffue benoitt tiill liffuitt, om detth stod nogen lunde, som y skall well ffornemme wdi bode eders briffue, som Siffuertt schriffuer eder tiill. Y betthencker well sielff dend beste meninge; kand y ffaa loffuind och wissend ffor den diell, hand bliffuer eder skiillig, da kand y sagth were beholpen med en hand ffuldtt aff blodtt ffor herthhog Hanssis bøn skyldtt. Hans naade beffoll Siffuertt ßielffuer, hand skulle inthett thage aff eder[s] ffolck ffor kost och thering, men hand sad ther, ffor eders skyldtt. Kiere her Mogens, giffuer ieg eder y[d]mygeligen tiill kiende, ad ieg haffuer ffoett ij lest b[iig] aff Rasmus Suerck aff eders landgildtt; saa thør ha[nd] jntthett annamme vj ß aff mig ffor skiepidtt, fförind ha[nd] ffanger eders schriffuellße ther om, och ieg tror eder saa well, ad y wnder mig ffor thet, som ieg giffuer eders broder Knud Gillenstiene och andre goede mendtt. Jeg haffuer icke giffuitt nogen mere tiill thette, som hannd well ßielloff skall ßiige eder, nar Gud will, ad her Knud och y ffyndis. Kyere her

Mogens, effther ssom y skriffuer hannom tiill ther om, will ieg gierne retthe mig och bethale hannom tiill goede paa eders wegne, ssom dett lüig bør; och fforllader mig, ad ieg saa bemøder eder med denne myn skriffwellße. Wdi huis made ieg wed, ad ieg kand thiene eder wdi denne egenn, skulle y altid ffinde mig saa well wilig som dend, eders egett brød edder, aff myn ringe fformue, dett Gud skall kiende, huilcke ieg will haffue eder sund och saliig befallindis. Screffuitt y Aßens annden paaske dag anno dominj 1557.

Pouell
Bang, eders wilig.

(*Bagpaa: Seglet og Udskriften:*)

Erlig och welbyrdiig mand och strenge riider, her Mogens Gyldenstjerne tiill Stiernhollem, høuidz(!) paa Lauhollem, ganske ydmygelig tiill schreffuitt.

316.

København, 9. Maj 1557.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling til at udruste 12 Karle.

T. o. a. L. 5, 197. — Tr.: D. Mag. 4. R. V, 118 ff. — K. Brb.

317.

Leipzig, 30. Maj 1557.

Hans Burer til Mogens Gyldenstjerne.

Han klager over, at Henrik Gyldenstjerne stadig gør Gæld, som han skjuler, og ikke bryder sig om hans Formaninger. Henrik er bleven en velvoksen ung Mand, men skaffer ham mange Fortrædeligheder ved sin Gøren Gæld.

Gestrenger, edeler vnd ernvester, gunstiger her, mein gantz willig dienst alzeit seindt eur gestrenghait ider zeit zuuorn beraidt. Gestrenger her, mir ist e. g. schreiben das datto 5. mayj aus Copenhagen durch zaigern Bastian

wol zu kummen, vnd erstlich wol vorstanden, das e. g. mein vnd eurs suns schreiben, so wir auff 18. feberarj an e. g. gethon, auff 27. aprilj wol bekommen habtt, Got lob, vnd wie ich e. g. geschriben, das er jn alles nach rest schuldig sey 190 daller auff 18. feberarj, die e. g. mogen anher vorornen, vnd wer dar nach mein rat, das man vber das selbich alle ostern 60 vnd Michelj 60 daller anher vorornet, da von er sich nur wol erhalten khondt, wo er mir anderst volgen wolt. Aber, lieber Got, was sol ich thon, ich gieb jm gute vnd pose wordt, wil alles nicht helffen, vnd wan er mir sagt, er sey 100 fl. schuldigk, so fundt es sich hinden nach 200 fl. Dar vmb wole mir e. g. nit vor vbel haben, das ich erstlich e. g. bericht, die schuldt wer 125 daller jn alles, ist mein schuldt nit; dan het er mich recht bericht, so het ich e. g. auch recht geschriben. Ich hab jn vortoten, da ich vill seine schuldt abzalt hab, die er gemacht, ehe er zw mir kummen ist, von dem gelt, so mir e. g. gunst geschickt etc., das er sol nicht mer auff porgen vnd nyt ander zerung haben dan jn meinem haus. Aber hilfft alles nit, der wegen ich gantz vordrosen bin, vnd da ich e. g. nit dran schonet, wolt jn kain stundt jn meinem haus leiden. Er giebt weder vmb mich noch den prezepter etwas, die wirs doch, das wais Got, an allen rohm gut mit im mainen etc. Vnd ich hab jm gesagt, das er euch selbst sol schreiben, was er fur schuldt hin vnd wider gemacht hat, ehe er zumir ist kummen, vnd her nacher, dan wie ich vorstehe, wan e. g. jm haben jn seine hendte gelt anher geschickt, sein kostgelt vnd ander noturfft zubezaln, so hat er das gelt an ander ort ausgeben, vnd ist die schuldt also vnbezalt pliben etc. vnd da neben jmer eins jns ander auffgeporgkt etc. So hab ich disen margk von Joachim Redelstorff 60 daller empfangen, die ich fur mich behalden hab, vnd ist mir noch rest schuldig bis auff das dato 30. mayj fur jme vnd seiner noturfft, gelihen

gelt, kost gelt, aus zins, aus stuben, camer vnd pet zu halten jme vnd seinem prezepter, auch fur leinbat zu hemden vnd fur seine gest, so er gehabt, jn alles mir noch aus stendich, 77 fl. 10 g. 9 ^s, vnd wan ich zeit het, wolt ichs e. g. von anfang zumb endt, sider er bey mir ist andreten, von 8. sebtentris des 1555 jars bis anher den 30. mayj dises 1557 jars, hiemit geschickt haben; wils aber hernacher, wan ich bas zeit hab, auff euren begern thun. Das er bey mir vorzert, als ein fl. ein ordt eine wochen, ist des jars etwan mit des prezepter bet zu halten ein 60 daller; der prezepter get an einem andern ordt zu disch mit einer geringen kost vnd gedrenckt, aber schlefft jn meinem haus bey euerm sun vnd geneust mit jm stuben vnd camer, welche stuben vnd camer zinst mir ein jar 8 fl. Jch gieb jm Dorgisch bir vber disch zu trinken, so vill er mag, vnd 4 guter esen; achte e. g., da die bey mir wer, wurde da mit zu friden sein etc., aber die zeit, so er bey mir gewesen, hat er zimlich gest gehabt, wie wol erlich gut leud, edel vnd vnedel, wie wol ichs jn warhait nit alwegen gern gesehen hab, dan, gunstiger her, ist der wein vnd alle gedrengk, auch speis alhir sehr deur.

Weither ist er dem prezepter schuldigh 16 fl. 6 g. vnd dem schneider noch 14 fl. 16 g. 10 ^s; vmb solche schuldt da wais ich vmb, da hab ich drein gewilligk vnd ist mit meinem wisen geschehen, thut 108 fl. 12 g. 7 ^s. So ist er hin vnd wider noch den leuden jn der stat schuldigh, da von wirt er e. g. rechnung thun, vber das, das ich von e. g. zugesandem gelt eins dails zalt habe, 132 fl. 10 g. 9 ^s, da von wais ich kain rechnung zu thun, vnd ich bit, jr wolt solchs ja bey zeit her aus auff Stetin an Redelstorff senden, das er auffs lengst P. Pauli anher kumme; dan er wirt oft vorm reckthor beklagt, vnd lauffen mir die leudt jns haus, ich sol sie von seinet wegen zaln, die weil ich jnen etwan zuuor gelt hab geben

von seinet wegen. Aber ich habs den selbichen leuden gesagt, das sie jm nit porgen verner sollen; aber er hat jn so gute wordt geben, bis sy jm wider war geben haben oder gelt gelihen, da ich doch euren sun offte das selbich vorpotten hab nit zu thun etc., sunder, was er zu noturfft bedarff, mich drumb anzusprechen. Ich wels gern aus legen, da es anderst recht vnd nutzlich angelegt werde, des ich dan gethon hab; aber da ist kain ersetzung oder auffhorn bey jm etc.

War ist es, er wechst daher vnd hat schon raidt ein feine manes leng, wie euch Bastian wol wirt an zaigen, wil aber nit mir volgen. So denck ich auch, das ich wol 4 kinder zu zihen hab und zu thun genug mit jnen habe, vnd wolt doch auch e. g. erlichs biten vnd begern an e. g. lieben sun auch thun, aber ich jar vordrosen dar zw etc. bin, dan ich mergk aus euren schreiben, das jrs ja mit eurem sun gut maindt, wie dan ein ider erlicher vater gern sieht, das sie die kinder wol halden zu Gotes lob etc. Das ich e. g. auff eur begern zu noturfft noch nit hab wollen vorhalden vnd bin alzeit nach vormogen e. g. ider zeit zu dinen willigk. Got der allemechtig mit e. g., der eurn vnd vns allen. Datumb Leuptzigk den 30. mayi anno 1557 jar etc.

Eur gestrengheit
gantz williger alzeit
Hans Burer, burger zu Leuptzigk.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Dem edeln gestrengen vnd ernvesten hern Mangens
Guldensternn, rither, zw Storneholm etc., meinem gun-
stigen lieben hernn. Storneholm.

Leipzig, 1. Juni 1557.

Henrik Mogensen Gyldenstjerne til Mogens Gyldenstjerne.

Han takker for Faderens Tilbud om at lade ham studere i Wittenberg; han vil gerne studere et, to eller tre Aar. Han beder om Penge til Betaling af sin Gæld, saa han kan komme fra Leipzig. Han er flyttet til en anden Vært, der er billigere.

Sonlig helsen nu oc altid for sent med Gud, vor herre. Allerkeriste fader, maa y vide, at mig lider vel; den allsommectiste Gud vnne mig thet samme til eder at spørge. Desligeste tacker ieg eder for alt goet, som y mig beuist haffuer oc ennu dagligen beuiser, huilket den alsommectiste Gud vere eder løn. Allerkeriste fader, maay vide, att ieg haffuer fanget eders(!), huicket ieg haffuer lest oc vell forstandet; oc som y skriffue mig till, om ieg haffde lost till att studere, saa skulle ieg for søget en tid lang til Vittenberg, oc om ieg icke ville anders lunne lege vin paa mig, en som ieg haffuer gjort her til dags, daa voret dett beste at giuet offuer, saa maa y vide, allerkeriste fader, at ieg haffuer lost en tidlang til att studere, som ieg oc haffuer schriffuett eder til til faaren. Den alsommectiste Gud vnne mig sin nade der til. Der faare, allerkeirste fader, beder ieg, y ville ennu lade mig studere en tid lang, et aar, tu eller try, ieg vill gierne lyde eder at. Senner mig hen, huort y ville haffue migh, ieg vill med Guds hielp legge bere vin paa mig, en som ieg haffuer gjort her till dags. Saa maa (!) vide, kere fader, ieg er ennu 241 fl. 3 g. 4 ³ skyllig, saa beder ieg eder for Guds skyld, y ville lade mig komme aff denne geld oc senne mig them med det allerforste, oc y ville siden senne mig saa maane peninge til sancte Mickels dag, som ieg kunne komme aff Lips; ieg vill med Guds hielp lege bere vin paa mig her effter, en som ieg haffuer gjort her till dags, oc att y oc min kere moder oc all

min sleckt skal faa glede aff mig. Saa beder ieg eder, allerkeriste fader, at y ville icke senne min vert dem, faar disaa, senne i ham dem, saa `giør(!) her effter, som han haffuer giort her til dags. Saa maa y oc vide, kære fader, att denne karll han haffuer raat meget, at ieg skulle drage fra ham oc fly mig en annen vert der, som icke vore saa dyr tering; det haffuer ieg oc giort oc giffuer en j hall daler faar kosten oc faar drecket, som ieg haffuer før giffuet 18 g. for vden drecket. Her med eder Gud befalendes. Schriffuet y Lips den 1. junii anno 1557.
Henrick Gyllenstiern.

Allerkerreste fader, siger mine soskin oc alle gode venner mange tusin gode netter. Den allsommectiste Gud vnne eder oc dennem at leffue lenge med megh etc.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Till min kere fader her Maans Gyllenstiern til Stiernholm ydmygeligen sendis thette breff.

319.

Stjernholm, 26. Juni 1557.

Mogens Gyldenstjerne til Antonius Hanisch.

Han sender ham Breve fra Sønnen Henrik og Hans Burer og beder om hans gode Raad. Han spørger om nyt fra Hove. Det tegner til at blive et godt Aar for Korn og Skov.

Myn wenlig helssen nu oc altiid for sent met wor herre. Kere Anttony, siinderligen gode wen, tacker ieg etter for møgen ere oc got, i meg alt tyd beuyst haffue; ieg skal fynds ganske god wyllig tet at forskiille, hues i myn macht er, ter for lader etter tyl. Kere Anttony, gyffuer ieg etter wenligen tyl kende, tet ieg har fanget scryffuelse fra myn søn Henrick oc Hans Burer fra Lypsyh, som Bastian, k. mt. secertter, har ført met seg. Beder jeg etter, kere Anttony, at i wylle tacke for^{ne} Bastyan pa myne wegene oc syge hanom, ieg wyl gerne forskiillet

met hanom, huor ieg kand. Sender ieg etter same breffue, meg tylskryffune ere; beder etter, i wylle haffue ten vmage oc lesse tenom ouer, oc i wylle talle met Bastian oc ten leglighet, som seg met myn søn begyffuer, grundeligen for fare oc delle sa etters gode rad met meg, som ieg etter tyl troer, huad etter nu tiickes. ieg fremdellis skal skycke meg i tenne sag. Gud wyd, ieg sa tet gerne got; i wylle nu scryffue meg etters gode betiicke tyl etc.

Ieg har nu forfaret, tet her Otte Krumpen, Ericke Krabe er kommet tyl k. mt. Otte Rud er kommet fra Gullen; oc hues niit tyl houe er, men wyde ma, i wylle skryffue meg tet tyl, oc huor lunde tallen er, om k. mt. tøffuer lenge i Sellen. Jeg wyd jnttet siinderligt at scryffue etter af tenne lands ende, end, Gud ske loff, kornet skycker seg wel, oc skouen met, sa tet ser vd tyl et got fet ar, om Gud wyl gyffue syn velsynnelssse, tet kand fange fremgand. Kere Anttone, fortencer meget icke, at ieg vmager etter sa møget met myne erende oc biuder sa drysstigen ouer etter. Kwne gøre tet, i kwne haffue ere oc got af, ter skulle i vden tuyffel fynde meg wyllig tyl, oc beder ieg etter, kere Anttony, tet i wylle grøsse Barby met mange gode nat pa myne wegene, Marrene ocsa. Wyl ieg her met haffue etter oc tenom ten aldmechtigste Gud befallet. Ex Stierneholm ten 26. dag junij anno 57.

Mogens Giildenstiern, ritter.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og en med anden Haand skrevet Paaskrift:)

Erlig oc wel forstandiig mand Anttony Hanssen, k. mt. secretter, myn gode wen tyl egen hande.

Disse brefue ere om Henryck Gøldensterne.

Orig. i M. G. Priv. Ark.: Konc. og Optegn.

320.

Krogen, 9. Juli 1557.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling om at møde hos Kongen paa Sjælland eller Falster den 8. August i Anledning af fremmede Fyrstebesøg. Derimod skal han ikke tage til den berammede Landdag i Flensborg, da Kongen ikke kan komme til denne.

T. o. a. L 5, 225 b. — Tr.: Sejdelin: Dipl. Flensb. II, 720 f. — K. Brb.

321.

Falsterbo, 19. September 1557.

Antonius Redelstorp til Mogens Gyldenstjerne.

Han sender ham et Brev, som han har faaet fra Hans Burer, og gør Regnskab for de modtagne Penge. Han sender ham fra sin Fader 1 Td. Tvebakker og 4 Par Tøfler til Fru Anne.

Laus deo 1557 jar den 19. septembris tho Falsterbo.

Gestrenger, ehrnvester her. Nach erbiedung myner wiligen vnd vnuordraten dienste vnd wunsching langwiriger gesunt, geluckseliger wolfart vnd alles guden van Godt dem almechtigen kan ick j. g. nicht bergen, dat ick vor gangen Margreten marckt tho Franckfordt einen brieff van Hans Burer van Liepßigk bekamen, dat he die 60 daler vp den ostermarck entfangen hedde, vnd hedde ferner van j. g. brieffe, dat he mer geldes by my bekamen scholde, ock etlick kese vnd botter etc., wo sin brieff meldet, welcken ick j. g. hie tho schicke. Dar vp hebbe ick em wedder geschreuen, dat ick kort vor pingsten by j. g. gewesen, do hedde my j. g. die 60 daler, so jck em den vorgangen ostermarck gesant, wedder erlecht, ouerst ferner keinen bevhel gedhan gelt dar hen tho schicken, wo j. g. sick des ahne twyffel wert weten tho erjnnern. So hebbe ick ock nha der tidt van j. g. kein schriuent efft gelt bekamen. So ouerst j. g. mer geldes dar hen schicken wolde vnd dat sulue dorch my

wolde vtgerichtet hebben, so wylle idt my j. g. in der tidt weten lathen; wil j. g. gerne hir in dienen, so vele my mogelick. Jdt schriff my ock myn vader, dat he dissen Michelj marckt 60 daler thor winter tering hen schicken wil ahn Hans Burer. Obs nhu an dem genug, oder efft j. g. mer dar hen gesant hebben wil, wert my j. g. wol weten lathenn; allene disse 60 daler wert myn vader gewisse dar hen senden, dar mach sick j. g. tho vorlaten.

Ock, gestrenger her, idt hefft my j. g. gemahel frow Anna den vorgangen heruest jm 56ten jar 60 daler tho gesant; dar nach den suluen heruest hefft my j. g. gesant 100 daler; ferner hebbe ick nhu dit vor jar jm 57ten jar van j. g. tho Copenhagen entfangen 60 daler, van welcken dren posten ick j. g. noch kein bowiß thogestelt, dat ick sulcks thor stede geschafft hedde.

Schicke der wegen alhir j. g. 2 quitantzen, jder vp 60 daler ludende, vnd einen brieff, vp 100 daler ludende, dar vth j. g. sehn wert, dat ick sulck gelt myth der ersten, so my mogelick, thor stede geschaffet hebbe vnd hebbe hir myth nhu j. g. van allem, so ick je entfangen, bowiß tho gestelt, dat idt thor stede geschaffet, der thovorsicht, j. g. werde my hir jn vorwaren. So ock j. g. my disfals ferner wat bovhelen worde, wil ick hir in j. g. gerne dienen. Jdt hefft my ock myn vader j t. weitten tweback gesant, ock 4 par pantuffeln, so frow Anna hebben schal; wille j. g. juwen dieneren bovhelen, wen die hir quemen, dat sie sulcks by my fordern. Dit hebbe ick j. g. als mynem gunstigen hern nicht willen vorholden, vnd bidde hir vp j. g. antwordt, vnd so ick j. g. wor jn dienen kunde, bin ick gantz willig. Datum vt supra.

J. gestrengicheit
ganß williger
Anthonius Redelstorp.

(Bagpaa: Spor af Seglet og Udskriften:)

Dem edlen, gestrengen vnd ehrnvesten her Magnus Guldenstern, ridder, erffseten vp Sterneholm, mynem grotgunstigen lieuen hernn.

322.

København, 20. November 1557.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling om kun at tage halv Skat af Bønderne i Aarstad, Tønderse og Høgs Herreder.

T. o. a. L. 5 292 b. — Tr.: K. Brb.

323.

U. St. og Dag. [København, December 1557.]

[Joakim Beck]¹⁾ til Mogens Gyldenstjerne.

Om Forhandlingerne mellem Kongen og Peder Oxen om Mageskifte af Favrholt og Toksværd m. m. Eskil Oxen skal overgive Holme Klosters Len til Dronning Dorothea. Om Udrustning af Flaaden.

.....
...ther pa...kwnne noget...eder n.... Gudt vill v[ij] findis, eller om then leylighed begiffuer seg anderledis om the iij smoo leen, her foruden, atj tha giffue ther om eders begering till kiende vdi tiide. Item Peder Oxen drog her fran i dag, oc haffuer thet staaet vdi en hard handell emellom kog. m^{tt} oc Peder Oxen nw i tre dage

¹⁾ Brevet er meget stærkt medtaget; den øverste og den nederste Del af første Blad og hele højre Halvdel af det andet Blad mangler og dermed ogsaa Stedsangivelse, Datering og Underskrift. Der er dog ingen Tvivl om, at Brevet er skrevet af Rentemester Joakim Beck [efter velvillig Oplysning af Dr. phil. W. Christensen], og det fremgaar af Indholdet, at det maa være skrevet i Slutningen af 1557, i alt Fald ret nær opad 19. Jan. 1558, da Mageskiftet af de i Brevet nævnte Ejendomme mellem Kongen og Peder Oxen blev afsluttet. Ogsaa Brevets øvrige Indhold peger hen paa denne Tid.

om Fawrholm, oc Herløff Trolle oc jeg, vij haffve gaet thenom emellom, oc stoed thet poo harde veye; dog kom thet i gaar epter medag till nogen lydelig handell, saa at Peder Oxе bewyliget oc samb.....
.....
...en by, heder Toxswer ha....ilde er xiiij garde, som frue Karine Mickell Brockenhouses¹⁾ i forlening haffde, oc inthet aff for^{ne} gods er nogett besynderligt, dog tror jeg icke andet, end Peder Oxе beholder thet, oc magskiffet²⁾ gaar for seg; oc ville kon. m^{tt} icke stede Peder Oxе selff till ords i thenne handell. Jtem Eskyld Oxе³⁾ skall komme hyd till nyaars dag mett hans register oc breff poo Holme closter oc gøre seg ther aff mett, oc myn naadiste frue haffuer forleningsbreff ther poo oc vill thet.....
.....
Jtem⁴⁾.... oc klage....almectiste be....naade lenge oc....holle vden....Skowgaard⁵⁾ er....hans fader Jo(?)....her er breff....Malmøø, Land....oc Ripe⁶⁾ at....rede vell vdr...medfaste oc iiij....skulle vdløbe i....fribyttere⁷⁾, og er....Krabbe till om an....Kiere her Mogens....gør ieg altid.....høstrue.....

¹⁾ Mikkel Brockenhuus havde 1527 faaet Forleningsbrev paa Toksværd i Hammer Herred frit for sig, Hustru og et Barn. Efter hans Død 1555 har allsaa hans Enke, Fru Karine Lykke haft Lenet (jfr. Erslev: Len og Lensm., Kr. Sk. og K. Brb.).

²⁾ Mageskiftet fandt Sted 19. Jan. 1558 (se Kr. Sk.).

³⁾ Eskil Oxе havde Holme Kloster i Forlening 1551—1558, da det overdroges Dronning Dorothea (se Erslev: Len og Lensmænd).

⁴⁾ Af dette andet Blad af Brevet mangler højre Halvdel.

⁵⁾ Formentlig omtales her Hans Skougaard eller hans yngre Broder Johan, der begge var Hofsjinder 1558. Deres Fader Jørgen Skougaard døde 1557; maaske har dette Dødsfald været omtalt her.

⁶⁾ Der sigtes her formentlig til, at det ved kgl. Befaling af 21. Decbr. 1557 blev paalagt en Række Købstæder at udruste Skibe og sende dem til København til Midfaste 1558 (se K. Brb.). Blandt disse var de her nævnte Købstæder.

⁷⁾ Sigter formentlig til den paatænkte Udrustning af Orlogsskibe, jfr. aab. Brev af 23. Novbr. 1557 om Tilvejbringelsen af Baadsmænd (Tr.: K. Brb.).

(Udskrift:)

Erlig welburdig mand oc streng ridder, her Mogens Gyllenstiern till Stiernholm, myn synderlig gode wen, vdi egen hand.

324.

København, 8. Januar 1558.

Dronning Dorothea til Mogens Gyldenstjerne.

Dronningen anmoder ham om at besegle Pantebrevet paa Holmekloster, som Kongen har tilladt hende at indløse.

Dorotthea mett Gudtz naade Danmarckis, Norges, Wenndis och Gottis drottning etc.

Wor synnderliige gunst tiill forne. Wiider, att hogborne første, wor kiere herre oc hosbunde, haffuer wnth och tiillstedt osß att inndløbe Hollmecloster, for hueß thett for vdj panth stoer, oc ther paa giiffuett osß hans kierlighets panthe breff, oc er y wdj ßamme breff mett andre Danmarckis riigenns raadt schreffne thedt tiill att forsegle. Thij bede wij etther och begere, attj wille finndis wbesuerett samme breff att besegle. Ther mett skeer osß synnderligenn tiill willie. Beffallenndis etther Gudth. Schreffuett paa Kiøpinnghaffnns slott thenn viij dag ianuarij aar ephther Christj fødtzell mdlviiij.

Vnnder vort signet.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Osß ellskelige erliig oc welbiurdug her Magnus Gyllenstiern tiill Stiernhollm.

At beseglle dronyngens breff Holm closter.

325.

Lybæk, 12. Marts 1558.

Jep Tordsen Sparre til Mogens Gyldenstjerne.

Han har modtaget hans Brev, som Brevviseren skal svare mundtligt paa. Takker for hans Tilbud om et Laan paa 2000 Dir., som han tidligere vilde have været gladere for, og beder ham laane sig 1000 Dir.

Afdøde Claus Bille har haft nogle af hans Ejendomme, som Mogens Gyldenstjerne kan faa i Pant. Omtaler dennes Strid med Jakob Movridsen Sparre om nogle af hans Ejendomme og henviser til deres Overenskomst i Lund om dem. De har haft hans fædrene Ejendomme i mange Aar, uden at han har faaet Tak derfor. Om hans Gaard i Lund, som Mogens Gyldenstjerne har haft Halvdelen af og nu har taget helt. Beder ham give Brevviseren Tærepeng.

Meynen freuntlichen gruß, willigen denst vnnnd alles guden zuuor. Erbar vnd erntuester, gunstiger, leuer swager, sunderligh guder freundt. Ick kan euch in guter meinungh nicht verhalten, das ich ann(!) schriben bey meynen diener Iurghen von Monchen van euch empfanghen habe vmb etliches gudes halben vnd annders mher, wie dan weyter ewer schreyben inholt vnnnd vermeldeth. Hierauff ich euch schriftlich sunderlig keyn antworth geben thue, sunder breffzittziger(!), meyner diener Iurgen van Monchen, wirt euch, als vill die guter belangen, aller sachen muntlich bericht thuen. Weyter, leuer swagher, gunstiger, guder freundt, alles ir mir schreyben vmb twe tausent daler, de ir mir leghnen wollen, des ich mich als iegen meynen swagher gannß freuntlichen bedancken thue. So ir euch solches freuntliches erbedens hetten zuuorn bewißlichen iegen mhir erzeigt, hette eß in mher frunschuff mogen erkent werden vnnnd velle dingh dardurch vnderlassenn worden. Nhun aber auff solches selbest ewer schriben entpiete ich mich in zwe tausent taler zu legnen; ist der wegen an euch als meynen swagher meyn bitte, ir wollet so wol thuen vnd mich mith tausent talern vff ein iaer odder zwæ zu entsetzen vnnnd vorstrecken wollen. In dem wil ich euch gern an gnugsam erschreybung darin auffrichten vnd euch dar neben gepurliche renthe iarlichs daruon geuen, vnnnd so ir willen mich in solchen dienstlichen willen(!) bewysen, so mughet ir eynen van ewern dener mith dissen meynen diener Iurgen van Monchen alhier schicken. Vnd nach dem her Clauß Bilde ock mit doet ab-

gangen ist vnd etlich gudter etlig iaerlich lang van dem meynen gehabt, welche mich nicht kunden vorgehalten werden, demnach so in den abgezwungen brief vnd ziegell, den sie van mir zu Lunne in Schoen bekommen, nicht inbegriffen ist, derwegen, so ir de selbige gueter begeren vnd an in zuchen wollen, sollen sie euch als meynem swager auch vor eynem andern in pandt vergundt werden 1). In dem mughet ir mich ewer gudt bedunckent schriftlich zu erkennen geuen. Ich habe euch mer maell in meynen noden vmb hilf anlangeth vnd eyn summa geltes van euch begert; die weill ich aber sunst lange kein hilf noch trost von euch heb bekommen kunden, bin ich derwegen auß nott halben verorsachet worden fromde vnd andere leute vmb hilf zu ersuchen. Weyter, leue swagher, ir wollet in ewer schreiben, das ir vmb die guter vnd holtzungh, so ir van mich haben, in zwidracht mith meynes vatter broders sonne Iacopi Sparr gestanden synndt, des ir doch zu thuen nicht nodich gehabt, dan euch sunder twyuel woll bewust, wie mhir vnsern handell mith ein ander zu Lunde in Schoen machten, welches geschach nach ewern selbest willen, vnd ir wisset, das Iacof Spar vnd ir alle meyne vetterliche guder mith renthe vnd inkumpst, alle vnse vetterliche erfbreue vnd velle mer anders, alzuhof in so velle iaren vngedeilt bey euch gehat hab 2), das mir kein nutz odder profith gegeuen hefft, doch ich vmb bloth verwanter freuntschup gedaen hab vnd meynte dardurch gegen meynen blothverwanten danck zu verdienen. Aber, als ich verneme van eyn deel, so nemen se meynes darzu vnd wissen mir rynghe danck daruor. Aber ich beuels Gadt zu ein gelegener zidt, den ein itlicher bederueth das seines, sunderlig mir in fromde lande, wie mir dar im lande gehandelt ist worden; aber wiltz Gadt, men muß weiter darmith varen. Leuer her Manus, vmb den hoff in Lunne so wisse ir woll selbest, das ir den halbe

part gekoft hebn vnd ich den halben part, vnd ir ir(!) ewern part lassen abdeilen, vnd ir rente vnd rechticheit alle iare, so lange als ich darin lande gewest bin, van ewern halben hof vfgebort vnd ingenomen hebn; nu nempt ir meynes del darzu, vnd ich krigh gar nichtz van rente odder anders. Leue swagher, so bitte ich euch, das ir selbest willen bedencken, oft ir auch selbest sulches wollen vor gudt annemen.

Nu, leue swagher, ich wisse euch nicht sunderligh zu schriuen, sunder was euch meyn diener Iurghen van Monchen wert euch alles bericht don wyder, dan ich euch nu sunderligh schryuen kan. Wor ich wisse euch zu dienen, solt ir mir alzit willig zu befynden. Hir mith Gadt beuallen. Datum Lubeck am dage Gregorius anno etc. 58. Iacopf Spar.

Leuer her Manus, oft disser brefzieger Iurgen van Monchen gelt nodig wer zeergeltz halben, das ir willen en van meynet wegghen so velle verstrecken, das er weder vß dem lande kome.

(Bagpaa: Spor af Seglet og Mogens Gyldenstjernes Randbemærkninger:)

1) Tet gods, her Claus Bylle har. 2) At Iacop oc jeg haffue alt hans fæderlig arv.

326.

København, 17. Marts 1558.

Mogens Gyldenstjerne til Jep Tordsen Sparre.

Han besvarer de enkelte Poster i hans sidste Brev og har givet hans Tjener mundtligt Svar paa hans mundtlige Meddelelse. Om det tilbudte Laan, det Gods, Claus Bille har haft, og Jep Tordsens Gaard i Lund.

Myn wenlig helssen forsent met wor herre. Kere Iacop, suager oc siinderligen gode wen, nest ald tack sygelisse gyffuer ieg etter wenliig tyl kende, at meg er komet etters skryffelsse tyl hande met etters tiener Jörgen van

Munchken, først at hand har miintlig befallyng at gyffue meg tyl kende om tet gods, som meg er af wundet, som ieg fyck tyl magelag af etter etc., sa har jeg oc gyffuet hanom miintlug suar pa ten sag, som han konde syge etter. Som i oc gyffue tyl kende, at jeg har louet etter at lonne tu tussent daler, etter vden tuyffuel er vfor-glempt, at ieg haffde mit bud hos etter bode i Stockholm oc Kalmer, gaff etter tyl kende, at etter gods wor skyft i mellom etter forlouer, oc tersom i wylle haffue hollet meg skadsløs, da wylle ieg haffue løst godsset fra tenom. Da skreff i meg tyl, ieg jngen daler skulle vdgyffue, men delle oc wynde tenom tet fra met rettergang, huylck ieg icke gøre kwnne. Syden bød ieg etter tyl met Cry-stoffer, som war hos etter, huy i sa lod tenom beholle etters gods; wylle i bruge wenner oc tet jndløsse jgen, da wylle jeg lonne etters tussent daller tyl hielp et ar forgefues. Ander etters wenner skulle i ac(!) besøge, oc endnw er ieg tes ouerbødeg, om i wylle gøre meg nøg-achtthig forwaryng, for hues jeg lonner etter. Nu kwne i skryffue meg tyl, huad forwaryng i wylle gøre meg. Som i gyffue tyl kende, at her Claus Bylle har haft af etters gods, tet slipper hans arffynge jcke vden daler. Som i skryffue om etters gods, Iacop oc jeg har opboret rentten af, alderig fyck ieg ter noget af, oc wore meg leit, jeg skulle halfue ter noget af. Wore ieg entten etter eller ander noget plichttig, ieg wylle wel rette meg ter tyl-børlig vdy; Gud gyffuet, at meg motte slygt wederfares. Om ten gard i Lund, brugette i, tet stund i wore her i landet, ieg tog ten i vnde made: lofterne wort bort tagen, tagen forderwet, huylcket ieg har lat ferdet, biigt oc forbedret; har leiget ter, nar myn weig falt ter frem, alderig fyck ieg ter nogen rentte af ten gord, met stor nød kwne fange nogen, som wylle syde i hanom; huem som wyl gyffue meg myn bekostnyng, ieg skal blyffue god at handelle met. Gud gyffuet, at etters sag wore sa, i

wore i lande jgen oc haffde etters gods. Ten part, etter kand tylkomme i ten gard, wylle wy wel forliges om, wor tet andet clart. Oc wyd ieg etters(!) nu inntet siinderligt at skryffue etter tyl enn, som etters suend kand syge etter. Gør ieg altyd gerne, huad som etter left er, oc wyl her met haffue etter Gud befallet. Ex Københaun ten 17. dag marcij anno 58.

Etters suend har ieg gyffuet en daller at drycke bort.

Magnus Giildenstiern ritter.

Tyl Jep Torssen.

Egenh. Konc. i M. G. Priv. Ark. Konc. og Optegn.

327.

København, 13. April 1558.

Mogens Gyldenstjerne til Lunde Kapitel.

Da hans Søn Henrik ikke længer har Lyst til at studere, har han op-ladt sit Kannikedom i Lund til Broderen Frants, hvem Kapitlet bedes lade indtræde i Broderens Rettigheder.

Mynn wenlig hiilsen nu och altiit fforsentt mett wor herre. Kiere wenner, nest ald tacksigelße ffore megiitt gott, huilckett jeg altiit giernne fforschylde wiill, giiffuer ieg etther wenligen tiilkennde, att ieg haffuer giortt enn handell emellom mynne sønner Henriick och Ffrancischus y saa mode, att Henriick wiill well willigen oplade Ffransiiskus ald then rettighett, som hand har tiill dett kannicke dømme ther wdy Lunde capittell. Sagen, huor ffør att ieg thette saa haffuer fforhandliitt thenom thette(!) emellom, er, att ieg fformercker, thett Henrick icke haffuer løst tiill att studere lenger, saa wiill ieg icke, att hannd schall haffue nogett aff kiirckens leen, wden hand wilde studere. Nu er myn wenligen bøn tiill etter alle, att y wilde anname myn søn Ffrans igen y Henriickiis stedtt att stande wiid liige wilkor, som Henriick dett nu haff-

uer.¹⁾ Thett wiill ieg mett etter alle och huer besynderligen fforschylle, huor y meg nogen tiidtt tiilsigendis worder, och wiill altid gierne gjøre alt, hues etter tiill villiig och gode kand werre, och wiill her mett haffue etter Gud alsommectigste beffallett. Ex Københaffnn den onsdag nest epter paasche anno dominj 1558.

Magnus
Gyldenstjerne rytter.

(Bagpaa: Udskriften:)

Erlige och welbyrdige, høglerdhe mend wdy Lundhe capiittell, mynne godhe wenner, wennligenn tiill eghenn hanndtt.

Orig. med paatrykt Segl i Landsarkivet i Lund. — Uddrag i „Skånebreffsförteckningen“ fol. 535, Privata Nr. 1067.²⁾

328.

Bergenhus, 29. April 1558.

Christoffer Valkendorf til Mogens Gyldenstjerne.

Han sender ham 13 Klokker, som skal støbes til Kanoner til Bergenhus, og beder om at faa Skytset før St. Olafs Dag. Sender en Kopi af Overenskomsten med Lybækkerne i Bergen og beder ham faa Kongen til ikke at ændre den af Hensyn til Forholdene i Byen. Beder om nogle gamle Smedejærnskanoner og om noget Kobberskyts til St. Olafs Dag. Han har skrevet til Rentemester Joakim Beck om andet til Slottet. Han sender Mogens Gyldenstjerne nogle Bænkydeveaar.

Min ganske god willig helßenn ether nu oc altiidt tilfornn met wor herre. Kiere her Moghens oc min besyn-

¹⁾ Om denne Sag se kgl. aab. Brev 20. Marts 1558 om Overdragelsen af det Kannikedømme ved Lunde Domkirke, som Jørgen Gyldenstjerne har haft, og som han oplod til sin Brodersøn Henrik, til dennes Broder Frants. Tr.: D. Mag. IV, S. 166 f.

²⁾ Foruden dette Brev findes der i Landsarkivet i Lund et andet Brev fra Mogens Gyldenstjerne, dateret 23. April 1564. Der hersker nogen Forvirring m. H. t. Dateringen af disse. Paa ovenstaaende Brev af 1558 af 13. April staar paa Bagsiden: „den 13. April ao. 1558, privat“, paa det andet, der er dateret 23. April 1564, staar rigtigt: „1564 d. 23. aprilis privat“, men i Skånebreffsförteckningen er det urigtigt dateret 13. April.

derlig gode wenn, min willig oc gode tackligelße for ald ere oc gode, i mig giort haffuer, huilcket ieg skal for enn thiennere aff min ringe formue findis ether willig i alle mode. Kierre her Moghens, ßender iegh nu kon. mat. xiiij klocker, ßmaa oc storre, tiill thett skøtt her til slots behoff, ßom wij talde om, oc beder ether gerne, atj wille well giøre oc betencke thenne lands ende beleylighedt, ßom tald wor i Køpenhaffn, oc at ieg kunde faa thet skøtt hiid op ighenn inden xiiij dage eller viij for sanctj Oluffs dag [15. eller 22. Juli]; thij ieg gaff embidzmeden her wedt bryggenn then artickell tilkende, att the skulle enthen werre wnder kon. m. oc were hans kon. m. ßuornne hulde oc troe ellr oc affstaa theris handwerck. Thaa kand ieg icke fuldschriffue ether till, huor ilde the lodt, bode the Tyske oc the(!), oc menthe, the wille brende bode byenn oc slottit aff, och forferrede borgherne, att manghe aff thennom førde theris gods hemmelig aff bye; oc enn part aff thennom wor wed itt fritt modt. Menn ther the Tyske formerckte, at the icke kunde forferde mig mett theris ordt, saa giorde the thaa enn handell mett mig paa kon. mat. wegne, ßom thenne copie formelder, ieg her hos ßender ether, atj ther aff kunde forfare ald leyligheden. Ther for beder ieg ether gerne, atj wille well giøre oc raade kon. mats her wdj, at ther som hans kon. mats bliffuer her om beßøgt aff borgemester oc raadt til Lubeck, at hans kon. mats icke tha indrømmer thennom noghenn ydermere frihedt end til sanctj Mickils dagh, forthij ther ßom at hans kon. mat. wil nu paa nye indrøme thennom nogit, tha bliffuer huerckenn borgerne her wdj byen, icke helder hand, her paa slottit skall were, tiilfreds met thennom, thij the skulle thaa bliffue werre, end the nu ere. Menn tencker nu till, om ieg haffde holdett thennom alle tiße artickelle fore paa enn tiidt, ßom thenne affskeedt formelder, huad the haffde thaa well ßuaritt migh. Menn ther ßom kon. mats

nu indrømmer thennom thenne artickell, thaa tørrf hans kon. mat^s aldrig tencke, att the Siden giøre nogitt anditt her wed bryggenn aff, huis thennom byes eller befallis, vden huis the wille giøre. Oc wiste kon. mat^s, huilcken gaffnlig artickel thenne er, hans kon. mat^s tilbeste, thaa wed ieg well, at hans kon. mat^s indrømde thennom thenn icke; thij nar embidzmenden er fraa thennom, saa erre the well iij^c mand mindre, oc byenn Saa møgit mere. Siden kandt mand altidt med lempe handle en artickell ephther en andenn met thennom. Kierre her Moghens, saa beder ieg ether gerne, at ther Som ther wore iijj eller vj Smede jernn slanger aff thet gamble skiffs skøt, som i kunde omberre, atj tha wille Sende mig thennom paa thette skiff kund aleniste for et Siven skyld her paa slottet. Menn gerne wille ieg haffue til sanctj Oluffs dagh iijj kaaber stycker, oc icke større end ij halffueslanger oc ij quarther slanger, icke for thet er behoff, men om thet kunde ellers Saa falde Sigh. Kierre her Moghens, haffuer ieg screffuit Jachim Beck til, om huis andett ieg haffuer behoff her til slottit, atj ther wdj wille hielpe mig met ett gott ordt. Oc Sender ieg ether her hos v benckedyne waar; ther Som ether behagher thennom, skulle i till sanctj Mickelsdag bekomme flere ther aff. Oc beder ether gerne, atj wille nu well giøre oc were mit budt behielpeligenn, att thet motthe faa en god affsked hos kon. mat^s met thet første, oc will her met haffue ether Gud almegtigste befallendis till euig tidt. Datum Bergennhus thenn 29. dag april anno mdlviiij.

Christoffer
Walckendorff.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift.)

Erlig oc welbyrdigh mand, her Moghens Gyllenstjerne tiill N., Danmarckis rigis hoffmester, Sin synderlig gode wenn.

Crystoffer Walckendorp 18. majj om dy embedsmend pa briigen.

Tr.: Diplom. Norv. II, 867, Nr. 1160.

Bergenhus, 12. Juni 1558.

Christoffer Valkendorf til Mogens Gyldenstjerne.

Han takker for det tilsendte Skyts og oplyser ham om Kongens Brev om Overenskomsten med de tyske Købmænd. Om Falskneri i Skomagernes Privilegier. Han har sendt ham nogle Bænkedynere og sender ham Fisk. Om Flæsk til Slottet og om en Sag mod en Guldsmed. Sender nogle flere Klokker.

Minn willig helßenn ether nu och altiidt tilforn mett wor herre. Kierre her Monghens oc min besynderlig gode wenn, sckall i haffue ßaa møghen god ere oc tack for ethers gode schriffuelße, ßom i nu ßist screff migh tiill, oc for alt andett gott, oc gjorde i møgit well, atj ßende thett skøtt hiidt op, jcke for thet at thet er behoff met Guds hielp, men mere for ett syenn skyldt tiill at forferre folck mett. Saa schriffuer kon. mat. mig tiill, at hans k. mat. er well tiill fredtz at then contracth, ßom giort er emellom the Tyske køpmend och migh paa hans k. m. wegne. Dogh schriffuer hans kon. mat^s icke andet, end ther ßom the herrer till Lubeck ther om besøgher hans kon. mat., at the thaa skulle fanghe tilbørligh suar. Men wiste hans kon. mat^s, huad ere oc gaffn thet waare hans kon. mat., thaa beuilgit hans kon. mat^s thennom icke lenger wnder the Tyske. Oc maa i wiide, at ieg haffuer forfarit, thett i tho aff skomaghernis preueleger, ßom the mest staa paa, at the ere foruend iij eller iiij steder i theres ord oc bogstaffue, besynderlig i tiße mode, at teße forscreffne tuende preueleger, som the mest staa paa, the ere wdgifne paa skomagere, ßom haffuer boett i Trundhiem; saa haffue the slett Trundhiem aff oc ßatt Bergen i stedet ighenn, huilckit kendelig er i preuelegerne ßielff, oc ther tiill met haffue the en beßeglit vdschrifft aff Trundhiems capittell, huordan the haffue formeldet, før endt the screffue the naffuen omkring. Oc ßender iegh ether en copie aff huer aff thennom, om i wille

lade thennom leße for ether ßamptlig, tha skulle(!) forfarett, huor listelige the ere foruentt; men iegh wistet icke, før end thenne contract wor giort. Men ieg lader thet nu staa stille, tiill ieg wedt, hues ende kon. mat^s gjør met thennom. Men thet wore icke gott andet, end ßamme breffue komme i rette for kon. m. oc Danmarckis raadt, ephtherhij at thet er oppenbarit. Maa well see, ther findis well mere sligt, nar mand ßeer ßig om. Kierre her Moghens, the bencke dyner, ßom ieg skreff ether om, the bleff glembt at komme i skiiibit. Sidenn ßende ieg thennom ephther tredie dagenn met en Rostockers skipper tiill Sander Leyels. Om the ere fremkommen eller ey, thet wed ieg icke; men mod sanctj Oluffs dag, at the komme aff Findmarcken, will ieg ßende ether flere, nar ieg wed ethers willie her om. Oc ßender iegh ether nu j^{te} fisk tiill ethers egit behoff tiill borghe spißningh, men icke tiill ethers egit bord. Menn nar her kommer fisk nu hiem aff Norlandene thenn, som god er 1), ßaa skulle i bekomme thenn, som god skal were tiill ethers egit behoff, oc ßaa wil ieg schreffue ether købet tiill. Haffuer ieg oc ßaa schreffuit Jachim Beck tiill, at hand wille wndßette megh met nogit flesk tiill slots behoff, paa thet att ieg kunde slagte this mindre, thij ßaltit er møgit dyrt i thenne lands ende. Kierre her Moghens, her mett ether Gudt beffalendis tiill euig tiidt. Datum Bergenhus the(!) xij dag junij anno mdlviij^o.

Christoffer Valckendorff.

Kierre her Moghens, er her oc ij ßager indsteffnit till sanctj Oluffs dagh, om en guldßmedt, ßom haffuer ßoldt forgylt ßølf, oc thet er icke forgylt met andet end ßaffren oc klammerij, atj wille well giøre oc flij thet beschreffuit aff guldßmedernis oldermend eller forstander ther i byen, huor got hamrett ßølf the maa forarbeyde, oc huor gott the maa støbe, oc huor met the maa forgylle i thet ringesthe, oc hues straff ther ligghr hos, om

ther findis falsk eblant. Kon. m. haffuer ladet giort en skick ther paa, om i then haffuer beschreffuenn, at ieg ther aff motte faa enn vdschrift. Oc regnis her paa Norsk ßølf weggt xvij lod oc iij pendinge paa en Collenske lødige marck sølf, oc thet forarbeder the her paa xiiij Norske lod purt sølf oc end et quinthin mindre; oc wille i thet regne, thaa er thet mere end then ßette part kaaber, ßom her forarbedes. Men i Holland maa the icke foraarbede rengere endt xv lod purt sølf paa huer løde marck. Kiere her Moghens, ßender ieg ether endnu vij klocker, ßmaa oc store, oc en liden alther sten paa k. m. wegne. Beder ether gerne, atj wille well giøre oc tilhjelpe, at skiibit motthe komme op ighen met thet første. Gud were met ether nu och altidt i ald ethers bestillinghe.

(*Mogens Gyldenstjernes Randbemærkning:*)

1) Fysk.

330.

Gisselfeld, 15. Juni 1558.

Peder Oxe til Mogens Gyldenstjerne.

Da Kongen har støvnet ham i to Sager, om hans Regnskaber og om Misbrug af hans Len, beder han Mogens Gyldenstjerne tale med Kongen m. fl. derom og undskyldte, at han ikke selv kan møde. Hans Broder Eskil vil tale nærmere med ham derom.

Wennliig helssenn nu och altiiddt forssenniddt mett wo[r] herre. Kiere her Mogens, sønnerliig gode wenn, nest myn wennliig tackßiigelsße for allt gaatt giiffuer ieg t[jiig] wenligenn tiill kennde, att som kon. mt., myn naadiste herre, haffuer nu steffnet meg att møde wdj Nyborii thenn threttinde junij for thuennē aarsßager, thenn første for nogenn mangell skyldtt, som skulle finndis wdj the regenskaff, som nu bleff hørt wdj Kiøpnehaff[n], t[he]tt [andett] att ieg haffuer brucktt the forlenninger, ieg haff[ue]r [h]afftt wdj panntth, widere, endt mynne forlenings breffue indholler, kierre her Mogens, regenskaffwen att ther finndis nogenn mangell, daa ære schriff-

uerne och fogdernne tiill stede dere, ßaa ieg forßeer meg, de skulle ßuare der tiill, ephther thj the haffue raadett ther for, och jeg haffuer ßeetth dennom der paa kon. mt. wegne ephther kon. mt. befallinng. Er der och noget] kommett tiill mitt gaffn, wiill ieg giernne staa der tiill retthe for, som ieg forßeer icke skall finnd[is]. Om ieg skulle haffue brucktt mynne len wiere, endt mynne pantte breff formelder, det ieg wiistett, huor ieg der wdj haffde forsßett mig, wiille iegh gernne wnderdanlig retthe meg moedtt konn. mt.; der och kon. mt. kandt bettenncke hoss siig, att myn bryst finndis, att ephther thij thett haffuer werrett mitt brugelicktt panntth, att ieg der offuer haffuer wiere brucktt dett, endt meg burde, wiill ieg ßetthe det indtt hoess hans konn. mt. sielff, huadtt hans kon. mt. wiill. Jeg skall wdj thenne sag giørre, ephther som myn bryst kandtt finndis, att ieg wiere haffuer brugtt mitt pannt, enndtt mynne pantthe breffue formelder; wiill ieg ganndskee wnderdanligen retthe megh ephther konn. mt. egenn wiilge. Bedinndis tiig ther for giernne, att thu wille haffue thenn wmage och wiille mett Jahan Friiss, her Otthe¹⁾, Barbj wiille giiffue kon. mt. thette tiill kennde. Och att ieg skulle gaa wdj retthe mett konn. mt., som er myn øffriighedt. . . . [i]jeg . . . eg wnderdanligenn tiill konn. mt. som tiill myn naadiigste herre, hans kon. mt. wiille icke dett begierre. Jeg wiill dog retthe meg ephther konn. mt. egenn wiillie her wdj. Thu ville och paa dett høgeste wnnedskylle meg hoess kon. mtt, att jeg icke sielff møder. Jeg wedtt, meg burde for dett mynste budtt, kon. mt. sende meg, att komme, huor kon. mt. meg haffue wilde, som ieg och altid giernne wiill som end hørßon(!); men myn leyliighedt, ephther som hund begiiffuer siig nu, som ieg och før haffuer tallet mett diig, da kanndt ieg icke giørett.

¹⁾ *Hr. Otte Krumpen til Trudsholm.*

Mynn broder Eskiildtt skall och well wierre siige diig myn notorfftt. Kiere her Mogens, thu wiille nu mett thisse andre, her Otthe, Jahan och flere aff raadett, som myn broder skal och bede tiill, thale konn. mt. tiill, myn fruues naade och hertug Frederiick, att the wiille were myn naadiiste herrer och dronning, och thu wiille gjøre thinn ydderste flitt her wdj. Huor ieg kunde tienne tiig jgienn, om dett worre wdj myn macktt, wiille ieg giernne giørrett ephther myn ringe formuue, och wiill haffue tiig Gudtt befalett. Schreffuitt paa Giisselfeldtt thenn 15. dag junij aar etc. mdlviij.

Peder
Oxee.

(Paa en indlagt Seddel følgende med samme Skriverhaand som Brevet:)

Kiere her Mogens, siiden thette breff wor schreffuitt, kom myn broder wdj dag tiill meg och gaff tiill kennde, att kon. mt. icke hagde faaetth dett breff, ieg haffde schreffuitt hans kon. mt. tiill, som jeg wiille, att her Otthe skulle haffue andtuordett hans kon. mt., mens nogen aff raadet raadde, att ieg sielff skulle komme enndt nu dere. Szaa haffuer ieg nu saugdt myn broder myn leyliighedtt, som hand skall wierre siige diig. Bedendis giernne, thu wiillt nu hielpe och føye altinng tiill d[ett] beste. Om de bønnder, som er der att klage offuer meg, ieg wiill thett giernne wndgielde, huess meg bør mett retthe. Myn fogett er der, hand maa gaa wdj retthe met dennom; skall well icke myn skyldt finndis. Jeg haffuer och faa[it]t hannom, huess beuissninger ieg wiste, dee wiille klage.

(Bagpaa Brevet: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig och welbyrdig manddt och strenge riidder, her Mogens Gyllenstiern tiill Stiernneholm, myn Bønnderlig gode wenn, vennliigenn.

Per Oxis vndskiillyng, tet hand icke møtte k. mt. steffnyng.

Roskilde [Juli 1558].

Mogens Gyldenstjerne til Eskil Gøje.

Han beder ham om Svar vedrørende den Sag, som Eskil Gøje og hans Søskende vil rejse mod ham om Stjernholm.

Myn wenlig helssen nu oc altydt forsent met wor herre. Kere Eskyl Gøye, frende oc besiinderligen gode wen, tacker ieg teg for møgen stor ere oc acht, som tu meg vdy forgangen tydt bewysset haffuer, huylcket ieg gerne forskiille wyl met alt, hues vdy myn ryngge macht kand fynds. Kere Eskyl, jeg har tylforne scryffet teg et breff tyl om ten delle, som tu oc tyne søsken haffue begiint om myn gord Suamperop, som nu kallis Stierneholm, och doch jngen suar jgen fanget. Er ennw myn wenlig beger tyl teg, attu wylle lade sagen kome tyl ende oc talle met tyne søsken oc met arffyngge oc lade meg fange suar jgen, huor eptter jeg skal rette meg. Wylle i berame et mode her i landet oc huor, da wyl ieg gerne kome ter. Fyndes meg noget at haffue af etters, som i haffue ret tyl, skule i fange met en gode wyllige vden ald delle oc rettergang, fordy ieg wyl nødig trette met teg eller tyne. Hues som jeg kand haffue ret tyl etter, wyl jeg gerne lade meg vnderwysse af myne wenner vden delle oc trette, oc beder teg gerne, kere Eskyl, attu wyllt hielpe sagen tyl ende met tet første. Tet wyl ieg met teg forskiille, hues made jeg kand, oc tu wyllt nu scryffue meg suar tyl met tette bud, huar eptter ieg kand wyde oc rette meg. Kere Eskyl, kand ieg vdy nogen sag tiene teg, som tu kand haffue ere oc got af, sa rad oc biud altyd ouer meg som ouer tyn frende oc gode wen, oc wyl her met haffue teg Gud befallet. Gør wel oc grøds tyn kere hustru, myn fencke, met mange gode nat pa myne wegene. Ex Roskiille.

(Mogens Gyldenstjernes Paaskrift.)

Copy af et breff tyl Eskyl Gøye.

Egenh. Konc. i M. G. Priv. Ark. Konc. og Optegn.

332.

*Gunderslevholm, 30. Juni 1558.*¹⁾

Eskil Gøje til Mogens Gyldenstjerne.

Om den Trætte, som han og hans Medarvinger har begyndt mod Mogens Gyldenstjerne om Stjernholm, om hvilken han ønsker et Møde afholdt med hans Medarvinger.

Wennllig helsenn nu och altidtt forsenndtt mett wor here. Kiere her Mogenns Gyldennstiernn, frennde och synnderllig gode wenn, thacker ieg dig wennlligen och giernne for allt gott, huilcket ieg altid gerne forskylle will, mett huis gode y mynn macht kand were. Kiere her Mogenns, fick ieg thinn schriffuelße y dag, och lyuder thenne, lige som thu thilforne haffuer schriffuitt meg till om thend delle och trette, som ieg och mynne medarffuinge haffuer begyndtt mett deg om Stiernholm, huilckett Gud wedtt, att thett waar meg haartt emodtt, thett ieg skulle kome ther eblanndtt eller haffue medtt att giøre. Szaa lod ieg mynn broder Albrichtt, sallig mett Gud²⁾, see thinn schriffuelße y wiintter, ieg waar wdj Jutlandtt, och mynn broder Christoffer. Tisligiste tha sagde thij, attj wille haffuett komett her offuer thiill lanndett y sommer, och att wy tha kunde hafftt beramett enn mode och giørtt thett till enn ennde. Kiere her Mogenns, ßaa kannddt ieg well troff, attu well wedst, att Gud almechtigste haffr nu kallett mynn broder Albrichtt, huis siell Gud were naadige, ßaa haffuer ieg schriffuitt mynn broder Christoffer till nu y thiße dage, att hand wille well giøre och kome her offuer till meg, ßaa wy kunde haffuide beramtt enn mode mett wore søskinnde och medarffuinge bode om thend hanndell och anddett mere, oß hennger paa, thij Gud schall widett, att thett skall were meg haartt emodtt, att ieg skulle trette mett deg. Kiere

¹⁾ Dette Brev er som Følge af en Skrivefejl blevet sat efter Nr. 331: det skulde have staaet foran dette.

²⁾ Albræt Gøje døde 1558.

her Mogenns, wdi alle thij maade, ieg wedtt att giøre, thett thu kandtt haffue gott aff, tha skaltu altid fynnde meg goduilligen, thet Gud kiennde, huilckenn ieg nu och altiid uill haffue dig befalliindis. Wiltu well giøre och sige thinn kiere høstru mannge gode natther pa myne wegne. Lader Zitzell sige etther bode mannge gode natther. Schriffuitt paa Gundersløffholm torsdagenn nest effther sannctj Petrij ett Paullij dag anno dominj 1558.

Eskylldt
Gøie.

(*Bagpaa: Rester af Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:*)

Erllig och welbywrdig manddt her Mogenns Gyldennstiernn tiill Stiernnholm wennlligenn tiill schriffuitt.

Eskyl Gøye om Stierneholm.

333.

København, 1. Juli 1558.

Mogens Gyldenstjerne og Børge Trolle til Peder Oxe.

Sammen med Johan Friis og Holger Rosenkrantz har de skrevet til ham om at sende deres Breve til København; de gentager nu deres Anmodning herom og beder om et skriftiligt Soar, hvorefter de kan rette sig.¹⁾

Wor wenlig hilse forsent met wor herre. Kere Peder Oxe, frende oc siinderligen gode wen, nest ald tack sii-

¹⁾ *Brevet er Svar paa et Brev, som Peder Oxe 2. Pinsedag [30. Maj] 1558 fra Gisselfeld havde sendt Børge Trolle, og som denne havde tilstillet Mogens Gyldenstjerne. Det findes blandt dennes Breve og er forsynet med hans Paaskrift: Per Oxes breff. Det hedder deri:*

... som tu skriffuer meg tiill om dye breffue, at ieg ville senne dem meytt mytt egit biud tiill Sorre tiill deg, saa ville tu giffue mytt biud enn quitantz der paa, som vij før haffuer told samen, kerre Børrij, saa var ieg vbesuerid der tiill att forskycke entten dem dytt eller huortt ij ville haffue dem, menn giffuer deg sielff att betencke, atthett er betenckelich, att ieg skulle saa senne dem henn met itt aff myne hiud, effther tye att her Monss, du och Holiger haffuer samplig antorrytt meg dem, thaa ville ieg och samplig gerne ier dem vligen(!) antorre, och der ieg iche samplig kune antörre eder dem, att enn aff ier eller ierre visse biud ville kome effther dem, thaa skall hand gerne faa dem, dog ieg motte faa alle treiss ederss quitantze der pa,

gelsse gyffue wy teg wenlig at wyde, Iohan Frys, Holligert¹⁾ met os haffue samptligen skryffuet teg et breff tyl om wore breffue, attu wylle sende tenom tyl Københaun. Nu wy er komet hyt tyl landet, haffue wy spurd, at tu skalt wer faren ouer tyl Rotstock, doch sende wy teg breff, som wy samptligen teg om tylskryffuet haffue, bede teg, attu wylt forskaffue, at wore breffue ma kome tyl stede, som samme breff iidermer forclarer. Tu erst tylforne bade miintligen oc skryftligen tylkendegyffuet, at same breffue mattu kome tyl stede oc nogellen met, som hør tyl tenom. Bede wy teg ocsa, attu wylle gyffue os ter et skryftlig suar pa, huor eptter wy kwne haffue os at rette oc lade Iohan oc Holligert oc wyde. Hues teg left oc kert er, tet gøre wj altydt gerne oc wyl her met haffue teg Gud befaller. Ex Københaun ten første dag jullij anno 58.

Magnus Guldenstern ritter.
Børe Trolle.

Kere Peder, skryff os tyl, huad ter wancker for nii tydyng.

(Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Copy af et breff tyl Per Oxe anno 58.

Egenh. Konc. i M. G. Priv. Ark. Konc. og Optegn.

334.

Odense, 2. Juli 1558.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Han anmodes om at lade gennemgaa Regnskaberne for Skibet Strudsen. Skibet skal straks derefter igen sendes til Frankrig. Odense, vor Frue Dag visitationis.

*att ieg motte bliffue forvarrytt der met fra dem, som oss samplig antor-
rytt dem. Kerre Børrij, tu villj ick forstoe thenne myn skriffuelsse aner-
ledis, enn ieg vorr ioe heller aff met dem enn haffue dem, menn beger
icke mere, enn ieg moe verre forvarrytt; verden er nu vnerlig, som tu sielff
sier. . . .*

¹⁾ Holger Rosenkrantz Ottesen.

Orig. med Spor af paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:
Huis Strutzen har hiem ført oc igen af førde. — T. o. a. L. 5, 389. — Tr.:
K. Brb.

335.

Odense, 6. Juli 1558.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Kongen har givet Hans von Diskou hans „afferdinge“, at han maa drage paa hans Hjemrejse, dog skal han paa Vejen begive sig til Københavns Slot for der at bese Lejligheden, hvorfor Mogens Gyldenstjerne anmodes om at skaffe ham Herberg og Udkvitning i Byen og lade ham bese al Lejligheden. Mogens Gyldenstjerne skal tilskrive Kongen derom og lade en Mand følge med Hans von Diskou, give denne Pas fra København til Rudbye og skaffe ham Udkvitning og Vogne paa Vejen.

(Paa en indlagt Seddel:)

Kongen anmoder ham om sammen med Hans von Diskou at bese Lejligheden om det Vand, som Kongen er til Sinds at ville indlede af Hjortholm Sø til København, og siden tilskrive Kongen sin Betænkning derom. Hvis Hans von Diskou vil drage over åd Giedzør, skal han hjælpe ham dertil.

Orig. med Rester af paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:
Om Hans van Dyskau.

336.

Odense, 7. Juli 1558.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Kongen har givet Befaling til at sende Peder Christiensen [Dyre]¹⁾ til København, hvor han skal hensættes i det blaa Taarn og kun med Slægt og Venners Borgen maa faa Lov til at drage til sin Gaard Hjelmse, som han ikke maa forlade.

Orig. med paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Per Christiensen. — T. o. a. L. 5, 392 b. — Tr.: K. Brb.

¹⁾ Peder Christiensen var ved Rigens Raads Dom i Nyborg 17. Juni 1558 blevet dømt i Kongens Naade og Unaade som Meneder og Løgner i en Sag, som Jørgen Grubbe til Sandby havde anlagt mod ham, fordi han havde ladet fire af sine Tjenere forkappede tage hans Dreng Laurits Rasmussen ved Næsby Bro fra tvende hans Tjenere, hvilket Peder Christiensen havde erklæret aldrig at have givet Befaling til.

337.

Odense, 13. Juli 1558.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Da han har tilskrevet Kongen, at han har modtaget 15 Roder Knægte paa Kongens Vegne, skal han ikke antage flere, før han faar nærmere Besked. Han behøver foreløbig ikke at holde saa stærk Vagt, ti Kongen vil i god Tid lade ham vide, om der er Fare paa Færde. De Penge, han har forlangt til Køb af Øksne, maa vente, indtil Rentemesteren erfarer, hvor mange Øksne der kommer fra Jylland. Skibet af Nyeløse skal blive liggende i Havnen og ikke maa bruges, før han faar nærmere Besked. Han skal have sin Kundskab ude og flittigt lade forfare, hvad Peder Oxen tager sig for, og hvad Anslag han har i Sinde.

Orig. med paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Anammit 16. jullij, om knechte anamme oc pendinge tyl øxen.

338.

København, 18. Juli 1558.

Mogens Gyldenstjerne til Kongen.

Han sender Kongen Oplysninger om Peder Oxen, hos hvem han har haft Bud i Uelzen. Johan Oxen er paa Vej til Lyneborg.

Gyffuer ieg etters k. mt. gans wnderdanygen tyl kende, at tenne myn tienner Broder Frys kom hyt i aftes oc har wert hos Peder Oxen tyl Ølssen¹⁾, oc haffde ieg scryffuet Per tyl om noget, ieg haffde fanget hanom at forware; men jngen skryffuelsse fyg jeg jgen. Peder sagde at wylle skryffue meg suar tyl, oc karllen tøffuet ter pa anden dag eptter oc mer, sa drog hand af, torde icke tøffue lenger. Er tet k. mt. wyllige, da skal hand ennw fare tyl Peder oc hentte meg suar pa tet, ieg hanom tyl-skryffuet har. Ieg har enw et bud wde hos hanom hans leglighed at forfare oc andet, huad hand kand.

Karllen syger for meg, at Peder wor begerends leide vdy Lønneborig for wold oc for ret, oc dy wylle gyffue hanom leyde for wold oc jcke for ret at suare tyl. Sa er

¹⁾ Uelzen.

hand dragen tyl Ølssen, oc dy haffue gyffuet hanom leide for wold. Hand er sel sette, 4 karlle oc en dreng. Ter komer huer dag af hans folck tyl oc fra her af ryget oc tyl tyl(!) hanom. Iohan Oxe møtte tene myn suend i mandages forgangen otte dage pa tenne syde Løneborig, som hand nu kand selluff iidermer lade gyffue et. k. mt. tyl kende. Ieg har igar vnderdanigen iider(!) skryffuet etters k. mt. tyl om alle erende, som seg her begyffuer, oc fang Knud Stenssen breffuet, oc wyl met myn wyllige tienste altyd fynds etters k. mt. vspart, tet kende Gud, som ieg etter k. høgmechttighet met lyff, sel oc et liick-salligt langwarig regementte wyl haffue befallet. Ex Københaun ten 18. dag jullij anno 1558.

E. n. k. mt.

plychtte wyllige tienere

Magnus Giillen.

riter.

Egenh. Konc. i M. G. Priv. Ark. Konc. og Optegn. — Tr.: Ryge: Peder Oxe S. 129 f.

339.

København, 19. Juli 1558.

Mogens Gyldenstjerne til Kongen.

Han sender Kongen Oplysninger om en Række Sager, om Kugler fra Skien, Antagelsen af Landsknægte, Vagthold i København og Malmø, om et Telt, Orlogsskibe, Peder Christiensen Dyre, Efterretninger fra Sverrig, Danzig o. a. m.

Gyffuer ieg e. k. høg mech. vnderdan. tyl kende, at mester Wolff i Skyden i Norige har sent hyt tyl mester Hermen arckelymester nogene lod, som hand har smyd, oc wyl gøre flere, om k. mt. tenom haffue wyl, som tette, ieg nu sender k. mt. Jeg har befallet mester Hermen at op sende hanom skabelunner, huor stor hand tenom haffue wyl, oc skryffue hanom tyl, dy allerfleste hand gøre kand, wyl k. mt. betalle hanom. Jeg har oc skryffuet

Crystiern Munck¹⁾ tyl at handelle met hanom, huad hand skal haffue for schypd., oc scryffue suar ter pa, huor mange hand trøster at gøre.

Gyffuer ieg oc k. mt. gans vnderdanig at wyde, sa dy ere tyl habe 17 roder lands knechtte met høsmand oc befallingsmen pa skyben oc her, som nu ere vdy kungelige høgmechttiighetz tienste, oc har men icke kund styl-ler omgat at antage dysse knechtte, som nu niiligen ere tagen i tienste, enn guord er; skal ter icke helde fleer antage, før ieg fanger iidermer befallyng. Wachtten, som borigerne holle her vdy biuden, er kund en rode ster-cker, end som dy haffue waget tylforne, oc ieg har tallet met tre af borgemesterne om dy clage at were besueret met tenne wacht, da syge dy for meg, at ter er jnttet om tallet, oc jnttet haffue hørt terom, doch dy gange i harnske pa wachtten, tet gør tenom got, dy leret at blyffue bruglig, syger borigmesterne selluff.

Ieg har oc skryffuet ouer tyl Malmø, om almugen ter noget er besueret met wachtten, at dy oc skal blyffue formyndsket ter vdy biuden.

Woger en rode af k. mt. landsknechtte her for slottet oc pa skyben om natten, for vden som wachtten tylforne har wert hollet; kand inttet wer rynger.

Ten teltte mager er bortfarn for tre eller 4 dage for- gangen; nu kand ieg icke wyde, huad lert ieg skal bestylle tyl tet telt, oc huor møget ter wyl tyl.

Boldauyt wyl ieg bestylle met skyper Frederig. Tientte kanyfas tyl telt, da kwne men tet oc best bestylle met Frederyg. Er kanyfas for tiicht oc suart, da kand men forscryffue lert fra Stettyn. Tet lertt, ter faller, tet er oc vdy roller, oc huer holler vyd 60 alen. Tet Elsborig skyb skal lyge met lasten vrøerd tyl wyder besked.

Dy deller oc lechtte, som k. mt. wyl haffue tyl Siin-

¹⁾ *Lensmand paa Akershus.*

derborig, skal blyffue bestyllet tet snarest, men kand. Tet skyb, som skal tyl Naruen, blyffuer afferdet vdy dysse dage.

K. mt. skybe Gallyon oc Strussen har guords nogen biigning behoff, syden dy bleffue losset; skulle blyffue alt ferdig oc segle i tenne vge. Indholtet i Gallyon er got, som tet kand were. Første Gud wyl, ten kommer af tenne regsse, kand hand flyes at ware i mangel god dag.

Skyper Frederig wyl ieg lempeligen talle met, for tet hand har wert ammerall, første hand komer igen. Da eptter k. mt. wyllige Peder Crystiensen syder pa miintmesteren kammer; ieg har befallet husfogetden at skal selluff for ware nøgellen tyl døren. K. mt. breff, som kom met hanom, jndholder, om nogene gode men wylle loue for hanom, at hand skulle blyffue pa syn gord oc icke lenger enn tyl kyrcken oc pa syn gars grund, wyd de welkor, som samme k. høgmechttighet breff wyder bemelder, tet lod ieg gyffue hanom tyl kende, da lod land(!) skryffue tyl nogene gode mend. Claus Da, Herluff Skaue, Egler Krasse, Jørgen Nauel oc n. n. komme hyt, spurde meg, om ieg haffde befallyng at wylle lade hanom tyl borgen for guld oc penyng. Jeg suar ja, wyd slyg wylkor, som k. mt. breff bemelder. Dy suaret meg, sa wyt som hans gods kwne tyl recke, da wylle dy loue for hanom. Jeg mentte, ter war huerken k. mt. forwaret met, icke helder k. mt. vndersatte, oc bad tenom fare tyl k. mt.; huad suar dy førde meg fra k. mt., ter retter ieg meg vnderdanigen gerne eptter.

Ter met skylles wy ath.

K. mt. breff tyl kung Gøstaff kam strax af sted met Murds, som wor met Gallyon tyl Danske. Tage¹⁾ scryffuer meg tyl, at her Gøstaff Olssen oc her Sten²⁾ la vj vger pa Elsborig oc tøffuet eptter ten greue af Ost Frysland

¹⁾ Tage Thott, *Lensmand paa Baahus*.

²⁾ Sten Eriksson [*Leijonhufvud*].

oc skulle haffue fult hanom op tyl Stockholm, om hand haffde kommet ten weig frem; dy haffde heste met tenom tyl greuen oc hans folck at ryde op met.

Sender ieg k. mt. vnderdanigligen et breff, som er komet fra Danske pa Gallyjon, oc en skryft, Pouel Huytfeld¹⁾ har fanget meg, indholder møget folck, som nu er at spysse pa slottet oc skyben.

Ten wyn oc educke oc suedsker, etters k. mt. har om skryffuet, som skyper Frederig har ført hiem, skal skybes entten i dag eller i mor oc sends tyl Kallyng. Erckeliis²⁾ biigemester syger, at wyndeltrapeu tyl iirttergorden skal blyffue ferdiig i tenne vge, oc tornen, som watterkonsten ganger, achtte hand blyffue ferdug om fiortten dage.

Etters nads k. mt. vnderdanig oc wyllig tienste at beuyss skal etters konglige høgmechttiighet fynde meg wyllig oc vspart, oc wyl hermet haffue etters k. mt. lyff oc siel met et langwarig lucksallig regiment ten aldmechte Gud befallet Ex Københaun ten 19. daug jullij anno 58.

E. nadis k. mt.

plychttige tro tienere
Mogens Gyldenstern
rytter.

Egenh. Konc. i M. G. Priv. Ark. Konc. og Optegn.

340.

Uelzen, 21. Juli 1558.

Peder Oxe til Mogens Gyldenstjerne.

Han sender ham Svar paa hans og Børge Trolles Brev med Forklaring paa, hvorfor Mogens Gyldenstjernes Bud ikke har faaet det med.

Kerre her Monss, tu vilth icke tagith tyll vuilij, att dyn suend fick icke suar paa dye errynde, Børry och

¹⁾ Lensmand paa Københavns Slot.

²⁾ Hercules von Oberberg.

du skreff meg till. Hand var vty mytt herberre om mor-
nen, der ieg skreff paa breffuytt till Børrij och deg, som
ieg senner deg her indlucth, oc ville icke tøffue saa
lenge, till dye varre vtt skreffuen, men gik strax aff bye.
Mytt buid loid ieg rie effther ham till Luneborre; daa
var hand alt icke derre. Denne orsage er dett, att samme
karll fick icke suar met seg. Hure ieg kand tienne deg,
gjør ieg gerne. Her met deg Gud befalindis. Af Øelssen
then 21. dag iulij 1558.

Per Oxe.

(*Bagpaa: Seglet og Udskriften:*)

Her Magnuss Gillenstiern till egen handth.

341.

Koldinghus, 26. Juli 1558.

Kgl. Missivø til Mogens Gyldenstjerne.

Kongen har modtaget hans Skrivelse om, at han har ladet Hans von Diskou bese Lejligheden om den Vandkunst, hvorved han vil drage Vandet af Hjortholm Sø og andensteds ind til København, baade til Slottet og Byen, og at han har ladet ham se Københavns Bys Befæstning samt Slottet Krogens Befæstning. Hans von Diskou har ment, at der bliver Vand nok at faa til København af de Søer, der ligger ud til Sletten, Hjortholm Sø foruden, og han har undervist Mester Lydke i en Kunst at gøre, at man med to Karle eller to Øksne kan drive Vandet saa højt paa Slottet, som Behov gøres. Haver ham og vel befaldet den Befæstning, som er paabegyndt omkring Københavns By, og ligesaa Befæstningen paa Krogen, og ham tyktes godt at være, at der var lagt en Pastey paa det Hjørne ud til Byen og en bag Porten ud til Stranden, og mente, at det var siden et uvindeligt Hus. Skulde der og gøres Hul paa Muren bag Stegerset at lægge Skyts ud imod Skibene og gøres stærke Jernsprinkle fore, at lade op og neder. Kongen finder det ikke uraadeligt, at Hans von Diskous Forslag gennemføres, og anmoder Mogens Gyldenstjerne om sammen med Lensmanden paa Københavns Slot, Poul Hvitfeldt, at sørge for Sten, Kalk og Tømmer i Forraad, saa at Arbejdet kan foretages, naar Lejligheden sig begiver. Vandkunsten skal ogsaa laves saaledes, som Hans von Diskou har undervist Mester Lydke, og Vandet ikke tages fra Hjortholm Sø.

Krudtmøllen skal ikke lægges saa langt fra Slottet, som Mogens Gyldenstjerne har foreslaaet, men nærmere Slottet, hvilket han skal overveje med nøgle, som har Forstand derpaa.

Naar han skriver, at Kongens Bygmester Hercules¹⁾ har vist Hans von Diskou den Skabelun, som han har gjort paa Københavns Slot, og som Kongen agtede at lade bygge, hvorom de ikke har kunnet enes, da Hans von Diskou vilde have tvende Pasterier liggende udenfor Slottet, den ene imod Smedlen, den anden imod Tøjhuset, og gøre Gravene bredere, da vil det ikke falde Kongen til Sinds, men Skabelunen skal blive, som Kongens Bygmester den foretaget og gjort haver, til Kongen har beraadet sig videre derom.

Naar Hans von Diskou ogsaa har raadet til nogen Ege at nederslaa ved Bremerholmen og lægge Kongens Skibe i Havn derved, og skulde da ikke fordærves saa mange Tov som hidtil og Omkostningen blive mindre, da maa han hermed lade bestaa. Kongen vil med Tiden selv tage nogen til sig, som har Forstand derpaa, og betænke, hvad Raad der er bedst til, at der kunde slaas et Bolværk, som Skibene kunde hos lægges og blive forvaret og komme om Aaret til mindst Besværing.

Kongen er tilfreds med, hvad Mogens Gyldenstjerne skriver²⁾ om, hvorledes han har bestilt Vagten paa Kongens Skibe, paa Slottet og i Byen, og hvor mange Knægte han har i Aarstjeneste paa Kongens Vegne, men han skal ikke antage flere Knægte, før han faar Skrivelse derom.

Mogens Gyldenstjerne har tilsendt Kongen en Jernklode, som Wolff udi Skeeden³⁾ i Norge har smedet, og har meddelt, at han har tilskrevet Christian Munk, Embedsmand paa Akershus, om at forhandle med Wolff om Prisen for Arbejdet, og har ladet Arkelimesteren⁴⁾ tilsende ham en Skabelun paa, hvad Lod han skal smede. Kongen bifalder dette, ogsaa Skabelunen, og beder ham sørge for, at de Kartovelod, Slangelod, Falkenettelod eller andre Lod, som han foretager, smedes i en Hast og saa mange, som der er Brug for.

Naar Vindeltrappen paa Slottet er færdig, skal han lade Bygmester Hercules dønnike under Loftet det Kammer, hvor det store Sejerværk staar, og fly det vel baade om Væggene og andetsteds, ligesom Kongens eget Kammer.

Kongen sender ham en Udskrift af et Brev fra Peder Oxe og anmoder ham om med Flid at have sit Bud ude og lade forfare, hvor Peder Oxe er, og hvad han foretager sig, og straks meddele Kongen, hvad han erfarer.

Ellers skal han i alle Maader ramme Kongens Bedste.

Orig. med paatr. Segl. Bagnaa: Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Anamet ten 2. dag augustij. Suar om tenne biignyng oc pa Krogen oc haffunen, Hans v. Dyschou berickt.

Tr.: G. F. Lassen: Documenter og Actstykker til Kiøbenhavns Befæstn.

¹⁾ Hercules von Oberberg.

²⁾ Om dette og det næste Punkt se Mogens Gyldenstjernes Skrivelse til Kongen af 19. Juli 1558.

³⁾ Skien.

⁴⁾ Mester Herman.

Hist. S. 97 ff., jfr. F. R. Friis: Saml. til dansk Bygn.- og Kunsthist. 1872—78 S. 277 og Fr. Weilbach: Det gamle Krogen Slot, i Aarb. f. nord. Oldkynd. og Hist. 1926 S. 43 ff.

342.

Kolding, 31. Juli 1558.

Dronning Dorothea til Mogens Gyldenstjerne.

Hun takker ham, fordi det Bud, som han har sendt til Tyskland, har været hos hende, og beder ham sende sig noget Lærred.

Dorothea vonn Gotts gnadenn zu Dennemarken, Norwegenn etc.

Vnsernn gnedigsten grus zuuorn. Ernuhester vnd erbar besunder lieber. Wir wollen euch gnedigst nicht verhalten, das der knecht¹⁾, wilchenn jhr nachm Deutschlande verschickt gehapt, alhir bey vnns gewesen ist, mit deme wir vns vnderredt etc. Bedanckenn vns demnach gegen euch mit besondern gnaden gantz gnedigst, das jr euch vff vnnsr begeren allenthalbenn so vleissig vnd guthwillig erzeiget vnd befinden lassett, vnd wollenn solche eure vnderthenigste getrewvleissige erzeigunge in allwege mitt gunstenn vnd allenn gnadenn vhm euch beschuldenn vnd erkennen vnd hinwiderumb eure gnedigste konigin vnnd fraw sein vnd pleybenn. Weill wir auch jtzundt etzlich lennewandt zu vnser notturfft zu Dronningborch zugebrauchen haben, so gesynnen vnd begern wir an euch gantz gnedigst, jhr wollett vns viij stuck bodagell²⁾ schicken vnnd vns dasselbe durch eynen ligger mitt dem allererstenn bringen lassenn. Daran erzeigt jr vns gnedigsten gutten gefallenn, vnnd seind euch als vnserm besondern lieben mitt gunst vnnd allenn gnaden gneigtt. Datum Koldingen denn letzten tag julij anno etc. lvijj^{ten}.

¹⁾ *Formodentlig et af de Bude, som Mogens Gyldenstjerne sendte til Tyskland for at skaffe Oplysning om Peder Oxe.*

²⁾ *Boldavid.*

(*Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift.*)

Dem ernuhesten vnnd erbarn vnserm besondern liebenn
ern Magnus Guldensternn, rittern, königl. mtz. stadthaltern
zu Coppenhagen etc.

Om deller, astrage oc clyncker tyl Kollyng oc boldauyt.

343.

Kolding, 31. Juli 1558.

Anders Barby til Mogens Gyldenstjerne.

*Han sender ham Efterretninger om Kongen, der er i Vendsyssel, om
Hæren, om Forholdene i Udlandet, der er truende, og om Peder Oxe.*

Edler vnd gestrenger, gonstiger her vnd guther freundt,
mit erpietung meiner alzeit willigen vnd gevlissen di[enste]
fuege e. g. ich dinstlich wissen, das ich alhier vf die
. . . . zu warten vorordent, vnd isth ko. mt. nach Wentzu-
sell [ge]ruckt, werden jren zugk von Alborch nach dem
Wester str[andt] mith Gots hulff zu ruck nhemen; das
hoffgesindt wirt. . . . volgen nach Wiborg etc.

Es seint die abfertigungen jn die lager, wie bowusth,
gesch[en] vnd zwen obristen vnd zwen ritmester vor-
whandt zu machenn vorordent, an die beuor pension
haben¹⁾).

Die zeytungen lauten scharpff, vnd kan aufsehen nicht
schaden; jch acht aber nicht, das es dieser zeyt mit
Gottes hulff mangel habe. Diese letzte zeytungen seint
von den widderigen vnd mißgonnern erlangt, stymmen
aber mit den andern, die auch mherer theyls nicht an
bedencken. Es wissen auch e. g., der viandt pflge nicht
zu wharnen, wann ernsth vorhanden. Graff Cristoff von
Oldenborch jst nicht freundt, vnd graff Volradt bedarff
gelt; Saxen das het sein boscheid. Jch wyll aber vor
den friden nicht stehen.

¹⁾ *Meningen med dette Sted er vel: Der er sendt Ordrer til Lejren om
at antage yderligere to Oberster og to Ritmestre foruden dem, der allerede
har Løn.*

Wen was vorfiele, wher der alt¹⁾ nicht genugsam [vor]whartt, wie von e. g. bewogen, vnd muste ander [wege] gefunden sein. Jch hoff mit Gots hulff, es sol nicht mangel haben. Deutsche fursten werden den fuchß nicht beyssen, vnd mocht villicht an vortrostung nicht mangeln. Es sol aber gelt dabey sein.

Der Frantzoß sterckt sich noch heftig; hat noch nhawlich ij m pferde vffbringen lassen, das er jtz t x m deutsche rheuter soll haben. Vnd feyrt Englandt auch nicht; die Englischen soll[en] starck jn Franckreich sein, vnd wirt gemeint, der konig von Franckreich solle derhalben zu rugk ziehen müssen. Didenhofen lest Franckreich gewaltig festen vnd speysen, Donckirchen hat er auch erobrigt.

Der Turck sol mit grosser gewaldt jn der sehe sein vnd vf Neapel wollen angreifen; er hat nhewlich ein schloss jn Vngern eingehumen, das der kayser vber jn müssen, vnd isth der kayser sehr schwach gewesen aus zorn, das der sohn euangelisch worden. Es wil der pabst den kayser nicht crönen, hat auch des kayser stadlich botschaft vf acht meil nicht zu sich wollen stadten etc.

Die frantzosischen krigs hendel mit Engellandt sehen meins erachtens zu schlagen, vnd wirt dasselbig auch bewegen haben, es kan aber keiner vor dem andern das veldt rheumen, wie e. g. zu erachten, an friden, der schwer wil zu treffen sein. Was Englandt vorm jar boweget, do das krigs volck abgezogen vngeacht der victorj, das ist e. g. bowust. Godt wirt genadt geben.

Der konig von Englandt sol den Venecianern das reich Sicilien vorpfindet haben, wie gesagt wirt.

Es wirt der bowust mhan, der nach Strassburgk voreyst, baldt widderkhomen, dan wyrt sich sehen vnd spuren lassen, wie ess mit den krigs gescheften vnd vnsern zeytungen, als jtz vnd zuuor angelangt, gelegen.

¹⁾ *Christian II.*

So werden auch teglich mher zeytungen vorhofft; wirt was anlangen, daran gelegen, das soll e. g. vnuorhalten sein. Der konig zu Schweden sol mit obristen vnd ritmeistern vf pension haben handeln lassen vnd wartgelt zugeben haben vortrosten lassen, darauß zu erachten, das er der sachen auch vfachtung haben lesth; jch acht aber nicht, das er mit den jegen teyl sich vorwisse. Es isth aber Ostfrißlandt mit Pfaltz vnd Lotring guth eins. Jch sehe aber kein mittel, so fern Schweden nicht ein freulein zu Lotring vorheyrhadtet werde, das nicht leicht geschen wirt. Jch pit solchs jm pesten zuuormercken vnd bey sich zu behalten. Dem almechtigen gesunt beuholen, vnd ich bin meins geringen vormugens e. g. zu dienen alzeit willig, bodanck mich auch dinstlich der furderung den kalck vnd anders bolangen. Jlich auß Colding sonntag nach Jacoby anno etc. 58.

E. g. w.

Andres Barby.

Der hertzog von Saxen¹⁾, des alten churfursten shon, hat das freulein von Zweybrugken zu hauß. Der ander, der jn Franckreich gezogen, sol eines grossen herren tochter jn Franckreich haben, wie gesagt wirt. Es wirt gesagt, wie e. g. bowust, das der junge hertzog zu Lotring²⁾ ein freulein von Franckreich sol haben, vnd solt des konigs zu Franckreich sohn ein freulein zu Lotring wollen nhemen. Das kan ich gar nicht glauben; doch habe ich ein brief gesehen, das eß ein glaubwürdiger mhan einem guthen freundt zugeschriben. Es kho[nnen] beyde heyrhadten fhelen, darnach das gluck len[kt]. Doch seint die hertzen von Guyse, die geborne he[rren] zu Lotring, groß bey Franckreich, haben die g[anze] regirung jn handen.

¹⁾ Johan Frederik II. af Sachsen blev 1558 gift med Agnes af Hessen.

²⁾ Hertug Carl II. af Lotringen blev 1558 gift med Claudia, Datter af Kong Henrik II. af Frankrig.

Es soll kayser Carl¹⁾ jn Hispanien mit [tode] sein abgangen, das auch vor lengst gesagt worden.

Godt wirt den bheumen steuren, das sie jn den hym-mell nicht wachsen. Der her wirt friden geben jn vnsern dagen, die andern bethen auch.

Jch pit fraw Anna mein pater noster anzuzeigen; Godt wolle helffen mit genaden. Amen.

Peter Oxe leyt zu Luneburgk, vnd werden sein bruder vnd schwager vor den raichs cantzler, wie ich vormerckt, zu recht antworten vf Peters volmacht. Es hat auch Peter an ko. mt. geschriben etc., gnadt vnd handel zugestadten gepeten etc. Daruf ko. m^t recht erbotten.

E: g: willi. . . .

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Dem gestrengen, edlenn vnd ernvhesten hern Magnus Guldenstern, rhitter, ko. mt. stadthalter vff Cupenhagen etc., meinem gonstigen hern vnd guthen freunt, zu eigen handen.

344.

Silkeborg, 2. August [1558?].

Johan Friis til Mogens Gyldenstjerne.

Han har faaet Mogens Gyldenstjernes Skrivelse om de Breve, som de har forlangt af Peder Oxe, og raader ham til at holde Sagen hemmelig. Han sender Fru Anne Penge.

Kere her Magens, synderlig gode ven, nest mogen god tack for alth ere, oc giuer jeg teg venligen tiilkende, at ieg fec thin scriffuere(!) oc formerker, at Broder Friis haffwer verit vdhen met thet breff, thu, Byrge Trolle, Hollgerd oc ieg haff screffuet en herremand²⁾. Oc forstor ieg paa Broder Friis, at ther som hand icke haffde draget saa snart borth, ville hand haffue screffuit; thet haffuer

¹⁾ *Kejsers Karl V. døde først 21. Septbr. 1558.*

²⁾ *Se Brevet af 1. Juli 1558 fra Mogens Gyldenstjerne og Børge Trolle til Peder Oxe.*

dog ingthet. Karlen er icke saa gallen, at hand fortørner fler folck, end hand hauer fortørne. Meg tyckes got vere, ath vij tøffue en føye tiid. Viil hand icke mynde sig self, at vij tha scriffue hanom et aluoligt(!) bref tiill. Holgerd er her icke, oc ingen aff raedhen. Anthonis Bryske, Per Bille oc ieg er syug. Kere her Mogens, holth thene sag om the breff møget hemelig, ther ligger magt paa, som thu self kand besiinde. Som thu tald met(!) til paa mester Rasmus vegne, tha kam myn foget hiem fraa Skonne met thet land giille. Oc sender jeg Anne ij^c vij & oc i ð; hun viil ant[uorde thenom] mester Rassmus¹⁾; vndskyll ieg scriffwer hinde icke, ieg er ille til. Gud befaller jeg teg. Sig hostrv oc børn gode nat. Aff Silkeborg thend 2. dag augustj.

Johan Friiss
tiil Heselagger.

345.

Kolding, 5. August 1558.

Anders Barby til Mogens Gyldenstjerne.

Han sender Efterretninger om Slaget ved Gravelines og om Liflænderne.

Edler vnd gestrenger, besonder lieber her vnd gu[ther] freundt, mit erpietung meiner gantzwilligen di[enste] fuege e. g. ich freundtlich wissen, das ko. mt. Godt [lob] gesunt, vnd isth jtz zu Halle²⁾. Es stehen auch sonst, Got lob, alle sachen woll. Godt wirt genadt geb[en].

Die schlacht zwischen den Frantzosen vnd Nidderlanden j[st] bey Greueling³⁾ geschen, vnd haben rheuter vnd knecht jn guth[er] ordnung getroffen vnd sich wol gehalten. Seint v. . . . tausent vf der walstadt pliben vnd funf tausent ge. . . . Die Nidderlander haben nicht vber

¹⁾ *Maaske Mag. Rasmus Glad.*

²⁾ *Hald.*

³⁾ *Slaget ved Gravelines (Grevelingen), i hvilket Grev Egmont sejrede over Franskmændene.*

700 man vorloh[ren], wie gesagt wirt, vnd seint vil grosse herren aus Franckreich gefangen. Die Nidderlander habenbemer drosten zu Pynnenberg vnd Stafhorst mit 700... schwartzen rheutern bey jn gehapt vnd Hilmer von Munchhausen, auch Lasarj von Schwendj regiment, guth krigs leuth. Die Frantzosen haben des reingraffen regiment bey jn gehapt. Der hauptman Stern jst obrister gewesen vnd gefangen. Auch seint Kaskonier¹⁾ dabey gewesen, seint vast alle gepliben vnd ehrlich gesturben; Got gerhue jr aller sehlen, Amen. Die Frantzosen sollen 10000 zu ross vnd fuss starck gewesen sein, die Eng- lischen odder Nidderlander 9000 zum wenigsten.

Das Nidderlandisch krigs volck soll sich samben vnd nach Franckreich gefurt werden wollen. Die Frantzosen sollen Didenhouen heftig festigen.

Es isth sonst nichts zu schreiben wirdig. Es haben die Liflander vnd Lubeck²⁾ angesucht der Russen krigshandel halben, derwegen nicht vil fruchtpar furwendung zuthun. Godt wirt helfen.

Dem almechtigen sampt(!) den ewern gesunt befohlen, vnd ich bin e. g. meins geringen vormugens alzeit zu dienen gevlossen vnd willig. Ilich auß Colding den 5. augustj anno etc. 58.

Andres Barby
zu Selßoo.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Dem edlen, gestrengen vnd ernvhestem hern Magnus Guldenstern, rhitter vnd stadhalter vf Copenhagen, meinem gonstigen hern vnd guthen freundt.

¹⁾ *Gascognere.*

²⁾ *Jvfr. W. Mollerup: Danmarks Forhold til Lifland S. 73*

346.

Hald, 7. August 1558.¹⁾

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Kongen sender ham Breve, hvoraf han kan se, hvad Brevviserne Laurits Gamell og Peder Bentsen af Sverrig har suppliceret, og hvad Kong Gustaf paa deres Vegne har skrevet til Kongen om deres Skib, som Tolderen i Helsingør Sander Leiel skal have ladet tage fra dem i Frankrig. Kongen beder ham kalde Sander Leiel til sig, tage nogle uvildige Borgere i Byen, støvne Sagen for sig og forhandle den imellem dem, saa at der ikke sker Uret mod disse Svenskere. Efter Benyttelsen skal han sende Kong Gustafs Skrivelse til Kancelliet.

Orig. med paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Om 2 borriiger af Stockholm, som clage pa Sander Leyel, for hand har taget fran dem wdy Franckryg, Lauris Gammell oc Per Bentsen.

347.

Kolding, 7. August 1558.

Joakim Beck til Mogens Gyldenstjerne.

Han har været syg, men er nu i Bedring. Han vil revidere Erik Ruds Regnskaber og derefter drage til Kongen og vil da udføre hans Ærender hos Kongen. Om Hertugerne Hans's og Adolfs Forlening. Om Malt til Gul-land og Øksne, Lam o. a. til København.

Kiere her Magnus, synderlig gode ween, nest megen ere oc tacksigelse for alt gott giffuer jeg eder gandske venligen till kende, at ieg nw i afftes fick eders scriwelse mett myn naadigste frues fyrbøtter Niels, oc formercker ieg, at myn swaghed oc siwgdome gør eder onth, oc forstaar ieg, at ther ere mange siwge vdi Kopenhaffn aff samme siwge. Then almectiste Gudt beuare eder oc alle wore venner epter sin naade oc barmhierttighed. Jeg forhober nw till Guds hielp, at siwgen nw haffuer forlatt meg, oc thet bedres mett meg; dog er ieg icke saa till pass at kwnne gaae vd aff huset. Thij achter ieg nw wdi

¹⁾ Brevet har tidligere fejlagtigt været dateret 1556; der staar tydeligt mdlviiij. Desuden var Kongen den 7. Aug. 1556 i Nykøbing, den 6. Aug. 1557 i Køge, men 1558 2. Aug. i Silkeborg, 8. Aug. i Hald, se K. Brb.

morgen at høre Erich Ruds¹⁾ regenscaff aff Riberhus oc sticht oc icke at drage her aff, om Gudt vill, før i morgen otte dage paa vegen till kon. m^t i Olborg sancti Bartholomei dag [24. Aug.]. Oc haffuer jeg well forstaaet alle eders erende oc thenom wptegnit at ville bestille, nar Gudt vill, ieg kommer till kon. m^t, huilke ieg kand formercke aff Korfitz²⁾, som icke ere vdrettet eller giffwen swar poo. Jeg haffuer nw nyligen screffuit eder till mett eders swend Friis; ther fore ved jeg nw inthet besynderligt at scriwe, vden thett menes nw for wist, at kon. m^{ts} brødre hertug Hans oc hertug Adelff vele nw om sancti Michels dags tiide bekende ko. m^{tt} paa rigens vegne for theris herre oc annamme theris landh oc førstendomme i forlening aff hans naade poo rigens vegne. Item om malt till Gotland wed ieg ingen anden raad, end at thet m[aa] henttes fran Olborg; ther er malt nogh, ville i end nw lade eth skiff løbe tiid epter malt. Øxen her aff landet skulle bliffue bestillet at driffues till Køpenhaffn, epter som ieg tilforn screffuit haffuer. I mwe beffalle Pouell Hwidfeldt³⁾ at selge gamell wed oc fornede træ oc gerdzle aff Abramstrups skow oc andersteds i Køpenhaffns leen, thet som er platt ingen skow skade, oc tage ther fore lam oc gees oc vdj saa mode gøre eth stortt forraad paa lam till slacteriit, epter som Per Godske⁴⁾ tilforn gortt haffuer. Jeg wed icke faare kød wdj andre mode at bekomme før i foraareth, om her tha will bliffue nogett i forraad offuer kon. m^{ts} vinther holdt her i Jutlandh. Dog tror jeg well, at mand kan faa af Jacob Brockenhwss⁵⁾ oc Lage Vrne⁶⁾ iij^c lam til slacterit; och

¹⁾ *Lensmand paa Riberhus 1557—59.*

²⁾ *Korfits Ulfeldt, Sekretær.*

³⁾ *Lensmand paa Københavns Slot 1556—60.*

⁴⁾ *Peder Godske havde været Lensmand over Københavns Len 1538—56.*

⁵⁾ *Lensmand paa Helsingborg 1555—63.*

⁶⁾ *Lensmand paa Lundegaard 1557—69.*

kand thet icke skade, atj vele scribe Jacop Brockenhus ther om till, at hand gør forraadt pa samme lam vdi tide for skow oc gerdzle oc i andre mode at forsende till Køpenhaffn till slacter tiden. Kiere her Mogens, hues eder till tieniste oc lefft er, gør ieg gerne, thet Gud kende, then jeg vill beffalle eder met eders gode høstrue oc børn. Aff Kolinge 7. augustj 1558.

Jachim
Beck.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erliig welburdig mand och streng ridder, her Mogens Gijllestiern, kon. m^{ts} mijn nadiste herris statholdere paa Køpenhaffn slott, gandske venligen.

Anamet 13. augustij fra Jochym Beck om malt oc øxen, om herre dag.

348.

Restrup, 10. August 1558.

Fru Kirstine Friis Gabriel Gyldenstjernes til Mogens Gyldenstjerne.

Hun havde ventet ham med Kongen, der kommer til Aalborg næste Dag. Hvor Dronningen er, ved hun ikke. Knud Gyldenstjerne har været meget syg, men er nu bedre. Hun beder Mogens Gyldenstjerne efterse Ordlyden af Fæstebrevet paa en af hendes Gaarde, hvis Fæster er død, og minder ham om nogle Møllesten, som hun har bedt om. Om Trætten om Markeskellet mellem Nørholm og Restrup. Kongen er paa Jagt i Vendsyssel.

Søsterlig kierlig hellbenn nu och alltiidtt forßendtt medtt wor herre. Kiere broder, thacker ieg degh gannske høgliigenn och giernne for alltt ere och gaatt, dw megh alltiidtt y mannge maade giortt och beuiisth haffuer. Dw schalltt, saa lenngy ieg leffuuer, finnde megh for thinn wiilliige søster y alltt dett, ieg wiidtt degh tiill wiillj och guode kannnd were, saa yderliige och giernne, som ieg war thinn egenn bornne søster, och som thenn, thu ickj schalltt haffuue thuiell paa. Kiere broder, ieg wiille nu

ickj annditth ennd schriffuue deg tiill, menn megh stedis buodtt y thenn eyenn, och beder degh gannske giernne, atthw wiilltt altidt giøre megh thedt samme skiell, att iegh maa wiide, huor degh liider. Gudt wiidtt, atth thinn løcke och wellfartt er megh saa kiertt att høre, som dw wast mynn egen kiødeliige broder, saa sannth hiellpe megh thenn euiige Gudh. Gudtt wiidtt, att ieg rett giernne aff allth mith hierte wiille tale metth degh, ther som leylighiedenn hellers ßaa kunde haffuue begiffuiidtt segh. Iegh wiidtt nu icky thenn dagh, thedt bliifuer. Iegh hadde saa wisth achiidtt, ath thw schulle haffuue fulld mynn herris naade her ofuuer tiill lanndith. Nu forstaaer ieg, atth dett ickj skier, och wiidtt jeg jnnthiitt sønderligtt atth schriffuue degh thiill anndiith, ennd mynn herre er foruenntenndis tiill Olborrigh y morgenn. Ieg hafuuer jnnttiitt hørtt tiill, huor mynn fruues naade er; om hinnis naade er y Kolinng heller paa Dronningborg, thedt wiidtt iegh ickj. Och maatw wiide, atth thinn broder Knudtt hafuuer werrith hartt ßiugh. Ieg war huos hannom och kom hiem nu y løerdagis; thet er nu bedere medtt hannom, saa att hannd sagdt for meg, atth hannd wiill, om Gudt wiill, møde konngenn y Olborrigh y morgenn. Kiere broder, maatw wiide, att ieg hafuuer spuortt, att Hanns Niellßenn er dødt. Saa wistu well, atth ieg hafuer talddt medtt deg, att hannd hafuer lifuis breff paa enn mynn gaarde. Saa wiidtt ieg ickj, om breuitt liuder wiider ennd paa hannom seluer, heller om thet liuder paa hanns høstrw ocßaa, thj beder ieg degh saa giernne, atthu wiilltt hafuue buodtt henn, att thw kannddt faae breuith att høre; ther som thedt liuder ickj wdenn paa hannom seluer, atthu wiille tha giøre well och stede gaardenn henn. Jegh wiidtt ickj, om hannd beßadtt gaardenn seluer, heller en aff hanns sønner beßadtt thenn. Kiere broder, hafuuer ieg tiillforne schreuidt deg tiill om ij møllestienn, xvij grebb,

tiill en weiermølle, och screff ieg Anne tiill ther om y siste, for iegh wiste ickj, om dw wast hiemme. Nu er karlenn kommenn tiill møllenn, som schall hugge thenn op. Och sende ieg Anne breuith met en enn(!) skipper, som loffuiit atth føre meg samme stienne hiem, om låa war, att hannd kunne føre thennom. Nu wiidtt ieg ickj, huad heller iegh faaer thennom medtt hanom heller ey. Ther som hand kandh ickj føre thennom, om thedtt hadde werriitt mogeligt, atth ieg kunne tha haffuue faaiidtt thennom paa ett anndiit skibb, tha hadde ieg giernne bediitt deg ther om. Och ther som ieg ickj faaer thennom, førennd karlenn kommer fraa møllenn och hannd kommer y anddett arbedt, tha bliffuer ieg forlømitth ther y. Kiire broder, ieg beder degh låa giernne, atthw ickj wiilltt fortenncke megh, att ieg biuder saa mөгitt ofuuer degh och giør degh alltiidth saa mөгenn vmag medtt mynn bestyllinng. Dw schalltt wist wiide, ther lom ieg wiste att giøre thedtt, dw kunde hafuue ere och gott aff, schalltw, saa lenngj ieg leffuer, finnde meg for thynn wiillige søster, ther schalltw ickj hafuue thuiell paa. Jeg wiill nu och alltiidth hafuue deg medtt liiff och seell thenn almegtiste Gud befaenndis. Gud for synn euiige guodhedz skylld spaere deg lenngj y Guds frychtt sunnd och salige. Giør well och sige Anne och thinne børnn mannge gode netter paa minne vegenn, och lader Kirstenn Nielødatter och Elløe sige eder albamells mange gode netter, och skallthw wist throf, att Elløe skall nest Guds hiellp ickj bliffuue nogitt adtt skade for thedtt, folck kannnd giøre hinner, miere ennd hunn war mith egitt barnn. Ex Restrup sannctj Laurs dagh anno 1558.

Kirstenn Gabriells.

(Resten af Brevet formentlig med Brevskriverindens egen Haand:)

M. a. k. broder, Gvdh handh vedh, hor reth garne iegh vylle talle medh tegh for mөгeth, iegh ycky skryffue

kandh. Iegh frøcter, thet vil blyffve endh langh tydh, til vy fyndiss; men ner thet blyffver, ta Gvdh aldh mectygesthe vnde megh altydh tyn och tynne børnss lange løcke och velfardh ath spørre, ta vedh Gvdh, thet er megh kyerth ath høre aff alth mith hyarthe. Vilth tw altydh skryffve megh til, ner tegh stediss bodh, och tu vilth vndhskyølle megh for Anne, for iegh nv ycky skryffver hinder til. Ten aldh mectygesthe here och Gvdh beffaller iegh bode tegh och hender. Kyere broder, iegh vedh nv ycky, hvor iegh skal bere megh ath medh thet, ty gode mendh haffuer gyffuedh megh beskreffuit mellom Nørhollem¹⁾ och Resterop, ty har yngen vyldh rodh megh, ath iegh skuelle nogen thydh ladh høsthet, och lygeuel ath ty har dømt thet her til gorden och dømt ty breffve vedh mack, som her er pa gorden, som tv vel selfi sosth terys dom, och nv er Barby her y Allebore medh kongen, och nv har iegh talledh medh tyn broder Knvdh ter om, nv iegh var hoss hanom, ta kvnde iegh yngen svar fange aff hanom, hvadh heller iegh skuelle lade talle²⁾ ter om eller ey. Ty, ther var pa endomen, ty sige, iegh skal ycky en nu endh tydh langh talle ter om, men iegh skal ycky vden lade thet sta eth stvndh; men Gvdh skal vyde, ath iegh vylle ycky gerne forsømedh for thet, iegh kunde gøre. Høndh flockth recker ycky langh, thet vesth tv vel sselfi. Here Gvdh gyffve, tu hade veredh her nv, ta moth ter endh haff bleffvedh endh ende pa. Kongen drog offver y fredhdagh til Vendhsøssel y yack. Gvdh ten aldh mectygesthe beffaller iegh teg och alth thet, tegh kyerth er.

(*Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:*)

Erlig oc welbiurdiige mannd, her Mogenns Gyllenn-

¹⁾ *Nørholm, Hornum H. Om Trætten om Markeskallet mellem Nørholm og Restrup se K. Brb. 12. Juli 1556 og 15. Decbr. 1558.*

²⁾ *Over Siden: Jhs.*

sternn tiill Stiernhollom, minn kiere broder, gannttske wennliigen tiilscreffuit.

Om Hans Nylssøns gard at stede bort. Om dy mølle stene. At Knud war siug.

349.

København, den 12. August 1558.

Mogens Gyldenstjerne til Kongen.

Han sender Kongen Meddelelse om en Række inden- og udenlandske Efterretninger og beder om Ordre vedrørende forskellige Sager.

Sthormegtigeste høgebornne første, aldernaadiste herre, nest mynn pliicktiige thro thiennisthe giiffuer ieg etthers konng^e matt^e ganndske wnnderdannigen tiilkiende, atth ieg thenn 7. dag wdj augustij haffuer wnnderdannigen wnndfanngett etthers konng^e høchmecktiighetz skriiffuelsse, som er skreffuit thenn 2. dag augustj paa Sylckeburg¹⁾, och skall innthett bliiffue ther aff forsømmeth, saa møgitt mugligt er, hues konng^e matt^e mig om tiill skreffuith haffuer.

Mester mandt for thimmer menndt Hanns Liickow haffuer werriitt nuff syiig enn lanngh tiid, er nuff først komenn op igenn. Ieg haffuer giiffuet hannem konng^e matt^e wiilliig tiilkiende. Saa wiill hannd selffuer giffue seg tiill Sylckeburgh. Her er saa møgett siugtt folck, thett er om alle mode eblannth embitzfolckiitt. Her er meisth allt siugt y stegersiitt, baggers, briigers, smedhe, murmestere; her løffber skøtt jnngenn mysthe, doch er her icke mange døde, Gudt werre loffuith. Doch ath arbeyddett forlenniges megett ther for. Mestherr Henndrick er kommenn op igenn. Oc liger ther saa møgit folck

¹⁾ Maaske kgl. Miss. til Joakim Beck om straks at tilskrive Mogens Gyldenstjerne og Poul Hvitfeldt om forskellige Ting. Der er ikke bevaret noget Miss. til Mogens Gyldenstjerne selv af nævnte Dag.

siug po landsbierne, ath kornet liger bonden oc slagen i marcken, oc bønderne icke kand faa førtet i huss.

Her er icke wanndt tiill the rennder atth boere tiill watterkonnsthenn; thet første mugliigt er, skall thet innthet forsømmis. Her er och mannge siuge aff bods-menndenn, atth menn icke well kanndt gjørre ther naagen skick eblanntht, før menn seer, hwiilke ther kommer tiill helbredenn igenn, som skwlle bliiffue i thienniste. Chrii-stopher¹⁾ meenn, ther wiill gjørres thuo hundred behoff ath holde wachtt poo skiib y winnter, baade bod-menndt och knecthe. Jeg wiill nuff jnntthett bestiille her om, før ieg ydermerre fanger kong^e matt^e skriiffuelsse, oc lader ieg thett bliiffue, som nuff er, saa lennge.

Stegersytt och briiggers her paa slotthet haffuer poo neste inthett giiffuith siigh, sydenn konng^e matt^e er her aff farnne; ieg haffuer tallett meth Erckeles²⁾, hannd syger och, thet stannder well thenne winnter, mynn thro er enn lenger, wdenn thet tages nedt.

Otte Stiisbenn³⁾ er aff draggenn tiill Norge om the biergwerck. Gudt wiill giiffue naadenn ther tiill tet. Thett skiiff, som konng^e matt^e er tiill dømp^t effther thet falske breff, liigger enndnu stille meth lasten, sallth och naagenn franndtz wynn. Skiipperenn kom thiill mig nuff y thiisse dagge, spurde, om hanndt mootthe selliige godtzett och liige paa enn retth. Jeg suarede hanem, att retthenn er gonngen, godtzett er etthers konng^e matt^e tiill dømp^t, hanndt motthe søge syn oprettynnng^h for thett falske breff, som hanndt wiille stielle konng^e matt^e synn thold fra meth, huor hannd wiille; konng^e matt^e haffuer dom for segh, ther motthe hannd retthe seg epher. K. mt.⁴⁾ wylle nadeligen gyffue meg tyl kende, om gosset skal lenger blyffue i skybet eller opskybes.

¹⁾ *Christoffer Trondsen Rustung, Admiral.*

²⁾ *Hercules von Oberberg, Bygmester.*

³⁾ *Otte Stisen Hvide.*

⁴⁾ *Denne Sætning er i Konc. skrevet egenhændig af Mogens Gyldenstjerne.*

Giiffuer ieg etthers konnge^e matte ydtmygliigenn tiilkiende, atth her er kommeth halff tridie sinde tiue tusinde hwillingg och liigge saa mange skwller. Mig siigiis, her kom mere j fiord. Jslannds fiskende wor oc mere i fiord enn y aar.

Allder naadiste herre, wliickenn haffuer nuff werriith meth etthers naadis konnge^e matte skiib Gallion, som skwlle hennthe thett thiimber aff Norge, hannd er paa henn reyssenn om natthenn løbetth paa Annholts reff oc bleffuen ter. Redskabenn, ancker, thackell och thou er meiste partt redett, och wiill ieg hanndle meth Espernn wragere, hannd skall farre ther henn tiill wragett, om hannd ther aff kandtt naagett ydermerre bierge. Ther er well anddett merre, om Gudt wiill wnnde liickenn ther tiill. Ther wor thuo gode stiirremendtt paa skiibiit, som best er berøchtete att skwlle werre forffarne aff alle thiisse, her er, thennom haffuer ieg ladett thagett i borgenn. Thenn enne er møgiitt gammell, ieg frøckther, komme hannd i thornnett, tha thorde hannd bliiffue ther dødt. The erre hiemme y Norige. Huorlunnde etthers konnge^e matte wiill haffett meth thennom, skall skeep; eth gott røckthe haffue the aff alle folck, oc¹⁾ syges, tet er forstandyge stiirmend, doch wliicken har nu wert hos tenom.

The armme biierssmendtt miste allth therriis kremmerj, thett thii haffde. Herckeliis, Hechtor och thett Opslouff skiiff haffue hollett wedeløff mellom thette och Helsingiør, løbe aff i fredags och komme nuff igenn y søndags. Erckeliis er the andre møgitt forferdiig tiill windewerck och for enn løss boufflynne; hannd seglett thennom paa 4 wge søes enn tiillfornne by enn winndtt, nu de seglede fra Helsingiør, och liigger Herckeliis inde hoss Forthuna. Thett er ett skønnt skiiff, Gudt beware thett. Hechttor segler och møgett beder enn thenn Flyendes

¹⁾ *Resten af Sætningen egenhændig i Konc.*

Hiortth aff Opplouff; thett duer jnnthett, huerckenn skiib eller redskab, thet err saa møgett gammellt, at¹⁾ tet er føge werd.

Jeg sennder konng^e matt^e etth regiister, som Chrii-stopther Thruindløenn meenn, ath skiibenn skwlle liigge winther leige, paa konng^e matt^e behag.

Jegh fiick enn kundskaff hiem i dag, som haffuer werriitt wdennlannds, siigger, the Liibske haffue wdsennth thuo skiiff meth vij^c knechte tiill Liifflandtt. Ther liiger ennd nuff enn høffuitzmandt ath wille tage knechther ann; siiger hannd oc for migh, ther er ingenn knechte ath bekomme. Hand siigger och, ath ther haffuer werriitt naagne aff stedernne forsamlett, wiille hanndle metth hertug Hanns Albrecht²⁾, atth hannd wiille tagge seg offuer ath lade seg bruge i mot Russen, och hanndt wiille icke.

Siiger hanndt och, att ther er røckte, att hertug Frandt³⁾ wiill jndtage lanthe Kedinng, och de Hadeller wiill hielpe hannem ther tiill. Syger hanndt och, ther liiger en boegertt och enn barck for Thraffuenn och tøffuer effther mynn naadiste frues frue moder⁴⁾, som skall førre hindis naade tiill Sweriighe.

Verners⁵⁾ swenndt wor her nuff kortteliig, sagde for mig, ath then greffue aff Oest Friiølandt⁶⁾ wor paa reyssenn hiid tiilbagge. Harttug Erick⁷⁾ skal fiillig hanom tyl Kalmer⁸⁾, oc om hanndt hiidt kommer, retther ieg megh effther, som konng^e matt^e mig beffalet haffuer.

¹⁾ *Resten af Sætningen egenhændig i Conc.*

²⁾ *Johan Albrecht, Hertug af Meklenborg.*

³⁾ *Frants I. af Sachsen-Lauenborg, Kongens Svoger.*

⁴⁾ *Kathrine af Brunsvig-Wolfenbüttel.*

⁵⁾ *Verner Parsberg, Lensmand paa Sølvitsborg.*

⁶⁾ *Grev Edzard II., der 1559 blev gift med Kong Gustaf I. af Sverrigs Datter Kathrine.*

⁷⁾ *Den senere Kong Erik XIV.*

⁸⁾ *Denne Del af Sætningen er i Conc. tilføjet i Margenen med Mogens Gyldenstjernes egen Haand.*

Siiger hannd, ath herttug Henndrich aff Brunssuig¹⁾ haffuer thuo fennckenn knechte, ere toussennt sterck, liige tiill Gannderssen et fenncken, thett anddett tiill Helmstedt, och herttug Henndrich skall lade seg hørre, hwiilkenn ther wiill giøre naagenn forsamlingh, tha wiill handt haffue atth giøre meth hannem, allth konge^e aff Enggelanndtt tiill thett beste.

Siigger hannd migh och, thett hanndt fwlde epher Iep Thordssenn²⁾ och Karl Wrnne paa gaden wdij Liibecke, the ginnges och tallede hiemmelige meth huer andre. Paa thett siiste ginnges the i winkiellderenn; hanndt fwlde allth effther oc sette seg saa offuer enn siide hos thennom ath høre, huadt therres talle wor. Saa sagde Iep Thordssenn tiill Karl Wrnne, atth Per Oxe haffuer hafft budt tiill herrenne om leyde, och the skwle haffue suariitt, de wor tiill fredtz, hanndt therde ther synne penndinge, och de wiille leyde hannom, som hannd haffde werriitt therres budtt tiill konnge^e matte om thenn Bornneholmske handdell.

Siiger och samme kundskabere, thett hanndt wor y Lønneburgh; ther haffde Peder werriith meth vj heste, och hannd kunde icke wdsperge, huortt hannd droff; sagde och, ath Hanns Biernekou och Peder skwle werriitt tiill sammell.

Herlouff Throlle wor i onnsdags forgaanngenn paa lanndstingett, lodt lesse en vj wgers paamynnelse offuer Per Oxe; Jørgenn Brade och Eskell Oxe wor ther och suardett, som Herlouff selluff skriiffuer etthers konge^e matte tiill ald³⁾ besked ter om.⁴⁾

Sennder ieg och etthers konge^e matte ett regiister paa thiisse gode mennds gorde i Kiøbnehaffnn. Ther stann-

¹⁾ Hertug Henrik d. Y. af Brunsvig-Wolfenbüttel.

²⁾ Jep Torsen Sparre.

³⁾ De følgende Ord egenhændige.

⁴⁾ Herluf Trolle til Kongen 10. Aug. 1558, tr.: G. L. Wad: Breve til og fra Herluf Trolle og Birgitte Gjøe I, S. 36 ff.

der eth streg paa theris naffn, som haffue wdgiiffuith tiill biies befestningh ath forbedre meth, om konnge^e matt^e naadeligenn wiille tiillskriiffue thennom, som inthett giiffuett haffuer, de och wiille hiellpe tiill meth och befeste bienn, første burgenne haffue giourth theres ferdiig tiill lermers skandse, som the loffuett haffue; thett skeer icke dertt før sennt Mickels dagh, theres arbeide bliiffuer giortt. Saa wiill ieg bestiille, att ther skall begiinnedes paa tet rundell, thet første thett leylliighettenn seg begiiffue kand. Dagenn wiill bliiffue for stackett ath giiffue daglønn ther epther, men woldmester Lambertt siigger, wiill giøre forthingett arbeith. Huadt konnge^e matt^e tiickes her om, wiille naadeligenn giiffue mig thett till kennde, huadt etthers konnge^e matt^e wiilliig er her om. Ieg haffuer beffallett woldmesterenn ath giøre et skabelunn; første ieg thet for, wiill ieg wnnderdanige skiicke konnge^e matt^e tiill hannde.

Sennder¹⁾ ieg wnnderdanighen konnge^e matt^e eth konntherfeyge om thett slag, som stodt thenn 13. dag jullij for Greffelingh²⁾).

Sennder ieg etthers konnge^e matt^e et regiister paa thiisse kanicke gorde och wicarie gorde, som er beseett aff Herløuff Throlle och Pouell Huitfelldt, och the iij burgemester meth kiercke werge haffue loffuet ath wiille om 14 dage fly mig beskeedt paa allt godßett, huem thet haffuer, och huadt adkomme the haffue ther paa, thett haffuer; saa wiill ieg sende konnge^e matt^e thet oc.

Sennder ieg konnge^e matt^e enn skriffth om thiidenn, en offuerlennder aff lanthe Franckenn, som haffuer werriitt i Pollen, haffuer giiffuet mig tilkiennde, som thet ther tiill gaar.

¹⁾ *Resten af Brevet egenhændigt i Konc., her efter Orig.*

²⁾ *Grev Egmonts Sejr over Franskmændene den 13. Juli 1558 ved Gravelines (Grevelingen).*

De kober røer tiill wanndkonnstenn paa yrthtergordenn her offuenn poo erre allt lagdt, och gwillett er merre ennd halff parthen lagt saa høggt, som thett skall bliiffue ath ganngē. Erckeliis haffuer sagt for mig, atthet skall bliiffue ferdiigt jnnden 14 dagge, allth thett hannd haffuer ath arbēde paa yrthtergordenn, menn stieennhugerenn siiger, hand skall giørre tiill thenn brønndt, skall och bliiffue ferdiig jnnden sanncte Mickelsdag.

Sennder ieg och konngē mattē eth breff, thenn biiggemesther aff Sønderburgh haffuer skreffuith hannem tiill, atth hannd skall nuff giørre kornn hwssett aff thett, som skwllē werre briiggerssiitt, och Erckliis meenn, thet wiill icke skiicke segh. Om konngē mattē wille ennd nu skriiffue tiill Sønnderburgh, om hannd skwllē biigge effther thenn skabullwnn, som Erckeliis haffuer giortt, eller effther thenn skriiffuelsse, som diitt skreffuith er.

XI thiillther deller ere skiibiitt, skwllē tiill Sønderburgh meth første, winnden wiill føye. The legther did haffuer icke werriitt ath bekomme; doch skall the meth thet første forskiickes ther heenn, naar ieg thennom bekomme kanndt.

Jeg ackther nuff her effther ath lade Hecktor och jndlegge vdj haffuenn och wdrede iij eller iiij aff the smoo skiiff atth haffue poo strømmenn och henn poo farre wanndett, om de aff stedernne wiille førre sallthet kiødt wdt, om konngē mattē saa wiill. Och wiill meth mynn wiilliig thiennesthe altiid finndes etthers konngē(!) wspartt, thett kiennde Gudt, som ieg etther konngē høgmecktiighehd meth liiff, siell och ett liicksalliigt lanngwariig regemennthe wiill haffue beffallett. Ex Kiøffnehaffuenn thenn 12. dag augustij anno 1558.

Etthers konngē mattē
wiilliige plectiige thro thienner
Magnus
Gylldennstiernne ritther.

Konc. med Mogens Gyldenstjernes egenh. Tilføjelser i M. G. Priv. Ark.
Konc. og Optegn.

(*Bagpaa Konc.: Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:*) Forsent tyl k. mt. ten
12. dag vdy augustij 58.

Orig. i D. Kanc. Indlæg til Reg. og henlagte Sager.

350.

Hals, 16. August 1558.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

*Kongen beder ham tilsige „den Comentur af Liif“¹⁾, som er i København, at han skal begive sig til Aarhus og der faa Besked om, hvor han kan finde Kongen. Han skal give Komturen en god og forstandig Mand med, som kan følge ham og skaffe ham fri Heste, Vogne og Færger, saa han faar god tilbørlig Underholdning og kommer redeligt frem. Naar Kongen erfarer, at Komturen er ankommet til Aarhus, vil han lade ham føre til sig. Kongen har med Lensmanden i Aarhus aftalt, at han giver Komturen Herberge og god Underholdning.....
I Anledning af en Henvendelse fra Hærmesteren af Lifland og dette Lands Indbyggere om Hjælp skal Mogens Gyldenstjerne straks afsende tre Kundskabere til Lifland, hver til sin Del af Landet, hverandre uafvidende, for at de der kan skaffe at vide, hvorledes Forholdet er mellem Russerne og Liflænderne, hvor meget Russerne har indtaget af Lifland, hvor stærke Liflænderne er mod dem m. m., om Polen yder Lifland Hjælp, eller om Preussen eller nogen anden har lovet det Hjælp
..... Naar de tre Mænd er vendt tilbage, skal han sende dem til Kongen, for at de kan meddele denne, hvad de har erfaret.*

Hals i Vendsyssel, Tirsdag efter Vor Frue Dag assumptionis.

Orig. med svage Rester af paatrykt Segl og Rester af Mogens Gyldenstjernes Paaskrift.: ...dag Augustj ... yffenland .. (Papiret meget medtaget af Fugt).

351.

København, 22. August 1558.

Mogens Gyldenstjerne til Kongen.

Kongens Ordre om Gesandterne fra Lifland og Spejderne til Lifland skal blive udført. Om Volden og Graven ved København og om Flaadens Skibe.

Sthormegtiiste høgborne første, alder naadiste herre.
Nesth mynn wiilliigh plectiig thienneste giiffuer ieg etthers

¹⁾ Georg Sieberg, Komtur af Dünaburg. Om disse Forhold jvfr. W. Møllerup: Danmarks Forhold til Lifland o. s. v. S. 66 ff., hvor Datoen for Kongens Miss. til Mogens Gyldenstjerne dog er angivet som 7. Aug.

konng^e matt^e ganndske wnderdanigh tiilkiende, att ieg wnderdannige haffuer annamet etthers konng^e mtte skriiffuelße i dagh ath bestiille for thiisse bodt Liifflande kommentther oc om kundskaff ath lade forffare wdj Liifflanddt, hwiilke ieg meth flid bestiille wiill effther konng^e matt^e skriiffuelße liidenndes. Nu kanndt iegh jnngenn bether raadt forffare och meth thet kortstiiste(!) kanndt skee, enndt lade enn aff de smoo pinncker løffue heenn tiill Reffuell; thett er for møgett lanngsomptt atth skiicke omkrinng offuer landdt. Wiill ieg haffue budt tiill Helßinngiør, om ther wor skiiff, som wiille ther henn, atth ieg kunde fonng budt meth. Och huor lunde ieg thett best kanndt bekomme, skall jnntthet forsømmis, och fly konng^e matt^e suar igenn, thett snariiste iegh kanndt.

Sennder ¹⁾ ieg och Lamberth woldtmesther tiill konng^e matt^e, som nu selffue kanndt berethe om thenne woldt och grow her for byenn, ath hannd kanndt forffare konng^e matt^e wiilliigh, huorlunde konng^e matt^e wiill haffuet ther meth.

Er her for thiidenn, ath keysser Ferdinandus skall werre harth siugh.

Er mig sagt aff enn westwers manndt, ath ther skall liigge tiill Feer ²⁾ i Sielanth ij storre kabell thuo, som skwle hørre tiill konng^e matt^e skiiff Samsynng, som bleff ther for landdett; thett haffuer ieg skreffuith borgemester och raadt tiill om wdj Feer.

Heckthor er nu jndlagtt y haffnnenn, och Falck van Biergen liiger jndenn for wragett och tager ware for skiibenn. Ackther ieg nuff strax effther sönndagh ath lade aff thackle the storre skiiff Forttune, Herckelis oc Markuryus ³⁾ ighenn, wdenn ieg fonnggher anddenn beskedtt

¹⁾ Dette Afsnit er i Orig. indsat foran Slutningen: Wiill ieg altidt osv.

²⁾ Veere paa Øen Walcheren i Zeeland, Holland.

³⁾ Disse 3 Navne tilføjet i Margenen med Mogens Gyldenstjernes egen Haand.

fra etthers konnge^e matt^e her forinden¹⁾); iegh haffuer doch tiilffornne skreffuith her om och inngenn suar fonngt.

Konng^e matt^e wiillde werdes ath wiide, thett her fattes møget jernnskiitthe tiill thiisse ij skiiff Erckelis, Hochiillis och Agersshuss kraffuell. Ther wiill giøris xxxij slanger behoff tiill the ij skiiff och xiiij thiill thett thriidie, om konng^e matt^e wiill haffue ther naaget bestiillet.

Haffuer iegh och talliitth meth burgemestherne, atij wiille tiilltenncke meth thenn møgnne thierre, pegg, hør och hampp, som liigger her y byenn, och er stor fare for byenn, atthe wiille ther meth bestiilletth, som the wiille bestande for konng^e matt^e och thennom selfue liiger mackt poo.

Mester Laffueritz biissestøffuer haffuer ladiitt giiffuet tiilkiende, ath hannd haffuer wdtagett xx skiiff pdt. kobber tiill konng^e matt^e arbeidtt och loffuith bethalinngenn tiill sannctj Bartolomej; wille gierne haffue v^c eller vj^c hundertt(!) daller poo regenskaff, och her er inngenn penndinge hoss skriiffuerenn. Wiill ieg altiit wnderdandighenn giiffue konng^e matt^e tiilkiende, hues ieg synnderligen forffarer, och bestiillett meth aldtinnggh poo etthers konng^e matt^e gaffnn thett beste, Gudt wiill giiffue meg naadenn tiill. Och wiill her meth haffue etthers konng^e matt^e tiill liiff och siell och eth lannghwarriigh regemennthe thenn aldmechtige Gudt beffalletth.

(Ikke egenhændig Konc. med følgende egenhændige Paaskrift:)

Kopie af et breff tyl k. mt. 22. dag augustij 58.

Konc. i M. G. Priv. Ark. Konc. og Optegn. — Orig. (med Dateringssted: København) i D. Kanc. Indlæg til Registr. og henlagte Sager.

¹⁾ „her forinden“ er tilføjet i Margenen med Mogens Gyldenstjernes egen Haand.

København, 4. September 1558.

Mogens Gyldenstjerne til Kongen.

Et Bud, som var sendt til Kong Gustaf af Sverrig, er kommet tilbage og ønsker at berette Kongen i Enrum om sine Forhandlinger med Kong Gustaf. Meddeler et Rygte om, at Peder Oxe skal være død i Deventer. Om Krigen mellem Frankrig og England.

Stormechtigeste høgborne første, aldernadiste here, gyffuer ieg etters k. mt. i ald vnderdanighet tyl kende, at tette bud, som ieg met etters k. mt. breffue haffde af ferdet tyl k. Gøstaff, er kommet hyt tyl meg i dag. Er nw ten ottende dag, hand drog aff Stockholm, oc wor hand ter en monet, før hand kwne fange syn afsked, oc har møget wert tyl tals met k. Gøstaf, som hand etters k. mt. vnderdanigen berette wyl, huad talle k. Gøstaff har haft met hanom. Doch wylle hand icke, at nogen anden skulle høre, huad hand har at syge etters k. mt., oc bedet meg, at ieg wylle scryffue etters k. mt. tet, at etters k. mt. wylle nadeligen enne høre hanom.

Huylcket jeg vdy ald vnderdaniighet icke wylle for lade at gyffue etters k. mt. tyl kende, oc wyl met myn tro tienste altyd fynds etters k. mt. vspart, tet kende Gud, som ieg etters k. mt. met lyff oc siel oc et liicksalligt regementte wyl haffue sund oc sallig befallet. Datum Københaun ten 4. dag vdy septtember anno 58.

Etters nads k. mt.

wyllige plychttiige tiener
Magnus Giildenstiern ritter.

(Paa et løst Blad:)

Alder nadiste herre, ret nu som tette bref wor skryffuet, jeg vnderdanygen har scryffuet om tet bud, af Suerig er komet, kom her en beugerth pa reden fra Holland; syger en købmand for meg, at Peder Oxe er dødt oc begrauen vdy Deuentter oc kommet tyl jorde met stort gepreng, oc alle dy iiperste vdy Deuentter fullde hanom

tyl jorde. Tet wor ten 22. dag vdy augusti, at tette bud for af Ampsterdam. Syger hand oc for meg, at ter er røchtte, at Franssossen oc ten Engelske skulle lyge pa en mil ner huer ander met teres leiger oc beuylget en slacht met huer ander, oc ten Engelske hob drog op oc mentte, at slachtten skulle haffue ganget an, sa skulle Franssossen haffue gyffuet wygnyng oc draget tylbage.

Syger oc tenne købmand, at ter er nogene ret, som ware k. af Englands ouerste rod, oc ten owerste blant tenom alle wor en bysp, som wylle haffue forrod hanom.

Oc Dyden hoffuen bleff oc forrod. Syger oc, at dy skyb ere hiemkommen af Borttanygen¹⁾ oc ført stort biitte oc redes nu vd igen pa nii; doch skulle dy Engelske haffue fanget skade pa en sex eller vij^c mand, som haffue forløbet seg eptter biitte. Huylcket ieg icke kand forlade oc vdy ald vnderdanighet at gyffue etters k. mt. tyl kende. Hues ieg forfare etc.

(Bagpaa Brevet: Seglet og en ikke egenhændig Udskrift:)

Stormegtige høgborne første och herre, her Christiann etc.

Egenh. Orig. i D. K. Indlæg til Registr. og henlagte Sager.

353.

Aalborg, 6. September 1558.

Dronning Dorothea til Mogens Gyldenstjerne.

Dronningen anmoder ham om at levere M. Tyge, der vil fortsætte sine Studier, Malt, Mel og Smør til Hjælp under hans Studeringer.

Dorothea mett Guds naade Danmarkis,
Norgis, Wenndis och Gottis drottningh etc.

Wor synnderlig gunst tillfornn. Viider, att ephertij oss elsk^e mester Thyge²⁾ agther widere ath studiere och legge wind paa seg och haffuer loffuitt och tillsagt oss, att

¹⁾ *Bretagne.*

²⁾ *Tyge Asmundsen, senere Biskop i Lund, se Ny Kirkehist. Saml. IV, 329.*

nar hannd same hanns studia fuldkomett haffuer och agther att giffue seg wdj nogen kalldh, tha skall hannd først tilbiude oss hanns thienist, thaa haffue wij wnntt och giffuett hanom j pund malt, j pund miell och j fierding smør till same hanns studias forbedringh. Bedenndis etther och begiere, att nar for^{ne} mester Tyge etther mett thette wortt breff besøgenndis worder, attj thaa lade fornøger(!) hanom same kornn och smør. Ther mett skier wor willge. Befallenndis etther Gudh. Schreffuitt wdj Aalborg thenn 6. septembris aar etc. mdlviiij. Vnder wortt siignnet.

(Bagpaa: Rester af Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Oss elsk^e erligh och velbiurdugh her Magnus Gyldenstiern, ridder, stadtholler paa Kiøpnehaffns slott.

Mester Tøger at bestylle.

Tr.: Ny Kirkehist. Saml. IV, 339.

354.

Aalborg, 7. September 1558.

Kgl. Missiøve til Mogens Gyldenstjerne.

I Anledning af, at Breviseren, Jacob Dembker, Borger i Danzig, har henvendt sig til Kongen om et Skib, der kan ventes tilbage fra Frankrig, og som han frygter for skal blive standset af Tolderen i Helsingør Sander Leiel, anmoder Kongen Mogens Gyldenstjerne om at kalde sidstnævnte til sig og forhandle med dem begge om Sagen, saa at der ikke gøres Jacob Dembker videre Hinder, end der kan gøres med Rette.

Orig. med Rester af paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: Anammet tet breff 29. september, er om et Dansker skyb, skal kome fra Franck.

355.

Aalborg, 7. September 1558.

Knud Henriksen Gyldenstjerne til Mogens Gyldenstjerne.

Han sender Mogens Gyldenstjerne noget Mall, som denne har bedt om. Om Knud Pedersen Gyldenstjernes Arvinger. Kongen har været paa Vor-

gaard og er nu i Aalborg, hvorhen Rigsraadet er sammenkaldt. Om Franskændenes Nederlag.

Jhs.

Myn ganske wælluilliich hellsen alltiid forsendt met wor herre. Kiiære Mogens, kiiære broder, nest stor tack-ziellse for allt ærre oc goett, tw meg giortt haffuer, tw schallt alltiid befynde meg for dyn ganske willig broder, at giierne will giøre, huadt teg lefft ær, i alle maade, som ieg teg pligtiich ær. Kiiære broder, thet malt, tw nw screfftz meg om at schiulle sende teg till sloets behoff, tha sender ieg teg nw och thet, som rett goett ær; tw torfftt iiche scriffue meg till om mere mallt, thii ieg haffuer fanget befallyng at yddhe thet anderstædt, thet, som ieg haffuer ighen.

Gud giffue, at baade tw oc ieg konde haffue then tiid at talle noghet om wore eghne handell met Knudt Perssons arffuyngæ, Iesper Daa¹⁾ oc hans metarffuyngæ oc anderstedt flerre.

K. m. kom i loffuerdagis hiidt till Olborig. Hær ærre alld raaditt forscreffne for mange sende budt, som hær ærre. H. k. m. war paa Wargardt hoes meg vdi vij natther. Hwor lengy hans k. m. toffuer hær i byen, wedt mand end nw inthet wist om.

Item om sonderlig ny tidynge ær hær inthet at scriffue aff. Konnygen aff Ffranckrighe haffuer leyett storre nederlaghe.

Gud aldmegtiste befaller ieg teg och allt, tw well willt. Gior well och begroitx dyn hostrue, myn kiierre sosther, oc dynne born alle mange m goddenatter. Lader Ivtthe begroitze ether alle mett mange m goddenatther. Datum Alborg then 7. dag septembris aar etc. 1558.

Knnwdt Guldenstjerne.

¹⁾ *Jesper Daa var Søn af Jørgen Daa og Karen Gyldenstjerne Knuds-datter, der var Faster til Mogens Gyldenstjerne.*

(Bagpaa: 2 Segl. begge Knud Gyldenstjernes, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erliig welbiurdiig och strenghe ridder, hær Magnus Guldenstern till Stiernholm, k. m^{tis} stathollt(l) i Sielland, myn kiiære broder, ganske wenliigen tiill eghen handt.

Anammet 11. september fra Knud om malt.

356.

Dronningborg, 10. September 1558.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Kongen har i Dag modtaget Hertuginde af Sachsens¹⁾ Skrivelse, hvori hun meddeler, at hun den 7. Septbr. vil forlade Kalmar og begive sig til København og derfra til Kongen. Han beder derfor Mogens Gyldenstjerne sammen med Herluf Trolle drage over til Skaane og modtage Hertuginde samt overgive hende et Brev fra Kongen med Undskyldning for, at der ikke før er truffet Forberedelser til hendes Modtagelse, da hendes Brev er kommet Kongen saa sent i Hænde. De skal ledsage hende til Kalundborg, hvorfra Lensmanden smstds. Sten Rosensparre skal følge hende til Kongen.

Orig. med paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: Anammet den 13. dag septtember, at vndfange herttuginde af Saxen oc fiillige tyl Kallenborig, af Dronyngborig 10. dag.

357.

Dronningborg, 11. September 1558.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Kongen godkender Skabelonen for Befæstningen af København, som Kongen agter at lade udføre til Foraaret. Han skal derfor lade Poul Hvitfeldt, Lensmand paa Københavns Slot, samle Forraad af Kampesten, og de Klostre²⁾, til hvilke der følger Breve, lave Hjulbøre efter et bestemt Mønster og samle Forraad af Skovle m. m. Han skal beholde de tyske Gravere i Vinter.

(Paa en Seddel:) Tage Thott paa Bahu meddeler, at han har forhandlet med Undersaatterne i Oddevald og Vigen om, at de skal over-

¹⁾ Hertuginde Kathrine af Sachsen-Lauenborg, jvfr. G. L. Wad: Breve til og fra Herluf Trolle og Birgitte Gjõe I, 6, og C. F. Bricka: Frederik II's Ungdomskærlighed S. 39.

²⁾ Sorø, Antvorskov, Ringsted, Skovkloster, Esrom og Herridsvad, der ialt skulde levere 1000 Hjulbøre.

lade Kongen et Orlogsskib. Mogens Gyldenstjerne skal sende en af Kongens Skippere efter Skibet straks eller før Vinteren.

(Bagpaa: Mogens Gyldenstjernes Paategn.:)

Om tett skyb, hos Tage er.

(Paa en anden Seddel:) Da Tage Thotts Bud er bleven syg, beder Kongen ham sende et andet Bud med Brevene til Tage Thott og spørge, om det omhandlede Skib skal hentes inden Vinteren eller til Foraaret.

(Bagpaa: Mogens Gyldenstjernes Paategn.:)

At lade hentte tet skyb fra Tage.

Orig. m. Rester af paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: et 22. september. Borer tyl skantz tags len (?) at lade hentte. — T. o. a. L. 5, 407. — Tr. (Brevet og den første Seddel): K. Brb. E. Pontoppidan: Orig. Hafn. S. 243 (med Datum 2. Septbr.). G. F. Lassen: Dokum. og Aktst. til Kbhvns. Befæstnings Historie S. 100 f.

358.

Falsterbo, 11. September 1558.

Anders Knudsen [Skriver] til Mogens Gyldenstjerne.

Han beder Mogens Gyldenstjerne raade sig i Anledning af, at man i en Sag om et Drab i Falsterbo, hvor han er Tolder, har bestemt, at han skal give Drabsmanden Fredbrev, og spørger, hvad Drabsmanden i bekræftende Fald skal betale i Fredkøb.

Miinn ydtmyghe willighe thieniste och kierlighe hells-
ßenn allthiidt forsendt mett wor herre. Kierre her Mag-
nus, synderlighe gunstige herre och guode wenn, be-
tacker iegh etther gantske ydtmygelighenn for all ære
och guode, i megh bewiist haffwer, giiffwendes etther
ydtmygelighenn tillkiende, att Poffwill Hwitffelldt haffwer
schreffwitt megh till, att eenn mandt wthii Hallmstedt
widt naffnn Peder Beentzssen, som sloo eenn karll ihiell
her paa Fallsterbo i fioer høst, er nu kommett saa wiitt
mett siin ßagh, thett neffnn haffuer suoritt hannom till
bøder, och handt haffuer stilledt thenn dødes slechtinge
till fredtz, och handt ßiidenn drogh till Jwttlandt till kon^e
mtt. och meenthe ther att schulle haffue fangett siin fredt
igienn. Tha haffuer Jochim Beck raadtslagett mett can-
tzellerenn Johann Friiß och Corfetz; tha wille the icke

raade att giiffwe thet kon^e mtt. tilkiende, meden sagde, ephtherthii sagenn skede paa Fallsterbo, thenn thiidt kon^e mtt. thollere hagde macht och befallningh, tha thøchtet thennom, sammeledes renthemesterenn mett, gott att werre, att samme sagh komme igienn for thollerenn paa Fallsterbo mett the breffwe och bewiisningh, handt haffuer i saghenn, och thollerenn kunde giiffwe hannom sitt fredtbreff. Kiere her Magnus, saa haffwer thett alldriigh werritt sedtwanne, att thollerenn paa Fallsterbo haffuer liust fredt offuer noghenn for manddrab eller giffwitt sitt fredtbreff, och er thett och emodt kon^e matt. receß. Szaa beder iegh etther gantske ydtmygelighenn och gierne for Gudtz skyldt, atti wille well giørre och deelle etthers guode raadt mett megh her wdtinden, hwadt iegh maa giørre wdi thenne sagh. Jegh wille nødigtt, att iegh schulle forgriibe megh wthi nogenn sagh, at iegh schulle komme i klammer eller wgunst for; ther som iegh schulle liuße kon^e mtt. fredt offuer hannom och giiffwe hannom fredtbreff, tha wille iegh och gierne wiide, hwadt handt schulle giiffwe for sitt fredtkiøb. Kiere her Magnus, hwes maade iegh kandt werre etther till willigh och thieniste, schulle i allthiidt befinde megh godtwillighenn for etthers willige thienere, som ieg thes plichtigh er. Etther her mett Gudt allmechtigste ewindeliige beffalendis. Schreffwitt paa Fallsterbo 11. septembris 1558.

Etthers ydtmyghe, willige thienere Anders Knudtzenn.

(Bagpaa: Mærke af det afklippede Segl, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erligh welbiurdigh mandt och strenghe ridder, her Magnus Gyllenstierne till Stiernholm, kon^e mtt. stathollere paa Kiøbnehaffnns slott, miinn sønderlige gunstige herre och guode wenn, ydtmygeligenn tillschreffuitt.

Hanum af Halmsted, som slog ten karl pa Falsterboo.
Copie Skoning brefwe.

Orig. i D. Kanc. Indlæg til Registr. og henlagte Sager.

359.

Dronningborg, 13. September 1558.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Kongen ved ikke, om han bliver saa længe, hvor han er, at Hertuginde af Sachsen kan komme derover. Kongen beder ham følge Hertuginde til Korsør, hvorfra Lensmanden paa Nyborg Frants Brockenhuus skal følge hende til Koldinghus. Naar hun er kommen til Sjælland, skal Mogens Gyldenstjerne sende Kongen Bud derom og om, naar hun kan ventes til Korsør.

Orig. med paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: Anamet 17. dag, at vndfange hertuginde af Saxon, fiillige met tyl Korsør, af Randers(!) 13. dag september.

360.

Helsingør, 14. September 1558.

Jens Mogensen Rosenvinge til Mogens Gyldenstjerne.

Han besvarer hans Forespørgsel om Prisen paa Skyts i Lybæk og Amsterdam og raader ham til at bestille Skytset i Amsterdam. Det Brev, som Mogens Gyldenstjerne har sendt ham til Viderebesørgelse til en Skibsbygger i England, raader han til at sende over Amsterdam, og sender Underretning om to Skibe, der laa sejlklare.

Myn willige tjäniste oc venlige helsen nu oc altiidt forsontt mett vor herre. Kære her Mogens, sønderlige gode ven, betacker ieg ethers strengthedt gandtzke kerligen oc gerne for aldt ære oc gott, huilket ieg wil fjindis goetwilligh at bekende aff mijn ringe formuge etc. Kære her Mogens, giffuer jeg ether kerligen til kende, att ieg haffuer y dagh anammet ethers schriffuelse met Sander Leyels søn och ther hoess et lucht breff mett latijnsk opschrift, vdj huilken ethers schriffuelse y begære, at jeg will forfare hoes Henrick Mogenss¹⁾, huadtt lispundet aff thet schøt kostede, som handtt bestilledede vdj Lupke; tesliigest at jeg wille tale mett Sander Leyel, om handtt ville raade ether paa kong^e mtt. wegne, huor y schulle best lade bestille oc giøre saadant schøtt, som

¹⁾ *Henrik Mogensen Rosenvinge, Borgmester i Helsingør.*

same ethers breff indeholder, till 46 slanger, eller och om handt viste selff raadtt at bestille samme schøtt etc. For thet første haffuer ieg talett mett Henrick Mogenssen, och siiger handtt, at lispundett koster første køff vdj Lupke j marc Lubsk, oc thet er saa y sandhedt, forthij ieg haffuer selff seett oc lesdtt regenschabet ther aff, och koster the xij støcker, som wij mett wore medt reedere lode giøre y Lubke, effter regenschaffens liudelse offuer viij^e daler, och y haffue oc selff seett samme schøtt, huordant thett er, saa at ther er intet jern spartt, oc forslar meget y sijn wechtt. Sammeledis haffuer ieg talet met Sander ther om, tha siiger hand seg icke at haffue naagen bekender, huerken y Lupke eller y Amsterdam, som haffuer handel mett schøtt, ycke heller selff at haffue ther forstandtt paa y naager maader, och ther for wedt handtt icke at giffue ether ther raadtt vdj, endt fast mijnde att selff lade bestillet, men siiger segh att wille y andre maade y thett, handtt haffuer forstandtt, gerne deele syne raadtt met ether paa kong^e mtt. wegne. Vdermere, kære her Mogens, tha er vel wist, at jeg haffuer før sagdtt ether at haffue ladet giort jern schøt vdj Amsterdam, och thet er well xxvij aar siiden, men ieg tiænte ther y landet, tha loedtt ieg giøre ther for kongens køpmandtt aff Engelandtt vel offuer c hele oc halffue slanger, doch handtt gjorde selff købett mett smederne, och ieg anamede och loedtt beschiude them och høltt ther regenschaff aff paa hans wegne, och kostede schaale pundet iij ort aff j stuijuer, oc loedtt ieg legghe them y laaderne och siiden forsende them ther fran y Engelandt etc.

Oc loedtt ieg giøre the heele slanger paa vij pd. kruth xvj føder longe paa løbet, och the halffue slanger paa v pd. kruth xij føder longe.

Tha effter thij atj begære at wiide mijt tække her om, huor y kunde best lade giøre saadant schøt effter kong^e mtt. befalningh, kære her Mogens, effter thet ieg selff

haffuer forfaret paa then tiidtt oc tesliigest nu stedtze hører, att mange schippere baade aff Dandtzke, Lubke och Hamborgh lade giøre saadant schöt vdj Amsterdam, tha wedt ieg icke at raade ether anden stedttz endtt diidtt, om y ellers haffue naagen, ther er forfaren att lade giørett, och y giffue them aldt bescheedt met, huor mange pund kruth the schall schiude, och ther effter lengden paa løbene. Saa er thett och att offuer weije att lade giøre them paa lengden, effter som schiibene ære store till, som the schulle bruges paa. Thett haffue y selff att betencke ther om, ath the alle slute met et kammer, och alle kammer til et støcke, om y wille saa haffue them giørde ellers; thesliigest att betijnge hos smederne, at the giøre aff thet allerbeste jern, och heller giffue en penning mer for pundit, endtt aldtmindeligtt køff er, paa thett att thett er stercktt och icke schall springe, oc ther wille wære goedt till syun hoes, nar the køpte thet stange jern, att thett hagde thet rette tegn oc stempel, som ther best tiænte till. Saa haffuer ieg y dagh spurtt twende schippere til aff Amsterdam, huadtt pundet nu geller ther aff saadant schöt, oc berette the, at thett geller ij peninge och j pendingh mijnde endt j st^r, slanger schött oc barser j st^r och j s. Tha er thett io bedre køff, thij at vdj Amsterdam haffue y vel xvj pundtt for j daler, och y Lupke gelder lispundet j m^l Lubsk, oc er icke vden xiiij pd. y lispundett. Y Amsterdam haffue y oc bedre køff paa aldt tingest, hues ther til hører, endt anden stedtz. Y haffue vel hørtt, at her wor en borgere aff Dandtzke y sommer wedt naffn Peter Barssen mett ett nijøt schiff, handtt hagde xxiiij halffue slanger vnder ett kammer, som handt loedt giøre y Amsterdam; ther paa kunde y oc wel forfare, at hand kunde lættre til komme ther at lade giøre them endtt y Dandtzke. Kære her Mogens, saa wedt ieg heller ingen bædre, y kunde bruge vdj Amsterdam ther til vdj raadtt oc at til hielpe then, som y forschicker diidtt, vden

en mandt, hiider Jan Falckener, thij handtt bruges ther meget til. Och er meg sagdt, at handt loedt giøre the støcker, som ligge paa thet Berger orlogs schiff, som nu ligger for Køpnehaffnn, om ether tøkkes, atj wille besee them oc lade forslaa, huor megett kruth the schiude, och huadt lengdt the haffue, och huorledis the befaller ether, om y ther effter kunde giøre gisdztning at lade giøre the andre effter, thet haffue y nu at forfare, doch at lade giøre them, effter som schiibene ære store til, the schal bruges paa. Ieg haffuer ochsaa vdtspurtt eblant schipperne effter the beste smeeder vdj Amsterdam paa saadant arbeijde, som her effter følger: Junge Jan van Col-len, Brabantze Heijn, Jan Aressen, Jan Peterssen, boo alle paa det Szee diige, oc Jan van dem Buss paa den Harlemer sluse. Kære her Mogens, saa er thette aldt then ahnwiisningh, ieg wedtt at berette ether schriftelegen paa thenne tiidtt. Y haffue oc behoff, atj forsiune ether penninge offuer y landett, før y sende budt diidt heden. Ieg giør mijn gidsztningh, atj well haffue behoff ij m daler at begønde met. Kære her Mogens, ther som ieg wiste wiidere beretningh at giffue ether, wille ieg thett gerne giøre; huadt ether sijunis, om y kunde haffue naagen behiel-ningh her aff, haffue y selff at besinde, och ther som kongl^e mtt. kunde haffue ther tiæniste aff, wille ieg icke vndtslaa meg, nar mijt regenschaff paa tollen vore giortt, at fare diidt y landett mett then, som y wille forsende diidt, oc raade thet beste, saa wiidt som Gudt haffuer giffuit meg forstandtt, om ther icke wore anden. Nu haffue y wel anden, ther kandt tiæne till; ieg vil ingen vndtschuldtning giøre meg y kongens bestillingh, thett, som meg er mugeligt at giøre etc. Item om thett breff, som y sende meg til then schiffbiggere y Engelandtt at foruare, til saa lenge her komme naagen at forsendet diidt met, tha formoder ieg ingen schiff at komme hiidt, som wille seijle y Engeland vdj thette aar, icke heller at

bekomme naagen budt her fra oc diidt; om ether therfor sijunis, effter thij her ligger wist folck aff schippere, som ville y Hollandtt, om ieg sende mijn factoer same breff til Amsterdam oc schreffue hanom til, at handtt wille forsendet met the reijsendis budt, som fare for køpmendtt emellom Lunden och them, och betalde ther for j gulden eller huadt thet kunde koste; tha wiste man, at thet komme frem. Her paa kunde y strax lade schriffue meg suar igen. Kære her Mogens, rett nu som ieg sadt oc schreff paa thette breff, tha kom een schipper til meg at fortolle och sagde, at handtt nu y søndages om mijdt- afften seijlde handtt(!) aff haffunen fran kong^e mtt. schiiff Gabriel och et andett, som wor ladtt met Berger fisk oc andet goetz, the laae vpt Leek oc fortøffuede effter en pincke, som schulle komme fran Bergen; ellers hagde the giffuitt them y sijøen mett. Saa formoder jeg met Gudtz hielp, at the snart komme effther etc. Kære her Mogens, vdj hues maade ieg kandtt være ether til vilje oc tiæniste, schulle y finde meg willig. Her met ether Gudt aldtmectiste befalendis enndeligen. Schreffuit y Helsingøør met ylende hast then xiiij. septembris anno 1558.

Jens Monssen
e. w. altiiddt.

361.

Dronningborg, 15. September 1558.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Kongen sender ham til videre Besørgelse nogle Breve¹⁾, stiledet til de Adelsmænd, der har egne Gaarde i København, om, at de skal betale 20 Joakimsdalere til Københavns Befæstning til Herluf Trolle paa Roskildegaard inden Jul.

Orig. med paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: Annamet 22. dag, at forsende adellen breffue, 20 daler tyl ten befestnyng i Københau.

¹⁾ Af 12. Septbr. s. A., se T. o. a. L. 5, 408, tr.: K. Brb.

362.

Randers, 17. September 1558.

Joakim Beck til Mogens Gyldenstjerne.

Om Sibylle Gyldenstjernes Bryllup med Eskil Gøje, om Kongens Sygdom og andre Efterretninger fra Hoffet. Om Mel til Færøerne. Anmodning om at købe Fisk, som skal sendes til Kurfyrsten [af Sachsen]. Han selv kommer formentlig snart til København.

Kiere her Magnus, sijnderlig gode ween, nest megen ere oc tacksigelse for alt gott giffuer jeg eder wenligen tilkende, at ieg fick i afftes eders scriffuelse mett Jørgen Vale¹⁾, oc formercker ieg, at thet icke wor eder till vilige, at ieg talde mett mijn nadiste frue droning om eders datters brøllup²⁾ at gøre poo then lille sall ther poo slottett. Tha begaff thet seg saa, at then tiidt, i screff meg till, at the Gøyer haffde saa handlett mett eder, atj motte loffuit thenom at gøre Eskjld Gøyes brøllup etc., tha sagde ieg thet ebland anden tale till myn nadiste frue, at kon. m^{tt} thett hørde, oc for then leijlighed, at thet saa skrøbelig tiidt vor ther i byen mett siwgdome, meentte ieg, at thet skulle vereth eder till gode oc gaffn, atj gjorde samme brøllup ther poo slottett, om thet wore kon. m^{ts}. oc mijn nadiste frues vilge oc icke emod. Tha swarede the bode ij gandske gunstelige, oc kon. m^{tt} sagde: ja, vom hertze gerne, saa sant hielpe meg Gud, oc sagde ieg icke eth ord om eder, atj nogett ther om screffuit haffde. Oc samme gunstige oc gode wilige oc swar bleff hoes meg forglemdt, at ieg thet icke screff eder till wdj ij eller iij mijne neste breff, ieg eder ther epter tilscreff, och saa kom thett meg i hw, ther mester Anders predicantt fick sind affskeed, oc tha screff ieg eder mett en hast samme mening, oc poo then tiidt icke andett kom i sinde, end i thett tilforn aff mig begereth haffde. Saa er her en ringe forseelse

¹⁾ *Toldskriver i Helsingør.*

²⁾ *Sibylle, g. i København 21. Septbr. 1558 m. Eskil Gøje Henriksen til Skørninge, jofr. herom G. L. Wad: Breve til og fra Herluf Trolle og Birgitte Gjøe S. 6, hvor en Del af dette Brev er aftrykt.*

poo ferde i mijn scriffuelse till eder, at ieg vrangeligen fortencckte meg; men ther er platt ingen vlempe skeet hoes herrene poo eders vegne. I kand icke tro, saa gerne the haffde seet thet, om thet kwnne veret eder till gode, oc wor eders naffn icke ther till benefnd, atj thett enthen scriffteligen eller mwntligen begeret haffde, men ieg gjorde thet eder till ere oc gode aff meg selff, oc herrene fands mere end villige, Gud vere loffuit; oc wore thet end nw icke vraad, atj thett saa gjorde. Item som i scriffue om kon. m^{ts} swaghed, tha bleff hans naade siwg poo Vorde gard hoes eders broder og drog saa strax till Olborg oc wor ther vdi viij dage meget swag, oc bleff dog vell till pass igen, Gudt vere loffuit ewinnelig. Oc haffuer hans kon. m^t the Lifflander alle till gest i dag her poo sallen, oc stander Erich Vgerups festenøll met samme høgtiidt. Oc er then greffue aff Frisslandh¹⁾ hijd forventendis i afften, oc strax hand haffuer faet sind affskeed, tha drager kon. m^t her fran oc poo vegen hen at Kollinge. Oc haffuer hans naade screffuit eder swar poo alle erende oc sendt eder eth register poo alle honde, hans naade will haffue ther fran oc till Kolvinge, som hans n. haffuer behoff till hans nadis vinther leger, epter som i ther aff haffue ydermere at forfare. Jeg hører alle regenscaff, oc her er platt ingen penninge ther hoes, oc her faller dagligen stor penninges vdgiff. Jeg førde mett meg fran Køpenhaffn x^m daler, the ere alle vdgiffne. Jeg will bestille, ath eder skall bliffue tilskickett malt, flesk oc smør nogh, oc her skall oc bliffue bagett brød oc malet gryn, thet meste ieg kand bekomme. Kiere her Mogens, hues eder till tieniste oc lefft er, gør jeg gerne. Her met eder mett eders gode høstrue oc børn Gud beffallendis. Aff Randers 17. septembris 1558.

Jachim Beck.

¹⁾ *Grev Edzard II. af Ostfriesland.*

Her er oc meell at lade packe till foraaret at sende till Færøø.

(*Bagpaa: Seglet og Udskriften:*)

Erlig, welburdig mand oc streng ridder, her Magnus Gyllenstiern tiill Stiernholm, ko. m^{ts} statholder poo Køpenhaffn slott, myn synderlig gode ween.

(*Paa en indlagt Seddel:*)

Kiere her Magens, kon. m^t beffaller, atj ville bestille hans naade till beste vdj Lubeck aff the Bergerfarer, som nw haffue nijligen veret till Bergen i Norge, en ^{t^{ne}} sprutt, en ^{t^{ne}} nacker, ører eller buge, som er thet aller nydeligste aff Berger fisken, oc i vile oc i lige mode scriwe Christoffer Valkendrop; ieg forstaar, at kon. m^t vil forsende thet till korfursten¹⁾, som bestillet bliffuer tiill Lubeck, oc vill ther fore haffue thet mett første.

Jeg tror icke andet, end ieg kommer self till eder mett thet første, nar the Lifflander faa affskeedt.

363.

Dronningborg, 18. September 1558.²⁾

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Jernslanger, som Christoffer Valkendorf paa Bergenhus skal bestille i Holland. Om Vandledning til Kongens Urtehave og Arbejde paa Københavns Slot, Fetalje til Orlogsskibene, om en engelsk Skipper og en engelsk Skibsbygger, om Tilsyn med Vin o. a. m.

Orig., meget medtaget, m. paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: Om skiit west wert oc wyn at tylse. — T. o. a. L. 5, 411. — Tr. (efter T.): K. Brb.

364.

Dronningborg, 19. September 1558.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Kongen anmoder ham om at udlevere 1 Pd. Malt, 1 Pd. Byg, 1 Fjd. Smør, 4 Sider Flæsk og 10 Mark Penge til Brevviseren Maurits Matzsen til dennes Husholdning.

Orig. m. paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: Anamet 26. september, at bestylle fytallig tyl Maurits Mattzen.

¹⁾ Formentlig Kurfyrsten af Sachsen.

²⁾ Orig. har tidligere fejlagtigt været betegnet som dat. 1545.

365.

Dronningborg, 20. September 1558.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

I Anledning af en Klage fra Brevviseren Lang Johan over en af Mogens Gyldenstjerne og Københavns Borgmestre og Raad afsagt Dom, ved hvilken hans i Helsingør arresterede Skib med Ladning er erklæret forbrudt, befaler Kongen Mogens Gyldenstjerne at genoptage Sagen og fælde en ny Dom, som han skal give beskrevet fra sig og sende Kongen. Hvis der er sket Manden Uret, skal han have Skib og Gods igen.

Orig. m. paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: Anamet teen 30. dag september, om Lange oc hans skyb.

366.

Dronningborg, 21. September 1558.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Han skal give Kongens Sekretær Lave Brockenhuus Adgang til Hvælvingen paa Københavns Slot og lade ham udtage nogle Breve der,¹⁾ mod at han henlægger en Fortegnelse over Brevene og en Reversal i Stedet. Mogens Gyldenstjerne skal paase, at Dørene igen vorder tillukte for Brevene.

Orig., stærkt medtaget og beskaaret, med Rester af Segl og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: Anamet ten 2. . . . om breffue at. . . . hueliing. — Tr.: A. D. Jørgensen: Udsigt over de danske Rigsarkivers Historie S. 216 f.

¹⁾ Om disse Breve findes der i T. K. U. A. følgende af Lave Brockenhuus underskrevne Aktstykker, hvorefter Udtagningen og Henlæggelsen har fundet Sted den 3. og 4. Oktober 1558: Liffleendiske bræffwe, som effter kong. mtts. myn aldernaadigste herres befallning vdi erlig och velbiurdig mandntz oc strenge ridders, her Magni Gyldenstiernes tiill Stiernholmm, hogmelte kong. mtts. statholdere, nerwerelse bleffwe offuerseett og registerett wed meg Lawge Brockenhwss, och bleff samme breffwe, liggennndis vdi hwelningenn paa cancelleriet paa Kiøbennhaffnn, vdtagne mandagenn nest effter sanctj Michaelis archangeli oc egienn inndlagde tisdagenn ther effter, somm waar andenn dagenn næst effter. Aar etc. mdlviij. — Brevene var følgende: 1. Biskop Johan af Roskildes Brev, dat. Roskilde 1294, St. Hans Midsommers Aften. 2. Hærmesterens og Ordensherrerne af Liflands Brev om Hjælp imod Russerne, 1304 St. Mathiæ Apostoli Dag. 3. Ordensherrerens Forpligtelsesbrev, 1325 3. Dag næst for Guds Legems Dag. 4. Ordensherrerens Brev om Nerffwe Slot, 1345 St. Povls Dag Omvendelse. 5. Kong Magni af Sverrigs Vidisse, at Kong Christoffer af Danmark har forpligtet sig til aldrig at afhænde Estonien, 1348 vor Herres Himmelfartsdag, „og findes disse Breve alle paa

367.

Dronningborg, 22. September 1558.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Afsendelse af Raader og Sendebud til Lifland og om Forstrækning med Skyts og Krudt til Christoffer Münchhausen.¹⁾

Orig. m. paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: Anamet tenn tenn(!) 27. september, at fly skyb tyl Lyfland, skiit| oc krud tyl Crystoffer Miinchussen, knegte at tage mot, betalle Otte Styssen for tymer. — T. o. a. L. 5, 412. — Tr. (efter T.): K. Brb.

368.

Ystad, 25. September 1558.

Simen Mikkelsen²⁾ til Mogens Gyldenstjerne.

Han beder om Raad vedrørende to Retssager mellem to stralsundske Borgere og vedrørende deres Kavtionister.

Min ydmyge hellsßenn och well willige tieniste eder nu och altidtt forsentt mett wor herre. Kerre her Mogens Gyldenstiernn, nest enn ydmyge och tilbørlige tacksiggellsse for allt gaatt, huilckitt jeg will findis eders well willige tienere, som jeg eder altid plictig er, giffuendis eders strenghedtt ydmygelige att wide om then borgen och løffte mett tuende aff the Straallsundske burgere wid naffn Michill Rudou och Hans Drum, lydendis, att the skulle haffue møtt her till pingidz dag nu nest fforleden

Latine". Et Danhofs Kalves Skødebrev paa det Gods i Lifland, som han har solgt gamle Kong Christiern, Kong Hanses Fader, for 10,000 mr., Stockholm 1457 anden Dagen Seueri episcopi, „og er dette alene paa Tyske". L. Brochenhusus manu propria. — T. K. U. A. Lifland II. Akter og Dokum. vedr. Øsel og Wieck Stift. 1558—59.

¹⁾ Under 6. Oktbr. 1558 udsteder Christoffer von Münchhausen Kvittering for 2 halve Slinger, 2 Falkenetter, Krudt og Kugler, som han har modtaget af Mogens Gyldenstjerne, og som han skal overgive til Biskop Johan til Kurland og Øsel. T. K. U. A. Lifland II. Akter og Dokumenter vedr. Øsel og Wieck Stift. 1558—59.

²⁾ I Bestallingen af 11. Jan. 1558 som Byfoged og Tolder i Ystad kaldes han Svend, i et aabent Brev af 16. Juli 1560 Simen, jvfr. K. Brb.

om trette, som the haffde till hobe om nogett hø, saa giffuer jeg eder ydmygelige att wide, att for^{ne} Michill Rudou møtte her icke, men laa till Aalborg och lod salte siild, som jeg wdj sandhedtt haffuer spurtt och fforfaret. Desligeste mett then karll, som hand haffuer slagett ihiell, er skedt till Lyb. langtt effter pingitzs daeg. Saa haffuer ieg nu till talett och forfullt hans forløfftings mendtt for same løffte, och staar wdj stillehedtt nu jnd till sanctj Michaelis daeg effter eders skriiffuels lydellsse. Kerre her Moens, huor fore er min ydmygelige bønn till eder, attj wille giffue meg eders strenghez wilge atth wide, huor ledis ieg meg paa kong^e matts. wegne nu effter s. Michels daeg mett samme fforløfftingsmendtt handle skall. Och staar for^{ne} Michill Rudou nogen gielt till her wdj byenn, paa huilcken gielt ieg haffuer wntt the forløfftings mendtt, som ere min herris borgere, besetning paa, jnd till saa lenge att sagen kommer till ende; thij er jeg eders gode raadtt her wdj begerendis, bedendis eders strenghedtt ydmygelige, attj tage meg icke till mistøcke, for ieg skriiffuer eder till. Her mett ether then almegtiste Gudtt beffalendis. Datum Ystedtt sönndagenn nest for sancti Michaelis archangelj daeg anno dominj mdlviiij.

Simin Michellsben.

(Bagpaa: Spor af Seglet og Udskriften:)

Erlig welbyrdig mandtt och strenge ridder, her Mogens Gyldenstiern till Stiernholm, kong. mtt. stadtholder y Københaffn, gandske ydmygⁿ till komendis thette breff.

369.

Ystad, 25. September 1558.

Borgmestre, Raad og Tolder i Ystad til Mogens Gyldenstjerne.

Om to Retssager imellem de to i foregaaende Brev omhandlede stralsundske Borgere.

Wor ydmyge och well willige tieniste ether nu och altid forsentt mett wor herre. Kerre her Moens Gyldenstiern, nest enn ydmyg och tilbørlige tack sigellsse ffor allt gaatt, som y oss altid wdj mange maade giort och bewiist haffue, huilckitt wij aff wor mact gerne fortiene och forskylde wille, wdj hues maade y oss behoff haffue eller till sigendis worde. Kerre her Moens, giffue wij ethers strenghedtt ydmygelige att wide, att nogen tidt forleden er komen eders schriiffuellsse oss till haande, lydendis, attj haffue faaett kong^e matts. wor alder keriste naadiige herris schriiffuellsse, lydendis om Michill Rudow och Hans Drum, burgere aff Straallsundtt, om trette, som thennom her emellom werit haffuer. Saa er thett saa skedtt wdj thette forgangen fiskett wnder datum 57 thennom bode her emellom mange atskillige skeld ord, som er then første sag; saa giffue wij eder ydmygelige att wide, att then sag bleff jndsatt for borgemester och raadt wdj Straallsundt effter theris schriiffuellsse och begering, och war then sag ther først begyntt, dog kong^e matt. wor alder keriste naadige herris sage fald her wfor-sømtt, som theris breff seg ydermere bewise skall. Siden ther nest er same tuende breffwisere komen wdj enn anden trette till hobe her for oss wdj saa maade, att for^{ne} Hans Drum haffuer ladett lesse nogen breff offuer fforneffnde Michill Rudow, lydendis, at hand skulle haffue bøtt emod kong. matts. toldere paa Skeldinge¹⁾ for nogett hø, hand skulle haffue tagett, och ther fore meinte forneffnde Hans Drum, att hand icke wilde gange wdj rette mett hannom. Her emod haffuer forneffnde Michil Rudow skuditt paa breff och segell och meinte, att hand wilde skellige affwise then tale och segnn. Ther fore haffue the satt strax borgen paa bode sider huer for hundritt daler her att møde jnden pingidz dag, som er nu siist for-

¹⁾ *Skillinge, Østre Hoby S. Jerrestad H.*

gangen, och stande hind anden till rette och her att bøde theris faldz maall, huilcken sagen forliisde. Saa haffuer for^{ne} Hans Drum werit her och bøett seg wdj alle rette, och hans wedder partt er icke komen; thij haffuer kong. matt. ffogidt talett for^{ne} Michill Rudouss forløftings mendtt till for samme hundrede daler. Kerre her Moens, lyder ether skriiffuellsse, att then sag skulle opstaa till sanctj Michaelis daeg; saa haffuer forneffnde Michill Rudow haft sin fuldmyndige her och till talett for^{ne} Hans Drum ffor oss och haffuer lagtt beggis theris breff wdj rette, thett ene lydendis emod thett andett om samme hø och bøder. Saa giffue wij ethers strenghedtt ydmygelige att wide, att wij bekende oss forsuage till att dømme paa then sag, thij wij maa icke steffne jngen wden byss mandtt att stande her till rette. Huor wij kunde were eders herre dømme till wilge och tieniste, skulle y altidt ffinde oss well willige. Her mett wille wij haffue ether thenn almegettiste Gudtt beffalendis. Datum Ystedtt thenn sønndaeg nest for sanctj Michaelis archangelj daeg anno domini mdlviiij.

Borgemester, raadtt och kong. matt.
toldere wdj Ydstett.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig welbyrdiige mandtt och strenge ridder, her Mogens Gyldenstjerne till Stiernholm, kong. matt. stadtholder y Københaffnn, gandske ydmygeligen till komendis thette breff. Om Sundiske, som haffue trettet i listedt.

370.

Dronningborg, 27. September¹⁾ 1558.

Kgl. Missiue til Mogens Gyldenstjerne og Joakim Beck.

Om Forstrækning af Fetalje til „det Hus Reffuell“ og sammes Befæstning.

¹⁾ *Orig. har tidligere fejlagtigt været dateret 22. Septbr., hvilket formentlig har medført, at W. Møllerup: Danmarks Forhold til Litland S. 75 i Noter citerer to kgl. Miss. til Mogens Gyldenstjerne. Der findes kun dette ene af 27. Septbr.*

Orig. m. paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: Anamet 2. october, om tett, som skal skyckis tyl Lyffland. — T. o. a. L. 5, 414. — Tr.: K. Brb.

371.

København, 2. Oktober 1558.¹⁾

Mogens Gyldenstjerne til Kongen.

Han giver Kongen Beretning om Modtagelsen af Hertuginde Kathrine af Sachsen-Lauenborg og udtaler sig om de ham af Kongen paalagte Hveru.

Stormechtigste høgborne første, aldernadigste herre, nest myn plichtig tro willig tienste giffuer jeg etthers kon. mayt. vdj ald vntterdanighett tyll kende, att Herluff Trolle

¹⁾ Der har hersket megen Usikkerhed om Dateringen af dette Brev. Orig. i D. Kanc. er dateret Søndagen næst efter St. Michaelis Dag, d. v. s. 2. Oktbr. 1558. Svarende til denne findes i M. G. Priv. Ark. Konc. og Optegnelser to Koncepter, der hver indeholder to Brudstykker af Brevet. Det første Koncept, der er skrevet med samme Skriverhaand som det originale Brev, er udateret, men bærer paa Bagsiden Mogens Gyldenstjernes egenhændige Paaskrift: „copy af breffuene tyl k. mt. første oc tryde october 58“. Det bestaar af den første Del af Brevet indtil Ordene: „ter la hendes nade iij netter“. Derefter følger aaben Plads til et Par Linjer og derpaa Stykket: „Haar jeg vnderdanighett. . . .tenne breff til e. kon. mayt.“ Det andet Koncept, der er skrevet af Mogens Gyldenstjerne selv og som er dateret „ten 2. dag oct.“, omfatter Stykket: „Och kam hendes naadenade tyl Korssør“, og Slutningen: „som tette seg nun. . . .langwerrig regimente.“ Disse Stykker er ovfr. sat i []. Det første Koncept har øjensynligt været en første Renskrift af Brevet, hvori der var afsat aaben Plads til Oplysning om Hertugindens Vidererejse. Den Del af Mogens Gyldenstjernes Tilføjelse, der skulde indsættes her, blev imidlertid saa stor, at den ikke kunde anbringes paa den aabne Plads, og hele Brevet blev derfor skrevet om med yderligere Tilføjelse af Slutningen. Det fremgaar af Brevets Tekst, at Hertuginde kom til Malmø den 28. September, laa dér i 3 Nætter og altsaa kom til København den 1. Oktober. Brevet, der her bruger Udtrykket „i Dag“, er altsaa oprindeligt skrevet den 1. Oktober. Tilføjelserne og den deraf følgende Omskrivning af Brevet har saa bevirket, at det først blev færdigt — og dateret — Søndagen efter St. Michaelis Dag, d. v. s. den 2. Oktober; Mogens Gyldenstjernes egenhændige Tilføjelser er formodentlig ogsaa først skrevet denne Dag. Mogens Gyldenstjernes tilsyneladende ganske vildledende og urigtige Paategning bagpaa Konc. Nr. 1 om „breffuene. . . .første oc tryde october“ betyder antageligt, at Stk. Nr. 1 er skrevet den 1. Oktober, og kan tyde paa, at hele Brevet først er afgaet den 3. Oktober. Forvirringen er yderligere blevet forøget ved, at man

och jeg ephther e. kon. mayt. scryffuelsße er dragett ouer tyll Skonen, och kame wy tyll Lund den 17. dag septembris och alltidt haft wor bud op till Sollesburig¹⁾ och forfarett om herttiigindes tyllkumpst oc screffuet Werner²⁾ tyll, hand skulle vndfange hendes naade der vdj Blegging och syden fulle hendes naade tyll Malmø, som hand och gurth haar, och ladt gyffue herr Laue Bradt³⁾ tyll kende, att handtt och Laue Vrn⁴⁾ skulle vndfange hendes naade y Hørbiu, tett er vdj herr Laues lenn, try mylle fra Lund. So haff Herluff och jeg vndfange hendes naade y Lund och syden frembdelliss fullett hendes naade tyll Kiøbenhaffn och wille bestelle tett alder beste, wy kunde. Haffuer hendes nade mett seg vj rittermendsmend, en hoffmesterin, v jomfruer, xxiiij heste, iiij staldrenge, xv suenske drauantter, som gange hoß rosborer, och skall e. kon. mayt. wyde, att herttug Erick haar folgett hendes nade til grentzen, første natt y Ausker⁵⁾, tenn andenn y Luckeby⁶⁾, ij netter y Ronnebiu⁷⁾, en y Asserom⁸⁾, iij netter paa Sollisburig¹⁾, en natt y Oues⁹⁾, en natt vdj Hørbiu, och so kam hendes

i en senere Tid fejlagtigt har dateret Brevet den 8. Oktober, sikkert som Følge af en Misforstaaelse af Paategningen paa Orig.: „Productum Kolding thennd viij octobris“, hvilket netop viser, at Brevet ikke kan være af 8. Oktober. Bricka nævner i sine Optegnelser i Ny kgl. Saml. 2997 4to 1 (Kgl. Bibl.) alle tre Breve, der dengang laa i Danske Kongers Historie fasc. 27, og daterer dem 1., 2. og 3. Oktober. Man har altsaa tidligere ikke været klar over, at der her i Virkeligheden kun foreligger ét Brev og Conceptet dertil i to Dele, og at Brevets Datum er 2. Oktober. Jvfr. iøvrigt ogsaa G. L. Wad (der ikke synes at kende det originale Brev): Breve til og fra Herluf Trolle og Birgitte Gjøe I, S. 6, og Georg Landberg: De nordiska rikena under Brömsebroförbundet S. 284.

¹⁾ Sølvietsborg.

²⁾ Verner Parsberg, Lensmand paa Sølvietsborg.

³⁾ Lave Brahe, Lensmand i Froste Herred.

⁴⁾ Lave Urne, Lensmand paa Lundegaard.

⁵⁾ Avaskær i Blekinge Len, Østre Herred.

⁶⁾ Lyckeby i Blekinge Len, Østre Herred.

⁷⁾ Ronneby, Medelstad Herred.

⁸⁾ Asarum, Brækne Herred.

⁹⁾ Formodentlig Aarhus.

naade ten 27. dag septembris tyll Lund och so tenn 28. tyll Malmø; ter la hendes nade iij netter. [Och kam hendes naade ouer i dag, doch syllig, wedt for tett war enn hartt wer op paa tagenn, regen och bleste. Haar jeg fondett e. kon. mayt. scryffuelsse for meg, scryffen paa Dronynsburg ten 27. septembris, att bestelle ten fyttalli tyl Reffell, och icke kann kome her fra och fulle hendes naade tyl Korssør, som jeg før haar fanget e. kon. mayt. scryffuelsse om; tett bleffuer paa torstag 3 vrre¹⁾ ieg eptthter e. kon. mayt. scryffuelsse drog²⁾ herfra, och meste e. kon. mayt. erringde, som jeg bestylle sølle, ick er gangen so fram fra handen, for jeg haar werett so leng bortte. Jeg wil rette meg eptther tenne syste etthers kon. mayt. scryffuelsse och bestylle tett te beste, Gud gyffuer meg naaden tyll. Och wil jeg hørde meg om y morgen att fly en anden y mitt stedt, som skal follige hendes nade tyl Korssør.]

Haar jeg vnderdanighett(!) vndfangett dy breffue vdj Lund tenn 22. septembris, som skulle forskyckes till abbetenn om hiulbarde att bestylle, des lygeste och dy breffue, som skulle tyll die godemend, som haffuer gaard y Kiøbenhaffn, dy kame strax aff stedt. Ten 26. dag septembris haar jeg och vnderdanigen vndfangenn dy breff vdj Lund, som skulle forsendis til Christoffer Walckendorp. Och forfare jeg aff tette breff, som etthers kon. mayt. meg nadeligen tylscryffet haar om alle erind att bestylle, skal jntte blyffue forsømes, och haar jeg strax screffuen fra Lund tyl Kiøbenhaffn att bestylle, huad dy kunde, so lenge jeg kome selluff. Att Christoffer Walckendorp bestylle dysse jernslanger, wyd jeg icke, om hand er tette vdj forfaring; hand kand wøl fange en kiøbmann ter y Bergenn, som bestylle ten. Jeg førchtter, tette blyffuer icke tyll gauen, dy wille koste ett gud stucke s. Jeg will

¹⁾ *Konc. har: pa tors(!) 3 vger.*

²⁾ *Saaledes Konc., i Renskriften er Stedet forskrevet.*

talle mett Jens Monssen¹⁾ y Hellssingnør, hand haar for bestyllett slygett skutte, ter hand tienste(!) y Ambsterdam, som kam tyl Engelland, for jeg haar ald tallett mett hannem herom tyll fornn, och hand wyd beste beskedett om for nogen, jeg haar tallett mett, och wyl bestelle, att hand skall fare selluff tyl etthers kon. mayt. och gyffuer e. kon. mayt. ald leglighett tyll kende och selluff fare tyl Ambsterdam och bestelle. Hand wyd wøl, huylcken dy beste mester er, och huad jern dy skal bestylles tyl, so fanger mand tette, som god er. Skal fremmett bestyllet, førck jeg, tett icke wyll blyffue, som tette skulle, och Jens kand føge for sømme paa tollen nu her eptter, før pa fororrett. Jeg haar forspurett meg om skutte att lade gørd y Dansken och y Lubeke; dy købe selluff skutte y Ambsterdam, dy aff Danske. Dy 12 slanger, som dy aff Helssingnør haffuer lade gørde y Lubeke, koste 800 taler och mer; røren see wøl vd, kammern due jntte. Huad e. k. maytt. seer for godt an, tette kand bestylle eptther.

Myn suend, som e. kon. mayt. eringd was hos churfursten mett dy ij fatt wyn, er nu komen igen och haar jntte andett ten tenne breff til e. kon. mayt.

[Som tette seg nun her epffter begyffuer seg om alle erinde, wyl jeg vdj ald vnderdanighett gyffuer e. kon. mayt. tyll kende och mett min willig tienste findes vspartt, tette kende Gud almechtigst, som ieg e. kon. mayt. wyl haffuer befallett mett lyff och seel och ett sunt langwerrig regimente.] Datum ex Kiøbenhaffn sønttag nest eptther s. Michaelis tag anno etc. lvijj.

E. kon. mayt.

vnderdanige plichtig tro
wiillig tiener
Magnus Gyldenstiern
ritter.

¹⁾ *Jens Mogensen Rosenvinge, Tolder i Helsingør, jofr. ovfr. Brevet af 14. Septbr. 1558.*

(Ikke egenh. Orig. Bagpaa: Seglet, Udskriften og Paaskriften.)

Dem durchleuchtigsten grossmechtigstenn hochgebornen fursten vnd hern, hern Christian dem dritten etc.

Productum Kolding thennd viij. octobris anno etc. 1558.

(Bilag:)

Futter zettell:

xvj pferde m. g. frauen zu Sachsßen, ij pferde der hoffmeister, vj junckern pferde. Summa xxiiij pferde.

Personen:

M. g. fraw zu Sachsßen, hertzog Heinrich, hoffmesterin, fumff jungfrauen, ein schreiber, drey megde. Summa xiiij(!).

Hoffgesinde:

Die hoffmester mett iij knechte, v edelleutt, der weinschencke, hertzog Heinrich diener, iij m. g. frauen diener, iij jungen, xv drabantten, j wagenknecht, j kock mitt einem jungen, iij staljungenn, Hans heubmann Jecken. Summa lj.

Ein schwedischer, Anholt Stennssen, salbander.

Orig. m. Indlæg i D. Kanc. Indlæg til Registr. og henlagte Sager. — Konc. i M. G. Priv. Ark. Konc. og Optegnelser.

372.

Kolding, 3. Oktober 1558.

Dronning Dorothea til Mogens Gyldenstjerne.

Dronningen beder ham sende nogle Kasser Lys og nogle Tønder Øl til Hofholdningen og minde Rentemester Joakim Beck om de Ting, som det er paalagt denne at sende til Kolding.

Dorothea von Gotts gnadenn zu Dennemarkn, Norwegenn, der Wendenn vnd Gottenn königin etc., gebornn zu Sachssenn etc.

Vnsern gnedigsten grus zuuorn. Ernuhester vnnd erbar, besunder lieber. Wir mugen euch gnedigst nicht verhalten, das wir alhir zur hoffhaltung gegen disen

wyndter talch oder lichte wol vonnöten haben werden, vnd wiwol wir Iochim Beck, denn renthmeister, offte darumb belangett solche notturfft vonn Coppenhagen anheer zuuorschaffen vnd zu bestellen, so ist es doch bißanhero alwege vorgessenn wordenn. Gesinnen vnd begeren demnach an euch gantz gnedigst, weill wir bericht sein, das vffm heringfange etzliche viel kysten mit lichten zu kauff kommen, jr wollet vns zu gnedigster willfarung ein oder zwey kysten voll licht erkauffen lassen vnd vns diselben vffs forderligst anhero nach Coldingen bringen lassenn.

Wir begeren auch, jr wollet vnbeschwert beschaffen vnd daran sein, das mit dem allerersten etzlich tonnen gose auch muge anheer gebracht werdenn, die wir itzund auch wol bedurffen. Hir jnne thut jr vnns zu gnedigstem vnd sunderlichem gutten gefallen, vnd seind euch als unserm besondern liebenn mit allen gnaden gneigtt. Datum Koldingen denn 3. octobris anno etc. 58.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Dem ernuhestenn vnnd erbarn, vnserm besondern liebenn ern Mangnussen Guldenstern, rittern etc. vnnd stadthalter zu Coppenhagen etc.

(Paa en indlagt Seddel:)

Nachdem auch gegenn dissem wyndter lager wax, hering vnnd andere notturfft alhir vonnöthen ist vnnd euch zum teill bewust, was diß ampts gelegenheit vermag, vnnd das auß Seelandt vnd andern ortten notturfft anher muß gefurth werdenn, weil vnser vielglipter herr vnnd gemahell das windterlager alhir zu Koldingen zuhalten entschlossenn ist, vnnd dann Jochim Beck, der rentmeister, beuhel hatt alles hieher zubestellenn, was man zur notturfft bedarff etc., so gesinnen wir auch mit gnadenn, jr wollet gedachten renthmeister, weill er itzund aldar zu Coppenhagen ist, erynnern, das er alles, wie er beuhel hatt, alle notturfft anher mitt dem forderlichsten

beschaffen vnd bestellenn muge, damit wir mitt vnserm herrnn vnd gemahell derhalbenn, so es mangeln soltte, kein schimpff odder spolt vffladenn von den frömbden vnd den vnsern, vnd damit man auch alhir alle dyngge fur denn teuresten pening erkauffen vnd betzalen muste etc., wie jr selbst zuerachtenn. Indeme thut jr vns auch zu gnedigstem guttem gefallen. Datum vt in literis.

373.

København, 4. Oktober 1558.

Mogens Gyldenstjerne til Kongen.

Han og Lave Brockenhuus har ladet tage Afskrifter af 6 Breve om den lijflandske Handel i Hvælvingen paa Københavns Slot. Kongens andre Ærender skal blive besørget.

Stor mechttigste høgborne første, aldernadiste herre, gyffuer ieg etter k. høgmechtighet vdy ald vnderdaniighet tyl kende, att jeg eptter etters k. mt. scryffuelsse har wert met Laue Brockenhus vdy huellyng oc fwndet ter vdy et suart skryn 6 brefue, som ere om ten lyfflandske forhandliing, huylcke breffue som igar oc i dag ere vd copyet oc alle hodt breffuen lagt i en nii ask oc jndsat i same skryn wel forwart i huellyngen jgen, som dy tyl forne haffue standet. Oc haffuer tet icke før kund sket, fordy jeg kom ick før hyt tyl slottet en i søndags at aften, som jeg tyl forne etters k. mt. tyl scryffuet haffuer. Oc skal jeg jnttet forsøme eller forgleme, om hues etters k. høgmechtighet meg om tyl scryffuet har, oc altyd met myn wyllige tienste fynds vspart, tet kende Gud aldmechtigest, som jeg etters k. mt. met lyff oc siel oc et liicksalligt regemente wyll haffue befallet. Ex Købhaun tysdag nest eptter sent Mychels dag anno 58.

Etter nads k. mt.

plychttige wylle tiener etc.

Magnus Giilenstern

ritter.

Egenh. Konc. i M. G. Priv. Ark. Konc. og Optegnelser.

374.

Kolding, 8. Oktober 1558.

Dronning Dorothea til Mogens Gyldenstjerne.

Dronningen beder ham give Brevviseren Johannes Antoni, der studerer Teologi, Kost og Bolig paa Slottet til Fremme af hans Studier.

Dorothea vonn Gotts gnadenn zu Dennemarken
....., der Wenden vnd Gotten königin etc.,
geborn zu Sachss[en].

Vnsern gnedigsten grus zuuorn. Ernuhest[er].....
besunder lieber. Jegenwertiger zeiger.....
jst alhir im ampt Koldingen geborn vnnd ist vnns.....
....berumbt wordenn, das er ein christlicher frommer
.....sey vnnd vleissig studyre, vnnd sey nun ferner
w.....solchenn seynen angefangnen studijs in der
heiligen.....forttzufarenn. Weill er dann arm vn[d
vnvor]mugendt ist vnnd vnns derhalb vmb hulff vnd gne-
digste furderunge vnderthenigst ersucht vnnd angelangtt,
als habenn wir vf sein vnnd anderer pitt vnnd ansuchenn
jme an euch dise vnser gnedigste fordernusschrifft gne-
digst mitteylen wollenn. Vnnd begeren demnach ann
euch mit gunsten vnd gnedigst, jr wollett dem allmech-
tigenn zu ehren vnnd vnns zu gnedigster wilfarunge be-
fordern vnnd verschaffenn, das disser Johannes Anthonj zu
Coppenhagenn vffm schloß bey denn sengers in der can-
torey oder sunst, do es gelegenn sein mag, ein freyen
tisch, platz vnd notturfft vnderhaltt mit essen vnd trin-
cken haben muge. Vnnd wollett euch hirinne vmb dißer
vnser gnedigsten vorpitt willenn, wie auch vnser besonder
gnedigst vertrauenn stehett, vnbeschwert vnnd guthwillig
erzeigenn. Das seind wir vhm euch als vnsern besondern
liebenn hinwider mit besondern gnadenn vnd allem
guttun zu erkennenn gneigt. Datum Koldingen den 8.
tag octobris anno etc. 58.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Dem ernuhesten vnnd erbarn, vnserm besondern liebenn
ern Mangnus Guldenstern, rittern, stadthaltern zu Copen-
hagen etc.

375.

Ringsted, 9. Oktober 1558.

Herluf Trolle til Mogens Gyldenstjerne.

Om Hertuginde af Sachsens Rejse; om Sagen mod Peder Oxe, som gør det nødvendigt, at Herluf Trolle rejser over til Kongen. Han vil snart komme til København og spørger til Mogens Gyldenstjernes Hustrus Befindende m. m.

Orig. i Kgl. Bibl. Bøllingske Brevsamling D. Fol. Nr. 499. — Tr.: G. L. Wad: Breve til og fra Herluf Trolle og Birgitte Gjøe. I, 43 ff.

376.

Kolding, 10. Oktober 1558.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Kongen har afsendt sin Sekretær Lave Brockenhuus til Københavns Slot for der af Hvælvingen at udtage Brevene om det liflandske og russiske Spørgsmaal og overgive dem til Kongens Raader, der skal til Lifland. Han skal lade ham udtage Brevene.

Orig. m. paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: At tage breffue aff huellyngen.

377.

Kolding, 10. Oktober 1558.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling til at møde paa Koldinghus St. Mortensdag, da Kongen vil raadslaa med ham. Paa samme Maade er der tilskrevet Danmarks Riges Raad.

(Paa en Seddel:) Kongen sender ham til videre Besørgelse Breve til Verner Parsberg paa Sølvietsborg, Tage Thott og Erik Rosenkrants paa Varberg¹⁾ om at have flittigt Tilsyn med Sværrig, og til Danmarks Riges Raad²⁾ om at møde i Kolding.

Orig. m. paatr. Segl. — T. o. a. L. 5, 417. — Tr. (dog kun Hovedbrevet): K. Brb.

¹⁾ Jvfr. T. o. a. L. 5, 416. — Tr.: K. Brb.

²⁾ Jvfr. T. o. a. L. 5, 417. — Tr.: K. Brb.

378.

Kolding, 11. Oktober 1558.

Johan Friis til Mogens Gyldenstjerne.

Om en Tønde med Breve, som Mogens Gyldenstjerne har tilskrevet ham om. Efterretninger fra Udlandet.

Kere her Magens, besynderlige gode ven, som thu scriffuer meg tiill om thend tønne, som the breff ligge vdj, ath thu haffuer talit met Eskill¹⁾ ther om, oc hand beger quittantze ther paa oc sier, at nøgelen skall vere hoss meg, oc thu beger, jeg scall tale met Holgerd²⁾ ther om, som thin scriffuelse viidere formelder, tha maa thu viide, at Holgerd er fformodendis hiid met thet furste; saa viill jeg tale met hannom ther om oc ydermere scriffue teg tiill, huad hans betenkende er. Nøgelen har ieg icke, thij thu vest, at ieg vaar icke tilstede, thend tiid then bleff sønder slagen, och tha bleff thu, Byrge Trolle, Holgerd Roßenkrantz oc Per Oxe troet tiil breuene. Huem i tha finge nøgelen, kunde i selff viidhe. Jeg forseer meg dog, ath thet haffuer ingthet paa seg. Ther som ieg vaare i tal met Eskiild, tha skulle hand vell antuorde thenom fraa seg vdhen quittantze, thet ieg icke andhet tror. Thu gør dog vell, at thu tall ther om. Ny tiidinge ere her ingen, ther vesse ere, end kongen aff Engeland oc Franckerige ligge end nu emod huer andre tiil marken oc see ille paa huer andre. Thett er screffuit k. mt. tiil, thet hertug Henrick aff Brunsuick skall vere dødth. Kongen aff Franckeriige er ked aff sine mange tydiske rytter, hand hauer taget ind vdj Franckerige. Och viil teg nu och alle tiidhe thend almegtigeste Gud beffalle. Kand jeg noget bestille for teg, tha lad meg viidhet, och siig Anne mange gode netther paa myne wegne. Screffuit Kolling tiisdagen nest effther sancti Dionisij dag aar etc. 1558.

Johan Friis tiil
Heßelagger.

¹⁾ *Eskil Oxe.*

²⁾ *Holger Rosenkrantz, jvfr. ndfr.*

(*Bagpaa: Udskriften:*)

Erlig oc velbyrdig her Mogens Gyldenstiern, ritther, k. mts. statholdere pa Kopnehagen, sin syndli gode ven.

(*Paa en indlagt Seddel:*)

Och haffuer k. mt. forscreffuit menige rigzens raad hiid sancte Mortens dag; tha viil ieg met Gutz hielp ydermere tale met teg om breff oc andhet.

379.

Kolding, 15. Oktober 1558.

Dronning Dorothea til Mogens Gyldenstjerne.

Anmodning om Salt og Sild til Holmekloster.

Dorothea vonn Gotts gnadenn zu Dennemarkenn, Norwegenn, der Wendenn vnnd Gotten königin etc., gebornn zu Sachssenn etc.

Vnnsern gnedigsten gruß zuuorn. Ernuhester vnnd erbar, besunder lieber. N[ach]dem wir das closter jnn Fuhna Holmkloster, welchs [ve]rpfandett gewesenn, wie euch bewust, ann vns e[ingelös]jett, vnd wir noch jerlichenn zehen tausent daler derhalbenn verrendten mussenn, vnnd ist der prior daselbst arm vnnd in ringem vermugenn etc.;

derwegenn so gesinnen vnd begerenn wir ann euch hirmit gantz gnedigst, weill wir daselbst als ein newer haußwyrth vonn allerley zur haußhaltung bedurffen, jhr wollett vnns zu sundern ehrenn vnnd gnedigstem gefallenn befurdern vnd verschaffenn, wenn Hans Hube bey euch vnsernt wegen anlangen wirdett, das jhme vier tonnen saltzs vnd drej oder vier thonnen heringk mogen vberantwurt vnnd zu solchem vnser closters behuff zugesteltt werdenn, vnd euch darjnne willferig erzeigenn. Das wollen wir vhm euch als vnsern besondernn lieben hinwider mit gunsten vnd allenn gnaden, damit wir euch gewogenn, erkennen. Datum Kolding den xv. tag octobris anno etc. lvij.

(*Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:*)

Dem ernuhestenn vnnd erbarn, vnserm besondern lie-
benn ern Magnus Guldennstern, rittern etc., stadthaltern
zu Coppenhagen etc.

Anamet 13. nouembris. Om 4 tdr. syld, 4 tdr. salt.

380.

Kolding, 16. Oktober 1558.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

*Svar paa hans Skrivelse om Vanskeligheden ved at holde Peder Chri-
stiernsen og hans Forslag om at anbringe ham paa Krogen.*

Orig. m. paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: K. Chrystian,
anamet 23. octobris, om Per Chrystiernsen. — T. o. a. L. 5, 418. — Tr.:
K. Brb.

381.

Kolding, 16. Oktober 1558.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling om straks at begive sig til Kongen.

T. o. a. L. 5, 417. — Tr.: K. Brb.

382.

Kolding, 2.. Oktober 1558.

Dronning Dorothea til Mogens Gyldenstjerne.

*Om noget Fetalje til Dronningens Søster, Hertuginde Ursula af Meklen-
borg. Han skal blive i København, til Kongen giver ham nærmere Besked.
Om gullandske Sten. Om en hængende Vogn, som Dronningen vil forære
Regitse Grubbe.*

Dorothea vonn Gotts gnadenn zu Dennemarkenn, Nor-
wegenn, der Wendenn vnnd Gottenn konnigin etc., ge-
born zu Sachssenn etc.

Vnsernn gnedigsten grus zuuorn. Ernuhester vnd er-
bar, besunder lieber. Wir mugen euch gnedigster mey-
nunge nicht verhalttenn, das wir vnser freuntlichen ge-

lieptenn schwester hertzogin Vrsula zu Meckelnburg etc. witwen zu sterckunge jrer l. kuchen etzliche vittallie zu vbersendenn zugesagt habenn. Jst derwegen ann euch vnser gantz gnedigst synnen vnd begern, jhr wollet vnns zu sunderm gnedigsten gefallenn vnbeschwerett sein vnnd vj thonnen heringk, vj thonnen dorsch vnnd zwey thonne putter mitt dem allererstenn schiff, also vonn Kopenhagen ablauffenn wirdt, nach Lubeck schicken vnnd dasselbst in Geeßke Schaffers hauß vberantworten vnnd bringenn lassenn vnd euch hiryenne wilferig erzeigenn, wie wir vns gnedigst verhoffenn wollenn; das seind wir mit besondern gnaden vnd allem gutten hinwider vhm euch zuerkennen vnd zubeschulden gneigtt. D[atun] Koldingenn denn xx... [o]ctobris anno etc. lvijj.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Dem ernuhesten vnnd erbarnn, vnsernn besondern liebenn ern Mangnussen Guldensternn, rittern, stadthalter zu Copenhagen etc.

Anamet ieg tette bref... ten 14. nouembris, at...harttuginden af Mec[le]nborig 6 tdr. syl, 6 tdr. torsch, 2 tdr. smør.

(Paa en indlagt Seddel:)

Wir haben auch ewr schreiben, als jr mit eygner handt an vns gethan, empfangenn vnd begerenn daruff mit gnadenn, jhr wollett euch nur zu Copenhagen enthaltten vnd aldar pleybenn. Wir wollenn euch bej vnserm glipten herrn vnd gemahl mit dem besten entschuldigen, souil wir jmmer konnen, das jr aldar pleyben mugett, biß s. l. weitter schreiben lest etc.

Wir habenn auch den Gotlandischen breiten stein, da von jr schreibet, vnd den klinckert, darumb wirst schreiben lassenn, noch nichtt empfangenn. Es ist.....schiff noch nicht hir ankomen. Begern ganz gnedigst, jr wollett uns mit demselben steine jngedenke sein, wie wir euch gnedigst zutrauenn. Datum vt supra.

(*Bagpaa: Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:*)

At vnd skiille meg. Om klyncker oc Gullends astrager.

(*Paa en anden indlagt Seddel:*)

Wir gesynnen vnd begeren auch hiemit an euch gantz gnedigst, jhr wollet vns vf vnsern kosten eynen kleynen hangenden wagen, wilchen vnser kammer jungffer Rigiss[e] Grub[be¹] hajben soll, bestellen vnd machenn lassenn, vnd daß derselbe h[ange]nde wagen gleich jn der gestalt muge sein, also wir Margreta Witfels eynen geben habenn; die wirt euch wol dauon bericht thun, wie der wagen sein soll etc.

Jr wollet euch hirinne auch wilferig vnd vnbeschwert erzeigen, vnnd wenn der wagen fertig ist, vnns alßdan solches wissen lassenn; das gereicht vns zu sunderm gutem gefallenn, vnd wollens jn gnadenn erkennen. Datum vt in literis.

(*Bagpaa: Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:*)

At bestylle en wagn tyl Rygysse.

383.

Visborg, 29. Oktober 1558.

Christoffer Hvitfeldt til Mogens Gyldenstjerne.

Han meddeler en Række politiske Efterretninger fra Lifland.

Vennliigh helssen nu och altiitd forsennt met vor herre. Kiere her Mogenns Gyllenstiernn, synderliige gode venn, tacher ieg eder ganske gernne for allt gott, som y mig altiitd giort oc beuist haffuer, huilchit ieg ganske gernne forskylle oc fortienne will met, huis ieg nogenn tiitd wed eder til willie, thienniste och gode kand were, da skall [i] altiitd der till finde mig ganske veluilligen. Kere her Mogenns, giffuer ieg eder ganske venligenn til kienne, att her er kommin tho karle her till mig, thenn enne wiid

¹) *Regitse Grubbe, Datter af Sigvart Grubbe til Lystrup og Mette Pallesdatter Ulfeldt, blev 1559 g. m. Erik Urup til Færlof.*

naffn Peyter Holstorp, som er forskichiitt fra heremestern aff Lifflandd¹⁾ och till hertogenn aff Kleffuenn²⁾, och thenn andenn Peyter Køller, som er forskichitt till hertog Chrestoffer aff Meckelborg. Och wor same karlle pa it aff de tyske skiff och wor dragenn her i landitt att kiøbe thønnum nogenn fætallie; y det same haffuer skibitt fot wind och er fran dønum løbitt. Saa haffuer ieg besportt hos dønum om ny tiden, horledis ded handlitt siig i Lifflandd. Tha haffuer de sagt her for mig, att hermesternn haffuer x feniicker knecte i landitt, och lader hand sla kliping att besolle dønum medtt, somme paa enn gildenn och somme paa tho.

Item Ryssinn haffuer inttit brenntt aff thet Riske³⁾ stict før end nu; men nu brender hand bode der oc anderstedz, haard hand kand offuer komme.

Item i Dorfft haffuer hand laditt megtigt befeste oc haffuer ther inde v^m knecte, mistenn hageskøtter, och er Engelske, Tyske och alle honde folch, och haffuer stor skøtt ther inde, som er skerpmesser, kartoffuer, slanger och andenn skøtt.

Item siiger samme karll, at vdenn for i landit haffuer hannd trisins tiuffue tusind till hest, och er mange Tarttar, och er thøriis høffs mand enn tartarriske herre, och siiger, ad de strøffuer wd fra hoffuenn v^c oc vj^c och somme flere och some fere, huord de kunne brennde och gøre skade.

Item siiger hand, att thet er krigs folch och haffuer saa suindenn løbennde heste, att de Lifflennder kunne inttit hecte wiid dønum, om de wille icke biide.

Item dog hoffue de Lifflennder, att de wille gøre deriis beste oc faa thønnum aff landit igenn met thet folch, the haffuer, och huis hielp the end nu formoder dønum.

¹⁾ *Gothard Ketter.*

²⁾ *Hertug Vilhelm.*

³⁾ *Rigaiske.*

Item siger samme karll oc saa, at hermestern haffuer tillskriffuiid ald denn adell, ther er, ad de skulle komme till hanum; tha komer ther iche mange aff thønum; och siger, att ther er stord venighet i mellum thønum indenbyrdis.

Item siger hand, ad hermestern oc ordinsherenn er iche well til friis met Chrestoffer Mønichhus och de senne bud, som vor neder i Danmarc hos kon. maitt., oc lader dønum høre nogen vnøttige tale.

Item thenn bisbs till Dorfftt¹⁾, som mentte, ad hemelenn skulle haffue hollid met, thend haffuer thenn Rysser ski-chiid ind y Rysland.

Item the Lifflander haffuer hafft v^c mand och v^m bønneder ind paa it hjørne i Rysland och haffuer brent ther nogitt, men the ere hiem kommidt och haffuer fott enn baiarske frue till fange.

Item the lifflendiske folch och rytter er sore sky for de Rysser, vdenn huad Gud vill nu hielpe thønum met thet folch, the nu haffuer fott i landit till dønum.

Kere her Mogins, i wiide vell, att Liffland er itt morariske land; the kunde feye vdrette met heste.

Item et offuer allt, att ther som Liffland for it nederlag met tisse knecte, som er kommid till thønum, tha er det vde met thønum, vdenn de ford anden hielp.

Item kon. maitt. aff Sveriigh haffuer hafft sitt sendige budt hos here mesteren till Wendell och haffuer begeritt enn ort aff landitt; ther som hand motte faa same hiiørne aff landitt, da wille hand gøre dønum hielp och bi-standd, men thenne karll sagde, ad hand iche wiste, huad det hede, som hand wor begeriindis.

Item fiorthenn slott haffuer Ryssin hafft inde; menn heremestern haffuer fott tho igenn aff the suagist.

¹⁾ Dorpat kapitulerede i Efteraaret 1558. Biskoppen blev efter Kapitulationen sendt til Rusland og døde i Fangenskabet.

Item sagde och thenne samme karll, at hermester aff Lifflandd hade gjort enn anden vng mand till hermester epther siig, och skall thenn samme were paa thet slott i Reffuel,¹⁾ som her sagdis, att kon. maitts. knecte skulle were paa, och de ere aff dragen till thenn lifflanske hoff.

Item sigis, ad der skall lige vj^c knecte til Reffuell, och vord der nogenn borger, som wille haffue forodt byenn, the ere rett och quorteritt.

Item sigis, att hermester kand iche kommer(!) merd aff sted ennd iij^m heste, thi ma ske de ere vuillige.

Kiere her Mogens, thisse for^{ne} tydenner haffuer disse tho karlle sagt for mig, menn lige saa, som de haffuer sagt for mig, och ieg haffuer kiøbt och hørt aff dem, om det er sanden eller ey, saa sell iegh eder dett igenn.

Men ieg haffuer thuinde mine egne bodtt i Lifflandd, thet enne i Reffuell, thed andit enn anden steds i Liffland; det aller første dj hiem kommer, tha skall y faa bud ther aff, huad tyden ieg ford.

Kere her Mogens, attj wille giffue kon. matt. till kiennde, eller y wille sende hanum thette samme mitt breff, det lader ieg y eders egenn gode betenncke. Kiere her Mogens, huis ieg kand were eder till willie, thienniste och gode, tha skall y altid ther till finde mig ganske weluillig. Her met eder Gud almectiste befallindis. Datum Visborg slott thenn 29. dag octobriis anno 1558.

Chrestoffer
Huitfeldt.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften.)

Erlig oc welbordiig mand, her Mogens Gyllennstierne tiil Stiernholm, riider oc kon. mait^t stattholler vdi Kiøpplinghaffinn, min sønnderlig gode wenn, ganske wennligenn tiil schreffuit.

¹⁾ *Maaske sigtes her til Henrik Uexkull, jvfr. W. Møllerup: Danmarks Forhold til Liffland, S. 79 f.*

384.

[Visborg], 30. Oktober 1558.

Christoffer Hvitfeldt til Mogens Gyldenstjerne.

Han meddeler yderligere politiske Efterretninger fra Lifland.

Wennliig helßenn nu och altiid for senndt met wor here. Kiere her Mogenns, sønderliig gode wenn, tacher ieg eder gannske giernne for alt got, som i meg altiidt giorth och beuist haffuuer, huilchet ieg altiid gannske giernne for skylle och for thienne wiill mett, huis ieg wed eder tiill wiille, thiennst och gode kannd were, tha skall i altiidth ther tiill finde meg gannske well wiillig. Kiere her Mogens, giiffuer ieg eder gannske wennliig tiill kiennde, att rett nu, som klochenn slog 12, kome thenne min thienner hiem, som ieg for skichett haffde tiill Lifflandd effter eders breff och schriffuuelße, som i schreff meg tiill. Saa sennder ieg nu same karll offuuer tiill kon. mait^t mett nogenn breffuue, som the lifflennske here haffuuer schreffuuet hans naade tiill, och haffuuer the och saa schreffuett meg tiill, att ieg ylligenn dag och natt lade same breffuue kome frem, thij kon. mait^t och thenum liger ther stor magt paa. Saa sennder ieg same karll offuuer till hanns naade, att hand och sielff wiider kannd berette hans naade och eder vdj huis tiidennde, som hand ther hørde, attj wiille well giøre och fly hanum et pasbord, att hand vffortøffuuet mote kome frem tiill hans naade ther met.

Item sennder ieg eder enn compi aff thet breffuue, som Rysenn haffuuer schreffuett konn. mait^t tiill, attj kunde for fare legligheden ther vdj, attj wiille foruare oss thenn, at wii kunde baade en annden tiid talle ther om, menn ther som iche wor en kompi i min herres breffuue, attj wiille skiche hans naade thenn, och i wiille tage en vdt-schreffth ther aff.

Item sennder ieg eder och biispenns breff aff Ødsell¹⁾, som hand haffuuer schreffuuet meg tiill, att same breffuue skulle kome frem, och desligiste ett breff, som min egenn thienner haffuuer schreffuuet meg tiill.

Kiere her Mogens, skulle thenne min thienner well vnnder rette eder i huis tiidennde, som hand hørde om Liff lanndth, beder end ieg kannd schriffuue eder tiill, och haffuuer ieg endnu to bod ther henne, thet første the hiem komer, tha skall i faa ther bod aff met thet første, som ieg kand faa thenum bort och winnden wiill føye thenum.

Kiere her Mogens, huis ieg kannd were eder tiill wiille, thiennst och gode, tha skall i altiit ther tiill finde meg gannske well wiilligenn. Her met eder thenn almec-tiste Gud beffalenndis. Datum 30. dag ochtober ano 1558.

Chrestoffer
Huittffeldt.

(Bagpaa: Rester af Seglet og Udskriften:)

Erlig oc welbørdiig mand, her Mogens Gylennstiernn tiil Stiernholm, rider, kon. mait^t stattholler vdi Kiøpinng-haffn, min sønnderliig gode wenn, gannske wennliigenn tiil schreffuit.

(Paa en indlagt Seddel:)

Item, kiere her Mogens, liger ther i thet knip breffuue tiill konning suar, som Rysenn haffuuer giiffuuet paa kon. mait^t breffuue, och haffuuer ieg for faret, at Rysenn haffuu(!) 48000 aff the huide thater menn; ther som hand faar thet streg frem, tha skal hand well brug seg wiider.

Orig. i T. K. U. A. Lifland II. Akter og Dokum. vedr. Øsel og Wieck Stift. 1558—59.

¹⁾ Johan von Münchhausen.

385.

Kolding, 6. November 1558.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Reparationer paa Københavns Slot.

T. o. a. L. 5, 424. — Tr.: K. Brb.

386.

Kolding, 8. November 1558.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling til at møde hos Kongen den 27. November.

T. o. a. L. 5, 425. — Tr.: K. Brb.

387.

[København, Aug.—Decbr. 1558]¹⁾.

Mogens Gyldenstjerne til Kongen.

Om den paatænkte Vandledning fra Hjortholm Sø til København, om Vandkunsten og Befæstningen om København, Skabelonen til Københavns Slot, Forholdene i Københavns Havn og Planerne om Krogens Befæstning og Ombygning.

Stormechtiigste høg borne etc. Alder nadiste herre.

Nest myn plychtigt wyllige tienste gyffuer ieg etters k. mt. vnderdanigen tyl kende, at ieg eppter etters konyn-gelige høgmechttiighets nadiige scryffuelse²⁾ har wert met Hans van Dytskou vde i mot Hiortholm at bese

¹⁾ Dette Konzept lader sig ikke med Sikkerhed datere. Efter Kongens Brev af 26. Juli 1558 til Mogens Gyldenstjerne om Københavns Befæstning og Vandforsyning samt Krogen har Hans von Diskou dengang endnu været i Danmark; men i December Maaned s. A. var han i Udlandet, idet han i et Brev af 4. August 1559 til Mogens Gyldenstjerne nævner, at han har faaet hans Brev af 21. December 1558 i Dresden den 24. Februar 1559, og han har da i alt Fald i December Maaned 1558, da Mogens Gyldenstjerne skrev til ham, ikke mere været i Danmark. Da der i Konzeptet her omtales de samme Ting som i Kongens Brev af 26. Juli 1558, kan den deri omtalte Besigtelse være sket forholdsvis kort Tid efter, og Konzeptet kan derfor sættes til de nærmeste Maaneder efter denne Dag. Jufr. iøvrigt herom Fr. Weilbach: Det gamle Krogen Slot, i Aarb. f. nord. Oldkyndighed og Historie, 1926, S. 43 ff.

²⁾ 26. Juli 1558.

ten leglighed at føre tet wand hyt jnd och beret hanom altyng ter om oc hafft Lambert waldmester ter hos. Syger Hans at icke wyl rade etters k. mt. tyl ten omkost at gøre ter pa, tet er icke af nøden. Har oc tallet met mester Liicke ter om. Dy syge alle, at Hiortholms sø forvden er nog wand at become hyt tyl slotteth oc biuden met af dy søer, som lyge her po sletten. Hans van Dytze har gyffuet mester Liicke for om en konst at gøre, som skulle dryffue wandet hyt op pa slottet, sa høgt men tet haffue wyl, entten met tuo karlle eller met tuo øxen, som kwnne trede tet oc spare tet wand tyl fordel, som bort løber met møllen, som dryffuer tet wandet hyt op. Nar mere wand er, en pa slottet gørs behoff, kand men malle korn eller huad men wyl. Mester Liicke syger, at tet skal kwne føge seg at lege render af ten søø bag krud møllen, som ten nii demyng nu gørs, at gyffue wandet hyd jnd i brønde, som nu malles vdy, oc jnttet wand gørs behoff at opdryffue met nogen konst vden tyl k. mt. iirttergaard; tet kand men giøre met tuo karlle, som trede tet, eller tuo øxne, som skulle stande bunden vyd teris horn wyd en pel, stande pa en skyffue, ten gar om kryng oc dryffuer som et hiul, huad men wyl haffue mallet. Ieg har befallet mester Liicke at studerdere(!) her pa, om han kan fyndet. Ieg wyl tro, ten krud mølle kand blyffue, som hun nu stander. At tet wand fra krud møllen har dreffuet jord i biies grauen, haffde en rende met ryng bekostnyng kundt forment.

Befestnyngen her om biuden, syger Hans fan Dytskoue, er nu wel begiint, oc tet rundel, som kalles Iermers skantze, blyffuer ret guort, som nu for tagen er lyge wel i ten wester oc nøre part.

Ten skabelun her pa slottet har jeg haft Hans van Dytze hos oc icke wel kund kommet ouer ens met Erckeliis biigemester¹⁾ fore dy striig wern. For^{ne} Hans men,

¹⁾ *Hercules von Oberberg.*

om k. mt. wylle lade gøre her noget befestnyng om husset, da war tet met myndeste bekostnyng jnden for grauen, oc grauen wylle göris wyder, oc leges tuo pasteyger, en mot smeden, ten anden i mot tøgusset oc skyffuen, som jeg sender etters k. mt. et muster, Hans van Dytskou haffuer guordt. Dy pasteiger skulle icke were sa høge som muren. Jeg har oc spurd Hans van Dytskou oc wert met hanom vdy Fortune oc Erckeles, huad rad hand wylle gyffue oc belege dy skyb vdy haffnen vden ancker oc tou. Hand mentte met ryngeste omkost at ned dryffue fyre eller fem stercke egetree tyl hobe oc sa belegen tenom ouen wandet, dy icke kwne skylls at, oc gøre ter stercke lenker wyd at belege wyd slyg pelle skybet bode for oc bag. Kwne men forsøge met et skyb. For ieg met Hans van Dytskou tyl Krogen, lod hanom tet bese vden oc jnden; hand rosset tet hus sare for noget, hand i tette ryge har set, met syn leglighet. Hand syger, tet star til at fly oc forware vdy prowand oc, huad men wylle bruge tyl handel oc forrod oc gøre skonne werrelsser vdy mure oc letteligen at fly tet, at star icke wel tyl at wynde, men icke kand vndergrauet, icke helder ouerhøget met skiit. Hans men, ter skulle forskiidis et land pa oc lade tet lyge wel blyffue. Hand wylle haffue en sterck pasteige lagt imot biuden pa tet hiirne oc pa tet andet hiirne mot stranden bag portten en anden, fyre sten tiick, war nog tyl striig wern pa dy tuo syder, oc tet skiit, som skulle bruges imot skyben, ter tyl wylle hand haffue hol brot igemel ten mur bag stegersset oc tet aller nederste jorden, som skiittet kwne stande, oc gøre stercke iern spryncke for hollen, som men kwne lade op oc tyl. Eptter dy Hans er vdy k. mt. tienste, har ieg lat hanom beseet oc tallet met hanom herom. Hand har oc louet wyl gøre syt beste oc fly k. mt. noget folck, som haffue forstand pa alle hande

biignyng. Hans van Dytzke wylle icke, at Falster far her tyl skybis.

Egenh. Koncept i M. G. Priv. Ark. Konc. og Optegnelser.

388.

Kolding, 17. December 1558.

Kgl. Missive¹⁾ til Mogens Gyldenstjerne.

Hverv og Bestillinger, som Kongen har befalet Hr. Mogens Gyldenstjerne at udrette paa Københavns Slot.

Først skal der gøres en Jerndør for Sølvkammeret og en Jerndør for det lille Taarn indenfor Sølvkammeret; der vil Kongen have sin Skat og sit Sølv liggende. Trallerne skal gøres fast i alle Vinduerne i de hvalte Kamre og Jern- eller Kobbevinduer indenfor.

Hercules²⁾ skal begynde at lægge Grundvolden i Graven under Bagerset og hen under Salen.

Hercules skal begynde at lave Skyttegab paa Krogen. Mogens Gyldenstjerne skal besigte det Mønster efter Krogen, som er gjort af Sten og staar i den lille Hvælving og Taarn indenfor Sølvkammeret.

Mogens Gyldenstjerne skal ordinere de Skibe, som skal sendes til Island, Vespenø og Færø, og i Tide bestille de Varer, der skal sendes til Foraaret, ligeledes de Skibe, der skal gaa til Norge efter Tømmer til Foraaret. Han skal lade opsætte en lille Pinke til Brug i Sundet og paa Kundskab.

Han skal af Frans Brockenhuus³⁾ forlange 200,000 Sten fra Langeland til København, hvortil de skal føres med Skuder fra Svendborg og Langeland, og skal erindre Aksel Tønnesen om den Tjære (teerverck), som han skal bestille til Kongens Behov i Vesterlandene.

Han skal sige Poul Hvitfeldt⁴⁾, at han bestiller Hans Drejers Hus, som han selv ved Besked om, og sende Junker Hanses Kiste til Kongen.

Han skal med det første igen sende Steffen Sejermager til Kongen.

(Mogens Gyldenstjernes egenhændige Paategning:) Erende at bestyille for k. mt. i Købenaun, te aller syste gyffuit pa Kollyng.

¹⁾ Dette Aktstykke er ikke noget egentligt Missive, men snarere en Huskeseddel for Mogens Gyldenstjerne, som han har faaet med fra sit Besøg hos Kongen i Kolding (jvfr. Miss. af 8. Novbr. 1558 ovfr.). Det medtages her af Hensyn til Indholdet, der staar i nøje Forbindelse med det i de tidligere Breve og Missiver omhandlede. Haandskriften er Joakim Becks.

²⁾ Kongens Bygmester Hercules von Oberberg.

³⁾ Lensmand over Tranekær og Nyborg Len.

⁴⁾ Lensmand paa Københavns Slot.

(Vedlagt en paa Tysk med en Skriverhaand skreven Erindringsliste fra Dronningen.) 1. at huske paa: et Skib paa 60 Læster skal til Foraaret sendes til Sønderborg, hvor det i Sommer skal være til Raadighed for Thomas Sture¹), 2. at bestille 50 Træer, som skal bruges i Rørbrønden²), som min naadigste Frue har anordnet det med Hr. Magnus. 3. 2 Skippd. Flæsk, 1 Skippd. til Dronningborg, det andet til Kolding, med første Lejlighed. 4. ³) At Crystiern Munck bestyller tett tymer tyl dy fatiges hus i Kallyng. 5. 200 Hestesko og 3000 Hesteskosøm.

(Bagpaa: Mogens Gyldenstjernes egenhændige Paategning og Paategning med en anden Haand:)

Myn nadigste frues erende. — Denckzeddel her Mangnus Guldenstern etc.

389.

Torpa, 29. December 1558.

Gustaf Olsson [Stenbock] til Mogens Gyldenstjerne.

Om en fribaaren svensk Kvinde, som er flygtet til Danmark med en dansk Mand, medtagende sine Børns Fædrearv, og som skal være fængslet paa Bornholm.

Min ganska vennlige helße altidh medh Gudh alzme[cktig]h] tiilförnne. Käre her Måns Gyllenstiärna, besynnerlig godhe venn, betacker jagh edher for all era och gått, i migh beuist haffue, huilkett jagh medh edher venligenn forschylla viill etc. Videre, kiäre her Måns, som iagh edher for nokenn tidh sidhenn gennum min schriffuelße haffuer giffuidh tiil kiänne om thenn fribornna quinnann, som seg her aff lannditt met enn Dansk kar giffuidh haffuer medh sinne barnns retta fädhernne sölf och peningar och anndre klenodier, så er migh nu på nyth vnnderuist, adh hun er kommenn tiil Vårnneholm, och ther skole the vare fenncligh satte, dock man icke vett tiill viße, huadh santt er, vthann er tiill edher, kiäre her Måns, min ganska vennlige begärenn, adh i viille schriffuä thenn godhe mannenn tiill, som befalninghenn

¹) *Embedsmand paa Sønderborg.*

²) *Pipenborn.*

³) *Paa Dansk, senere tilføjet med Blyant af Mogens Gyldenstjerne selv.*

haffuer på forbenemdhe Vårnehölm, met thenne min tiä-
näre, adh om hun thitt kommenn er, adh hann viille
haffue them ther fenncligh, och huadh dell som the
haffue met sigh, måå bliffue tiillstedes, tiill teß jagh fåår
videre ther om adh vetha, huadh sanntth er, ther iag
vetth migh thå viidere effther retta.

Kiäre her Måns, giörer her vdhi, som min stora tro er
tiill edher. Vdhi huadh motthe iagh kann vara edher tiill
veluelughet, schole i migh altidh ther tiil finne benä-
genn etc.

Her medh edher Gudh alzmecktigh befallanndis. Da-
tum Torppa thenn 29. decembris anno 1558.

Gustaff
Olßon riddäre.

(*Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:*)

Thenn edle och velbornne herre och strenge riddere,
her Måns Gyllenstiärna tiill N. och höffuidzman på
Lahölm, ganska vennlighenn tiil hanndha.

Her Gøstaff Olssen tyl Torpe.

390.

Uden St. og D. [København, 1558]¹⁾.

Mogens Gyldenstjerne til Kongen.

*Han sender Kongen Efterretninger om Peder Oxe. Om et Skib Strudsen
og dets Ladning og den af Tolder Sander Lejel anlagte Retssag om dette
Skib. Om Anders Godskes Skib, der er kommet fra Narva. Han sender
Kongen en Kopi af et tysk-russisk Brev. Om Arbejder ved Københavns
Slot, Vandkunsten og Tøjhuset. Efterretninger om Flaadens Skibe og om
nogle Roder Knægte.*

Stor mechtigste, högborne første, alder nadiste herre,
myn gans vnderdannig plichttiig tro tienste altyd tylforne.
Alder nadiste herre, gyffuer ieg etters kongelige högmech-

¹⁾ Dette og det følgende Brev synes skrevet nogen Tid efter Peder Oxes
Flugt til Udlandet.

ttighett vnderdanigligen tyl kende, tet ieg har hørt, at Per Oxe er dragen ind i lantte Lønborig tyl Baldzer Klamer. Myn suen, som ieg har sent epfter hanom, har ieg ingen tydyng af; hand har befallyng oc fortøffue nogen tyd hos hanom, Peder vwytterlig, om hand nogene af hans anslag forfare kwne. Peder skal haffue ladet føre halle t^r oc fierdynger af landet, som suare skulle were. Sender ieg vnderdanigligen etters k. mt. tet registry om hues regenskab, som skyper oc scryffuer haffue guordt af Strudzen tenne regsse, oc losses nu pa hanom alt, men kan. Tet første muligt er, skal hand afferdiges igen tyl Franckrig. Skyper¹⁾ met hans selskabe haffue før iidermer en ters føryng, ter som kwne haffue leiget 2 eller tre lester salt, doch pa tenne tyd icke ter om at talle, før dy komer tyl bage, daa epfter k. mt. behag at regne met tenom. Oc sender ieg etters k. mt. en copy af ten dom, som er gangen mellom k. mt. tollere Sander²⁾ oc ten skyper; ieg har i sænt bud i³⁾ epfter skybet at føre tet hyt ind i haffunen. Mig ersagt bør pa k. mt. wegene⁴⁾ at gyffue bodsmen ters hiir oc føryng oc ladtt gyffue skyperen tuo lester salt at hielpe seg met; vyl han ey(!). Skyperen har gyffuet syt beplychttsse breff at komme met ten anden oc were i rette om tet falske breff; i huor lunde dy forlyges, beholder k. mt. skyb oc gods. Sander syger at haffue beregnet lasten i skybet for elluff hundred daler. Ieg tror icke, dy kome igen, entten skyperen eller ten anden, huad suar hand fører fra e. k. mt. Anders Goskes skyb kom i onsd. hiem fra Narven, oc sagde skyperen for meg, at ten Riiske høs mand

¹⁾ *Det følgende indtil Ordene: „regne met tennom“ er senere Tilføjelse nederst paa Konzeptets 3. Side.*

²⁾ *Her fulgte Ordene: „oc Jens Monsen“, der atter er slettede.*

³⁾ *Her fulgte det atter slettede Ord: dag.*

⁴⁾ *I Stedet for disse Ord havde Konzeptet de atter slettede Ord: Dy haffue rad.*

haffde hanom met syt selskabe tyl giest pa slottet, som hand haffde wundet fra dy Lyfflenske, gaff tenom først at driicke brendevyn, ter nest møød, trii eller fyre slag øl, lod skiide met hage biisser, i men gestebudet stod pa, lod syge tenom, dy skulle were wel kommen, huem ter komme wylle. Sender ieg etters k. mt. vnderdanig en kopy af et breff, som en landsknecht har ført; er skryffuet pa et arck papyr, ten ene syde Riisk, ten anden Tiisk, syder et lydet røt segel pa tet ene hørne. Pouel Huytfeld oc ieg wylle frachtte same skyb ter hen igen oc lade met salt, af miød, syld, huad men kand, e. k. mt. en part, oc føre hamp tyl bage met wort. I huad Gud wyl pa liicke eller vliicke, er tet guord vdy en god menyng tyl forbederyng. Mester Liicke arbeider pa en mølle at malle wandet af grauen met; første ten er ferdyg, sa skal tet begiindes oc bore dy bøger; dy kober rør blyffue oc ferdiig met tet første, som skal tyl watterkonsten. Ten wyndel trape par iirte garden er opkommen pa iij quartter ner sa høgt som wynduffuen.

Tet nii tiighus blyffue tenne vge ferdug met tag, døre oc wynduffuer; men kand nu lege ter jnd at forware. Kelderer i tet nii hus tøre ij monet.

Fortune oc dy skyben ere alle vdtackellet, forvden Achylles, skal oc blyffue met tet første rede.

Ieg har haft lackop Wyns ouer i Skane om knechtte at aname; har jngen kund ter bekomme. Ieg har ingen trume wyld lade røre for ord skiild. Her er pa dy skyb, som er vnder Norige, vj roder knechtte, oc dy skyb er nu huer dag her eptter wenttens. Nar dy komer, achtter ieg at lade Herculis oc tet Opslo skyb segelle tyl sammen her i Sundet oc sa leg tenom her ind i haffuener jngen, oc knechtten blyffue her oc holle wacht, tyl ieg iidermer fanger etters k. mt. wyllig ter om at wyde. Er dy alle tyl hobe 15 roder kneck[t]e nu i k. mt. tienste.

Mester Henrick¹⁾ er komen tyl meg met k. mt. breff oc gyffuet tyl kende at haffue befalling oc holle embet oc precken, som sedwonligt er; tiickes meg pa k. mt. behag, hand holler ten forste predycken. Her er mesten alt danske folck oc embes mend, som skulle tydeligen op om søgene dage oc huylle noget om hellig.

Etters nads k. mt. vnderdanyg wyllig tjenste at beuysse skal ieg altyd lade meg befynde vspart, oc her met wyl haffue etter k. høgmech. lyf oc siel met et sunt liick-salligt regementte Gud aldmechttiigeste befallet.

Egenh. Konzept i M. G. Priv. Ark. Konc. og Optegnelser.

391.

U. St. og D. [København, 1558].

Mogens Gyldenstjerne til Kongen.

Han har stadig ingen Efterretninger faaet om Peder Oxe.

Gyffuer jeg etters k. mt. gans vnderdanniig tyl kende, at jeg ennw jngen suar har fanget fra myn tienner, som ieg har sent af landet eptter Per Oxe. Jeg befoel hanom at skulle fortøffue en tyd lang ter vden lands i egnen hos hanom, pa tet hand kwne forfare, huad hand tager seg ffore. Nu har ieg ennw afferdiget et bud af landet om dysse oc ander erende at forfare. Nar som jeg noget kand forfare, skal jeg tet strax vnderdanygen gyffue etter k. mt. tet(!) tyl kende oc myt betencke ter hos tylskryffue etters k. mt.

(Bagpaa med samme Haand:)

Copy af et breff tyl k. mt.

Egenh. Konzept i M. G. Priv. Ark. Konc. og Optegnelser.

¹⁾ *Maaske Kongens tyske Prædikant, Henrik v. Bruckofen.*

392.

U. St. og D. [Visborg, 1558—59]¹⁾.

Christoffer Hvitfeldt til Mogens Gyldenstjerne.

Om et lybsk Skib, som sidste Høst er strandet under Gulland, og af hvilket han paa Kongens Vegne har faaet bjærget noget Gods. Om nogle Lægter, som Mogens Gyldenstjerne har skrevet efter. Han spørger, om Kongen har faaet nogle Breve fra Biskoppen af Øsel og Kurland, som Brevskriveren har sendt Kongen i Vinter med et Bud.

Wennlig helßenn nu och altiid for sennndt met wor herre. Kiere her Møgenns, sønnderliig gode wen, thacher ieg eder gannske giernne for alt gott, som i megg altiid giort och beuist haffuer, huilche i skulle altiid finde meg gannske well wiilligen tiill att forskylle och for thienne, met huis ieg nogenn tiid wed eder tiill viille, thiennst och gode kannnd were. Kiire her Mogenns, giiffuer ieg eder wennliig tiill kiennde, att nu siist i høst kome ther ett aff the Lybske skiib och strannndet her vnnder landet; saa lod ieg bønnder hielpp same kiøbmend att bergge theris gotz, saa lenngj the wiille sielff; siiden the icke lenngher wiille bergge, saa hog the masten och tog bolterne aff och aff tog thet op staaendis wantt och saggde, att the achtet iche mere att wiille bergge ther aff.

Item the kunde well mere haffuue bergget, om the haffde wiilt, men thet var siist paa høstenn, och ther laa nogen skiib ther hoss; thenum wiille the were i Tysland met igen, som the och fore hiem met.

Siidenn the haffuuer offuuer giiffuuet thet och bort

¹⁾ Brevet er beskadiget; Tid og Sted samt Underskriften mangler. Af Mogens Gyldenstjernes Paaskrift ses, at det maa være sendt af Christoffer Hvitfeldt fra Gulland. Da han blev Lensmand over Gulland og Øsel 16. Juni 1558 og der tales om en Stranding „nu sidst i Høst“, kan Brevet tidligst være fra Slutningen af 1558, og da han døde Natten mellem den 7. og 8. December 1559, kan det senest være fra Slutningen af 1559. Bemærkningen om, at han „for nogen Tid siden i Vinter“ har sendt et Bud til Kongen, viser formentlig, at Brevet maa være skrevet i 1559.

faarenn mett skiibenne, saa haffuuer ieg paa kon. mait^t vegne ladet bergget baade i skiibet och vden for skiibet, som laa och flød, thj skiibet laa dybt neder i vannth.

Och kannd thet løbe henn paa en gietsing viij eller ix^c daler ve[r]d], saa kannd ieg well tennche, att kon. mait^t annten haffuur fot scriffuuelß eller faar aff the Lybske, att hans naade viille vnnde thenum thet igenn.

Saa wed ieg well, att the iche gjør hanns naade saadan en beretning ther paa; ther for haffuuer ieg schreffuuet¹⁾ hans naade tiill ther om thenn rett sanndhed.

The Lybske haffuuer och schreffuuet meg tiill, att same kiøbmend haffuuer berett for thenum, att the iche mote bergge theris gotz lennger end i thre dagge. Thett er well sannt, att the iche bergget lenngher end ij—iij dagge, for the iche wiille sielff lennger bergge, men thet wor thenum iche for mennt, att the motte well haffue berggett saa lenngj, som the wiille, men the wiille bort met same skiib, som forskreffuuet staar. Saa effterthj the offuuer gaff thet och for bort och iche wiille bergge lenngher, saa haffuuer [ieg] ladet thet paa kon. mait^t weggnne met stor vmag bergge saa møgt, som ieg kunde, som er hamp, hør och h. Lifflannds kohuder och ladet thet tørche och op ført.

Menn thiere och askenn thet lod ieg liigge ther i skiibtt, thj ieg iche wiille lade thet lennger føre; thij ieg beffrøchtet meg, att kon. mait^t skulle giiffue thenum thet igenn effter en vranng beretning, som the kunde berette for hans naade ther y. Ther for viille ieg iche lennger lade thet føres och giørs vmag paa.

Kiere her Mogns, atj viille vnnderrette hans naade her vdj. The haffuuer ingen rett ther tiill at haffue thet igen, vden hans naade viill vnnde thenum thet.

¹⁾ Brevet er ikke bevaret.

Item the legttther, som i schreff effter, the skall findis hogen och liger i Sliide haffnn etc.

Kiere her Mogenns, nogenn thiiit siiden i winter forskichet ieg en karll offuer tiil kon. mait. wed naffn Jørgen van Sund, och same karll er iche igen komen, atti ville schriffuue meg til, om same breffuue er komen kon. mait^t tiil hannde. The wor hans naade tiil schreffuuen aff bispenn aff Øsell om thenn Liffllansske hanndell. Kiere her Mogens, huis ieg kannd were eder tiill wiille, thiennst och gode, tha skall i altiit finde meg ganske vell tiill(?) m . . v gode gamell kundskab altiit veret

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig welbørdig mand her Mogens Gyllenstieernn tiil Stiernnhoolm, riider oc konn. mait^t stattholler vdi Kiøpinngghaffenn, min sønnderlig gode wenn, gannske wennliigen tiil screffvett.

Crystoffer om tet Liicke skyb vnder Gulland.

393.

U. St. og D. [Visborg, 1558—59]¹⁾.

[Unævnt Brevskriver] til Mogens Gyldenstjerne og Joakim Beck.

Efterretninger om Forholdene paa Gulland.

Kierre her Magnus Gyldenstiern oc I met, Jacob Beck. Giffuer ieg ether tiill kiende, att som y tiill spørge mig om landsens leilighedt mett øde gaarde oc andet, tha skall ther well findis halffemtindtzindtiffue øde gaarde oc end tha flere, oc ther er mange vdaff samme gaarde, som

¹⁾ *Brevet er skrevet i det Tidsrum, i hvilket Christoffer Hvitfeldt var Lensmand paa Gulland.*

icke kandtt bliffue besette, fordi ther er icke megen jardt tiill thennom, oc somme aff thennom kandt werre ij marc leye iordt tiill oc somme ij marc oc somme iij oc iiij marc iordt, oc kandt ther well findiss aff the eblant, som slectom er aff døde, som kand werre x marc leye iordt tiill, saa haffuer Christofer Huitfeldt taldt dommerne oc bønderne tiill ther paa landit, att the skulle lade the samme gaarde, som ligger saa megenn jardt tiill, bliffue besette, oc alle the andre, som duer att besiidis, oc staar thet icke tiill, att the smaa gaarde kandt bliffue besette, wden I ville berette det for kon. mat., om hans naade vill tiill stede, att ther maatte komme ij eller iij tiill samen, huor the findiss att ligge vdj kircke sogne tiill sammen, tha kunne well største parten aff samme øde gaarde bliffue besidendiss.

Item om themmer skou ther paa landit, som got skall verre, skall det icke verre gott att bekomme xxviiij alne langt, men xx alne oc ringere en xx alne faar mandt ther well.

Item om kalckestien faar handt tiill kiøffs, vdj huilckenn haffuenn mandt søger tiill, fordj ther er mange fatige mend, som haffuer sin meste føde mett breder, lechter oc kalckstienn.

Item om kiøffmandskab gieller i tønne tiere enbyrdiss emellum burgene oc bynderne vij marc eller viij gullanske.

Item om øxen oc kiør er ther icke altiitd lige gott kiøff paa, men dog kandt mandt bekomme tiill kiøffs en slacte oxen for iiij daller oc xx marc, lige som handt er tiill, men dog gieller the vdualde øxen flere penninge, oc koen om ij daller oc somme mindre oc mere, lige som hun er tiill, oc kand ieg icke berette for ether om rett viße kiøb, fordi thet gieller icke altiitd liige megit, oc hauffnerne haffuer bønderne sta. s. . . . , me[n] dog er de burgene tiill skade met Østergarn oc Bursuig paa theris kiøbmandtzskab.

Saa vedt ieg icke videre att berete for ether her vdj,
andit endt ieg vill altiidt eder ydmygeligen then euige
oc almectiste Gudt befalindiss.

(*Bagpaa: Mogens Gyldenstjernes Paategn.:*)

Om ten leglighed pa Gullen.

394.

Kolding, 1. Januar 1559.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Da Kongen har faaet mange Tidender om truende Krigsforberedelser med Samling af Krigsfolk o. s. v., anmodes han om at have omhyggeligt Tilsyn med Københavns Slot og By og de andre Befæstninger i Skaane, Sjælland og andetsteds, som Kongen har betroet ham. Medfølgende Breve til Christoffer Hvitfeldt, Sten Rosensparre og Erik Rosenkrantz paa Slottene Visborg, Kalundborg og Vordingborg om tilsvarende Paapasselighed skal han sende dem iligen, Dag og Nat uspart.

Orig. m. Rester af paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paategn.:
Anamet ten 7. januarij.

395.

Kolding, 1. Januar 1559.

Joakim Beck til Mogens Gyldenstjerne.

Han sender Meddelelse om, at Kongen ligger for Døden, og beder ham sørge for forskellige Ting i den Anledning.

Kieræ her Magens, synderlig gode ween, nest megen ere oc tacksigelse for alt gott kand jeg icke dyllet for eder, ath nw epter at tienisten wor vde her i capellen, kom budt, at Johan Friis, Barby, Corfitz oc jeg skulle komme till kon. m^t. Oc ther wij kom wp, tha laa hans naade oc drog hartt; dog kom hans naade till ords oc talde till myn nadiste frue, cantzeller oc Barby oc gaff tilkende, at hans tiid wor nw kommen, oc beffoll Barby, at hand skulle tacke alle hans kiere tro tienere, bode gestilige oc verdslige, mett mange ordt, oc loed bede oss

alle, at wij her epter ville tiene hans naadis søn hertug Frederick mett all troskaff, huilket oc Barby sagde till oss obenbare strax for hans naadis seng, oc stode wij ther en tiidt lang. Saa gaff hans naade oss tegn, at wij skulle gaa wd, oc docterne oc predicanterne bleffue ther inde. Oc kand ieg icke wide, huor lang hans naadis tiidt will bliffue. Then almectiste Gudt vere hans naadis oc alles voris trøst. Saa beder jeg eder kerligen oc gerne, atj vele giffue hertug Frederich budt, at hans naade vill skønde seg hijd, sparendis huercken natt eller dag, oc tilforn bestille Malmøes hwss well, oc er ieg till freds, om i vele sende hans naade thette breff, besluttet inden vdj eders breff. I tencke oc well selff till vden twill at haffue gott wpseende ther hoes eder oc forscriwe till Steen Rosensparre, at hand er oc ther vdinden fortenckt at haffue vpseende paa Kalingborg. I kand icke tro then jamer oc gred, her er mett en sorgewld jwll. Then almectiste Gud trøste alle bedrøffuede. Jeg screff eder till i gaar mett en aff eders liggere om alle honde erende. Gudt vill ieg beffalle eder mett eders gode høstrue oc børn altiit. Aff Kolvingehus ny aars dag 1559.

Jachim Beck.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Erlig welburdig mand oc streng ridder her Magnus Gyllenstiern till Sternholm, kon. m^{tt}s myn naadiste herres statholdere poo Køpenhaffn, myn synderlig gode ween.

396.

Kolding, 1. Januar 1559.

Johan Friis til Mogens Gyldenstjerne.

Han sender Meddelelse om, at Kongen ligger for Døden, og beder ham tage Forholdsregler i den Anledning.

Kere her Mangens, nøden trenger meg tiil ath giffue teg tiisse sørgelige tiidinge til kende, ath k. mt. haffuer

vdj dag kallit Barbij och meg tiil seg oc vdj mijn naadigeste frue drotningens neruerelse begynt at sie oss, ath hans naadis stund er nu komen, och beffalit oss noget, som ieg viil sie teg, nar Gud viil, vij findis. Oc haffuer hans k. mt. nu giuet seg til døden, thij her er inghen hoff lenger til liue vdj thenne verden. Thend almegtigeste Gud vnde h. k. mt. thet euige liiff. Ther som thu kand komme vdj tal met hertug Frederick, mijn naadigeste herre och printz, tha tal fulle ord met h. k. mt.(!) om alting; oc huadh heller thu kommer vdj tal met hertug Frederick eller icke, tha forsøme icke ath skicke Christoffwer x eller xx lantz knechte, om thu nogerledis kand vmbbere thenom, och scriff hannom tiil, huad leilighed for hende er; oc ther som Sten Rossensparre icke er nogh forsørget met folck, [t]ha flij hannom hielp, som thu vest magt paa ligger. Her met teg Gud befalendis, och sig høstrv, born godenath, och ysker teg och thyne et lycksaligt nyt aar. Screffuet Koling nytaarsdag aar etc. 1559.

Johan Friis tiil
Heselagger.

(*Bagpaa: Seglet og Udskriften:*)

Erlig velbyrdig oc strenge rittere her Magens Gyldenstjerne, k. mt. statholler paa Kopnehagen.

397.

Korsør, 5. Januar 1559.

Kgl. Missive fra Frederik II. til Mogens Gyldenstjerne.

Kongen meddeler ham, at han har faaet Efterretning om, at Gud har bortkaldt hans Fader¹⁾. Han beder ham have flittigt Tilsyn med alt, hvad der er betroet ham. Korsør, Torsdagen efter Nytaarsdag.

¹⁾ Blandt de udaterede Aktstykker i Mogens Gyldenstjernes Priv. Ark. ligger en Beretning om Kong Christian III.s Død, forsynet med Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Tette er konyng Chrystierns høig lofflig mylde ehukommelsses afgang af tenne verden.

(Paa en Seddel:) Kongen beder ham tilkalde Povl Hvitfeldt og tre af Borgmestrene i København og forsegle Pengekamret, Kister, Skrin og Borskab, som findes paa Slottet. Datum ut in litteris.

Orig. m. Kong Frederik II.s egenhændige Underskrift og paatr. Segl¹⁾, Seddelen ligeledes med Kongens egenhændige Underskrift.

398.

Helnekirke, 5. Januar 1559.

Abbed Christiern Sørensen til Mogens Gyldenstjerne.

Om Helnekirke Kloster og dets Inventarium i Anledning af Mogens Gyldenstjernes Forlening med dette Len.

Myn ydmig h
her Mogens
for megitt gott
huilckit jeg altid
y mijn magt kan
biude mig till wdj eth
haffuer forlentt ether
huess gods ther till ligger. Kiere r
jeg ether ydmygeligen for then affue
aff Gud almectiste, atj handle med vdj, thett
beste y kand, att jeg motthe nydet²⁾ saa lang tiid, som
myn naadiste herris kong. m^{tt} breff ther om indeholder,
som er till posche nest kommendis, oc haffuer jeg aldrig
wpladett closter for ether eller nogen, saa sant hielpe mig
Gud. Kiere her Mogens, som y schriffue mig till om
jnuentario,³⁾ anamede jeg aldellis jnthit jnuentarium for

¹⁾ Til dette Brev er benyttet Kongens lille Signet, til alle de efterfølgende det større, nye Signet.

²⁾ Her har staaet Ordet closter, der atter er overstreget.

³⁾ Paa Mogens Gyldenstjernes Foranledning blev der 1. Maj 1559 i Helnekirke Kloster optaget et Inventarium af Abbeden Hr. Christiern Sørensen i Nærværelse af Hr. Hans Schult, Vicarius i Lunde Domkirke, Jørgen Remmesnider og Christiern Kock, Raadmænd i Lund, Rasmus Jude, Peder Jude, Jens Lavridsen og Jost Hurf. Det er forsynet med 4 paatrykte Segl og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: Tette er tet jnwenteryom, som abeden lad vdy Helne kyrckce. Herhen horer sikkert ogsaa en Fortegnelse af 1559

ming, andett end waar alting øde lagdt. Dog will jeg (nest Guds hielp), naar jeg bliffuer nogett bedre till paß, komme selff personligen till ether oc handle med ether ther om. Kiere her Mogens, biude y mig oc till y ethers schriffuelße, om ther er nogett gods pandsett; saa er ther aldelis inthet pandsett, men huess som waar wdsatt, haffuer jeg selffuer jndløst, som jeg will wiidere wdrette for ether, naar jeg kommer till ether.

Kiere her Mogens, som jeg nu formercker
.....s naade haffuer forlentt
..... setter ieg mijn ßag wdj
..... ydmygelig, attj handle her
.....r ether y ßinde. Ether
.....e Gud almectiste befallendis, huilcken
.....are. Datum Helne kircke hellige thre [kongers
af]ten aar effter Guds byrd 1559.

Christiern
Søreussen, abbed y Helne kircke.

(Bagpaa: Spor af Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig welbyrdig mand oc streng ridter her Mogens Gyldenstiern, kong. m^{tt} stadtholder paa Kiøffnehaffns slott ydmigeligen.

Breff pa Helne kyr[cke] oc Halmsted heret.

399.

Kolding, 11. Januar 1559.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Kongen behøver en Sum Dalere baade til sin Faders Begravelse og til Rigens Nytte og Behov. Kongen anmoder ham derfor om af de 100,000 Joakimsdalere, som er indsatte paa Københavns Slot af Rigens Penge, at

(u. D.) over Udsæden til Helnekirke og over Gaarde, som hører dertil. Over Helnekirkes Arkiv blev der 27. Novbr. 1559 optaget et Inventarium, jvfr. herom: De ældste danske Arkivregistraturer V. Bd. 1. Halvbd., udg. ved William Christensen, S. 553 ff., og Lauritz Weibull: Bibliotek och arkiv i Skåne i medeltiden, S. 64 (Hist. Tidskr. för Skåneland, Lund 1902), jvfr. ogsaa Geh. Ark. Aarsberetn. 1. Till. S. 36.

overgive 20,000 Joakimsdalere til Brevviseren, Rentemester Niels Pedersen, og give denne gode, tro Karle med, der kan ledsage ham til Nyborg. Døren til Pengekamret skal atter forsegles af Mogens Gyldenstjerne og nogle gode Mænd, som han udtager dertil. Koldinghus, Onsdagen efter Helligtrekongers Dag.

Orig. m. Kongens Underskrift og Rester af paatr. Segl samt Mogens Gyldenstjernes Paategn.: Anamet 18. ianuarij, om 20000 dlr. at for(!) forsende.

400.

Kolding, 12. Januar 1559.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling til at skrive til Johan Falckner i Amsterdam om en Bøssesmed og et Skib, og at skrive til Christoffer Valkendorf om at sende Penge til Johan Falckner.

Udt. i T. o. a. L. 6, 10. — Tr.: K. Brb.

401.

Kolding, 15. Januar 1559.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Kongen sender ham „vor aabne Credentz“ til Adel, Købstadmænd, Bønder og menige Almue paa Sjælland til Forkyndelse paa Sjællandsfar Landsting.

Orig. m. paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: Anamet 22. dag, at fare tyl landstynget. — Udt. i T. o. a. L. 6, 3 b. — Tr.: K. Brb.

402.

Kolding, 15. Januar 1559.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling til at sende Kongen Penge; om Københavns Slot og Krogen m. m.

T. o. a. L. 6, 15. — Tr.: K. Brb.

403.

Kolding, 16. Januar 1559.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling til at sende 80 Bjelker til Bygningen paa Silkeborg og om et Hus paa 20 Bindinger, et Loft højt; begge Dele skal sendes til Aarhus.

Orig. m. paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: At sende 80 bielcker oc et hus pa 20 byndynger ind for Ar. — Udt. i T. o. a. L. 6, 16. — Tr.: K. Brb.

404.

Kolding, 21. Januar 1559.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling til at komme til Odense til den afdøde Konges Begravelse.

T. o. a. L. 6, 17 b. — Tr.: K. Brb.

405.

Kolding, 24. Januar 1559.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Svar paa hans Forespørgsel om Bryllupskosterne, om Knægte, Skibe til Island, Færø, Vespene og andre Skibe, som daglig bruges, om Lambrecht Voldmester og Peder Christiensen.

Orig. m. paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: At bestille dybrølluffuer i fastelaun. — T. o. a. L. 6, 19. — Tr.: K. Brb.

406.

Torpa, 27. Januar 1559.

Gustaf Olsson [Stenbock] til Mogens Gyldenstjerne.

Om en bortrømt Kvinde og om Forbud mod Udførsel af Heste og Okser fra Sverrig.

Minn ganske wennlige och kerllige helsen tilförrne medth tenn allzmecttige Gud. Kiere her Måns Gyllenstiernne, synderlig gode wenn, en wennlig tackseyiellse för allth gott, i haffue mig beuisth, huilkit iag alltid wennligenn förskulle wil, ehuar i mich tilbiudenndis varde. Kiere hær Måns, i schriffue mich till om thenn quinne¹⁾, som rymde her aff lannditth, skall ickie wara ther wppennbar någon städs i landit, så bettacker iagh eder, kiere her Måns, för eders schriffuillse, flitt och

¹⁾ Berete Mikkelsdotter, g. m. Arvid Classon, flygtede med Mikkel Persson. Jvfr. herom Brevet fra Gustaf Olsson [Stenbock] til Mogens Gyldenstjerne af 29. Decbr. 1558 og ndfr. Brevet fra samme af 28. Juli 1559.

omak, ter om minne tienare, ther nedre warit haffue, och tet samme förnummetth, ath honn är ickie ther i lann-dith, menn honn är kommen til Rostok. Widere, kiere her Måns, som i schriffue om itth hårth förbud skall wara her förbudith i Suerighe på grennsenn om alle warer, låå må ij wette, atth iagh weeth aff inngenn förbudh widere enn som tilfförene, som är om hester och oxser, theth som iche kann heller wara rikith lideligett, och theth som tilfförne beuilligeth är, thet som til gott naboskap tienliggett är, och iag icke annenn beffalning haffuer aff min herre och konngh [i] någenn måtte. Inntet annetth enn atth iagh kann wara eder til wilie och wenskap, skulle i finne mig wel willig til. Her medth eder then alzmechtige Gud beffallenndis. Schriffuith på Torpa thenn 27. dag januarij anno dominj 1559.

Gustaff
Ollsönn, ridder.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Denn edille welbördig man och strenge ridder, her M[åns] Gyllenstiernne til Stiernholm och höffuitzmann wppa Köpinhaffns slotth, sin synde[r]lige gode wenn, ganske venlig til hondhe.

Her Gostaf Olluffsen.

407.

København, 30. Januar 1559.

Mogens Gyldenstjerne til Kongen.

Om de af Kongen forlangte Bjælker og andet Tømmer. Om Penge til Baadsmændene og Holken Akilles. Hvis han bliver rask nok, vil han komme til Odense.

Stormectigiiste, hogbornne forste, aller naadigste herre, niest min viilliig plictiig tro tienist verdis eders naadis hogmectighett att viide, att ieg i gaar oc vdi løffuerdags haffuer ald vnderdanighett vndfangit iii eders naadiß breffue, y mig naadeliigenn tiil schreffuitt, oc kand ieg

icke forstande om the lxxx bielcker, entigen the schulle vere aff eg eller aff fyr oc huor lange oc huor store, om the schulle tiil stenhuß eller tre huß, icke heller om thett trehuß itt lofft høgtt paa the xx bindender, om thett schall vere aff eg eller fyr, oc huor lange bielcker thett schall haffue, om thett skal vere tiil enn stald oc heste stande paa baade siider. Icke er her nogit thømmer, som ther tienn tiil; ther liiger nogitt thømmer, som er hugitt tiil itt sper paa thenn store sall, langtt fyrre thømmer. Thett vore stor schade att lade forhugge, och duer thett sper enn føie ting paa sallen oc viil haffue hielp mett thett forste. Ther liigger flux fiirre bielcker huggenn vdi Agers huß lenn, ther kand mand bekomme thennom. Første mand viid, huordant thett vere schall, saa kand mand sende ii eller iii thømmer mend att lade fare op tiil Tage¹⁾ oc lade ther hugge thett huß paa xx bindinger oc lade thett saa strax oc bielckerne mett føre ther fra ind for Ars, thett er mett thenn ringisthe bekastning giortt. Oc huad eders nadis (!) er, ther effther schall thett bliffue bestillit, oc viil eders n., att the thømmer mend schulle fare ther op om thett huß, eders naade viille lade schriffue Tage til ther om; hand haffuer tilforn fangit schriffuelße om sliigtt huß thømmer att lade hugge. Thett vor dabeltt bekostning att føre her fram, om her en vore nogit thømer, som her icke er.

Aller naadiste herre, her viil tenckis tiil penninge mett thett forste tiil tiße baadsmend; de komer huer dag oc kreffuer. The haffue liiditt tiil kleder, oc men er thennom schylliig sidenn sancte Mickels dag. Nu tiil fastelaffuen gangher theris monit ann. Ieg kand icke saa lade oc giiffue eders naade thette tiil kiende. Om eders naade viill haffue thenn ny holck Achyllis tiil Franckeriige, saa kand mand rette siig ther effther y tiide.

¹⁾ Tage Thott, Lensmand paa Bahus Slot.

Vil Gud vnde mig att bliffue saa før, thett ieg kand ferdis, viil ieg komme tiil Odenße effther eders naadis schriffuelße. Ieg haffuer fangit saa ont vdi mit venstre kne, thett ieg kand inthet mer en ledis.

Skal ieg altid rette mig effther eders naadis schriffuelße, att inthet schal bliffue forsømmit, thett ieg bestille schal, mett Guds hielp.

Eders naade vnderdanig oc viillig tienist att beuiße schal eders naade finde mig viillig oc vspartt, thett kiende Gud, som ieg eders naade mett liff oc siel vdi it lyck saliigt langvarindis regementhe viill haffue befalit. Schreffuitt paa Kiøbinhagens slott mondagenn thenn 30. januarij anno 1559.

Eders naadiß kon. matt^t

plictig, tro tiener

Mogens Gyllenestierne,
riidder.

(Ikke egenhändig Orig. med Seglet og følgende Udskrift bagpaa:)

Stormechtigiiste, høgborne første oc herre, her Frederich then anden, prinds, vduald koning tiil Dannemarch oc Norrig, hertug vdi Sletzuig, Holsten, Stormarn, Dytmersken, greffue y Oldenborg oc Dellmenhorst, min allernaadigste herre gansk vnderdanigen tiilschreffuitt.

(Ligeledes bagpaa følgende samtidige Paaskrift:)

Her Magnus Gyldenstierns schriffuelse, productum Kolding then 6. februarij 1559.

R. A. D. Kanc. Indlæg til Registr. og henlagte Sager.

408.

Akershus, 1. Februar 1559.

Christen Munk til Mogens Gyldenstjerne.

Han svarer paa Mogens Gyldenstjernes Forespørgsler og Ordre om Forsvaret af Akershus og stiller en Række Spørgsmaal om Skibe, Salt, Fisk osv.

Mynn ganntz wennlig hellssenn altiide forsenndt met wor herre. Kere her Mogenins, sunnderliig gode wenn,

betacher ieg etther ganntz høgeliigenn oc gerne for allt gott, som i mig wdj mannge maade beuiist hauer, huiilchet i skulle findne mig ganntz godwiillig tiill att forskulle, met huis gode och gaatt wdj mynn formue kanndt were. Kere her Mogens, som i schriuer mig tiill och giuer tiill kennde nogen merchelige erennde, huiillchet mig ganntz wdaff hierthet forthyder oc wnntt giør, dog Gudt almeztiste aff sin gudommelige naade kanndt altingist wennde tiill thet beste.

Som i och schriuer, att jeg skall haue enn godt manndt paa blochhuussitt¹⁾ och ther haue flittig wpsiiennndhe mett alltingist, som ieg wiidt, saa hauer ieg ther inndsatt enn mynne thiiennere Mogenns Suale 1), Werner Sualis lanndzdomers sonn i Fynn, oc forseer mig tiill, att hannd jo skall lade siig brugge saa wiillig, om noget paakommer, som nogenne anddenn giøre skall.

Dog, kere her Mogenns, er thet innthet for nogenne magtt eller anlob att holle, for bode broggers oc baggers staar wdenne porthenne 2), oc ther tiill hauer the huerchenn wanndt eller wiidt. Att ieg ther fore maatte were wnnnskullitt, om kon. matt. bliuer aff mett hanns naadis skiiøtt ther sammesteds, huiilchet ieg oc tiillfornn hauer schreffuiitt etther tiill. Och hauer ieg fanngiidt kon. mats. breff, att ieg innthet ther paa bølge skall, førre enndt hanns naade lader thet besiie met hans naadis raadt.

Dog hauer ieg aliigeuell epther etthers schriuilssse ladhitt wpbølge skantzenn och satt kartouer paa, som for^{ne} mynn schriuilssse wiider ther om formelder.

Att ieg therefore maatte fanngie etthers schriuilssse met thette buudt tiilbage igienn, om skiiøttenn skall bliue ther paa alle sammen, eller och ey; thij her giordis well mere skiiøtt behouff paa slotthet, ennd her nu er.

¹⁾ *Blokhuset paa Flekkerøen, jvfr. kgl. Miss. til Mogens Gyldenstjerne af 11. April s. A.*

Som ieg forstaar, thaa faar ieg inthet fiittallie fraa Danmarch, oc ther som samme blochhus waar enndt fast att holle, thaa kanndt ieg iche bespiisse thet mett Aggershuus, wdenn the bliuer bode forderffuiitt; thij jeg kanndt huerchenn fange mallt eller mell faall ther wdj leennen, som jeg etther oc tiillschreffuiitt hauer.

Att ieg therefore oc maatte fannge etthers wiillie ther wwindenn att wiide, huor ieg mig ther wdoeffuer hanndle skall.

Om saa skede, thet Guud forbiude, att nogiidt paa-komer, thaa hauer ieg saa besørgiidt thette slott, att thet nest Guds hielp skall bliue foruariidt.

Huis mig fattis paa folch, wiill jeg annamme; dog hauer jegh j^c werafftiige karle, mere oc oc(!) iche mynnde.

Hauer ieg och ladhet thennd gamble mur aff bryde fraa jomffrue thorniidt oc neder tiill thenndt gammill wandhtornn oc ther saatt enn nye mur oc ett nytt thornn igienn oc giordt porten wd tiill stranddenn oc enn stoer nye broe ther frann, saa ther er iinthe threuerch paa samme mur wdenn speritt oc offuer wegther ganngenn, oc paa samme mur oc tornn satt skiiøtt paa, som manndt well bruge, om behouff giordis.

Som i oc schriuer om the bønnder skiibe att neder sennde, giuer iegh etther oc ganntz wenlig tiill kennde, att samme skiibe er iche wdenn thuo, thet enne aff Miid-søssell oc Nødennes leenn, thet anndhet aff Brunlag leenn oc Skee leenn, och fattis ther enndnu nogiidt paa, att the ere iche ferdiige.

Thij bønnderne waare icke formuenndis thenom att wdrede. Dog hauer the arbeyditt ther paa thenne forledenne sommer igiennom. Och hauer iegh iche wiist koning^e matt. endelig wiillie om samme skiibe førre ennd nu wdj høst nest forledenne, att ieg skulle giøre thennom ferdiig paa hanns naadis wegne.

Nu wiill ieg giøre mynn wderste fliidt till, att the met

thet allerfførste skulle bliue ferdiige, dog jche paa aarlougis wiiß, thij jeg hauer ther ingen forstandt paa, oc kommer redskaffett tiill bode skiibenne xj^c daller att staae, som nu tiillstede er.

Thett snarieste mig mugliigt kanndt were, wiill ieg afforde thennom neder, lad met thømmer, och ther huos indskiibe thet kaaber, som jeg tiillffornn etther tiillschreffuiitt hauer.

Sammeledis, kere her Mogenns, mue i nu i foraar lade itt skiib løbe wdj Lannges sundt; ther skall thet fangge sin fullelast met bielcher; dog skall thet were ett stercht skiib met gaatt redskaff, thij thet er suar thømmer.

Thuo skiibe maa i lade løbe wnder Iersøenn wiidt Tonnsberge; ther skulle the fangge widt iij^c bielcher oc saa mannges bonndstager, som i behouff hauer. Dog er samme biellcher møgit suare, som enn kon. matt. tømmermandt, som hiidt bleff wpsenndt, hauer hugidt.

Vdhenn the bliuer forhuggenne paa nye, saa throer iegh jche, att ther er nogenne aff kon. matt. skiibe saa store i porthenne, att thee skulle ganngge jndt att. Huiillche belcher bønnderne mett stor besuering oc armodt hauer huggiidt oc nederførdt tiill stranden.

Thet fierde skiib maa løbe wdj Drammenn; ther skall thet oc fangge sin fulle last mett bielcher oc deller, som ieg oc hauer laditt hugge. Och hauer bønderne haardeligen weritt besueriidt met samme bielcher att huge i alle tiisse lee(!).

Om thet thømmer oc neffuer, som skall tiill Ferøe, skall bliue tiill rede wdj Drammenn, naar skiibbett kommer. Dog beder ieg etther ganntz gerne, attj wiille schriue mig tiilbage igienn, mannges skiippundt neffuer thet skall were; thij ieg forstaar mig inthet paa the kniipper neffuer, som i schriuer om.

The capiittells breffue, som i schriuer om, wiill ieg ladhe inndføre her paa slotthet oc thennom foruare, thet beste Gudt giuer mig naadenn till.

Thet thømmer, som i schriuer mig tiill om paa mynn fruis naadis wegnne, viill ieg mett thet første neder-sennde.

Som i schriuer mig tiill, att ieg aarliigenn skulle lade enn skude løbe tiill Bergenn mett salltt och three att salltte siildt tiill slottenss behoff, thet wiill iegh gerne giøre, om thet kanndt were kon. matt. gauffnligtt.

Kiere her Mogenns, betacher ieg etther ganntz gerne for thenndt homble oc siildt, som i nu sennde mig wp, huiillchet storliigenn fornødenn giordis.

Tesliigiste for thenndt lax, som i lod annamme aff mynn thiienner, oc gauff hanndt mig tiill kennde, att samme lax skulle haue weritt nogit forderuiitt, huillchet saa sanntt hiiellppe mig Gudt, ieg iche wiiste, thij ieg hauer møgiidt att wdrette paa kon. mat. wegnne oc ther førre jche kanndt were paa alle steder. Huis forsøm-mellsse ther wdj waar, thet waar salltherenns skuld oc iche mynn, fordhij ieg wennde mynn flid noch ther wdj, att samme lax skulle haue bleffuenn foruariidt.

Kere her Mogenns, betacher ieg etther oc ganntz høge-liigenn oc gerne for thiisse och alle andre etthers gode raadt oc schriullsser, som i giuer mig tiill kennde, huiill-chet iegh wiill alle tiide rette mig epther saa wiitt, som mig staar tiill att giøre.

Sammeledis, kere her Mogenns, som etther well for-tenncher om the presters vissiteringh, saugmøller oc ann-denn deill, som bleff kon. m. forgiuenn i fiirdt, wiill iegh inthet beuare mig mett, førre enndt iegh kommer i thall mett etther, thij thet er manngenn fattig mand tiill stor skade, och kon. matt. kanndt enn føye forwindst haue ther aff.

Kere her Mogenns, beder iegh etther ganntzdske giierne, attj wiille well giøre som myn gode wenn oc schriue mig aldt omstendighet tiill om altingist, huor epther ieg migh rette skall, huiillchet ieg mig wiisseligenn tiill etther

forseer. Jegh wiill thette och alltt andhet, som i mig dagliigenn beuiisser, ganntz gernne forskulle aff mynn ringe magtt oc formue oc raader altid offuer mig som offuer etthers gode wenn. Ieg wiill lade mig findnne wiilliig och wspardt bode dag och natt, thij jegh wiidt eller forlader mig tiill iingenn wdj slige mynne sager wdenn tiill Gudt almegtiste oc etther. Oc etther her met samme almegtiste Gud befallindis. Aff Aggershuus kiindermisse aftenn anno lix.

Christiernn
Munck.

(Bagpaa: Spor af Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig welburdug mannd oc strengge riidder, herr Mogens Gullenstiernn tiill Stierneholm, kon. matts. min aldernaadugste herres stadsholder i Kiøbnehaun, min besonderliig gode wen, gands wenliigenn.

Crijstiern Munck, som er bestyllet.

(Mogens Gyldenstjernes Randbemærkninger:)

1) Sualle er pa blockhusset. 2) Briigers oc bagers vdenfor.

409.

Kolding, 6. Februar 1559.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Fornyet Befaling om at komme til Odense.

Udt. i T. o. a. L. 6, 25. — Tr.: K. Brb.

410.

Kolding, 10.¹⁾ Februar 1559.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Kongen har skænket sin Moder et Fad af den Vin, der ligger paa Københavns Slot, udmagt til hendes egen Mund og med paaskrevet Mærke. Det kan sendes med samme Skib, som skal føre det store Sejerværk fra København til Koldinghus.²⁾

Orig. m. Rester af paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: Om et fad wyn.

¹⁾ Rettet fra 20. Febr.

²⁾ Jvfr. kgl. Miss. 16. Febr. ndfr.

411.

[København, ca. 15. Februar 1559]¹⁾.

Mogens Gyldenstjerne til Christen Munk.

Svar paa Christen Munks Forespørgsler af 1. Februar om Blokhuset paa Flekkerøen o. a. Om Kongernes Begravelse i Odense, om Mogens Gyldenstjernes Sygdom, om Kongen, Pros Lauritsen osv.

Kere Crystier, gyffver ieg etter wenligen tyl kende, at jeg i dag har fanget tuende etters breffue, som i selluff oc etter scryffuer scryffuet haffue, oc ter vd forstandet om alle erende. Først om Franke oc ander ter ope skulle komme her net, tet wor alderig myn acht eller kand mynds haffue tencht tet, i huor lunde tet mo ellers were om ten scryffuelsse; men at hand delle wysseligen met edel oc vedel, at jngen har seg at beclage, tet rader ieg enw som før.

Om etters len vdy Nordlanden har ieg i dag scryffuet en myn wen tyl, som er tyl houe, at skal gyffue myn frues nade tet tyl kende, at hends nade fremdellis tallet met prynssen ter om, oc syge hendes n. om tet tymer, i for hends n. haffue bestyllet. I wyde nu selluff, huart hends n. tet haffue wyl, entten Kollyng eller Dronyng-borig, hends n. har nw selluff tallet eller scryffuet etter tyl ter om.

Hererne ere nu alle vdy Onsse oc lade begraue dysse konger. Kung Crystiern, som døde pa Kallenborig, skal oc begraues vdy Onsse hos hans fader oc moder. Wor sallig kungs lig blyffuer i sent Knuds kyrcke, oc sender ieg etter et regyster, huor lunde hans nads begreffnes er bestyllet.

Ieg skulle oc weret ter, oc fat trende scryffuelsser at kome tydt; tet er i morgen 3 vger, ieg bleff siug oc har steds leget wyd sengen syden oc ennw, sa lenge Gud wyl.

At Mons Sualle er pa blockhusset, tet er en god vng

¹⁾ *Brevet er ikke dateret, men da det er Svar paa Christen Munks Brev af 1. Februar og skrevet samme Dag, som dette er modtaget, maa det vel være fra omkring Midten af Februar.*

karl, ieg kender hanom. Som i oc haffue scryffuet om blockhusset, om muuren wyd iomffru tornet, om dy 3 skyb, oc huor tet tymmer skal henttes, vdy huad ladsted, skal inttet blyffue forglempt, oc har ieg ennw scryffuet tyl houe, at ter ma gørs en anden skyck met blach husset, at tet skiit icke stander ter vdy slyg fare. Ieg har oc scryffuet om altyng, som her nu er at bestylle, enw ingen suar fanget ter pa, for myn herres n. oc radet haffde wyst wenttet meg tydt. Ieg far nu snart suar, forser ieg meg. Myn nadiste here prynsen¹⁾ achtter nu at holle syt hoffleger vdy Ors pa en tyd lang, oc rader ieg etter, i skryffuer hans nade tyl om ald leglighed, som tet seg ter ope begyffuer, dy tør ellers tenche, i haffue forlempt(!) tenom.

Ieg²⁾ førchtter, i haffue icke forstandet myn scryffuelse ret, ieg syst screff etter tyl. Tet ieg har hørt, tet Pros³⁾ skulle were laumand vdy Obslo, er tet sa, da haffue i taget en sa naturligen en skalck, som hand kand fynds; tet beuyste hand met dy stackarlle, hand rade ouer, men han wor hos her Laue. Sa har hand handellet i mot meg, kand ieg entten selluf eller formydelst myne wenner betalle hanom for, da skal hand were tet wys. Ieg tror, Laue Vlstand oc ieg haffde bade lyge god ret hos hanom; sa kand ieg forstande, tet wyl meg her eptter oc wederfares, ter som hand er domer etc.

¹⁾ Frederik II, der endnu ikke var kronet.

²⁾ Stykket: „Ieg førchtter . . . domer etc.“ fylder Arkets 4. Side, men hører ifølge en af Brevskriveren anbragt Henviisning hen der, hvor det er indsat ovfr. Oven over dette Stykke har Mogens Gyldenstjerne skrevet: „tyl Crystoffer Walkendorp“, og i Margenen langs ned med de 12 øverste Linjer: „tyl Crystiern Munk“. Sidstnævnte var Lensmand paa Akershus, Christoffer Valkendorf paa Bergenhus. Udnævnelsen af Pros Lauritsen til Lagmand i Oslo maa altsaa nærmest interessere Christen Munk, og det er uklart, hvad Mogens Gyldenstjerne har ment med Tilføjelsen af Christoffer Valkendorfs Navn.

³⁾ Pros Lauritsen [Hørby] fik 1559 29. August Bestalling som Lagmand i Oslo, se N. R. R.

Ieg wyd nu jnttet siinderligt, en huar ieg kand tienne etter tyl ere oc gode, skulle i altyd ma rade oc biude ouer meg som ouer etters wen.

Egenh. Konc. i M. G. Priv. Ark. Konc. og Optegn.

412.

Odense, 15. Februar 1559.

Dronning Dorothea til Mogens Gyldenstjerne.

Om Betalingen til Hans Maler og om Skibet til Dronningen, der beklager, at han paa Grund af Sygdom ikke har kunnet komme til Odense.

Dorothea vonn Gotts gnadenn konigin zu Dennemarcken vnnd Norwegenn, gebornn zu Sachssen etc., hertzoginn zu Schleßwig, Holsteinn etc., wittwe.

Vnnsernn gnedigstenn grus vnd geneigten willenn zuuor. Ernuehster vnnd erbar, besonnder lieber, wir habenn ewr schreibenn, Hans maler belangenn, der vnns die wagenn, kistenn vnnd laden gemalet hatt, dafur ehr ein vnnd viertzig thaler fordertt etc., gnedigst empfangenn vnnd darin ewr ferner erpiettenn des schiffs halbenn zu guttem gefallen vernohmmenn, vnnd habenn daruff Berite Gøye xx thaler zugestellet, die sie dem maler ferner vberantwortenn vnnd zustellen soll. Wir achtens auch dafur, das es fur solche schlechte geringge arbeydt genuchsam sey.

Des schiffs halbenn machenn wir vns gar keinenn zweiffell, ihr werdett eurem vnderthenigsten erpieten nach vns damitt nicht vergessenn oder verseumen, das wir es zu rechter zeitt vnd gelegennheit, wie euch bewust, bekommenn mugenn.

Wir hettenn auch gantzlich verhofft, wir wurdenn euch hier zu Odensee fur vns fundenn habenn. So hatt es doch ewre gelegennheitt vnnd leibs schwachheit, wie wir bericht, nicht leydenn wollenn, vnnd ist vns zu widdern vnd gantz leidt, das wir euch dißmal alhir nicht habenn sprechenn sollenn.

Das wir euch hinwidder zu gnedigster andtwurd't nicht wolltenn verhalt'tenn, vnnd seind euch als vnserm besondern liebenn mit besondernn gnadenn vnnd allem gutt'enn geneigt. Datum Odennsee denn xv. tag februarij anno etc. lix^{ten}.

(*Bagpaa: Seglet og Udskriften:*)

Dem ernuhestenn vnd erbarn vnserm besondern liebenn ern Magnussen Guldennstern, rittern, stadthaltern zu Coppenhafen.

413.

Odense, 16. Februar 1559.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Kongen sender Brevviseren Hans Drejer¹⁾ til København, hvor han skal have Værelse paa Stottet og arbejde i Drejerkammeret.

Orig. med paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: At Hans dreger skal beholle syt kamer.

414.

Odense, 16. Februar 1559.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om den blegindske „Skibsbund“ til Kongens Moder, det store Sejeruærk og en Jernkackelovn, som staar i Hertug Hans af Holstens Kammer paa Københavns Slot.

Orig. med Kongens Underskrift, Rester af paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: At sende ten store seiger oc ten iernkackalouen tyl Kollyng pa tett blegynske skyb. — T. o. a. L. 6, 27. — Tr.: K. Brb.

415.

Odense, 16. Februar 1559.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Kongen sender ham 16 Landsknægte.

Orig. med paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: Om 16 knechtte at tage i tyenste. — T. o. a. L. 6, 28. — Tr.: K. Brb.

¹⁾ *Sikkert den Hans Mejer, der faar Bestalling som Kongens Drejer 4. Juli s. A. (se K. Brb.).*

416.

Odense, 17. Februar 1559.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Kongens Kapelmester¹⁾ og Sangere.

Orig. m. paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: At sangerne skulle haffue teris kost, som de pleger. — T. o. a. L. 6, 29. — Tr.: K. Brb.

417.

Odense, 17. Februar 1559.

Joakim Beck til Mogens Gyldenstjerne.

Svar paa en Række Forespørgsler (se ovfr. ca. 15. Febr. 1559) vedrørende Kroningen, Forholdene paa Københavns Slot, Oplysninger om Broderen Knud Gyldenstjernes Forleninger m. m.

Kieræ her Magens, synderlig gode ween, nest megen ere oc tacksigelse for alt gott giffuer jeg eder venligen tilkende, at thenne eders swend haffuer wereth saa lenge wpholden for tesse førsters neruerelse,²⁾ at raadett kwnne inthett vdrette, før the wore bortte. Saa haffuer nw kon. m^{tt} screffuit eder till swar³⁾ om alle erende, oc forstaar ieg, at hans kon. m^{tt} acther at lade seg krone then søndag nest epter sancti Laurentij dag [13. Aug.] poo Køpenhaffn, oc skall ther for alle honde bestilles ther tiill, oc hans naade vill lade all bygning bestaa bode paa Krogen oc Køpenhaffn vden, huad i kand lade hielpe oc bøde poo then store sall, at mand icke dantzer ther i hwll, nar gølen gaar an. Mijn herre haffuer offuerseett thet register⁴⁾ poo alle the daglige ædere, ther er poo Køpenhaffn slott, oc haffuer hans naade selff vd mwstret ved j^cxx personer, epter som ieg tror, at hans naade sender eder

¹⁾ *Vistnok Johan Paston, jvfr. K. Brb.*

²⁾ *I Anledning af Kong Christian III.s Bisættelse i Odense 13. Februar 1559.*

³⁾ *Jvfr. kgl. Miss. til Mogens Gyldenstjerne af 18. Febr. 1559, ogsaa for de følgende Poster.*

⁴⁾ *Jvfr. anf. kgl. Miss. af 18. Febr. Tr.: E. Pontoppidan: Orig. Hafn. S. 262 ff.*

theris naffne vptegnit poo en sedell. Oc ther hans naade lesde i samme register, hwor stercke i ere ther poo slottet, oc huor sterck Pouell¹⁾ er ther, tha gruede hans naade ther fore, oc ther aff fick ieg orsage oc sagde, at ieg tilforn haffuer giffuit hans naadis herrefader fore, at thet wor nogh paa Køpenhaffn slott vdj en acth mand, som vore bode amptmand oc statholdere; oc gaff hans naade meg nw reth ther mett oc mentte selff at wille handle mett eder, atj vele tage eder thett an, oc ville ingen anden lensmand haffue ther vden eder. Then almectiste Gudt vnde eder helbrede oc swndhedt.

Ther ligger wed lxxxx lester malt vdj Aalborg, som eders broder²⁾ haffuer ladett ther giortt i malt i Olborg, oc weed tolleren Peder Jensen i Olborg at lade eder thet leffre, nar i tencke till at lade løbe skiff epter thet mett thett første, i selff vele.

Eders broder haffuer nw faaet iij aars breff poo Ørwm och Vesteruigk oc skall giffue kon. m^{tt} ther aff huert aar iij^m daler oc regenscaff for gesterij, sagefald oc gardfestning, oc ther aff skall kon. m^t haffue then tredie partt oc Knwdt the ij partter, oc skall hand holle kon. m^{tt} huert aar iij netters gesterij oc tiene ther aff mett xxiiij gerust heste och glawen. Oc sigis thette her nw, at Øø closter³⁾ oc Vordegardt skall løses fran hanom.

Koning Kristierns liig kommer hijdt i morgen, oc haffuer kon. m^{tt} ladett hans graff herligen wp mwre aff ny strax vp till koning Hanßes graff, oc ather mijn herre at lade raadt, adell oc hoffsinder ride vd emod hans liig, oc bliffuer i morgen natt standendis i kircken, oc poo søndag lade thet statteligen begraffue som en koning. Oc

¹⁾ Poul Hvitfeldt, Lensmand paa Københavns Slot.

²⁾ Knud Henriksen Gyldenstjerne, der 16. Febr. blev genforlenet med Ørum og Vestervig.

³⁾ Økloster blev 18. Marts 1559 overdraget til Erik Lykke, Vorgaard s. D. til Erik Rud.

will mijn herre strax poo monday drage her aff poo wegen till Aarhus oc ther blyffue beliggendis till emod pintze dag, oc vill ieg scribe eder ther fran, hwad for raadt her vill bliffue at bekomme i Nørre Jutlandh at forskickis till Køpenhaffn emod kroningen. I mwe tencke till poo eders siide, ther vill megett till, oc her er fast vdereth. Item haffuer och mijn herre sagt, atj mwe scriffue Herloff Skaffe till oc forløffue hanom fran Claus Huidfeldt; thett falder hanom for swartt at were fran sitt hwss, oc hand haffuer inthet aff kronen. Jørgen Løcke er forordinereth at were ypperste køgemestere, oc Holger Rosenkrands skenck vdi kroningen, oc the haffue beffaling at furdre oc driffue alting, hues emodt then tiidt behoff gøres. Item om mester Oluff, eders predicant ther poo slottet, vil kon. m^{tt}, at hand skall selff vnderholle sig mett kost i byen oc haffue dog sind løn aff slottet, lige saa mett mester Hans, som haffuer bøgerne i beffalning. The tyske predicantter ere forløbede, oc mijn herre haffuer taget en dansk hoff predicant¹⁾, som er en rett fijn leerd predicant; ther fore haffue i icke behoff at lade mester Henrick²⁾ staa lenger ther oc swadze. Mijn herre haffuer giffuet mester Pouell³⁾ hans hwss, som kon. m^{tt} køpte aff Mickell Scriffuere⁴⁾; oc vor Mickell her en natt oc drog till mester Pouell oc ville køpe same gardt igen. Nar tiidt er, ville i tha lade mijn herris sille saltere komme till meg offuer land till Aarhus; saa vill ieg afferde thenom mett breff oc penninge, oc i vele furdre Sijmen Surbeck tiill Vespennø, huad hand haffue skall. Then almectiste Gud beffaller jeg eder. Aff Otthens fredagen epter inuocaut 1559.

Jachim Beck.

¹⁾ *M. Niels Nielsen Kolding. Om disse Præster jvfr. D. Mag. 3. R. III. 303.*

²⁾ *M. Henricus Martini Buscoducensis.*

³⁾ *Formodentlig M. Poul Noviomagus, der 25. Jan. 1559 fik Ejendomsbrev paa en Kronens Gaard i Store Færgestræde i København.*

⁴⁾ *Mikkel Skriver, Borgemester i København.*

Kiere her Magens, reth nw sagde mijn herre, at Ebert Bild¹⁾ skall hentte sine penninge mett hans register fran Køpenhaffn igen oc offuerandworde thenom hans nade selff till hande, om hand vill vere ther fore quittereth; sameledis Christoffer Valkendrops scriwere met hans regenscaff oc pendinge etc. Mijn herre sagde, at hans nade vill skicke x^m loed sølff indh poo møntten at lade formøntte i danske penninge etc.

(*Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:*)

Erliig welburdig mand her Magens Gyllenstierne tiill Stiernholm, kon. m^{tts} statholdere poo København, mijn besynderlig gode ween.

Iochym Beck. Aname 22. februarij.

Tr.: D. Mag. 3. R. III, 302 f. og delvis: Ny Kirkehist. Saml. III, 152.

418.

Odense, 18. Februar 1559.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Forberedelser til Kongens Kroning i København Søndagen efter St. Laurentii Dag [13. Aug.]. Han skal forhandle med Hercules von Oberberg, Bygmester, om Reparationer paa Slottet. Om Prægning af Mønt, Slotsskriverne fra Bergen og Trondhjem og om Afskedigelse af de overflødige Folk paa Københavns Slot.

Orig. m. Rester af paatr. Segl. — T. o. a. L., 6, 29. — Tr.: K. Brb. — E. Pontoppidan: Orig. Hafn. S. 262 f.

419.

Odense, 20. Februar 1559.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om 3000 Daler til Kongens Raader, der er i Rusland, og om Besørgelse af nogle Breve til Lensmænd og Købstæder.

Orig. m. Kongens Underskrift, paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: at sende 3000 dlr. tyl Reuel. — T. o. a. L., 6, 31. — Tr.: K. Brb.

¹⁾ *Jufr. Brevene Nr. 419 og 421.*

420.

Odense, 20. Februar 1559.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Kongen har antaget Brevviseren Christiern Sørensen som Skibshøvedsmand. Mogens Gyldenstjerne skal modtage denne paa Slottet og anvende ham som Skibshøvedsmand.

Orig. m. paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: Crystiern Søuernssen.

421.

Odense, 20. Februar 1559.

Joakim Beck til Mogens Gyldenstjerne.

Han skal sende 3000 Dtr. til de danske Udsendinge i Reval og antage Knægte, som skal lægges i Borgeleje i Købstæderne. Kongen er samme Dag afrejst til Aarhus.

Kiere her Mogens, synderlig gode ween, nest all ere oc tacksigelse giffuer jeg eder venlig tilkende, at ieg nw fick eders scriwelse, reth som mijn herre ville ferdis her aff, oc haffuer hans nade screffuit eder till om iij^m daler, som i skulle annamme aff Ewertt Bildis daler oc forskicke till Ræbell wed Sander Leyell, epter som i videre kwnne forfare aff samme hans nadis breff. Item beffoll mijn herre meg at scriwe eder till, atj mwe annamme vdj tieniste alle the knecte, som mandhafftige oc vell gerust ere mett gode verge, som komme aff Suerige, sameledis the knecte, som ligge paa Kalinge, oc thenne breffuiser Herman Høijer mett iij eller v knecte, hand haffuer met seg, the som ere verafftige for krigsmend, oc i skulle forscriwe thenom i borgeleje till køpstederne. Mijn herre lader oc antage knecte i forstendømet ved Claus Rantzow,¹⁾ oc hanom er tilskicket borgeleje breff till nogre køpsteder i Jutland oc till alle køpstederne her i Fyen. Tyckis eder, atj ville haffue mijn herris borge

¹⁾ Jvfr. kgl. Miss. til denne af omk. 7.—15. Febr. 1559, tr. i K. Brb.

leije breff till nogre køpsteder ther i the landet(!), tha scriwer meg till Aarhus. Mijn herre, sameledis Barbij oc cantzeller beffoll meg oc at scribe eder till, at thet er oss icke vell beleyligt poo thenne tiidt, at her skulle nogre knecte, ther dwer nogett, løbe her vd aff rigett; ther mwe i vere fortencckt poo, till i faa videre beskeedt ther fran mijn herre. Jeg vill scribe eder till mett aller første offuer fran Aarhus. Ieg haffuer icke nw tiidt, thij reth nw red mijn herre aff, oc jeg moo vere hoes hanom i afften i Bogens. Gud almectiste beffaller jeg eder. Aff Otthens 20. februarij 1559.

Jachim
Beck.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig welburdig mand oc streng ridder her Mogens Gyllenstjerne till Stiernholm, kon. m^{ts} statholder poo Køpenhaffn slott, venligen.

Iochym Beck. . At anntage knechtte.

422.

Middelfart, 22. Februar 1559.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Kongen sender ham 10 Landsknægte og beder ham antage dem paa samme Betingelser som de andre antagne samt derefter forskrive dem i Borgeleje. Kommer der flere duelige Knægte fra Sverig, skal han ogsaa antage dem.

Orig. m. paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: At anntage landsknechte.

423.

Middelfart, 22. Februar 1559.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Kongen har tidligere tilskrevet ham¹⁾ om gennem Tolderen i Helsingør Sander Lejel at sende Penge til Kongens Raader i Lifland. Med disse Penge skal han lade Brevviseren Giert Hessel, Claus Urnes Tjener, tage til Lifland.

Orig. m. paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: At Gert, Claus Urnes tiener, skall føllige dij 3000 dir. tyl rodt.

¹⁾ 20. Febr. 1559.

424.

Kolding, 22. Februar 1559.

Dronning Dorothea til Mogens Gyldenstjerne.

Om Forsendelsen af det store Sejrværk, som Kongen har skænket hende, og om det Skib, der er lovet hende til Sønderborg.

Dorothea vonn Gotts gnadenn königin zu Dennemark
vnnnd Norwegenn, geborne zu Sachssenn etc.,
herzogin zu Schleswig, Holstein etc.,
witwe.

Vnsernn gnedigsten gruß zuuorn. Ernuhester vnnnd erbar besunder lieber, nachdem wir euch hiebeuhorn habenn schreybenn lassenn vnd gnedigst vermeldett, das vnser freuntlicher vielgeliepter sohn, herr Fridrich, erwelter könig zu Dennemarck vnd Norwegenn etc., vnns das jnstrument vnnnd seygerwergk, als meyster Johann goltschmit gemacht, sohnlich vnd freuntlich geschenckt hatt, so habenn wir nun derwegenn gemeltenn Johan goltschmitt nach Copenhagen abgefertigt vnns dasselbe jnstrumentt mitt dem allererstenn, wenn wyndt vnd schön wetterzeit verhandenn ist, anhero nach Coldingenn zuuerfertiggenn vnnnd bringenn zu lassenn. Gesinnen vnd begeren demnach an euch gantz gnedigst, jr wollet vns zu sundern ehrenn vnd gefallenn gedachtem Johan goltschmidt jn deme furderung thun vnd handtreychunge thun lassenn, das er das jennige, was er zu solchem jnstrument bedarff, damit es wol eingepackt vnnnd vleissig verwart werden muge, bekomme, wie er euch dann hyeuonn allenthalbenn muntlichenn bericht thun wirt, was er darzu bedarff. Inn deme wollett jr jme auch vnsernt wegenn vollkommenn guttenn glauben zustellen, vnnnd werdett vnns auch vnser verhoffens mit dem schiff, als wir zu Sunderborg habenn sollen, nichtt vergessenn, wie wir euch dann am negsten aus Odensee auch derhalbenn geschrybenn habenn, vnnnd euch in solchem allem guthwillig vnd wilferig erzeigenn, wie wir nicht zweyffeln.

Das wollenn wir hinwider mit allenn gnadenn vhm euch gnedigst beschuldenn. Datum vff vnserm leibgedings schloß Colding den 22. tag februarij anno etc. 59.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Dem ernuhestenn vnd erborn, vnserm besundern liebenn ern Mangnussen Guldenstern, ritter, stadthaltern zu Coppenhafen etc.

At skycke Johan guldsmyd tyl ten store seiger.

425.

Bergenhus, 25. Februar 1559.

Christoffer Valkendorf til Mogens Gyldenstjerne.

Om de Penge, der skulde sendes til Johan Falckner i Holland, om Kobberskatten i Norge, om det Skib, som det foregaaende Aar blev sendt til Frankrig efter Salt. Han vil sende to Skibe ned med Sild og Vildbrad og beder om at faa sendt nogle Styrmand og Baadsmænd til Skibene. Om Forhandlingerne med Lybækkerne i Bergen. Han beder om Fetalje og Skyts til Bergenhus. Han har faaet Efterretningen om Kongens Død. Stæderne synes ikke at have ondt i Sinde.

Kierre her Moghens Gyllenstierne oc min gode besyn-derlig wenn, miin wellig tackbligelße ether for ald ere oc gothh, huilckit Gud almectigste were ethers løenn fore, oc ieg gierne aff min magt oc formue forskylde wiill. Kiere herre Moghens, ßom i schriffuer om the pendinge hos Jahan Falckener¹⁾ i Hollandt, ther skulle i inghen tuiffuill haffue paa, thij thett er wist bestillit oc forhobis met Guds hielp, at the ere well nu bettallit oc beløber thette wed iij^m daler wed ij^c mindre, ßom ther er hos hannom forschriffuit aff wiße køpmendt, oc schreff ieg Jahan Falckener tiill nu for viij dage siden, at hand skulle werre ßamme pendinge wiß, oc tesligeste screff ieg hannom oc tiill, att ther ßom hand vdlagde flere

¹⁾ *Jvfr. kgl. Miss. 12. Jan. 1559.*

pendinge ther i Hollandt, ephther ethers schriffuellße, en-then till skiiff, jerestenger eller andet, end hand oppeborit haffde, thaa skulle hand oc were wiß paa, hues gods oc bettalling ßom i loffuet hannom ighen, her i Bergenußis leenn, oc 1) att hand wille lade ßig willig befindis at bestyre, huis i hannom tilschriffuer, thett skulle were hannom wdenn ald skade.

Kierre her Moghens, som i schriffuer om thenn kaaber skat aff Liisthe leen, then lod Per Huitfeld oppebere, menn the andre len, her liggher till slottit, gaff bønderne inghen kaaber skatt 2).

Kierre her Moghens, ßom i oc schriffue om the bønder skiibe, thaa giffuer ieg ether wenligen at wiide, at ieg lod thett ene løbe tiill Franck righe i fiordtt ephther ßaltt, oc thett fick skade i ßøenn, ßaa at thett oc flere andre skibe motte ligge i Engellandt wdj winther oc forkøpe ßaltit, oc haffuer skipperen wdredtt thett paa nye oc er loben ther met ind i Franck riige ephther ßaltt, saa er thett bestyrtt; ßaa tiilig som 3) thett kommer aff Franck righe mett ßalitt, skall thett strags løbe ned i Szunnith. Saa haffuer ieg her for wdenn iij bønder skiibe liggendis her for slottit 4), the ij største skiibe aff thennem kand ieg well omberre, men thett minste icke well, thij thett er en roersjagth oc er behoff her wed slottit. Men the thou andre skiibe will ieg ßende ether nedt met thett første, thij ieg haffuer ladet hengt wdj røghen wed xxxiiij lester ßild 5) oc mere, thennem wille ieg oc gierne ßende neder i skibene, oc wed vj lester wilbradt 6). Ellers wed ieg icke at faa ßame fetallie nedt i ßommer. Oc beder ether gierne, atj wille talle mett Christoffer Trundzønn, at hand ephther ethers beffalling wille ßende mig ij gode styrremendt oc viij boedzmendt 7), ßom kunde føre ßamme skiiff her aff och tiill Køpenhaffnn, thij slige folck er icke her at bekomme for pendinge, oc i wille giøre well

oc ßende samme folck hiidt op mett thett aller første, at ther løber skiiff aff Sunnith oc hid op.

Kierre her Moghens, then ßag om the embidzmen¹⁾ er nu forligt 8), saa at ßaa mange ßom wille bliff[ue] her boendis vnder kon. mat. oc kronen, the haffue ßu[orit] meg paa kon. mat. wegne lighe ßom andre borg[ere], men the som icke we ßuerre megh paa kon. mats. wegne, men draghe hiem eghen tiill Tyslandt, haff[uer] ieg ladit giort slig breff oc ßigell emellom oß, som thenne copie²⁾ vduiße, ieg her hos ßender ether.

Kiere her Moghens oc min gode wenn, ßom i schriffue[r] mig tiill, att ieg skall haffue gott opßeinde paa all[e] ßagher oc handle met lempe mett borgherne och almuenn, saa betacker ieg ether ganske godtwillig for ethers gode raadt oc wnderuißningh, s[aa] skall ieg thett oc met Guds hielp giøre saa, at thett ska[ll] gaa well tiill i alle mode, oc forßeer ieg mig till mett Guds hielp, att ieg skall ßaa giørit oc handlit i thenne lands ende, at thett skal were min herre och printzs, hertiig Fredrick, oc ether och ald Danmar[cks] raadt behageligth, oc ßom thett skall werre minne wenner oc mig vdenn spot met Guds hielp, ther maa i wißelig i Gud faders naffn forlade ether tiill.

Saa haffuer ieg oc nu mett slotzs schriffuerenn, siden ieg fick ethers schriffuelße, forfarit ald then fetallie her paa slottit, saa beder ieg ether gierne, atj wille ßende mig tiill slotzs behoff ij^c ßidder flesk och ij^c tdr. rug eller rugmiell, saa forhobis ieg mett Guds hielp, a[t] her er fettallie nock paa ett aars tiidt. Ther ßom i formercker, ßom mig forhobis mett Guds hielp, at sligt forraadt er

¹⁾ *Jufr. Christoffer Valkendorfs Brev til Mogens Gyldenstjerne af 29. April 1558.*

²⁾ *Denne findes ikke ved Brevet og synes heller ikke at være bevaret i Christoffer Valkendorfs Arkiv eller i D. Kanc.*

icke behoff, atj dog wille ðende mig saa møgit aff forschreffne flesk oc rugh, ðom i ðielff wille, at ieg kunde haffue behoff tiill stj. Mickels dagh. Thij thett er dog behoff at haffue her itt gott tilðyenn, i thenne ðommer besynderlig, oc skulle ieg icke haffue andit at spiße ðuenen mett end bygbrødt, thaa er ther icke møgit willighett paa ferde hos thennom, ðom i bedre kunde be-tencke, oc skulle ieg købit paa thett dyrester, thaa wille thett komme høgt i ko. mat. regenskaff, atj ther for ðom min gode wen wille ðende mig ðaa møgit, som i wille. Oc er her storligen behoff paa slottit, atj wille ðende hiidt ij helle kaaber slangher mett thett første, om i formercker nogit, oc i wille oc schriffue mig tiill, om i formercker nogit, huem ieg besynderlig skulle wndðee mig fore. Oc haffde stederne ðendt et skiiff fraa Bremmenn, ðom kom hiidt til Bergen ix daghe, før endt ieg fick ethers breff, mett ald kundskaff, at kon. mat. wor dødt, oc paa huad tidt hands kon. mat. døde, men ieg kunde icke throit, før ieg fick ethers breff. Dog kand iegh inthit formercke paa the køpmendt, her boer wed bryggen, att stederne haffuer nogit ontt i ðinde, men [ieg] inghen loffue stille til thennom i thenne sagh. Kiere her Moghens, saa beder ieg ether end nu god willig oc gierne, ati wille end nu, nar thett er behoff, talle eth ord fore mig tiill thett beste. Wdj hues mode at ieg kand thienne ether tiill willie oc thienniste, will ieg, ðaa ðant hielp mig Gud, gierne giøre, oc will her met haffue ether Gud almegtigste beffalendis. Datum Bergenhus thenn 25. februarij anno mdlx.

Christoffer
Valckendorff.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erligh och welbyrdig mand, her Moughens Gyllen-

stierne tiill Stjærnholm, ridder, Danmarckis rigis hoffmester, s[in] besynderlig gode wen, ganske(!).

Crystoffer Walckendorp.

(*Mogens Gyldenstjernes Randbemærkninger:*)

- 1) At dy pendinge er bestillit hos Jahan Falckenere.
- 2) Om koberskat. 3) Tet skyb tjil Franckryg, thett er sent.
- 4) Er 3 igen, de 2 største kand hand ombere. 5) 34 lester syld. 6) 6 lester wylbrad. 7) 2 sturmenn, 8 badsmen. 8) Om embedsmend.

426.

København, 27. Februar 1559.

Mogens Gyldenstjerne til Kongen.

Om Kongens Ordre vedrørende Kroningen, Istandsættelse af Bygningerne paa Københavns Slot, Huse paa Nikolaj Kirkegaard, Pengene til Raaderne i Reval, Christoffer Trondsens Sendelse o. a.

Stormechtugeste, høgborne første, aldernadiste herre, nest min wyllig och plichttug tienste gyffuer jeg etthers nads kon. matt. vdj ald vnderdanighett tyll kende, att jeg vnderdanigenn haar anamett etthers nads scryffuelse, att etthers nads høgmechtughett achtter i dy hillug trefaldyghets nauen att lade seg krone her i Købenaun ten søndag nest eptter Lauerensy. Gud gyffue etthers nade teth tyll glede och salighet och ett lucksaligtt erlugtt langwarig regimentt. Amenn. Att jeg skall tylltenche och bestelle, som will gøres behoff tyll thenn kroning, och att lade forfarre, om sallenn och stegerssett her paa slottet kand hielpes att kunde blyffue stands tette arrett, saa haar jeg lade thett besychte aff biugemesterne och Hans Luckau. Tymermandenn syger, wyl hielpe spar och bastett paa sallen meth stutter och andett, att then skall well holle enn tydlang. Tagett kand men paa

so kortt tydt intthet andett gørde wyd end berede en god kalck och vnderstruge thett in tyll. Stegerssett haar føge gyffuett seg paa ett ars tydt, thett stander well. Nu kand men jngen forloue aff dysse tymermen eller murmester, før ter er nu guordt ferdug, huad her er att gørde. Dysse stennhuger kand men icke helder forløue, før thett arbeide er ferdug, och er nu snartt ferdug och skall blyffue opset; første thett er guordtt, skall dy forse seg. Tymer menden haffue ennoo vj tree vger att huge paa dy hus, som dy haffue begunt, ter skall stande paa sent Nellaues kerregaard. Første dy erre affue meth thett att(!) beide, saa skall dy begiunde paa sallen. Thett war skade att tage embedsfolckett af thett arbejde, som er begunt, før thett blyffuer ferdug guordt. Første jeg fanger att wyde, huad thett skal werre for ett huß paa dy 20 bynding, som etthers nade har forscryffuett meg tyll om, da far jeg att sende 4 aff dysse tymmermen ther hen och lade huge thett och syden førre tett tydt, som thett skall stande.

Jtem om hues som skall gøres behoff att bestylle tyll tenne kroning, haar jeg scryffuett Jochym Beck mytt betucke tyll, att hand skall talle meth skencken, huad ter skall bestylles tyll kelderren, och meth køgemesteren, huad wyll gøres behoff tyll køcken. Dy erre bode ther i landett, Jørgenn Rantzau och Albrecht Mus, dy wyde nu, huad ter gyck met, nu harttug Augustus war her; ter kand men ramett, eptter som etthers nade formoder, her wylle kome fremmet frembde førster och herrer. Willem abuttecker wyd vden tuyffuel, huad ter gyck mett for urtter, ter harttug Augustus war her. Vrtter due well att geme, om ther løber nøgett tyll ouer; wylle ther fattes y dy dage, som skede y siste kroning, da wille thett koste mer. Haar jeg sendett renttemesterenn ett register paa ald then wynn, her fyndes y thenne kelder her paa slottett. Jeg haar och sett thett breff, som Sa[n]der Legell

haar fangett, om wynn att bestylle; thett er kund Rynske wynn alt samen; att ther och bestylles nogen Pøytteu, tuckes meg werre nodeligenn; men finder then, som er føge skell paa for Rynske wynn; tenne ginge well meth y bland, ochsaa tyll køckenn att koge meth. Jtem kand etthers nade lade scryffue alle lensmen tyll, huad dy skall bestylle tyll køckenn, eptther som etthers nade for-moder gester tyll.

Sennder jeg nu Christoffer Trundsenn till etthers nade, som wyd att berette om skyffuen och alle anden leglighett, men icke alt sa enckett scryffue kand och fange suar paa igenn, thett men kand rette seg eptter.

Aldernadiste herr, jeg haar tallett meth Sander Legell om dy trutusenntt daler att forsende tyll Reffell tyll etthers nades rad, som er sentt tyll Rußlandt. Her liger ett skib for biudenn och er hieme her och wyll nu meth thett første segelle tyll Ry; saa menne Sander, att hand wyd icke beder rad en sende dy dhaler frem paa same skib; jeg wyd icke helder beder och wysser. Skypernn er hieme vdj Helssingnør, och wyll jeg fly enn god wyß karll, som skall werre meth skypern, och heder same karll Maures Matzsenn. Jochim Beck kenne hannem; hand pleger aldtudt bruges, huad haar at bestylle vden-lands. Och skall intte forsømes, hues jeg bestylle kand, och wyll jeg aldtidt findes etthers nades kon. matt. meth min tro tjenste wyllig och vspartt, thett kende Gud, som jeg haffue etthers kon. høgmeztughett meth liyff och siell vdj ett langwarig lucksaligtt regimentte beffalett. Scryffuett paa Kiøbenhaffnn thenn 27. februarij anno 1559.

Etthers nades kon. høgmeztughett
vnderdanig plugtug tro tienere
Magnus Gyldenstiern, ridder.

(Ikke egenhændig Orig. Bagpaa: Udskriften og samtidig Paaskrift:)

Stormegtugeste høgborne første och herre, her Fredrich,

prinds och vdwoldt konning til Dannemarck och Norige etc., harttug vdj Sleswig, Stormarn, Holstein och Dithmarschen, greffue vdj Oldenborig och Delmenhorst, min aldernadiste kong och herr, vnderdanigen sendes tette breff.

Her Magnus Gyldenstiers schriffuelse om salen paa Kiøpnehaffn mett anden bygning, item om hues behoff wil giøris till kroningen, om pøytho oc andett. Productum Aarhus then 7. martij 1559.

(Paa en indlagt Seddel Mogens Gyldenstjernes Segl, hvoraf Mærke findes bagpaa Brevet. Ligeledes indlagt Fragment af en Fægtemesters Optegnelser, for en Del paa Vers, som dog sikkert ikke hører til her.)

D. K. Indlæg til Reg. og henlagte Sager.

427.

[København, ca. 27. Februar 1559.]

Mogens Gyldenstjerne til Kongen.

Forespørgsel til Kongen om en Række Punkter med vedtegnede Besvarelser.¹⁾

¹⁾ Tiden for denne Fortegnelse over en Række Punkter, om hvilke Mogens Gyldenstjerne ønsker at faa Kongens Resolution at vide, kan kun angives omtrentligt. En Del af Forespørgslerne skyldes Christen Munks Forespørgsler i Brevet af 1. Februar til Mogens Gyldenstjerne, andre skyldes Kongens Befalinger i Missiver af Januar og besvares i Missiver i den sidste Del af Februar og i Marts. Omtalen af Helnekirke, hvormed Mogens Gyldenstjerne var blevet forlenet den 9. Decbr. 1558, skyldes sikkert Abbed Christen Sørensens Brev af 5. Jan. 1559. Fortegnelsen er skrevet af Mogens Gyldenstjerne, Marginalbemærkningerne er tilskrevne med en anden Haand efter Kongens Afgørelse. En Sammenligning med to Tilførsler af øverste Sekretær Korfits Ulfeldt i Reg. o. a. L. 6, 276, paa hvilke Dr. phil. W. Christensen velvilligst har henledt min Opmærksomhed, og med Brevene fra samme til Mogens Gyldenstjerne af 8. Marts, 1. og 2. April 1559, viser, at Tilføjelserne er skrevne af Korfits Ulfeldt. Grunden til, at Mogens Gyldenstjerne har sendt disse Forespørgsler, som han maaske havde til Hensigt selv at forelægge for Kongen, er den, at han i længere Tid var syg og sengeliggende og derfor ikke selv kunde tage til Odense, hvorhen

Tysse eptterscryffuene erende at gyffue k. mat. tyl kende.

Først om dysse orlogis skyb, som ieg Christoffer¹⁾
tyl forne har sent regyster pa, huad folck haffuer besked
ter wyl tyl. ther om.

Item dy skyb, som skulle tyl Island, Cristoffer
Ferø oc Wespen øø.²⁾ haffuer besked.

At gyffue tyl kende, om dy duger³⁾, som Ther haffuer
war i fiord oc duge vnder Island. Knud Stensson
besked om.

Item dy skyb, som tymmer oc korn
skulle hentte. Cristoffer
besked

Item dy skyb, som skulle førre wyd
hyt tyl slottet. ther om.

Item at gyffue tyl kende om dysse Cristoffer be-
boriger skyb. sked, til raadet
komer.

Item huorlunde tet er bestyllet met tenne Thet tyckes
storre sal oc stegers.⁴⁾ ko. mtt. saa vel
at vere bestillet.

At gyffue tyl kende om tet, som er be- Thet skal stae,
giint for Krogen, at bruge skiittet vd. til ko. mtt. seer
thet sielff.

At lade indmur dysse hugene sten, som Thet skall skee.
erre nu ferdiig, oc dy tre hus.

Kongen gentagne Gange, sidste Gang i Miss. af 6. Febr., indtrængende havde befalet ham at komme. Til nærmere Bestemmelse af Tiden for dette Aktstykke kan iøvrigt tjene, at Mogens Gyldenstjerne i sit Brev til Kongen af 27. Febr. nævner, at han sender Christoffer Trondsen til Kongen, for at han kan faa Svar paa en Del Spørgsmaal, og at Korfits Ulfeldt i sit Brev af 8. Marts skriver til Mogens Gyldenstjerne, at Christoffer Trondsen har faaet Svar paa hans Ærende „epther etthers thet register, i hanom ther paa offuer antuordet haffuer“. Det er derfor nærliggende at sætte selve Registret til ca. 27. Febr. og Besvarelserne til Tiden kort før 8. Marts.

¹⁾ Christoffer Trondsen Rustung, Admiral.

²⁾ Jvfr. kgl. Miss. 24. Jan. 1559.

³⁾ Dogge, Fartøj til Havfiskeri; at dogge, drive Havfiskeri.

⁴⁾ Jvfr. kgl. Miss. 18. Febr. og 7. Marts 1559.

Item kand men icke forløue tymmer men eller mur mestre, før dy haffue ferdit guort, dy nu haffue forre hender.	Thet er oc gott.
Item at bestylle lxxx bielcker. ¹⁾	×
Item et hus pa xx byndynger.	Thet beuelder ko. mtt.
Item at bestylle krud betyden.	Thet er bestillet til Hamborg met Henrick Rantzuo.
Item bly har ieg tallet om met Sander, ²⁾ her er sa got som jnttet.	Thet er saa gott.
At gyffue tyl kende om ten karl, som er komet af Suerig.	Thet er skeet.
Item om tet block hus vdj Fleckerøø. ³⁾	Staer, til raadet forsambles.
Item Tage ⁴⁾ oc Crystiern Munck haffue ladet huget møget tymmer.	Thet skal henttes epther leylighed.
At tet Ferø skyb hentter tymmer, tet stund hand er pa landet.	Thet skeer.
Item at ieg har fanget scryffelsse at tag knechte an. Tet wyl betenckes, huor dy skulle haffue vnderhollyng oc borige leige. ⁵⁾	Haffuer Cri- stoffer befalling paa.
Dysse knechte her i biuden haffue fanget betallyng for vge kosten (icke i dy andre købsteder).	×
Item her er icke ouer xl biisseskiitter i tienesten.	Haffuer Cri- stoffer beskeed.
Item at skyper Henrick kune fange en bod eller wonyn af dy, nu briiges.	

¹⁾ Om dette og det næste Punkt jufr. kgl. Miss. 16. Jan. og 7. Marts 1559.

²⁾ Sander Lejel, Tolder i Helsingør.

³⁾ Jufr. Christen Munks Brev af 1. Febr. og kgl. Miss. 11. April 1559.

⁴⁾ Tage Thott, Lensmand paa Bahus.

⁵⁾ Jufr. kgl. Miss. 17. April 1559 til en Række Købstæder om at tage de Knægte, som Mogens Gyldenstjerne sender dem, i Borgeleje.

Item at gyffue tyl kende om dy, der tyl Reffuel skulle. ¹⁾	Thet er saa gott.
Item at talle om dysse iij fattig: her Jens, ten gammel drauer, ten krøbel, her Per Bonson.	The skulle for-scriffues vdj borgeleye.
Item Per Crystiernsøn oc dysse ander fanger. ²⁾	×
Item at forige mester er komet jgen; er sel xv sterck.	×
Item her kreffues pendinge daglig, oc huor men skal tage tennem.	
Erckeliis ³⁾ stenhuger met andet arbeids folck kreffuer pendinge.	×
Item ter wyl nu skyb tyl Dansken; jeg har bestyllet xl fad priissyng.	Thet er gott.
At bestylle ald ten haffre, som mest er at bekomme, oc met tet første forscriffue tyl alle lens mend terom.	×
Item blyffuer tet fred i mellom Franck-ryge oc dy Borguneske, gørs tet icke behoff at lade skyb løbe eptter salt.	×
Item at gyffue tyl kende om Badstedt ⁴⁾ oc dy tienner, som k. mt. har lagt ter tyl, kand for jngen del omberris fra Københau.	×
Item om ten tegelgard wyd Badstedt er tymmer oc tag tyl ført tyd, oc er betynget en tymmermand at huge op for 10 daler.	
Item at ieg har sent lohym Beck regyster pa alle hande bestyllyng.	
Item at talle met lohym Beck om, huor som men skal lade løbe skyff eptter. Tet hyt skal, ma flyes regyster pa.	

¹⁾ *Jufr. Brevet af 27. Febr. 1559 ovfr.*

²⁾ *Jufr. kgl. Miss. 10. Marts 1559.*

³⁾ *Hercules von Oberberg.*

⁴⁾ *Jufr. kgl. Miss. 5. Decbr. 1558.*

Jtem at ten Sundeske sagde, Riissen skulle haffue en leiger for Reuel.

Jtem at scryffue tyl lensmanden pa Kallenborig¹⁾ at forskycke hyt malt oc haffre, kød oc flesk, brød, alt tet, hand kand aflade.

Jtem om dysse orlogs skyb skulle bruges i ar, huor ter skulle tages fyttallig tyl tennom.

Item ten abet vdy Helne kyrcke²⁾ har alt vdset aff grasse engen oc ager oc for panttet oc for lent.

Item at talle om tenne torn mand Hans.

Item hand stercke seg mechttiig vdy Suerig met hester; ten, som pleger at holle tuo, skal holle 4.

Item at bestylle 4 hester tyl Badsted af(!) førre wyd nedt.

(*Bagpaa: Paaskriften:*)

Pa erende, som er gyffuet pryssen tyl kende.

M. G. Priv. Ark. Konc. og Optegnelser.

428.

Aarhus, 1. Marts 1559.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Vitus Brun, som Kongen har antaget som Skibshøvedsmand.

T. o. a. L. 6, 32. — Tr.: K. Brb.

429.

Wittenberg, 2. Marts 1559.

Frants Gyldenstjerne til Mogens Gyldenstjerne.

Om Dr. Georg Major, Kong Henrik II. af Frankrigs Død og Hans Skougaard's Broder.

Sønlig, kierlig hellsen eder nu och altidt tilforrn sennt medtt Gudtt, wor herre Iesu Christo. Kiere fader, be-

¹⁾ *Sten Rosensparre.*

²⁾ *Christen Sørensen.*

tacker iegh eder for alt got, som y migh nu och altidd giort och beuist haffuer, huilcked denn euige Gud eder vell belønner y sitt euige rige. Maa y vide, att doctor Maior var her hos migh och bad, att iegh skulle schriffue eder till, for handtt viste bud, att der ville drage nedtt y Danmarch, och kalledede mind mestere ned aff kammerett och badtt hannum, att hand skulle bede migh, om iegh ville schriffue nedtt till eder, huorlunde att hand handler sigh medtt migh. Och kand ieg icke schriffue andit endtt, som sandtt er, att handtt er migh her lige som endtt fader och ser migh migh(!) till gode for eders skyld, och vilde, att y schulle verre hands venn och hielpe hannum till gode der neder, huad y kunde, hos herzug Frederich, for hand haffde hans kiere her fader till sindtt gode venn och ville och gierne haffue hersug Frederich till sindtt venn och haffuer giortt end bogh till hannum, mendtt iegh vedtt icke, huadtt dett monne verre for endtt bogh, før endtt hundtt bliffuer prendtidtt, och begerede, att y skulle hielpe hannum till gode, huadtt y kunde. Jegh haffuer och indted andit nydtt att schriffue eder till, anditt endtt Philippus Melancton sag y sind lise, adtt kongenn aff Franckerige ville haffued tornered y sindtt søsters brøllep, och handtt tornerede med endtt greffue, och hand stack kongenn ind att sidtt yge och vdttt aff sind nacke. Mendtt medtt Guds hielp da skulle y icke spørredtt, att iegh skal løffue om byenn effther tiender, mend huad iegh hører y hans lise eller her y husedtt, dett vill iegh schriffue eder till. Mendtt her er endtt nu Hans Skogaars broder, end smuck karl, her vde. Hand haffuer her indted gott røcte vde och haffuer verridtt y kollegi fengsel for hans sckalhatt, och var ner, att hand haffde mott forsoredtt byendtt och aldrigh kommedtt her siden mere. Jegh sckall medtt Guds hielp sky dett, saa att y skulle indted ondt høre till megh. Jegh beder eder, mind kiere fader, att y ville schriffue migh till, nar y kunde

faa breff her vdtt, iegh mend, att y erre megit fortørdned, mend iegh kand ingenn breffue faa fra eder iegien. Her medtt eder Gud alsommegtigste befallendis. Schreffuid till Vittenbergh denn ij dag Martij aar 1559.

Franciscus
Gyllenstiernn.

(*Bagpaa: Udskriften:*)

Erlig och weelbyrdig mandtt her Monngs Gyllenstiernn, stadzholder paa Kiøbnehaffns sloth, synd kiere fader, sønligenns sendis dette breff.

Tr.: Ny kirkehist. Saml. 4, 85 f.

430.

Aarhus, 5. Marts 1559.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Knud Stensens Sendelse til Island.

T. o. a. L. 6, 36. — Tr.: K. Brb.

431.

Aarhus, 7. Marts 1559.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Salen paa Københavns Slot, Forberedelserne til Kroningen, Udrustning af Skibe mod Sørøverne ved Norge og Savdeler fra Norge til Aarhus.

T. o. a. L. 6, 36. — Tr.: K. Brb.

432.

Aarhus, 8. Marts 1559.

Korfits Ulfeldt til Mogens Gyldenstjerne.

Christoffer Trondsen har faaet Svar paa hans Forespørgsler. Om Forholdene i Tyskland og om Liflænderne. Kongen kan ventes til København ved Pinsetid.

Myn wenlig helßen alletid forsendt met vor herre. Kere her Mogens, besønnerliige gode wen, nest al tacksigelße for alt got, som i meg giort oc beuist haffuer, giffuer ieg etther venligen tilkende, at ieg ephther etthers

scriffuelße haffuer fiørdrit, huad iegh kunde, at Cristoffer Trudsen haffuer fanget suor paa etthers erende epher etthers thet register, i hanom ther paa offuer antuordet haffuer. Her er ingen sønnerliige tiende at scriffue, Gud vere loffuit. Her er ingen sønnerlige tiende aff Tyskland, som er oß anrørenndis, meden mange aff the, som gerne soe vnt att ko. mtt., toge en anthal knegkte oc rytter an, thenom sielff til bode; mand maa dog haffue et gott vp-seennde. Hertug Hans Albrit sendebud er her oc begerer hielp emod Ryßen paa thee Lifflanders vegne. Andett sønnerliigt er her icke. Emod pintzedag mue i foruente ko. mtt., om thet gar vel till. Vdj hues moode ieg kand vere etther till vilge oc tienniste, gjør ieg alletid gerne oc wil haffue etther then almegtiste herre Gud befallendis. Ex Arhus onsdagen nest epher midfaste søndag 1559.

Koruitzs
Vlfeld.

(*Bagpaa: Seglet og Udskriften:*)

Erlig oc velbyrdug her Mogens Gyldenstjerne til Stiernholm, ko. mas. stadholder paa Køpnehaffn slott, syn sønnerlige gode ven, ganske venligen tilscreffuit.

433.

Kolding, 10. Marts 1559.

Dronning Dorothea til Mogens Gyldenstjerne.

Anbefalingsskrivelse for Laurits Stapel fra Haderslev.

Dorothea vonn Gotts gnadenn königin zu Dennemarken
vnnnd Norwegenn, geborn zu Sachssen etc.,
hertzogin zu Schlewzig, Holstein etc.,
witwe.

Vnsern gnedigsten gruß zuuorn. Ernuhester vnnnd erbar besunder lieber, nachdem kegenwertiger brifszeiger Laurentz Stapel von Haderslebenn ein zeitlangk seinen freyen tisch vnnnd vnderhaltt mit den xij studentten, also vffm schlosse verordent, auß verschaffung Paul Witfelten

gehaptt, vnnnd er nun ein zeithero bej seinenn eltern gewesen, besorgtt er, das jhme mitler weill jnn deme verhin- derung möchte geschehen sein. Hatt vns derwegenn vhm gnedigste furdernus an euch vnderthenigst angelangt vnd gebethenn, die wir jme dann wegenn seiner eltern aus gnaden nicht habenn weigern wollenn. Vnd gesinnenn demnach an euch gantz gnedigst, jhr wollet vns zu be- sonderm gnedigsten gefallen disem Laurentz Stapel mit gunstiger furderung erscheynnenn vnd verflugenn, das er daselbst vfm schlosse vnder den xij studenten frey kost vnd vnderhaltung, wie er zuuor gehapt, haben vnnnd be- kommenn muge. Wann wir auch mit dem schirstenn an vnsern vielgeliebten sohn, denn erwelten könig etc., ge- langenn, wollen wir s. l. auch darumb freuntlich begrussen; versehen vns, sein l. werde vnns in deme nicht weyger sein. Jr wollet vnserm gantz gnedigstem vertrauenn nach euch hirinne vhm vnsern willen vnbeschwert er- zeigenn, das wollen wir mit gunst, gnadenn vnd allem gutten vhm euch hinwider zu beschuldenn gneigt. Datum Coldingenn denn x. tag marcij anno etc. lix.

(*Bagpaa: Seglet og Udskriften.*)

Dem ernuhesten vnd erbarn, vnserm besundern lieben ern Mangnus Guldenstern, rittern, stathalter zu Copen- hafem etc.

434.

Aarhus, 10. Marts 1559.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Tilbagebetaling af 488¹/₂ Dlr. 18 Sk. i Guld, som Poul Hvitfeldt har betalt til Kongens Sekretær Ejler Grubbe.

Orig. m. Kongens Underskrift, paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: At betalle Pouel Huydt(!) dy dalere. 488 dlr. 2 $\frac{1}{2}$ 10 β .

(*Paa en indlagt Seddel.*) *Om de 4 Karle, som har været med til at lave en Nøgle til Peder Christensens Fængsel.*

T. o. a. L. 6, 39. — Tr.: K. Brb.

435.

Aarhus, 15. Marts 1559.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Da Kongen har givet sin Moder, Dronning Dorothea, Tilladelse til at tage Lensmanden over Københavns Len Povel Hvitfeldt i sin Tjeneste, skal han til førstkommende Philippi et Jacobi Dag [1. Maj] modtage Københavns Slot og Len af denne. Kongen vil senere sende ham de fornødne Breve derom.

Orig. m. paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: At aname København.

436.

Aarhus, 17. Marts 1559.

Dronning Dorothea til Mogens Gyldenstjerne.

Anmodning om snarest at sende vedlagte Brev til Christen Munk paa Akershus.

Dorothea vonn Gotts gnadenn königin zu Dennemarken
vnnnd Norwegenn etc., gebörn zu Sachssen etc.,
witwe.

Vnsern gnedigsten grus zuuorn. Ernuhester vnnnd erbar besunder lieber. Wir gesinnen vnd begern hirmit an euch gantz gnedigst, jr wollett beigelegten briff vns zu ehren vnd gefallen, mit dem allerersten euch jmmer muglichen, ann Kersten Munck, amptman vf Aggerßhuß in Norwegen, schickenn vnd behanden lassen, dann vnns daran gelegen. Das wollen wir mit besondern gnaden vnd allem gutten, damit wir euch gewogenn, hinwydder beschuldenn vnd erkennen. Datum jlich Arhusenn den 17. martij anno etc. 59.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Dem ernuhesten vnd erbarn, vnserm besundern lieben ern Mangnus Guldensternn, ritter, stadthaltern zu Coppenhafen etc.

Att sende Crystiern Munck et bref.

Hesselager, 17. Marts 1559.

Johan Friis til Mogens Gyldenstjerne.

Han har modtaget hans fra Aarhus eftersendte Brev, men da han har Orlov fra Kongen, kan han ikke skaffe Svar fra denne. Om Forholdene i Sverrig og Lifland.

Kere her Magens, synderlige gode ven. Fec ieg vdj dag thin scriffuelse met Lage Brockenhuss, som kam fraa Aarhus, vdj huilken thu giiffuer tilkende, thet thu haffuer tuende gange screffuit meg tiil oc ingen suar foet ighenn etc. Tha giffuer ieg teg venligen tilkende, thet jeg haffuer icke verit hoss myn naadigeste herre, siiden hans naade drog aff Otthense, oc same tiid screff ieg teg tiil met mester Rasmus Glad, oc saa tith ieg hauer foet thin scriffuelse, tha hauer ieg screffuit teg suaar, men ieg haffuer ingen scriffuelse foet fraa teg, siiden myn herre gaff meg loff vdj Otthense. Jeg forstaar oc paa thin scriffuelse, at koning Gotstaff hauer holt musstring; tha maa thu viide, thet ieg haffuer vdj tiisse dage hørd nogne tiidinge ther om. Gudh giiffue, ath vij selff her i riighet icke haffue ladhet oss høre met nogre pucks ord oc trued Suerig saa lenge, ath the viide icke bedre raad, end the begynde før emod oss, end vij emod thenom. Find raad raad(!) tiil kundskaff; Erick Rosenkrantz fraa Vordberg kunde vel finde raad ther tiill. Thet gaar icke alle stetz saa tiil, som ieg gerne vilde etc. Jeg feck thend copij aff thet tydiske breff, som thu beger, at ieg skal forbedre; tha bliffuer ther vel raad tiil, ther som en mand icke viill føre ther noget eblant; thet er thend, som thin datther Karine holth saa møget aff. Men thu mot noget vnderuisse hanom, nar thet kommer saa ner.

Som¹⁾ thu scriffuer om thend liifflandtz handel, tha hauer thu vel hørd, huorledis nu tilgaar, at Ryssen byuder

¹⁾ *Det følgende Stykke trykt i W. Mollerup: Danmarks Forhold til Lifland S. 73, men med urigtig Datum: 5. Maj.*

the Liifflender anstand. Gud forlade thennom, ther raadde fraa vtj Aalborg, ath vor salig herre icke tha anamed thet, hans k. mt. vort bodhet; thet haffde nu verit klart verk. Oc som thu scriffuer, at Christoffuer Trundsen maa faa beskeed tilbage, tha viille ieg gerne hielpe ther tiil, ther som iegh ieg(!) vore tilstede. Myn herris naade haffuer vnt meg at bliffue hieme paa noyer tiid; ieg haffuer icke verit hieme for nu vdhen ij dage siiden pintze dag; men nar ieg er tilsted, skall thet icke vere, som iacob Maurissen sagde. Gud almegtigeste viill ieg beffalle teg met høstrv och børn oc alt, theg kert er. Screffuit Heselagger fredagen nest effther sancti Gregorij 1559.

Johan Friis tiil
Heselagger.

(Bagpaa: 2 Segl, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig velbyrdig och strenge ritthere her Magens Gyldenstiern, k. mt. mijn naadigeste herris stathollere paa Køpnehagen, s. s. gode ven.

Om Suerig oc Lyffland.

438.

Aarhus, 19. Marts 1559.

Dronning Dorothea til Mogens Gyldenstjerne.

Hun takker for hans og Christoffer Trondsens Umage vedrørende det Skib, som Kongen har skænket hende, og vil gerne tage hans Søn Henrik i sin Tjeneste.

Dorothea vonn Gotts gnadenn königin zu Dennemarken
vnnd Norwegenn etc., gebornne zu Sachssen etc.,
witwe.

Vnsernn gnedigsten grus vnd gneigten willenn zuuor, ernuhesten vnd erbar besunder lieber. Wir haben ewr schreiben, den 28. tag februarij negst datirtt, Cristoffer von Truntßenn vnd das schiff, als vns vnser geliepter sohn geben hatt, auch ewren sohn Heinrichenn belangen etc.,

heut dato alhir zu Arhusenn empfangenn vnd daraus gantz gnedigst vernommenn, das jr vor etzlichen wochen gemelten Cristoffer Trundtßenn jn etzlichen wichtigen sachenn an hochgedachten vnsern vielgliesten sohn, den erweltenn konig etc., anhero gefertigt gehappt.

Wir mugen euch aber gnedigst nichtt verhalttenn, das wir erst vor wenig tagen alhir ankommen sein, also das wir gedachtenn Cristoffer Truntßen fur seinen angewandtenn vleiß des schiffs halbenn, weil er vorlangst von hir gewesen, nicht haben dancken können. Wir wollenn jme aber zu furderlicher gelegenheit ewrem wolmeynlichem bedencken nach, in eurem schreiben gemeltt, derhalb gnedigst dancksage thun lassenn etc.

Vnnd hören gantz gerne, das wir dermassen, wie jr angezeigt, mit eynem so gutten schiff vnd mit aller zubehörung versehen sein. Bedancken vnns derhalbenn gegen euch mit allen gnadenn eures erzeigten vnderthenigsten getrewen vnd gutten willens vnnd begerenn daruff auch gantz gnedigst, jr wollett vnserm vorigen schreibenn nach vnbeschwert befurdern vnd beschaffen, das dasselbe schiff mitt dem allererstenn abgefertigt werde.

Was euren sohn Heinrich belangenn, seind wir gnedigst erbottig vnnd gneigt denselbenn vhm eurent willen fur vnsern diener anzunhemenn vnd jhnen mit zweyen pferden zu vnderhalttenn. Vnd mugett jhn derhalbenn, wen es eure gelegenheit ist, mitt dem ersten ann vns schickenn vnnd kommen lassen. Es soll auch sunst an gnedigstem auffsehenn jme zum besten nicht erwinden, dann so wir euch vnnd denn euren alwege gnedigsten willenn vnd furderunge wissen zuerzeigenn, des seind wir gantz gnedigst erbottig vnd gneigt. Welchs wir euch hinwider zu gnedigster anttwurd nicht wolten verhalttenn. Datum Arhusenn am sontage palmarum anno etc. lix.

(*Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:*)

Dem ernuhesten vnd erbarn, vnserm besundern liebenn
ern Mangnussen Guldenstern, rittern, stadthalter zu Cop-
penhafen.

Om skyb, Crystoffer Trundsen, Henrich.

(*Paa en indlagt Seddel med Dronningens egen Haand:*)

Meyn lejb her Mangens. Jch dho mych bedancken
yrren truwen flejs, vnd das yr mych so wyllych habt
gewessen. Wust ych yt wedder zw vorschulden, wyl ych
yt all zejt gern dhon an vch vnd den yrren vnd byt,
nemt mejn bosse schreibent vor. Dar myt befel ych
vch Got.

439.

Reval, 19. Marts 1559.

Otto Taube til Mogens Gyldenstjerne.

Han beder ham sende medfølgende Brev fra Raaderne i Harrien og Wirland til Christoffer von Münchhausen.

Meynen freunthlichen dinst zuuorn. Edler gestrenger
vnnnd ernthvester bsonder her vnnnd freundt. Von wegen
der sempthlichen rhete der lande Harrien vnd Wyrlandt
ist ahn ewer gestrenckheyt meyn dinstlich bitten, dieselbe
eyngelegten brieff¹⁾ ahn den ernthvesten Cristoffer Munch-
husenn, welcher örther ehr aldar nun in Dennemarcken
seyn werth, in eynem vorsiegelten vmschlach zuschicken
vnnnd zun handen vorschaffen wollen, dan im vnd andern
mercklichen daran gelegenn. So es ahn meynem vor-
mögen jegen ewer gestrenckheyt zuuerschulden, solt es

¹⁾ *I dette Brev, der ligeledes er dateret 19. Marts, beder Raaderne Christoffer von Münchhausen, hvis nævnte Lande af Ordensmesteren for den Tyske Orden skulde blive afstaaet til Kongen af Danmark, om at udvirke Kongens Stadfæstelse paa deres Privilegier. Brevet ligger som Bilag til Brevet til Mogens Gyldenstjerne og er ligeledes trykt af Schirren paa det ndfr. under dette Brev anf. Sted. Det findes ogsaa i Afskrift i Langeb. Dipl.*

am guthen willen nicht gespart werdenn. Will hiemit e. g^{ht} dem almechtigen zuerhaltung langer gesunder leybs fristung vnnnd aller wolfarth auffs trewlichste beuolen habenn. Datum Reuell sonndags palmarum anno etc. lix.

Ewer gestrenckheyt

dinstwilliger

Otto Taub zu Vynn.

(*Bagpaa; Spor af Seglet og Udskriften.*)

Dem edlenn gestrengen vnd ernthvestenn hern Magnus Guldenstern, ko^r ma^t zu Dennemarcken etc. stadthalter zu Kopenhagenn, meynem bsondern hern vnd freunde.

Orig. i T. K. U. A. Lifland A II. Akter og Dokumenter vedr. det politiske Forhold til Lifland 1228—1563. Afskrift i Langeb. Dipl. — Tr.: C. Schirren: Neue Quellen zur Geschichte des Unterganges livländischer Selbständigkeit. Reval 1884. II. Bd. S. 54.

440.

Aarhus, 20. Marts 1559.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Til Kroningen Søndagen efter St. Laurentii Dag [13. Aug.] i København beder Kongen ham være til Stede i sine bedste Klæder, med Guldkæder og andet Smykke og med sine Svende klædt i Hofklædning, sort Kjortel med Kongens „Farve“ paa Ærmet og med lysegule Hoser.

Tegning af „Farven“ vedlagt. Den viser 4 sammenstillede Cirkelsegmenter af Mursten og Kalk, deri en ved sit Halsbaand med en Lænke bundet, staaende Guldløve med højre Forben løftet, omgivet af Bogstaverne E^HW^I.

Orig. m. paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: At clede mig tyl houe tyl kronyng oc forsende breffue. — T. o. a. L. 6, 50, hvor det siges, at han skal møde med 6 Heste. — Tr.: K. Brb.

441.

Aarhus, 20. Marts 1559.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Kongen sender ham Niels Pedersen, Rentemesterens Skriver, med Nøglen til Hvælvingen paa Københavns Slot, hvorfra han skal udtage 4000 Dlr..

nemlig 3000 Dlr. til Gert Rytter i Lübeck til videre Forsendelse til Kurfyrsten af Sachsen med Breve til denne og Kongens Broder, Hertug Magnus. Endvidere 200 Dlr. til Mester Rasmus Letus til Studeringer og 800 Dlr. til Niels Skriver til Betaling af Knægte, Bøsseskytter, Baadsmænd m. fl., der skal med de 4 Skibe til Norge.

Orig. m. Kongens Underskrift, paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: Anamit lange fredag, at tage 4000 dlr., at sende tyl Gert 3 m, mester Rasmus 200 dlr., at gyffue folck af dy 800 dlr.

(Paa en Seddel:) Han skal udtage og sende andre 4000 dlr. med Niels Skriver til Kongen.

Orig. m. Kongens Underskrift og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: At vdtage 4000 dlr. oc sende prynsen.

(Paa en anden Seddel:) Kongen sender Breve til Viderebesørgelse til Borgmestre, Raadmænd og Byfogder i Købstæderne paa Sjælland, i Smaalandene, Skaane, Halland, Blekinge og Lister samt til Landsdommerne.

Orig. m. Mogens Gyldenstjernes Paategn.: At forskycke breffue.

Alle ogsaa i T. o. a. L. 6, 55. — Tr.: K. Brb.

442.

Aarhus, 20: Marts 1559.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Da Christoffer Hvitfeldt, Lensmand paa Gulland, skal være til Stede ved Kongens Kroning i København, skal Stygge Rosenkrantz under hans Fraværelse ligge i Slotsloven paa Visborg Slot. Mogens Gyldenstjerne skal med det første skaffe ham til Gulland og indtil da underholde ham paa Københavns Slot.

Orig. m. paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: At Crystoffer Stiige skal tyl Gullan. — Udt. i T. o. a. L. 6, 53. — Tr.: K. Brb., jvfr. Personalhist. Tidsskr. 2. R. III. 176 f.

443.

[Aarhus], 21. Marts 1559.

Herluf Trolle til Mogens Gyldenstjerne.

Besked om en Række Punkter, som han har skullet forhøre sig om hos Kongen, Enkedronningen og Rentemesteren, for saa vidt han har kunnet faa Svar derpaa. Kongen drager til Kalø.

(*Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrifter:*) Om erende at bestylle tyl haue. Om erende, som skal bestylles. Herluff Trolle. — Tr. (med Udeladelse af Paaskrifterne og Mogens Gyldenstjernes betydningsløse Randbemærkninger): G. L. Wad: Breve til og fra Herluff Trolle og Birgitte Gjøe I, S. 46 ff.

444.

[København, før 28. Marts 1559.]¹⁾

Mogens Gyldenstjerne til Kongen.

Han har efter Kongens Ordre udtaget 20,000 Dlr. af Hvælvingen paa Københavns Stot og foreslaar at udtage yderligere 10,000 Dlr. til Udmøntning. Om Ammunition til Lensmændene i Skaane, Pas til Knægte fra Sverrig, der vil til Tyskland, om hans Brevveksling med Gustaf Olsson [Stenbock] om en fra Sverrig borttrømt Kvinde. Han raader Kongen til at bevare Forbundet med Sverrig.

Stormechtegeste høgborne første, aldernadiste herre, nest min wyllig, plichttug, tro tienste gyffuer jeg etthers nades hohmechtighet vdj ald vnderdanighet till kende, att etthers nades scryffuelsse er komett meg tyll hande, att jeg skall lade Niels Perssenn, renttemesterens scryffuer, vdtage aff huellingenn 20000 daler och besegele dørenn jgen, som for^{ne} Niels Perssenn oc met os besegeltt haar, och aldelles rette meg eptter etthers nades scryffuelsse. Ther mett, aldernadiste here, meg tuckes radeligett were, att etthers nade lade ennoe vdtage 10000 daler att formuntte vdj danske penninge. Her er ingenn danske penninge y landett, och her wyll mett thett første were penninge forhandenn att gyffue knechte, bodsmend och embsmend. Skall men gyffue daler vd, da er thett tyll

¹⁾ Koncepten er udateret, men Brevet maa være afsendt fra København mellem 20. og 25. Marts. Det i Brevet omtalte kgl. Missive om de 20,000 Dlr. er ikke bevaret, men da Udtagelsen af disse Penge omtales i Johan Friis's Brev til Mogens Gyldenstjerne af 28. Marts 1559 (se ndfr. Nr. 446) og da dennes Forslag her i Brevet om at forøge Beløbet til 30,000 Dlr. be-svares i Kongens Missive af 31. Marts s. A. (se ndfr. Nr. 447), maa Brevet være afsendt mellem 20. og 25. Marts.

skade. Ter er guordt en skick paa muntten, att ten icke skall koene formunttes y stederne, som her tyll guordt er, och dallerne och wæren skulle helder jcke resse, so blyffuer muntten vdj landett, och etthers nade haffde tær fordel aff, att ther bleff munttet. Barby wyd vder mer att berette etthers nade her om. Dy lensmend y Skonen, Eggeler Hardenberg, Iacop Brockenhus, Ebbj Vldfeld, begerde skutt, krud, bly, oc tett er her icke, men kand af lade; ter wyll tenckes tyll krud y fremtyden. Claues Huidtfeld begerde, att hand kunde fange nogen hageskutter. Jeg haar sent Jochim Beck, hues breffue dy meg haffue tyllscryffuett, som hand etthers nade vder mher berette kand. Etthers nade wyll tette beradslag met radett; huad etthers nade her vdj gøre wyll y fornembte erinde, och huad etthers nades wyllgye er, ter rette jeg meg gerne eptter. Her komer och knechte af Suerug, som haffue kon. Gøstoffes pasbartt, ludends att dy wyll vd aff landett tyll Tiiskeland, enn partt haffue harttug Erickses pasbartt, beger aff meg, att jeg och wyll gyffue tennem pasbartt, att dy moge drage her jgem mell landt. Her war en lackey oc en af harttug Erckis drauant,¹⁾ hannem gaff jeg paßbartt att drage ten geneste weig tyll Kollyng. Her Gøstoff Olssenn bud war hos meg y dysse dage, han haar screffuett meg tyll om en quinde, som er rømpst aff Suerug,²⁾ och jeg haar scryffett hannem suar tyllbage jgenn och sent mit egett bud op mett breffuet, och huatt her Gøstoff meg haar tyllscryffett, och jeg hannem, haffuer ieg sent Jochim Beck kopyer aff bode breffuen, som kand [gi]ffue ettrs nade tyl kende,³⁾ och roder jeg ennoe som før, att etthers nade scryffuer kon. Gøstoff tyll eller harttug Erick, en

¹⁾ Ordene: oc . . . drauant er af Mogens Gyldenstjerne tilføjet i Randen.

²⁾ Jvfr. ovfr. Gustaf Olssons Breve af 29. Decbr. 1558 og af 27. Jan. 1559 samt Brevene af 28. Juli og 19. Aug. 1559.

³⁾ Ordene: som . . . kende er af Mogens Gyldenstjerne tilføjet i Randen.

bode, om etthers nade selluff so tuckes, att thett blyffuer stands rygerne y mellom tett wenlug forbund, som haar werdett y høglofflig oc mylde yhoffkommelsse etthers nades her faders tydt.¹⁾

Etter nade wnderdanyg oc wyllig tienste at beuysse skal etters nade altydt fynde meg wyllig oc vspart, tet kiende Gud, som ieg etters nade met lyff oc sel vdy et liicksalligt langwarends regementte wyl haffue befallet. Scryffuet etc.

(Paa Forsiden af Bladet følgende Udskrift:)

Stor mechtiiigeste høgborne første oc herre, her Frederiig ten anden, prynds, vdwald konyng tyl Danmark oc Norig, harttug vdy Sleswyg oc Holsten, Stormmarn, Diitmarsken, greue i Oldenborig oc Delmenhorst, myn alder nadeste herre, gans vnderdanygen tyl skryffuet.

(Bagpaa: Mogens Gyldenstjernes egenhændige Paaskrift:)

Copie af et breff tyl pryndsen.

Koncept i M. G. Priv. Ark. Konk. og Optegnelser.

445.

Aarhus, 28. Marts 1559.

Johan Friis til Mogens Gyldenstjerne.

Om Udmøntning af nye Mønter med Kong Frederiks Navn.

Kere her Magens Gyldenstiern, synderlige gode venn. Nest taksielse for alt got giuer jeg teg venligen tiil kende, thet myn nadiste herre printz haffuer sambtygth, at ther skall formyntis xx^m daler vdy mark stycker, oc skall mynthe mesteren faa scriffuelse ther om met thet ffurste. Oc effther thij thette bud viilde hastigt aff, viille ieg icke lade at scriffue teg tiil, ath thu viille tale met mynthe mesteren

¹⁾ Hertil er Koncepten skrevet med en Skrivershaand; Slutningen af Brevet samt Udskriften til Kongen og Paaskriften bagpaa med Mogens Gyldenstjernes egen Haand.

ther om, at hand viil rette seg paa iern stempell oc suenne oc en stempel grauere, oc skal ther ingthet forandris paa mynten andhet, huerken voben, tittell, bogstaff eller andhet, vdhen naffnet: huo(!) Christian staar, skall settis Frederick, oc datum skall oc settis, oc skall slaas thet samme korn, som the andre mark stycker ere. Thu viilt nu thette tale met mynthe mesteren. Ny tiidinge ere her mange, ssaa at noget skulle vere for hender emod mijn naadigeste herre printzen och righet, oc komme mere same tiidinge end fraa eth sthet. Thu mot haffue god agthing paa alting oc holt thet stille; thu skalt vel faa ydermere beskeed. Oc viil teg her met Gudh beffalle. Screffuit Aarhuss tridie poske dag aar etc. 1559.

Johan Friis tiill
Heßelagger.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig och welbyrdig her Mogens Gyllenstiern tiil Stiernholm, ridder, kong^e mait. stadtholder paa Kiøbenhaffn, sin synderlig gode wenn.

At lade miintte.

At lade miintte.

446.

Aarhus, 31. Marts 1559.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling om af Hvælvingen paa Københavns Slot at udtage 30,000 dlr. til Møntmesteren til Udmøntning.

(Paa en Seddel:) Da Skibet med Pengene til Raaderne til Rusland er grundstødt paa Saltholmen, skal han sende Penge til dem gennem Sander Lejel til Reval.

Orig. m. Kongens Underskrift, paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: At tage dlr. af huellyngen oc sende nw dy daller tyl Lyfflandt. Sedlen ligeledes forsynet med Kongens Underskrift. — T. o. a. L. 6, 58 b. — Tr.: K. Brb.

447.

Aarhus, 1. April 1559.

Korfits Ulfeldt til Mogens Gyldenstjerne.

Svar paa hans Forespørgsler om Pengene til Raaderne i Lifland oc om Vitus Brun. Kongen agter sig ved Pinsetid til Sjælland.

Kere her Mogens, besønnerlige gode wen, haffuer ieg bekommet tuene etthers scriffuelße, jndhollandis om the peninge til Liffland oc om Vitus Brun. Thaa haffuer ieg giffuit k. mtt. samme erende tilkende oc fiick for suar, at hues i ther vdinnen giørendis vorder, som best kand vere, er hans ko. mtt. vel tilfreds. Her er ingen sønnerlige tiende, ieg kand etther tilschriffue, andet end ko. m^{tt} er tilsinds strags emod pintze dag at giffue sig offuer til Sieland. Bedendis etther ganske gierne, atj icke fortенcke meg myn kortte scriffuelsse. Vdj hues moode ieg kand vere etther til villig oc tieniste, gjør ieg alletid gierne oc vill haffue etther Gud almegtiste be-falindis. Ex Arhuß løffuerdagen nest ephther poske dag 1559.

Koruitz
Vlfeld.

(Bagnaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig oc velbyrdug her Mogens Gyldenstjerne til Stiernholm, ridder, syn besønnerlige gode ven, ganske venligen tilscreuit.

Korffytz Vlfeld.

448.

[København], 2. April 1559.

Mogens Gyldenstjerne til Kongen.

Udkast til en Skrivelse til Kongen, især om Forholdet til Sverrig.

At scryffue tyl k. mt. etc.

Først om ten leglighed, seg begyffuer vdy Suerig, som Werner¹⁾ har lat giffue tyl ken(!). Samme tydyng formeres

¹⁾ Verner Parsberg, Lensmand paa Sølvitsborg Slot.

dageligen, at ter alle steds om talles, er beførchtends, at kungen af Suerig hand for wyd seg vden lands met nogene fremmet førstere vdy tiiske lande, pa tet hand tes beder skulle fange bestyllet syn sag hyt ind i mot rygerne Danmarck oc Norige. Er tet oc sa, at etters k. mt. icke for vdy seg met tet kryg folck, ter forsamles vden andes(!), tiickes os radeligen were, at etters k. mt. forstercker seg noget mere her i ryget met krygsfolck.

Wylle etters k. mt. ennw forskiicke nogene af Danmarcks rad ind tyl k. mt. af Suerryg oc lade gyffue hanom tylkende om tet folck, seg forsamler ter vdenlands, om nogen wylle arge eller tage seg noget for entten i mot Danmarck eller Suerig, at hand pa syn syde wylle gøre Danmarck bystand eppter tet wenlig forbunds liidelsse, rygerne er guord mellom, tes lyggeste skulle oc forlade seg tyl etters k. mt., at etters k. mt. wylle icke forlade hanom, om nogen tager seg noge fyntelige for i mot Suerig, oc at k. mt. af Suerig icke helder wyl betro, om nogen wylle føre noget vndt i mellom Danmarc oc Suerig, som gerne sa, tet skulle kome vdy nogen venyghet tenom i mellom, huylcket icke skal fynds pa etters k. mt. syde at stedt, oc etter k. mt. matte forwyde seg tet same hos k. mt. af Suerig jgen; wylle etters k. mt. ter iider mer berade seg pa met radet ter i landet oc icke fortenche os, wy wylle rade etters k. mt. tyl nogen omkost eller dalers spylle, men tage os tet vdy en god menyng, som tet guordt er.

Wylle her gøres leyde behof tyl radet, om ter skulle nogen hen tyl Suerig.

(Egenhændig Konzept med Udskrift bagpaa til Fjler Hardenberg samt to Paaskrifter. Ligeledes findes bagpaa to paatrykte Segl: Brevskriverens og Ejler Hardenbergs.)

Erlig oc welbiurdig mand Egler Hardenberig wenligen.

Copy tyl k. mt. om Suerig. Erende tyl k. mt., sent 2. apryl 59.

(Paa en indlagt Seddel følgende:)

At sende knechtte tyl Gullen. At lade dysse orlogs skyb blyffue i Sundet. At ter tenckes tyl met tet skiit, som stander pa blockhusset i Fleckerøø. Begiinder ten Suenske, er tyl fare, hand tager nogene befestnyng i Skone oc Bleggyng oc Norige. At k. Gøstaff har ladet syne fogder gyffue hanom alle breffe beskryffuet mellom Danmarck oc Suerig. Petter lackey er komet af Stockholm; ingen her har vyl tallet met.

449.

Aarhus, 2. April 1559.

Kgl. Missive til Fru Anne Hr. Mogens Gyldenstjernes.

Om Dragning af Salene paa Københavns Slot i Antledning af Kongens Kroning.

T. o. a. L. 6, 60. — Tr.: K. Brb.

450.

Aarhus, 2. April 1559.

Korfits Ulfeldt til Mogens Gyldenstjerne.

Om en Ansøgning fra Borgemesteren i Roskilde, om Pengene til Raaderne i Lifland og om Efterretningerne fra Udlandet.

Kere her Mogens, besønnerlige gode wenn, nest tacksiigelße for allt gott giffuer ieg etther wenligen tiilkende, att ieg haffuer fangett etthers schriffuelße om borgemester i Roskilde om hans heste. Thaa wor ieg hans bud, som i meg tillschriffue, oc kunde ingen anden beskeed bekomme, end thet forbud, giort wor, schulle bliiffue veed magtt. Gud veed, hagde ieg kund hiulpet noget tiil thet beste, at han motte fange forloff, hagde ieg gerne giort thet. Om the penninge, i scriffue meg til, haffuer Jochim Beck screffuit etther suor tiill paa. Thee penninge, som schulle tiill Lifland, forstaer ieg, atj bekomme ko. mts.

scriffuelse ther om. Her er ingen sønnerlige tiende, ieg kand etther tilscriffue, andett end hertug Hans er her hoes ko. mtt. oc fortøffuer her veed en viij eller xiiij dage. Her er jngen sønnerlige tiende aff Tyskland; thet er end nu stille vden then beuering, som the tuene potentater, konningen aff Franckeriige oc konningen aff Spanien, haffue ladett vdgae. Vdj hues moode ieg kand were etther til vilge oc tieniste, gjør ieg alletid gierne oc vil haffue etther Gud almegtiste befalindis. Ex Arhuss søndagen quasi modo genitj 1559.

Koruitz
Vlfeld.

(*Bagpaa: Seglet og Udskriften:*)

Erlig oc velbyrdug her Mogens Gyldennstjerne til Stiernholm, riidder, stadholder paa Kiøpnehaffn slott, synn besønnerlige gode wen, gansche venligen.

451.

Aarhus, 3. April 1559.

Johan Friis til Mogens Gyldenstjerne.

Efterretninger fra Udlandet om Hertuginderne af Lothringen og Pfalzgreven. Kongen vil antage Ryttere og Knægte. Om Forholdet til Sverrig. Han skal antage Villum Grubbe paa Flaaden. Kongen og Hertug Hans er draget til Randers.

Kere her Magnus Gyllenstjerne, besynderlige godhe venn, fick jeg vdj iafftis her vdj Arhuss thin scriffuelse, vdj huilken thu scriffuer meg suar paa mit breff, jeg screff teg tiill vdaff Heslagger. Oc kommer her huer dag tiidinge, thet the hertuginder aff Lotthring oc palgreffinden gøre thenom stor vmag, at the kunde kommet et tog aff sted her ind emod k. mt. oc riighet, oc the tiidinge komme mangestetz her, dog thet icke viil meg tiil sintz, at thet skulle haue fare. Thet er dog icke tiid ath foragthe alting.

K. mt. haffwer giord forordning om rytter oc knecte at anname, om thet bliffuer fred emellom Franckerige oc Nederland; thij vij haue kundskab, ath thet skal vist bliffue fred. Tha viille krigxffolck bliffue got køb; tha mue vij oc vere vack.

K. mt. viil oc lade iiij^c eller v^c knecte løbe her ind i righet oc giue thenom loggelt, at the skulle løbe tiil Køpnehagenn; ther skulle the anammes v^{dj} aars pendinge at bruge tiil skiibs, om behoff gøris.

Her ere oc bestillith kundskaff alle stetz hen, som magt paa ligger. Thet er screffuet k. mt. til aff nogre lensmend paa grensen, at the Suenske skulle frygte thenom for oss. Nu tror jeg vell, at the icke gerne haue met oss at gøre; dog kand vell skee, ath the spørre slig tiidinge, at the forligge thenom met vore vuenner oss emod oc gøre thet, the icke gierne giordhe. Jeg ved, at palsgreuen lod tith handle met k. aff Suerig at viille fordrage seg met hanom oss emod, men k. aff S. viille icke gøreth. Tiisligeste vort oc tit handlet met k. mt., som nu dødth er, at palgreuen viille vere forligt met Danmark oc lade Suerig staa vdhen for. Thet vor icke heller raad, ther for skeede thet icke; men tiidhen er icke alle tiide ens.

Kere her Magnus, her er en goedmand, fød i Sieland, som heder Viillom Grubbe; hand hauer lust tiil tiil(!) at forsøge seg tiil skiibs, paa thet hand kunde met tiiden selff komme tiil noger beffalling. Hand hauer v^{dj} nogre aar verit hoss meg oc er en ret from karll, oc er Iørgen Grubbes broder aff Sandby. Eifther thij k. mt. nu tager krigxffolc an, tha gør vell oc tagh hanom v^{dj} k. mt. tieniste at bruge til skiibs, och hand kunde komme ind hoss en hoffuitzmand, som noget agt er, effther thij hand er en riddermantz mand. Hand lader seg vel nøye met en tilborligh besolding. Jeg hauer giuit hanom xl R oc en kledning om aarit. Hand hauer verit hoss meg, siidhen her Knud Rud dodhe. Thu viille oc velgøre oc

lade hanom gaa paa slotthet oc faa mad hoss skiibs houitzmend; thet er hanom en ere, effter thij hand er en riddermantzmandh.

Myn naadigeste herre printzen oc hertug Hans droge vdj dag tiil Randers; ther fraa forseer jeg meg, the drage til Kalløø ath iege oc skiude. Jeg kam vdj iafftis fraa Randers oc hiid tiil Aarhuss. Jeg viil nu oc alle tiide haffue teg thend allmechtigeste Gud beffalith. Screffuit Aarhuss mandagen nest effther quasimodogenitj sondag aar etc. 1559.

Johan Friis tiill Heselagger.

Siig kone oc børn godenat, nar the komme hiem.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Erlig oc velbyrdig her Magens Gyllenstiern tiil Stiernholm, ritthere, k. mt. stathold. paa Kopnehagen, sin besynderlige gode venn.

452.

Aarhus, 5. April 1559.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

I Anledning af et i Kopi vedlagt Brev fra Verner Parsberg paa Sølvitsborg skal han snarest udruste alle Skibene ved Slottet. Kongen lader hverve 500 Landsknægte i Tyskland. Han skal tilskrive Kongen, hvor mange Baadsmænd der mangler, og hvor de kan faas. Der fremsendes Breve til Peder Skram og Erik Rosenkrantz paa Varberg til Viderebesørgelse. Selv skal han, om muligt, sende en Spejder ind i Sverrig.

Vedlagt Kopi af Brev fra Verner Parsberg, dat. Sølvitsborg den 3. Dag Paaske [28. Marts], hvori han meddeler Kongen, at hans Bud er kommen fra Stockholm og Vadstena med Underretning om, at Kong Gustaf med sine unge Herrer og „Fruenteme“ samt Hertug Johan af Finland var i Vadstena, hvor der skal holdes en Herredag af Raadet, Adelen og en Borgmester og en Borger fra hver Købstad. Da Budet forlod Vadstena Mandagen før Palmesøndag [13. Marts], var de begyndt at samles. Det er forbudt dem at besøge Danmark med deres Varer. I Stockholm er de begyndt at takle de store Orlogsskibe og Galejer samt Borgernes store Skib. Der brygges og bages til Flaaden. I Upland skal hver Mand give en tom Tønde til Skibsbehov. I Købstæderne udskrives Baadskarle til

Skibene. I hele Landet er Rustningen mønstret, og alle væragtige Bønderkarle udskrives. De Gamle, som bliver hjemme, maa hver 15 udruste en Karl og en Hest. De truer Skaane og Gulland, og der sendes Knægte fra Vadstena ned til Kronoberg, hvor de skal blive liggende.

Orig. m. paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: At vdrede dy orlogs skyb, om kundskab, som Werner har ladet forfare. Kopien skrevet med samme Haand som Hovedbrevet. — Det kgl. Missive indført i T. o. a. L. 6, 62. — Tr.: K. Brb.

453.

Aarhus, 7. April 1559.

Johan Friis til Mogens Gyldenstjerne.

Han sender Efterretninger om Forholdene i Lothringen, Frankrig o. a. Om Forholdet til Sverrig, hvorfra Mogens Gyldenstjerne skal skaffe Efterretninger. Kongen er i Randers. Der sendes ham Breve til Viderebesørgelse. Om Udmøntningen af Penge. Han skal sende en Landsknægtsbestalling.

Kere her Magnus, synderlige godhe venn, nest mogen god tack for alth ere och goth giiffuer jeg teg venligen tilkendhe, ath oss er atskiillige tiidinge tiilkommen, saa thet mene, thet skall bliffue fred emellom Franckerige och Burgunden. Och ther som saa skeer, tha er fornøden at haffue eth got vpseende, thij krigxfolck viulle bliffue got kiøb. Thend vnge hertug aff Lotring haffuer kongens datther aff Franckerige,¹⁾ oc brollupet er stoed, oc printzen aff Aranj hauer hertugen aff Lotringens syster,²⁾ oc the ere alle vore fiender. Jeg er icke reed for noget ting, vdhen for kongen aff Suerige skulle forligge seg met Lottring oc thet anheng; thij ieg ved, thet haffwer tith verit forsøgth hoss hanom, oc hand vilde icke her tiil goret. Flij kundskab ind i Suerig; ther ligger magt paa. Gudh forbiude, at k. aff Suerig bliffuer saa

¹⁾ Karl II. af Lothringen, g. 1558 m. Claudia, Datter af Henrik II. af Frankrig.

²⁾ Dette synes at være forkert.

galn, at hand noget begynder; tha forderffuer hand bode seg oc oss. Mijn herre er vdj Randers, oc hertug Hans oc Holgerd,¹⁾ Coruitz²⁾ oc Eric Pogdebusk. Vdj dag fic jeg tiisse breff til tegh, thu vilt vffortøffuet skicke thenom aff sted, oc gør fliith, ath thend myntemester skynder seg at mynthe, thij ther ligger magt paa. Befalendis teg Gud. Screffuet Aarhus fredagen effther quasimodogenitj 1559.

Johan Friis tiill
Heselagger.

(*Bagpaa: 2 Segl og Udskriften:*)

Erlig och velbyrdigh her Magnus Gyllenstern, rittere, tiill Stierneholm, k. mt. statholdere paa Kopnehagen, sin besynderlige gode ven.

(*Paa en indlagt Seddel:*)

Kere her Magnus, gør vel och send meg en copij aff the lantzknectes bestelling, som ere vtj aars pendinge; jeg hauer thend behoff. Her er ingen copij for hender; thu finder samme bestelling hoss Iacob Vintz.

454.

Dronningborg, 9. April 1559.

Dronning Dorothea til Mogens Gyldenstjerne.

Dronningen takker ham for hans Imødekommenhed. Poul Hvitfeldt vil paa hendes Vegne give ham nærmere Oplysninger.

Meyn leyb her Mangens, ych dho mych bedancken, das yr mych so wyllych synt yn allens; ych wyll es an vch vnd yrren kynderen wedder vor schulden, obb Got wyl. Ych byt vch, yr wylt it Powel Wytfelt geloben geben, was he vch berychten wert meynet halben, vnd wyllen vch dar wyllych yn fynden lassen. Dar myt befel

¹⁾ *Holger Rosenkrantz.*

²⁾ *Korfits Ulfeldt.*

yeh vch Got vnd byn vch vnd den yrren myt allen gnaden vorwachgen. Datum eylych den anderen sondach nach osteren tzw Drunnyborch. Nemt meyn schreybent vor gut, byt ych.

(*Egenhändig Orig.; bagpaa Dronning Dorotheas Segl og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:*)

Tette er en kredentz.

455.

Dronningborg, 11. April 1559.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Svar paa hans, Børge Trolles og Ejler Hardenbergs Skrivelser med Efterretninger fra Sverrig. Jørgen Rantzau er sendt til Kongen af Sverrig. Mogens Gyldenstjerne skal sende 4 Roder Landsknægte til Visborg, udruste Orlogsskibene og holde de til Norge bestemte Skibe tilbage. Om Betaling af Skippere, Blokhuset paa Flekkerø m. m.

Orig. m. paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: 17. apryl an-namet, at blyffue her dy 4 orlogsskyb, om Jørgen Rantzou, knechte tyl Gullen. — T. o. a. L. 6, 68. — Tr.: K. Brb.

456.

Randers, 12.—13. April 1559.

Johan Friis til Mogens Gyldenstjerne.

Efterretning om Hvervning af Krigsfolk i Osnabrück og om Forholdet til Sverrig. Kongen kan snart ventes til København. Hertug Adolf menes at ville angribe Ditmarsken. Han minder ham om Landsknægtsbestallingen. Om Betingelserne for Antagelsen af Landsknægte. Han sender ham Efterretninger om de politiske Forhold i Udlandet og opfordrer ham til at fremskaffe yderligere Efterretninger.

Kere her Magnus, synderlige gode venn, fec ieg vdj iafftes thin scriffuelse, vdj huilken thu blant andhet scriffuer, huad Torbern Billis suend haffuer bereth; tha maa thu viide, thet meg vor sagt vdj dag, thet bispen aff Aasumbrygge¹⁾ skal lad forsamble knechte vdj sit stigt,

¹⁾ *Biskop Johannes af Osnabrück, Søn af Grev Johan af Hoya, der faldt i Slaget ved Øksnebjerg 1535, og Kong Gustaf I.s Søster Margrete.*

oc kand ieg icke tencke huor tiil, vdhen thet skeer Suerig til beste; thij hand er konge Gotstaffs systersøn; hans fader vor greue Iahan, som bleff slagen vdj Fyn. Men nar Iørgen Rantzo kommer eghen, tha faa vij suar. The kand nu see, huad mijn nadigeste herre haffuer screffuet k. aff Suerig tiil. Maa vel skee, at nar hand seer k. mt. scriffuelse, at her er icke andhet ad formode end vilie venskaff, tha kand hand faa et bedre sind. Jeg forseer meg, at k. mt. kommer snart tiil Kopnehagenn. Her ere ingen raad til hoffue vdhen Holgerdh Rossenkrantz. Coruitz¹⁾ oc ieg kam hiid vdj mandagx. Vdj morgen agther k. mt. oc hertug Hans tiil Kalløø oc paa louerdag til Aarhuss oc siiden met Gutz hielp til Sieland. Thet ladher, lige som hertug Adolff viil ind vdi Dytmerskeem; vij viille met thet furste faa sandigen ath viidhe. Jeg screff teg til, ath thu ville sende meg en copii aff the lantzknectis bestilling, som thu hauer taget vdj aars pendinge; ther ligger magt paa. Jeg hauer hord, oc thet skal vere viist, ath the c knecte, som Klaus Rantzo tog vdj aars pendinge, the haue slig en bestilling, thet the skulle haffue aars pendinge oc frij vnderholling, til saa lenge the skulle brugis for fiender; men nar the skulle brugis for fiender, tha skulle the haue monetz pendinge. Men gamel brug haffuer saa verit, at the knecte, som vor vdj aars pendinge, skulle lade thenom bvge(!) til land oc vand emod finder vdj aars pendinge; men thersom k. mt. anameth krigx folck her vdj riiget met flogende fenicker vdj monetz sold, tha skulle the, som vore i aars pendinge, hollis lige saa som the andre. Thiisse ij bestillinger ere moget emod huer andre. Tenk thet beste, som theg oc megh och alle vore venner och vor naadigeste herre printzen bode furst oc siidst ligger magt

¹⁾ *Korfits Ulfeldt. Dette Sted af Brevet citeret i Hist. Tidsskr. 5. R. VI, 25 med urigtig Datum: 24. April.*

paa; thet skall icke fattis paa myn siidhe. Jeg vil beffalle teg Gud. Screffuet Randers onsdagen nest effther misericordia dominj 1559.

Johan Friis tiil
Heselagger.

.....
..... Vdj dag, som er torsdagen effther misericordia domini, kam myn herre hiid til Kalløø, oc kam hiid atskillige tiidinge, som ere maadelig gode. Jeg tror thenom icke alle; men ieg tror, at en krigx mand ieger thend andhen tiill, paa thet the kunde faa pendinge. Her skall dog ingthet foragtis. Gud vnde oss sin naadhe. Thet hinder ingthet, thu koster nogre pendinge paa kundskaff. Jeg er noget forfferit for the kronner vj lanthe Melborg; thij hertugen aff Lottring hauer haftt brollup met kongens datter aff Franckeriige,¹⁾ och thet er viisth.

Vdj dag fich mijn herre tiiding, at thet er fred²⁾ vj viij aar emellom Franckerige oc kongen aff Hispanien. Gud beffaller jeg teg. Aff Kalløø torsdagen effther misericordia dominj 59.

Johan Friis tiil Heselagger.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften (med en anden Haand) og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig och welbyrdig her Mogens Gyllenstern tiil Stiernholm, ridder, kon. maits. stadholder paa Kiøbenhaffn, sin synderliig gode wenn.

Om kundskab. Byspen af Ossenbriig. Om lands knechttes bestylling. 8 ars frijd met Dirken. Kroner i lantte Meckelborig.

¹⁾ *Jufr. ovfr. Nr. 453.*

²⁾ *Freden i Cateau-Cambresis blev sluttet i Begyndelsen af April 1559.*

København, 13. April 1559.

Mogens Gyldenstjerne til Kongen.

Han besvarer Kongens Missive af 5. April og sender navnlig udførlige Oplysninger om Antagelsen af Baadsmænd og om, hvad han har erfaret om Forholdene i Sverrig. Om Stygge Rosenkranz's Sendelse til Gulland.

Stor mechttiige høgborne første, aller nadiste herre, nest myn plychttig tro wyllig tyenste werds etters k. mt. nadeligen wylle wyde, at jegh vdy ald vnderdaniighet har anammet etters k. mt. scryffuelsse, som er scryffuet vdy Ars ten 5. dag vdy apryl, met en kopy af Werner Parsberigs breff, jndhollends som hand vdy Sueryg har ladet forfare, at ieg oc skal lade gøre alle orlogsskyben ferdug, som lyge her for Kobenhauln, at her skal komme fler landsknechte etc.

Alder nadiste herre, jeg wyl gøre myn største flyt, at dysse orliges skyb skulle blyffue fordet sa møget muglygt er, oc har ieg skycket bud tyl alle købsteder her i landet oc Skonne om bodsmend, scryffuet Claus Huydtfeld¹⁾ tyl, tet hand wyl skycke hyt nogene af dy, som bo pa dy øer, som bruge segelads, at men kand fange af tenom at bruge iblant bodsmend. Ieg har oc scryffuet Werner²⁾ tyl, om hand kand fly nogene bodsmen af Begyng(!), oc før jeg fyck e. k. mt. scryffuelsse, har ieg scryffuet Taage³⁾ oc Crystiern Munck,⁴⁾ at dy kwnne flyt hyt neder nogene af dy norske badsmend. Jeg har bedeth Crystoffer⁵⁾ amerallen for slaget, mange(!) bads mend her fattes; da wyl her gørs triihundert oc 10 bads men behoff, oc dy skulle jcke were alt wel nu at bekomme, for dy ere alt mesten tyl søes nu. At her ma komme fyttallig met tet første

¹⁾ Landsdommer i Lolland og Falster.

²⁾ Verner Parsberg, Lensmand paa Sølvitsborg.

³⁾ Tage Thott, Lensmand paa Bahus.

⁴⁾ Lensmand paa Akershus.

⁵⁾ Christoffer Trondsen.

tyl skybs behof; her wyl møget tyl at rede dysse skyb alle vd met.

Kwnne dysse lands knechttes besoldyng blyffue guord, før dy kommer hyt, at dy icke skulle gøre miittery, nar dy skulle musteres, oc borgeleige breffue matte komme, før dy komme. Er mit betencke, leges ter folck for ner ten Suenske grensse, da men dy, tet er guord pa tenom, oc er ennw mit rad som før, e. k. mt. lade met tet første handelle met k. Gøstaf.

Dy breffue tyl her Peder Skram oc Erick Rossenkrands komme strax afstedt.

Gert Vlstandts foget, hand har ouer hans gods vdy Suerig, wor nu i dymmel vge hos k. Gøstaff i Wadsten, ten har ieg tallet met; hand mentte, det k. Gøstaff jcke skulle riiste hyt i mot ryget at gøre noget jndfald.

Iens Lauerssens¹⁾ biiskryfuer, biiskryffuer(!) vdy Malmø, har en broder, som har lenge tient her Sten Erickssen,²⁾ er niiligen hiem komen, syger oc, at hand jcke kand formercke at wylle gøre noget fyntelig hyt ind pa ryget. Frands Brychxsen,³⁾ boriger vdy Onsse, har oc wert nogen tydt lang vdy Suerig, er dy Bielckers foget ouer tet gods, dy haffue vdy Fiin; wylle e. k. mt. haffue bud eptter hanom, da wyd hand wyd(!) vden tuyffel at gyffue tyl kende, huor lunde tet stander vdy Suerig. Mester Rasmus Lettus har en broder, har oc tient nogene, er vdy Suerig, er wyd 14 dag syden kommet tyl meg, wyd jnttet andet en som dysse andere. Her Sten Ericksen har en syne suene lygends her vdy biuden, syger, at tøffuer eptter noget smør, skulle kome hyt, hand wylle sellige her, oc købe wyn hiem jgen.

¹⁾ *Der har staaet: broder, men dette Ord er atter slettet; derfra s'et i Navnet.*

²⁾ *Sten Eriksson Leijonhufvud.*

³⁾ *Frants Brixen, Raadmand i Odense.*

Her er oc komet tuo købsuene af Suerig, er hieme vdy Liibech, haffue bedet meg om pasbord at fare her i giemmel landet, syge, at kand were nu wyd tre vgers tyd, dy drog af Stockholm, oc haffue beplychttet tenom om et hengen, huar tet fyndes, at ter reds noget skyb vd tyl orlogs, men dy wore ter, eller dy kwne formercke, at ter toges noget fyntligt for hyt i mot ryget, men ter holltes musteryng oc riiste seg ter i landet, som dy alttydt pleige at gøre. Noget høø oc gengerd er guordt i mot lande mercket, tet syges for wyst. Her er draget en dreng ned af Suerig tyl Wyllom Skotte i Helssyngborig oc fiilliger hanom tyl Roskiille market, oc skal samme dreng were slecht met her Gøste Olssen, oc en syger hand for tydyng, at ald adlen er op dragen tyl Wadssten tyl here here(!) dag. Sa kand ieg icke forladet at gyffue e. k. mt. vdy ald vnderdanyghet tyl kende, hues tydyng som ieg forfarer. Ten ene syger jcke som ten anden etc.

Jnttet sender ieg Stiige¹⁾ afsted tyl Gullen, før ieg fanger suar fra e. k. mt. pa tet breff, som Børe Trolle, Egler Hardenberig oc jeg etters k. mt. tylscryffuet haffue. Icke er her helder skyb, vden men skulle for diis en lade løbe et skyb tyd hen met hanom.

Sa skal jnttet blyffue forsømet, af hues ieg bestylle kand, oc wyl vdy ald sag etters k. mt. wyllige oc tro tienste at beuyse af myn høgeste formuge, tet Gud kende, som ieg etters kungelig. høgmechtthighet wyl vdy et liicksalligt langwarig regementte nu altyd wyl haffue befallt. Scryffuet pa Københaun ten 13. dag vdy apryel anno 59.

Etters k. mt.

plychttug tro tiener

Mognus Giildenstiern,
ritter.

¹⁾ *Stygge Rosenkrantz.*

Stor mechttigste høgborne første oc herre her Frederig ten anden, prinds oc wdworld konyng tyl Danmarc oc Norig, harttug vdy Sleswyg, Holsten, Stormeren oc Dytmarsken, greue vdy Oldenborig oc Delmenhors, myn aldernadigeste herre, gans vnderdanygen tyl skryffuet.

Egenh. Konc. i M. G. Priv. Ark. Konc. og Optegn.

458.

Kalø, 14. April 1559.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Kongen anmoder ham om til Kongens Kammertjener Eggert Ulfeldt at udlevere 20 „Skørt“ og Ærmer til Kongen og desuden ved en Harniskknægt at sende Kongen 20 Harnisker og 20 andre „Skørt“ og Ærmer.

Orig. med paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: At sende dy tøg tyl prynssen af harnskor, anamit 17. apr. — At sende dy met Egert.

459.

Kalø, 14. April 1559.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om noget Gods, der tilhører Jørgen Heyde, Kong Erik XIV. af Sverrigs Trompeter.

T. o. a. L. 6, 88. — Tr.: K. Brb. — Kbh. Dipl. IV, S. 564.

460.

Aarhus, 16. April 1559.

Johan Friis til Mogens Gyldenstjerne.

Om Afsendelse af 4 Rigsraader til Kongen af Sverrig. Hertug Adolf agter at angribe Ditmarsken. Rygter om, at Hertuginde af Lothringen forbereder et Angreb paa Danmark. Joakim Beck vil besvare hans Fore-spørgsler.

Kere her Magnus Gyllenstiern, gode ven. Jeg fick vdy dag thin scriffuelse om 4 aff raad at sende til k. aff

Suerig; nu haffuer oss siunt best vere at scriffue kongen aff Suerig tiil, oc fic Iorgen Rantzo en copii aff samme breff ath sende tegh. Jeg viilde icke gerne vere en aff the 4, som skulle drage til hanom etc. Jeg forseer meg, thet bliffwer bedre, end bogen sier. Mijn herre fec vdj iafftis viisse tiidinge, at thet er viisselig viist, thet hertug Albret¹⁾ viil ind vdj Dytmersken, oc haffuer alle rede vpret fenniker mere end xx, och ere mere end ij^m heste oc nu rede. Mijn herre oc hertug Hans haffue skicked iij aff theris raad til hertug Adolff at affraade hanom at tage seg noget for emod Dytmersken; ehvad suar the faa. Her ere verre tiidinge, ath hertugindens anhang aff Lottring, koning Christerns datter, skulle haffue vj^m heste oc ther tiil foed folck vdj bestilling ath draghe vdj Danmark met. Thet ladher, lige som the tiidinge oc ere sande; Gud beuare oss! Jeg haffuer saa møget at gøre, ther fore haffuer ieg bedet Ioachim Beck; hand haffuer loued ath bestille borreleye breff, pendinge oc andhet, som thu skalt haue suar paa. Jeg forser meg, mijn herre drage s . . indhen ij dage her aff tiil Flensborgh. Gud beffaller jeg teg. Aff Aarhuss sondagen iubilate 59.

Johan Friis tiil Heselagger.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften (med en anden Haand) og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig och welbyrdiig her Magnus Gyldenstiern tiil Stiernholm, ridder, kong^e maits. stadtholder paa Kiøbenhaffn, sinn synderlig gode wenn.

Om tet fremet krygs folck.

Tr. i Udtog i [Norsk] Hist. Tidsskr. II, 96.

¹⁾ *Fejlskrift for Adolf.*

461.

Aarhus, 17. April 1559.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Kongen har antaget Torben Daa til Skibshøvedsmand paa et af Orlogsskibene. Han skal give ham tilsvarende Underhold.

Orig., meget medtaget; den nederste Del af Brevet med det meste af Udskriften mangler.

462.

Aarhus, 17. April 1559.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Kongen har modtaget hans Skrivelse med Brevene fra Raaderne i Lifland og hans Meddelelse om Gulland og Lauritz Kannegyder i Visby. Kongen sender ham et Brev til Christopher Hvitfeldt til Viderebesørgelse. Han skal lade Orlogsskibenes Udrustning blive gjort færdig saa snart som muligt.

Orig. m. paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: Anamit 23. apryl, at vdrede orlogsskyben oc Laurs Kandegiider pa Gullen.

463.

Aarhus, 17. April 1559.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne, København, „eller hans fogit eller hans schriffuer pa wort slot Kraagen udi hans franuerelBe“.

Kongen sender ham et aabent Brev til Bønderne og menige Almue i hans Len om Skat og Landehjælp.

Orig. m. paatr. Segl. — T. o. a. L. 6, 74. — Tr.: K. Brb.

464.

Aarhus, 17. April 1559.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Han skal udtage 40,000 Dlr. af Hvælvingen paa Københavns Slot og levere dem til Brevviseren, Rentemester Joakim Becks Skriver Niels Pedersen, der skal bringe dem til Kongen.

Orig. m. Kongens Underskrift, paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: Anamit 23. apryl, at forsende 40,000 dlr. — Udt. i T. o. a. L 6, 77. — Tr.: K. Brb.

465.

U. D. og St. [før 21. April 1559].¹⁾

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling til at sikre sig Johan Gøswin.

T. o. a. L. 6, 83. — Tr.: K. Brb.

466.

Roskilde, [før 21. April] 1559.²⁾

Børge Trolle til Mogens Gyldenstjerne.

Han har anmodet den eftersøgte Johan Gøswin om at begive sig til Mogens Gyldenstjerne. Han venter sin Broder Herluf Trolle hver Dag. Der gaar mange Rygter om truende Forhold i Sverrig.

Myn ganske wellwillig kerlig hyllßen nw och altiadh. Kære her Mons, nesth min wenllig och kerlig tacksy-gelse, saa gyffuer jeg thyg wenllige tiill kenne, atth jeg fyck thyn scriffuelse och ther hos kongelig mats. vor nadyghe herris breff metth ten thenner Brodher Fryss om Jehandt Gøßewin. Saa gyffuer jeg thyg wenllige tiill kenne, atth handh er her vdj bygen; och haffde jeg bwdh vdj hans herbærre, tha er handh vdh gaenn, men jeg ladher ledhe effter hanom. Saa wyll jeg talle met hanom och bedhe hanom gerne och hartth, atth handh wyll kome

¹⁾ Brevet er i K. Brb. dateret: [omtr. 25.—30. April]. Mogens Gyldenstjerne besvarer det den 21. April, og imellem dette Brev og nævnte Brev kommer Børge Trolles to Svar til Mogens Gyldenstjerne paa dennes (ikke bevarede) Henvendelse. Baade dette og de følgende 2 Breve maa saaledes dateres noget før 21. April, men en nærmere Tidsgrense kan ikke angives. Dateringen i Børge Trolles Breve: Tirsdagen i Markedet, hjælper heller ikke. Ved aabent Brev af 1516 Paaskedag [23. Marts] bestemte Kong Christiern II., at der skulde holdes 4 Markeder om Aaret paa Sjælland, deraf det første i Roskilde 3 Uger efter Paaske. Om denne Bestemmelse, paa hvilken Arkivar, Dr. phil. William Christensen velvilligst har henledet min Opmærksomhed, endnu havde Gyldighed i 1559, vilde Tirsdagen i Markedet i nævnte Aar være den 18. April. Ogsaa dette tyder paa, at de nævnte Breve maa sættes til Tiden kort før 21. April.

²⁾ Om Dateringen af Nr. 466 jvfr. Noten ovfr. til Nr. 465.

tiill tiig tiill Københaffn och talle met tiig, thy tw haffuer atth talle met hanom, och atth tw haffuer screffuett migh tiill ther om, atth jeg skwille bedhe hanom pa thynne weghne. Kære her Mons, hwadh tw wylth haffue wydher gyorth her vdj, atth tw wylt scriffue mig tiill, tha wyll jeg rætte migh effter thyn scriffuelße, och sender jeg tig myn nady herris breff tiill baghe vdj gen. Myn brodher Herløff er ycke komen, men the wentthe hanom pa bissgorden hwer dagh. Her er fwlth thynder aff Swerryghe, och enn thynde ycke som endh anden, och megen løgen. Ther fore kandh jeg ycke scriffue om, men the aff Ble-gyngge syger, atth handh haffuer en stor hoff folck lygendis vdj Kalmarren. Kære her Mons, jeg wedh yntthet synderlig atth scriffue tig, men wyll nw och altiidh haffue tiig Gwd aldmegthistææ beffallett vdj gwdzfryctt. Ex Roskylle om tijsdagen i marktett 1559.

Berre Trolle.

(*Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:*)

Ærliig oc welbyrdiig mandh och strenge ridder, her Manges Gillensterne tiill Styærneholt, kongelige mat. myn nadyge herris stattholder pa Københaff, syn synderlige godhe ven, wenlige tiill screffuitt.

Om Iohan Gøswijn etc.

74½	ame	
1½		4 fertter
76		4 ferter.

467.

Roskilde, [før 21. April] 1559.¹⁾

Børge Trolle til Mogens Gyldenstjerne.

Om Johan Gøswin. Han venter sin Broder Hertuf Trolle samme Dag.

Kære her Mogenz, jeg tallde met Jehan Gøssewyn och badh hanom, atth handh wylle komme tiill tig, thy tw

¹⁾ Om Dateringen af dette Brev jvfr. Noten ovfr. til Nr. 465.

haffde atth talle met hanom och wylle, atth handh skwlle bestylle nogytt for tiig vdj Tyslan; tha wor handh ther wedh, lyghe som handh ycke westhe ycke(!), om handh kome till Køffwenhaffn pa thene gangh. Dock sawdhe handh, atth hand actthedhe syg tiidh om x eller xij daghe vdj modh, thy hand haffde køfft tw foder aff Laffris bwdh magher(!) for xx daller. Kære her Mons, saa tyckes megh, atth handh actter en fæghe ting att draffue for tin skyllidh tiill Københaffn, och wyll jeg tror(!), att handh ycke komer thydh pa thenne gang, vdhen handh blyffuer vdj modh hans wylghe, thy tyckes meg gotth atth være pa thyn behaff, atth tw scriffuer hanom tiill, atth tw haffde atth talle met hanwm pa kongelig ma^{ts} veghne, ther som handh ycke wylde, atth handh taa motthe gørritt, och ladhe to eller tre karle rydhe met hanom och wysse hanom wæygen. Kære her Mogs, hwadh tw wylth haffue bestill(!), ath jeg skall gøre her vdj, tha gør jeg thet gerne. Gwdh wyll jeg haffue teg befallett. Ex Roskylle tysdagen vdj markedh 1559.

Byrge Trolle.

Kære her Mons, jeg hoffuis, atth att(!) mijn broder Herløff komer hyem vdj jafften, thy the syghe, atth handh skwlle haffue leygett vdj Twssæ vdj natth.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Tiill erliig och welbyrdig man, her Mons Gyllensterne tiill Styærneholm, kongelig mats. stattholder, ganske venlig tiilscreffuet.

Om Gos wyn.

468.

København, 21. April 1559.

Mogens Gyldenstjerne til Kongen.

Om Johan Goswin. Efterretninger fra Meklenborg og Sverrig.

Stor megthiigeste høgbornne første, alder nadiigeste herre, nest miinn pliigtiinge thro thieniste giiffuer iegh

etthers kol. matt^{ts} wdij aldt wnderdannighedtt thiill kennde, adtth ieg epter etthers kol. matt^{ts} nadiige schriiffuesse(!) haffuuer ladedtt forfarre, thedt lahann Gøsswiin wor wdij Roskyldtt. Ther haffuuer ieg hafftt bodtt effther hannom och indttmanedtt hannom her wdij byenn wdij eth herbergge, och hannndtt haffuuer giordtt megh etht handt tastenn och thiill sagtt paa hanns edellmanns erre, tro och loffuue icke adtt dragge ther wdt, før thett sker medtt etters kol. matt^{ts} wiilliige. Nu haffuuer hannndt hartth wndtskyldedt segh, adt icke kannndtt wiide medtt etht ordtt adtt haffuue handeledtt y modtt etthers kol. matt^{ts} eller nogenn dansk mandtt, och bediidtt megh, adtt jeg wiille schriiffuue for hannom thiill etthers kol. matt^{ts}, adtt hanndt motte kommme tiill suars for etters kol. matt^{ts} medt thenndt, som hannnom bessagdt haffuuer, thaa wiill hannndt forandttworde segh, saa adtt hans skyldth icky skall fiinnds. Hanndt beklager segh hartt och siiger, adtt hanndtt er enn fattiig och fremmedtt mandt och haffuuer riinge formuge adtt legge lennge och terre wdij etht herberriig. Beklager seg och, adtth hanns heste och harnnske stander der wdenn lannds och stannder ther och therrer paa hanns omkost. Siiger och adtt haffuue schreffuedt Franndtß Ratlou thiill, adtt skulle forfarre hannom, om etters kol. matt^{ts} haffde fremmede ryttere behoff, thaa wiille hanndt komme medt hanns heste och harnnske och thienne etters kol. matt^{ts} for nogen andden herre.

Och bediidt meg hardtt ther om, adtt ieg wiille schriiffue for hannom tiil etters kol. matt^{ts}, adtt hanndth medtt thedt første motte fange ett nadiigt suar, adtt hanndt icke skulle lengge op holliis ttiill siin storre skade, huilckedt ieg icky haffuuer kundt weggeredt hannom.

Gøsswiin haffuuer och sagdt, adtt hannom er och om bededtt adt forfarre, om kol. matt^{ts} wiille haffuue fem

hunder Tyske regsiiger, thaa wiiste hannndtt dennn, som giernne wiille thienne etters kol. matt^{ts}.

Alder nadiiste herre, ieg haffuuer thalledtt medtth enn tysk regsyg knegth, som wor y løffuerdags y Rostock, om der wor nogenne besteliing wdij lante Meckelborriig om ryttere och knegtte adtt forsammelle. Handt haffuuer sagdtt, ther wor bestelliing, och thendt er affslagenn.

Item ieg haffuuer och thalledtt medtt nogenne, som ere komn nedtt aff Suerriick, och spurdt dem, huorefore konng Gøstaff ryster seg ssaa tiill krieg. Dij siiger for megh, adtt dij intedtt haffuer hørdt ther aff, for dij er kommenn hiidtt neder wdij kol. matt^{ts} lannde, for y Sueriick wedt dij der intedt aff adtt siige, och siiger Knudtt Iude, lanndsdomer wdij Synnder Halliindtt, adtt dij Suuenske drager her neder y lannden och kiøber och selgger, liige som dij er wandtt adtt giørre.

Aldernadiigeste herre, liige som dij thiidiingh kommer for meg, saa schriffuuer ieg etthers nade liige saa tiill y gienn.

Och skall her intedtt forsømmes, huis megh muliigtt er, och wdij altiing etters kol. matt^{ts} wnnderdaniigh wiilliig thienniste adtth beuisse skall ieg altiidt fiinndiis wiilliig och wspardtt, thett kennde Guudtt, som ieg etthers kol. høgmegttiighedtt medtt liff och siell wdij eth langwarriig lycksalliigtt regementhe wiill haffuue befalledtt. Schreffuuedt paa Kiøbenhaffne fredagenn thendt 21. wdij apriliis anno 1559.

Etthers kol. matt^{ts}

wiilliige thiener

Magnnus Gyldennstiern,
riider.

(Ikke egenhændig Orig. med den sædvanlige Udskrift bagpaa til Kongen og Mærke af Seglet. Paa en indlagt Seddel med en anden samtidig Haand følgende:)

Item tesliigeste giuer ieg eters naadiis høgmehtiighet ydmiigeliigenn till kende, adtt denne landz ende dagliigen truis och feygdis aff de Suenske.

Item tesliigeste er der oc forbodtt giortt y Suerriige blant bønderne, adt ingen maa wdsellge saa gott, som iiij alb. er wert, vnder xl marks brødde.

Item er der oc paa liust, adt the bønder boendis paa Ølandtt skulle gørre genger ind y Suerriige.

Item tesliigeste er paa buddett huer prestmandtt adt skulle haffue en lest øll liigendis till rede, naar paa eeskiis.

Och siigis, adtt stormegtiige høgborne første hertug Erich skall verre ventendiis till Calmarn nu mett dett snarriste.

D. Kanc. Indlæg til Registr. og henlagte Sager.

469.

København, 22. April 1559.

Mogens Gyldenstjerne til Kongen.

Han sender Efterretninger fra Nordtyskland, om Freden i Cateau-Cambrésis og fra Norge. Om Afsendelsen af Knægte til Gulland og Skibe til Island. Foreslaar Forholdsregler til Værn for Halmstad og Varberg.

Stor megtiigeste høgbornne første, alder nadiigeste herre, nest miin pliigthiige thro thienniiste giiffuuer iegh etthers kol. matt^{ts} wdij aldt wnderdanniighedtt thiill keinne, ther kom enn knegtth thiill megh y dagh, som ieg haffuuer hafftt y Thysklandt om kundtskab adth forfarre; hanndt haffuer werredtt y lanthe Meckelborriigh, lanthe Brunsuiigh, lanthe Lønneborriigh och sthigt fann Bremmenn och draggedt saa om kring wdij alle steder, huor som nogiidtt kriigx folck haffuer forsammelledtt segh.

Vdij lannthe Meckelborriig begynttes adth for samlle ryttere och knegtte; thedt er affslagedtt ther.

Wdij lanthe Brunsuiig haffuuer hartugenn ladett tiill siige offuuer aldtt hanns lanndtt, adtt dij skulle werre rede medt thierriis røstniingh och wergge, nar dij thiill siigiis, och thager knegthe ann, huadtt hanndtt kanndtt fannge.

Siiger hanndtt meg och, adth ther forsammelles fullt knegtte alle steds. Enn greffuue fann Anholtt har haltt andedt regementh knegtt tiil Barnewig¹⁾ ligindis.

Wolder Dam haffuuer haldt andedtt regementh knegtte thiill Harborgh liigiindis.

Eenn, heder Platte, skall och haffuue nogne knegttthe och legge medtt ttiill Wedelle.²⁾

Friidtzs Berriig leger medtt tho regement knegttthe wdij stiigt fann Bremen.

Ther haffuuer standedtt ett brøllup thiil Selle³⁾ y lanntthe Lønneborriig nu misericordii søndag forgangiiddt [9. April], och ther worre fuldtt høffuidtz mendth, rede aff och thiill, och thenne myn kundtskabber siiger, adtt der wiille bliffuue besluteth, huordt dedtt giellder henn. Dij aff Lønneborriig haffde dierris senndebodtt tiill Selle medtt nogiiddt adtt forskencke; dij bleffuue affuist och inthedt annamedth. Dij Lønneborriiger haffuuer sendtt tho høffuiids mendtt wdtt om knegtte, kunde ingenn fange.

Siiger hanndt och, dij skulle werre wedtt halff triidij siinnnds tyffuue fennicker, nar dij komme sammelle, och offuuer made well rystiig, och ther wancker daller och marck støcker, som giiffuuis thennom paa hannden.

Ther giick røgtthedtt, adth enn dronniingh skulle haffuue giiffuuedtt thiill thenne kriigh femthenn t^r gulddt.

Giick och røgtthedtt, adth hartuug Adeluff skulle bliffuue felthherre offuuer thette kriigx folck.

¹⁾ *Bardorwiek, 1/2 Mil Nord for Lyneborg.*

²⁾ *Wedel ved Elben.*

³⁾ *Det er uvist, hvilket Bryllup der sigtes til. Hertug Franz Ottos Bryllup med Elisabeth Magdalena af Brandenburg stod 11. Jan. 1559. Der kan næppe sigtes til noget fyrsteligt Bryllup.*

Adtt dij Lybske frychthedtt dennom, adtt Thraminde¹⁾ skulle indt thaggiis.

Thij Thøttmerske haffuue och størckedt thennom medtt folck, huadt dij kunde, men dedt well gielde thennom ann etc.

Item sender ieg etthers kol. matt^{ts} enn kopij, som meg er senndtt, lydiindis om fredt, som er giordtt y mellum konningen aff Franckriige och konng Piiliipus aff Spanni-genn.²⁾

Chrestoffer Fallwatter³⁾ kom hidt y afftiis fraa Liiste lenn; haffuuer sagtt for meg, adttth ther haffuuer werredtt firre engelske skib wnnder Norgge wdij Skerre sundtt,⁴⁾ dij thre huer medtt iij mers, thet fierde medt thre mers. Haffuuer hanndt och thalledtt medt nagenne bønnder, som haffuuer hiemme wdij Reff sunndt wedt Marstranndt, haffuuer werrett wde paa Reffuedtt wdij dugerij. Samme bønnder sagde for hannom, adt dij haffuue setth thre storre skib ther wde paa Reffuedtt, och haffde Danmarckiis wabenne paa och sagde segh adtt werre hiemme wdij Danmarck. Ieg wiil lade enn piincke løbbe henn wnnder Norge om thenndt leliighedtt adttth forfarre.

Alder nadiigeste herre, ieg kanndt icke forlade och wdij aldt wnnderdannedtt schriffuue etters kol. matt^{ts} tiill, liige som thet siiges for megh.

Paa thiisdag, om wiindenn wiill werre thiiil wiillde, skall dij vij roder knegtter kommme aff stedth tiil Gul-liindtt, och saa Knuudt Stennßenn tiil Islandt; thedt haffuuer ickij kunndt skedtt før.

¹⁾ *Travemünde.*

²⁾ *Freden i Cateau-Cambresis. Blandt Mogens Gyldenstjernes Dokumenter findes under 7. April en „Copie gheextraheert vuyt de originael placæet van den pays“, med Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: om ten for dracht mellom Franckryge oc Spanigen.*

³⁾ *Kristoffer Falvater var 1558 Skibshøvedsmand.*

⁴⁾ *Skjernønsund, Lister Len, Farvandet mellem Skjernø og Fastlandet.*

Thet, som skall ttiil Wespennøø, er och ferdiig adtt fyellies medtt Knuudt Stennßenn. Annders Iude, som skall thiill Ferrøø, er for viij dage segledtt her fraa. Hanndt haffuuer dogh icke hafftt wiindtt adtht kunde werre kommedtt lanngtt.

Alder nadiigeste herre, om etthers kol. matt^{ts} saa for gaatth ann adtt schriffuue her Peder Schram och Errick Rossennkrannds paa Wardtbierrig tiil adtt bestelle dij wdbodtzs bønnder y thierris lenne adtt dragge indtt y Hallemstedt och Wardtbierrig, och huer bunnde hollte siin karll y viij dage, thet wor ix wgger, som dij ix holltte, thendt thiende om nogiidtht paakomme, for borgerne erre allt mestenn segledtt, och fiinndis riinge folck wdij dij kiøbsteder, for dij segelle altht om sommerenn. Ieg wedtt ickij bedre radtt thiill dij tho kiøbsteder etc.

Skall her inthedtt forsømmes, huis meg muliigtt er, wdij alle thing etthers kol. matt^{ts} wnderdanniigh wiilliige thieniiste adtht beuisse, skall ieg altiiddt fiindis wiilliige och wspardtt, thedt kennde Guudtt, som ieg etthers kol. høgmehtiighedtt medtt liff och siell wdij ethh lanngwariig lycksalliigtt regementte wiill haffuue befalledtt. Schreffuedtt paa Kiøbennhaffuuen løffuerdagenn, som er thendt 22. apriliis anno 1559.

Etters kol. matt^{ts}
wiilliige tthienner
Magnus Gyldennstiern,
riider.

Ikke egenh. Orig. m. paatr. Segl og den sædvanlige Udskrift til Kongen i D. Kanc. Indlæg til Registr. og henlagte Sager. Egenh. Konc. (m. Undt. af det sidste Stykke fra Ordene: skall her inthedtt. . .) i M. G. Priv. Ark. Konc. og Optegnelser. Her gengivet efter Orig.

470.

Haderslev, 23. April 1559.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Kongen har erfaret, at Hertuginde af Lothringen skal have til Hensigt at angribe Kongens Riger og Lande til Vands og til Lands, og at de Knægte, som var bestille i Tyskland, endnu ikke er forløvede; ligeledes skal der være et Antal Ryttere i Bestilling, og alle Hollænderne har faaet Ordre til, at ingen maa løbe ud før efter St. Valborg Dag [1. Maj]. Adressaten skal derfor gøre Orlogsskibenes Udrustning færdig og ellers have Tilsyn med, hvad der er magtpaaliggende. Kongen vil tilskrive Købstæderne om at gøre de Skibe færdige, som de skal holde Riget til Tjeneste.

Orig. m. Rester af paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: Om Luttrynge, oc købstæderne gøre teris skyb ferdug.

471.

Flensborg, 24. April 1559.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Han skal holde Svende¹⁾ rede med Harnisk o. a. til Orlogsskibene.

Orig., meget medtaget; Seglet og det meste af Udskriften mangler. Kun en Rest bevaret af Mogens Gyldenstjernes Paategn.: At vd. . . — T. o. a. L. 6, 81. — Tr.: K. Brb.

472.

Flensborg, 24. April 1559.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om den almindelige Landehjælp, som Rigens Raad har bevilget i Odense.

(Paa en Seddel:) Kongen har befalet Børge Trolle at begive sig til Københavns Slot.

Orig. m. paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: Anamit 12. may, om k. skat oc Børre Trolle. — T. o. a. L. 6, 82. — Tr.: K. Brb.

¹⁾ Tallet er ikke angivet.

473.

Neumünster, 1. Maj 1559.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Kongen har af hans Skrivelse erfaret, hvad der er kommet til hans Kundskab om Krigsfolk, som er bestilt i Tyskland. Kongen er bleven enig med sine Farbrødre, Hertugerne Hans og Adolf, om, at samme Krigsfolk „er dem og os svoret“ og skal bruges af dem i Fællesskab. Han skal have god Agt paa Sverrig og straks meddele Kongen, hvad han erfarer.

Orig. m. Rester af paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: At tet krigsfolck komer k. mt. tyl oc dy hartuger af Holsten.

474.

Neumünster, 1. Maj 1559.

Johan Friis til Mogens Gyldenstjerne.

Kongen og Hertugerne Hans og Adolf er blevene enige om at angribe Ditmarsken. Der er ingen Grund til at ængstes for de i Tyskland samlede Krigsfolk. Der hersker Dyrtid. Han beklager Krigen. Svar paa Forespørgsler om en Skriver, om Antagelse af danzigske Krigsfolk o. a.

Kere her Magnus, synderlige gode venn, som ieg tilfforn screff teg tiil, at mijn herre viille tiil Køpnehagen, tha dreff stor aarsage h. k. mt. tiil at forlade thend regze til Køpnehagen; men nu haffuer mijn herre her vdj Nordrup, som ligger ij mile her fraa Ny Mynster, verit til tals met hertug Hans oc hertug Adolff, oc ere saa forligte, at alth thet krigxffolck, som for hende er, bode thet hertug Adolff (oc hertug Hans)¹⁾ oc mijn herre haffde forsamblet, skulle suerie alle iij herrer, och viille alle iij herer drage met same krigx folck ind vdj Tytmersken. Gud giue lycke! Gud ved, thet er icke mit raad, at mijn herre drager selff ther ind. (Her hielper ingen raad ther emodh.)²⁾

¹⁾ Disse tre Ord er atter overstreget.

²⁾ Det indklamrede er atter overstreget.

Thu tør ingen sorg haue for thet folck, som hauer verit eller er forsamlet vtj Tydiske land; tiisse iij herrer ere nu vel saa sterke, at ingen biider paa thenom, saa lenge samme krigxfolck er samel. Gud rade vel, nar the skilis ath.

Thet er end nu ingen fred emellom Franckerige och Hispanien oc Nederland. Thet lader, som thet er bedrag, the handle met huer andre, saa at k. aff Franckerige icke skal vere til sintz at slippe the fester, hand hauer, oc ther staar freden paa.

Her er dyr tiid, Gud raade vel! Et stort tal folck kommer samell, ehuor the faa vnderholling. Gud maa forbarme seg offuer slig anslag. Thet er nu then . . .rste tiid paa aaret ath samle krigxfolck. Her er ingthet greess vdj marken, inghen haffre paa lofftene, ingthet eller møget ringe hør vdj lærne, lamene er smaa, hons oc geess endh myndre, øxene ere maure. Tiiden er saa kort, at vij ingthet kunde bestille tilffor aff andre landh. Gud forlade thenom, ther førre oss vdj thenne krij. Her met teg Gud befallindis. Screffuith til Ny Mynster sanctorum Philippi oc Iacobj 1559.

Johan Friis tiil
Heslagger.

(Brevet fortsættes paa et løst Blad, der har tjent til Konvolut og bærer Segl og Udskrift.)

Som thu scriffuer, thet Lauris scriffuere er siug, tha finde selff raad til en scriffuere, thij Niels kand icke nu mistis her.

Som thu scriffuer, om thu skalt tage danske karle vdj tjenste, tha ramme selff, som thu vest k. mt. gaffn er; thet bliffuer vel ther ved, huad thu gør vdj the maade. Kand thu meth lempe, tha skil teg aff met thet folk, som er vbrugeligh.

Vij haue her nog ath bestille; finde nu paa en stacked tiid selff raad oc ram selff til, huad thu vest gaffn er.

Kunde thu beuilge nogle borgere til at føre haffre, flesk oc andhen fetalie tiil Kiill; ther er then dyre sold for bare pendinge.

Fritz Berg er her hoss k. mt.

(*Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:*)

Erlig og velbyrdig her Magens Gyllenstjerne tiil Stiernholm,, sin besy[nderlig] gode ven.

Om tenne Tiitmerske kryg.

475.

Kolding, 4. Maj 1559.

Dronning Dorothea til Mogens Gyldenstjerne.

Anmodning om at give Studenten Oluf Nielsen Underholdning paa Københavns Slot.

Dorothea vonn Gotts gnadenn königin zu Dennemarken
vnnnd Norwegenn, gebornn zu Sachssenn etc.,
hertzogin zu Schleswig Holstein etc.,
wittwe.

Vnsernn gunstigen vnd gnedigstenn grus zuuornn. Ernuhster vnd erbar besonder lieber. Wyr seind vnderthenigst berichtet wordenn, das Oluff Nylssenn, wilcher sich zu Coppenhagen im studio erhalte, ein gute zeitheer seinen freyen tisch nebenst den andern studenten vffm schlosse gehapt habe; nachdeme aber die könig^e wurde, vnser seliger lieber herr gemahel, löblicher christlicher gedechtnus, vonn Gott dem almechtigen jn sein ewiges reich gefordert vnd von diser weldt gescheidenn, sey demselbenn Oluff Nielssen nebenst den andern studenten verleub gebenn. Diweill aber etzlichenn denselbenn armen gesellen widerumb ein freyer tisch vnd vnderhalt vffm schlosse, wie wir bericht, jtzund verordenntt werden solle, vnnnd dann vnser seliger lieber herr, löblicher gedechtnus, dem obgemelten studenten Oluff Nielssen denn

tisch vnd freyen vnderhaltt zuuorn gnedigst gegöntt vnnnd verordnen lassenn, als gesynnenn vnd begeren wir demnach an euch gantz gnedigst, jhr wollet vnns zu gnedigstem gefallenn, do es euch jimmer thulich vnd mughlichenn, verschaffen vnd verfugen, daß obengedachter Oluff Nielssen seinen tisch vnnnd vnderhaltt, wie er zuuorn gehapt, nebenst denn andern, so nu vffs schloß verordent sein, widderumb auch habenn muge. Wir zweifeln nichtt, was jn deme mughlich zu thun vnnnd gelegenn, jr werdett euch vhm vnsernt willen vnbeschwert erzeigenn. Das seint wir mit gnaden vnd allem guttenn, damit wir euch gewogenn, hinwider zubeschuldenn gneigt. Datum Coldingenn denn 4. monatstag maij anno etc. jm 59.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften.)

Dem ernuhesten vnnnd erbarn, vnserm besundernn liebenn ern Mangnussen Guldennstern, rittern, stadthalter zu Copenhagenn.

476.

Flensborg, 5. Maj 1559.

Johan Friis til Mogens Gyldenstjerne.

Om Krigen mod Ditmarsken og Efterretninger fra Udlandet. Kongen vil til Kolding og derfra til Segeberg.

Kere her Magnus, jeg screff teg til nu ij dage siidhen om thette krigxifolck, at hertug Adolffs folck oc tiisligeste myn herris krigx folck haue alle suoreth bode myn herre, hertug Hans oc hertug Adolff oc skulle brugis emod Dyttersken. Gud giiffue bedre lycke, end bestillit er! Och haffue vij nu inghen fare aff Tydskeland paa thenne tiid.

Joachim Beck hauer screffuit teg til om fetalie och lantzknecte.

Thu finder beskeed vdj k. mt^s breff om skibene och andhet.

Jeg haffuer screffuit teg ij gange til vdj thenne vge.

Kongen aff Franckerige er vor ven oc tisligeste Hispanien, met Gutz hielp, saa jeg tror, thet hauer ingen nødh. See selff til met Suerigh.

Jeg gidder icke nu screffuit mere paa thenne tiidh.

Vij drage post huer dag, mijn herre vill vdj morgen her aff oc till Koling ther ath mustre then iudske och fynske adel oc strax post ther fraa tiil Segeberg. Gud beffaller jeg teg. Aff Flensborg fredagen effther vor herris hemelffardtz dagh aar etc. mdlviii^o.

Johan Friis tiil Heselagger.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Her Magnus Gyllenstern til Stierneholm, ritthere.

Anamet 11. majj.

477.

Kolding, 7. Maj 1559.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Kongen er blevet enig med sine Farbrødre om at rykke ind i Ditmarsken. Han skal derfor beordre Christoffer Trondsen og de andre Hovedsmænd til med 4 Orlogsskibe at sejle til Husum.

(Paa en Seddel:) Om Baadsmænd til Flaaden og Udrustning af Orlogsskibe.

(Paa en anden Seddel:) Han skal øjeblikkelig besørge vedlagte Breve videre til en Del Lensmænd.

Orig. m. Rester af paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: Anamet ten 11. dag, at Crystoffer Trundsen skal fiillig dy 4 skyb, oc rede de andere vd. — T. o. a. L. 6, 84. — Tr.: K. Brb.

478.

Kolding, 8. Maj 1559.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Kongen beholder Staffen Seigermagere i sin Tjeneste. Om Boderne paa St. Nikolaj Kirkegaard. Kongen sender ham 100 Knægte, som har ligget

i Borgeleje i Ribe og paa Fyn; han skal lade dem indskrive¹⁾ og give dem Aarsløn, eftersom de er rustede til.

Orig. m. paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: Om Staffen seigermager oc dy knechtte i Rybe oc Fiien at aname. — Udt. i T. o. a. L. 6, 86. — Tr.: K. Brb. O. Nielsen: Kbh. Dipl. IV, 564 f.

479.

Kolding, 8. Maj 1559.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Da Jørgen Rosenkrantz skal afgive Koldinghus, skal Povel Hvitfeldt straks begive sig dertil. Da Slotsskriveren [paa København] er død, skal han sammen med Børge Trolle lade gøre et nyt Inventarium. Povel Hvitfeldt skal overantvorde ham og Børge Trolle Slotsloven og Inventarierne for Københavns Slot og Krogen.

Orig. m. Kongens Underskrift, paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: Anamet 12. maj, tet ieg skal anname slotzlougen tyl København oc inuentaryom. — T. o. a. L. 6, 85. — Tr.: K. Brb.

480.

Kolding, 9. Maj 1559.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling til at levere Rentemesterens Skriver Niels Pedersen alle de Fjerdinger med Penge, som Kongen har staaende paa Københavns Slot.

Orig. m. Kongens Underskrift, paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: Anamet 14. maj, at sende dy ander dl. fram, i huellyng er. — T. o. a. L. 6, 87. — Tr.: K. Brb.

481.

Kolding, [8.—]9. Maj 1559.

Johan Friis til Mogens Gyldenstjerne.

Joakim Beck vil tage sig af hans Ærinder. Om Lothringen, Hertug Adolf og Sverrig. Kongen drager til Flensborg. Adelen skal møde i Kolding den 27. Maj. Om Udmøntning af Penge, Udsendelse af Skattebreve og om Ditmarsken.

¹⁾ T. o. a. L. har ved en Fejlskrift: indskikke.

Kere her Magens, effther thij ieg nu hauer saa møget at bestille, tha haffuer ieg safft Ioachim Bec, hand skall scriffue teg suar paa alle thine erinde och bestille teg, huad thu skalt haue tiil skiibs oc andhett behoff.

Her komme huer dag io verre oc verre tiidinge, at k. aff Franckerige skal see egennem fingre, at Danmark bliffuer indtageth the Lotringske til beste. Vor herre kand gøre alting. Ther er møget krigsfolck forsamlet emod grensen forudhen thett folck, hertug Adolff tilhør, som hand viil bruge emodh Dytmersken. Thett lader vnderlig, thett hertug Adolff viil ingthett lade myn herre viide aff hans handell. Myn herre hauer screfft hertug Adolff tiil oc fick suor tilbage, huerken ney eller ia. Some sie, at Suerig skal haffue hemelig forstand mett thett fremed krigsfo[l]ck oc ligeuel frygte sig for hertug Adolff oc oss.

Vdj dag drager myn herre her aff paa veien tiil Flensborg.

All adelen oc lensmend aff Iutland oc Fyn the skulle mett theris rystning vere vdj Kolling paa louerdag xiiij dage [27. Maj]. Lad mynte mesteren gøre sine stempell ferdig.

The ij β stycker ere slagne vdj kong Christern thend 3. naffn, oc datum stor datum 59, thett duer ingthett, haffde datum veret giord 58 eller førre, tha mothe mynten vel vere slaget vdj myn herris herre ffaders naffn. See vel til mynthen. Her er stor bryst paa smaa mynt, thett gør dyr tiid paa alth, som indbyggerne skulle købe her i riighet.

Gode nat, ret nu rider myn herre bort.

Thend skat, som bleff beuilget vdj Otthense at skulle vdgiues, dog breuen furst vd at scriffue effther kroningen, same skatte breffue skulle nu vdgaa.

Kere her Magnus, jeg forseer meg, ath thu hauer suar paa alle erinde bode vdj myn herris scriffuelse oc vdj

the breff, Iochim Beck haffuer screffuit teg, oc haffuer ieg screffuit teg til. Jeg screff teg til om mynthen; the 2 β stycker, thu sende meg, the ere vdgaet vdj k. Christians naffn, och the ere slagne aar 1559, oc koning Christian leffde icke same aar, thij hand døde paa nyt aars dag, ther viil tek(!) til. Sameledis the mark stycker skulle vdga vnder mijn herris naffn, ther for vil thend stempel oc skieris paa ny. Jeg forstaar, ath ther viill icke bliffue møget ath mynthe aff.

Vij skulle nu voge paa Dytmersken, alt vij kunde aff sted komme.

Gud befaller jeg teg. Aff Koling mandagen thend 9. maj 1559.

Johan Friis tiil
Heßelagger.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlig och welbyrdig her Magnus Gyllenstiern til Stiernholm, ridder, kon. maitts. stadtholder paa Kiøbenhaffn, sin synderlig gode wenn.

Om miintten.

482.

Kolding, 10. Maj 1559.

Johan Friis til Mogens Gyldenstjerne.

Om Toget mod Ditmarsken og Udmøntningen af Penge.

Kere her Magens, ret nu emellom vij oc viij om afften fick ieg thin scriffuelse, oc finder thu vdj k. mts. breff, teg tilfforn tilscreffuit, besked om thend krig vdj Dytmersken. Vij drage ther hen. Gud vil beuare k. mt. oc oss andre met. Ther som¹⁾ thet gor effter vor vilie, tha vinder myn herre thend niende(!) part vdj Dytmerske; men ther som thet gor ille tiil, thet Gud viil naadelig aff-

¹⁾ *Det følgende Stykke trykt i (Norsk) Hist. Tidsskr. II, 96.*

uende, tha er Danmark oc Norge vdj stor fare. Gud be-
uare oss alle! Jeg haffuer ladet myn herre see the iij
mark stycker, som thu sende meg, och h. k. mt. behager
thenom vell, oc beholt h. k. mt. the iij stycker, thet fierde
sender ieg teg eghenn. Send selff bud vdhj Suerig, the
andre kundskaff ere viist falske.

Vdj morgen drager k. mt. her aff tiil Flensborg oc
siiden emod Dytmersken. Jeg vil framdellis scriffue teg
mere tiil. Screffuit Kolding thend x dag maj 59.

Johan Friis tiil
Heslagger.

*(Bagpaa: Spor af det afrevne Segl, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes
Paaskrift:)*

Her Magnus Gyllenstern til Stiernholm, ritthere oc
statholdere paa Kopnehagen.

Om miintten.

483.

Kolding, 13. Maj 1559.

Dronning Dorothea til Mogens Gyldenstjerne.

*Han anmodes om at sende vedlagte Brev til Henrik Mule og give ham
Pas til Kolding.*

Dorothea, metth Gudts naade Danmarcks och Norggis etc.

drotningh, jndfødt wdj Saxen, herttugindde wdj

Slesuig, Hollstenn etc.

Wor synnderlliige gunst tiillforne. Wij bede eder gun-
stelig, atthj wille lade forskiicke thette breff her jndde-
luctt etc. tiill en karll metth naffn Henrich Mule aff Lønne-
borgge, som er hoess Staphin seyermager ther wdj Kiø-
bennhaffnn, och i wille giffue hannom ethers pasboer ath
kundde reysse ther fran och hiid tiill Kolldingh, szaa ath
hand mett thet første, mugeligtt er, kundde werre her hoess
oss tiillstede. Ther mett giørre i oss synderlig tiill wiillge,
och wiille thet mett alld gunst och naade bekiennde.

Beffallindis eder Gud. Schreffuit paa wortt liifgedingis slotth Kolding thenn 13. dagh maij anno etc. mdlx. Wnder wortt signete.

(*Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:*)

Oss ellselige erlliigh och welbyrdiigh her Mogenns Gyllddenstiernne, ridder, sthadholdder paa Kiøbennhaffn slott.

Om ten, som er hos mester Steffen.

484.

Neumünster, 16. Maj 1559.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling om snarest at opkræve den af Rigens Raad bevilgede Skat og Landehjælp til Besolding af det af Kongen samlede store Antal Krigsfolk.

Orig. m. Rester af paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: Om schat. — T. o. a. L. 6, 89. — Tr.: K. Brb.

485.

Kolding, 27. Maj 1559.

Hertug Hans d. Y. til Mogens Gyldenstjerne.

Anbefalingskrivelse for Studenten Poul Nielsen.¹⁾

Vonn Gotts gnadenn Johans, erbe zu Norwegenn,
hertzogk zu Schleswig, Holsteyn etc.,
der junger.

Vnsernn gunstigen gruß vnd gneigten willenn zuuornn. Ernuhester vnnd erbar, besunder lieber. Kegenwertiger Paul Nylßenn hatt vnns ein zeitlangk treulich vnd wol gedynett vnnd vnns berichtet, das er gneigt sey sich widderumb nach Coppennhagenn zum studio zubegebenn. Dweil er dann arm vnd vnuormugend ist sich aldar selbst zu vnderhalttenn, vnnd er zuuorn bey leben der konigⁿ werden, vnser hertzliebsten herrn vnd vatters seligen christlicher hochloblicher gedechtnus, daselbst zu Cop-

¹⁾ Formodentlig den samme, som ovfr. i Nr. 475 kaldes Oluf Nielsen.

penhagen vfm schloß freyen tisch gehaptt, so ist demnach ann euch vnser gantz gnedige bitt vnnd gunstigs gesinnen, jr wollet vnns zu ehren vnnd gefallenn dem gedachten Paul Nielsen vergönnen vnd verschaffung thun, das er vfm schloß ein freyen tisch vnd vnderhalt, wie er zuuor gehapt, bekommen vnd haben muge, bissolange vnnsrer freundlicher vielgliepter her bruder, der erwelte konig etc., selbst aldar ankommenn wirt. Wir wollen vns gunstiglich verhoffenn, jr werdet vnns dise vnnsere gnedige furbitte nichtt abschlagenn vnnd euch hirinne wilferig vnd vnbeschwert erzeigenn. Das seint wir vhm euch als vnsern besondern liebenn hinwider mit gunst, gnaden vnnd allem gutten zubeschulden gneigtt. Datum Koldingen denn 27ten tag may anno etc. 59.

Johans hertzog z. S. Holsteyn etc.
manu propria.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Dem ernuhesten vnd erbarn, vnserm besondern liebenn ern Mangnussen Guldenstern, ritter, stadthalter zu Coppenhagen etc.

Harttug Hans om en den.

486.

Kolding, 28. Maj 1559.

Dronning Dorothea til Mogens Gyldenstjerne.

Han anmodes om at give Katrine Skrædders Datter Anna en Ko, som Dronningen har lovet hende.

Dorothea, vonn Gotts gnadenn königin zu Dennemarkenn vnd Norwegenn etc., geborn zu Sachssen etc.,
hertzogin zu Schleswig, Holstein etc.,
witwe.

Vnsernn gunstigen grus vnd gnedigen willenn zuuornn. Ernuhester vnnd erbar, besunder lieber. Wir mugen euch

gnedigster meynung nicht verhaltten, das wir Kathrina Schnyders jrer tochter Anna eyne ku gnedigst gegeben vnd zugsagt habenn. Weil jr vnns dann jnn deme auch wol wilferig sein könnet, so gesinnen vnd begeren wir hirmit an euch gantz gnedigst, jr wollet vnns zu gnedigstem gefallen der gedachtenn Anna, Kathrin Schnyders tochter, eyne gute ku auß dem forwergke oder sunst, wo jr sie am besten entperen könnett, vnsernt wegen voreichen vnd zustellen lassen. Wir wollenn auch solches eurent wegen bey vnserm vielgliebten sohne, dem erwelten könige etc., wol verantworten vnnd gestendigk sein. Jr werdet euch jnn deme vnserm gnedigsten vertrauenn nach vnbeschwert befindenn lassenn. Das seind wir mit besonderenn gnadenn vnd allem guttenn, damit wir euch zugethan, zuerkennen gneigt. Datum Coldingenn denn xxviij tag maij anno etc. lix.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Dem ernuhesten vnnd erbarn, vnserm besundern liebenn ern Mangnussen Guldenstern, rittern, stadthalter zu Coppenhagen etc.

Om en ko tyl Ane Dregers, anamet 4. juniij.

487.

Wittenberg, 29. Maj 1559.

Dr. Georg Maior til Mogens Gyldenstjerne.

Han har optaget Frans Gyldenstjerne i sit Hus, da Philip Melanchton ikke havde Plads til ham.

Gottes gnade durch Jesum Christum, vnsern Heiland, sampt meinen willigen dinsten zuuor. Ernvester gestrenger großgunstiger herr vnd forderer. Nach dem lost Sturtzkopff buchfurer widerumb in das lobliche kunigreich Dennemarck vorreiset, hab ich nicht vnterlassen sollen e. g. von wegen Francisci, eures sons, gelegenheit

zuoerstendigen. Nemlich nach dem der erwirdige vnd hochgelarte herr Philippus Melanchton in seinem haus vnd am tisch nicht raum gehabt Franciscum e. e. v. son anzunemen, hatt er mich gebeten den selbigen mit tisch vnd wonung vnd einem præceptore zuuorsehen, welches ich dann e. e. v. zugefallen willig gethan vnd demselbigen einem gelerten, zuchtigen vnd erlichen magistro, wie e. e. v. auß seinen schriften hiebeyligend zuersehen, beuolen, vnter welches disciplin vnd institution gedachter herr Philippus zwen polnische vnd schlesischen, alle drey freyherrn, auch gethan, welche mit wonung vnd tisch auch in meinem hauß von mir vorsehen werden. Vnd dieweil sie in erlicher vnd gottfurchtiger zucht vnd disciplin erhalten werden, vorhoffe ich, das Franciscus neben ihnen sonderlichen nutz vnd frucht durch Gottes hulff schaffen werde. Vnd das solches diesser fuglicher geschehe, hab ich diese vorsehung gethan das Franciscus allein bey dem magistro seine stuben vnd kammer vnuorhindert von den andern haben solle, will auch neben dem magistro allen muglichen vleis furwenden, das Franciscus zu Gottes forcht, tugend vnd aller erbarkeit vnd zunemen in den studijs solle gehalten werden, welches alles ich e. e. v. vnd g. dinstlicher vnd guter meinung, damit e. e. v., wie Franciscus versorget, wissenschaft haben mocht, habe wollen vormelden. Weis auch e. e. v. nicht zuuorbergen, das ich von Jost Sturtzkopff, dem buchfurer, neunzig taler empfangen, welche zu des Francisci notturfft sollen gerecht vnd dauon e. e. v. geburliche rechnung zu seiner zeit vberschicht werden, wie e. e. v. solches auch auß meiner quittantz, welche ich dem Sturtzkopff vberantwort, vernemen werden, vnd e. e. v. zu dinen bin ich zu ider zeit willig.

Geben zu Wittenberg 29. majj, an welchem tag vor 106 jaren Mahomet, der sibende turkische keiser, die

weitberumbte stat Constantinopel eingenumen vnd erobert,
anno domini 1559.

E. e. v.

williger

Georgius Maior
doctor.

(Bagpaa: Spor af Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes og en anden Paaskrift:)

[Dem ge]strengen vnd eernvesten herrn [Magnu]s Gyl-
denstern, r[ittern], koniglich[er] maiestat zu Dennemargk
s[tat]halter vnd mei[nem] gu[nstigen herrn] vnd forderer.

Dochter Major.

Tyske sende breffue.

Tr.: Ny Kirkehist. Saml. IV, 86 f.

488.

I Fellejren Alversdorf i Ditmarsken, 31. Maj 1559.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Da Kongens Farmoder [Faders Stedmoder] Dronning Sofia har beklaget sig over, at hendes Undersaatter i Nykøbing F. er besværet med Landsknægte, medens andre Købstæder smstds. ikke holder Knægte, skal han finde Raad for at forlægge samme Knægte, hvor han kan tænke sig, at de kan have deres Borgeleje, saa at Dronningen ikke faar Grund til at beklage sig.

Orig. m. Rester af paatr. Segl og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: At dj boreger i Niikøbyng besueres met knechtte.

489.

Lybæk, 9. Juni 1559.

Jep Tordsen Sparre til Mogens Gyldenstjerne.

Om Godset til et Alter i Vor Frue Kirke i København, som er stiftet af hans Moders Forældre.

Myne wenlege kyarleg helßenn alletyd forßend med wor harre. Kyere her Monss Gyldensteiern(!), swager

och synderlege gode wenn, kannd yeg etter y ehnn god menyng ycke forholde, adth yeg och myne selyge faar- eller haffver et vycarj tyll enn alter, som er styffttet aff myn salyge moders ffaarellder¹⁾ vdy wor ffrow kyrcke y Kiøbenhaffnn, som ehn presth nv sisth vddy were hade, heder her Nyss Yanssenn, och der nogenn forledenn ahr aff død ehr, och war saa styffttet adth fforßware bode aff landtz goß och aff dy garde och goss, y Kyobenhaffnn dertyll lygger. De hade dhe sande arffyngge, som ehr myn salyge fforeller och yeg, vdy were, sa prestenn hade ynttett mer medtth goßett adtt giøre vdenn med wesse rentte, som hand arlegenn apbar, och giøre der tyeneste ffor och skvlde holde meg och alle rette erffyngge, nar wy der tyll Kiøbenhaffnn komme, pa same gard, som hand y bowde, med øll och mad, hø och haffver och heste ffoeder vdaff, ßom myn selyge foreller haffde hatt och yeg effter dennom y wor rolyge heffeth och haffende were, tyll same presth her Nyels Yanssenn dode; och sa schreff koⁿ mat. meg tyll och bad meg ohm y synn skryffellse, adt yeg wilde vnde och farlene ehn orgeliste y Kiøbenhaffnn med same vycarj, som yeg en nv haffver samme breffe och ffarskryffth lyggendis aff kon. mat. som(!) same orgelisthe. Sa wylde yeg hannom dett ycke fforlene, dy rentenn aff goßett war meg sßelf tylffaldenn effter kon. matz. ordynandzie och reßes, och myn marbroder Peder Vr.,²⁾ den stvnd hand hade Kiøbenhaffn slodth, bytte yen parth aff dy goss, som tyll dy fycarj lygger, med kong Hanss, och hand gaff kong Hans effter hans begeryng aff same ffyckarij goss, lyggendes hoss Wydor, oc kong Hans gaff hannom gaff hannom(!) goss ygen tyl de fycarj, lyggendes der epaa hedenn. Och

¹⁾ *Jep Torsen Sparres Moder Berete var en Datter af Johan Moltke Evertsen til Lyngbygaard og dennes første Hustru Anne Eriksdatter (Ugerup) eller hans anden Hustru Anne (Slægtsnavnet kendes ikke).*

²⁾ *Peder Ugerup kaldet Moltke.*

Jakop Ronne,¹⁾ der hand war bysschop y Rosschylde, da wy la ffaar Kyøbenhaffnn, da fforskreff hand meg tyl Rossckylt tyll seg och handeleth der medth meg och bod meg ffar samme fyckarj thotwßend daller ffar ffar swarelse och ffar egedom, och hade giarne gyffeth meg mer, ohm yeg wylde hannom det vnth haffde(!), de(!) yeg dog ycky giøre wylde, och da leffde same presth eller fyckaryus her Nyels Yanßenn pa same ttyd och lenge der effthter. Och nv sydenn hand døde, och yeg der aff landenn drog, haffve dy tagett tyll medt mydth, teth ßa well som med dett andetth, och deleth enn parth selffer vnder dennom och giörde breffe och handskreffte, som dy wylde, effter dyress egenn gelegenheidtt nv vdy myn affwerelse. Och Yakop Beck haffver fflvx wereth der y wending medd och en yen, heder Yoßep Ffalssther, denn har dy vdgjörd, hand skville giøre seg vdy ffrvndssckop och swagerschop med meg, ad hans hostrø meg tyll horde, och hand och hans hostro hor meg sa megett tyll som yenn ko och yen wynd mvle. Der har Yakop Beck och same Yoßep Ffalssther delth same mytth goss vnder dennom, och Yakop Beck haffver gjörd seg yen affels gard aff same yen aff myne bvnder garde vden ffar Kiøbenhaffnn, ehn myl eller halandenn derffraa. Och er der och yenn presth, heder her Yb heder(!), som ehr nv død; hand haffver gjörd møgett skalckheid och bowery der vdy, bode med breffe och fvndacie och andeth folck mere, som fforbemelth ehr, wyder ehn yeg nv schryffe kand och haffver nv brvgett myne rente och rettycheith medth gewalth, de dy meg ffrataget haffwer y sa mange ar y mynn ffrawerelse, och handeleth sa vtruweleg dermedt, mer ehnn yeg nv skryffe wyll. Och ehr wed xxx pvnd korens rente, bode landtz goss och kiøbsted goss, och denn gar, som Ollo sckryffer y bouwer, och fyre bor

¹⁾ *Joakim Rønnow.*

dertyll hoss gardenn y Kyøbennhaffnn, och heder Karen Snaress gard, da yeg y landen war. Och same gard ehr och mynn och horer der och tyll och fasth mer der vdy bynn. Och same Ollo sckryffer haffver och wereth moget med y radt och dad med och giøreth moget fyckffackery ohm samme myt gosß. Kyere her Mongens, den stvnd y der nv ehr vdy Kyøbennhaffnn, adth y wylle wel gyøre och giøre meg dett tyll wyllyge och medth kon. mat. breff och beffallyng och berabe same mit gosß y qwaste¹⁾, hwem som dett tageth haffver, sa dy lade deth vbewareth blyffe, ynd tyll salenge yeg kommer der selff y landett, och hwem der pa same goss haffver tyl adth talle, hand taller megh tyl med rette och tage ycke myth weldelygenn ffra vdy mynn ffrawerelsse. Och wylle y talle dennom tyll meddt rette ohm rente och apborelsse dervdaff ffar samange ar och far de gewald, dy haffver giørd meg der epo, och hwor dy breffe och ffvndacie er bleffenn, som pa same fycarj giørdt ehr, dy presten hade dennom y syne haffende were, dher hand døde, sa skvlde y wel høre wvnder dervdaff, wor den yenne wyl skvde ffra seg och pa denn andenn, hwelcke skelmerstvcker dy der medth myth goss spelett haffwer. Och nar ßom yeg haffver dett ynde, saa kand yeg vnde etter detth ffor pennyng, om yeg ycky deth selffe haffve wylde. Sa haffwer yeg nv gyffett denne myn tyener wyder beffallyng, adth hand skall gyffe etter all legelugtheiden wyder tyll kynde, wyder, ehn yeg nv sa skryffe kand. Och y hwes made der yegh kand etter tyll wyllyge och gode were, skall y meg alle tyd god wyllegen ffynde tyll adth giøre. Hermed wyll yeg haffve etter alle tyd Gvd beffalyndis och beder etter giarne, adth y wylle syge myn farbror datter ffrow Annhe mange gode natter pa myne wegene. Datum Lubeck denn niende dag jvnyvs anno m dlviiiij.

Jakop
Sparre.

¹⁾ *Kvarsted: i Ro, fredlyst.*

(*Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:*)

Erleg och welbørdyge mand och strenge ritter, her Mogenss Gyldenstiarnn ttyll Sternholm och konglyge magestatz statth holder y Kyøbenhaffnn, mynn kyere swager och synderlige gode wenn, wenlegen tyll hande.

Iep Torssen, 16. junij, om tet alter gods i Københaun.

490.

København, 15. Juni 1559.

Mogens Gyldenstjerne til Borgemestre og Raad i Køge.

Anbefalingsbrev for to Roskildeborgere, der kræver en Arv i Køge.

Minn wennliig helßenn nu¹⁾) och altiidt for sennndt medt wor [herre]. Kierre wanner, giiffuuer ieg etther wenliigenn thiil kenn[de], adth thiisse breffuissere Franndtz Boußenn och Franndtz Husum, borgere vdij Roskyldt, haffuer beklagedt for meg, huor lediis adt enn aff etthers medt borgere wedt naffuen Per kremmer fore holder dennom nogenn aruff fore, som thennom medt rette arffuelliige thiil falder effther enn prest, som nu iij aar siidenn er dødt, wedt naffn Her Jenns Stycker, som dij etther sielluff ydermerre berrette kanndt. Ther for beder ieg etther, adt y lader for farre sagenn paa begge siider, huor ther omp er, saa dij motte bekomme, huis dennom medt rete aff samme aruff tiil falder, saa demm sker ingen vretth, paa dedt adt dij ickij ydermerre skal beklage dennom om samme sagh. Kierre wanner, huadt ieg kanndt giørre fore ether, som vel er giordt, giør ieg altiidt giernne. Her medt ether Gudt befaliindis. Ex Kiøffuingh Hauffuen thendt 15. dag iunij anno 1559.

Mognus Gyldinn
stiernn riider.

¹⁾ Orig. har: mu. Der er ofte i dette Brev skrevet en Streg for meget i n og m. Ved Gengivelsen er der ikke taget Hensyn hertil.

(*Bagpaa: Seglet og Udskriften:*)

Erlilig och forstanndiig mendtt, borgemesther och radt och byfogedtht vdij Kiøgge, wenliigen sennndis thette breff.

Orig. i Landsark. for Sjælland m. m. Køge Bys Papirsbreve 1488—1768.

491.

Itzehoe, 17. Juni 1559.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Kalksten til Varberg.

T. o. a. L. 6, 98. — Tr.: K. Brb.

492.

Wittenberg, 18. Juni 1559.

Frans Gyldenstjerne til Mogens Gyldenstjerne.

Han er efter Philip Melanchtons Raad flyttet til M. Esechias, der skal undervise ham.

Sønlig, kierlig hellssend eder nu och altid tilforne sent medtt Gud, vor herre. Kiere fader, maay vide, att mig lider vell, Gud vnde mig dett samme till eder att spørge. Kiere fader, betacker ieg eder ocsaa for alt godtt, som y mig altidt giort och beuist haffuer frarnn(!) mind første bardoms(!) tid och intill denne tidt, huilckitt denn euige Gud eder vel belonner y sitt euige rige medtt alle sine vdualde. Kiere fader, maa y och vide, att doctor Bordingius,¹⁾ som er y Kiøbennhaffn, hafde screffuet hidtt till end mestere, som heder mester Esechias, att hand skulle tage mig till sigh och lære mig, och screff, att y haffde befallidt det. Denne mestere sende bud hid till migh, att ieg skulle gaa hend och tale medtt hannum, och haffde nogle breff, hand ville vise mig. Der ieg

¹⁾ *Dr. Jakob Bording, Kongens Livløge.*

kom til hannum, saa sagde hand mig dette; saa var ieg megit tuifflradet och viste icke, huad ieg skulle gjøre. Saa sagde ieg: ieg kand intid gjøre her till, for y haffue icke mind faders scriffuelse, mend ieg følle eder hend till Philippum, och huad hand gjør her vdi, dett vil ieg och lade verre. Och hand sagde, att ieg skulle verre hos denne mestere, for hand viste vell, att docter Bordingius haffde intid schriffuit hittd, vdennd dett haffde verrit sant. Anditt nytt er her intid, att ieg kand schriffue eder till paa denne tidtt, anditt end haffue eder nu och altid denn euige barmhertige Gud befallitt baade till(!) och siel. Amenn.

Schriffuit till Vittenberg denn xvij dag iunij anno 1559.

Frantzt

Gyllenstiernn.

(Bagpaa: Spor af Seglet og Udskriften:)

Till synd kiere fader, her Mognns Gyllenstiernn, ydmygeligenn sendis dette breff.

(Paa en i Brevet Nr. 493 indlagt Seddel med samme Haand følgende:)

Kiere fader, vide maa y, att Philippus ville icke andit, end vy skulle verre y kammer sammen och haffue itt bord sammen, och hanndt flyde mig till docter Maiors suoger mett denn mester Bochellius, och Lisebet Per schriffuer sønn er der och vdi dett samme kammer.

Tr.: Ny Kirkehist. Saml. IV, 87 f.

493.

Wittenberg, 18. Juni 1559.

Frans Gyldenstjerne til Fru Anne Hr. Mogens Gyldenstjernes.

Han er flyttet til en anden Mester, beder hende skrive til sig og beder om Oplysning om Krigen mod Ditmarskerne.

Sønnlig, kierlig helssennd eder nu och altid tillforne sendt med Gud, vor herre Jesu Christo. Kiere moder,

betacker ieg eder for alt gott, som y mig nu och altid til gior och beuist haffuer, huilckit denn euige Gud vill belønne igienn y sitt euige rige. Maaj och vide, att mig lider vell, Gud alsommegtiste vnde migh dett samme till eder att spørge. Maa y vide, att ieg haffuer nu end andenn mestere, som skal lære mig, och hand haffuer breff aff Kiøbennhaffn, att hand skulle annamme mig vnder sind lærdom. Saa vill och gierne lide dett, effterdj att dett er mind faders och eders ville, och tacke Gud y himmerige, att ieg haffuer eder. Beder ieg eder, att y ville vel giore och scrif(!) mig til altid, y nar y kunde faa bud hid, och schriffuer med denn færremand, ieg kom offuer med; hand kand førriid hid till Rostock, och her gar altid bud y mellom Rostoch och dette. Beder ieg eder och, att y ville vell giøre och sige alle gode venner gode netter. De sige her, att de Dytmerscker haffue slagit iii tusinde mand ihiel for kongenn aff Danmarch, och de skulle haffuit haftt fangett end aff de ypperste y lante Holstenn, Randsog, och skulle strax haffuit haftt huggit hoffuidet aff hannum. Mend docter bad mig, att ieg skulle schriffue hiem, saa kunde vy faa visse tiender, huad heller dett vorre sant eller løignn. Her med eder denn alsommegtiste Gud befallendis. Schriffuit y Vittennberg denn 18. dag iunij arr 1559.

Franciscus
Gyllennstiernn.

(Bagpaa: Spor af Seglet og Udskriften:)

Till synnd kiere moder, fru Anne her Monngs Gyllennstiernn, vennligenn senndis dette breff.

494.

København, 1. Juli 1559.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling til at købe 40 fede Øksne i Abrahamstrup Len og sende dem til Københavns Slot.

T. o. a. L. 6, 104. — Tr.: K. Brb.

Stockholm, 9. Juli 1559.

Gabriel Kristersson [Oxenstjerna] og Anders Sigfridsson¹⁾ til Mogens Gyldenstjerne.

De forklarer som Grund til Tilbageholdelsen af hans Tjener Jens Mikkelsen, at de vilde have medgivet ham Underretning om mulige Planer fra de lothringske Hertugers Side mod Danmark og Sverrig, men da det har vist sig, at Rygterne herom var urigtige, og at Troppesamlingerne i Tyskland gjaldt Ditmarsken, har de laadet Jens Mikkelsen rejse med de Varer, som han har købt.

Wår wenlig kerlig helsen altiidt tilførende etc. Käre her Måns Gyldenstjerne, gode wån, wij geffue eder wenligen tilkenne, at thenne breffuisere, eders tiänere Jöns Michelson, kom hitt til Stocholm for nogen tiid seden medt en skuthe, ther wpå war nogen sild och salt, som han her wille handle och köpslage medt. Och hade wij nogen ringe tiid, for än samme skute hiit kom, fornummett aff konng^e mt. til Swärige, wår aller nådigiste herre, at högborne furste och wtwalde konungh til Danmarck etc., hertig Frederich, hade screffuedt hans kong^e mt. til vm nogre faarlige prachticher och stemplingher, som the hertiger aff Lottringen met flere gämble konungh Christierns erffwinger och anhang skulle haffue för händer emot tesse lofflige richer Swärige och Danmark, och at en stor hoop krigzfolck forsambledes vdj then nedre saxische kreitz vdj Tyslandh, som tesse richer fientligen vdj thenne somer acthede angripe. Sammelunde haffuer her och wanckett allehande taal vm nogedt misförstand och mistancke emellom tesse riger, effther som wij kunne tencke, at rigernes owenner och misgynnere, som icke gerne såge, at the stode vdj wenskap och enighet tilhope, haffue sådant taal wdsprydtt och ostadt kommedt. Och effther sådane sielsinde tiender haffue her gansche mykit wan-

¹⁾ Slotsfoged i Stockholm.

ckett vdj näst forlidne wår och thenne sommer, så haffue wij forthenskuldh her wppehollett for^{ne} eders tiänere på nogen tiid tilgörendes, vdj then meningh, att wij medt honom wille geffue eder tilkenne, huad wij her vm for^{ne} lägenheter kunne forfare. Och ther wij hade fornummett någon farlighett till wiisse, som tesse riger hade guldit wpå, hade wij dhå acthedt medt en hast eder thett medtdele. Men effther wij nu haffue forståett, at the tiender vm for^{ne} krigzforsamlingh icke haffuer gullett på tesse riger, så som rycthett war medt thett förste, wtan haffuer wändtz wpå Dettmersken, therföre wille wij jcke länger for^{ne} eders tiänere her wppeholle, wtan haffue nu lathedt honom drage sin koß heem jgen til Danmarch medt then deell, som han her haffuer köpslagett, och begäre wenligen, at j icke wele tagett vdj någon ond meningh, så som thet och jcke skeett är, at han haffuer waridt her wpå någon tiidt tilgörendes hollenn. Och ther i widere nogen deell haffue behoff, som wij eder til gode her aff Swäricge beställe kunne, så wele wij gerne låthe oß finne ther til willige, så mykit oß står til at göre, och elliest beuisse eder wilije och wenskap, vdj huad motthe wij kunne. Befallendes eder her medth Gudh. Aff Stocholm 9. julij anno etc. 1559.

Gabriel
Christiernson.

Anders
Seffredtson.

(Bagpaa: To Segl, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Konng. matz. til Danmarck etc. rådt och statholder wpå Köpenhamn, erlig och wälbyrdig man, stränge ridder, her Måens Gyldenstjerne, wenligenn.

Suenske breffue.

Jep Tordsen Sparre til Mogens Gyldenstjerne.

Han skriver atter udførligt om Godset til et Alter i Vor Frue Kirke i København, hvorom han ogsaa har tilskrevet Børge Trolle, og beder Mogens Gyldenstjerne henvende sig til Kongen derom.

Meynen denst altit zuuorn. Erbar vnnd erntuester, gunstiger, guder swagher vnd freundt, wie ich euch am lesten¹⁾ zugeschrieuen habe vmme de vicarie guder, de ich habe ligen zu das altar in vnser leuen frwen kirchen zu Kopenhaghen, liggende in der stadt vnd buthen vis landt, das landghuder syndt, so habe ich nu beyde schriftlich vnd mundlich ewer antwerdt dar weddervmme vff empfanghen, so das ir wolten gerne eyn grundlich bescheidt darumb wyssen, wie es darumb werh, edder offte ich breue edder register daruf beij mhir hette, ehr dan das ir Iacob Beck van meynent wegen wolten darvmme ansprechenn. Leuer swagher, so habe ich euch am lesten beij dissen meynen iunghen alles darvmme zugeschreuen vmb de sulue vicarie guder, das se mhir syndt vnd meyne sellige muders elteren de Malteke, als her Euert Malteke vnd her Iohan Malteke²⁾, vnd ere kynder gestiftet haben, vnd sunst keyner ander. Vnd de guder syndt also gestiftet, das keyn bisschopf hat macht eyner paffen edder vicarium darmith zu verlenen, wen eyner daruan gestoruen werh, sunder he muste van de rechte erben als meyne sellighe elteren vnd myr darnach in verlenungh beuell gehat haben. Vnd der vicarius muste vnse erben altit frigh halten dar uf dem haue, wen wy dar zu Kopenhagen kquemen, mith foder vnd mall, was vnse nodtruff bederfde. Vnd das habe ich nu so nach meyne sellighe moder geerbeth vnd in meyne frig hende gehat, biß so

¹⁾ 9. Juni 1559, *jufr. ovfr. Nr. 489.*

²⁾ *Evert Moltkes Søn.*

lange das de vicarius her Nelis Ionsen gestoruen ist. Vnd als der fpaffe doet war, hat kon. mai^{tt} selliger erdacht mhyr zugeschreuen als eyne vorschrift vor eynen arnigelist edder fpaffen zu Kopenhagen, das ich en mith desulue vicarie verlenen wolte, welches ich nicht doen wolte, vnd ich meyne gerechtichheit nicht wider verlenen wolte den nach kon. mai. recessé. Daß gelichen Iacob Radnow¹⁾, doe er bisschop war zu Roschulde, hat mhir geschreuen, das ich zu em kquam zu Roschuld van de belegerungh aff, doe ich mith lach vor Kopenhagen, vnd handelde mith mir vmme de sulue vicarie guder vnd verlenung vnd wolte mhir de affgekauft haben vnd gebodt mhir etliche tausent taler dar uor, vnd ich hebbe em de guder nicht wyllen verkauffen. Darvß konnen ir woll bemercken, leuer swager, das der bisschopf Iacob Ranow woll suluest gewust hat, das de guder meyn weren, vnd was gerechtigeith ich dartho hebbe; vnd dersulue vicarius hr. Nelis Ionsen gestoruen waer, habe ich Iacob Beck zugeschreuen, das er mhir de sulue breue vnd fundatien wolte van dem capittell fordern van meynent wegen vnd zu sich nemen, de vp de sulue vicarie guder van meyne elteren gemacht weren, vnd mhir de sulue zu trewer hende verwaren. So hat er mhir dar wedder vff zugeschreuen, das er meyn beste dar in gedaen hat, wie ich seyne breue vnd schryuent nach bey mhir liggen hebbe. Vnd dewile ich vßm lande gewesen byn, vnd ich vorhen altit de vicarie guder in meyne handt, heffid vnd macht gehat habe, syndt dar etliche lose leute in meynen abwesen darzu geuallen, als eyner mit namen Ioseph Valster¹⁾ vnd ander sulche leute mer, vnnd reken sich vor meyne verwanthen, das se doch er dage my nicht zukomen, vnd ist nichtz den idel logen, vnd mir gros auerwalt vnd schade gedaen vnd de sulue vicarie guder in-

¹⁾ *Joakim Rønnov.*

genamen, gedeyleth vnd gepartet vnder sich, wie sie suluest lust gehat haben. Vnd wen ich dar im lande wer, so hette ich noch etliche breue vnd register daruf, so das ich woll weiß, wor de guder liggen, vnd ist doch keyn alter fpaffe in vnser leuen frwen kirchen zu Kopenhagen, se kennen den verstoruen fpaffen hr. Nelis Ionsen woll, vnd darzu ock de guder, de zu der sulue vicarie ligghen, beyde bynnen vnd buthen der stadt Kopenhagen. Vnnd Iacob Beck weiß ock alles woll, wen er euch sagen wol, vnd hat ock eynen buerhof daruan, dar er sich eyn hof vß gebweth hat, dar er awell vnd ander ding zu gebruckt, vnd versee mhir, wen de waerheit heruor kump, das er woll mer daruan hat, idoch das er woll nen daruor sagth.

Leuer swager, so ist meyn bitte zu euch, dwyle ir dar synd, das ir mhir wolten eynen bref van kon. mai. erlangen, das de meyne vicarie guder muchten bliuen in rowe bestaen mhir zu das beste, wie ich se dar gelassen habe, biß so lange das ich suluest dar ins landt kome, vnd wer den vf de sulue meyne vicarie guder anzusprechen hat, der sprecke se an mit rechte vnd neme se nicht mith gewalt in mynen abwesen, so will ich en mit rechte lechlich daruan wisen. Ists so, das ir mhir vf de sulue vicarie guder etlich gelt wollen lenen vnd verstrecken, so wyll ich euch woll eyn deell daruan zu pandt stellen, wen ir mhir schryuen ewer meinungh darvmmen wider zu. Vnd wor ich weiß euch zu denen, solt ir mhir altit wylllich beyfunden, vnd grosset ewer leuen frwen, myn vater broder dochter, frwe Annen, mith velle guder nacht. Hir mith Gadt beuallen. Datum Lubeck den 22. tag iulij anno 1559.

Iacopf Sparr.

Leuer swager, so hat Burige Trolle mhir ock mundlich zu entbadem bey meynen tiener vmb meynen grossen erleden schaden, der mhir dar im lande gescheyn ist, vnd

mynes geplundert vnd geweldichen genamen, beide vor vnd nach ich vß landt gezogen byn, vnd Burryge Trolle hat sich kegen mich erbaden, wen ich dar ins land weder komen wolte, so wolte er etliche meyne gude frunde zu sich nemen vnd kon. mai. meynent wegen ansprechen, so das ich solde van sey. kon. mai. eynen gunstigen gnedⁿ hern vnd kon. bekommen. So habe ich Burighe Trollen darwidervmme vf zugeschreuen, so das ir darin fynden meyne meynungh vnd gelegenheit, vnd bitte euch derhaluen, das ir wolten Burringhe Trollen zu euch nemen vnd kon. mai. van meynent wegen ansprechen, das ich muchte eyn antwort wedder bekommen vf de menungh, das ich Burige Trollen zugeschreuen habe, darvmb ir wissen alles suluest eyn dell woll, welch gros schade den se mhir dar gedaen haben, vnd wie ich ock zu Lunne vf breue, segel vnd schryuent gekomen byn vnd vff loffliche zusagung, sunst hette ich vf das mael dar nicht zu doen gehat, vnd darauer se mhir gefencklich vnd in bestrickung gehalten in Stigh Porsß kamer, biß so langhe se mhir eyn pardt breue vnd segell abgezwunghen haben, das ich muste versegelen, was se lessen dichten vnd schryuen, wedder kon. mai. recessse, wie das inhalt: wer eyner van adel van vnser zu em kumpt in trewer geloue vnd vf breue vnd segell, der sall frigh vnd vnbehindert zu seyn egen wedder komen. Vnd ist mhir sulch auerwalt schad geschein kegen alle vnse densche recht, frigheit vnd pillicheit. So geue ich euch nu sulches suluest zu bedencken, was macht sulche breue haben, edder was se wert synt, sunder das se eren medwyllen gewalt vnd mhir schade darmith gedaen haben, vnd dwile se darzu handhauet syndt gewesen in meynen abwesen, so haben se es gudt gehat meyne haue vnd guder zu plunderen vnd zuthotasten alles, was ich dar gehat habe.

Leuer swager, das ir wolten nur eyn antwort dar widervmb zuschryuen van kon. maj. vff de menung, das

ich Burige Trolle zugeschreuen hebbe; das verschulde ich altit gerne wedervmme mith euch.

(Bagpaa: Spor af Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Dem erbaren vnd ertuesten gestrengen ridder, her Manus Guldenstern zu Sternholm vnd kon. mai. stadt-halter zu Kopenhagen, mynen leuen swager vnd guden frund.

En stusche missiue.

At k. mt. scryffuit, at Iep wylle forlane et altare i Københau i wor frue kyrche.

(Mogens Gyldenstjernes Randbemærkning:)

1) Iosep.

497.

København, 23. Juli 1559.

Mogens Gyldenstjerne til Sten Eriksson [Leijonhufvud] og til Svante Sture.

Han spørger Sten Eriksson, om der kommer fyrstelige Personer med de svenske Skibe, der ventes gennem Sundet, og beder begge om at hjælpe ham til 50 Kroner, som han har laant den afdøde Kansler, Herr Christoffer Andersson, hvis Arvinger de er.

Myn wenlig hilssen nu oc altyd forsent met wor herre. Kere her Sten, siinderligen gode wen, nest møgen tack-syngelsse gyffuer jeg etter wenligen tyl kende, at ieg har forstandet, at k. mt. af Suerig har lat scryffue om leide tyl nogene hans n. skyb at wylle lade løbe her i gemel Sundet. Beder ieg etter, kere her Sten, som myn gode wen, at i wylle scryffue meg tyl, om ter fiilliger nogene af førsterne eller frøicken met samme skyb. Tett wyste ieg gerne, om dy kome her i k. mt. myn nadiste heris frawerelse, at ieg kwne wyde oc rette meg ter eptter, oc wylle ieg gerne beuysse tenom tylbørliig ere, i hues made ieg kunde etc., oc i wylle biude meg tyl, pa huad

tyd i achtte, at etters skyb skulle afsegelle. Kere her Sten, gyffuer ieg etter oc wenligen tyl kende, at ieg har lont sallig her Crystoffer Anderssen¹⁾ et halt hundred kronner, som ieg har hans handskrift pa, oc lontte hanom tenom vdy syn trang. Beder ieg etter, kere her Sten, at i wylle gøre som en god man oc flyt meg myn betallyng. Ieg har hørt, i ere en af for^{ne} her Crystoffers arffuynge, derfor scryffer ieg etter tyl her om oc beder etter, i wylle forstande tenne myn scryffuelsse met tet beste. Scryffuer meg suar pa dysse erende tylbage met tette bud. Kand ieg bestylle etter naget tyl gode i tenne lands ende, da skal i altydt fynde meg wyllig, oc wyl her met haffue etter Gud befallet. Scryffuet pa Københaun ten 23. dag jullij anno 59.

Magnus Giildenstiern tyl Stiernholm,
ritter.

Copy tyl her Sten oc her Suantte.

Vdy lyge made tyl her Suantte et breff: Frende oc siinderligen gode wen. At hand wyl wer meg behielpeligen hos her Crystoffer Andersens arfyng, at ieg kwne fange dij 50 kroner, som hand meg før louet har.

Egenh. Konc. i M. G. Priv. Ark. Konc. og Optegn.

498.

Elfsborg, 28. Juli 1559.

Gustaf Olsson [Stenbock] til Mogens Gyldenstjerne.

Gustaf Olsson beder ham henvende sig til Hertug Frederik for at faa Britta Mikaeldotter, der er flygtet fra Sverrig med Mikkel Pedersen, efter at de har dræbt hendes Ægtefælle Arvid Claesson, udleveret fra Flensborg, hvor de nu opholder sig.

Minn ganska vennlige helße altid met Gud tiilförenddhe. Kiäre her Måns Giyllänstierna, synnerlege gode venn, ehnn

¹⁾ *Gustaf I's Kansler, † 1548 i Lybæk.*

venleg tachsielße allth gått i haffue mig beuist, huilckett jag ganska vennlegenn och giärnna viill forskylla, vdhi huad motthe mig mögelegt kann vara.

Vidhere, kiäre her Måns, sosom edher velforthenncker, iag edher for nogenn tid sedhenn tiilskreff om ähnn quinna vdaff adellen, benemdh hustru Biritta Mickils dotther¹⁾, saleg Arffuid Claßons efftherleffueska, som i nest forleddenn höst rymde hervd aff ryckett met ehnn forräddher benemdh Mickell Perßonn, sosom thientthe for^{ne} Arffue Claßonn, och hade met sig all thenn lößöre, the fattege fadherlöße barnn effther theräs salege fadher met retthe til kom; och haffuer sackenn seg så till thett förste, adh for^{ne} Beritta och Michill Perßonn ähre berrykthedhe och beslagene met dubbelth hor; thy ad sosom hann haffuer belaggredh henne, förähnn salege Arffue Claißonn lädh vdaff, så haffuer hann och sin laggiffte hustru, thenn ähnnu leffuer och er her i ryckett.

Ther nest och tiill andre haffue the igenum forgiiffitt och med theräs egett handeuerck brackt saleg Arffue Claßonn om halßenn och mördh honum vdi hans egenn sängh, så som nock beuißelegett ehr med theräs egett thienniste folck, sosom konng^e mttz. tiill Suerige, min aller n. herres lagmans doom haffuer her i Vester Götlanndh vidhere om samme sach ransackett och skrifftelegenn forfattedh i ett beselltt proff, huilckett skääll och beuiß thenne breffuißäre, min thiänäre Nils schriffuere, haffuer hoß seg och vidhere ther om beuiße kann.

Tiill thet tredie haffue the forlupitth kong^e mttz. min aller nådigiste herres borenn och viket her vdaff ryckett, menn så haffuer iag nu ett iamptt år om kring lattett

¹⁾ Britta Mikaelsondotter [Krumme], g. m. Arvid Claesson [Uggla], flygtede med Mikkel Pedersen Gjønge, jvfr. herom ogsaa Skrivelse fra Kong Gustaf 20. Febr. 1560 til den danske Konge, tr.: Konung Gustaf den Førstes Registratur S. 432 ff.

igenum mine thienäre forföllie them och ther vppå intett ringe bekostett. Och samme minne thienare haffue them på thet sidzste for ähnn 14 dager sedhen beslaget them vdhi lantthe Holstenn vdi Flänsborg met nogenn thenn lößöre, som the haffue hoß seg oforthärtt.

Såå, kiäre her Måns, effther sådhanna och(!) ocristlighe och otilbörleghe giärningar, the bedreffuedh haffue, och samme fattyge, fadherlöße barnn höra meg nogett till, ähr for thenn skyll min ganska venlege begiärän, adhi vele vell giöra och forfordre samme mitth verff och vnderdannige begiärenn inför thenn högbornne furste hertyg Frederick¹⁾, ad hans furstlege nådhe viille vara mig och the tie fattyghe faderlöße barnn såå nådeg och gunstig tiil ad verdes vele befalle, ad iag nu met thenne min thiennäre motthe bekomma them hitt inn i Suerige igenn medh thenn deell, som aff forbenemde lößöre tiill stedes ehr, och vppå thett adh the her i rikäd motthe ståå tiill retthe effther vår Suerigis lag, som the vnder sitthenndis och boonndis ähre, och forlåße thenom, som ähre gånggne i loff och lyffthe for thenom, som ähr her Byrrie Nilßonn²⁾, Ture Person³⁾ och Iörenn Hålgerßonn⁴⁾ och andre, som for samme theräs sack och affuickende ähnnu fengleg ähre sittenndis.

Kiäre her Måns, råmmer mitth beste i thenne sach så mygett, som i, kiäre Måns, sielffue best bethenncke kunne, ad rätth och cristlegett ähr, huilckett iag gannska giärnna forskylla och forthiäna viill. I alth thet, eder kann vara tiill villie eller thiennisth, skole i altidh finne mig viillig tiill.

Her met edher Gud alzmeckteg befallanndis. Datum Elffzborg thenn 28. iulij anno 59.

Gustaff
Olßonn riddäre.

¹⁾ Kong Frederik II.

²⁾ Birge Nilsson [Grip] til Vinäs.

³⁾ Ture Persson [Bielke] til Salsta.

⁴⁾ Jöran Holgersson [Gera].

Krogen, 8. August 1559.

Frans Lavridsen¹⁾ til Mogens Gyldenstjerne.

Svar paa forskellige Ærender, som Mogens Gyldenstjerne har bedt ham besørge.

Jhs.

Mynn wiilliige thro thienisthe nu och altiid forssenndtt medtt wor herre. Kiierre herre, som y schriiffue mig tiill, at ieg skulle thalle medtt Sander Leigell paa etthers wegne, om her worre nogenn godtt wyn, seck eller blanck romenj, att handtt wiille kiiøfftt etther nogenn tiill gode, saa er Sander icke hieme, menn ieg haffuer thalliid medt Jens Mogenssen²⁾ ther om. Tha haffuer handtt sagdtt mig, att her er nu inghen att bekome. Nar her komer nogenn, tha haffuer hand loffuedtt att bestiille etther thenn, saa y skulle bliffue wforsømid ther medtt. Jtem som y schriiffue om søde pomerandtze, tha haffuer her ingen weriidtt att bekome, siidenn ieg thalde medtt etther, ther y befallte mig att kiiøffue thennom; saa framtt herr komer nogenn, tha haffuer ieg bestiilledtt medtt Jens Mogensen och Jørgen Walle³⁾, atj schulle faa thenom. Jtem som y schriiffue om the post wogne, som skulle staa tiill redhe och strax aghe, hues diuer som kommer fran kong^e mtt. jegherre, saa att the jligen komer tiill Kiøbnehagenn, saa haffuer ieg bestiilledtt thett, att nar her komer nogenn diuer, skulle the strax wden alld forsømilze kome thiill Kiøbnehagen tiill etther. Jtem som y schriiffue om enn schriiffuerdreng, ther som ieg kandtt offuerkome nogenn, ther y kunde werre thientt medtt, schall ieg wiisth skiicke etther thenndtt tiill hondhe. Jtem, kiierre herre, som y schriiffue, att ieg skulle ßennde etther etthers hest, som stodtt herr paa slottedt, saa sennder ieg etther nu same

¹⁾ *Skriver paa Krogen.*

²⁾ *Jens Mogensen Rosenvinge, Toldskriver i Helsingør.*

³⁾ *Jørgen Vale, Toldskriver i Helsingør.*

hest, och haffuer ieg ladett røcthe hanom thett beste, ieg haffuer kundett. Thett wor ßeentth, før end hand wiille thaghe wiidtt fodher. Kiire herre, y skulle y alle modhe finde mig etther wiillige thienere, som ieg hoffuer att haffue gott aff etther. Her medtt etther Gudtt almectiste euindelig beffallenndis. Schreffuit paa Krogenn tisdagen for Laurentij anno 1559.

E. w. t.

Frandtz Lauerssen.

Kiire herre, etthers mursthenn stoer allth tiill rede, nar som y wiille ladhe hentthe hanom, och thend, therr godtt er.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Erliig welburdiig mandtt och strengh ridder, her Magnus Gyldenstjerne tiill Sthiernholm, kong. mtt. raadtt och stadtholder, ydmygeliigen tiillschreffuit.

(Brevet har været brugt til Omslag om flere Breve og bærer paa forskellige Steder 4 Paaskrifter, de første 3 med Mogens Gyldenstjernes Haand, den 4. med en anden samtidig Haand:)

At tet er icke alt ret, kocken oc quynden haffuer ført. At Ebe beholder ten eng i vere. Ten møller ma beholle ten eng. At Nyels Skynder beholder oc noget tyl 2 kør. Jep Torssen.

Breffue pa dy goeds, som Jep Torssen oc meg ere vdy mellom.

Om dy gods, her Laue pa deeller met Jep Torssens breff.

Breff om gifftermaal. Jthh pante breff och opladelse breff paa prelatur.

500.

Lochau, 14. August 1559.

Hans von Diskou til Mogens Gyldenstjerne.

Svar paa Forespørgslerne om Rondelen paa Kronborg og om en Mester til Anlæg af en Vandkunst.

Edeler, g[estren]ger v[un]d ehrenuehster her stadthal[ter, mein]e willige dinste seint euch nach meinen [v]erm[u]ge[n] [a]ll[ze]it [be]rei[t] euch nicht verhaltten, . . . n. . ven. . [sc]hreiben den 21 december . . . l[v]ijij jahre geben j[n] Dresen vberandwert jst wo[r]den den 24. february, welchs jnhaltt das ich euch [solt] berichten, wie das rundel sein soltt ahn Kracka gegen Eelschener warttes mitt ahnhange, so ich neue zeittunge wuste mittzuteilenn. Hieruff will jch euch nicht pergen, das ich solches v. . st. . ds gelassen. Aber doch habe jch eweren begeren [na]ch solches jhn grund gelegen, wie mich duncke[t], selbe p. st. . . . [s]olte gemacht werden vn. gen solches v. l. ezogen . . . e. . drey creutz ahm halben renn auff den abris, vnd so ihr den halben auff die creutz stellet, so habett jhr die hohe(?) vnd verdachunge, wie es mich ahn bekuemesten duncket nach meinen geringen verstandt. Nochmals ist mir zu Halla jn Sachsen den 13. marcij ein schreiben zukommen, do ihr mir vermeldet, das meister Mathes, der wasser kunstner, gestorben vnd vor seinen thode ein schaulaun gemacht, darein sich nimandt richten kann, vnd begert ko. mst. ein andern zuzuschicken. Hieruff will jch euch nicht verhalten, das jch mitt ein meister, welcher meinen gnedigstⁿ h. den bischoffe zu Madeburgk vnd Halberstadt etc. etliche wasser zu Halle vnd Hall vnd Gebigenstein gefürth, v[un]d m]itt ihme gehandelt, das er soll jn das reich Denne[m]ar[cken] zih[e]nn vnd gantz mit vnd ahn . . . geschickt schrifft modell wie . . . gst zu ander schreiben zugestalt, so hat der selbbe meister zu mir geschickt vnd vermeldet, er habe zu Magd[ebur]g arbeit angenommen, darumb kont er nit zihen, vnd mir die briffe wider zuzuschicken. Solches habe jch euch auff ewer beyd schreiben nicht wollen verhalten, vnd wollett nicht vordris haben, das ich euch ni. n habe, den es bleiben off[t] die er. bey

ligen vnd kommen re nach meinen hochsten
. g lig datum Lochaw¹⁾ den 14. augustj

Hans von Diskaw
dosenbest.

(*Bagpaa: Seglet og Rester af Udskriften:*)

. en vnd ehrenuehstenn lenstern ritter, stadt-
hal[tern] n, meinen besondern guthen freunde.

501.

Elfsborg, 19. August 1559.

Gustaf Olsson [Stenbock] til Mogens Gyldenstjerne.

Om de fra Sværrig bortrømte Personer Britta Mikalsdotter og Mikkel Pedersen Gjønge.

Minn ganska vennlige helße altid met Gudh almecktig tiilförrne. Kiäre her Måns Gyllenstiernna, synnerlige gode venn, ehnn venligh tacksielße for all ehra och gätth, i migh giortt och beuist haffue, huilckett jag ganska venligenn och giärnna viill forskylla etc. Videre, kiäre her Måns, så som jagh edher senesthe tiilskreff om thenn Miickiill Perßonn och thenn hustru Biritta, salige Arffue Claißons efftherleffuiska, som for itt år sidhenn rymde her vdaff riickett met the fattige barnns fädherne, så betacker iagh edher for thenn omack och forfoghdringh i infor thenn högborne fursthe hertygh Fredirick betheett

¹⁾ *Fr. Weilbach har i sin Afhandling: Det gamle Krogen Slot i Aarb. f. nordisk Oldkynd. og Hist. 1926, S. 51, udtalt en Formodning om, at dette Lochau skulde være Glauchau i Sachsen. Der findes imidlertid mindst 3 Steder med Navnet Lochau, nemlig et Syd for Halle ved Elsterfloden, et Sydvest for Pirna og endelig Kloster-Lochau, ca. 2¹/₂ Mil Syd for Torgau i Sachsen. Det sidstnævnte var baade Slot og Kloster, der benyttedes af det sachsiske Hof, jvfr. et Brev fra Kurfyrstinde Anna af Sachsen af 1557, i hvilket hun i Anledning af sine Brødres forventede Besøg giver Ordrer til Forberedelser i Lochau og Torgau, citeret af Karl v. Weber: Anna Churfürstin zu Sachsen, Leipzig 1865, S. 91. G. F. Lassen: Kbhvns. Befæstn. Hist. S. 14 nævner en Hans v. Dieschou, † 1563 som Felttøjmester og Herre til Lochaw.*

haffue, adh migh vppå thenn forbenemdhe Miikiill Perßonn måå skee och väderfaräs så mygett som rett ehr, och er ähnnu min ganska venlige begiärenn tiill edher, adh i vele for thenne miin skriiffuelse skyll vara mig behielpeligh hoß hans furstlige nådhe, adh jag motthe bekomma then hustru Biritta hitt jnn i riickett igenn met the fattige faderlöße barns fäderne och the gode men her Börrge Nilßonn och flere gode menn, som ståå i bårenn och liffthe for hann, motthe forlåßett bliffue, såå och hennes mor met samptt andra, som ähnn for samme hennes affuickende hartt fenglegh seette. Kiäre her Måns, huad gåtth thing som iblant samme lößöre finnes, viil jag hans furslege nådhe ther met bethenncke och i vnderdaneghet hans konng^e nåde tiil honda skicke etc.

Kiäre her Måns, råmmer the fattige barns besta vdi thenne sackenn; viil iag thet met edher ganska vennlegenn och giärna forskylla. Her met eder Gud almechtig befallandis. Ex Elffzborg thenn 19. augustij anno 59.

Giöstaff
Olßonn riddäre.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Thenn [edele] velbornne herre och strengge riddhere, her Måns Gyllenstiernna tiil Stiernholm och höffuidzmann på Kiöffuinghaffns slott, synn synnerlege gode venn, ganska venlegen tiil honnda.

Her Gøstaff Olssen.

502.

Lybæk, 24. August 1559.

Jep Tordsen Sparre til Mogens Gyldenstjerne.

Om det tidligere omtalte Vikarie ved Vor Frue Kirke i København, som Peder Oxe har villet købe af ham. Om hans Gods i Skaane. Han har tilbudt Kongen sin Tjeneste. Hans Gaarde ved Lyngbygaard er brændt. Om hans Gaarde i Everød.

Mjn wenlig, kerllig helssen altjd till ffooren ssentt mett woor her. Kjere her Maagenss Gyllenstern, sswaager oc ssjnderlige gode wen, ssom j skrjffver meg oom dett wjkarj, ssom jeg haffwer vdj woor ffrove kjerke vdj Kjø-behaffven, ssaa j haffver ttallett mett Jakop Bek der oom oc kvne dog jngen enkett anttwoord aff hanom bekome, kjere her Maaenss, ssaa lader nv dette betteme oc ttaller ssame Jakop Bek jnttet mere ttill oom ssame wjkarj, ffør Gvd wil, ad jeg sself komer der y lanett, ssaa ffjness der wel raatt ttill, oc skal wel her ffoor kome, hor Jakop Bek har bytt oc deltt mett anre, mitt goss oom wesslett oc en presthe, der her Jep hjede, oc har ttagen mjne breffwe oc oc(!) ffvndasse der epaa, daa presten døde, her Nilss Jonssen, dett ssjst hade. Ttj er Jakop Bek ike gallen, ad han skrjffver naagett ffraa sseg, oc dett ffjndess ssjden anderlediss oom ssame wjkarj; dett jeg har ttill Københaffven skreffven hanom ttill der oom, dett har jeg jnttet gortt ffoor annett, en jeg wjlle høre, hvad han ssvarett her ttill. Jeg wed wel bere her oom l).

Kjere her Maaenss, dett er nv wett vii eller viii aar ffoorleden, ad Per Oxsse war her vdsdikett aff ssallige kongelig magestatt, daa de ffoor droge den olde kjørfførst oc dene kjørfførst herttog Affgvstvs.¹⁾ Daa war han hoss meg ttill Brvnssvjg oc bød mig der ttv ttvssen daller ffoor ssame wjkarj ttill ett wederkjøb, oc jeg hjøltt epaa iiii ttvssen daller. Daa ffoorttelde han meg allt, hvor der oom war, oc hvor Jakop Bek oc de anre der mett hanlett haffwe. Ttj wille wj ssaa ladet bliwe oc berowe, ttill Gvd wil, at jeg sself der j lanett komer, ssaa wille wj ffjnde gode raad her ttill.

Kjre(!) her Maenss, ssaa kan jeg ike ladett j en god menjng ad skrjffve etter ttill aam mjne gaare oc goss,

¹⁾ *Om Peder Oxes Mægling efter Kurfyrst Morits af Sachsens Død mellem dennes Broder August og den afsatte Kurfyrst Johan Frederiks Søn Johan Frederik II se Troels-Lund: Peder Oxe, S. 56.*

ssom jeg haffver liggende vdj Skaane, ad jeg donom mett ffoorssett haffver oc oopbaaren penjnunge(!) der epaa, ssaa ad jngen maa dom jgen kjøbe eller løsse vden jeg sself perssonlig oc jgen(!) anden. Ttj nøden dreff meg der ttill ttill ssleg stor ssvar tterjng j ssaa mange aar, oc ssleg skade, ssom jeg war komen her vdj ttill mett en ttjd efftter en anen, oc jeg hade jngen hjelp vden mjn egen ttill ad ttage, oc ttill ewenttyr hade dette ike ssaa gessvjne ttill gangett, hade ike Jakop Maawerssen²⁾ sseg ssaa imod meg brvgett oc naagett anett holppen der oc ttill, ssaa ad jeg hade bettengt meg oc wjlle haffvett sslett aff hentt, hvad jeg hade der j lanett, oc hvad meg der ttill stvne, oc dernest ssøgtt anen wege raad, der ssom jeg erllig vner haallen hade werett.

Oc dett ttiranssge woltt, ssom de gjnge mett meg oom, der en partt oc haffve gortt meg sslig en vgøttlig skade.¹⁾

Kjere her Maaenss, ssaa haffwer jeg nv wjder bettenkett meg her vdj, ad ssame mitt god haffver ssaa lenge werett vdj mjn sslegtt vdj ssaa mange hvnrett aar, oc ssaae jeg dett ike env heller gerne der vdaff skvlle kome, oc der ssom nv, Gvd ffoorbyde, ad mitt howitt naagett ad kome, ssaa hade de anre³⁾ dett sslett hene, ssom meg har gjffven pennjnge der epaa, ssaa jngen anen der ttill kvne kome, oc ieg bliffver en gamel karl mett ttjden oc mange haarde ttog⁴⁾ gortt haffwer oc haffver her nv legen wed en maanett epaa ssengen oc haabess nv ttill Gvd, ad dett bliwer berre.

Kjere her Maaenss, ssaa haffwer jeg nv skreffven droonjngen ttill her oom oc kongelig magest oc herttvg Affgvssgvstvss(!), ssaa ad jeg maatte ffange kon. m^{tt} williche oc wenskab, ffoor hvess de skanttlosse lvrer meg ffoor hanss ssellige here ffader beloogen oc ffoor fførtt haffve, de, der meg den skade gortt haffver, oc ssaa al-

¹⁾ Disse Linjer er tilføjet i Randen udfor de næstforegaaende Linjer.

ttjngest maatte bliwe oc were ttill gjffven oc ssett afftallen ssag. Ssaa ttjente jeg ssaa gerne hanss koⁿ m^a en noogen anen,¹⁾ oc ffjlligtt wed oc dett, ad jeg skvllle were koⁿ magestatt nøtter, en jeg ttjente noogen anen, oc ssaa kvne jeg brvge gode wener her ttill, ad jeg kvne løsse mitt goss jng jgen, hvor jeg kvne nv hanle mett donom, ssom jeg lentte penjngen vdaff ad løsett mett, ssaa jeg ssaa ssaee(!) ike gerne, ad dett skvllle bli j ffremettede menss hener, ssom nv er, oc er doog iii gamle here sseder, jeg har der j lanett, der bøner j bor foor mjn gaar Ljjngby, ssom jeg sself brogett avel, oc vden anett mitt bøner goss, jeg haffver der j lanett. Dette wore ike goott ssaa løst ad miste vdaff mjn sslegt5), vden nøden drjffwer meg ttill epaa dett ny, hvilkett jeg ike gerne gøre wil, oom jeg kan ffaa hanss kongelig magestattz venskab oc alttjngest waare aff ttallett oc ttill gjffven; ellers wore dett mig ike nøtte ad drage der jng6).

Kjere her Maaenss, wjlle j nv wel gøre oc ttale kongelig magestatt ttill her oom oc hjelpe meg ttill en ende her mett. Ttj j wide sselfve, hvor vnskjllig jeg vdj dene skade komen oc pantt oc foor lening der ttill ffraattagen7). Dett er mjn løn foor mjn ttro ttjenist, dett jeg ssallige kongelig magestatt ttill ttill(!) lan oc lyde holpen haffver mett mjne egne penyge, dett de meg env skylleg ere jdaag. Jeg skjller ssallige kongelig magestat jnttet anett en gaatt.

Kjere her Maaenss, ad j wjlle nv gøre her vdj, ljege ssom mjn gode ttro er ttill etter, oc j wjlle lade meg ffaange ett skriffttligtt wist antwortt ttill bage vdj gen, ssaa jeg wed ad rette meg efftter dett. Wil jeg alttjd gerne jgen mett etter ffoorskylle, oc j hviss made jeg

¹⁾ *Jep Torsen Sparre skrev samme Dag til Kongen, tilbød ham sin Tjeneste og klagede over sine Fjender. Brevet, der bærer Paategning om at være modtaget 20. Sept. 1559, ligger nu i T. Kanc. I. A. Indk. Breve 1559—65.*

kan etter ttil wilge were, wil jeg altid gerne gøre. Her mett wil jeg haffve etter Gvd almechtigste befallendis oc beder etter gerne, ad j wille wel gøre oc grysse etters kjere hvstrv, mjn ffader broder daatter ffrv Ane, mett mange gode natter paa mjne wegne. Dattom Løbek ssantte Bertellmej dag jm jaar mdlviiiij.

Jakop Sspare.

Kjere her Maaenss, jeg kan etter j en god menjng ike ffoorhaalde, ad jeg ffik ttjene ffraa mjn gaar Lyvnby jgaar. Der har en hob moorbrenner werett aff de ffredløse karlle, ssom jeg kan ttenke, ssom der løbe j lvn¹⁾ mett ssallig kongelig magestattz breffve, de ssom jeg hade ffoordeltt mett loowen, oc haffwer meg ved en viij eller ttj dage ssjden aff brend alle de skøne bone gaare, ssom jeg hade byggt der ffoor mjn gaar Ljvngby, ssom j wel sselfve ssett haffver, oc haffwer kossttett meg mere en fjre ttvssen mark danske. Sslig skade oc oowoorwold oc morbrand sker meg, oc de ere allt der oomkrjng mjn gaar der aff adel, der de dewe hanthabe.

(Efterskriften fortsættes paa et løst Blad, der har tjent Brevskriveren til Konvolut, og i hvis Margen Mogens Gyldenstjerne har anbragt en Række Bemærkninger:)

Kjere her Maaenss, haffver jeg oc gaare lygende j Ewerett²⁾ hoss mjn, ssom jeg haffwer kjøff aff abeden aff Bekeskoff ffoor mjne egne penjnge, oc nv ssjden jeg drog aff lanett, haffwer Ttage Ottssen³⁾ ttagen oc anamett dom ttil sseg, ssom jeg nv sportt haffwer, oc brvger alle hane ffjkffak oc løgen der mett oc wjlle brvge Kaarffiss Knvd⁴⁾ der ttil oc anre, ad han kvne ffaa koⁿ magestattz breffve epaa ssame ii mjnne gaare. Beder jeg etter gerne, ad j wjlle høre her hemlige ttil mitt, oc j wjlle wel gøre

¹⁾ Maaske = i Løn.

²⁾ Efveröd S., Gärds H.

³⁾ Tage Thott Ottesen.

⁴⁾ Korfjts Ulfeldt Knudsen, Sekretær i D. Kanc.

oc hanle mett kansselerren¹⁾, ad han lvurett sseg jngen breffve ttill der epaa, ttj skal jeg mitt goss en gaang jgen jngløsse oc lege sslig en ssom pennjnge vd, ssaa wil jeg oc haffve mitt goss heltt oc haallett staaende oc der jgen aname, ssom jeg dett der ladett ffrj effter meg staaen. Ffattess daa Ttage Oott eller anre epaa mitt goss, ssaa ttallett ttill mett rette; ssaa skal jeg gjffve dom rette oc anttwortt. Jeg hade ttengtt ad skriffven k^{on} magestatt ttill her oom oc mitt, de ssaa skenelige aff brene; nv wil jeg dett naa naagett(!) lade beroffwe.

Kjere her Maaen, ad j wjlle gøre her vdj, ljge ssom mjn gode ttro er ttill etter. Hvor ssom jeg j noogen maade kan ttjene etter jgen ttill dett beste, skvle j beffjnnde meg ganske godwillig ttill ad gøre. Her mett wil jeg haffwe etter Gvd almegttigste beffallendis8).

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erlilig oc welbyrdig man oc strenge rider, her Maawenss Gyllenstern ttill Sternholm oc koⁿ ma. statthaalder vdj Kjøbenhaff, mjn kjere ssvaager oc ssynerllige gode wen, gansk wenljgen ttill hand.

Jep Torssen. Anamet 9. september, om tet fjckery. Om Iacop Sparre, at tet gods icke kome fra hans slecht. Kand icke kome tyl syt gods. Er bort tagen.

(Mogens Gyldenstjernes Randbemærkninger:)

1) Fyckerij. 2) Iacop Sparre mjin suager. 3) Gods, hans slecht. 4) Harde tog. 5) At icke fremeth beholle hans gods. 6) Vden k. mt. venskab er icke niittig at kome. 7) Icke kand kome tyl syt gods. 8) Icke talle Iochym Beck tyl, for hand komer i ryget igen. Iacop biittet oc deelt gosset. O..... At Peder Ox 7 eller 8 ar syden fortellit om ten fyckery, lade tet bestande, tyl han komer. At har mot set syt gods vd, jngen ma løsse vden hand.

¹⁾ Vel Kongens Kansler Johan Friis.

Iacop bruget met ander tyl hielper, trenget met gewalt. At haffue betencht syt gods lenge i hans slecht, om hans hodt noget tylkomme. At haffue scryffuet dronyngen, k. mt., herttug Augusty at fange k. mt. wenskab. Wjl tyene oc wer niittig wijd omslag. At fange k. mt. wenskab, at altyng motte wer tylgyffuet. At ter er brent af Ieps garder. At Tage bruger noget gods oc bruge Korffytz at fange.

503.

Lybæk, [ca. 24. August 1559].¹⁾

Jep Tordsen Sparre til Mogens Gyldenstjerne.

Han beder ham tale sin Sag hos Kongen.

Kjere her Maaenss Gyllenstern, ssvaager oc ssynerlige gode wen, j ffoorstaar wel mjn menjng j dette anett breffve; jeg ssaett gerne gaatt, aam naagen wjlle haffvett aff mig, men de, ssom haffwer ttagen meg mjne gaare oc goss ffraa der j lanett oc anett allt mitt, hvad ssom jeg der hade, mig oc mjne ssalige elleren²⁾ ssaa ffoorfvltt haffve en ttjd efftter en anen oc haffve haalen mig nv j ssaa mange aar aff lanitt ffraa mitt egett, mig ttill sslig skade oc ffoorderffve, dette sselskab ssaae ike gerne hoss kongelig magestatt, ad jeg der kome, ad de skvllle bettalle mig mitt jgen, dett de haffve mig ffraa ttagen oc mjne gaare oc goss wederlege jgen, ssom de mig oc ffraa ttagen haffver. Kongelig magestatt wed der jnttet vdaff, hvor de mett mig aamgangen haffver, anerledess en ssom de ssjger hanom ffoor mett en hob med løgen, ljge ssom de gore mett hans here ffader ssalliger

¹⁾ Dette og det følgende Brev, der begge er udaterede, slutter sig saa nøje til det foregaaende Brev af 24. August, at de sikkert er samtidige med det.

²⁾ Tysk: Eltern.

oc ssa oc ffjkffakett hanom oc faar, ttill de gore mig sslug en skade. Hvad skade nv kon. mast. der epaa, ad hanss naade rettett mig mjn erlidene skade aap jgen, ssom jeg dog haffver ffang vdj hanss here ffaderss ttjd, oc haffer daag holpen hanss ssallige here ffader ttill lan oc ttill rjge epaa myn egen penjnge, ssom jeg env mister, oc mjne panttett ffoorlenjnger oc ffraattagen. Naar ssom kongelig magestatt dett wiste, ssa wed jeg wel, hanss naade bettenckett mig mjn erlidene skade jgen, ssom jeg ssa vnsskyllig ttill komen er, oc wed oc wel, ad jeg waare kon. magestatt ssa nøttig der j rjgett ad ttjene ssom anre herer eller pottendaatter her vden rjgett ad ttjene, derssom allt gameltt hader maatte were afflegtt oc ffoordragen, ad j wjlle ttale kon. magestatt ttill epaa mjne wegne oc gjffve hanss naade dene mjn menjng ttill kjende. Oc j wjlle wel gøre oc ttage Haalger Rossenkarnss(!), Ttag Aattssen¹⁾ eller, hvem j wjlle, mett etter oc lade mig wide ett skrifftligtt anttvortt jgen mett dene mjn tjener, ssa ad jeg wed ad rette meg efftter. Mig her ssa ffraa mitt ad haalle oc mig mett ad ffoorttere, dett er mig ike gelegen, oc naagre rjnge aarss pennjnge, ssom jeg haffver aff en here, dett kan meg ike heller megett hjelpe. Jeg maa ssøge en here, der kan mig vnerhaalle, aam dett ssig rett skike vil. Kjere her Maaenss, j hviss maade jeg kan ware etter jgen ttill wilge eller ttjenest vti, skvlle j allttjd beffjnnde mig ganske willig ttill ad gøre. Her mett wil jeg haffve etter Gvd almegttigste beffallendis, oc beder jeg etter gerne, ad j wille grysse mjn kyere ffaarbroder daatter, etterss hostrv ffrv Ane, mett mange gode netter epaa mjne wegne. Dattom Løbek.

Jakop Sparre.

Kjere her Maaenss, dene Stenbok mett de ii koner oc anre mere sslugtt løst sselskab, ssom jnttet haffwer anett

¹⁾ Tage Thott Ottesen.

ad gøre en drage jng oc vd j Danmark oc ttill Kjøbenhaffn oc ttill Ssegebjere oc fføre der en hop mett løgen heden, ad de kvne ffange penjnge, ssom alle man wed aff ad ssjge her ttill Løbek, ssom dene ffoorderffvede Høneberger, oc gore de benutter(?) ssaa lenge, ad jngen god man der aff Danmark eller deress børn toorff drage ssiker her j ttjjsk naassjon, oc ike ttørss jeg heler sself vere bekjend, ad jeg er en dansk, hvor jeg rjder. Ssligt brjnger de de ttill vege, dett skarnss ffolk, oc de danske j krjg; men de sse ttill, hvor dett gaar dom sself en dag. Dette warner jeg etter j en god menjng, aam j haffver noogre etterss ssøner her vde.

(Imellem Underskriften og Efterskriften staar Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Alt clage pa tenom, hans gods haffue.

504.

[Lybæk, ca. 24. August 1559.]¹⁾

Jep Tordsen Sparre til Mogens Gyldenstjerne.

Han forsvarer sig mod Beskyldningen for at have haft et Møde med Peder Oxte og Grev Christoffer. Førstnævnte har i sin Tid laant ham 300 Dlr.

Kjere her Maaenss, ljege ssaa megett er dett ssanjnggen, dett ene ike mer en dett annett, ljege ssom Per Oxsse oc graaff Kristaaffer²⁾ skvllve werett hoss meg ttill Harborg, oc jeg har ike ssett Per Oxsse nv vtj ii aar, ike ssiden jeg drog ffra den hob aff Ffrankerjg, daa war han ttill Andorp. Hade han nw ttallett mett mig ssjden, daa wjllve jeg wel werett bekjentt oc ike ssagtt ney der ffaar, tj han lontte meg iii^c daller wed iiⁱⁱ aar, ffør en han drog

¹⁾ Om Dateringen se Noten til det foregaaende Brev.

²⁾ Den fra Grevefejden kendte Grev Christoffer af Oldenburg.

der aff Danmark, oc dett haffwer mjn egen sslegtt eller ffaarvantte ike gortt, vden de haffve mitt goss derpa, oc endog de, ssom jeg ffvl møgett gaatt haffver aff ffaarskyllett oc gortt dom gaatt, dett de daag rjnge bettenktt haffve. Kjere her Maaenss, ttj ttøkess meg, ad ssame ere kvnskab ere ffalske oc ike worafftteg, men kvne sslige losse kompan ffange ett rjnge aarss penjnge, de lju wer(?) mere dett¹⁾ støre kvne verre(?)

(Seddel med Mogens Gyldenstjernes Paaskrift bagpaa:)

Per Oxe har lont Jep Torsen 300 daler.

505.

København, 25. August 1559.

Kgl. Missive²⁾ til Mogens Gyldenstjerne.

Da Kongen har givet sin Farbroder Hertug Adolf 100 Læster Kalksten fra Saltholmen, skal han skaffe Hertugen dem, naar denne sender Skib efter dem.

Orig. m. Spor af paatr. Segl. — T. o. a. L. 6, 126. — Tr.: K. Brb.

506.

Kiel, 6. September 1559.

Hertug Adolf til Mogens Gyldenstjerne.

Om Afhentningen af de 100 Læster Saltholmkalk, som Kongen har skænket Hertugen.

Vonn Gots gnadenn Adolf, erbe zu Norwegenn, hertzog zu Schleßwig, Holstein, Stormarnn vnnd der Dithmarschen, grafe zu Oldennborch vnnd Delmenhorst.

Vnßernn gnedigenn grus beuorn. Gestrenger vnnd erndvhester, besonder lieber, wir machenn vnns keinenn

¹⁾ *Den nederste Del af Brevet er skaaret bort og Læsningen usikker.*

²⁾ *Et lignende Missive blev s. D. sendt til Christoffer Hvitfeldt, jofr. K. Brb.*

zweiffell, jhr habt euch zuberichtenn, wie das die konn. werden zu Dennemarkenn etc., vnnßer freuntlicher glipter her vetter vnnnd bruder, ein hundert last soltholmischenn kalck vns freuntlichenn vetterlichen vnnnd bruederlichenn versprochenn vnd gegeben,¹⁾ auch zu dero notturfft, das berurter kalck vnns vnhinderlichenn folgen muchte, desßenn jhre konnigliche bewilligungh vnnnd paßporthe freuntlich mitgeteildt. Nun ist es ann deme, das wir gedachte paßporthe vf vnnßer hofhaltunge Gottorff hinder vnns gelasßenn. Vnnnd wie wir alhie jnn vnnßer stadt Kill angelangt, hat vnnßer schiffer allein nach denßelbenn gewartet, auch guthenn windt gehabt. Das er nun denßelbenn nicht verseumbt, so habenn wir jhnen gleichwoll abgefertigt vnnnd diß vnßer schreibenn, damit ehr vorgebenns nicht lauffen muge, ann euch mitgeteilt, alls wir vnns nhun zu euch aller vnderthenigenn wilferigkeit versehenn. Demnach so gesinnenn wir ann euch ganntz gnediglichen, jr wollet vnns zu vnderthenigem willenn geruehenn vnnnd berurtem schipper, zeigern dießes, befhelig ann die verordenten zu Soltholm mit gebenn, das er nicht allein denn kalck, so viell ehr laden kan, erlanngen muge, sundern jhme auch gedachter kalck ann das schieff gebracht werde, auch sunsten vmb vnßerndt willenn alle gunstige furderung gescheen muge. Hir jnn werdet jhr euch gutwillig erzeigen, wie das gnedig vertrauwen zu euch stehet, das ßeindt wir jn gnadenn vnnnd allem guthem zubedenckenn gneigt. Datum jnn vnßer stadt Kill denn 6. septembris anno etc. lix^{ten}.

A. h. z. S. Holsteynn.

(Paa en indlagt Seddel med samme Haand:)

Auch gestrenger vnnnd erndhvester besonder lieber, jr werdet euch jnn dem gesuchten wilferig erzeigen. Wir

¹⁾ *Jufr. ovfr. Nr. 505.*

wollen auch, so baldt wir denn andernn kalck erholenn lasßen, die pasporthe mit schickenn. Datum vti supra.

(Bagpaa: Spor af Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Dem gestrengenn vnnd erndvhesten vnserm liebenn besondern ern Mangnus Guldensternn, amptmann zu Copenhagenn.

Harttu Adluff.

507.

Wittenberg, 10. September 1559.

Dr. Georg Maior til Mogens Gyldenstjerne.

Meddelelse om, at Frans Gyldenstjerne er anbragt med sin Lærer hos Brevskriverens Svigersøn. Han har modtaget de fremsendte Penge, for hvilke han sender Regnskab. Sender nogle Bøger til Kongen og Kansler Johan Friis og beder Mogens Gyldenstjerne sammen med denne og andre Herrer gøre sit til, at Kongen giver ham en aarlig Pengegave, ligesom den afdøde Konge har gjort i en Aarrække.

Gottes gnad durch Jesum Christum, seinen einigen-gebornen son, vnsern warhafftigen helffer. Gestrenger vnd ehrenvester, grosgunstiger herr vnd furderer. E. g. schreiben euren son Franciscum belangend habe ich von Jost Sturtzkopff¹⁾ empfangen, auch dasselbige dem ehrnwirdigen vnd hochgelarten herrn Philippo Melanthoni zu lesen vberantwortet, vnd ist darauff vnser beider bedencken, nach deme magister Iohannes Bokelius etlich viel jar alhie studiret vnd sich seer erlich vnd zuchtig gehalten, das vns seine studia vnd mores wol bekand, das Franzz, e. g. sun, also in seiner disciplin bleiben solt, dan nach deme ich nu alt vnd oft schwach werde, wie meine gelegenheith vnd vormögen ferner nicht sein

¹⁾ Bogfører af Wittenberg, som 1. Aug. 1559 havde faaet kgl. Tilladelse til at indføre Bøger til Danmark.

viel leut in meinem hause zu haben, so hat auch Franciscus sambt seinem magistro sein tisch vnd wonung bei magistro Paulo Krell, welcher alhie schlosprediger ist vnd meine tochter zur ehe hat, welcher neben dem magistro Johanne ein vleissiges vffsehen vff Franciscum hat, wie ich ime den beuohlen. Dazu, dieweil er nahent bei mir wonet, bin ich fast teglich bei inen. So wonet auch Franciscus in einer stuben bei seinem magistro, vnd wird ime nicht gestattet, daß er one wissen seines præceptoris aus dem hause gehe. Solche disciplin ist ime von nöten, wie wol er sie nicht gerne, wie alle iugent, duldet, vnd ist meine bitte, wie wol er gehorsam zu sein mir zugesagt, e. g. wollen mir oder seinem magistro Franciscum mit harten Worten beuehlen, do mit er e. g. ernst sehe vnd wir denselben, so oft es von nöten sein wird, ime furhalten können, auff das er dieser williger gehorsam leiste.

Ich vbersende auch hieneben e. g. ein register vber seine ausgab, daraus e. g. vornemen werden, das von den neuntzig talern, welche ich von Jost Sturtzkopff entfangen, wenig vberig ist, was viel vff die kleidung, bucher, betgewand vnd anders gegangen. Da e. g. an solcher rechnung mangel haben, werden e. g. vns vormelden, da mit wir vns darnach ferner wissen zurichten, sunderlichen in wasser mas er solte gecleidet werden, in summa e. g. sollen sich alles muglichen vleisses zu vns vorsehen, so lang wir inen vnserm gehorsam erhalten können, vnd da er vns nicht lenger gehorsamen wolte, solle solches e. g. von vns vnuorhalten bleiben, dan e. g. zu dienen ich zu ieder zeith willig. Geben zu Wittembergk 10. septembris anno 1559.

E. g. williger
Georgius Maior
doctor.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Dem gestrengen vnd ehrnvesten herrn Magno Guldenstern, königlicher mt. stathalter zu Coppenhagen vnd rittern etc., meinem großgunstigen herrn vnd furderer.

(Paa et vedlagt Blad:)

Ich weis auch e. g. dienstlicher meinung nicht zu bergen, das von dem durchleuchtigsten, grosmechtigsten fursten vnd herrn, herrn Christian, etwan kunig zu Denemargk hochlöblicher vnd seliger gedechtnis ich nu in das vierzehende jar jerlich eine gnade vorehrung zu vierzig oder funffzig talern gehabt, dieweil ich ir k. mt. das psalterium, die auslegung der epistel an die Ephesier latinisch, auch die auslegung der epistel an die Galater deutsch vnd andere bucher zu geschriben, auch aus i. k. m. beuehl alle teil vnd tomos Lutheri, auch andere bucher gebunden jerlichen zuschickt vnd anders, so von i. k. mt. mir beuolen, in vnterthenikeith ausgericht. Hab auch ieziger zeith k. mt. das dritte teil meiner homiliarum latinisch vber die epistolas dominicales zugeschriben vnd Antonio Hanisch, dem secretario i. k. m., von meiner wegen in vnterthenikeith zu vberantworten vor einem halben jare vberschickt, bin aver noch nicht vorstendiget worden, ob sie vberantwort; ist vielleicht durch den krieg vnd die königliche krönung vorhindert worden. Vnd nach deme ich zuuoran kö. mt. seliger gedechtnis alle tomos vnd teil der bucher Lutheri geschickt, vbersende ich hiemit auch diesen letzten teil, welcher ieziger kö. mt. von dem ernwirdigen herrn Philippo Melanthe ist zugeschriben, welchen Jost Sturtzkopff e. g. vberantworten wird, dinstlich vnd freuntlich bittent, e. g. wollen vnbeschwert sein denselben sambt den andern beiden buchlein dem auch gestrengen vnd ehrnvesten herrn Johan Frijsio dee Hesselagger, kö. mt. cantzler, neben meinen brieffen zu zustellen lassen vnd neben solchem

herrn cantzler vnd andern herrn, welche e. g. wol werden hiezu wissen zu gebrauchen, bei kö. mt. meine gunstige furderer sein, do mit ich solche ierliche gnaden vorehrung auch bei itziger kö. mt. wie hochlöblicher vnd seliger gedechtnis bei der vorigen königlichen mt. durch euch meiner herrn furderung vnd vorbit möchte erhalten.¹⁾ Solches erkenne ich mich vmb das alte hochlöblich königreich zu Dennemargk, auch vmb kö. mt. vnd euch alle meine herrn semptlich vnd sunderlich zuuordienen vnd gegen Gott vmb eur aller vnd des gantzen reichs selige wolfart zuorbitten schuldig, vnd bin des auch willig. Geben vt in literis.

E. g. williger
Georgius Maior
doctor.

Tr.: Ny Kirkehist. Saml. IV, 88 ff.

508.

Vordingborg, 14. September 1559.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Rygterne fra Tyskland om Samling af Krigsfolk ved Rhinen, om Spejdere til Sverig og Breve til Verner Parsberg paa Sølvitsborg og Ebbe Ulfeld paa Lykaa.

Orig. m. Rester af Kongens store Segl paatrykt og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: At forfare om kundskab. — T. o. a. L. 6, 130. — Tr.: K. Brb.

509.

København, 20. September 1559.

Mogens Gyldenstjerne til Gustaf Olsson [Stenbock].

Han sender ham Meddelelse om en Svensker, som har været paa Holmen. Der gaar Rygter om Krigsforberedelser i Sverrig imod Danmark, hvorfor han beder ham arbejde for Fredens Bevarelse.

¹⁾ Af Rentemesterregnskaberne fremgaar det, at Mogens Gyldenstjerne 13. Oktbr. 1559 paa Favrholm fik udbetalt 50 Dlr., som Kongen skænkede Dr. Jørgen Maior, jvfr. Ny Kirkehist. Saml. V, S. 414.

Miinn wenliigh helßenn forsenndth medth wor herre. Kierre her Gøstaff, synnderliige, ganndtske gode wenn, nest mөгennn thacksigelße for aldt erre och gadtt, y megh beuisth haffuuer, huilckedth iegh och ganndtske giernne forskylde wiill wdij huuis made ieg kannndth etc., saa giiffuuer ieg etther och wenliigenn thiill kennde, adth her er kommenn enn suenske hoffmandth och hafftt enn pasbordtt, lyder jckij lennger indth paa en maanedth, och ickij heller dragge lennger indth thiill Helsingborigh. Nu kom hanndth hiidth thiill byenn. Saa bleff hanndth behiinderretth paa enn natth och saa løss giiffuuen. Ther effther gick handth wdtt paa hollemenn, som kol. matt^{ts} ladt skib leger, och er thet alle forbuididth adt gange ther wdth, wdenn dij haffuue ther adtt besteelle, wor egenn her saa well som fremedth. Och sennder ieg etther hans pasbordtt, y sielluff kunde bessee. Om hanndt nuu wille siigge anndiidt for etther, da er thet, liighe som iegh etther nnu thiill schreffuedtt haffuuer, och skall jingenn suenske mandth kunde skylle megh, som meg er for kommenn, medt retthe, iegh iaa haffuuer fordedth thennom medt thet beste. Nu kannndth ieg ickij her forlade adth giiffuue etther wdij enn godt mieniingh thiill kennde, adt her løber mannge wnderliige thiidingh, adth kol. matt^{ts} aff Suerriick stercker segh mөгiidth medt fremedth kriigxs folck, och lader segh somme hørre, adth thet skulle werre giordth kol. matt^{ts} och hans nadis riiger thiill werste, huilckedt ieg ickij thro kannndth och holder etther for enn høgforstanndiigh ickij wille giiffuue ther radt thiill, fordij dedt enne riige kunde ickij bliffuue forderffuedth wdenn thet anndiidt medth, om saa skulle skee, thet Gudth forbyude. Fremedtt wdtlenndtske haffuue lenge hanndelletth ther paa, och kanndt skee yndt nuu, menn her skulle dij ingenn behør fannge. Ther thiill thencke y och saa thiill paa etthers siide; her leger bode riigerrenns indthbyggere

magtt paa. Dij wdtlendtske haffuuer alle dage søgiidt dierriis fordell medth wor skadde, och beder ieg etther, kierre her Gøstaff, y wiille forstande thenne miinn schrifuuelße wdij thendt beste mieniinghe, och schrifuuer meg altiidt thiill. Om ieg her nogiidt for etther bestelle kann, thaa gjør ieg thedt giernne och wiill her medth haffuue etther Guudt befalliindis. Ex Kiøbennehaffn thendt 20. dag septembriis anno 1559.

Magnus Gyldennstiernn tiill
Stiernnhollemm riider.

(Ikke egenhændig Koncept med Rester af Voks bagpaa samt Mogens Gyldenstjernes egenhændige Paaskrift:)

Copy af et breff tyl her Gøstaff Olse ten 20. dag septtembris.

510.

København, 29. September 1559.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne m. fl.

Kongen har undt Erik Rosenkrantz, Lensmand paa Varberg, at nyde alt hans Arvegods kvit og frit for Gæsteri m. m.

T. o. a. L. 6, 139. — Tr.: NRR. I, 274 f.

511.

København, 30. September 1559.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Da Peder Hvitfeldt, Norges Riges Kansler, som har Hammershus i en Slotslov, intet Skyts har der, skal Mogens Gyldenstjerne sende ham to Falkonetter med Bly og andet Tilbehør, en Td. Krudt m. m.

Orig. m. Spor af Segl og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift: At Per Huytfeld skal haffue skiit. — Brevet er meget medtaget; Halvdelen af Udskriften og maaske lidt af Paaskriften mangler.

Gustaf Olsson [Stenbock] til Mogens Gyldenstjerne.

Han besvarer Mogens Gyldenstjernes Brev om Svenskeren, der gik ind paa Holmen, og om Rygterne om svenske Krigsforberedelser mod Danmark.

Min venliige hilsen tiilfförne met Gud alzmektig. Kere her Mans Monß(!) Gyllenstjerne, en venliige taksigellß fför alt gott, j haffve mig beviist, hviilchitt iag j liiche motte gerne förskylle viil etc. Kere her Maans, som i skriffve meg tiill oc tilkenne giiffve, att kungelig mttz. min allernaadigxte herris tiienere skal vara kommen ner til Köpenhaffn oc skulle vara ther antastiit vppaa en natt oc synderlige ther fföre, at han var gången in j kungeliighe verdis til Damarkß(!) skiipgård, men ther som han haffdhe viist aaff saadanna förbud, som alle haffde variit fförbudit, saa kan then anholledd föge draga paa en natt, ther som honum er ingen större orett eller öffvervåall skett. Som j oc skriffve och ttiilkenne giiffve, att ederr skall vare förre kommett, at kungelig mttz. min aller naadighste herre skal latte antaga naaget fremmett krigx ffolk oc skall gelle Danmark tiil, ther paa vett iag eder eyke annatt venligen tiilsvara, en at eder sielff til at betenkke, at kungelig mttz. min allernaadighste herre holler saa vell nw som her tiill eyke alleniste ett slag folk, vthen jemvel Tysker, Dansker oc andre nasioner, som siidvennie er j andre försters hooff. Ther met kan iag eyke tenke, at thett skall mennes Danmark tiil, som j j(!) skriffve naagiit arigtt, oc til att övertrede thet venliige fförbuntt met, som er emellom riigenn, men iag förser mig tiill, at kungelig mttz. min aller naadighste herre samth vii Svenske haffve hollit fförnemdhe förbvnt, som hans kungelig naade viil vara vel tiil svar medh samt vii Svenske tesliikist, och see och gerne, att thet saa motthe

¹⁾ Vestbo, Herred i Jönköping Len.

paa thenn siide oc hollit bliiffve. Intet annett en eder her mett Gud almecttig beffallenndis. Skriffvit j Vesbo then förste dag i octobris anno 1559.

Gustaff
Olsßon riiddir.

(Paa Omslaget: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Thenn edille velbördiig man, her Manß Gyllensternne til Stiernholm oc höffvisman paa Köpinhaifn slott, min synderlige gode venn, ganske venligen tiilhaandhe etc.

Her Gøstaf Olssen.

513.

Favrholm, 13. Oktober 1559.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling om at sende Peder Christiensen til Krogen og sætte ham i Fængsel der.

T. o. a. L. 6, 149. — Tr.: K. Brb.

514.

Favrholm, 15. Oktober 1559.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Eftergivelse af Skat for Kronens Ugedagsmænd i Utterslev, Bagsværd og Værløse.

T. o. a. L. 6, 150. — Tr.: K. Brb.

515.

Halsnæs, 17. Oktober 1559.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Kongen har eftergivet Jørgen Møller i Øvre Mølle Halvdelen af det skyldige Landgildemel.

T. o. a. L. 6, 150. — Tr.: K. Brb.

Peder Henriksen til Fru Anne Sparre.

Han spørger hende om Raad vedrørende en Sag om Markeskellet imellem Fultofte og Osby.¹⁾

Min ydmøge weluillige plictige thro thienesthe nu oc althiid fforsentt met Gud wor herre. Kere ffrwe, maa y widhe, at ther haffwer weritt iij mend hoss mig oc fforbøde mig, at ieg skulle rocke eller røræ then launebeck, som er marckeskell mellom Ffwldtoffthe oc Osby, som ieg haffuer thylfforen brughet paa eders wegne, sidhen at y ffinge Ffwldtoffthe gord, saa well som the andre gode mend, som haffwer haffthet ffør eder aff ærils thiid etc. Thy thor ieg icke andhet end giffue eder thet thilkende, thy ieg haffwer spurtt, at myn herre er j kongens fforffall oc er icke selff thyl stedhæ. Saa thyckes mig, kere ffrwe, at thet wore best, at hand wunde marcken, ffør end hand fforbwde noghen etc. Hand haffwer nu lighet wdj Osby oc werett wdhe paa samme marck och seett, hwor hand will haffue marckeskell, som hanum

¹⁾ *Fultofte og Osby Gaard i Hørby Sogn, begge i Froste Herred. Ved kgl. aab. Brev af 29. Aug. 1559 til Hr. Ejler Hardenberg, Hr. Børge Trolle, Jakob Brockenhuus og Lave Ulfstand m. fl. blev det paalagt disse efter Anmodning af Hr. Mogens Gyldenstjerne i Anledning af en Trætte imellem ham og Hr. Lave Brahe om ret Markeskel imellem Fultofte og Osby at undersøge Forholdene paa Aastedet inden Mortensdag. Dersom der ikke fandtes ret Skel, skulde de ride og gøre ret Skel, sættende Sten og Stabel, som det sig bør, og give det beskrevet fra sig. (Orig., underskrevet af Johan Friis til Hesselager, med paatr. Segl i Mogens Gyldenstjernes Priv. Ark. Indk. Breve.) Den 2. Septbr. 1559 stævnedes de nævnte Mænd Mogens Gyldenstjerne og Lave Brahe til at møde 2. Søndag efter Søgning for at sætte Skel om Mandagen (Orig. smstds.). Ved kgl. Miss. 6. Oktbr. 1559 blev Sagen udsat til Midfaste, da Mogens Gyldenstjerne var forhindret i Kongens Ærende. (Orig. smstds., T. o. a. L. 6, 143 b. — Tr.: K. Brb.). Herhen hører ogsaa en udateret Fortegnelse over de 12 Oldinge, der skulde sætte Markeskellet, „som Peder Henriksens Brev formelder om“. (M. G. Priv. Ark. Indk. Brev 1559).*

thyckis gott at were. Thy beder ieg eder, at i wille scriffue mig thylbaghe igen met thenne samme breffuissere, hwad heller ieg skall lade kasthin eller ladhe bliffue effther samme fforbud etc. Eder Gud, wor kere hiemmeliske ffader beffalindis bode thyl liiff oc siell met eders kere elskelige herre oc erlige børnd oc met alt, hwes som eder lefftt er. Datum i Ffwldtofte torsdaghen ffore sanctorum Symonis et Iude affthen 1559.

Peder Hendrickssøn
y Ffwldtoffthe.

(*Bagpaa: Seglet og Udskriften:*)

Erlig oc welbyrdig ffrwe, ffrw Anne Sparres thyl Stierneholm, ydmøgelige oc kerlige thyl screffuet.

517.

Roskilde, 2. November 1559.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne, Herluf Trolle og Jørgen Rud.

Om Peder Oxes Gods i Anledning af Eskil Oxes og Jørgen Brahes Klage.

Orig. p. Papir i Eskil Oxes Priv. Ark. — T. o. a. L. 6, 161. — Tr.: K. Brb. Ryge: Peder Oxe, S. 160.

518.

Nyborg, 10. November 1559.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling til paa Grund af Krigsrygterne i Tyskland og Sverrig at sætte Befæstningerne i Stand og sørge for anden Nødtørft.

Orig. m. Rester af paatr. Segl. — T. o. a. L. 6, 164. — Tr.: K. Brb.

519.

Lybæk, 10. November 1559.

Adolf van Brouwyler til Mogens Gyldenstjerne.¹⁾

¹⁾ *Brevet er vanskeligt at forstaa, fordi baade Skrivemaade og Ortografi er meget usikker. Der bruges mange Diftonger (maichen = machen, breiff = Brief, four jaer = Vorjahr, kreich = Krieg), z bruges snart i Betydningen z (zu, zo), snart for s (zondern, in zomma).*

Han takker for Arrestationen af Peder Christman. Hans Tjener skulde kun kræve hans Ret mod denne. Han har skrevet til Byens Raad, at han vil staa Peder Christman til Rette, og har taget Dr. Knopper til sin Advokat. Han agter at rejse Krav mod Peder Christman, fordi hans Tjener har været optaget af Sagen i to Aar og i denne Tid ikke har kunnet bruges til andet. Der gaar Rygter blandt Menigmand i Köln om Krig imod Danmark til Foraaret. En Franskmand har forhandlet i Köln om Harnisker og andet Krigsmateriel, men det gælder maaske England og Skotland. Hvis Kongen ønsker det, vil han skaffe ham Harnisker o. lign. Betalingen er han villig til at modtage i Oksehuder eller andre Varer. Hvis hans Tjener ønsker at købe en Hest eller to, beder han Mogens Gyldestjerne tillade det. Hvis denne ønsker Varer købt der i Landet, vil han gerne besørge det.

Strenger erentfester großgunstiger gebedender leber h., eure strenheit sein mein gant willig gehorsam dienst izerzeit bereitt, vnnd gebenn e. s. zu verstein, we ich vann mynem dheinner vnd dhem heren docter Knopper verstandenn habenn, das e. s. de feiß loß erkant habenn van wegenn eynes edelman jnhafftong kont^t maiet^t genant Peter Christman, des ich mich huchlichgenn vnd demutlichen gegenn e. s. dhoenn bedanckenn. Doich nit zomein, so hadt eyn ersame raedt willenn van mynem dheyner hantastonck habenn inzuhaldenn, so er mych scheir ader morgenn mit rechtt an sprechen wurde zo rechtt zo stein, deß sich dan myn dheinner beschweirt hadt zu dhoenn, nademmaell van myr ander ghein befell, dhann er solde begeren eyn schlyndich recht, we ich noch woll begerende wolde synn vann e. s., so mougelich were zo maichenn. So nit, so habenn ich ann eynen ersamen raedt geschrebenn, ich will ditto Peter Christman altoiß zu rechtt staenn, wanne jhm geleiffit vnd gefeldt. Habenn ouch folmechtich gemaedt vnd constitueiret pro aduocato dhenn werdiggenn heren docter Knopper. Nit merh van der saichgenn, zondern ich begeren ganß demutlich, e. s. willenn bringer dißes breiff, myn dener genant Daniell Wickraedt dhenn feiß laeßenn folgen, daermit er gar nit zu schadenn enn ge,

dhann er hadt doich genoich bekommenn, daer ich van protesteirt habenn vnd abermaell van protesteren ditto Peter Christman zu gelegenheit der zeitt ann zu sprechenn deß schadens halbenn der feiß, vnnnd ich nu ihnn de zwe iaerlanck deß nit haben kunnen gebrouchgenn. Nu ihnn zomma, datt recht wirdt vnß beide woll scheidenn. Bedanckenn mich ganß fruntlich, e. s. das beste bey mir gedhaenn habenn, begeren abermaell bey dißem dheinner dhoenn willenn, deß ich weider ihnn datt four iaer an eynen goudenn drunck vergeldenn will, so mich Gott gesunt spartt, we eure s. mit der dhaet spurenn soullenn.

Weiders kann ich e. s. deinslich nit verhaltenn, we heir bey vnß das geruchtt gheidt, das der ihnn dat four jaer eyn kreich vff staen wyrdt gegen dhas reich Dennmarcken, dhas ich nit enn hoffenn, noch man ouch nit gewesselich dar aff saichgen kan, zondern das roumour gheith vnder dhem gemeynenn man bey vnß bynnen Collenn, vnd ditt iß gescheidt, nemlich das eyn Franzois etliche harnsnis vnd kreich rustonck bynnen Collenn hadt besproichenn. Auß denn vnd dergelichen iß zu vermoudeenn kreich, doich etliche saichgen ouch, eß gha de Engelsche vnd Schottenn ann. Was nu der a[us] werden mach, iß Gade bekant. Solde myr ouch nit bekommenn vnd der merh ihnn Collenn eß Denmarck gheinge, dhese ich fur myn perschoenn nit verschwi. e. s. noch dhem rich Denmarcken, so myr der rechte grundt bewoustz, nu nit zu meyn, dit will ich mich altoiß e. s. vann wegenn kunnyliche maie^t erbodenn habenn, nemlich so sich eynige vermodunck kreichs begebenn wurde, vnd kunl. mat. kreich rustunck van dhoenn heddenn, alß harnniß, pantzer vnd der gelichenn, so laeßenn e. s. mich schulß per mynen dheyner ader schriftlich weißende, e. s. soullenn mit der dhaett spourenn, ich dhem rich zu gedhaenn bynn.

Angaende mit der bezalonck will ich ann waeren alß oßenheude vnd andern waeren ihnn vnßerem lande denende gernne an bezalonck nnemen zu gelegenheit der zeit. Nit merh, dhann e. s. habenn myr zu gebedende alß euren jnsonderen gutthen f. vnd dheyner nu vnd zu allenn zeidenn mynes lebens, ken Godt der almechtig, der e. s. verleyenn heir langliwig vnd hernamaelß de ewige rast. Per me mit haest adj. 10. nouember jhnn Loubich anno 1559.

E. w. dheyner.

Strenger, großgunstiger, gebedender l. h., ingefallenn brenger dißes breiff, myn dheyner, auß dhem lande wildt, vnnd er eyn pert ader 2 kouffenn wurdt, so begeren ich ganß demutlich, e. s. jhm erlouffenis gebenn willenn, dhess ich wyder jhnn datt four jaer mit eynem goudenn drunck vergelden will, so mich Godt der almechtige bey lebenn leist. Zem andern, so e. s. eynige gouden van dhoenn habenn, dißes lanß oirte zu bekommen syndt, jch wonhafftig, dhaer jhnnen haben e. s. myr zu gebedenn alß eurem l. getrouwen dheyner etc.

Adolff van Brouwyler
de Colonia.

(Baga: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Dem strengen, edelen, erentfestenn herenn, h. Mangnus Guldenstern, kont. maie^t vber Dhenmarken stathalder bynnen Kopenhagen, mynem großgunstigen, gebedende l. herenn etc.

Ten wyn mand af Kolne Broweiller.

520.

Krogen, 10. November 1559.

Peder Christiensen [Dyre] til Mogens Gyldenstjerne.¹⁾

¹⁾ Dette og de følgende 3 Breve (med 1 Bilag) fra Peder Christiensen Dyre er af Mogens Gyldenstjerne paa Bagsiden mærkede med Numrene

Han beder indtrængende Mogens Gyldenstjerne hjælpe ham ud af hans haarde Fængsel og lægge et godt Ord ind for ham hos Kongen. Om hans Mellemværende med Hofmester Ejler Hardenberg. Han tilbyder at forlade Landet og sælge Mogens Gyldenstjerne Hjelmsø og hans andet Gods paa Sjælland og vil ogsaa lade Købet lyde paa Eskil Gøjes Navn.

Jesus hjælp.

Mynn ydmyge helsen nw oc altidh till fforn sent met vor herre. Kerre her Mogens Gyllenstyernn, betacker ieg ether for meget gaat, som y meg giort oc beuist hauer, huilcket den almectigste Gud werre ethers løn, thy det er ycke y myn macht ath forskylle. Kerre her Mons, myn store hyerte sorg oc elendighhedz nød then wedh y well, saa at ieg icke tør der om wydere beklage, men beder oc formaner ether for then woll och macht, som Gud hauer wnt och gyuet ether, athy wille rame migh arme karlls beste for Gudz skyll och handlle mit beste hos myn herre och konge, ath hans naade wille formille seg ouer meg oc ouer dete mit horde fengsell for Gudz skyll oc for hans salige herre far syell skyll, thi ieg kan icke lenge leue her wedh, før end iegh dør aff lucht oc stanck och kost, som her spises; thi ieg thror vist, ath

1—5. De gengives her i Rækkefølge efter Numrene. Da det første og det sidste er daterede samme Dag, maa det antages, at de andre to er afsendt samtidigt med dem. Foruden dem findes der blandt Mogens Gyldenstjernes udaterede Breve følgende Kopier af to Breve, som Peder Christiensen har sendt Christoffer Fikkeseu, øjensynligt paa samme Tid som de ovenfor gengivne Breve til Mogens Gyldenstjerne. Christoffer Fikkeseu har efter Modtagelsen af Brevene sendt Kopier af dem til Mogens Gyldenstjerne.

Kiere Christoffer. Dersom dw fornemer, at herr Magnus innthet kann giøre i min sagh, mig tiill dett beste, tha fly thett saa, att Hennrigk vonn Raadhe) komme mett dig, ellers kann ieg inntet giøre, och sige hanum dett, att hannd ike forsommer sigh, saa maa thw wide, att Gud ike hauer skafft thett y mellom himmell oc jorde, att jeg will haue synnd, om jeg kann faa barmhiertighed for werdzlig godz skylld, thj ald werdzlig godz er forfennglig, och jeg haffuer dog ther inthet af och føyge begehrr effther denne dag. Gud befal jeg dig, amenn.*

*) Om Henrik van Rade se kgl. aab. Brev 28. Septbr. 1559 i K. Brb.

ingen stedz y verden spises saa faar nogen fatig fange. Der som Gud icke will hyelpemeg, saa at ieg maa fynde naade for ether, athi ville verre megh behyuelig hos min here, saa ath mit fengsel maa formylles, da staar det meg icke till eller noget meniske at leue till iull saa. Oc Gud almectigste ved myn sagh och myn brode, oc Gud beyre meg, at iegh nogen tid skulle leue den dag, at ieg skulle forsee meg saa ille, ath iegh skulle nogen tyd fortørne myn sallige herre eller nw myn herre oc konge, som hagde formyllet segh ouer megh oc for eth blot ordh lod seg saa fortørne, ath hans naade er bleuen meg saa saare wred, huilcket Gud almectigste beyre megh, saa sant som iegh aldri tenckte hans kongelig maiestat dett till eller hagde anden meningh der hos end eth wbetencht ord, iegh sagde, oc hagde ment, at det icke skulle komme wyderre end mellem vos selff. Thi iegh gaff icke acht paa breuet oc bleff fortørnet der y, ath det breff mote icke holles, som her hoffmester¹⁾ hagde lat giort. Der han handllede oc køffte mit godz, tha

Hielsenn met Gud. Kiere Christoffer. Som dw skryffuer mig till om ijc daler oc en heste, saa west dw sellff alltinngst best, hor der om er, som Gud giuffuet, at ieg aldrig hagde seth dig eller noget af ditt, dessligest huad breffue gik oss imellum i Kiøbenhauen, der her hoffmester fik godzet, och jeg har inthet faaet igienn wden denn elendigste nød, der inthet menske bør att sige eller att skryffue, och huad mig er hollet af thet, hann louet mig, det suares mig for Gud, saa er jeg baade frann godzet, pendingen och all min welfart, saa att ieg ike haffuer enn huid eller kannnd bekomme till denne armod, som jeg skall lydhe, en sige mere anndet en lidher, huad nød mig tillføges af Gud och menskenn. Y huor ther om er, saa ty till her Monsß, her houemester, her cantzeler och Korfütz och bede dem for Gudz skyll en till rame mith beste. Jeg har skryffuet her Mons till, der som jeg maa raa for mith och giøre deraf, huad jeg will, tha motto forweruet saa, attw och en karl, tiener Johan Fris, heder Hindrik sam²⁾ Raade, kunde komme sellf i talle met mig, thj der har ingen gjort mig bistance i min nøde end hann af sinn formue.

(Bagpaa: Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Per Crystiernn tyl Chrystoffer Fycksen.

¹⁾ Ejler Hardenberg. ²⁾ Fejlskrift for: van.

mente iegh saa, at huor stercke wilkor de ville lade skriffue, da ville iegh det beseglle och och(!) leue ther effter saa elendigh y alle mode wden all skellig klage, till Gud oc kongelige maiestat wille seg der selff ouer forbarme. Oc Gud hyelpede meg, saa sant som ieg aldri tenckte det til onde nogen, end syge at sygeth til onde nogen, och wille gernne holle breuet oc full giore de ij tusin daller, som her hoffmester hagde handllet. Der han fick mith godz, da loueth den gode herre meg meget gaat, oc ieg icke viste ath syge ney till det, han begerede, lod iegh ham følle alt effter hans egen ville. Huad hand nw will holle och gøre der vdy, det stor till Gudh och ham, thi iegh kan der inthet andet til syge. Gud skall dømme der ouer. Oc den gode heres willie har iegh full gjort oc aldri hade trot, at andre breue skulle blyue gjort paa den handell end det, han lod gøre, oc har end nw hos seg bode breue, godzet oc pengene, oc iegh det saa gernne wille wnde ham som myn egen fader, der som han ville hyelpede meg for Gudz skyll, at iegh kunde faa myn heres wenscaff, till des wille iegh verre saa arm, at ieg icke wille haue mere endh det, iegh goer och staar y, oc aldri tencke eller gøre noget andet end det, som kristelig oc reth kan werre. Oc vedh iegh nw ingen raad paa Gudz verdens iordh, wden athy wille nw gøre for Gudz skyll oc for Gudz barmhyertyghed skyll oc for all den hyelp oc trøst, som y oc alle ethrs børn skall haue aff Gud, oc nw hyelpede megh hos myn herre oc konge, at iegh mote faa hans naades wenscaff oc for myn forselse, forsmelse oc foractelse, som meg er sket. Der fore wille ieg drage aff Danmarck oc aldri kome y Danmarck mere, om thet er hans nadis villie, oc aldri gøre noget meneske andet end gaat oc aldri klage eller kære paa nogen eller bruge noget kongen eller hans naadis wndersote til skade y alle myne dage oc vill gyue der saa stercke oc horde

breue, som myn here oc konge self begere vill, om hans naade ville forbarme sig ouer meg for den død, Gud tolde, oc for hans salige herre far syel skyll. Oc dersom hans naade vill haue noget for myn forselse, da vil ieg det oc gerne gyue, oc er hans naad meg skyllig for viii eller ix aars penge oc for xxij heste, ieg har møst, met anden skade, som iegh har lydh oc forteret mange penge. Och hagde myn sallige heré leuet, tha hagde ieg vell faaet skell oc føllest, oc myn sag hagde vell bleuet beyre. End hobes meg nest Gudz hyelp, der som iegh hagde nogen, der ville berete myn here myn sagh, da ved ieg vist, at hans naade icke forderuit meg for det, ieg har forset meg met ordh; gerninger ved ieg meg fry for selff.

Kerre her Mons, der som y nw wille for Gudz barmhyertighet skyll met ethers wenner nw aluorligh tage ether myn sagh fore oc hyelp meg till myn herre oc konges wenskaff, och saa myn sag kunde blyue forhandllet, som forskreuit staar. Thy det tyen megh icke ath werre her y Danmarck, thy ieg er saa forsmaad oc forachtet, at ieg ylle tør see paa folck, end syge at omgaas met dem, der nest har mange wuener oc serdeles de windisbyrd, som kunde snart beklage meg, saa wore ieg aff met hals oc godz, som y well selff beyr kan tencke, end iegh skryue kandh. Och will jegh loue oc till syge ether paa myn syell oc alt myn welfart, saa at der som y nw wille handle fore megh oc fly meg ende paa myn sag, da vill ieg selle ether Hyelmsø gord oc alth mit godz y Syelandh, som beløber seg xx gorde, smo och store, oc will wnde ether det køb, som y selff kan tencke vert er, oc will der ouerantuorde ether alle de breue, som Axsel Rosenkrantz oc meg er giort ymellem, oc wnde ether och ethers børnn den fordel bode met Axsel oc Mons Klausen¹⁾ oc vil gøre regenskaff met

¹⁾ *Aksel og Mogens Klausen Rosenkrantz, Sønner af Christence Jepsdatter*

Axsel oc full gøre hyn anden, som plectig er. Oc strax y har flyt dene handel til ende, da vil ieg antuorde ether Axselns breff oc hans godz, desligest mit søster barn Klaus Axselns, oc for ethers møde oc wmage tha wil iegh wnde ether halpart Tange gord¹⁾ oc mølle oc halpart Tange godz oc eyendom, som ieg har Axselns stercke breue paa, athi det maa beholle til ether oc ethers børn for then willighed oc hyelp, som y nw gøre migh y thenne myn store nød oc trang, met all anden fordel, som iegh icke skriue kand, som er ham oc meg y mellem, det will iegh oplade for ether oc ethers børn til gode, saa sant hyelp meg Gud til all myn vellfart, som iegh skall gøre ether thet skell, ther som y nw ville hyelp, at myn sag saa kand gaa for seg som forberørt er, oc der ouer alle myne dage vere ether oc ethers saa god, som y vor myn egen fader. Thi y ved vel mit beste, oc y kand oc gøret, oc ieg vil skicke meg saa kristelig oc vel, athy aldri eller nogen aff dem, som handler for meg, skall faa atalle for myn skyll. Thy myn begering er inthet hos verden andet end drage saa langt, at aldri ingen skal spørre meg, oc der sete meg ner oc tyene myn Gud, then stund iegh leuer y verden, oc ath huis dell som y skulle gyue meg for Hyelmsø oc det godz, ath ieg det mote faa kuit och fryt at tere aff, saa at ieg skulle icke betle her y verden, thi at ieg har vdset alt samen godzet saa ner som iij pengs hus, skyller i β oc ij ~~z~~, til dene handel oc somt før til Axselns geld oc til fortering y kongens gordh, saa at kongen for Gudz skyll oc for myn salige here siell skyll oc for myn lange tyeneste vill nw wnde meg saa, at ieg maate haue de penge, som stor y Køuenhaffin at indløse Hyelmsø

og Claus Ludvigsen Rosenkrantz. Aksel Rosenkrantz var g. m. Peder Christiernsens Søster Magdalene, jvfr. DAA. VIII, 148 f. og XXVII, 388 f.

¹⁾ Gudme H. Mogens Rosenkrantz mageskiftede før 1552 Tange til Broderen Aksel, jvfr. DAA. XXVII, 389.

godz, som wd er set, oc antuorde ether thet fryt y alle mode, saa vill ieg vnde ether gorden for ij^m daler. Der er bøgning paa ham, det ingen skal bøge met ij^m, saa er der ij enmercke oc fiskevand oc anden belyglegheit, som icke vor vert at selle for ij^m daller, forvden auell, saa at man kan vell holle j^c øxsen der, nar han vill tage vare paa høsten. Der nest vil ieg vnde ether huer pund korn for c daller oc f. smør oc bolgalt oc lige saa, oc iij β grott oc lyge saa, som gor y søsken skyffte, oc vill vel fly ether den gord yblant, der staar ether icke ouer iij^c daller, athi icke skulle selle ham for tusin daller. Oc der som y icke ville selff handlle met meg om Hyelmsø, da kunde y lade købet lyde paa Eskel Gøye, om ier saa tote, thy han kender vell aff godzet. Oc will ieg saa rame ethers fordell, athi oc alle ethers børn skulle tacke meg, oc wille her paa begere oc wide ethers gode suar, om y nw wille for Gudz skyll y dene neste herre dag handlle her paa, oc huad y gaue for godh fortrøstning her, oc tuiller der inthet paa, at saa santh, som ieg vill haue hyelp aff Gud eller noger erlig mand, som ieg icke skall misfeylle ether eth ord y dene handell, ath det io skall holles ether, som skreuet er. Doc ouer alth dete begerer ieg for Gudz skyll ethers wenskaff oc ethers høstrues wenskaff aff hyertet, oc beyre meg Gud, at ieg nogen tid skulle fortørne ether, oc will ved myn siels salighed vere ether oc alle ethers fatig tro ven aff hyertet, oc beder oc forman ether, athi nw wille icke forlade meg y thenne store tro oc loue, ieg seter til ether. Der som y icke nw wille for Gudz barmhyertighet skyll forbarme ether ouer meg, da er iegh forlat aff alle meneske y verden oc bede huer dag heller om døden end om lyuet. Doch hobes meg til, athi for Gudz(!) icke vndfaller meg, effter dy y ser, at alle vndfaller meg. Gud skall beløne ether oc alle ethers rygelige igen, oc all det, ieg formaa, skall kome ether till gode. Her met ether Gud almec-

tigste befallendis met ethers kerre høstru och all den del, y vel vill. Ex Krogen met hast y det elendigste fængsel oc nød, der noget meniske kan lyde, fredagen for sancte Mortens dag mdlix.

Peder
Christensen.

521.

[Krogen, 10. November 1559.]

Peder Christiensen [Dyre] til Mogens Gyldenstjerne.

Om hans Gæld til Kansler Johan Friis. Han beder atter indtrængende om hans Forbøn hos Kongen, giver ham store Løfter, beder om Klæder og andre Lettelser i sit Fængsel og beder om at maatte tale med Fru Anne.

Kerre her Mons, tallet Frantz¹⁾ meg till effter ethers befallingh om ijc daller, som iegh er her kanseler lehan Fris¹⁾ skølligh oc har weret ham dem skyllig y lang tid, som mit breff formeller, oc den gode erlig mandh wden all fordell har gjort meg bode det skell oc megeth merre, som det er det mynste, huilcket Gud almectigste beløne ham oc alle hans for alle wellgerninger; thi iegh eller ingen aff myne kandh eller formaa at forskylle hans wellgerninger. Saa beder ieg ether gernne for Gudz skyll, athi wille gyue ham dese suar, at jegh har seth ham end gord til vnder pant y breuet y Fyn, det ieg icke andet komer y hu, oc skyller iij pd. korn, i bolgalt met andre beder. Then gord maa han aname for ith fryt brugeligt pant, oc den vil ieg hymlle ham thyl. Ieg hade end solt ham den til eyendom, derfor tha skulle han vell behollen, thi iegh har saa stercke breue paa halpart Tange gord och goedz oc eyendom, som han eller nogen kan haue paa noget godz. Oc der som Axsels breue skulle dømes døde oc machtløse for mine breue skyll, da skulle han oc flere met faa skade der ouer, oc har dom ouen paa breuen, at Axsel skal verre forpligt ath holle meg

¹⁾ Frans Lauridsen, Skriver paa Krogen.

sine breue som en erlig man, meg vden skade etc. Kerre her Mons, ville ieg icke gerne befate meg met noget aff de penge, der er y Køuenhaffn, før end ieg wiste, huad y wille gøre for Gudz skyll oc handlle y min sag, oc huad y ville for Gudz skyll raade meg, at iegh skulle gøre; thy y vell ved, at ieg har ingen, effterdy den man vill sla handen aff meg, vden Gud oc huad y vill for Gudz(!) forbarme ether ouer meg oc delle ethers gode raad met meg. Thi den stund Axsel oc iegh leuer oc mit søster barn, da kan aldri breuen røges vden myn villie. Men der som lehan icke vill nøuis der met, athi ville for Gudz(!) skriue ham til, ath han vill lade opstaa till iul. Her forinden hobis meg, athi oc ethers vener oc han hyelper meg til en ende paa det, som ieg har skreuet ether till. Thi iegh ved vist, at myn herre har der ingen almise aff, at hans naade kan lade meg saa omkome, effter dy at ieg aldri har eller vill tallet mod kongen eller ryget andet end y hastighedh forset meg met ed oc ord, som det hender mange vode oc wløcke til. Thi kan ieg aldri tro, at hans naade vil haue den sønd, at myn salige far skulle møste lyuet for myn salige heres beskermelse breff skyll, oc ieg syden saa pynes y hyel for en ryngte forselse, oc ieg har doch troligen oc lenge tyent saa, at ingen skall met noget skel syge meg andet effter end erlight got, før den vløcke kom. Der som hans naade er noget fortørnet for then kuinde¹⁾ skyll paa det torn, da har der ingen støre skyll wdy wden fogeden²⁾ och hun; de har mer skyll end ieg eller de arme karlle³⁾, der som man mote talle der om, oc har ieg giort, lige som han sagde meg fore, syden ieg kom der ind. Huor-

¹⁾ *Maaske Marine Jon Kjeldsens, hvis Mand blev henrettet for Peder Christiensen Dyres Sag, jvfr. kgl. Miss. 24. Novbr. 1559 til Mads Rydtze, tr. i K. Brb.*

²⁾ *Sigter maaske til hans Flugtforsøg, jvfr. kgl. Miss. 10. Marts 1559 til Mogens Gyldenstjerne, Nr. 434.*

ledis han har handllet meg fra godz oc all myn velfart, det forlade ham Gud; thi hagde en iøde set tro oc loue til meg, da skulle ieg icke giort det, som han har giort; det skulle y høre de wnderligste støcker paa, naar ieg maa gyue ether thet til kende. Kerre her Mons, thette er nw myn største hob nest Gud, aty skulle for Gudz barmhyertighet forbarme ether ouer oc fly meg forløst. Der som der ingen raad staar til, da skal her kanseler strax faa syne penge, y huad raad iegh for der til, doch icke aff de penge, der de har lagt y Køuenhaffn, men athi ville for Gudz skyll lade myn dreng kome til meg, saa skal han strax fly ham dem, om han icke nøgis met gorden. Iegh beder oc formaner ether endh nw, kerre her Mons, for Iesu naffn skyll, athi hyelper meg aff denne nød, at ieg icke saa skendelig skal omkome. Ieg suer ether ved alt thet gode, som ieg skall haue y hymellen oc paa iorden, som ieg skall gøre ether oc ethers børn saa stor fordell, før ieg drager³⁾ her aff dete slot, som nogen fatig rydermans man har giort nogen god herre y Danmarck, oc icke skal feylle en artyckel y det, som ieg har skreuet ether til. Oc vil nw nest Gud sete alt mit hob oc trøst til ether, det maa gaa meg, huor Gud vill; thi ieg har aldri hørt, athi har forlat den, som har set tro oc loue til ether. Gud gyuet, athi hagde lat Eskel Gøye handllet mellem ether oc meg y Køuenhaffn, da skulle y gerne faaet alt samen; nu redis ieg for, at den foget⁴⁾ har inthet gaat ført vos y mellem.

Lyge som han sagde til meg, athy viste bødelen op for presten oc badskeren, saa kan ieg vel tro, at han har vel oc ført tynder for ether. Doch ieg er vel til fredz, om han har sagt santh, huad han syger eller har sagt, Gud forlade ham. Oc ieg tør aldri klaget for nogen mandh, som han har handllet met meg. Kiere her Mons, gør for Gudz skyll oc skriuer Frantz et ord til, at han mote rame det beste met fengsel, som han kunde. Vden

Gud oc y hyelper nw, da gør ieg det icke lenge. Kerre her Mons, beder ieg ether gerne, at ieg mote faa myne skyorter oc tøre kle oc iij par lagen oc iij dun dyner. Min kiste oc breue oc huad der er, maa staa stille, thi her er icke rom, vden myne bøger ville ieg gernne haue. En armring liger i kisten, den vil ieg gyue fru Ane, om hun ville icke hauen forsmot then(!), for Gudz skyll. Ville y vnde meg kisten, da bade ieg der gerne om, oc ath ieg mote faa ij aln røt engelst af Matz Lampe⁵) oc iij alne sort oc vj alne gøters, eller ieg frys all død y vinter. Oc at ieg mote faa v daller, saa at Frantz mote ha dem at købe meg sko oc andet, huad ieg hade behoff. Gør for den død, Gud tolde, oc ramer mit beste. Matz Lampe er meg skylligh. Kerre her Mons, gør nw for den død, Gud tolde, oc ramer mit beste, som myn gode oc store tro er til ether; ieg vil verre ether fatig, tro ven oc alle ethers, saa sant hyelpe meg Gudh aff al myn nødh. Kerre her Mons, tencker paa Gudz barmhyertighet oc paa meg arme bedrøuet meniske. Gud y hymellen skal beløne ether, oc alt, ieg formaa y verden, det vill ieg vende ether oc ethers børn till gode. Oc Gud gyuet, ath ieg vore y tall met fru Anne, der som hun ville haue den vmage oc kome hyd; ieg skulle vell forskylle henes wmage, saa at hun skulle syge, at hun hagde aldri draget beyre reyse. Kerre her Mons, byuder meg eth ord for Gudz skyll, om y ville nw staa by met meg arme bedrøuet meniske, thi ieg har nw inthet at hobes till vden ether, deth ieg befaller ether oc alle ethers then almectigste Gud till euig tid. Kerre her Mons, lar ingen forvende ether fra dene handell, oc tuiller paa inthet ved min himerigs part.

Och skall ieg icke regne anderledes met ether om købet, end som y sell kan tencke oc wille giue der fore. Lyge som y sel oc fru Ane syger, saa skal det blyue, thi ieg ved vist, athy eller hun icke begere andet end reth, oc

vil ieg end da ouer alt skencke ether it m daller y køuet oc anden fordel met bo och boskaff. Kerre her Mons, om al myn sag befal ieg nu Gud och ether, oc huad i handlle oc gøre her paa hos myn herre oc konge oc andre, thet vil ieg holle eders ord oc loue; thi iegh ved vist, athi rame mit beste. Oc vil ieg alt sete min sag y Gud oc kongens hand och ethers, oc lehan oc Eyller¹⁾ och Korfitz²⁾ met mange flere hyelper vell, der som de fornøme, ath y ville hyelpe. Kerre her Mons, der som athi nw ville forlade meg oc icke for Gudz(!) hyelpe, da ved ieg vel, huor det gaar megh; thi myn herre er suarlig fortørnet. Tha beder ieg ether gerne, ath myn skriuer oc foget mote kome til megh oc antuorde effter myn befalling de penge, der staar, huer till syn sted igen, som dem bør at verre. Gør ffor Gudz barmhyertighet skyll, och ramer nw meg arme, bedrøuet meniskes beste; thi ved det all beyre, end iegh kan betencke. Gudh almec-tigste beffall ieg ether oc alle ethers venner, oc forlader megh for Gudz skyl al myn brøst oc brøde, oc vndfaller meg icke y dene nød for Iesu død oc pine skyll, oc flyr meg myn herres venskaff, til ieg skulle end verre saa arm, at ieg icke formote mere, end det ieg gor oc stor y, och tuiller inthet paa, at ieg skal gøre ether ordløss eller misfeylle end artickel, som skreuet er, til des y vil nw hyelpe. Hagde ieg giort ether noget gaat til forn, da ved ieg vel vist, athy forlode meg icke. Gud beyre meg, saa sant som ieg det icke har giort, men dog for Gudz barmhyertighet skil oc for myn elendig nødh skyll, athy seer, at alle forlade meg, ther for hobes meg til Gud, at han skal gyue ether naade, athi skulle hyelpe nest Gudh met ethers venner aff denne nød oc at faa myn herre oc kongs venskaff oc ethers oc alle ethers

¹⁾ *Ejler Hardenberg.*

²⁾ *Korfits Ulfeldt.*

veners venskaff. Gud almectigste skall beløne ether oc alle ethers igen bode her y verden oc syden till euig tid y hemerige. Amen.

(Mogens Gyldenstjernes Randbemærkninger:)

- 1) Johan. 2) Foget. 3) Per foget oc dreng. 4) Foget.
- 5) Mads Lampe.

522.

[Krogen. 10. November 1559.]

Peder Christiensen [Dyre] til Mogens Gyldenstjerne.

Beder atter om Lempelser i Fængslet og om at flyttes til et andet Sted i Landet. Han lover Mogens Gyldenstjerne en Gaard, hvis han vil støtte ham, og sender ham en Fortegnelse over Hjelmso Gaard og Gods.

Kerre her Mons, der som ath y fornøme, ath der staar ingen raad till, ath myn herre will forbarme segh her ouer, saa ath thene myn sagh kan saa gaa for segh, da beder iegh ether for Gudz skyll, athi wille forhandle myn sagh saa, ath iegh mote faa eth gaat skorsten kamer oc ill oc lyus oc ij karlle, som mote tage vare paa meg, oc ieg maate købe, huad meg behoff hagde, for myn egen penge oc mote blyue forløst her fran oc till en anden sted her y landet, som iegh kunde faa øll oc mad till skelligh hedh. Oc ieg vill gyue kongelige maiestat mith breff, ath der som der fyndis suigh y mod hans naade enthen lønlig eller obenbare eller modh nogen, tha vill ieg haue forbrìot bode liff och godz. Doch saa iegh helst, ath det bleue ved then anden handell, som før bemelt er, om der stode raad till, oc athi ville handlle saa, ath mit folck mote stundom y fogedens neruelse(!) kome y tall met meg om myn handel, oc huad der fatis; thy iegh har icke slecht oc wener, som kand bestile for meg. Gud beyre meg saa sant, kand ieg icke faa beyre kor, da beder iegh ether for Gudz skyld, athy wylle her y

rame mit beste, oc vill ieg end doch gøre ether fordell der fore, saa athi skulle megh betacke, saa at ieg vill gyue ether en gord paa iiii pd. korn till euerdelig eye. Kerre her Mons, ramer nw mith gaffn och beste, som myn gode thro och loue er nw till ether, oc tuiller inthet paa, som skreuet oc sagt er, oc skall bode Gud och alt gaat folck beløne ether oc alle ethers bode her y verden oc syden y den euige glede. Amen. Kerre her Mons, gør ether beste paa thene første handell, ath ieg mote komme aff landet oc y rolighed; det vor mit beste for stort had oc auindh skyll, som y kan vell sell besine met dem y den egen, som ieg y bor. Oc skriuer ieg ether her ith register paa, huad bønderne skyll, och huad de staa vde for, athi rame mit beste for Gudz naffn skyll oc for then store tro, ieg har nu til ether.

Kerre her Mogens, forlader meg icke nw y dene nød, oc gør for Gudz skyl, oc icke fortencker meg, at iegh saa dristig forlader meg til ether, thi ieg bekender vel ath haue fortørnet ether des ver. Gyuer meg venskaff for Iesu, Gudz søn, skyll, som tillgaff syne skyllener paa korset, oc staar meg nw y far sted; thi ieg har jnge slecht eller byr, som meg vill hyelp. Gud skal løne ether oc alle ethers børn, oc blyuer ieg aldri glad, før end ieg faar nu en besken fra ether, huad y vell for Gudz skyll gøre. Och ville ieg gerne skriue fru Anne¹⁾ till, nw sagde Frantz¹⁾ for meg, at hun er icke hyeme, alt om same hyelp oc trøst hos Gud och eder, oc ieg ved vist, at hun halp meg till gode; thi ieg will gøre altyngest effter eders och hennes villie oc begering, oc byude meg suar till for Gudz skyll. Oc ser min fatig søstersøn²⁾ til gode och mit gord oc godz, saa ath mit folck mote kome til meg oc verre bud mellem ether oc meg, huad behoff giordes, ind til Gud oc y ville gøret

¹⁾ *Frans Lauridsen, Skriver paa Krogen.*

beyre. Den Gud, som har altingest y vol oc macht, skal vell beløne ether, oc alt det, ieg formaa, skall verre oc kome ether till gode, paa det athi nu hyelppe ville. Kerre her Mons, om der er nogen, som ber mis feyll paa, ath iegh skulle fortryde noget enthen lønlig eller obenbare, før ieg droge aff landet, da beder ieg ether gerne, athi ville tage Eskel Gøye til ether oc sige dem god der fore, at ieg det aldry gøre vill, saa sant hyelppe meg Gud. Oc ieg vill holle ether skadis løs ved alt mit godz oc hals fortabelse oc ved min himeriges part; merre oc støre har ieg icke. Kerre her Mons, gør for Gudz skyl, oc ramer nu mit beste, oc skriuer Frantz til om all tyngest, oc at ieg mote vnder tyden skryue ether oc fru Anne till, naar ieg det hagde behoff. Gud befaler ieg ether, oc forlader meg, at ieg saa meget bemøder ether; thi ieg ved ingen husualse vden hos Gud oc ethær.

(Mogens Gyldenstjernes Randbemærkninger:)

1) Ane. 2) Sustersøn.

Bilag.

Hyelmsø gord¹⁾ er bygd aff ij bønder gorde.

Item den første skyller iiij pd. byg, jt pd. ru, j f. smør, en bol galt, j lødie marck, j faar, j lam, ij ges, iiij høn, s, gesterj iiij t^r haffre, langille ij, xx eg, fornød.

Jtem den anden ij pd. byg, j f. smør, en bolsie(!), j lam, j gos, ij høn, ix β penge gesteri, i xx eg, fornød.

Døc(!) en en iord paa it pd. korn, kalles Trøgør.

Her forvden er ij enmercke Fodztoffte oc Kolund, oc lyger doc en skou til gorden, er m daller verd, en mercker for vden oc saa tho dame, ieg har lat graue, for vden de iiij sør, Raasøø oc Krogsø²⁾.

¹⁾ *Hjelmsø, Tybjerg S. og H.*

²⁾ *Maaske det nuværende Kroglyng, Herlufmagle S., Tybjerg H.*

Item Lille Nils gord ij pd. byg, j bolsuin, j β grot, ij høns.

Per Trolsens gord it pd. byg, it pd. ru, j fr smør, j bolsuin, j β grot, hons, gos, lam, xx eg, gesteri j β grot.

Item Iep Henigsen lige saa meget.

Item Anders Monsens gord, liger meste part jordh til gorden oc skyller lige saa meget.

Item i Tyber maglle¹⁾) Hans Tursen ij pd. byg, i β grot, ii høns.

Item it pengs hus ij β grot.

Item y Tyber lille²⁾) Iep lørensen iij pd. byg, iii β grot met ander beder.

Item Mons y Orderup³⁾) ij pd. byg, j fr smør met andre beder, iij β grot.

Item j Skallerop⁴⁾), Iep y bor, skyller ij pd. byg, ij β grot, j fet suin.

Item i Sandby⁵⁾) Iep Henengsen j pd. byg, i β grot.

Item y Vetersløff⁶⁾) ij pd. byg, ij β grot.

Item y Huse Heretstrop⁷⁾) iij gorde, den en j t^e smør, en anden skyller ij β grot, oc er saa god y marck oc by som en hal t^e smør, en anden saa god som j fj. smør, den tredie lige saa.

Item y Mullerop⁸⁾) Iep Tuesen iij pd. byg, iij β grot, vi t^r haffre.

Item Christen Iudes gord ij pd. byg, iij t^r haffre, ii β grot.

Item Iens Mortensen iii pd. byg, iij β grot, vi t^r haffre.

Item y Drøseleber en gord, Iens Tomesen ybor, skyler

¹⁾ Tybjærgmagle, Tybjærg S.

²⁾ Tybjærglille, Tybjærg S.

³⁾ Orup, Tybjærg S.

⁴⁾ Skallerup, Udby S., Baarse H.

⁵⁾ Sandby S., Tybjærg H.

⁶⁾ Veterslev S., Ringsted H.

⁷⁾ Herrestrup Huse, Nordrup S., Slagelse H.

⁸⁾ Mullerup, Drøsselbjærg S., Løve H.

iiij pd. korn, iiii þ grot, viij tr. haffre, en en gord jbidem it pd. korn.

Jtem her paa er ieg Klaus Daa it m daller skylig.

Jtem Sten Bille vi c, der har han ij gorde i pant, skiller v pd. korn.

Jtem Eyller Krause v c daller, derfor har han ij gord, skyller iiij pd. korn, oc Krolund.

Jtem Christoffer Hansen i c daller.

Jtem Sten Rosenspar xxxxxv daller, derfor har han en gord, skyller ij pd. korn.

Summa ij^m iij^c oc v daller.

Myn part aff det godz oc eyendom y Fyn, som ieg vil vnde ether, om dene handel gaar for seg, er vel iij m daller verd oc beyre.

Kerre her Mons, will y nw hyelp for den død, Gud tolde, tha skall y strax faa eyendom her paa oc forvaring paa alth det andeth, som ieg har skreuet ether till; thy meg tyen inthet vden kircken oc badstuen her effter.

Kerre her Mons, ramer nw mit beste for den død, Gud tolde. Y skall aldry rame mith gaffn saa rynge til en huid, at det skall y gaffne ether oc ethers børn j gylden y steden ygen. Oc der som y fynde nogen ryncker eller argelyst anderledis, end som skreuet er, tha vil ieg aldri begere hyelp aff ether eller nogen erlig mandh oc icke ske løcke huercke aff Gud eller menesken met det skell och forord, som forskreuet staa, athy det saa kunde fly. Gud befall ieg ether, oc for Gudz skyll tager meg icke til møstøcke, thi nøden er stor oc sorgen end støre, oc ieg ved ingen hyelp vden Gud oc ether nw. Der som y nu icke vil forbarme ether oc staa trolig by, da er ieg forlat aff all verden oc all verdens meniske. Oc y huad handell y gøre hos myn herre oc konge, det skall ieg holle oc icke gør ether ordløs; thi myn here er inthet bot der met, ath ieg kan saa omkome y saadan nødh.

Krogen, 10. November 1559.

Peder Christiensen [Dyre] til Mogens Gyldenstjerne.

Selv om han ikke maa forlade Landet, vil han alligevel staa ved sine Løfter til Mogens Gyldenstjerne, hvis han maa komme til København, Næstved eller Køge. Beder ham atter indtrængende om Hjælp.

Kerre her Mons, der som y forneme, ath thet er icke mijn herres wellie, ath iegh mote kome aff landet, da will ieg aligevell wnde ether then handell, som forskreuet er, athy doch wille handle met hans naade, ath ieg mote kome y en købstedh (Nestet) eller Københaffn oc gaa til kircke oc fra. Oc paa mint(!) beplichtelse breff, som horest verre kandh, da vill ieg skycke meg kristeligh och ingen sted videre at drage, end som den købsted er, oc y marcken der om icke vider, end som købstedens fang naar. Ramer mith beste for den død, Gud tolde, oc for then store tro oc loue, iegh seter til ether, oc vore iegh helst y Københaffn, om der stode raad til, eller y Nestuet eller Køge, eller huor y best kan tencke mit arme bedrøuet raadløs karls beste; thi ieg seter all mijn velfart y Gud oc ether handh. Wndskyller meg hos min herre for den død, Gud tolde, for det ord, ieg sagde, thi ieg actet icke breuet oc viste icke andet, end der hagde saa staat der y, at ieg sel personlig hagde taget den dreng¹⁾, oc der for suaret ieg det vbetencht ordh oc for thet breff icke mote holles, som her hoffmester hade giort, oc vor saa bedrøuet, at ieg viste ey sell, huad ieg sagde for hyerte sorg oc bedrøuelse skyll. Kerre her Mons, hyelp nu for Iesu død oc pine skyll, thi alt mit hob er nw til Gud almectigste oc til ether oc flerre ethers gode vener. Her met vill iegh nu oc altid haue ethers strenghed Gud almectigste befallendis met ethers kerre høstru oc børn oc al den dell, y vell vill. Gør for Gudz skyl oc ber fru Ane om et gaat venskaff paa mine vegne, oc hilser

¹⁾ *Jufr. herom Personalhist. Tidsskr. 2. R. VI. 64 f.*

hene met mange gode nether, oc beder hene hyelppe meg til gode for Gudz skyll oc icke for det gode, ieg har forskyllt enthen aff hene eller henners, men for Gudz barmhyetyghet skyll, oc saa sant hyelppe meg nu Gud vell aff (!) all myn soriig oc nød, som ieg alle myne dage vill verre ether oc hene oc henes oc alle ethers venners fatige tro wen, den stund ieg leuer, oc aldrig y nogen mode befyndis andet enthen lønlig eller obenbare, saa sant hyelppe meg Gud. Skreuet aff Krogen fredagen for sancti Mortens dag mdlix.

Pderr
Christensen.

Kerre her Mons, byudr meg et ord tilbage igen for Gudz skyll, huad y her y ville gøre, oc delle ethers gode raad met meg for Gudz skyll, oc der som y tuil paa meg y nogen mode, da vill ieg paa eth aff ethrs ord gøre ether alle breuene oc handellen klar alsamen, før end y handlle for meg, om y er det begerendis. Ramer mith beste for Gudz skyl oc for then store thro oc loue, ieg seter til ether, oc forler meg oc met et gaat ord til Herloff Trolle oc lachem Beck, ath the ville oc for Gudz skyl hyelppe meg til gode oc gyue meg deris venskaff.

(Bagpaa: Levning af Seglet og Udskriften:)

Erligh och welbyrdig mandh och strenge ryder, her Mogens Gyllenstyer till Styernholm, k. maiestats stattholler till Kiøbenhaffn oc lensman till Kiøbenhaffns hus, myn sønderlige gode wenn, ganske ydmygeligen till skreueth.

524.

Kolding, 18. November 1559.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling om at skaffe Valter, Kongens Urtegaardsmand, en Bolig.

T. o. a. L. 6, 167. — Tr.: K. Brb.

525.

Nyborg, 29.¹⁾ November 1559.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Afsendelse af 300 Landsknægte til Bispedømmet Øsel i Anledning af sammes Overdragelse til Hertug Magnus.

(Paa en Seddel:) Hertug Magnus har af Kongen ladet begære, at han maa rejse straks til Lifland, Stift Øsel at annamme. Kongen har derom tilskrevet sin Moder og venter Svar herpaa. Mogens Gyldenstjerne skal derfor snarest udruste tre Skibe og beholde dette stille hos sig selv.

Orig. med Kongens Underskrift; Sedlen ligeledes med Kongens Underskrift, begge meget medtagne. — T. o. a. L. 6, 175. — Tr.: K. Brb.

526.

[København, December 1559.]

Mogens Gyldenstjerne til Kongen.

Biskoppen af Osnabrück er ankommet til Helsingør. Peder Christiensen har gjort et Flugtforsøg, men er atter fanget og sat i Halsjærn. Hertug Magnus agter at afrejse førstkommande Torsdag. Hans von Diskou er kommet og vil besøge Krogen.

Gyffuer ieg etters k. mt. vdy ald vnderdanighet tyl kende, at ieg fyck bud fra Helssyngør i dag, at ten byscup af Ossenbriig²⁾ wor komen tydt i dag, oc biuds meg icke tyl, huor sterck hand er. Oc i aftes, ter klocken wor wyd vij, haffde Per Crystiernssen grauet seg vd vnder døren, haffde skoren sønder senge cleder oc lagen oc wund deg(!) ouer muren, oc rachtte icke tyl iorden pa viij fagene. Sa har hand fallet tet ene ben, sa hand er icke fuld fere tyl at kunde gaa. Oc dy fyngte fat pa hanom i biuden oc set hanom jnd igen vdy et hals jern.

¹⁾ Brevet, der er meget medtaget, er dateret XXIX. Dag Novembris, men indført i T. o. a. L. med Datoen XXX. Dag Novembris.

²⁾ Grev Johan af Hoya, jvfr. G. L. Wad: Breve til og fra Herluf Trolle og Birgitte Gjøe I, S. 52 ff., hvor der gengives et til Mogens Gyldenstjerne videresendt Brev fra Herluf Trolle til Korfits Ulfeldt med dennes Paaskrift: Korffytzer tyl skryffuet om byspen af Ossenbriig.

Etters k. mt. wylle werds oc scryffue meg tyl, huorlunde ieg nu her eptter skal holle hanom. Etters k. mt. broder, hartug Mons, achtter seg oc drage her af pa torsdag ouer tyl Skonne oc at Søllesborig. Hans node wyl lade skyb i morgen, kyster oc andet, som hans n. har met seg. Sa skulle skyben løbe tyd op vnder Hanø¹⁾) met første wynd. Hans van Dyske kam hyt i dag. I morgen skal hand drage tyl Krogen; pa tors(!) wyl ieg drage eptter oc wer hos hanom ter, tyl hand far besychtet tet, oc wyl bestyllet met alle erende, hues etters k. mt. meg tyl scryffuet har, at jnttet skal forsømmes.

Copye tyl k. mt. 59, decemb.

Egenh. Konc. i M. G. Priv. Ark. Konc. og Optegnelser.

527.

Nyborg, 7. December 1559.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling om at sende M. Hans Maler til Kongen. Om et Ringharnisk, Telte og Hestekosøm.

T. o. a. L. 6, 176. — Tr.: K. Brb.

528.

Nyborg, 8. December 1559.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Han skal holde de 3 Skibe, som skal føre Hertug Magnus til Øsel, beredte. Kongen har foræret Hertugen Skibet Hunden, en Del Fetalje o. a. Vedlagte Breve skal sendes til Claus Urne og Hr. Lave Brahe.

(Paa en Seddel:) Om et Brev til Degn ved Lunde Domkirke M. Henrik v. Bruchofen.

T. o. a. L. 6, 176. — Tr.: K. Brb.

¹⁾ Hanø under Blekinge.

529.

Nyborg, 9. December 1559.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling om at sende de tre Skibe til Hertug Magnus til Hanø.

Orig. med Kongens Underskrift, meget medtaget; en stor Del af Brevet er smuldret bort. — T. o. a. L. 6, 178. — Tr.: K. Brb.

530.

København, 9. December 1559.

Mogens Gyldenstjerne til Kongen.

Om 4 tyrkiske Heste, som Markus Hess har i Skaane, og om en arabisk Sadel og Ridetøj.

Stormegtiigeste høgbornne første, alder kierriiste na-diiste herre. Nest miinn pliigtiige gandtzs wiilliige thro thiienniste giiffuer ieg etthers kol. matt^{ts} wdij ald wnn-derdannighedth thiill kennde, adt enn aff ethers kol. matt^{ts} borgere her wdij Kiøbennhaffnn wedt naffnn Marckus Hess haffuer fangedtt firre thørkeske heste tiill Skonne nu korttelligenn, och erre dij wnnge heste, som hannom er tiill schreffuedth. Saa haffuer jegh paa kol. matt^{ts} wegenne forbødedth hannom adt selge samme heste, før iegh fannger suar fraa etthers kol. matt^{ts} igienn. Saa haffuuer ieg befalledth hannom att lade henthe samme heste her offuer, och well jeg lade giiffue hannom foer thiill dennom her for slathedt, tiill ieg fanger suar jgienn fraa etthers kol. matt^{ts}. Och er ther enn arabiidtzes sadell hoss medt riidethøgh och aldt, huadt ther thiill hør. Ther som ethers kol. matt^{ts} wiille beholle diisse heste, tha wiilde etthers kol. matt^{ts} lade schriiffue for^{ne} Marckus Hess thiill ther om, fordij her Laffue Brade haffuuer hartth schreffuedth hannom tiill, adt for^{ne} Marckus haffuuer loffuedt hannom aff diisse heste tiillforne, nar dij komme tiill lande; fordij maa handt alth haffue etthers kol. matt^{ts}

breff adth wndtskyldte seg medth. For^{ne} Marckus siiger, adth ther som kol. matt^{ts} wiille haffue thørckeske heste, tha thrøster hanndt adth bestelle etthers kol. matt^{ts} den- nom saa smocke, somm dij nogenn thiidt haffuuer werredth her wdij riigedtt. Huilckedt ieg icky har wiild forlade adt giiffuue etthers kol. matt^{ts} wdij aldt wnderdaniighedt tiill kennde och medt myn wiilliig och thro thienniste fiindis altiidt wspardtt, som ieg pliigtiig er, och her medt haffuue etthers kol. matt^{ts} liiff och siell wdij ett lang- warriigh och lycksalliggt regementhe Gudt aldermecthiig- geste befalledtt. Schreffuedt paa Kiøbennhaffuen løffuer- dag thend 9. desember anno 1559.

Etthers kol. matt^{ts}
wnnderdaniigh pliigtiige wiilliige thienner
Magnus Gildennstiern, riider.

(*Bagpaa: Seglet og Udskriften:*)

Stormecttiigeste høgbornne første och herre, her Fre- deriick dennn anddenn, medt Guds nade Danmarckis, Norgis, Wendis och Gottis konniingh, hartug y Slessuiigh, Holstenn, Stormarenn, Dytmerskenn, greff wdij Oldenn- borriigh och Delmennhorsth, miinn aldernadiste herre, gandtiske wnderdanniighliigenn.

Ikke egenhändig Original i D. Kanc. Indlæg til Registr. og henlagte Sager. Konc. i M. G. Priv. Ark. Konc. og Optegnelser. Her gengivet efter Orig.

531.

Nyborg, 12. December 1559.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Dynen til de tre Skibe, der skal sendes til Hertug Magnus.

T. o. a. L. 6, 179 b. — Tr.: K. Brb.

532.

Nyborg, 13. December 1559.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Kyrads m. m. til Kongens Broder Hertug Magnus.

T. o. a. L. 6, 181. — Tr.: K. Brb.

533.

Nyborg, 14. December 1559.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om at lade Kronens Bønder bage Kavringbrød og male Byggryn m. m.

T. o. a. L. 6, 182. — Tr.: K. Brb.

534.

Nyborg, 15. December 1559.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Marcus Hess og hans tyrkiske Heste.

T. o. a. L. 6, 183. — Tr.: K. Brb. Kbh. Dipl. IV, 567.

535.

Nyborg, 16. December 1559.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Indretning af et Farveri i København og om at købe Peder Christiernsens Gaard dertil samt om at forskrive en Farver fra Lybæk eller Hamborg.

(Paa en Seddel:) Om Udlevering af Smør og Svin til Kongens Bud Casper til Bryllupskost.

T. o. a. L. 6, 185 b. — Tr.: K. Brb. Kbh. Dipl. IV, 567 f., jvfr. C. Nyrop: Danske Farvere. Kbhvn. 1900, S. 17 o. f.

536.

Nyborg, 17. December 1559.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Befaling om sammen med Hans von Diskou at foretage en Besigtelse af Krogen.

Orig. med Kongens Underskrift og Mogens Gyldenstjernes Paategn.: Hans von Disko. — En stor Del af Brevarket med det meste af Udskriften mangler. — T. o. a. L. 6, 189 b. — Tr.: K. Brb. G. F. Lassen: Dokum. og Aktst. til Kbhvns. Befæstn. Hist. S. 97 f. F. R. Friis: Samlinger til dansk Bygnings- og Kunsthist. 1872—1878, S. 167, jvfr. Fr. Weilbach: Det gamle Krogen Slot, i Aarb. f. nord. Oldkynd. og Hist. 1926 S. 43 ff.

537.

Hammershus, 21. December 1559.

Sveder Ketting til Mogens Gyldenstjerne.

Han sender sin Tjener til ham med nogle Domme, om hvilke han beder om Raad.

Mynn gandsche thiennistachtige weluilliige och wnderdanne ydmyge helßenn eders strenghedtt nu och altiiddt kierligenn forsendt medtt Gudtt. Besønderlige goude wenn och herre, kiere her Mogens Gyldennstjerne, nest enn wennliige tacksigelße for allt gott oc mange foldt welgierninger och lerdom, ßom eders strenghedtt meg altiiddt wfforskølt giortt och giffuitt haffuer, huilckett med alle hørsam och tacknemelliighedtt med alle minn ringe machtth och formue att forskølle jegh alle tiiddt wille lade meg redbonn och weluilliige beffinde, kiere her Mons, ßaa giffuer jeg eders strenghedtt ymyglligen tilkennde, att ieg haffuer wdsenndtt thenne minn schriffuer drenng om nogenn bespørelße och gode radtt paa nogenn ßager huos eders strenghedtt, effter som jeg forhobes, hannd wed eders strenghedtt well att berethe, bedenndis gandsche ydmygelligenn och møgett giernne for allt thed, jeg nogenn tiiddt aff min ringe machtth och formue med eders strenghedtt kannd forschølle, att samme minn drenng hanns erinde motthe bliffue huoss eders strenghedtt behørtt, och om de breffue, som hanndtt medtt seg haffuer, kandtt findis ßaa retthelligenn att were ßagtt och døppt, som thed seg bør, och huiis straff effter samme breffues lydelse bør att gange paa thenom, ßom de ere offuer døppt, och att eders strenghedtt for minn ymyge bønn skyldtt wille giffue meg ther wdij thenn beste radtt, forthij jegh och minne liigge nødis till att forspøre seg huos eders strenghedtt och andre gode herrer, ßom wdj sodanne sager aff Gudtt er giffuitt bedre och høgre forstandtt, med gand-

sche wenlige bønn, eders strenghedtt tager meg icke till møstøcke, att jeg med sodanne ßager e. s. bemøyer, huilckett jeg dogh jngelunnde formidelst thenn gode trøst oc forhobning, so[m jeg] haffuer till eders streng-hedtt, lade kannedtt, fordij jeg [icke] wille giøre nogenn mandtt andenn skiell, end som je. . . . retthenn och gode wiße mennds radtt kand giøre etc. . . . wille jeg gandsche høgelligenn haffue eders strenghedtt ombedit och will alle minne dage lade meg ßaa redbonn och welluillige beffinde sodanne gode radtt och lerdøm att forskølle som enn eders strengheds ringeste thienner och egne wnderdannige, och will her med haffue eders streng-hedtt thenn almectigste Gudtt till seill och lifff och enn løcksallige lang regementhe beffallitt. Datum Hammershus s. Thomes dag mdlix.

E. s. w.

Sueder Kettinck.

(Bagpaa: Seglet, Udskriften og Mogens Gyldenstjernes Paaskrift:)

Erligh och welbyrdiige mandtt och strenge ridder, her Mogens Gyllenstiernne till Stierneholm, ko. matts. stadtholler, minn besønderlige gode wenn och gunstiige herre, ydmygeligenn thilschreffuitt.

Sueder Kettyng.

538.

Nyborg, 23. December 1559.

Kgl. Missive til Mogens Gyldenstjerne.

Om Forholdene i Sachsen og Nederlandene.

T. o. a. L. 6, 193. — Tr.: K. Brb.

539.

U. D. og St. [1559?]¹⁾.

Dronning Dorothea til Mogens Gyldenstjerne.

Mejn lejb her Mangens, ych bedde alle zeyt obber wch, obb yr mejn eggen deynner wert. Ych habes och nycht anders befunden, den das yr wyllych synt mych gewessen, das ych mych gejgen wch dho bedancken. Wust ych yt wedder an wch zw vorschulden vnd an den yrren, wolt ych yt allzeit gern dhon, vnd ych byn wch myt allen gnaden vorwachgen. Dar myt dho ych vch Got befelen. Datum etc.

En af Dronning Dorothea egenhändig skreven Seddel.

¹⁾ Sedlen er i ældre Tid forsynet med Blyantspaategningen: 59, men kan iøvrigt ikke tidsfæstes.

RETTELSER OG TRYKFEJL.

- S. 313, Note 1: læs: Eskil Oxe var Rentemester.
S. 387, L. 10: sund, læs: sunnd.
S. 389, Note 1: g. m. Erik Lykke, læs: g. m. Jep Falk til Gyllarp.
S. 390, Nr. 306, Indledn. L. 1: Peder Larsen, læs: Peder Saxsen.
-

